

Kyrkomötet 2021

Volym 1 Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2021

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2021
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2021:1–6
Motioner, Mot 2021:1–99
Bordlagda motioner från 2020

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2021:1–5
Organisationsutskottets betänkanden, O 2021:1–10
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2021:1–13
Ekonomiutskottets betänkanden, E 2021:1–12
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2021:1–7
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2021:1–13
Samhälls- och kulturutskottets betänkanden, SK 2021:1–12
Förvaltarskapsutskottets betänkanden, F 2021:1–5
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2021:1–24
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets protokoll 2021

Kyrkomötets protokoll 2021
5–8 oktober och 22–24 november

Tisdagen den 5 oktober.....	9
§ 1 Kyrkomötet öppnas	9
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	9
§ 3 Hälsningsanförande.....	9
§ 4 Inkomna hälsningar.....	9
§ 5 Anmälan om nya ledamöter	9
§ 6 Anmälan om inkallade ersättare.....	9
§ 7 Närvarokontroll.....	10
§ 8 Fastställande av debattregler.....	10
§ 9 Beslut om avvikelser från arbetsordningen.....	10
§ 10 Val av protokolljusterare.....	11
§ 11 Fyllnadsval till utskott.....	11
§ 12 Utskottsplacering av inkallade ersättare.....	11
§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten.....	11
§ 14 Anmälan om inkomna ärenden	12
§ 15 Hänvisning av ärenden till utskotten.....	17
§ 16 Meddelanden.....	17
Fredagen den 8 oktober	18
§ 17 Anmälan om betänkanden från utskotten.....	18
§ 18 Fastställande av debattregler.....	18
§ 19 Meddelanden och ajournering.....	18
Måndagen den 22 november	19
§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs	19
§ 21 Parentation	19
§ 22 Anmälan om nya ledamöter	19
§ 23 Anmälan om inkallade ersättare.....	19
§ 24 Meddelanden.....	20
§ 25 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020.....	20
§ 26 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden	21
§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024.....	21
§ 28 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	23
§ 29 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning	24
§ 30 Anonymisering av kollekt via Swish	24
§ 31 Tak för kyrkoavgiften	24
§ 32 Antalet revisorer.....	25
§ 33 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk	25
§ 34 Investeringspolicy för Svenska kyrkan	25
§ 35 Kyrkoordningens upplåtelse regler	26
§ 36 Reglerna för kyrkunderhållsbidrag	26
§ 37 Utlandskyrkans helg.....	26
§ 38 Medlemskapet i ACT Alliance	26
§ 39 Interreligiös uppföljning	27
§ 40 Meddelanden.....	28
§ 41 Religionsdialog	28
§ 42 Ordningsfråga	28
§ 43 Religionsdialog, forts.....	28

§ 44 Folkrätten i Israel och Palestina	29
§ 45 Ordningsfråga	30
§ 46 Folkrätten i Israel och Palestina, forts.....	30
§ 47 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk	31
§ 48 Övriga ändringar i kyrkoordningen.....	33
§ 49 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald	33
§ 50 Strukturfrågor.....	34
§ 51 Begravningsamfälligheter.....	35
§ 52 Valfrågor m.m.....	35
§ 53 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer	36
§ 54 Digitala sammanträden efter pandemin	37
§ 55 Tillitsbaserad styrning.....	37
§ 56 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	38
§ 57 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån	38
§ 58 Missionsuppdraget	38
§ 59 Nätverk för mission.....	39
§ 60 Omsorg om djuren	40
§ 61 Klimatkonsekvensanalys.....	40
§ 62 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling.....	41
§ 63 Hållbara textilier	41
§ 64 Meddelanden.....	42
Tisdagen den 23 november.....	43
§ 65 Meddelanden.....	43
§ 66 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020, beslut	43
§ 67 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut.....	43
§ 68 Kyrkoantikvarisk ersättning, beslut	43
§ 69 Prästlönstillgångarnas avkastning och utdelning, beslut.....	44
§ 70 Anonymisering av kollekt via Swish, beslut.....	45
§ 71 Tak för kyrkoavgiften, beslut.....	45
§ 72 Antalet revisorer, beslut	46
§ 73 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk, beslut.....	46
§ 74 Investeringspolicy för Svenska kyrkan, beslut.....	47
§ 75 Kyrkoordningens upplåtelseregler, beslut.....	47
§ 76 Reglerna för kyrkounderhållsbidrag, beslut.....	47
§ 77 Utlandskyrkans helg, beslut	48
§ 78 Medlemskapet i ACT Alliance, beslut	48
§ 79 Interreligiös uppföljning, beslut	49
§ 80 Religionsdialog, beslut.....	49
§ 81 Folkrätten i Israel och Palestina, beslut.....	49
§ 82 Missionsuppdraget, beslut.....	51
§ 83 Nätverk för mission, beslut	52
§ 84 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk, beslut.....	53
§ 85 Omsorg om djuren, beslut.....	56
§ 86 Klimatkonsekvensanalys, beslut	57
§ 87 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling, beslut	57
§ 88 Hållbara textilier, beslut.....	58
§ 89 Övriga ändringar i kyrkoordningen, beslut	58
§ 90 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald, beslut.....	59
§ 91 Strukturfrågor, beslut	61

§ 92 Begravningsamfälligheter, beslut	63
§ 93 Valfrågor m.m., beslut	64
§ 94 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer, beslut.....	67
§ 95 Digitala sammanträden efter pandemin, beslut.....	68
§ 96 Tillitsbaserad styrning, beslut	69
§ 97 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut.....	69
§ 98 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, beslut	69
§ 99 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet.....	69
§ 100 Meddelanden.....	70
§ 101 Pastorsadjunksåret.....	71
§ 102 Konfirmationsåldern	71
§ 103 Material i apologetik.....	71
§ 104 Fritidsledarutbildning.....	72
§ 105 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu.....	72
§ 106 Nya sätt att vara kyrka	73
§ 107 Jämställdheten i Svenska kyrkan	74
§ 108 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten.....	74
§ 109 Biskopsvisitationen	75
§ 110 Diakoner i alla församlingar	75
§ 111 Visselblåsarsystem	76
§ 112 Behörighetsprövning.....	76
§ 113 Pastoralteologiska prästutbildningar	76
§ 114 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda.....	77
§ 115 Folkkyrkoutredning.....	77
§ 116 Minnesdag för förintelsens offer.....	78
§ 117 Minskat antal medlemmar.....	78
§ 118 Svenska kyrkans hemsida	78
§ 119 Sancta Birgitta klostermuseum	79
§ 120 Diakonins kunskap.....	79
§ 121 Utdelande av Svenska kyrkans kulturstipendier, Samiska rådets kulturpris och Svenska kyrkans liturgipris	79
§ 122 Coronapandemin	80
§ 123 Nationell dopkampanj	80
§ 124 Kyrklig kulturkanon.....	81
§ 125 Uttalanden i samhällsfrågor	81
§ 126 Psykisk ohälsa.....	82
§ 127 Appar för Svenska kyrkans verksamhet.....	82
§ 128 Undervisning i utanförskapsområden	82
§ 129 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris	83
§ 130 Könsidentitet och könsuttryck	83
§ 131 Distansutbildning	85
§ 132 Jourhavande präst.....	85
§ 133 En kyrka för alla.....	85
§ 134 Gemensamma titlar	85
§ 135 Stöd till kyrkoherdar	86
§ 136 Konsekvenser av ökad sekretess	86
§ 137 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	86
§ 138 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	86

Onsdagen den 24 november	87
§ 139 Meddelanden.....	87
§ 140 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet, beslut.....	87
§ 141 Pastorsadjunktsåret, beslut.....	87
§ 142 Konfirmationsåldern, beslut.....	88
§ 143 Material i apologetik, beslut.....	88
§ 144 Fritidsledarutbildning, beslut	89
§ 145 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu, beslut	90
§ 146 En kyrka för alla, beslut	90
§ 147 Nya sätt att vara kyrka, beslut.....	90
§ 148 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut.....	91
§ 149 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris, beslut	91
§ 150 Könsidentitet och könsuttryck, beslut.....	92
§ 151 Distansutbildning, beslut.....	93
§ 152 Jourhavande präst, beslut	93
§ 153 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten, beslut	93
§ 154 Biskopsvisitationen, beslut.....	94
§ 155 Diakoner i alla församlingar, beslut.....	94
§ 156 Visselblåsarsystem, beslut	95
§ 157 Behörighetsprövning, beslut	95
§ 158 Pastoralteologiska prästutbildningar, beslut.....	96
§ 159 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda, beslut	97
§ 160 Folkkyrkoutredning, beslut	97
§ 161 Gemensamma titlar, beslut.....	98
§ 162 Stöd till kyrkoherdar, beslut.....	98
§ 163 Konsekvenser av ökad sekretess, beslut.....	98
§ 164 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut.....	98
§ 165 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	99
§ 166 Minnesdag för förintelsens offer, beslut	99
§ 167 Minskat antal medlemmar, beslut	99
§ 168 Svenska kyrkans hemsida, beslut.....	99
§ 169 Sancta Birgitta klostermuseum, beslut.....	100
§ 170 Undervisning i utanförskapsområden, beslut.....	100
§ 171 Diakonins kunskap, beslut	101
§ 172 Coronapandemin, beslut.....	101
§ 173 Nationell dopkampanj, beslut	102
§ 174 Kyrklig kulturkanon, beslut	102
§ 175 Uttalanden i samhällsfrågor, beslut.....	103
§ 176 Psykisk ohälsa, beslut	103
§ 177 Appar för Svenska kyrkans verksamhet, beslut	103
§ 178 Psalmboken, beslut.....	104
§ 179 Kyrkohandboken i översättning, beslut.....	106
§ 180 Begravningsgudstjänster på lördagar, beslut.....	107
§ 181 Pingsten och midsommardagen, beslut.....	107
§ 182 Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken, beslut.....	108
§ 183 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022– 2024, beslut.....	108
§ 184 Meddelanden.....	112
§ 185 Kyrkomötet avslutas	112

Bilaga 1 Överenskommelse mellan gruppledarna i kyrkomötet om formerna för kyrkomötet 2021 med anledning av spridningen av covid-19 ...	115
Bilaga 2 Kyrkomötet 2021: debattregler vid procedurfrågor.....	117
Bilaga 3 Kyrkomötet 2021: debattregler session 2.....	118

Kyrkomötet 2021

Tisdagen den 5 oktober

Kl. 11.52–15.25

Med anledning av coronapandemin genomfördes kyrkomötets första session digitalt med ledamöter och biskopar närvarande på distans. Kyrkomötet 2021 inleddes i Uppsala domkyrka. Vid inledningsgudstjänsten predikade biskop Johan Tyrberg. Under kyrkomötets öppnande framfördes sång av Sara-Elvira Kuhmunen.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet 2021 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningsanförande

Förbundsordförande Tova Mårtensson, Svenska Kyrkans Unga, framförde en hälsning.

§ 4 Inkomna hälsningar

Ordföranden läste upp de skriftliga hälsningar som hade inkommit till kyrkomötet från EFS, Equmeniakyrkan och Pingst – fria församlingar i samverkan.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30 under ledning av ordföranden.

§ 5 Anmälan om nya ledamöter

Anmäldes att följande utsetts till ny ledamot i kyrkomötet:

Erik Ringheim, Stockholms stift, är ny ledamot efter Elisabet Berggård, som av sagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade den nya ledamoten välkommen till kyrkomötet.

§ 6 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden meddelade att följande ersättare hade inkallats för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets första session:

Malin Attervåg, Linköpings stift, ersätter Johan Garde
Inger Fredriksson, Strängnäs stift, ersätter Åsa Ingårda
Emilia Persson, Strängnäs stift, ersätter Camilla Berard Granström
Tomas Fors, Strängnäs stift, ersätter Nina Wahlin
Christer Bengtsson, Lunds stift, ersätter Linda Lindberg
Angela Beausang, Lunds stift, ersätter Karl-Erik Kruse
Göran Göransson, Göteborgs stift, ersätter Vivianne Wetterling
Staffan Bjerrhede, Göteborgs stift, ersätter Satu Rekola
Bengt Bivall, Göteborgs stift, ersätter Sara Lindalen
Kerstin Lindh Wallin, Härnösands stift, ersätter Leif Grip
Kristina Bäckström, Luleå stift, ersätter Christina Hjelm
Gunvor Vennberg, Luleå stift, ersätter Stefan Aro

Lars Rande, Stockholms stift, ersätter Ulla Löfven
Kristin Molander, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck
Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Fredrik Sidenvall, Göteborgs stift, Bartłomiej Szulc, Härnösands stift, Sara Gille, Härnösands stift, Charlotte Haggren, Stockholms stift, och Elisabet Stålhjem Liljendahl, Stockholms stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder.

§ 7 Närvarokontroll

Närvarokontroll företogs genom omröstning i mötesverktyget.

§ 8 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa regler för debatt i procedurfrågor och valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 2*.

§ 9 Beslut om avvikelser från arbetsordningen

Sekreteraren föredrog presidiets förslag till avvikelser från arbetsordningen för kyrkomötet, vilka syftade till att möjliggöra sammanträde i enlighet med den överenskommelse om formerna för första sessionen av årets kyrkomöte som träffats mellan gruppledarna för de nomineringsgrupper som finns representerade i kyrkomötet.

Presidiet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med presidiets förslag att kyrkomötets sammanträden under första sessionen år 2021 ska hållas med ledamöter närvarande på distans. Följande ska då gälla:

1. Deltagande i sammanträde ska företrädesvis ske genom ljud- och bildöverföring i realtid med den tekniska lösning som ordföranden anvisar. I den utsträckning detta inte är möjligt får detta deltagande istället ske enbart genom ljudöverföring i realtid. Samtliga som deltar ska ges samma möjligheter att delta i sammanträdet. Deltagandet ska ske på lika villkor.
2. Ledamöter som på detta sätt deltar på distans ska anses närvarande på sammanträdet. Uppfylls inte nämnda förutsättningar för någon eller några ledamöter som ska delta, måste sammanträdet avbrytas till dess att dessa ledamöter åter kan anses närvarande.
3. Det som här sägs beträffande deltagande på distans ska även gälla för beredningsorgan inom kyrkomötet.

Presidiet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med presidiets förslag beträffande avvikelser från kyrkomötets arbetsordning att följande bestämmelser i arbetsordningen inte ska gälla vid första sessionen av årets kyrkomöte:

1. 2 kap. 1 § rörande beslut om ledamöters placering vid sammanträden,
2. 2 kap. 2 § om hur kyrkomötet samlas. När kyrkomötet sammanträder med ledamöter närvarande på distans får ledamöterna istället samlas i plenum genom den tekniska lösning som ordföranden anvisar oavsett vad som framgår av kallelsen till sammanträdet.

3. 5 kap. 3 § 2 st rörande omröstning med handuppräckning. En omröstning ska i stället förrättas med omröstningsapparat eller med namnupprop.
4. 5 kap. 5 § angående val med slutna sedlar. Val ska istället genomföras digitalt med den tekniska utrustning som ordföranden bestämmer. När omröstningen har avslutats ska ordföranden kontrollera att det inte finns några indikationer på att omröstningen har manipulerats. Ett utdrag ur omröstningssystemet ska bifogas protokollet av vilket det ska framgå vilka ledamöter som har deltagit i omröstningen utan att det framgår hur ledamöten har röstat. Ordföranden ska meddela resultatet av valet så snart som detta har fastställts. Ett val som genomförs på detta sätt ska jämföras med ett val med slutna sedlar.

§ 10 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att utse Inga Alm, Mattias Benke och Anders Brunnstedt att tillsammans med ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2021.

§ 11 Fyllnadsval till utskott

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse:

Erik Ringheim till ersättare i ekumenikutskottet istället för Olle Carlsson
Olle Carlsson till ersättare i kyrkolivsutskottet istället för Elisabet Berggård
Gunilla Eldebro till ledamot i ekumenikutskottet på vakant plats.

§ 12 Utskottsplacering av inkallade ersättare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med ordförandens förslag, att inkallad ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått. Inkallad ersättare inträder i utskottet som sista ersättare i sin nomineringsgrupp. I de fall en inkallad ersättare inträder i ett utskott i vilket nomineringsgruppen endast har en plats i utskottet och det är en plats som ledamot, inträder ersättaren i utskottet som ledamot för sin nomineringsgrupp.

§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får närvara i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Martin Modéus

Organisationsutskottet

Åsa Nyström

Karin Johannesson

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Johan Tyrberg

Susanne Rappmann

Ekonomiutskottet

Åke Bonnier

Johan Dalman

Ekumenikutskottet

Sören Dalevi

Kyrkolivsutskottet

Thomas Petersson

Andreas Holmberg

Samhälls- och kulturutskottet

Fredrik Modéus

Eva Nordung Byström

Förvaltarskapsutskottet

Mikael Mogren

§ 14 Anmälan om inkomna ärenden

Anmäldes och bordlades skrivelser, motioner och verksamhetsberättelser som inkommit till kyrkomötet:

Kyrkostyrelsens skrivelser

- 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå
2022–2024
- 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020
- 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- 2021:4 Ändringar i kyrkoordningen
- 2021:5 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska
- 2021:6 Revision av psalmboken

Motioner

- 2021:1 Begravningsgudstjänster på lördagar
Lars-Ivar Ericson
- 2021:2 Förtroendeuppdrags upphörande
David Castor
- 2021:3 Utlandskyrkans helg
Bengt Olsson m.fl.
- 2021:4 Pastorsadjunktsåret
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2021:5 Minnesdag för förintelsens offer
Karl-Gunnar Svensson
- 2021:6 Förtroendeuppdrag i fritt vald församling
Karl-Gunnar Svensson
- 2021:7 Färre medlemmar
Olov Lindquist
- 2021:8 Svenska kyrkans hemsida
Olov Lindquist
- 2021:9 Fri församlingstillhörighet
Olov Lindquist m.fl.
- 2021:10 Sancta Birgitta klostermuseum
Kjell O Lejon
- 2021:11 Konfirmationsåldern
Lars Arvidsson m.fl.

- 2021:12 Undervisning i utanförskapsområden
Olov Lindquist och Leif Nordenstorm
- 2021:13 Tillitsbaserad styrning
Fredrik Modéus
- 2021:14 Material i apologetik
Kjell O Lejon m.fl.
- 2021:15 Medlemskapet i ACT Alliance
Kjell O Lejon och Berth Löndahl
- 2021:16 Biskopsvisitationen
Lars Arvidsson m.fl.
- 2021:17 Fritidsledarutbildning
Lars Arvidsson m.fl.
- 2021:18 Diakoner i alla församlingar
Lars Arvidsson
- 2021:19 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu
Karin Janfalk m.fl.
- 2021:20 Interreligiös uppföljning
Anna Karin Hammar och Roberth Krantz
- 2021:21 Diakonins kunskap
Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström
- 2021:22 Omsorg om djuren
Anna Karin Hammar
- 2021:23 Religionsdialog
Julia Kronlid m.fl.
- 2021:24 Samla erfarenheter av pandemin
Julia Kronlid m.fl.
- 2021:25 En kyrka för alla
Ann-Christine From Utterstedt
- 2021:26 Begravningsamfälligheter
Sten Janson m.fl.
- 2021:27 Folkrätten i Israel och Palestina
Anna Karin Hammar m.fl.
- 2021:28 Bygga församling
Anna Karin Hammar
- 2021:29 Svenska kyrkans arbete med asylsökande
Petter Nilsson m.fl.
- 2021:30 Försäljning av kyrkor och kapell
Margaretha Herthelius
- 2021:31 Digitala sammanträden efter pandemin
Tomas Rosenlundh och Margareta Karlsson
- 2021:32 Kyrkostyrelsens färdplan för digitalisering och samverkan
Ellionor Moberg m.fl.
- 2021:33 Förenkling och lägre kostnader för kyrkoval
Nils Gårder
- 2021:34 Förändring av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan
och digitalisering
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2021:35 Investeringspolicy
Petter Nilsson m.fl.

- 2021:36 Visselblåsarsystem
Fredrik Ottesen m.fl.
- 2021:37 Begreppet pastorat
Leif Nordlander
- 2021:38 Reglerna för kyrkounderhållsbidrag
Leif Nordlander
- 2021:39 Behörighetsprövning
Leif Nordlander
- 2021:40 Församlingsbegreppet
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2021:41 Nya sätt att vara kyrka
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2021:42 Utvärdering av hanteringen av pandemin
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2021:43 Utvärdering av strukturutredningens konsekvenser
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2021:44 Missionsuppdraget
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2021:45 Överlämnade kyrkor
Leif Nordlander
- 2021:46 Pastoralteologiska prästutbildningar
Kjell O Lejon m.fl.
- 2021:47 Jämställdheten i Svenska kyrkan
Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth
- 2021:48 Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna
Mats Ludvigsson m.fl.
- 2021:49 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda
Mats Ludvigsson m.fl.
- 2021:50 Stöd till Act Svenska kyrkan
Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth
- 2021:51 Nätverk för mission
Elisabeth Sandlund m.fl.
- 2021:52 Församlingsrepresentation i kyrkofullmäktige och kyrkoråd
Eva Kyrk
- 2021:53 Regler för kvalificerat beslutsfattande
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2021:54 Direktiv för psalmboksrevisionen
Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson
- 2021:55 Nationell dopkampanj
Sofija Pedersen Videke m.fl.
- 2021:56 Kyrkohandboken på fler språk
Erik Johansson
- 2021:57 Kyrklig kulturkanon
Julia Kronlid m.fl.
- 2021:58 Digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval
Victor Ramström m.fl.
- 2021:59 Klimatkonsekvensanalys
Lisa Gerenmark och Ida Netzel
- 2021:60 Tak för kyrkoavgiften
Vivianne Wetterling

- 2021:61 Distribution av valsedlar
Bertil Olsson
- 2021:62 Folkkyrkoutredning
Sven Milltoft
- 2021:63 Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken
Sven Milltoft
- 2021:64 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris
Sven Milltoft
- 2021:65 Pingsten och midsommardagen
Fredrik Sidenvall
- 2021:66 Vindkraft
Jan-Åke Isaksson m.fl.
- 2021:67 Könsidentitet och könsuttryck
Karin Janfalk m.fl.
- 2021:68 Nivån på kyrkoantikvarisk ersättning
Inger Harlevi och Carin Jakobsson
- 2021:69 Hållbart skogsbruk
Sven Gunnar Persson m.fl.
- 2021:70 Beslut om indelningsändringar
Sten Janson m.fl.
- 2021:71 Reformerade indirekta val
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2021:72 Stöd till utlandsverksamheten
Anette Nordgren m.fl.
- 2021:73 Förtroendevald hela mandatperioden
Marie Rydén Davoust m.fl.
- 2021:74 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling
Ida Netzel m.fl.
- 2021:75 Friare församlingstillhörighet
Olle Reichenberg m.fl.
- 2021:76 Uttalanden i samhällsfrågor
Olle Reichenberg m.fl.
- 2021:77 Gemensamma titlar
Leif Nordlander
- 2021:78 Kyrkoordningens upplåtelseregler
Fredrik Sidenvall
- 2021:79 Stöd till kyrkoherdar
Margareta Andersson
- 2021:80 Psykisk ohälsa
Margareta Andersson
- 2021:81 Distansutbildning
Margareta Andersson
- 2021:82 Appar för Svenska kyrkans verksamhet
Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong
- 2021:83 Kyrkomötets mandatstöd
Margareta Carlsson m.fl.
- 2021:84 Krisplan
Linda Sjöö m.fl.
- 2021:85 Utbildning för nya förtroendevalda
Linda Sjöö m.fl.

- 2021:86 Överlåtelse av församlingskyrka
Suzanne Fredborg
- 2021:87 Bevarande av kulturarvet
Suzanne Fredborg
- 2021:88 Antalet revisorer
Suzanne Fredborg
- 2021:89 Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav
Lars B Andersson m.fl.
- 2021:90 Anonymisering av kollekt via Swish
Eric Westroth m.fl.
- 2021:91 Säkert valsedelssystem
Eric Westroth m.fl.
- 2021:92 Rösta digitalt i kyrkovalet
Eric Westroth m.fl.
- 2021:93 Extra anslag till församlingar och pastorat
Bengt Kjellgren m.fl.
- 2021:94 Konsekvenser av ökad sekretess
Eric Westroth och Daniel Engström
- 2021:95 Den svenska psalmboken
Aron Emilsson
- 2021:96 Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna
Terence Hongslo m.fl.
- 2021:97 Hållbara textilier
Terence Hongslo och Jan Björkman
- 2021:98 Psalmen Fädernas kyrka
David Lång och Ann-Christine From Utterstedt
- 2021:99 Jourhavande präst
Lisa Gerenmark

Bordlagda motioner från kyrkomötet 2020

- 2020:4 Kyrkoantikvarisk ersättning
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:6 Utvärdering av kyrkomötet 2020
Karl-Gunnar Svensson
- 2020:10 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet
Torbjörn Aronson
- 2020:19 Antalet ledamöter i kyrkomötet
Eric Westroth m.fl.
- 2020:20 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning
Lennart Persson
- 2020:23 Minskat antal ledamöter i kyrkomötet
Bengt Kjellgren m.fl.

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
Svenska kyrkans valprovsnämnd
Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 15 Hänvisning av ärenden till utskotten

Ordföranden föredrog presidiets förslag till hänvisning av ärenden till utskotten.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Gudstjänstutskottet: 5 och 6

Organisationsutskottet: 4 (avsnittet: Övriga ändringar och rättelser)

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 4 (avsnittet: Byte av uppdrag inom vigningstjänsten)

Ekonomiutskottet: 1, 2 och 3

Motioner

Gudstjänstutskottet: 1, 54, 56, 63, 65, 95 och 98

Organisationsutskottet: 2, 6, 9, 13, 26, 31, 33, 37, 40, 43, 52, 53, 58, 61, 70, 71, 73, 75, 83, 85, 91 och 92 samt från 2020: 6, 19 och 23

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 16, 18, 36, 39, 46, 49, 62, 77, 79 och 94

Ekonomiutskottet: 29, 30, 32, 34, 35, 38, 45, 50, 60, 68, 72, 78, 86, 87, 88, 90 och 93 samt från 2020: 4 och 20

Ekumenikutskottet: 3, 15, 20, 23, 27, 44 och 51

Kyrkolivsutskottet: 4, 11, 14, 17, 19, 25, 28, 41, 47, 64, 67, 81 och 99 samt från 2020: 10

Samhälls- och kulturutskottet: 5, 7, 8, 10, 12, 21, 24, 42, 55, 57, 76, 80, 82 och 84

Förvaltarskapsutskottet: 22, 48, 59, 66, 69, 74, 89, 96 och 97

Verksamhetsberättelser

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans valprovsnämnd

Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Svenska kyrkans överklagandenämnd

I ärendet yttrade sig

Hans-Olof Andrén.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med presidiets förslag att fastställa hänvisning av ärenden till utskotten.

§ 16 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att utskotten kallas till sammanträde kl. 15.35.

Kyrkomötets eventsida är navet för denna digitala session, där länkar finns till alla möten och programpunkter, och där finns möjlighet att mötas utanför sammanträdet form i digitala fikarum. Det finns också digitala utställningsmontrar, som också kommer vara tillgängliga efter sessionen.

På torsdag den 7 oktober sker ett gemensamt informationspass som kommer att handla om Svenska kyrkans diakonala arbete. Informationspasset är obligatoriskt.

På fredag eftermiddag erbjuds ett alternativt program för ledamöter i utskott som redan har fullföljt sitt arbete.

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.25 till fredagen den 8 oktober kl. 15.00.

Kyrkomötet 2021
Fredagen den 8 oktober

Kl. 15.00–15.10

Förhandlingarna återupptogs under ledning av förste vice ordföranden.

§ 17 Anmälan om betänkanden från utskotten

Förste vice ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 77 betänkanden.

§ 18 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa debattregler för kyrkomötet 2021 enligt *bilaga 3*.

§ 19 Meddelanden och ajournering

Förste vice ordföranden tackade för gott arbete under kyrkomötets första session, inte minst med tanke på de digitala formerna.

De justerade betänkandena kommer att finnas tillgängliga på kyrkomötets webbplats den 15 oktober. Samma dag skickas de också ut till ledamöterna. Med utskicket följer information om bokning av resa och boende för den andra sessionen.

När kyrkomötet återupptar sina förhandlingar i november kommer vi att träffas fysiskt på plats i Uppsala. Det känns väldigt roligt, men samtidigt måste vi alla tänka på att faran inte är över, och vi måste också fortsättningsvis agera klokt. Vi lägger nu stor vikt vid att få ett så säkert och tryggt arrangemang som möjligt.

Kyrkomötets andre vice ordförande riktade ett stort tack till presidiet, till kyrkokansliets medarbetare och ledamöterna i kyrkomötet. Hon avslutade med läsning av Sv. Psalm 183 och bön.

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.10 till måndagen den 22 november 2021 kl. 9.00.

Kyrkomötet 2021
Måndagen den 22 november

Kl. 9.00–22.05

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade biskopar och ledamöter välkomna.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Erik Johansson.

§ 21 Parentation

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamot Johnny Lilja, Växjö stift, avlidit i oktober 2021. Han hedrades med en stunds tystnad.

§ 22 Anmälan om nya ledamöter

Anmälades att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Thomas Jedler, Linköpings stift, är ny ledamot efter Naima Bahnam Johansson som av sagt sig uppdraget

Magnus Hedin, Växjö stift, är ny ledamot efter Johnny Lilja som avlidit.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 23 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden meddelade att följande ersättare hade inkallats för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets andra session:

Hans Josefsson, Uppsala stift, ersätter Christian Bonde
Knut Godskesen, Uppsala stift, ersätter Eva-Mai Mineur Tynong
Kristina Srbu Kjellgren, Uppsala stift, ersätter Terence Hong slo
Ulf Svensson, Linköpings stift, ersätter Thomas Jedler
Malin Attervåg, Linköpings stift, ersätter Johan Garde
Tomas Fors, Strängnäs stift, ersätter Åsa Ingårda
Emilia Persson, Strängnäs stift, ersätter Camilla Berard Granström
Agneta Ivemyr, Västerås stift, ersätter Britas Lennart Eriksson
Stig-Göran Fransson, Växjö stift, ersätter Margareta Andersson
Leif Gustavsson, Växjö stift, ersätter Helena Elmqvist
Christer Bengtsson, Lunds stift, ersätter Linda Lindberg
Martin Moberg, Lunds stift, ersätter Karl-Erik Kruse
Anita Engström, Göteborgs stift, ersätter Björn Andersson
Göran Göransson, Göteborgs stift, ersätter Vivianne Wetterling
Bernt Ortner, Göteborgs stift, ersätter Kicki Matsson
Terese Wennerstrand, Göteborgs stift, ersätter Christoffer Wallin
Staffan Bjerrhede, Göteborgs stift, ersätter Satu Rekola
Bengt Bivall, Göteborgs stift, ersätter Sara Lindalen
Paul Höglund, Härnösands stift, ersätter Bartlomiej Szulc
Kerstin Lindh Wallin, Härnösands stift, ersätter Leif Grip
Kenneth Norberg, Härnösands stift, ersätter Veronica Litström,

Kjell Åke Andersson, Härnösands stift, ersätter Sara Gille
Kristina Bäckström, Luleå stift, ersätter Christina Hjelm
Titti Ådén, Luleå stift, ersätter Agneta Lindström Berg
Gunvor Vennberg, Luleå stift, ersätter Stefan Aro
Ann-Charlotte Persson Tjäder, Stockholms stift, ersätter Cecilia Clausen
Lars Rande, Stockholms stift, ersätter Ulla Löfven
Kristin Molander, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck
Claes-Johan Bonde, Stockholms stift, ersätter Gunilla Eldebro
Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson
Gill Lindroos, Stockholms stift, ersätter Anders Kompass
Carl Johan Karlsson, Stockholms stift, ersätter Markus Selin
Ingvar von Malmborg, Stockholms stift, ersätter Magnus Jarnling

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Madelaine Erlandsson, Linköpings stift, Anne Olofsson, Linköpings stift, Mats Hagelin, Lunds stift, Emilia Domurat, Göteborgs stift, Margareta Winberg, Härnösands stift och Lars Bryntesson, Stockholms stift, på grund av sent inkommen anmälan av förhinder.

§ 24 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att en del förändringar i lokalerna hade skett, bland annat i plenisalen, för att skapa förutsättningar för smittsäkert arrangemang. Åhörarläktaren är borttagen för att säkerställa att varje ledamot ska få mer utrymme. Även om inga restriktioner föreligger, bad ordföranden att alla skulle tänka på att hålla avstånd, sprita händer och i övrigt använda god klokskap under veckan. Ledamöterna uppmanades att hellre ställa en fråga för mycket om hur man närmar sig varandra i olika konstellationer. Det kunde till exempel handla om hur man hälsar och vilket avstånd man håller.

Ordföranden *påminde* om de regler och talartider för debatten som beslutades under session 1 och som finns angivna i mötesverktyget.

I kyrkomötet tillämpas två talarstolar för att ge snabbare och spänstigare skiften i debatterna. Ett anförande ska alltid inledas med förslaget till beslut. Det yrkande som sägs i talarstolen gäller.

Ordföranden presenterade Emma Hansen Dahlqvist, handläggare för kyrkomötet, som informerade om några funktioner i det digitala mötesverktyget.

§ 25 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020.

I debatten yttrade sig

Revisor Gunvor Hagelberg, ordförande för revisionen

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Ann-Christin Alexius, Bengt Kjellgren, Karin Nodin, Kristina Bäckström, Mats Ludvigsson, Nina Wahlin och Sven Gunnar Persson

Erik Sjöstrand (replik)

Magnus Ek (replik)

Daniel Engström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Daniel Spiik, David Lång, Fredrik Ottesen, Fredrik Sidenvall och Jan-Åke Isaksson

Erik Sjöstrand (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 26 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

I debatten yttrade sig

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Gunilla Lundström, Ida Netzel, Linda Sjöö, Marjut Ervasti, Nina Wahlin och Sandra Ryström Signarsdotter

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson och Sandra Ryström Signarsdotter

Daniel Tisell

I detta anförande *instämde* Karin Nodin.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024.

I debatten yttrade sig

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till motion 2021:34 punkterna 1 och 2 av Anders Brunnstedt m.fl.

I detta anförande *instämde* Lena Arman, Niklas Grahn och Victor Backström

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Petter Nilsson, som yrkade bifall till reservation 1 av David Lång och reservation 2 av David Lång

I detta anförande *instämde* Ann-Christine From Utterstedt, Arnold Boström, David Lång, Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson, Knut Godskesen och Terese Wennerstrand

Ellionor Moberg, som yrkade bifall till motion 2021:32 av Ellionor Moberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Ann-Kristin Jonäng, Fredrik Sidenvall och Roger Sandström

Anette Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Roos, Carina Etander Rimborg, Charlotte Haggren, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Fredrik Sidenvall, Katarina Glas och Lars Beckman

Veine Backenius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anna Forssell, Inger Wahlman och Martin Moberg
Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2021:93 av Bengt Kjellgren m.fl.

I detta anförande **instämde** Claes-Johan Bonde, Elisabet Stålhjem Liljendahl,
Elisabeth Kullenberg, Fredrik Sidenvall, Helena Nordvall och Suzanne Fredborg
Veine Backenius (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till motion 2021:32 av Ellionor Moberg m.fl.

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Anders Brunnstedt, Ann-Christin
Alexius, Ann-Kristin Jonäng, Arnold Boström, Niklas Grahn och Stig Eriksson
Åke Marcusson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anders Roos, Anette Nordgren, Anna Forssell och Lisa
Tegby

Petter Nilsson (replik)

Åke Marcusson (replik)

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till motion 2021:93 av Bengt Kjellgren m.fl.

I detta anförande **instämde** Claes-Johan Bonde, Elisabet Stålhjem Liljendahl och
Helena Nordvall

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Linda Sjö

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Anders Brunnstedt, Anders Åkerlund,
Anette Nordgren, Anna Forssell, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Brigitta Axelsson
Edström, Camilla Persson, David Castor, biskop Fredrik Modéus, Gunilla
Bengtsson, Inger Wahlman, Karin Janfalk, Kristin Molander, Kristina Bäckström,
Lena Arman, Lina Dahm, Linda Isberg, Margareta Carlsson, Marjut Ervasti,
Martin Moberg, Stig Eriksson, Titti Ådén och Vicktoria Bagi

Petter Nilsson (replik)

Linda Sjö (replik)

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anders Brunnstedt, Anders Åkerlund, Anna Forssell,
Ann-Charlotte Persson Tjäder, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Birgitta Axelsson
Edström, Camilla Persson, Gunilla Bengtsson, Gunnel Eriksson, Inger Wahlman,
Linda Isberg, Linda Sjö, Louise Callenberg, Martin Moberg, Mats Ludvigsson,
Robert Krantz, Sandra Ryström Signarsdotter, Titti Ådén och Torvald Johansson

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anette Nordgren, Anna Forssell, Anna-Lena Carlsson,
Ann-Charlotte Persson Tjäder, Ann-Christin Alexius, Karin Janfalk, Karin Nodin,
Kristina Bäckström, Linda Sjö, Mats Ludvigsson och Vicktoria Bagi

Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Anders Brunnstedt, Anders Åkerlund,
Anette Nordgren, Anna Forssell, Anna-Lena Carlsson, Ann-Charlotte Persson
Tjäder, Ann-Christin Alexius, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Birgit Kullingsjö,
Birgitta Axelsson Edström, Celina Falk, Charlotte Haggren, Elisabeth Sandlund,
Erik Ringheim, Inger Wahlman, Karin Janfalk, Katarina Glas, Kristin Molander,
Kristina Bäckström, Linda Sjö, Lisa Gerenmark, Louise Callenberg, Malin
Attervåg, Marie Rydén Davoust, Marjut Ervasti, Niklas Grahn, Patrik Linde,
Roger Eklund, Sandra Ryström Signarsdotter, Sara Waldenfors, biskop Sören
Dalevi, Staffan Bjerrhede och Vicktoria Bagi

Petter Nilsson (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Petter Nilsson (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Björn Falkeblad

I detta anförande *instämde* Claes-Johan Bonde, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Helena Nordvall, Magnus Hedin och Margareta Nisser-Larsson

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Björn Falkeblad (replik)

Daniel Tisell

I detta anförande *instämde* Birgit Kullingsjö, Elisabet Rydström, Karin Nodin och Kristin Molander.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:29 av Petter Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 1 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 2 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 3 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 4 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:34 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:93 av Bengt Kjellgren m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av David Lång.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 28 Kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:4 Kyrkoantikvarisk ersättning.

I debatten yttrade sig

Carin Jakobsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren och Karin Nodin

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Helena Nordvall och Margareta Nisser-Larsson

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl och Margareta Nisser-Larsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2020:4 av Aron Emilsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:4 av Aron Emilsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 29 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:5 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning.

I debatten yttrade sig

Peter Bernövall, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lennart Persson, som yrkade bifall till motion 2020:20 av Lennart Persson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:20 av Lennart Persson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 30 Anonymisering av kollekt via Swish

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:6 Anonymisering av kollekt via Swish.

I debatten yttrade sig

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till reservation av Fredrik Ottesen

Veine Backenius, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:90 av Eric Westroth m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 31 Tak för kyrkoavgiften

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:7 Tak för kyrkoavgiften.

I debatten yttrade sig

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist

Mats Ludvigsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Erik Vikström och Gunnel Eriksson

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl, Helena Nordvall och Margareta Nisser-Larsson

Olov Lindquist (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Olov Lindquist (replik)

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund och Håkan Sunnliden.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 32 Antalet revisorer

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:8 Antalet revisorer.

I debatten yttrade sig

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till motion 2021:88 av Suzanne Fredborg

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:88 av Suzanne Fredborg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 33 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:9 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:45 av Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund, Knut Godskesen och Torbjörn Arvidsson

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till motion 2021:30 av Margaretha Herthelius

I detta anförande *instämde* Knut Godskesen och Lars Arvidsson

Mats Ludvigsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margaretha Herthelius (replik)

Magnus Ek

I detta anförande *instämde* Karin Nodin.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:30 av Margaretha Herthelius
- ◆ bifall till motion 2021:45 av Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

(Sv. Psalm 793)

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.30 ledningen av förhandlingarna.

§ 34 Investeringspolicy för Svenska kyrkan

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:10 Investeringspolicy för Svenska kyrkan.

I ärendet yttrade sig

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 35 Kyrkoordningens upplåtelseregler

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:11 Kyrkoordningens upplåtelseregler.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 36 Reglerna för kyrkunderhållsbidrag

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2021:12 Reglerna för kyrkunderhållsbidrag.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 37 Utlandskyrkans helg

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:1 Utlandskyrkans helg.

I debatten yttrade sig

Bengt Olsson, som yrkade bifall till motion 2021:3 av Bengt Olsson m.fl.

Gun Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Katarina Glas

Bengt Olsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:3 av Bengt Olsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 38 Medlemskapet i ACT Alliance

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:2 Medlemskapet i ACT Alliance.

I debatten yttrade sig

Celina Falk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt och Katarina Glas

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2021:15 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Elisabeth Sandlund, Hans Weichbrodt och Knut Godskesen

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall, Hans Weichbrodt, Knut Godskesen och Torbjörn Arvidsson

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2021:15 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Fredrik Sidenvall, Hans Weichbrodt och Torbjörn Arvidsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2021:15 punkt 1 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen och Terese Wennerstrand

Roland Samuelsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Erik Vikström, Gunnel Eriksson, Hanna Unger, Hans Josefsson, Linda Sjöo och Vicktoria Bagi

Kjell O Lejon (replik)

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren, Anna Forssell, Ellen Leijen, Gunnel Eriksson, Hanna Unger, Hans Josefsson, Linda Sjöo, Louise Callenberg och biskop Åke Bonnier

Berth Löndahl (replik)

Lars G Linder (replik)

Berth Löndahl (replik)

Lars G Linder (replik)

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius, Erik Vikström, Karin Nodin, Kristina Bäckström och Nina Wahlin

Kjell O Lejon (replik)

Anders Åkerlund

I detta anförande *instämde* Elisabeth Rydström, Kristina Bäckström, Nina Wahlin, Roger Eklund, biskop Sören Dalevi och Vicktoria Bagi

Kristin Molander

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, biskop Karin Johannesson, Lars Beckman och Leif Nordenstorm

Ärkebiskop Antje Jackelén

I detta anförande *instämde* Anders Åkerlund, Anette Nordgren, Kristina Bäckström och Linda Sjöo.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:15 punkt 1 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2021:15 punkt 2 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 39 Interreligiös uppföljning

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:3 Interreligiös uppföljning.

I debatten yttrade sig

Jan Wahn, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson och Linda Sjöo.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 40 Meddelanden

Förste vice ordföranden lämnade några korta meddelanden inför lunchpausen. Ledamöterna ombads återigen tänka på att hålla avstånd.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.25.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 41 Religionsdialog

Kyrkomötet behandlade ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:4 Religionsdialog.

I debatten yttrade sig

Julia Kronlid, som yrkade bifall till reservation av Marcus Lagerroos

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Berth Löndahl, David Castor, Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson, Kjell O Lejon, Knut Godskesen och Torbjörn Arvidsson

Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Anders Brunnstedt, Erik Vikström, biskop Eva Nordung Byström, Gunnel Eriksson, Håkan Widepalm, biskop Karin Johannesson, Kristin Molander, Linda Sjöö, Marie Rydén Davoust, Nina Wahlin, Roger Sandström, biskop Sören Dalevi och Vicktoria Bagi

Julia Kronlid (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin, Kristin Molander, Kristina Bäckström, Lena Arman, Nina Wahlin och Staffan Bjerrhede

Julia Kronlid (replik)

Anders Åkerlund (replik)

§ 42 Ordningsfråga

Magnus Ek ställde en fråga om möjligheten att göra alla yrkanden i mötesverktyget synliga omedelbart för alla ledamöter och inte bara för den som har lagt yrkandet. Förste vice ordföranden svarade att yrkanden blir synliga för alla när den som lagt yrkandet inleder sitt anförande i ärendet.

§ 43 Religionsdialog, forts

Linda Sjöö

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, Marjut Ervasti, Nina Wahlin och Vicktoria Bagi

Julia Kronlid (replik)

Alexander Christiansson, som yrkade bifall till reservation av Marcus Lagerroos

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, David Lång, Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson och Knut Godskesen

Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Gunnel Eriksson, Hanna Unger, Inger Wahlman, Karin Janfalk, Kristin Molander, Marjut Ervasti, Martin Moberg och Vicktoria Bagi

Julia Kronlid (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Julia Kronlid (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Gunvor Vennberg

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Berth Löndahl, David Castor, Elisabeth Sandlund, Håkan Sunnliden, Hans Weichbrodt och Knut Godskesen Daniel Engström, som yrkade bifall till reservation av Marcus Lagerroos

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Fredrik Ottesen och Jan-Åke Isaksson Biskop Åke Bonnier (replik)

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Elisabeth Sandlund, Hans Weichbrodt och Jan-Åke Isaksson

Kristina Srbu Kjellgren

Agneta Brendt, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Marcus Lagerroos som innebär bifall till motion 2021:23 av Julia Kronlid m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 44 Folkrätten i Israel och Palestina

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:5 Folkrätten i Israel och Palestina.

I debatten yttrade sig

Daniel Tisell, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, Karin Nodin, Roland Samuelsson och Tomas Fors

Stig Axelsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lisa Tegby, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren, Lars Beckman och Roland Samuelsson Fredrik Sidenvall, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl.

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Elisabeth Sandlund, Håkan Sunnliden, Hans Weichbrodt och Knut Godskesen

Daniel Tisell (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Klas Corbelius, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Lundström, Gunnel Eriksson, Hans Josefsson, Martin Moberg, Roland Samuelsson och Sara Waldenfors

Fredrik Sidenvall (replik)

Klas Corbelius (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Klas Corbelius (replik)

Jerker Schmidt, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, David Castor, Elisabeth Kullenberg, Håkan Sunnliden, Hans Weichbrodt, Helena Nordvall, Magnus Hedin, Margareta Nisser-Larsson och biskop Sören Dalevi

Daniel Tisell (replik)

Jerker Schmidt (replik)

Stig Axelsson (replik)

§ 45 Ordningsfråga

Förste vice ordföranden förtydligade vad som gäller för replikskiften och vem som har möjlighet att begära replik på en replik. Med anledning av detta påtalade Fredrik Sidenvall vikten av att under ett replikskifte inte apostrofera någon som inte kan begära replik på repliken.

§ 46 Folkrådet i Israel och Palestina, forts

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Ann-Charlotte Persson Tjäder, Elisabeth Rydström, Karin Nodin, Lisa Gerenmark, Roland Samuelsson och Vicktoria Bagi

Roberth Krantz, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Mats Ludvigsson

Fredrik Sidenvall (replik)

Roberth Krantz (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Roberth Krantz (replik)

Fredrik Sidenvall, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Biskop Sören Dalevi, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Anders Roos, David Castor, Elisabeth Sandlund, Håkan Sunnliden, Kristin Molander, Lars Arvidsson, Lars Beckman, Leif Nordenstorm, Lena Arman, Margareta Nisser-Larsson, Olov Lindquist, Sten Janson och Sven Gunnar Persson

Roberth Krantz (replik)

Biskop Sören Dalevi (replik)

Roberth Krantz (replik)

Biskop Sören Dalevi (replik)

Lars G Linder, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Julia Kronlid, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Hans Weichbrodt, Håkan Sunnliden, Jan-Åke Isaksson, Knut Godskesen och Terese Wennerstrand

Berth Löndahl, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl.

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund, Håkan Sunnliden, Hans Weichbrodt, Jan-Åke Isaksson och Knut Godskesen

Ingvar von Malmberg

Kjell O Lejon, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Knut Godskesen

Daniel Tisell (replik)

Kjell O Lejon (replik)

Kristina Srbu Kjellgren

Emilia Persson, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag
I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Erik Johansson, som yrkade avslag på motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. och avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Lars Arvidsson, Lars Beckman och Terese Wennerstrand

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Anders Åkerlund, Hanna Unger, Ida Netzel, Lisa Gerenmark, Mattias Benke och Roberth Krantz

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Anders Åkerlund, Gunnel Eriksson och Lisa Tegby.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

(Sv. Psalm 489 B)

Andre vice ordföranden övertog kl. 15.50 ledningen av förhandlingarna.

§ 47 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2021:1 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Åkerlund, Anna-Lena Carlsson, Karin Nodin, Niklas Larsson, Nina Wahlin och Staffan Bjerrhede

Magnus Ek, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Karin Nodin, Kristina Bäckström, Stig Eriksson och Tomas Fors

Gunilla Franzén (replik)

Magnus Ek (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Magnus Ek (replik)

Veine Backenius

Gunilla Franzén (replik)

Veine Backenius (replik)

Sven Gunnar Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lars B Andersson, som yrkade bifall till motion 2021:89 av Lars B Andersson m.fl.

Tomas Fors, som yrkade avslag på motion 2021:48 punkterna 1 och 2 av Mats Ludvigsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Karin Nodin, Kristina Bäckström, Magnus Ek och Stig Eriksson

Gunilla Franzén (replik)

Tomas Fors (replik)

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till reservation 1 av Margareta Carlsson

Isak Öhrlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Birgitta Eliasson, Gunnel Eriksson, Lisa Gerenmark, Louise Callenberg, Martin Moberg och Victor Månsson

Magnus Ek (replik)

Isak Öhrlund (replik)

Magnus Ek (replik)

Isak Öhrlund (replik)

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till reservation 3 av Jan-Åke Isaksson, reservation 4 av Jan-Åke Isaksson och reservation 5 av Jan-Åke Isaksson

I detta anförande **instämde** Terese Wennerstrand

Elisabeth Werner, som yrkade bifall till motion 2021:66 av Jan-Åke Isaksson m.fl.

I detta anförande **instämde** Elisabet Stålhjem Liljendahl, Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Gunilla Franzén (replik)

Elisabeth Werner (replik)

Ingvar von Malmborg

I detta anförande **instämde** Kristina Srbu Kjellgren och Staffan Bjerrhede

Gunilla Franzén (replik)

Lars-Ivar Ericson (replik)

Ingvar von Malmborg (replik)

Irene Oskarsson, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Karin Nodin, Karl-Gunnar Svensson och Magnus Ek

Daniel Engström, som yrkade bifall till reservation 4 av Jan-Åke Isaksson

I detta anförande **instämde** Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson

Agneta Granström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Gunnel Eriksson, Lisa Gerenmark och Staffan Bjerrhede

Tomas Fors (replik)

Agneta Granström (replik)

Tomas Fors (replik)

Agneta Granström (replik)

Nils Gårder

Kristina Srbu Kjellgren

I detta anförande **instämde** Margareta Carlsson

Magnus Ek (replik)

Karin Nodin, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Carin Jakobsson och Margareta Nisser-Larsson

Sven Gunnar Persson (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Karin Nodin (replik)

Gunilla Franzén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:48 av Mats Ludvigsson m.fl.

- ◆ bifall till motion 2021:66 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2021:89 av Lars B Andersson m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2021:96 av Terence Hongsto m.fl.
 - ◆ bifall till reservation 5 av Jan-Åke Isaksson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

(Sv. Psalm 490)

Ordföranden övertog kl. 17.10 ledningen av förhandlingarna.

§ 48 Övriga ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:1 Övriga ändringar i kyrkoordningen.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 49 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:2 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald.

I debatten yttrade sig

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Inger Wahlman och Louise Callenberg

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till reservation 1 av Irene Oskarsson, reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl. och reservation 3 av Per Lindberg och Irene Oskarsson

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl. och reservation 4 av Olle Reichenberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Claes-Johan Bonde, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Elisabeth Kullenberg, Helena Nordvall, Margareta Nisser-Larsson

David Castor, som yrkade bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund och Torbjörn Arvidsson

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motionerna 2021:9 av Olov Lindquist m.fl. och 2021:75 av Olle Reichenberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund och Leif Nordenstorm

Roberth Krantz (replik)

Olov Lindquist (replik)

Roberth Krantz (replik)

Olov Lindquist (replik)

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Lena Arman och Sven Gunnar Persson

Lars-Ola Dahlqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Lundström, Hanna Unger, Inger Wahlman.

Louise Callenberg, Marie Nielsén, Niklas Larsson, Sara Waldenfors och Vicktoria Bagi

Martin Moberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg och Nina Wahlin.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:6 av Karl-Gunnar Svensson
- ◆ bifall till motion 2021:9 av Olov Lindquist m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:73 av Marie Rydén Davoust m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:75 av Olle Reichenberg m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 50 Strukturfrågor

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:3 Strukturfrågor.

I debatten yttrade sig

Roberth Krantz, som yrkade bifall till reservation av Louise Callenberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Lars G Linder, Louise Callenberg, Martin Moberg och Mattias Benke

Sten Janson, som yrkade bifall till motion 2021:70 punkterna 1 och 2 av Sten Jansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren, Carina Etander Rimborg, Kristin Molander och Lars Beckman

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2021:40 av Berth Löndahl och Leif Nordlander och 2021:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund, Hans Weichbrodt och Kjell O Lejon

Boel Johansson, som yrkade bifall till motion 2021:70 punkterna 1 och 2 av Sten Janson m.fl.

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Berth Löndahl (replik)

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2021:71 av Sten Janson m.fl.

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl, Helena Nordvall och Sten Janson

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motionerna 2021:37 av Leif Nordlander, 2021:40 och 2021:43

I detta anförande *instämde* Hans Weichbrodt och Lars Beckman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:37 punkt 1 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:37 punkt 2 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:40 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ avslag på motion 2021:70 punkt 1 av Sten Janson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:70 punkt 2 av Sten Janson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.55.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av ordföranden.

(Sv. Psalm 285)

§ 51 Begravnings-samfälligheter

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:4 Begravnings-samfälligheter.

I debatten yttrade sig

Sten Janson, som yrkade bifall till motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Carina Etander Rimborg, Lena Arman, Marie Wojdkow och Niklas Grahn

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin och Roberth Krantz

Ingvar von Malmborg

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Elisabet Stålhjem Liljendahl och Margareta Karlsson

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 52 Valfrågor m.m.

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:5 Valfrågor m.m.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 5 och 6

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Mattias Benke, som yrkade bifall till reservation 1 av Louise Callenberg

I detta anförande *instämde* Martin Moberg och Roberth Krantz

Biskop Åsa Nyström

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Erik Ringheim, Katarina Glas, Lars Beckman och Lena Arman

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl. och bifall till motion 2021:92 av Eric Westroth

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem, Elisabeth Kullenberg, Helena Nordvall och Margareta Nisser-Larsson

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren, Bengt Kjellgren, Carina Etander Rimborg, Elisabeth Sandlund, Katarina Glas, Kristin Molander, Lars Beckman, Lisa Tegby, Stefan Linderås och Torvald Johansson

Christer Bengtsson, som yrkade bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl., reservation 3 av Eric Westroth och reservation 4 av Eric Westroth m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Bäckström, Martin Moberg, Roberth Krantz, Sandra Ryström Signarsdotter och Titti Ådén

Nils Gårder, som yrkade bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt

Jenny Nilsson, som yrkade avslag på motion 2021:71 av Hans-Olof Andrén m.fl.

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, Kristina Bäckström, Sandra Ryström Signarsdotter och Titti Ådén

Hans-Olof Andrén (replik)

Jenny Nilsson (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Jenny Nilsson (replik)

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2021:52 av Eva Kyrk och 2021:71 av Hans-Olof Andrén m.fl. och reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl, Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall, Hans Weichbrodt, biskop Johan Tyrberg, Kjell O Lejon och Lars Beckman

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg och Martin Moberg

Per Lindberg, som yrkade bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt och Lena Arman

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motion 2021:61 av Bertil Olsson

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:52 av Eva Kyrk
- ◆ avslag på motion 2021:61 av Bertil Olsson
- ◆ bifall till motion 2021:91 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:92 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 53 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:6 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2021:53 av Hans-Olof Andrén m.fl.

I detta anförande *instämde* Jerker Schmidt, biskop Johan Tyrberg, Lars Beckman, Mattias Rosenquist och Torbjörn Arvidsson

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg, Martin Moberg och Tommy Eriksson

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till reservation 2 av Lars B Andersson

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann och Vicktoria Bagi

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till reservation 3 av Olle Reichenberg och Elisabeth Kullenberg

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl, Elisabeth Kullenberg, Helena Nordvall och Margareta Nisser Larsson

Mattias Benke (replik)

Olle Reichenberg (replik)

Mattias Benke (replik)

Ulf Svensson, som yrkade bifall till 2020:19 av Eric Westroth m.fl.

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Mattias Benke (replik)

Ulf Svensson (replik)

Mattias Benke (replik)

Linda Sjöo

I detta anförande *instämde* Lars Beckman, Margareta Carlsson och Vicktoria Bagi.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:19 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:23 av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin
- ◆ bifall till motion 2021:53 av Hans-Olof Andrén m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:83 av Margareta Carlsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:85 av Linda Sjöo m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 54 Digitala sammanträden efter pandemin

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:7 Digitala sammanträden efter pandemin.

I debatten yttrade sig

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 55 Tillitsbaserad styrning

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:8 Tillitsbaserad styrning.

I debatten yttrade sig

Marie Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Inger Wahlman och Tommy Eriksson

Biskop Fredrik Modéus, som yrkade bifall till motion 2021:13 av biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Anders Åkerlund, Anders Brunnstedt, Anette Nordgren, Lars Beckman och Leif Nordenstorm

Marie Johansson (replik)

Biskop Fredrik Modéus (replik)

Marie Johansson (replik)

Biskop Fredrik Modéus (replik)

Boel Johansson

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Lars Beckman och Marie Wojdkow Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Hans Weichbrodt och Knut Godskesen

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anna Forssell, Gunilla Lundström och Inger Wahlman

Mattias Rosenquist

Sven Gunnar Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Erik Sjöstrand

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt och Marie Rydén Davoust
Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2021:13 av biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall, Johan Tyrberg,
Lars Beckman och Leif Nordenstorm
Anders Åkerlund

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius, biskop Johan Tyrberg och
Kristina Bäckström

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:13 av biskop Fredrik Modéus.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 56 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:9 Verksamhets-
berättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 57 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2021:10 Verksamhets-
berättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

(Sv. Psalm 174)

Förste vice ordföranden övertog kl. 20.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 58 Missionsuppdraget

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:6 Missionsuppdraget.

I debatten yttrade sig

Erik Ringheim, som yrkade bifall till reservation 1 av Celina Falk och Stig Axelsson

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Erik Sjöstrand, Katarina Glas och Leif
Nordenstorm

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif
Nordlander

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall,
Håkan Sunnliden och Kjell O Lejon

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström och Erik Vikström

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* David Castor, Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden, Kjell O Lejon, Knut Godskesen och Torbjörn Arvidsson

Marcus Lagerroos, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, Knut Godskesen och Terese Wennerstrand

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Terese Wennerstrand

Erik Johansson, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Kjell O Lejon, Leif Nordenstorm och Torbjörn Arvidsson

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2021:44 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon och Torbjörn Arvidsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:44 punkt 1 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:44 punkt 2 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till reservation 1 av Celina Falk och Stig Axelsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 59 Nätverk för mission

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:7 Nätverk för mission.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden, Kjell O Lejon och Torbjörn Arvidsson

Jerker Schmidt, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Håkan Sunnliden, Knut Godskesen, Terese Wennerstrand och Torbjörn Arvidsson

Jerker Schmidt (replik)

Erik Johansson, som yrkade bifall till motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Kristina Srbu Kjellgren och Torbjörn Arvidsson

Biskop Susanne Rappmann

I detta anförande *instämde* biskop Åke Bonnier, Erik Vikström, Fredrik Sidenvall, Håkan Widepalm, biskop Karin Johannesson, Lars Beckman, Linda Isberg, biskop Martin Modéus, Niklas Larsson, biskop Sören Dalevi, Staffan Bjerrhede och Vicktoria Bagi

Roland Samuelsson

I detta anförande *instämde* Erik Vikström, Fredrik Sidenvall, Gunnel Eriksson, Inger Wahlman och Vicktoria Bagi

David Castor

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Erik Johansson, Håkan Sunnliden och Knut Godskesen.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

(Sv. Psalm 89)

Andre vice ordföranden övertog kl. 21.15 ledningen av förhandlingarna.

§ 60 Omsorg om djuren

Kyrkomötet behandlade förvaltarskapsutskottets betänkande F 2021:2 Omsorg om djuren.

I debatten yttrade sig

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann, Gunnel Eriksson, Inger Wahlman, Staffan Bjerrhede och Vicktoria Bagi

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gunvor Vennberg, som yrkade avslag på motion 2021:22 av Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Carin Jakobsson och Kjell Åke Andersson

Jan-Åke Isaksson, som yrkade avslag på motion 2021:22 av Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Kjell Åke Andersson

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson, Inger Wahlman, Margareta Carlsson, Martin Moberg, Staffan Bjerrhede och Vicktoria Bagi

Agneta Granström

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann, Gunnel Eriksson, Margareta Carlsson och Staffan Bjerrhede.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:22 av Anna Karin Hammar
- ◆ bifall till reservation 2 av Jan-Åke Isaksson (avslag på motionen)

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 61 Klimatkonsekvensanalys

Kyrkomötet behandlade förvaltarskapsutskottets betänkande F 2021:3 Klimatkonsekvensanalys.

I debatten yttrade sig

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Hanna Unger och Vicktoria Bagi

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt och Kjell Åke Andersson

Lisa Gerenmark (replik)

Isak Öhrlund, som yrkade bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson och Martin Moberg

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Leif Nordenstorm (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Daniel Spiik, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson och Terese Wennerstrand

Ida Netzel, som yrkade bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren och Margareta Karlsson

Agneta Granström

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson, Kristina Srbu Kjellgren och Staffan Bjerrhede

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Gunnel Eriksson, Kristina Srbu Kjellgren, Martin Moberg, Roberth Krantz och Staffan Bjerrhede

Vicktoria Bagi, som yrkade bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel.

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 62 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2021:4 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling.

I debatten yttrade sig

Ida Netzel, som yrkade bifall till motion 2021:74 av Ida Netzel m.fl.

I detta anförande *instämde* Gunnel Eriksson, Hanna Unger, Kristina Srbu Kjellgren och Margareta Karlsson

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:74 av Ida Netzel m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 63 Hållbara textilier

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2021:5 Hållbara textilier.

I ärendet yttrade sig

Ingvar von Malmberg, som yrkade bifall till motion 2021:97 av Terence Hongslo och Jan Björkman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:97 av Terence Hongslo och Jan Björkman.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2021)

§ 64 Meddelanden

Andre vice ordföranden *påminde* ledamöterna om att ladda sina iPads.

Morgonmessa firas imorgon på Uppsala Konsert & Kongress kl. 8.15. Gruppmöten äger rum kl. 9 och arbetet i plenum startar kl. 10.30.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Victor Ramström.

Förhandlingarna ajournerades kl. 22.05.

Kyrkomötet 2021
Tisdagen den 23 november

Kl. 10.30–21.52

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Jan Wahn.

§ 65 Meddelanden

Emma Hansen Dahlqvist, handläggare för kyrkomötet, informerade om funktionerna för omröstning och reservation i mötesverktyget. En testomröstning genomfördes.

§ 66 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020 fanns endast utskottets förslag (§ 25).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020,
2. att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2020.

I beslutet om ansvarsfrihet deltog inte de ledamöter som också är ledamöter i kyrkostyrelsen.

§ 67 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden fanns endast utskottets förslag (§ 26).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

§ 68 Kyrkoantikvarisk ersättning, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:4 Kyrkoantikvarisk ersättning fanns följande förslag (§ 28):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:4 av Aron Emilsson m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:4 av Aron Emilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:4 av Aron Emilsson m.fl. om kyrkoantikvarisk ersättning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Lång, Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Ulf Svensson, Elisabeth Werner, Mikael Eskilandersson, Emilia Persson, Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson, Daniel Spiik, Ann-Christine From Utterstedt, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2020:4 Kyrkoantikvarisk ersättning. Den kyrkoantikvariska ersättningen behöver räknas upp i enlighet med förslaget i motionen. Vi menar vidare att ekonomiutskottets motivering till avslagsyrkande är felaktigt, dels saknas inte förutsättningar att ta upp sådana samtal, dels handlar det om indexuppräknning – inte retroaktiv ersättning.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:68 av Inger Harlevi och Carin Jakobsson om nivån på kyrkoantikvarisk ersättning ska anses vara besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:87 punkt 1 av Suzanne Fredborg om att uppdra till kyrkostyrelsen att se över och förnya påverkan och kommunikation med staten för att uppnå en ökning av kyrkoantikvarisk ersättning för bevarande av kulturarvet.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:87 punkt 2 av Suzanne Fredborg om att uppdra till kyrkostyrelsen att kommande år fortsätta anslå medel för kyrkobyggnadsbidrag.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2021:87 punkt 2 av Suzanne Fredborg uppdra till kyrkostyrelsen att kommande år fortsätta anslå medel för kyrkounderhållsbidrag.

§ 69 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:5 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning fanns följande förslag (§ 29):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:20 av Lennart Persson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:20 av Lennart Persson,
dels om bifall till motion 2020:20,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:20 av Lennart Persson om prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning.

§ 70 Anonymisering av kollekt via Swish, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2021:6 Anonymisering av kollekt via Swish fanns följande förslag (§ 30):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:90 av Eric Westroth m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:90 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:90,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:90 av Eric Westroth m.fl. om anonymisering av kollekt via Swish.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, David Lång, Ulf Svensson, Elisabeth Werner, Mikael Eskilandersson, Emilia Persson, Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2021:90. Vi gör bedömningen att utskottets övervägande inte utgör en fullgod utredning av ärendet motionen behandlar. Frågan är viktig och inte särskilt kostsam att utreda vidare. Vi menar därför att motion 2021:90 bör bifallas.

§ 71 Tak för kyrkoavgiften, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:7 Tak för kyrkoavgiften fanns följande förslag (§ 31):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist,

dels om bifall till motion 2021:60,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist om tak för kyrkoavgiften.

BESLUT Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl, Olov Lindquist, Leif Nordenstorm och Bengt Olsson.

§ 72 Antalet revisorer, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2021:8 Antalet revisorer fanns följande förslag (§ 32):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:88 av Suzanne Fredborg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:88 av Suzanne Fredborg,
dels om bifall till motion 2021:88,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Bengt Kjellgrens begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:88 av Suzanne Fredborg om antalet revisorer.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Nisser-Larsson, Olle Reichenberg, Anna-Karin Westerlund, Bengt Kjellgren, Björn Falkeblad, Samuel Lilja, Lena Jönsson, Helena Nordvall, Elisabeth Kullenberg, Jerker Schmidt och Claes-Johan Bonde.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Suzanne Fredborg i en skriftlig reservation.

För att förenkla för en enskild församling utan att ge avkall på kompetens och erfarenhet ska det vara möjligt att, utöver auktoriserad revisor, välja ytterligare en eller två revisorer, med den ändring i kyrkoordningen 48 kap. 2 § andra stycket, som föreslagits i motion 2021:88.

§ 73 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:9 Överlämnande av kyrkor – översyn av regelverk fanns följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:30 av Margaretha Herthelius
- ◆ bifall till motion 2021:45 av Leif Nordlander.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:30 av Margaretha Herthelius,
dels om bifall till motion 2021:30,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Margaretha Herthelius begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:30 av Margaretha Herthelius om försäljning av kyrkor och kapell.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:45 av Leif Nordlander ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:45,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:45 av Leif Nordlander om överlämnade kyrkor ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:86 av Suzanne Fredborg om överlåtelse av församlingskyrka ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 74 Investeringspolicy för Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:10 Investeringspolicy för Svenska kyrkan fanns endast utskottets förslag (§ 34).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:35 av Petter Nilsson m.fl. om investeringspolicy.

§ 75 Kyrkoordningens upplåtelseregler, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:11 Kyrkoordningens upplåtelseregler fanns följande förslag (§ 35):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall,

dels om bifall till motion 2021:78,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall om kyrkoordningens upplåtelseregler.

§ 76 Reglerna för kyrkunderhållsbidrag, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:12 Reglerna för kyrkunderhållsbidrag fanns endast utskottets förslag (§ 36).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:38 av Leif Nordlander om reglerna för kyrkunderhållsbidrag.

§ 77 Utlandskyrkans helg, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:1 Utlandskyrkans helg fanns följande förslag (§ 37):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:3 av Bengt Olsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:3 av Bengt Olsson m.fl.,
dels om bifall till motion 2021:3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:3 av Bengt Olsson m.fl. om utlandskyrkans helg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erik Johansson.

§ 78 Medlemskapet i ACT Alliance, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:2 Medlemskapet i ACT Alliance fanns följande förslag (§ 38):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:15 punkt 1 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2021:15 punkt 2 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:15 punkt 1 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2021:15 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:15 punkt 1 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl om att snarast möjligt avsluta programmet Inter-religiös praktik för fred – en värld av grannar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, David Lång, Alexander Christiansson, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Ulf Svensson, Kjell Åke Andersson, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:15 punkt 2 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2021:15 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:15 punkt 2 av Kjell O Lejon och Berth Löndahl om att i lämpliga former påbörja en avveckling av medlemskapet i ACT Alliance.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Kjell O Lejon och Torbjörn Aronson.

§ 79 Interreligiös uppföljning, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:3 Interreligiös uppföljning fanns endast utskottets förslag (§ 39).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:20 av Anna Karin Hammar och Roberth Krantz om interreligiös uppföljning ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 80 Religionsdialog, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:4 Religionsdialog fanns följande förslag (§§ 41 och 43):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:23 av Julia Kronlid m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:23 av Julia Kronlid m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:23,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:23 av Julia Kronlid m.fl. om religionsdialog ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Berth Löndahl, Petter Nilsson, Ulf Svensson, Elisabeth Werner, Mikael Eskilandersson, Jan-Åke Isaksson, Emilia Persson, David Lång, Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson, Kjell Åke Andersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunvor Vennberg i en skriftlig reservation.

Det är angeläget att Svenska kyrkan är tydlig med sin bekännelse till Jesus Kristus som frälsare och Herre också i mötet med företrädare för andra religioner.

§ 81 Folkrätten i Israel och Palestina, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:5 Folkrätten i Israel och Palestina fanns följande förslag (§§ 44 och 46):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att lyfta frågan om att granska folkrättens tillämpning i Israel och Palestina, även utifrån FN:s apartheidkonvention och Romstadgans skrivningar om apartheid, i internationella och ekumeniska organ, i synnerhet i Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:27 av Anna Karin Hammar m.fl. om folkrätten i Israel och Palestina.

Av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade att hon fann förslaget bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs rösträkning varvid 127 ledamöter röstade för bifall till av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag, 103 för avslag på förslaget och 6 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla av Daniel Tisell under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Leif Nordenstorm, Hans Weichbrodt, Carina Etander Rimborg, Bertil Olsson, Magnus Ek, Victor Ramström, Marie Wojidkow, Olov Lindquist, Lars Arvidsson, Daniel Engström, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Alexander Christiansson, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Ulf Svensson, Kjell Åke Andersson, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jerker Schmidt, Olle Reichenberg, Eva Kyrk, Lena Jönsson, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Samuel Lilja, Elisabeth Kullenberg, Mats Ershammar, Margareta Nisser-Larsson, Magnus Hedin, Suzanne Fredborg, Claes-Johan Bonde, Bengt Kjellgren, Sven Milltoft, Björn Falkeblad, Katarina Ramnerö Ödestad, Helena Nordvall och Anna-Karin Westerlund i en skriftlig reservation.

Borgerligt alternativ reserverar sig mot beslutet. Det är mycket olyckligt att kyrkomötet på detta sätt positionerar sig att driva frågor om folkrättsbrott och apartheid i relation till situationen i Israel. Varför ska just Svenska kyrkan var med att driva denna fråga i internationella sammanhang? Det finns inte en enad syn på detta vare sig inom Svenska kyrkan eller för den delen inom den ekumeniska rörelsen. Med vilken kompetens ska detta göras? Detta är en fråga för stater och internationella bilaterala organisationer som FN och EU. Till yttermera visso vad ska Svenska kyrkan göra med denna kunskap och detta resultat? Vad ska detta leda till? Varför vill en knapp majoritet på detta sätt ännu en gång på ett anmärkningsvärt sätt granska just Israel, mellanösterns enda demokrati? Varför inte granska den palestinska förvaltningen och PLO huruvida de är antisemitiska eller korrumpade? Svaret är att detta inte är en kyrklig fråga att driva och på samma sätt borde inte Svenska kyrkan heller driva frågan om folkrättsbrott och apartheid i Israel.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erik Johansson i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig emot beslutet, eftersom det finns en uppenbar risk att Svenska kyrkan gör sig till röst för antisemitiska krafter.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Berth Löndahl i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att bifalla punkt 2 om att granska folk-rättens tillämpning i Israel och Palestina utifrån ett apartheidperspektiv. Att utreda relationen mellan Israel och Palestina utifrån begrepp som apartheid är djupt olyckligt. Risker är att här finns en oreflekterad anti-semitism och en ensidig fokusering på konflikten mellan Israel och Palestina. Om en sådan utredning ska göras måste den även beakta att Hamas är bedömd som en terroristorganisation av bl.a. EU, USA, Kanada m.fl. länder. Detta är en ytterligt kort motivering, jag kommer i annat sammanhang att skriva grundligare i frågan.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Fredrik Sidenvall, Kjell O Lejon, Håkan Sunnliden, David Castor, Elisabeth Sandlund, Gunvor Vennberg och Leif Nordlander i en skriftlig reservation.

Beslutet innebär inget mindre än en aggression mot staten Israel och mot alla dem för vilka denna demokratiska stat, framvuxen i skuggan av förintelsens fasor, är en del av deras tro och hopp.

Svenska kyrkan saknar både kallelse och kompetens att utöva utrikespolitik. Att fuska med folkrättsfrågor skymmer evangeliet om Jesus Kristus.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erik Ringheim, Kjell Kallenberg, Nils Gårder, Niklas Grahn, Hans-Olof Andrén, Sven Gunnar Persson, Inger Harlevi, Anders Brunnstedt, Kristin Molander, Malin Attervåg, Per Lindberg, Mattias Rosenquist och Amanda Carlshamre i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att bifalla det särskilda yrkandet med motiveringen att Svenska kyrkan genom kyrkostyrelsen redan har fattat en positionsbestämning och att det är olämpligt att kyrkomötet därutöver fattar ett beslut av detta slag i en ytterst komplex fråga.

§ 82 Missionsuppdraget, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikuskottets betänkande Eu 2021:6 Missionsuppdraget fanns följande förslag (§ 58):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:44 punkt 1 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:44 punkt 2 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till reservation 1 av Celina Falk och Stig Axelsson.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:44 punkt 1 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:44 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:44 punkt 1 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om att uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra missionsuppdraget inom ramen för det internationella arbetet med en särskild missionsavdelning.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:44 punkt 2 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:44 punkt 2,

dels om bifall till reservation 1 av Celina Falk och Stig Axelsson,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:44 punkt 2 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om missionsuppdraget.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till reservation 1, att motion 2021:44 punkt 2 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Kjell O Lejon, Torbjörn Aronson, Berth Löndahl, Erik Johansson, Leif Nordlander, Gunvor Vennberg, Daniel Engström, David Lång, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Ulf Svensson, Kjell Åke Andersson, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

§ 83 Nätverk för mission, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2021:7 Nätverk för mission fanns följande förslag (§ 59):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:51,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:51 av Elisabeth Sandlund m.fl. om nätverk för mission.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Torbjörn Aronson, Berth Löndahl, Leif Nordlander, Gunvor Vennberg, Elisabeth Sandlund, Daniel Engström, Fredrik Ottesen, David Lång, Petter Nilsson, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Ulf

Svensson, Kjell Åke Andersson, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

§ 84 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarskapsutskottets betänkande F 2021:1 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk fanns följande förslag (§ 47):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl.
- ◆ avslag på motion 2021:48 punkt 2 av Mats Ludvigsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:66 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:89 av Lars B Andersson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:96 av Terence Hongslo m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl.,

dels om avslag på motion 2021:48 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mikael Eskilanderssons begäran företogs omröstning genom handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av hur utvecklingen på skogsförvaltningens område generellt utvecklats, utreda hur kyrkoordningens skrivningar, kapitel 46, angående förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Olle Reichenberg, Jan-Åke Isaksson, Mikael Eskilandersson, Elisabeth Werner, Fredrik Ottesen, Ulf Svensson, Emilia Persson, Petter Nilsson, David Lång, Kjell Åke Andersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik och Markus Lagerroos.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:48 punkt 2 av Mats Ludvigsson m.fl.,

dels om avslag på motion 2021:48 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:48 punkt 2 av Mats Ludvigsson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att efter utredningen återkomma med förslag på erforderliga förändringar i kyrkoordningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Helena Nordvall, Olle Reichenberg, Jan-Åke Isaksson, Mikael Eskilandersson, Elisabeth Werner, Fredrik Ottesen, Ulf Svensson, Emilia Persson, Petter Nilsson, David Lång, Kjell Åke Andersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik och Markus Lagerroos.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:66 av Jan-Åke Isaksson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:66,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkostyrelsen beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:66 av Jan-Åke Isaksson m.fl. om vindkraft.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jan-Åke Isaksson, Mikael Eskilandersson, Elisabeth Werner, Fredrik Ottesen, Ulf Svensson, Emilia Persson, Petter Nilsson, David Lång, Kjell Åke Andersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik och Markus Lagerroos.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:69,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkostyrelsen beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl. om hållbart skogsbruk.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Carlsson.

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:89 av Lars B Andersson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:89,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Lars B Anderssons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkostyrelsen beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:89 av Lars B Andersson m.fl. om biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Carlsson.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:96 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:96,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkostyrelsen beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:96 av Terence Hongslo m.fl. om direktiv för förvaltning av prästlönetillgångar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Carlsson.

Utskottet punkt 7

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motionerna 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl., 2021:89 av Lars B Andersson m.fl. och 2021:96 av Terence Hongslo m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas,

dels om avslag på utskottet förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkostyrelsen beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motionerna 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl., 2021:89 av Lars B Andersson m.fl. och 2021:96 av Terence Hongslo m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Björn Falkeblad, Helena Nordvall, Elisabeth Kullenberg, Olle Reichenberg och Claes-Johan Bonde.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Lena Jönsson, Eva Kyrk, Jerker Schmidt och Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Magnus Ek, Roger Sandström och Kristina Bäckström i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan bedriver sitt skogsbruk i enlighet med svensk skogsvårdslagstiftning. Till det är kyrkans alla stift certifierade enligt ett eller båda av de certifieringssystem för hållbart skogsbruk som finns, och upprättar i enlighet med det gröna skogsbruksplaner för att bedriva ett långsiktigt och hållbart skogsbruk. Till det kommer kyrkoordningens skrivelser om att förvaltningen av prästlönetillgångarna ska ske inte bara för bästa möjliga uthålliga totalavkastning utan också etiskt försvarbart i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. I vår mening sker så idag, och den skogsförvaltning vi bedriver i stiftens är förmodligen ett av världens mest hållbara. Ett hållbarhetsarbete kan aldrig avses avslutat,

utan är och ska vara under ständig utveckling. Det är också precis vad som sker i stiftens, de som är satta att förvalta skogen strävar både efter ekonomisk avkastning för att kyrkan ska kunna vara kyrka i hela landet, efter att bidra med hållbar skogsråvara och efter att bevara och utveckla den biologiska mångfalden. Därför ifrågasätter vi varför en utredning om en ändring i kyrkoordningen behövs. Vi vill erinra om att kyrkomötet tidigare beslutat att avslå liknande förslag, eftersom man inte ansett ändringar i kyrkoordningen nödvändiga, och eftersom man insett att ett framgångsrikt hållbarhetsarbete och en fungerande förvaltning bäst sköts av stiftens. Där finns kompetensen, och där finns närheten till den mark som förvaltas. Så är det i vår mening även fortsatt. Till sist anser vi inte att vare sig motionärerna eller utskottet kunnat visa vad det är som brister i dagens förvaltning, eller vad i Svenska kyrkans skogsbruk som inte är hållbart i dagsläget. Inte heller har man visat vad som skulle förbättras av att försöka detaljstyra stiftens genom kyrkoordningen. Därmed anser vi inte heller att det finns ett betydande värde för kyrkan att utreda en ändring av kyrkoordningen i dessa delar. Vi vill därför reservera oss till förmån för avslag på punkt 1, 2 och 7.

§ 85 Omsorg om djuren, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2021:2 Omsorg om djuren fanns följande förslag (§ 60):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:22 av Anna Karin Hammar

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:22 av Anna Karin Hammar,

dels om avslag på motion 2021:22,

och förklarade att hon fann förslaget om avslag på motion 2021:22 med övervägande ja besvarat.

På Anna Karin Hammars begäran företogs omröstning med handuppräknings med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för avslag på motion 2021:22.

På Ingvar von Malmborgs begäran företogs rösträkning varvid 117 ledamöter röstade för avslag på motion 2021:22, 112 för utskottets förslag och 7 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå motion 2021:22 av Anna Karin Hammar om omsorg om djuren.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anki Erdmann, Inger Wahlman, Agneta Ivemyr, Anna Karin Hammar och Margareta Carlsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lisa Gerenmark i en skriftlig reservation.

Omsorg om djuren borde vara lika viktigt som vårt engagemang för övriga skapelsen. Jag reserverar mig därför mot beslutet om avslag på motionen.

§ 86 Klimatkonsekvensanalys, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarekapsutskottets betänkande F 2021:3 Klimatkonsekvensanalys fanns följande förslag (§ 61):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel,

dels om bifall till motion 2021:59,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Hanna Ungers begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Ingvar von Malmborgs begäran företogs rösträkning varvid 127 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 106 för motion 2021:59 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel om klimatkonsekvensanalys.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Carlsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ida Netzel, Birgitta Axelsson Edström, Elise Solberg, Hanna Unger, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh, Karin Janfalk, Anders Nihlgård och Lisa Gerenmark i en skriftlig reservation.

Klimatet gäller inte bara oss här och nu, utan alla på jorden och kommande generationer. Vi måste ta mer ansvar och reflektera mer över vårt agerande och därmed även våra beslut. För varje beslut som tas behövs det göras en analys över hur just det här beslutet påverkar klimatet. Det här behovet har uppmärksamats och förts fram av Svenska Kyrkans Unga. Det finns vissa verktyg som initiativrika och miljöengagerade församlingar kan söka fram, men fler skulle göra klimatkonsekvensanalyser om det finns en enkel modell att följa. Öppen kyrka tycker att klimatkonsekvensanalys borde bli ett naturligt steg i alla beslutsprocesser i hela Svenska kyrkan och skulle vara ett viktigt steg för Svenska kyrkan att utvecklas framåt i sitt klimat- och miljöarbete. Samtidigt som vi också visar att vi lyssnar på de unga som är kyrkans framtid. Vi reserverar oss mot beslutet att avslå motionen.

§ 87 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarekapsutskottet betänkande F 2021:4 Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling fanns följande förslag (§ 62):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:74 av Ida Netzel m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:74 av Ida Netzel m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:74,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:74 av Ida Netzel m.fl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ida Netzel, Birgitta Axelsson Edström, Elise Solberg, Hanna Unger och Tomas Rosenlundh i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet att avslå motionen. Miljö- och klimatarbetet skulle kunna gå fortare framåt av samverkansforum tillsammans med interna och externa aktörer för att diskutera klimat och hållbar utveckling, med syfte att inspirera samt hitta klimatsmarta och hållbara lösningar. Det behöver ske ett kunskapsutbyte genom samverkan mellan organisationer, myndigheter och universitet för att ta fram hållbara, innovativa lösningar. Kan vi nu förlita oss på att alla församlingsmedlemmar får ta del av allt det som görs inom Färdplanen för klimatet? Kommer fler av kyrkans medlemmar få möjlighet att vara med och inte bara de med ledande roller, samt ta del av den konferens som skall ske mellan 1–3 juni 2022 för att markera 50-årsminnet av FN:s första miljökonferens i Stockholm 1972? Är det här en plats där vi kan markera vår viktiga roll och ta ytterligare initiativ? Finns det fler sådana tillfällen som kan komma under de kommande åren och också utifrån att det redan nästa år arrangeras en ny miljökonferens mellan världsledarna? Vi hoppas på att exempelvis högtiden 2025 – som firar 100 år efter det ekumeniska Stockholmsmötet 1925 – tar upp klimatfrågor. Öppen kyrka kommer att följa Svenska kyrkans fortsatta klimatarbete och hoppas på en utökning av samverkan med andra organisationer inom klimat och miljö.

§ 88 Hållbara textilier, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltareutskottets betänkande F 2021:5 Hållbara textilier fanns följande förslag (§ 63):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:97 av Terence Hongslo och Jan Björkman.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:97 av Terence Hongslo och Jan Björkman,

dels om bifall till motion 2021:97,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:97 av Terence Hongslo och Jan Björkman om hållbara textilier.

§ 89 Övriga ändringar i kyrkoordningen, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:1 Övriga ändringar i kyrkoordningen fanns endast utskottets förslag (§ 48).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

§ 90 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:2 Församlingstillhörighet och uppdrag som förtroendevald fanns följande förslag (§ 49):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:6 av Karl-Gunnar Svensson
- ◆ bifall till motion 2021:9 av Olov Lindquist m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:73 av Marie Rydén Davoust m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:75 av Olle Reichenberg m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:2 av David Castor,
dels om bifall till reservation 2 av Irene Oskarsson m.fl. som innebär bifall till motion 2021:2 med tillägget att ändringarna i kyrkoordningen som föreslås i motionen ska träda i kraft den 1 januari 2022,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Nils Gårders begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:2 av David Castor om förtroendeuppdrags upphörande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Samuel Lilja, Bengt Kjellgren, Björn Falkeblad, Helena Nordvall, Sven Gunnar Persson, Olle Reichenberg och Claes-Johan Bonde.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för reservation 2. I och med den nya strukturen i Svenska kyrkan går det inte att skilja på kyrkoråd i ett pastorat och kyrkoråd i församling på samma sätt. Det borde vara möjligt att kunna sitta kvar i ett kyrkoråd mandatperioden ut.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:6 av Karl-Gunnar Svensson,
dels om bifall till motion 2021:6,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:6 av Karl-Gunnar Svensson om förtroendeuppdrag i fritt vald församling.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:9 av Olov Lindquist m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:9,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:9 av Olov Lindquist m.fl. om fri församlingstillhörighet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Jönsson, Björn Falkeblad, Bengt Kjellgren, Olle Reichenberg, Olov Lindquist, Leif Nordenstorm, Bengt Olsson och Lars Arvidsson.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:73 av Marie Rydén Davoust m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:73,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:73 av Marie Rydén Davoust m.fl. om ökad möjlighet för förtroendevalda i församling och pastorat att behålla sina uppdrag mandatperioden ut.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2021:73. I och med den nya strukturen i Svenska kyrkan borde det vara möjligt att kunna sitta kvar som förtroendevald i ett kyrkoråd oavsett om det är pastorat eller församling.

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:75 av Olle Reichenberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:75,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Olle Reichenbergs begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Olle Reichenbergs begäran företogs rösträkning varvid 172 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 59 för motion 2021:75 och 5 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:75 av Olle Reichenberg m.fl. om friare församlingstillhörighet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Lena Jönsson, Samuel Lilja Björn Falkeblad, Elisabeth Kullenberg, Claes-Johan Bonde och Olle Reichenberg.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Eva Kyrk och Margareta Nisser-Larsson.

§ 91 Strukturfrågor, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:3 Strukturfrågor fanns följande förslag (§ 50):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:37 punkt 1 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:37 punkt 2 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:40 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ avslag på motion 2021:70 punkt 1 av Sten Janson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:70 punkt 2 av Sten Janson m.fl.

Utskottet punkterna 1 och 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:37 punkterna 1 och 2 av Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:37 punkterna 1 och 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:37 punkterna 1 och 2 av Leif Nordlander om begreppet pastorat.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:40 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:40,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:40 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om församlingsbegreppet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:43,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:43 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om utvärdering av strukturutredningens konsekvenser.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:70 punkt 1 av Sten Janson m.fl.,

dels om avslag på motion 2021:70 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroths begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:70 punkt 1 av Sten Janson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att beslut om indelningsförändringar inom pastorat och av församlingar som inte ingår i pastorat i likhet med övriga indelningsförändringar ska tas av stiftsstyrelsen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Martin Moberg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att bifalla utskottets förslag punkt 5 och reservationen är till förmån för avslag till motion 2021:70 punkt 1. Det finns inga sakliga skäl att överlåta beslut vad gäller indelningsändringar inom pastorat och av församlingar som inte ingår i pastorat från den lokala nivån, som församlingarna och pastorat är, till den regionala nivån. Sådana beslut ska tas så nära medlemmarna som möjligt, att göra så som det föreslås i punkt 9 går i motsatt riktning. Därför borde den punkten avslagits som det yrkades i punkt 10.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:70 punkt 2 av Sten Janson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:70 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:70 punkt 2 av Sten Janson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för stiftens för att stärka dem i deras roll att främja och stödja församlingar och pastorat när behov av översyn av församlingsstrukturen uppstår.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren och Carina Etander Rimborg.

§ 92 Begravningsamfälligheter, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:4 Begravningsamfälligheter fanns följande förslag (§ 51):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:26 av Sten Janson m.fl.,
dels om bifall till motion 2021:26,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Sten Jansons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Sten Jansons begäran företogs rösträkning varvid 148 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 78 för motion 2021:26 och 10 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:26 av Sten Janson m.fl. om begravningsamfälligheter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson och Jenny Nilsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för bifall av motion 2021:26, att kyrkostyrelsen skulle utreda möjligheten för församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan att bilda begravningsamfälligheter enligt Göteborgsmodellen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Rosenlundh, Agne Arnesson, Jan Wahn, Birgitta Axelsson Edström, Charlotte Haggren, Sten Janson, Hanna Unger, Erik Ringheim, Amanda Carlshamre, Kjell Kallenberg, Torvald Johansson, Niklas Grahn, Marie Wojidkow, Kristin Molander, Victor Ramström, Karin Janfalk, Inger Harlevi, Lars Beckman, Anders Roos, Anders Nihlgård, Ida Netzel, Mattias Rosenquist, Stefan Linderås, Marjut Ervasti, Celina Falk, Katarina Glas, Anders Brunnstedt och Margareta Karlsson i en skriftlig reservation.

Vi frågar inte efter särlösningar utan efter rationella sätt att bedriva det myndighetsuppdrag vi har fått av statsmakterna. Vi frågar efter en utredning där vi prövar möjligheten att fler skall kunna bilda samfälligheter i begravningsfrågorna. Ett förtroende vi fått att sköta och då gäller det att vi gör rätt. Vi skall göra rätt i hur vi bokför tid och kostnad och det åt båda hållen. Vi måste vara ekonomiskt medvetna så att begravningskostnaderna inte fortsätter att öka. Idag är det inte så utan som ni sett i motionen så har kostnaderna ökat år från år. Kammarkollegiet som sätter avgiften årligen efter den trettioförsta oktober och ser kyrkan som en helhet och inte som det är idag med alla de enheter vi nu har som ansvariga. Kan statsmakterna acceptera den prisutveckling vi nu har sett de senaste åren? En väg ut är just utreda möjligheten till samfälligheter. Det är inte en särlösning utan en möjlighet att under ordnade former samverka. Vi når med det en ökad effektivitet med bland annat gemensamma investeringar, gemensamma utbildningsinsatser med mera. Ingen särlösning utan en möjlighet.

§ 93 Valfrågor m.m., beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:5 Valfrågor m.m. fanns följande förslag (§ 52):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:52 av Eva Kyrk
- ◆ avslag på motion 2021:61 av Bertil Olsson
- ◆ bifall till motion 2021:91 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:92 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:33 av Nils Gårder ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 2–4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:52 punkterna 1–3 av Eva Kyrk,

dels om bifall till motion 2021:52 punkterna 1–3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:52 punkterna 1–3 av Eva Kyrk om församlingsrepresentation i kyrkofullmäktige och kyrkoråd.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Jönsson och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:58 av Victor Ramström m.fl. om digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:61 av Bertil Olsson,

dels om avslag på motion 2021:61,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroths begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

På Jesper Eneroths begäran företogs rösträkning varvid 149 ledamöter röstade för utskottets förslag, 85 för avslag på motion 2021:61 och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:61 av Bertil Olsson om distribution av valsedlar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roberth Krantz, Hans Josefsson, Mattias Benke, Johannes Fransson, Sebastian Ekeröth Clausson, Roine Olsson, Sofija Pedersen Videke, Marie Johansson, Marie Nielsén, Louise Callenberg, Jenny Thor, Roger Olsson, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Ellen Leijen, Lars G Linder,

Roger Sjöberg, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Ronny Hansson, Kenneth Norberg, Leif Nilsson, Rebecca Hägg, Anna-Karin Stråle Börjesson, Anna Rapakko, Peter Egardt, Isak Öhrlund, Maria Johansson-Berg, Lars Risberg, Pernilla Edman, Olle Rydell, Sven Erik Bodén, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Tommy Eriksson, Agneta Iveyr, Patrik Linde, Gunilla Lundström, Sara Waldenfors, Birgitta Eliasson, Gunnel Eriksson, Birgitta Nilsson, Martin Moberg, Agneta Brendt, Lars Johnsson, Lina Dahm, Anna Forssell, Daniel Larson, Gill Lindroos, Ann-Christine Rosengren, Britt Sandström, Wanja Lundby-Wedin, Carola Norén, Claes Block, Hilka Andersson, Titti Ådén, Klas Corbelius, Lars Rande, Anita Engström, Roger Eklund, Lars-Ola Dahlqvist, Anton Härder, Gun Eriksson, Birger Wernersson, Roland Samuelsson och Carl Johan Karlsson i en skriftlig reservation.

Det har skett ett antal förändringar i den riktning som motionären efterfrågar. Det har dock vid i stort sett varje kyrkligt val gjorts justeringar av bestämmelserna som reglerar valets genomförande. Vi menar att det bör ske ordentliga utvärderingar innan ytterligare beslut om justeringar av detta slag genomförs. Vi menar också att det blir en omfattande administrativ och ekonomisk börda som läggs på stiftens genom den aktuella motionens förslag. Vi menar därför att motion 2021:61 borde ha avslagits.

Utskottet punkt 7

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:71 av Hans-Olof Andrén m.fl. om reformerade indirekta val.

Reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl. att med anledning av 2021:71 av Hans-Olof Andrén m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att komma med förslag till hur ett indirekt val av stiftsfullmäktige och kyrkomöte ska kunna utformas och vilka ändringar av kyrkoordningen detta medför. De ekonomiska aspekterna på ett sådant system ska också belysas i utredningen,

dels om avslag på reservation 2,

och förklarade att hon fann förslaget om avslag på reservation 2 med övervägande ja besvarat.

På Nils Gårders begäran företogs omröstning med handuppräkningskort med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för avslag på reservation 2.

På Hans-Olof Andrén's begäran företogs rösträkning varvid 129 ledamöter röstade för avslag på reservation 2, 99 för bifall till reservation 2 och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå reservation 2 av Per Lindberg m.fl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor, Bengt Kjellgren och Berth Löndahl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hans-Olof Andrén, Torvald Johansson, Anders Roos, Marie Wojidkowiak, Victor Ramström, Amanda Carlshamre, Anders Brunnstedt, Inger Harlevi, Sven Gunnar Persson, Victor Backström, Lars Beckman, Katarina Glas, Kristin Molander, Erik Ringheim, Kjell Kallenberg, Celina Falk, Nils

Gårder, Victor Månsson, Mattias Rosenquist, Erik Sjöstrand, Niklas Grahn, Lisa Tegby, Stefan Linderås, Sofia Rosenquist, Anette Nordgren och Per Lindberg i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att avslå reservation 2. I denna reservation föreslogs kyrkomötet ”med anledning av motion 2021:71 uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att komma med förslag till hur ett indirekt val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte ska kunna utformas och vilka ändringar av kyrkoordningen detta medför. De ekonomiska aspekterna på ett sådant system ska också belysas i utredningen.” Sedan konsekvensanalysen om direkta och indirekta val nu presenteras anser vi att tiden nu är mogen att utreda hur ett modernt system för indirekta val skulle kunna utformas.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till reservation 2. Att kyrkomötet med anledning av motion 2021:71 uppdrar till kyrkostyrelsen att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att komma med förslag till hur ett indirekt val av stiftsfullmäktige och kyrkomöte ska kunna utformas och vilka ändringar i kyrkoordningen detta medför. De ekonomiska aspekterna på ett sådant system ska också belysas i utredningen.

Utskottet punkt 8

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:91 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:91,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:91 av Eric Westroth m.fl. om säkert valsedelssystem.

Utskottet punkt 9

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:92 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:92,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:92 av Eric Westroth m.fl. om att rösta digitalt i kyrkovalet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren.

§ 94 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:6 Antal ledamöter i kyrkomötet och kyrkomötets arbetsformer fanns följande förslag (§ 53):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:19 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:23 av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin
- ◆ bifall till motion 2021:53 av Hans-Olof Andrén m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:83 av Margareta Carlsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:85 av Linda Sjöo m.fl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:6 av Karl-Gunnar Svensson om utvärdering av kyrkomötet 2020.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:19 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:19,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:19 av Eric Westroth m.fl. om antalet ledamöter i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Ulf Svensson, Kjell Åke Andersson, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Daniel Spiik, Zandra Pettersson och Marcus Lagerroos.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:23 av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin,

dels om bifall till motion 2020:23,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:23 av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin om minskat antal ledamöter i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Samuel Lilja, Eva Kyrk, Björn Falkeblad, Bengt Kjellgren, Helena Nordvall, Elisabeth Kullenberg, Olle Reichenberg och Claes-Johan Bonde.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:53 av Hans-Olof Andrén m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:53,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:53 av Hans-Olof Andrén m.fl. om regler för kvalificerat beslutsfattande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren och Sven Gunnar Persson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2021:53, att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att fram förslag till förstärkta bestämmelser för kyrkomötets beslut med kvalificerat beslutsfattande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erik Sjöstrand i en skriftlig reservation.

Kyrkomötet borde stärka bestämmelserna för kyrkomötets beslut med kvalificerat beslutsfattande.

Utskottet punkt 5–7

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:83 punkterna 1–3 av Margareta Carlsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:83 punkterna 1–3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:83 punkterna 1–3 av Margareta Carlsson m.fl. om kyrkomötets mandatstöd.

Utskottet punkt 8 och 9

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:85 punkterna 1 och 2 av Linda Sjöo m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:85 punkterna 1 och 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:85 punkterna 1 och 2 av Linda Sjöo m.fl. om utbildning för nya förtroendevalda.

§ 95 Digitala sammanträden efter pandemin, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:7 Digitala sammanträden efter pandemin fanns endast utskottets förslag (§ 54).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:31 av Tomas Rosenlundh och Margareta Karlsson om digitala sammanträden efter pandemin.

§ 96 Tillitsbaserad styrning, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:8 Tillitsbaserad styrning fanns följande förslag (§ 55):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:13 av Fredrik Modéus.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:13 av biskop Fredrik Modéus,

dels om bifall till motion 2021:13,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Leif Nordlanders begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:13 av biskop Fredrik Modéus om tillitsbaserad styrning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren.

§ 97 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:9 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd fanns endast utskottets förslag (§ 56).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

§ 98 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, beslut

Från måndagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2021:10 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fanns endast utskottets förslag (§ 57).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

(Sv. Psalm 288)

Förste vice ordföranden övertog kl. 12.05 ledningen av förhandlingarna.

§ 99 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:1 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson och Kjell O Lejon

- Ronny Hansson, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson och Peter Egardt
- Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson och Niklas Grahn
- Louise Callenberg, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson
I detta anförande *instämde* Irene Oskarsson och Leif Nordenstorm
- Gunvor Vennberg, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson
I detta anförande *instämde* Knut Godskesen
- Ingvar von Malmborg, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson
I detta anförande *instämde* Knut Godskesen
- Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson
- Irene Oskarsson, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson
I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon
- Nina Wahlin som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson
I detta anförande *instämde* Birgitta Lindén, Håkan Widepalm, Knut Godskesen,
Kristina Bäckström och Lars Beckman
- Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag
Amanda Carlshamre
- Marie Wojdkow, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Lena Arman
- David Castor
I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon
- Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Karin Nodin och Peter Egardt
- Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till utskottets förslag
I detta anförande *instämde* Helena Nordvall och Lars Beckman
- Bengt Olsson, som yrkade bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson.
- Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:
- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 100 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att Verbum hade överlämnat två böcker till kyrkomötets ledamöter och biskopar som en gåva. Böckerna fanns att hämta i mötesbyrån under dagen. Ett tack riktades till Verbum för detta.

Trots att inga möjligheter har funnits för fysiska utställningar i år, har det ändå kommit in olika skrifter och annat som kan vara av intresse för kyrkomötets ledamöter och som finns på ett bord utanför plenisalen. Förse er gärna med material därifrån.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.35.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 101 Pastorsadjunktsåret

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:2 Pastorsadjunktsåret.

I debatten yttrade sig

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Amanda Carlshamre

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl.

I detta anförande *instämde* biskop Karin Johannesson

Biskop Martin Modéus

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Håkan Sunnliden, Lena Arman och Torvald Johansson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2
 - ◆ bifall till motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

(Teknisk paus på grund av problem med den digitala sändningen av förhandlingarna. Förhandlingarna återupptogs kl. 14.16.)

§ 102 Konfirmationsåldern

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:3 Konfirmationsåldern.

I debatten yttrade sig

Lars Arvidsson, som yrkade bifall till motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Lina Dahm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ann-Sofie Karlsson Ågren.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 103 Material i apologetik

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:4 Material i apologetik.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Håkan Sunnliden, Leif Nordenstorm och Torbjörn Arvidsson

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Håkan Sunnliden, Jan-Åke Isaksson, Leif Nordenstorm och Terese Wennerstrand

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden, Knut Godskesen, Terese Wennerstrand och Torbjörn Arvidsson

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, David Castor, Elisabet Stålhem Liljendahl, Håkan Sunnliden och Leif Nordenstorm

Biskop Andreas Holmberg

I detta anförande *instämde* Lisa Gerenmark och biskop Martin Modeús

Kjell O Lejon (replik)

Berth Löndahl (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Berth Löndahl (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 104 Fritidsledarutbildning

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:5 Fritidsledarutbildning.

I debatten yttrade sig

Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lars Arvidsson, som yrkade bifall till motion 2021:17 punkt 1 av Lars Arvidsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Linda Sjöo, som yrkade avslag på motion 2021:17 av Lars Arvidsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson och Marjut Ervasti

Ingvar von Malmberg

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall och Håkan Sunnliden.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2021:17 punkt 1 av Lars Arvidsson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 105 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:6 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu.

I debatten yttrade sig

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Linda Isberg, Margareta Karlsson, Niklas Larsson, Nina Wahlin och Vicktoria Bagi

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Nina Wahlin

Leif Nordlander.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 106 Nya sätt att vara kyrka

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:8 Nya sätt att vara kyrka.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Kjell O Lejon och Leif Nordenstorm Lars Jakobsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Kjell O Lejon, Leif Nordenstorm och Torbjörn Arvidsson

Hans Weichbrodt, som yrkade bifall till motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon och Torbjörn Arvidsson

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2021:28 av Anna Karin Hammar och 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, Kjell O Lejon och Torbjörn Arvidsson

Lars Jakobsson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till motionerna 2021:28 av Anna Karin Hammar och 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden, biskop Martin Modéus och Staffan Bjerrhede

Erik Johansson, som yrkade bifall till motionerna 2021:28 av Anna Karin Hammar och 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Torbjörn Arvidsson

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motionerna 2021:28 av Anna Karin Hammar och 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden, Knut Godskesen, Staffan Bjerrhede och Torbjörn Arvidsson

Biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, Katarina Glas, Lars Beckman och Staffan Bjerrhede

Nils Gårder

I detta anförande *instämde* Lars Beckman

Lennart Persson

Berth Löndahl (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:28 av Anna Karin Hammar
- ◆ bifall till motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 107 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:9 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade avslag på motion 2021:47

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson och Terese Wennerstrand

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger och Vicktoria Bagi

Sandra Ryström Signarsdotter, som yrkade bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

I detta anförande *instämde* Marjut Ervasti och Vicktoria Bagi

Gill Lindroos, som yrkade bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

I detta anförande *instämde* Marjut Ervasti och Vicktoria Bagi

Marie Nielsén, som yrkade bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

I detta anförande *instämde* Martin Moberg och Vicktoria Bagi

Marjut Ervasti, som yrkade bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sandra Ryström Signarsdotter (replik)

Magnus Ek (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth. (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

(Sv. Psalm 790)

Ordföranden övertog kl. 15.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 108 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:1 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten.

I debatten yttrade sig

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Hanna Unger, Margareta Nisser-Larsson, Martin Moberg och Mats Ludvigsson

Hans-Olof Andrén

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Biskop Johan Dalman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, biskop Johan Tyrberg och Margareta Nisser-Larsson

Lars Johnsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kjell Åke Andersson

Kjell O Lejon, som yrkade avslag på utskottets förslag

Biskop Johan Dalman (replik)

Leif Nordenstorm, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon

Gunvor Vennberg

Biskop Johan Dalman (replik)

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon

Ärkebiskop Antje Jackelén

I detta anförande *instämde* Knut Godskesen och Margareta Nisser-Larsson

Berth Löndahl (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

Gunvor Vennberg (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

Fredrik Sidenvall (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 109 Biskopsvisitationen

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:2 Biskopsvisitationen.

I debatten yttrade sig

Sten Janson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 110 Diakoner i alla församlingar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:3 Diakoner i alla församlingar.

I debatten yttrade sig

Lars Arvidsson, som yrkade bifall till motion 2021:18 av Lars Arvidsson

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:18 av Lars Arvidsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 111 Visselblåsarsystem

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:4 Visselblåsarsystem.

I debatten yttrade sig

Linda Sjöö, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Lars B Andersson, Margareta Nisser-Larsson och Vicktoria Bagi

Ulf Svensson, som yrkade bifall till motion 2021:36 av Fredrik Ottesen m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:36 av Fredrik Ottesen m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 112 Behörighetsprövning

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:5 Behörighetsprövning.

I debatten yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, Margareta Nisser-Larsson och Vicktoria Bagi

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:39 av Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Mattias Rosenquist (replik)

Leif Nordlander (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:39 av Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 113 Pastoralteologiska prästutbildningar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:6 Pastoralteologiska prästutbildningar.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Hans Weichbrodt och Torbjörn Arvidsson

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 114 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:7 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda.

I debatten yttrade sig

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till motion 2021:49 av Mats Ludvigsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson och Linda Sjöo

Inger Wahlman, som yrkade bifall till motion 2021:49 av Mats Ludvigsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Anna Forssell, Birgitta Eliasson, Linda Sjöo och Mats Ludvigsson

Sven Gunnar Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:49 av Mats Ludvigsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 115 Folkkyrkoutredning

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:8 Folkkyrkoutredning.

I debatten yttrade sig

Sven Milltoft, som yrkade bifall till motion 2021:62 av Sven Milltoft

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl, Elisabeth Kullenberg, Helena Nordvall, Karin Janfalk och Staffan Bjerrhede

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Hanna Unger och Louise Callenberg Anders Åkerlund

I detta anförande *instämde* Elisabet Stålhjem Liljendahl och Vicktoria Bagi

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Hanna Unger, Inger Wahlman, Louise Callenberg, Martin Moberg och Vicktoria Bagi

Sven Milltoft (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Anders Roos

I detta anförande *instämde* David Castor och Lena Arman

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Anders Roos (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Anders Roos (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:62 av Sven Milltoft.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

(Sv. Psalm 59)

Andre vice ordföranden övertog kl. 17.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 116 Minnesdag för förintelsens offer

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:1 Minnesdag för förintelsens offer.

I debatten yttrade sig

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Birgitta Eliasson, Lena Arman och Vicktoria Bagi

Ingvar von Malmborg, som yrkade bifall till motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Olle Rydell (replik)

Ingvar von Malmborg (replik)

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson

Olle Rydell (replik)

Karl-Gunnar Svensson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 117 Minskat antal medlemmar

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:2 Minskat antal medlemmar.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olov Lindquist.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 118 Svenska kyrkans hemsida

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:3 Svenska kyrkans hemsida.

I debatten yttrade sig

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2021:8 av Olov Lindquist

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2021:8 av Olov Lindquist

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:8 av Olov Lindquist.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 119 Sancta Birgitta klostermuseum

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:4 Sancta Birgitta klostermuseum.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till reservation av Mikael Eskilandersson m.fl.

I detta anförande *instämde* David Lång, Jan-Åke Isaksson och Leif Nordenstorm Ellen Leijen, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson och Mattias Benke Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2021:10 av Kjell O Lejon

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:10 av Kjell O Lejon.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 120 Diakonins kunskap

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:6 Diakonins kunskap.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Anna Karin Hammar (replik)

Anders Roos, som yrkade bifall till motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström

Anton Härder, som yrkade bifall till reservation av Anton Härder m.fl.

I detta anförande *instämde* Martin Moberg.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.42

§ 121 Utdelande av Svenska kyrkans kulturstipendier, Samiska rådets kulturpris och Svenska kyrkans liturgipris

Kyrkomötets ordförande informerade om Svenska kyrkans kulturuppdrag och Svenska kyrkans kulturstipendium som delas ut årligen.

Samiska rådets kulturpris och årets mottagare David Larsson presenterades av rådets ordförande Ingrid Inga.

Ärkebiskopen presenterade kulturstipendiaterna Behemot produktion, Hanna Hallgren, Linnea Axelsson, Lars Noväng, Isabella Lundgren och Lilla orgelakademin.

Karin Runow och Leif Nahnfeldt tog mot Svenska kyrkans liturgipris, som delades ut för andra gången.

Kyrkomötets ordförande och ärkebiskopen överlämnade stipendier, pris och blommor till pristagarna.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av andre vice ordföranden.

(Sv. Psalm 333)

§ 122 Coronapandemin

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:7 Coronapandemin.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motionerna 2021:24 av Julia Kronlid m.fl. och 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson, Lars Jakobsson och Terese Wennerstrand

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger

Linda Sjöö, som yrkade bifall till motion 2021:84 av Linda Sjöö m.fl.

Boel Johansson (replik)

Linda Sjöö (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:24 av Julia Kronlid m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:84 av Linda Sjöö m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 123 Nationell dopkampanj

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:8 Nationell dopkampanj.

I debatten yttrade sig

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Hanna Unger, Knut Godskesen, Kristina Srbu Kjellgren, Lars Jakobsson, Linda Sjöö, Ronny Hansson och Vicktoria Bagi

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anna-Lena Carlsson och Ann-Christin Alexius

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* David Castor, Fredrik Sidenvall, Håkan Sunnliden och Leif Nordenstorm

Sofija Pedersen Videke (replik)

Berth Löndahl (replik)

Sofija Pedersen Videke (replik)

Erik Sjöstrand
Anders Roos (replik)
Erik Sjöstrand (replik)
Anders Roos (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 124 Kyrklig kulturkanon

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:9 Kyrklig kulturkanon.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Kristina Srbu Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger och Vicktoria Bagi
Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 125 Uttalanden i samhällsfrågor

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:10 Uttalanden i samhällsfrågor.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2021:76 av Olle Reichenberg

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson, Marcus Lagerroos och Terese Wennerstrand

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Elisabeth Sandlund, Kristina Srbu Kjellgren och Linda Sjöo

Biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren, Elisabeth Sandlund, Hanna Unger, Kristina Srbu Kjellgren, Linda Sjöo, biskop Martin Modéus, Sven Gunnar Persson, Sven Milltoft, Vicktoria Bagi och Victor Månsson

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann, Elisabeth Sandlund, Ellen Leijen, Hanna Unger, Kristina Bäckström, Kristina Srbu Kjellgren, Lena Arman, Linda Isberg, Linda Sjöo, Lisa Gerenmark, Margareta Karlsson, Sven Gunnar Persson, Tommy Eriksson och Vicktoria Bagi

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin, Kristina Bäckström och Veine Backenius

David Castor, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren, Lars Beckman, Linda Sjöo och Sven Gunnar Persson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:76 av Olle Reichenberg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 126 Psykisk ohälsa

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:11 Psykisk ohälsa.

I ärendet yttrade sig

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

§ 127 Appar för Svenska kyrkans verksamhet

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:12 Appar för Svenska kyrkans verksamhet.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson, Marcus Lagerroos och Terese Wennerstrand

Marja Hillerström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 128 Undervisning i utanförskapsområden

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:5 Undervisning i utanförskapsområden.

I debatten yttrade sig

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Terese Wennerstrand

Kristina Srbu Kjellgren

I detta anförande *instämde* Tommy Eriksson

Mikael Eskilandersson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

(Sv. Psalm 90)

Förste vice ordföranden övertog kl. 20.30 ledningen av förhandlingarna.

§ 129 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:10 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris.

I debatten yttrade sig

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Helena Nordvall

Kent Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 130 Könsidentitet och könsuttryck

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:11 Könsidentitet och könsuttryck.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till reservation 2 av Torbjörn Aronson

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade bifall till reservation 1 av Ann-Christine

From Utterstedt

I detta anförande *instämde* Alexander Christiansson, Elisabeth Stålhem Liljendahl,

Jan-Åke Isaksson, Knut Godskesen, Marcus Lagerroos och Terese Wennerstrand

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Erik Vikström, Hanna

Unger, Kent Karlsson, Kristina Srbu Kjellgren, Lars B Andersson, Linda Isberg,

Lisa Gerenmark, Magnus Ek, Margareta Karlsson, Marjut Ervasti, Mats

Ludvigsson, Niklas Larsson, Sandra Ryström Signarsdotter, Staffan Bjerrhede och

Vicktoria Bagi

Elise Solberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Erik Vikström, Hanna

Unger, Ida Netzel, Kent Karlsson, Kristina Srbu Kjellgren, Lars Beckman, Linda

Isberg, Linda Sjöo, Lisa Gerenmark, Margareta Karlsson, Marjut Ervasti, biskop

Martin Modéus, Mats Ludvigsson, Staffan Bjerrhede och Vicktoria Bagi

Linda Sjöo, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bengt Bivall, Erik Vikström, Kristina Srbu Kjellgren,

Lars B Andersson, Marjut Ervasti och Vicktoria Bagi

Biskop Andreas Holmberg

I detta anförande *instämde* Anna Forssell, Bengt Bivall, Camilla Persson, Erik

Vikström, Kent Karlsson, Lars Jakobsson, Linda Sjöo, Margareta Karlsson, Marie

Rydén Davoust, Marjut Ervasti, biskop Martin Modéus, Staffan Bjerrhede,

Vicktoria Bagi och biskop Åke Bonnier

Torbjörn Aronson (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Erik Johansson, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Håkan Sunnliden, Knut Godskesen

och Leif Nordenstorm

Daniel Engström, som yrkade bifall till reservation 1 av Ann-Christine From Utterstedt
I detta anförande **instämde** Alexander Christiansson, Alve Svensson, Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anna Forssell, Birgitta Eliasson, biskop Fredrik Modéus, Johannes Fransson, Kent Karlsson, Klas Corbelius, Kristina Srbu Kjellgren, Linda Isberg, Lisa Gerenmark, Marie Nielsén, Marjut Ervasti, Martin Moberg, biskop Martin Modéus, Mats Ludvigsson, Mattias Benke, Niklas Larsson, Sven Erik Bodén, Vicktoria Bagi och biskop Åke Bonnier

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Anna Forssell, Bengt Bivall, Birgitta Eliasson, Hanna Unger, Hans Josefsson, Inger Wahlman, Kent Karlsson, Linda Isberg, Marjut Ervasti, Martin Moberg, biskop Martin Modéus, Mats Ludvigsson, Mattias Benke, Niklas Larsson och Vicktoria Bagi

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Hanna Unger, Ida Netzel, Kent Karlsson, Marjut Ervasti och Staffan Bjerrhede

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Bengt Bivall, Birgitta Eliasson, Birgitta Lindén, Hanna Unger, Karin Nodin, Kristina Bäckström, biskop Martin Modéus, Mats Ludvigsson, Niklas Larsson, Roger Sandström och Staffan Bjerrhede

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Karin Nodin, Kent Karlsson, Kristina Bäckström, Marjut Ervasti, biskop Martin Modéus, Roland Samuelsson och Vicktoria Bagi

Daniel Spiik, som yrkade bifall till reservation 1 av Ann-Christine From Utterstedt

I detta anförande **instämde** Alve Svensson och Jan-Åke Isaksson

Magnus Ek (replik)

Daniel Spiik (replik)

Magnus Ek (replik)

Roland Samuelsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Birgitta Eliasson, Gunnel Eriksson, Martin Moberg och Vicktoria Bagi

Emilia Persson, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Elisabet Stålhjem Liljendahl och Jan-Åke Isaksson

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Hanna Unger, Karin Nodin, Kristina Bäckström och Lisa Gerenmark

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Hans Josefsson, Kent Karlsson, Kristina Bäckström, Linda Isberg, Lisa Gerenmark, Martin Moberg, Niklas Larsson, Peter Egardt, Tommy Eriksson och Vicktoria Bagi

Ann-Sofie Karlsson Ågren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Bengt Bivall, Birgitta Eliasson, Peter Egardt och Tommy Eriksson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 131 Distansutbildning

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:12 Distansutbildning.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 132 Jourhavande präst

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:13 Jourhavande präst.

I debatten yttrade sig

Ann-Christine From Utterstedt, som yrkade avslag på utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marie Rydén Davoust

Marie Nielsén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson, Martin Moberg och Peter Egardt

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 133 En kyrka för alla

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:7 En kyrka för alla.

I debatten yttrade sig

Ann-Christine From Utterstedt

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand

Vicktoria Bagi, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

(Sv. Psalm 781)

Ordföranden övertog kl. 21.37 ledningen av förhandlingarna.

§ 134 Gemensamma titlar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:9 Gemensamma titlar.

I debatten yttrade sig

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2021:77 av Leif Nordlander.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:77 av Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 135 Stöd till kyrkoherdar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:10 Stöd till kyrkoherdar.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 136 Konsekvenser av ökad sekretess

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:11 Konsekvenser av ökad sekretess.

I ärendet yttrade sig

Hanna Unger, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 137 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:12 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

§ 138 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:13 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 24 november 2021)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Birgitta Axelsson Edström.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.52.

Kyrkomötet 2021
Onsdagen den 24 november

Kl. 10.00–13.45

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Stig Axelsson.

§ 139 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att Sverige hade fått sin första statsminister som är kvinna.

Flera ledamöter hade haft frågor om reservationsformuläret i mötesverktyget. Efter dagens beslutspass fanns kyrkomötets handläggare Emma Hansen Dahlqvist tillgänglig i anslutning till mötesbyrån för att svara på frågor och bistå den som behövde hjälp.

Ordföranden *meddelade* att gudstjänstutskottets ärenden skulle debatteras och beslutas ärende för ärende. Efter lunchuppehållet skulle endast beslut i E 2021:1 återstå.

§ 140 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:1 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet fanns följande förslag (§ 99):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:10 av Torbjörn Aronson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:10 av Torbjörn Aronson,
dels om bifall till motion 2020:10,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Torbjörn Aronsons begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:10 av Torbjörn Aronson om kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Irene Oskarsson, Torbjörn Aronson och Nina Wahlin.

§ 141 Pastorsadjunktsåret, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:2 Pastorsadjunktsåret fanns följande förslag (§ 101):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl. om pastoratsadjunktsåret.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning beakta vad utskottet anfört,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning beakta vad utskottet anfört.

§ 142 Konfirmationsåldern, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:3 Konfirmationsåldern fanns följande förslag (§ 102):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:11,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl. om konfirmationsåldern.

§ 143 Material i apologetik, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:4 Material i apologetik fanns följande förslag (§ 103):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:14,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl. om material i apologetik.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Sven Gunnar Persson, Daniel Engström, Emilia Persson, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson och Daniel Spiik.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Erik Johansson, Hans Weichbrodt, Berth Löndahl, Leif Nordlander och Gunvor Vennberg i en skriftlig reservation.

Vi beklagar djupt att kyrkomötet inte hörsammar det uttalade behov av vägledning och stöd i form av apologetiskt material som unga kristna ger uttryck för, vilket även framträder i det bifall till motionen som Svenska Kyrkans Unga givit uttryck för.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

Att apologetiken är viktig tycks av debatten att döma utskott och plenum vara överens om. Att riksnivån är fel instans för att initiera framtagande och spridning av material som anses viktigt är inte erfarenheten från flera andra frågor. Jag kan inte förstå annorlunda än att beslutet grundats på svepskäl.

§ 144 Fritidsledarutbildning, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:5 Fritidsledarutbildning fanns följande förslag (§ 104):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:17 av Lars Arvidsson m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:17 punkt 1 av Lars Arvidsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:17,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:17 punkt 1 av Lars Arvidsson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en studieplan för utbildning av fritidsledare för tjänst i Svenska kyrkans verksamhet bland barn och ungdomar.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:17 punkt 2 av Lars Arvidsson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda på vilka platser utbildningen kan genomföras.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:17 punkt 3 av Lars Arvidsson m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att påbörja en pilotutbildning av kyrkliga fritidsledare på minst en folkhögskola.

§ 145 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:6 Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu fanns endast utskottets förslag (§ 105).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:19 av Karin Janfalk m.fl. om ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu.

§ 146 En kyrka för alla, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:7 En kyrka för alla fanns endast utskottets förslag (§ 133).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:25 av Ann-Christine From Utterstedt om en kyrka för alla.

§ 147 Nya sätt att vara kyrka, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:8 Nya sätt att vara kyrka fanns följande förslag (§ 106):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:28 av Anna Karin Hammar
- ◆ bifall till motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:28 av Anna Karin Hammar,

dels om bifall till motion 2021:28,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:28 av Anna Karin Hammar om att bygga församling.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Sven Gunnar Persson.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:41,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om nya sätt att vara kyrka.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Kjell O Lejon, Torbjörn Aronson och Berth Löndahl.

§ 148 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:9 Jämställdheten i Svenska kyrkan fanns följande förslag (§ 107):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth,

dels om bifall till motion 2021:47,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Agneta Ivemyrs begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för bifall till motion 2021:47.

På Terese Wennerstrands begäran företogs rösträkning varvid 115 ledamöter röstade för utskottets förslag, 114 för motion 2021:47 och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth om jämställdheten i Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Jenny Nilsson, Nina Wahlin, Anna-Lena Carlsson, Gunilla Franzén och Margareta Carlsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marie Nielsén, Hans Josefsson, Birger Wernersson, Roberth Krantz, Erik Vikström, Lars G Linder, Camilla Persson, Marie Johansson, Sandra Ryström Signarsdotter, Anton Härder, Kenneth Norberg, Leif Nilsson, Gun Eriksson, Wanja Lundby-Wedin, Sven Erik Bodén, Martin Moberg, Mats Ludvigsson, Klas Corbelius, Birgitta Eliasson, Ellen Leijen, Ann-Christine Rosengren, Agneta Ivemyr, Britt Sandström, Gunnel Eriksson, Lars Johnsson, Anna Rapakko, Hilikka Andersson, Roger Sjöberg, Monica Lindell Rylén, Gill Lindroos, Pernilla Edman, Lars Risberg, Lars Rande, Mattias Benke, Jenny Thor, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Claes Block, Titti Ådén, Maria Johansson-Berg, Sofija Pedersen Videke, Roger Eklund, Rebecca Hägg, Olle Rydell, Isak Öhrlund, Lina Dahm, Roger Olsson, Johannes Fransson, Roland Samuelsson, Roine Olsson, Louise Callenberg, Patrik Linde, Jesper Eneroth, Daniel Larson och Carl Johan Karlsson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för motionen. Vi tycker att en så stor arbetsgivare som Svenska kyrkan ska vara en föregångare när det gäller jämställdhet och ett hållbart arbetsklimat. Nu och för framtida generationer.

§ 149 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:10 Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris fanns endast utskottets förslag (§ 129).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:64 av Sven Milltoft om Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris.

§ 150 Könsidentitet och könsuttryck, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:11 Könsidentitet och könsuttryck fanns följande förslag (§ 130):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl.,

dels om avslag på motion 2021:67,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Emilia Perssons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl. om könsidentitet och könsuttryck.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olle Reichenberg, Torbjörn Aronson, Arnold Boström, David Lång, Jan-Åke Isaksson och Katarina Ramnerö Ödestad.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sidenvall, Erik Johansson, Kjell O Lejon och Elisabeth Sandlund i en skriftlig reservation.

I det för alla människor så grundläggande behovet att orientera sig i tillvaron och finna sin identitet har de kristna i Bibeln funnit några viktiga fasta punkter: Människan är skapad till Guds avbild och äger därmed en okränkbar värdighet Gud har skänkt oss både vår kropp och själ som formar får person och som vi har att utforska och integrera i vår person. Gud har skapat människan till man och kvinna – vår sexualitet är en väsentlig del av vår identitet. Uppgiften att vara människa har försvarats genom det Bibeln kallar synd. Bibeln lär oss att kärlek och barmhärtighet är det förhållningssätt som vi ska inta mot varandra i denna ofullkomliga värld. I sina bud har Gud gett oss ytterligare vägledning för att sätta gränser, skydda varandra och ge hjälp till orientering. Det finns mängder av frågor kring människan som fysisk, psykisk och sexuell varelse som Bibeln inte ger svar på. Alla dessa frågor måste vi söka svar på utifrån förnuft, forskning och beprövad erfarenhet. De svar som Bibeln ger är förstås vägledande för den kristna kyrkan. Vi som reserverar oss här ser inte att dessa perspektiv fått vägleda kyrkomötets beslut.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Emilia Persson, Zandra Pettersson, Kjell Åke Andersson, Daniel Engström, Fredrik Ottesen, Elisabeth Werner, Christer Bengtsson, Ulf Svensson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Alla ska vara välkomna i Svenska kyrkan oavsett sexuell läggning eller annan människoindelningsdevis. För oss är det viktigt att Svenska kyrkan inte ska göra skillnad på församlingsmedlemmar eller människor över huvud taget.

§ 151 Distansutbildning, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:12 Distansutbildning fanns endast utskottets förslag (§ 131).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:81 av Margareta Andersson om distansutbildning ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 152 Jourhavande präst, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:13 Jourhavande präst fanns följande förslag (§ 132):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 2.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:99 av Lisa Gerenmark om jourhavande präst.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2021:99 av Lisa Gerenmark uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster,
dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2021:99 av Lisa Gerenmark uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren, Petter Nilsson, Emilia Persson, Zandra Pettersson, Fredrik Ottesen, Elisabeth Werner, Kjell Åke Andersson, Christer Bengtsson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik.

§ 153 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:1 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten fanns följande förslag (§ 108):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Leif Nordenstorm, Erik Johansson och Leif Nordlander.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Elisabeth Sandlund, Berth Löndahl och Gunvor Vennberg i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet och önskar att ärendet återremitteras för vidare beredning. Ett skäl till detta är att ett beslut i saken inte borde tas innan frågan tagits upp i Borgågemenskapen. Den kritik som i denna sak framförts av bland andra Erik Eckerdal bör beaktas.

Vidare bör även den kritik mot förslaget som framförts av professor Sven-Erik Brodd och biskop emeritus Biörn Fjärstedt beaktas.

Till saken bör nämnas att vi ser tydliga tendenser till en förflyttning från en traditionellt sakramental ämbetssyn till en funktionalistisk sådan. Ärendet bör därmed belysas och problematiseras, såväl dogmatiskt som ecklesiologiskt. Ärendet gäller inte endast en ordningsfråga utan i sak tydligt en lärofråga.

Övergripande kan man kanske konstatera att individualistiskt präglade reformerta och anabaptistiska grupper syn smugit sig in i det tänkande som återfinns bland de som förordar de i skrivelsen berörda förändringarna, och denna syn samverkar måhända med ett tankesätt som haft ingångar från ett tankegods som djupast präglas av sekulära former av individualism, den som präglar tidsandan. Resultatet har alltså blivit att en funktionalistisk syn framträder – vilket inte ligger i linje med traditionell sakramental ämbetssyn.

§ 154 Biskopsvisitationen, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:2 Biskopsvisitationen fanns endast utskottets förslag (§ 109)

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:16 av Lars Arvidsson m.fl. om biskopsvisitationen.

§ 155 Diakoner i alla församlingar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:3 Diakoner i alla församlingar fanns följande förslag (§ 110):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:18 av Lars Arvidsson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:18 av Lars Arvidsson,

dels om bifall till motion 2021:18,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:18 av Lars Arvidsson om diakoner i alla församlingar.

§ 156 Visselblåsarsystem, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:4 Visselblåsarsystem fanns följande förslag (§ 111):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:36 av Fredrik Ottesen m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:36 av Fredrik Ottesen m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:36,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:36 av Fredrik Ottesen om visselblåsarsystem.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Elisabeth Werner, Emilia Persson, David Lång, Daniel Engström, Zandra Pettersson, Kjell Åke Andersson, Christer Bengtsson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Det är inte rimligt att endast luta sig mot arbetsrättslagstiftningen. Visselblåsning syftar till att kunna signalera när arbetsgivaren betar sig illa. En stor del av arbetet som görs – inte minst i församlingarna – görs också av ideella krafter, som verkar utan det omfattande skyddet som en anställning medför.

§ 157 Behörighetsprövning, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:5 Behörighetsprövning fanns följande förslag (§ 112):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:39 av Leif Nordlander.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:39 av Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:39,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Leif Nordlanders begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:39 av Leif Nordlander om behörighetsprövning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Leif Nordlander och Kjell O Lejon.

§ 158 Pastoralteologiska prästutbildningar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:6 Pastoralteologiska prästutbildningar fanns följande förslag (§ 113):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:46,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:46 av Kjell O Lejon m.fl. om pastoralteologiska prästutbildningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Sven Gunnar Persson, Daniel Engström, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Petter Nilsson och Daniel Spiik.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Erik Johansson, Elisabeth Sandlund, Berth Löndahl, Leif Nordlander och Hans Weichbrodt i en skriftlig reservation.

Det är djupt beklagligt att kyrkomötet inte beslutar att öppna upp för möjligheter att tillgodoräkna sig andra pastoralteologiska utbildningar, som erfarenhetsmässigt fungerar betydligt bättre än den som ges vid SKUI. Ett exempel på detta är den som med den teologiska grundutbildningen genomförs integrerat vid Johannelunds teologiska högskola. Studenter känner till detta förhållande, dvs. att detta senare kvalitetsmässigt är ett bättre alternativ än att först läsa vid ett lärosäte och sedan avsluta med en ettårig, och under åren kraftigt kritiserad, utbildning vid SKUI. Det är därför det inför vt 2022 har fler sökandet till teologiprogrammet på Johannelunds teologiska högskola än sammantaget till Uppsala och Lunds universitet. Kyrkomötet borde verka för en större mångfald när det gäller de pastoralteologiska utbildningar som erkänns för prästtjänst inom Svenska kyrkan – för Svenska kyrkans bästa.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

Det är djupt beklagligt att Svenska kyrkan ensidigt stöder en enda utbildningsväg, och dessutom väljer att stödja endast den väg som möter mest ifrågasättande från sina studenter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunvor Vennberg i en skriftlig reservation.

Det är viktigt att också systerkyrkors och andra likvärdiga pastoralutbildningar godkänns. Detta bör gälla också diakoners pastorala utbildning.

§ 159 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:7 Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda fanns följande förslag (§ 114):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:49 av Mats Ludvigsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:49 av Mats Ludvigsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:49,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Linda Sjöös begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Linda Sjöös begäran företogs rösträkning varvid 132 ledamöter röstade för utskottets förslag, 97 för motion 2021:49 och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:49 av Mats Ludvigsson om utbildning i hr-frågor för förtroendevalda.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna-Karin Westerlund, Margareta Carlsson och Birger Wernersson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Maria Johansson-Berg, Sebastian Ekeröth Clausson, Jenny Thor, Hans Josefsson, Roine Olsson, Roberth Krantz, Erik Vikström, Lars G Linder, Camilla Persson, Marie Johansson, Anton Härder, Kenneth Norberg, Leif Nilsson, Gun Eriksson, Wanja Lundby-Wedin, Sven Erik Bodén, Martin Moberg, Mats Ludvigsson, Klas Corbelius, Birgitta Eliasson, Ellen Leijen, Ann-Christine Rosengren, Britt Sandström, Agneta Ivenmyr, Gunnel Eriksson, Lars Johnsson, Anna Rapakko, Roger Sjöberg, Hilka Andersson, Monica Lindell Rylén, Gill Lindroos, Pernilla Edman, Anna-Karin Stråle Börjesson, Mattias Benke, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Claes Block, Lars Rande, Titti Ådén, Sofija Pedersen Videke, Roger Eklund, Rebecca Hägg, Marie Nielsén, Isak Öhrlund, Carola Norén, Lina Dahm, Olle Rydell, Roger Olsson, Johannes Fransson, Roland Samuelsson, Lars Risberg, Louise Callenberg, Patrik Linde, Jesper Eneroth, Daniel Larson och Carl Johan Karlsson i en skriftlig reservation.

Förtroendevalda ledamöter i kyrkoråd och styrelser har tillsammans med kyrkoherdar och övriga ledare med operativt ansvar ett överordnat ansvar för arbetsmiljö, arbetsrätt och övriga personalfrågor. Med hjälp av det som motionen avser kan man lära sig att upptäcka pågående oroshärdar och konflikter.

§ 160 Folkkyrkoutredning, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:8 Folkkyrkoutredning fanns följande förslag (§ 115):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:62 av Sven Milltoft.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:62 av Sven Milltoft,

dels om bifall till motion 2021:62,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:62 av Sven Milltoft om folkkyrkoutredning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olle Reichenberg, Margareta Nisser-Larsson, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Björn Falkeblad, Samuel Lilja, Lena Jönsson, Eva Kyrk, Elisabeth Kullenberg, Helena Nordvall och Katarina Ramnerö Ödestad.

§ 161 Gemensamma titlar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:9 Gemensamma titlar fanns följande förslag (§ 134):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:77 av Leif Nordlander.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:77 av Leif Nordlander,
dels om bifall till motion 2021:77,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:77 av Leif Nordlander om gemensamma titlar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

§ 162 Stöd till kyrkoherdar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:10 Stöd till kyrkoherdar fanns endast utskottets förslag (§ 135).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:79 av Margareta Andersson om stöd till kyrkoherdar.

§ 163 Konsekvenser av ökad sekretess, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:11 Konsekvenser av ökad sekretess fanns endast utskottets förslag (§ 136).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:94 av Eric Westroth och Daniel Engström om konsekvenser av ökad sekretess.

§ 164 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:12 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar fanns endast utskottets förslag (§ 137).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

§ 165 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2021:13 Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd fanns endast utskottets förslag (§ 138).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2020 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

§ 166 Minnesdag för förintelsens offer, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:1 Minnesdag för förintelsens offer fanns följande förslag (§ 116):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson,

dels om bifall till motion 2021:5,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Karl-Gunnar Svensson begäran företogs rösträkning varvid 196 ledamöter röstade för utskottets förslag, 32 för motion 2021:5 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson om minnesdag för förintelsens offer.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordenstorm, Torbjörn Aronson, Karl-Gunnar Svensson och Claes-Johan Bonde.

§ 167 Minskat antal medlemmar, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:2 Minskat antal medlemmar fanns endast utskottets förslag (§ 117).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:7 av Olov Lindquist om minskat antal medlemmar.

§ 168 Svenska kyrkans hemsida, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:3 Svenska kyrkans hemsida fanns följande förslag (§ 118):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:8 av Olov Lindquist.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:8 av Olov Lindquist,

dels om bifall till motion 2021:8,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:8 av Olov Lindquist om Svenska kyrkans hemsida.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Daniel Engström, Elisabeth Werner, Zandra Pettersson, Kjell Åke Andersson, Christer Bengtsson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik.

§ 169 Sancta Birgitta klostermuseum, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:4 Sancta Birgitta klostermuseum fanns följande förslag (§ 119):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:10 av Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:10 av Kjell O Lejon,
dels om bifall till motion 2021:10,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:10 av Kjell O Lejon om Sancta Birgitta klostermuseum.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Suzanne Fredborg, Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Daniel Engström, Elisabeth Werner, Zandra Pettersson, Christer Bengtsson, Kjell Åke Andersson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2021:10 av Kjell O Lejon uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortleva.

§ 170 Undervisning i utanförskapsområden, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:5 Undervisning i utanförskapsområden fanns följande förslag (§ 128):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm,
dels om bifall till motion 2021:12,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:12 av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm om undervisning i utanförskapsområden.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson.

§ 171 Diakonins kunskap, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:6 Diakonins kunskap fanns följande förslag (§ 120):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström,

dels om bifall till motion 2021:21,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Anton Härders begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för bifall till motion 2021:21.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs rösträkning varvid 107 ledamöter röstade för utskottets förslag, 120 för motion 2021:21 och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren och Katarina Ramnerö Ödestad.

§ 172 Coronapandemin, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:7 Coronapandemin fanns följande förslag (§ 122):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:24 av Julia Kronlid m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander
- ◆ bifall till motion 2021:84 av Linda Sjöö m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:24 av Julia Kronlid m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:24,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:24 av Julia Kronlid m.fl. om att samla erfarenheter av pandemin.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Zandra Pettersson, Daniel Engström, Christer Bengtsson, Kjell Åke Andersson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2021:42,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om utvärdering av hanteringen av pandemin.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:84 av Linda Sjöo m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:84,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:84 av Linda Sjöo m.fl. om krisplan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Carlsson.

§ 173 Nationell dopkampanj, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:8 Nationell dopkampanj fanns endast utskottets förslag (§ 123).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:55 av Sofija Pedersen Videke m.fl. om nationell dopkampanj.

BESLUT Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson i en skriftlig reservation.

Den nationella kampanjen bör ske tillsammans med en nationell evangelisationskampanj i enlighet med Markusevangeliet 16:15–20.

§ 174 Kyrklig kulturkanon, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:9 Kyrklig kulturkanon fanns följande förslag (§ 124):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:57,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl. om kyrklig kulturkanon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Daniel Engström, Christer Bengtsson, Kjell Åke Andersson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Det kristna kulturarvet har tjänat Sverige väl och är djupt rotat i vår kultur och vår kristna värdegrund ligger till grund för vår lagstiftning. De kristna traditionerna är fortfarande en självklarhet för de flesta även icke troende och verkar som en sammanhållande kraft i vårt samhälle då familjer samlas tillsammans för att fira såväl jul, påsk och pingst. Men många barn och ungdomar som växer upp, oaktat svensk eller utländsk bakgrund, har en bristande kontakt med kyrkan och bristande kunskap om djupet i vårt kristna kulturarv och innebörden av våra kristna traditioner, helger och högtider. Motionen föreslår därför att framställa ett pedagogiskt material i form av en kyrklig kulturkanon.

§ 175 Uttalanden i samhällsfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:10 Uttalanden i samhällsfrågor fanns följande förslag (§ 125):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:76 av Olle Reichenberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:76 av Olle Reichenberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:76,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:76 av Olle Reichenberg m.fl. om uttalanden i samhällsfrågor.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva Kyrk, Elisabeth Kullenberg, Samuel Lilja, Helena Nordvall, Bengt Kjellgren, Katarina Ramnerö Ödestad och Olle Reichenberg.

§ 176 Psykisk ohälsa, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:11 Psykisk ohälsa fanns endast utskottets förslag (§ 126).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:80 av Margareta Andersson om psykisk ohälsa.

§ 177 Appar för Svenska kyrkans verksamhet, beslut

Från tisdagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:12 Appar för Svenska kyrkans verksamhet fanns följande förslag (§ 127):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong,

dels om bifall till motion 2021:82,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong om appar för Svenska kyrkans verksamhet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Elisabeth Werner, Zandra Pettersson, Daniel Engström, Christer Bengtsson, Kjell Åke Andersson, Ulf Svensson, Jan-Åke Isaksson och Daniel Spiik.

(Sv. Psalm 245)

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 178 Psalmboken, beslut

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2021:1 Psalmboken.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Anette Nordgren, Jerker Schmidt, Lars Beckman, Lena Arman, Stig Axelsson och Torbjörn Arvidsson

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren

Torvald Johansson, som yrkade bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Carina Etander Rimborg, Lars Beckman och Torbjörn Arvidsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motionerna 2021:95 av Aron Emilsson m.fl. och 2021:98 av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt

I detta anförande *instämde* Arnold Boström, Daniel Spiik, Jan-Åke Isaksson, Kjell Åke Andersson och Terese Wennerstrand

Sofija Videke Pedersen, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Eliasson och Martin Moberg

Ärkebiskop Antje Jackelén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Bengt Bivall och Lars Beckman

Ingvar von Malmborg

Gunvor Vennberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén (replik)

Ingvar von Malmborg (replik)

David Castor, som yrkade bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motionerna 2021:95 av Aron Emilsson m.fl. och 2021:98 av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Terese Wennerstrand.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:95 av Aron Emilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:98 av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt

- ◆ bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att komplettera direktiven för arbetet med psalmboksrevisionen med att vid urvalet av psalmer som tas upp i samlingen Nya psalmer bör också beaktas om psalmen erbjuds överlåtas till Svenska kyrkan efter engångsersättning till upphovspersonen. Till en psalms kvalitet bör också tillgänglighet höras.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötets beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2021:6 Revision av psalmboken.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:54 av Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson om direktiv för psalmboksrevisionen.

Utskottet punkt 3 och 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:95 punkterna 1 och 2 av Aron Emilsson ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:95 punkterna 1 och 2,

och förklarade att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:95 punkterna 1 och 2 av Aron Emilsson om den svenska psalmboken ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Elisabeth Werner, Emilia Persson, Daniel Engström, Ulf Svensson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Psalmboken finns i många svenska hem och är en fysisk illustration av hur integrerad kyrkans liv och lära är med den svenska folkulturens. För oss är det i den process som nu tagit vid med en ny version av psalmbok, viktigt att stor hänsyn tas till kontinuitet, kristen tro och tradition och hänsyn och respekt för det musikaliska arvet och samspel med 1986 års psalmbok, så att dessa på ett lyhört och välsmort sätt kan stå i armkrok med varandra och upprätthålla igenkänning och identifikation varhelst i landet man befinner sig och att enhetskyrkan inte tunnas ut mer än vad som redan riskerats med den nya kyrkohandboken. Utskottet menar att motionen ska anses besvarad, vi menar att det finns en stor risk för en allt för progressiv utgångspunkt i arbetet, vilket vore förödande för vår gemensamma kyrkas framtid.

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:98 av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt,

dels om bifall till motion 2021:98,

och förklarade att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:98 av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt om psalmen Fädernas kyrka.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Daniel Engström, Ulf Svensson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2021:98. Psalmen Fädernas kyrka är, av många, en uppskattad och saknad psalm. En psalm som symboliserar en kärlek till kyrkan och vår gemenskap på ett varmt sätt. Utskottet väljer att avslå motionen vilket är beklagligt. Vi menar att Svenska kyrkan ska vara en folkkyrka och då är kärleken till kyrkan, alla människor och fosterlandet något som förenar till skillnad från den splittrande utveckling som vi dessvärre ser allt mer av i vårt sekulära och progressiva land idag. Vi tror på Gud och det glada evangeliet och då är sammanhållning och gemenskap ett fundament som kyrkan ska uppmuntra. Därför önskar vi psalmen tillbaka till vår psalmbok.

Av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag, och förklarade att han fann förslaget om avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marie Wojdkow.

§ 179 Kyrkohandboken i översättning, beslut

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2021:2 Kyrkohandboken i översättning.

I debatten yttrade sig

Erik Johansson, som yrkade bifall till motion 2021:56 av Erik Johansson

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erik Johansson (replik)

Lisa Tegby (replik)

Erik Johansson (replik)

Leif Nordenstorm

Ärkebiskop Antje Jackelén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:56 av Erik Johansson.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag att från och med 1 januari 2022 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till engelska, franska, spanska och tyska i urval enligt bilaga 2 användas i Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:56 av Erik Johansson ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:56,

och förklarade att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:56 av Erik Johansson om kyrkohandboken på flera språk ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 180 Begravningsgudstjänster på lördagar, beslut

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2021:3 Begravningsgudstjänster på lördagar.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius
Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius.

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:1 av Lars-Ivar Ericson om begravningsgudstjänster på lördagar.

§ 181 Pingsten och midsommardagen, beslut

Kyrkomötet behandlade Gudstjänstutskottets betänkande G 2021:4 Pingsten och midsommardagen.

I debatten yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall

Anders Roos (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anders Roos (replik)

Nils Gårder

Anders Roos (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och endast utskottets förslag fanns.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:65 av Fredrik Sidenvall om pingsten och midsommarhelgen.

§ 182 Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken, beslut

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2021:5 Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken.

I debatten yttrade sig

Sven Milltoft, som yrkade bifall till motion 2021:63 av Sven Milltoft

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag fanns:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:63 av Sven Milltoft.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:63 av Sven Milltoft,

dels om bifall till motion 2021:63,

och förklarade att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:63 av Sven Milltoft om gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olle Reichenberg, Bengt Kjellgren, Margareta Nisser-Larsson, Eva Kyrk, Katarina Ramnerö Ödestad, Helena Nordvall och Samuel Lilja.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.05.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00 under ledning av ordföranden.

§ 183 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 fanns följande förslag (§ 27):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2021:29 av Petter Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 1 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 2 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 3 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:32 punkt 4 av Ellionor Moberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:34 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:34 punkt 2 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ avslag på motion 2021:34 punkt 3 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:34 punkt 4 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:34 punkt 4 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ avslag på motion 2021:50 av Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth
- ◆ bifall till motion 2021:72 av Anette Nordgren m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:93 punkt 1 av Bengt Kjellgren m.fl.
- ◆ bifall till motion 2021:93 punkt 2 av Bengt Kjellgren m.fl.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:29 av Petter Nilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:29,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:29 av Petter Nilsson m.fl. om Svenska kyrkans arbete med asylsökande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Daniel Engström, Christer Bengtsson, Kjell Åke Andersson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2021:29 avseende Svenska kyrkans arbete med asylsökande. Svenska kyrkan ska inte lägga medel på asylaktivism. Ställningstagandet som nu cementeras, i enighet med 68-vänsteridén om att ”allt är politik”, så har man emellertid klargjort att läran prioriterar att stötta ett vänsterliberalt ställningstagande för en än mer ansvarslös migrationspolitik – istället för att lägga medel där de gör verklig skillnad.

Utskottet punkt 7

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att anse motion 2021:32 punkt 1 av Ellionor Moberg m.fl. besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:32 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:32 punkt 1 av Ellionor Moberg m.fl. om att kyrkomötet ska ställa sig bakom kyrkostyrelsens förslag till inriktning som presenterats i färdplan för samverkan och digitalisering när det gäller digitalisering, gemensam it-plattform och nätverksbyggande för samverkan och säkerhet, ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 8

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:32 punkt 2 av Ellionor Moberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:32 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:32 punkt 2 av Ellionor Moberg om att satsningen och anslutningen ska rymmas inom den sjuöringsavgift som idag betalas till nationell nivå och dess nuvarande ekonomiska ramar.

Utskottet punkt 9

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:32 punkt 3 av Ellionor Moberg m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:32 punkt 3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:32 punkt 3 av Ellionor Moberg m.fl. om att varje församling och pastorat beslutar om de vill ansluta till gemensamt lönecentrum eller inte, ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 10

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2021:32 punkt 4 av Ellionor Moberg m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2021:32 punkt 4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:32 punkt 4 av Ellionor Moberg m.fl. om att de som väljer att ansluta sig till lönecentret betalar för tjänsten utifrån den volym lönehanteringsärenden man lämnar över till lönecentrat att hantera, ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Brunnstedt, Sven Gunnar Persson, Niklas Grahn, Victor Ramström, Amanda Carlshamre, Victor Backström, Lena Arman, Anders Roos, Inger Harlevi, Boel Johansson, Per Lindberg, Jörgen Åkesson, Margareta Hedström, Ellionor Moberg, Ann-Kristin Jonäng, Roger Sandström och Anders Åkerlund i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för motion 2021:32 punkt 3, att varje församling och pastorat beslutar om de vill ansluta till gemensamt lönecentrum eller inte, samt punkt 4, de som väljer att ansluta sig till lönecentret betalar för tjänsten utifrån den volym lönehanteringsärenden man lämnar över till lönecentret att hantera.

Vi anser att det lokala självstyret är oerhört viktigt och att frivillighet hos församlingar/pastorat ska råda enligt kyrkoordningen, kap. 10, § 1. Vi anser också att det måste till skrivningar och beslut om hur man ansluter och avslutar anslutning till lönecentrum om man inte anser att det fungerar enligt önskemål. För oss är det viktigt att besluten fattar lokalt så nära församlingarnas medlemmar som möjligt.

Utskottet punkt 11

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:34 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:34 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:34 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl. om att anslutningen till Svenska kyrkans digitala infrastruktur ska vara obligatorisk för församlingar och pastorat.

Utskottet punkt 12

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:34 punkt 2 av Anders Brunnstedt m.fl.,

dels om bifall till motion 2021:34 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:34 punkt 2 av Anders Brunnstedt m.fl. om att anslutningen till Svenska kyrkans digitala infrastruktur för församlingar och pastorat finansieras inom ramen för den nuvarande gemensamma avgiften för nationell nivå, den s.k. sjuöringen.

Utskottet punkt 13–15

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2021:34 punkt 3 av Anders Brunnstedt m.fl. om att uppdraga till kyrkostyrelsen att klarlägga hur begravningsverksamheten kan ta sin del av kostnaderna för anslutning av Svenska kyrkans digitala infrastruktur.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:34 punkt 4 av Anders Brunnstedt m.fl. om att anslutningen till Svenska kyrkans lönecenter ska vara frivillig för församlingar och pastorat ska anses bevaras med vad utskottet anför.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att motion 2021:34 punkt 5 av Anders Brunnstedt m.fl. om att de församlingar och pastorat som ansluter sig till Svenska kyrkans lönecenter betalar volymbaserade avgifter för de tjänster de utnyttjar ska anses besvara med vad utskottet anför.

Utskottet punkt 16

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att utöver kostnadsram för 2022 och planeringsram för 2023 bifalla motion 2021:50 av Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth,

dels om avslag på motion 2021:50,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Petter Nilssons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att utöver kostnadsram för 2022 och planeringsram för 2023 bifalla motion 2021:50 av Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth om stöd till Act Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Petter Nilsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Emilia Persson, Daniel Engström, Christer Bengtsson och Daniel Spiik i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att bifalla motion 2021:50 Stöd till Act Svenska kyrkan. Det är inte rimligt att bifalla motionen om att täcka intäktsbortfallet för Act Svenska kyrkan utan att ha en klar bild av vad de medlen ska gå till.

Utskottet punkt 17

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att utöver kostnadsram för 2022 och planeringsram för 2023 bifalla motion 2021:72 av Anette Nordgren m.fl. om stöd till utlandsverksamheten.

Utskottet punkterna 18 och 19

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2021:93 punkterna 1 och 2 av Bengt Kjellgren m.fl,

dels om bifall till motion 2021:93 punkterna 1 och 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På begäran av Bengt Kjellgren företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2021:93 punkterna 1 och 2 av Bengt Kjellgren m.fl. om extra anslag till församlingar och pastorat.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Kullenberg, Olle Reichenberg, Bengt Kjellgren, Margareta Nisser-Larsson, Suzanne Fredborg, Eva Kyrk, Björn Falkeblad och Samuel Lilja.

Utskottet punkterna 1–5

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa inriktningen för verksamheten på den nationella nivån, med beaktande av utskottets övervägande i detta betänkande,
2. att fastställa kostnadsram för 2022 till 3 303 miljoner kronor,
3. att medge planeringsram för 2023 till 3 274 miljoner kronor,
4. att medge planeringsram för 2024 till 3 236 miljoner kronor,
5. att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara 10 miljarder kronor vid utgången av år 2021.

§ 184 Meddelanden

Ordföranden lämnade några korta meddelanden inför kyrkomötets avslutning.

§ 185 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden tackade ledamöter och biskopar för gott arbete och givande debatter. En gåva överlämnades till de över 100 ledamöter som nu lämnar kyrkomötet. Ett särskilt tack riktades till avgående ledamoten Hans-Olof Andrén, som valdes in redan 1983. Även kyrkomötets sekreterare, Bengt Stigner, lämnar sitt uppdrag i och med mandatperiodens slut och tackades varmt.

Ordföranden riktade tack till de vice ordförandena och personalen under ledning av Nils Warmland.

Förste vice ordföranden framförde ett tack till ordföranden.

Andre vice ordföranden framförde ett tack till ordföranden och förste vice ordföranden.

(Sv. Psalm 183)

Ordföranden förklarade kl. 13.45 kyrkomötet 2021 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i försöningsgudstjänsten med det samiska folket i Uppsala domkyrka.

Kyrkomötets protokoll den 5–8 oktober och 22–24 november 2021,
fört enligt ovan, justeras den dag som framgår av vår elektroniska underskrift.

Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Inga Alm, justerare

Mattias Benke, justerare

Anders Brunnstedt, justerare

Bilaga 1

Överenskommelse mellan gruppledarna i kyrkomötet om formerna för kyrkomötet 2021 med anledning av spridningen av covid-19

Den extraordinära situation som råder med coronavirus, sjukdomen covid-19 och begränsning av möjligheten att hålla större sammankomster innebär att det inte är möjligt att i år genomföra ett kyrkomöte med samtliga ledamöter närvarande fysiskt. De i kyrkomötet representerade nomineringsgrupperna inklusive representanter för utlandsförsamlingarna har mot den bakgrunden initierat denna överenskommelse vilken syftar till att ge förutsättningar att genomföra första sessionen av kyrkomötet 2021 med ledamöter närvarande på distans.

Överenskommelsen har träffats efter samråd med kyrkomötets presidium och innefattar även ett bejakande av att formella avvikelser från bestämmelser om kyrkomötets arbetsformer kan behöva beslutas på förslag av kyrkomötets ordförande och presidiet för att möjliggöra sammanträde i enlighet med denna överenskommelse.

För att kunna genomföra första sessionen av kyrkomötet 2021 förbinder sig härmed Arbetarepartiet – Socialdemokraterna, Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan, Centerpartiet, Sverigedemokraterna, Borgerligt alternativ, Öppen kyrka, Frimodig kyrka, Vänstern i Svenska kyrkan, Kristdemokrater i Svenska kyrkan, Fria liberaler i Svenska kyrkan, Miljöpartister i Svenska kyrkan samt representant för utlandsmandaten vid att följa det som anges i denna överenskommelse inför och under genomförandet av första sessionen av kyrkomötet 2021.

Sammanträden i plenum

Sammanträden i plenum genomförs formellt som ett fysiskt sammanträde med enbart kyrkomötets presidium närvarande på den fysiska plats där sammanträdet hålls enligt kallelsen. Övriga ledamöter deltar i beslutsfattandet genom ljud- och bildöverföring i realtid. Deltagandet sker med den tekniska lösning som kyrkomötets ordförande anvisar. Deltagandet ska ske på lika villkor.

Sammanträden i utskotten

Alla ledamöter med utskottsplacering som såväl ordinarie ledamot som ersättare samt utskottets biskopar deltar i utskottsarbetet. Samtliga deltar på distans enligt vad som gäller för deltagande i plenum.

Överenskommelsens innebörd

För att första sessionen av årets kyrkomöte ska kunna genomföras med deltagande på distans och med digitala sammanträdesformer behöver kyrkomötet fatta ett antal beslut om vad som formellt ska gälla vid första sessionen av kyrkomötet 2021, även om detta innebär avsteg från kyrkomötets arbetsordning. Nomineringsgrupperna är införstådda med detta.

Övrigt

En förutsättning för denna överenskommelse är att kyrkomötets ordförande kan anvisa goda tekniska förutsättningar för dem som ska delta på distans i sammanträden i plenum och utskott.

Samma förutsättningar för deltagande på distans som gäller för plenum och utskott bör även gälla för andra beredningsorgan inom kyrkomötet.

Giltighetstid

Denna överenskommelse gäller endast inför och under genomförandet av första sessionen av kyrkomötet 2021.

Jesper Eneroth (S)	Marie Wojidkow (POSK)	Niklas Larsson (C)
Aron Emilsson (SD)	Mats Hagelin (BA)	Margareta Karlsson (ÖKA)
Leif Nordlander (FK)	Marjut Ervasti (ViSK)	Karl-Gunnar Svensson (KR)
Leif Nordenstorm (FiSK)	Marja Sandin-Wester (MPSK)	
Åke Marcusson (utlandsförs.)		

Bilaga 2

Kyrkomötet 2021: debattregler vid procedurfrågor

Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget.

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. Om möjligt ska detta ske i förväg.

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Repliktiden är max 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande. Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Bilaga 3

Kyrkomötet 2021: debattregler session 2

Debatten i plenum ska föras i god ton och med fokus på sakfrågor. Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget.

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska alltid anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. I varje ärende får alla talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter. Reglerna om talartid gäller för alla som har yttranderätt, det vill säga ledamöter, biskopar samt även revisorer och ledamöter i kyrkostyrelsen som inte är ledamöter av kyrkomötet. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt förhandsanmäler sig.

Observera att den som företräder utskottet också måste lämna in en *Begäran om ordet* i mötesverktyget, liksom företrädare för skrivelse, motion och reservation.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i det ärende som behandlas för att bemöta det som närmast föregående talare sagt eller för rättelse med anledning av dennes anförande (*replik*). Sådan replik ska begäras under pågående anförande.

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 3, 4, 5 §§ och 5 kap. 2 § kyrkomötets arbetsordning)

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom de sänts ut i förväg och därför förutsätts vara lästa. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen. Det är det talade ordet som gäller.
- ◆ Observera att detta gäller även när någon vill föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande. Samma sak gäller förslag om bifall till en motion eller ett kyrkostyrelseförslag som utskottet inte velat bifalla.
- ◆ Annat särskilt förslag till beslut i det aktuella ärendet ska framställas i sin fullständiga lydelse, dels i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet*, dels muntligt under överläggningen. Sådana förslag måste ligga inom ramen för utskottets beredning för att kunna tas upp.

- ◆ Om ett eller flera nya särskilda förslag är kända för presidiet när debatten i ett ärende påbörjas inleds överläggningen med *det/dem*.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

(2 kap. 6 § kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. Detta gäller även om det är en grupp som vill reservera sig utan att lämna en skriftlig motivering. Det vill säga att var och en ska fylla i sin reservation i mötesverktyget.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Alla skriftliga reservationer som lämnas i mötesverktyget får ett id-nummer. Om en grupp vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska en ledamot lämna den skriftliga motiveringen och därefter på lämpligt sätt dela id-numret med övriga ledamöter som står bakom reservationen. Den ledamot som ska ansluta sig till en skriftlig motivering gör det genom att ange reservationens id-nummer i mötesverktyget.

Skriftliga reservationer ska lämnas innan årets kyrkomöte avslutas. Detsamma gäller den som vill ansluta till en skriftlig reservation.

(3 kap. 35 § kyrkoordningen)

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2021:1–6

Kyrkostyrelsens skrivelser

- KsSkr 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024
- KsSkr 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020
- KsSkr 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- KsSkr 2021:4 Ändringar i kyrkoordningen
- KsSkr 2021:5 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska
- KsSkr 2021:6 Revision av psalmboken

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 23 juni 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå präglas i år av att det är hög tid för omställning i Svenska kyrkan och för den nationella nivån.

Skrivelsen innehåller verksamhetsinriktning och strategiska insatser utifrån kyrkomötets tidigare fastställda övergripande mål samt de budgetramar som kyrkomötet har att ta ställning till. I skrivelsen finns ett förslag om att målet för storleken på den nationella nivån kapital ska vara 10 miljarder kronor vid utgången av år 2021. Det finns även en redovisning av den långsiktiga strategin för användning av kapitalavkastningen. I bilaga 3 finns den färdplan för samverkan och digitalisering som kyrkomötet förra året uppdrog till kyrkostyrelsen att presentera till årets kyrkomöte efter genomförd kartläggning i samarbete med stiftet.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget innehåller åtaganden och verksamhetskostnader där antingen ansvaret är reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet på annat sätt av stor betydelse för Svenska kyrkan. Enbart en mindre del av budgeten utgör därför utrymme för särskilt prioriterade insatser.

Enligt 12 kap. 3 § kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Utmärkande för årets skrivelse är att det finns fyra bilagor: Det gemensamma kapitalet – dess betydelse historiskt, idag och i framtiden (*bilaga 1*), Utjämningsystemet och dess finansiering (*bilaga 2*), Färdplan för samverkan och digitalisering (*bilaga 3*), samt Omvärldsbeskrivning (*bilaga 4*).

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Hoppets evangelium	3
3 Den nationella nivåns uppdrag	4
4 Barnets perspektiv	4
5 Hög tid för omställning	5
6 Utmaningar i omvärlden.....	8
7 Målbilder och verksamhetsinriktning	10
7.1 Målbild 1	10
7.2 Målbild 2	13
7.3 Målbild 3	15
8 Ekonomi	18
8.1 Ekonomiska förutsättningar.....	18
8.2 Sammanfattning ekonomi.....	19
8.3 Resultaträkning	21
8.4 Kassaflödesbudget.....	24
8.5 Eget kapital och mål för eget kapital.....	24
8.6 Ändamålsbestämda medel	25
9 Ekonomisk plan per uppdrag	26
9.1 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer	26
9.2 Utbetalningar till stift och församlingar	28
9.3 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	28
Bilaga 1 Det gemensamma kapitalet – dess betydelse historiskt, idag och i framtiden.....	30
Bilaga 2 Utjämningsystemet och dess finansiering.....	37
Bilaga 3 Färdplan för samverkan och digitalisering.....	41
Bilaga 4 Omvärldsbeskrivning	63
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	73
Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll.....	74

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa kostnadsram för 2022 till 3 303 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2023 till 3 274 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2024 till 3 236 miljoner kronor,
5. mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara 10 miljarder kronor vid utgången av år 2021.

2 Hoppets evangelium

Att räcka evangelium i ord och handling

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där tron på evangeliet om Jesus Kristus är det som förenar och skapar gemenskap. Samtidigt rymmer denna gemenskap en mångfald av uttryck, tolkningar och livsval. Det är alla döptas uppgift att räcka evangelium genom ord och handling och ett särskilt ansvar vilar på de som vigts till tjänst, men också på de förtroendevalda som delar det gemensamma ansvaret. Tillsammans förkunnar vi budskapet om tro, hopp och kärlek; om förlåtelse, försoning och nåd, så att människor kan lära känna och följa Jesus Kristus och ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft.

Svenska kyrkan samverkar med andra kyrkor i världen och har en lång tradition av att delta i och bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan. Arbete för fred och tillit, internationell solidaritet och diakoni är uttryck för en längtan efter en världsvid gemenskap. Som kristna har vi ett ansvar för alla människor som skapade till Guds avbild, oavsett religionstillhörighet.

Den kristna trons hopp

I hela världen upplever människor för närvarande en pandemi som orsakar sjukdom, oro, död och sorg. Våra liv, arbeten, skolmiljöer och sociala relationer har påverkats det senaste året. Pandemin har lett till drastiska åtgärder med stängda landsgränser och svårigheter för familjer att umgås. Åtgärder för att stoppa smittspridning har påverkat många människors förmåga att försörja sig själva. Allt detta påverkar våra grundvalar och våra relationer. Inte minst har de som lever i redan utsatta situationer påverkats dramatiskt.

I kristider kommer existentiella frågor upp till ytan. Den kristna tron kan visa på ett trotsigt hopp och skapa mening och gemenskap i tider av osäkerhet och missmod. Det gäller nu, liksom genom århundranden. Tron är en utgångspunkt för att tolka och hantera det som händer, så att vi också kan bidra till det gemensamma goda på bästa sätt.

Svenska kyrkans medverkan i det offentliga är en tjänst i och till samhället och världen. Det är en del av vår gudstjänst och tjänst åt människor. Denna teologiska utgångspunkt uttrycker Svenska kyrkans syn på den troende och handlande människans vilja och förmåga att bidra med gott förvaltarskap för hållbarhet och skapelsens återupprättelse.

En relevant och samverkande kyrka

Trossamfundens bidrag och verksamhet efterfrågas i samhället, inte minst de diakonala och själavårdande bidragen. Svenska kyrkan har en rikstäckande närvaro i många sammanhang och en bred kontaktyta genom församlingarna. Avgörande för framtidens

kyrka är att bära evangelium i ord och handling så att den kristna tron får större utrymme i människors liv samt i kultur- och samhällssamtalet. Människors längtan efter att fira gudstjänst och be tillsammans har inneburit att digitala former utvecklats och nya forum etablerats i församlingarna under pandemin. Kyrkostyrelsen vill hålla i den positiva utvecklingen av bredare samverkan och digitalisering inom Svenska kyrkan som påskyndats av pandemin.

3 Den nationella nivåns uppdrag

Svenska kyrkans mission uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte, ”Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 beskriver kyrkostyrelsens del i Svenska kyrkans bidrag till Guds mission genom insatser som ska underlätta för de pastorala nivåerna och bidra till en långsiktigt hållbar kyrka. Skrivelsen tydliggör den nationella nivåns verksamhetsinriktning utifrån uppdrag i kyrkoordningen och de övergripande mål som tidigare fastställts av kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen har under året beslutat att använda en så kallad värdeskapande modell som ramverk för integrerad rapportering av finansiell, verksamhetsmässig och hållbarhetsredovisning. Detta arbete har påbörjats i årsredovisningen till kyrkomötet i år. Där framgår hur den nationella nivån eftersträvar ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Dessa hållbarhetsdimensioner integreras i verksamheten på nationell nivå när den planeras, genomförs och följs upp och kommer att tydliggöras alltmer genom ramverket.

Svenska kyrkans nationella nivå bidrar genom sitt arbete tillsammans med andra goda krafter i samhället i sin företrädarroll och genom stöd till stift och församlingar att skapa värde i det svenska samhället och globalt. Den nationella nivån är en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan. För trossamfundets gemensamma förutsättningar och utveckling tar den nationella nivån ansvar för gemensamma intressen och funktioner. Genom fyra huvuduppdrag, utifrån kyrkoordning, stödjer den nationella nivån arbetet i stift och församlingar för att åstadkomma önskad effekt. Uppdragen är nära sammankopplade och ömsesidigt förstärkande.

- ◆ Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet (samtliga målbilder)
- ◆ Företrädarskap (målbild 1 och 2)
- ◆ Stöd till god förvaltning (målbild 3)
- ◆ Inomkyrklig reglering (målbild 3).

4 Barnets perspektiv

Barnet intar en särställning i kristen tro och behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkomötets beslut om att genomföra barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan i församlingar, stift och på den nationella nivån före avgörande beslut har gällt från den 1 januari 2013. Detta är ett uttryck för Svenska kyrkans prioritering och strävan att värna barnets livssituation. Barn och unga är viktiga för Svenska kyrkan här och nu, men de är också morgondagens vuxna i den kyrka som kyrkomötet och kyrkostyrelsen påverkar idag.

År 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter inkorporerad i svensk lag. I barnkonventionen framgår även barns rätt till andlighet. Barnets perspektiv ska därför vara lika självklart som vuxnas perspektiv i allt kyrkan gör. Att ta hänsyn till barnets perspektiv och särskilda behov är angeläget, men barn bidrar samtidigt till kyrkans gemenskap. Det är därför en utmaning att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster och övrigt församlingsliv. Barnets sätt att se, uppleva och tänka om världen utvecklar och berikar kyrkans verksamhet.

Den nationella nivån fortsätter att stödja stift och församlingar i deras arbete för barns rättigheter och delaktighet. Kyrkostyrelsen har också genomfört en egen barnkonsekvensanalys i beredningsarbetet av denna skrivelse.

5 Hög tid för omställning

Hög tid för omställning i Svenska kyrkan

Alla stora hållbara förändringar tar tid att genomföra. Det genomgripande inriktningsarbete som föregick relationsförändringen år 2000, när Svenska kyrkan blev ett trosamfund skilt från staten, startade flera decennier före. På liknande sätt är det dagens förtroendevalda som nu behöver ta ställning till de förutsättningar Svenska kyrkan ska ha i framtiden, när dagens barn och unga är vuxna och de har egna barn.

Minskade ekonomiska resurser i Svenska kyrkan gör att många församlingar kommer att behöva göra stora omställningar de närmaste åren, även flera stift samt den nationella nivån. Proportionerna i många församlingars sammanlagda utgifter har förskjutits så att fastighets- och administrativa kostnader tar en allt större del av församlingarnas budget. Det finns församlingar som kommer att klara verksamheten ekonomiskt bra under flera år, men många församlingar tvingas redan nu att minska sin personal eller göra andra nedskärningar som påverkar arbetet med den grundläggande uppgiften.

Situationen kräver en långsiktig omställning i hela Svenska kyrkan, ökad samverkan mellan stiftet och en ansvarsfull budgetering på den nationella nivån de närmaste åren. Svenska kyrkan i sin helhet behöver prioritera och utveckla nya arbetsformer, besluta om vad som bör bevaras, vad som bör lämnas och vad som behöver erövrats eller utvecklas för framtiden.

Ansvar för att använda medlemsintäkter väl

Svenska kyrkan har 5,7 miljoner medlemmar vilket innebär 55 procent av befolkningen. Svenska kyrkan når ett stort antal människor, men antalet medlemmar sjunker kontinuerligt. Svenska kyrkans förmåga att motivera medlemskap kommer att ha avgörande betydelse för framtiden. Likaså är frågan om Svenska kyrkans tillgänglighet samt gudstjänst- och verksamhetsformer av stor vikt. När människor får en tydligare bild av vad Svenska kyrkan är och gör och upplever kyrkan meningsfull vill fler stanna kvar som medlemmar. Det gäller unga som äldre.

Svenska kyrkan har på samtliga nivåer ett ansvar att förvalta intäkter från medlemmarna väl. Församlingarnas resurser ska i första hand användas till församlingens grunduppdrag: fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Det är därför angeläget att församlingarnas medarbetare har tillräckliga resurser för att kunna lägga sin tid på att människor ska lära känna Jesus Kristus och få ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft och genom olika insatser bidra till ett gott samhälle. Ett sviktande medlemsunderlag med minskade intäkter motiverar således en teologiskt förankrad resursplanering och samverkan inom Svenska kyrkan.

Ökad krismedvetenhet och ökat behov av samverkan

Kyrkostyrelsen har en längre tid presenterat fakta och behovet av kraftfulla åtgärder, bland annat i tidigare skrivelser till kyrkomötet. Krismedvetenheten har också fått genomslag den senaste tiden i Svenska kyrkan, inte minst på grund av pandemin. En kartläggning som nyligen genomförts i stiftet, om synen på gemensamma it-lösningar och administrativa system samt digitala redskap till stöd i kärnverksamheten, visar att det finns ökad förståelse för de åtgärder och samverkansförslag som initierats och diskuterats bland förtroendevalda och medarbetare.

Flera stiftskanslier samverkar redan med goda resultat inom flera områden i främjandeuppdraget. Några stift planerar och genomför tillsammans utbildningar av medarbetare och förtroendevalda samt delar på kostnaden av medarbetare inom vissa verksamhetsområden. Då frågan om ökad samverkan blir alltmer central för ett flertal stiftskanslier, av både ekonomiska skäl och för tillgången av aktuell kompetens, finns det anledning för kyrkostyrelsen att understödja denna viljeyttring.

Utifrån att den långsiktiga prognosen över hur ekonomin i framtiden kommer att utvecklas i Svenska kyrkan är tydlig och alarmerande, är det angeläget att arbetet för en ansvarsfull kostnadsanpassning prioriteras på samtliga nivåer inom Svenska kyrkan, så att församlingarnas resurser kommer gudstjänst, undervisning, diakoni och mission till del.

Kyrkostyrelsen gör bedömningen att målet för storleken på den nationella nivåns kapital behöver vara 10 miljarder kronor vid utgången av år 2021. Skälen till detta och hur kapitalavkastningen ska kunna användas till stöd för församlingar och vara en beredskap för oförutsedda händelser i Svenska kyrkan, redovisas längre fram i skrivelsen och i bilaga 1.

Hög tid för omställning på nationell nivå

Översyn och effektiviseringar görs varje år på den nationella nivån, men antalet uppdrag ökar kontinuerligt. Sedan relationsändringen år 2000 har den nationella nivåns uppdrag förändrats och utvecklats genom beslut i kyrkomötet. Genom årligen tillkommande uppdrag har kyrkostyrelsens ansvar och åtaganden successivt ökat.

I en genomgång av de kyrkomötesuppdrag kyrkostyrelsen fått under åren 2000–2018 låg genomsnittet på 13 nya uppdrag varje år, utöver de insatser som presenterats i skrivelser och som fastställts av kyrkomötet samt andra ansvar som faller på kyrkostyrelsen mellan kyrkomötena. Flera av dessa kyrkomötesuppdrag sträcker sig över flera år på grund av sin komplexitet. Även om ett uppdrag i formell mening kan slutredovisas till kyrkomötet kan uppdraget medföra fortsatta åtaganden eller innebära permanent handläggning på kyrkokansliet. Kravet på att kostnader inte får öka på nationell nivå går inte ihop med den mängd uppdrag kyrkostyrelsen har och de nya som tillkommer och som kyrkomötet i vissa fall beslutar ska ske skyndsamt.

För att den nationella nivån i Svenska kyrkan ska kunna uppnå en ekonomi i balans till år 2025 som planerat, och samtidigt bidra till prioriterade strategiska insatser, innebär detta fortsatt fokus på att sänka kostnader inom all verksamhet. Bedömningen är att kostnadsnivån måste sänkas med 100–200 miljoner kronor för att ha en långsiktigt hållbar ekonomi. För att *behålla* en ekonomi i balans krävs fortsatta årliga effektiviseringar om 2,5 procent.

Den långsiktiga ekonomiska utvecklingen ställer krav på ställningstaganden för att den nationella nivån ska kunna fortsätta att vara en stödjande och sammanhållande kraft i trossamfundet. Det finns därför behov av att renodla uppdraget för den nationella nivån och i samarbete med stiftet identifiera vilka uppgifter som bör vara ett ansvar för den nationella nivån i framtiden. Ett sådant utvecklingsarbete har påbörjats i den

beredande dialog som kyrkostyrelsen för med stiftsstyrelserna. Kyrkomötet kommer under planeringsperioden att få underlag för beslut. Sådant som endast kan eller som bäst görs på ett ställe i organisationen ska prioriteras på den nationella nivån och stöd kring den grundläggande uppgiften ska huvudsakligen hanteras av stiftens.

Ett långsiktigt hållbart kyrkokansli

Utifrån de perspektiv som nämns ovan bedömer kyrkostyrelsen att kyrkokansliet behöver minska vad gäller såväl antal uppdrag som bemanning. Den bredd av sakfrågor inom vilka kyrkostyrelsen idag ger stöd i stiftens främjandeuppdrag behöver minska i samverkan med stiftens. Även arbetssättet behöver förändras mot exempelvis ökad digitalisering av stödet till den grundläggande uppgiften.

En organisation på kyrkokansliet med kvalificerade generalister, kan möjliggöra en mindre kanslibemanning och hantera den bredd av områden som kyrkostyrelsens ansvar omfattar. Det kan exempelvis handla om teologer som har förtroget med samhällsfrågor, samhällsvetare som har förtroget med Svenska kyrkan eller medarbetare med projektledarkunskap. Verksamhetsområden kan variera över tid och särskilt sakkunniga bör i framtiden utgöra tillfällig kompetens för tidsbegränsade uppdrag och utredningar. Det kommer på sikt att finnas ett begränsat antal specialister för att fortsatt säkra kompetens på kärnområden.

Ekonomi-, personal- och andra stödfunktioner kommer även att kunna minskas stegvis när verksamhet och bemanning minskar på kyrkokansliet, likaså kommunikationsinsatser kopplat till en del frågor. Inom exempelvis rättsområdet kan även det löpande arbetet med förenkling av regelverk och handläggningsrutiner leda till effektivisering som i förlängningen successivt minskar behovet av personella resurser.

Större utredningar för framtidens kyrka

Dagens barn och unga som kommer att vara samhällets beslutsfattare i framtiden kommer med stor sannolikhet att ha en svagare relation till Svenska kyrkan än vad dagens beslutsfattare har. De grundläggande lagar och ekonomiska bidrag från staten som understödjer Svenska kyrkans verksamhet är därför inte självklara för all framtid. Svenska kyrkan går en delvis oviss framtid tillmötes och de utmaningar avseende förutsättningar för Svenska kyrkan som tillkommer genom statliga beslut är frågor Svenska kyrkan behöver reflektera över idag.

Den ekonomiska situationen i Svenska kyrkan och den ekonomiska prognosen för framtiden kräver långsiktighet. Kyrkostyrelsen bedömer att ett ansvarsfullt agerande för framtidens kyrka kräver avgörande insatser idag så att Svenska kyrkan även fortsättningsvis ska kunna vara en relevant, samverkande och öppen folkkyrka som räcker evangelium i ord och handling.

Därför behövs faktaunderlag för väl avvägda beslut inom några större strukturella inomkyrkliga områden. Dit hör frågan om samarbete inom kapitalförvaltning, till exempel gemensamma upphandlingar av finansiella instrument, granskning och uppföljning, i syfte att sänka kostnadsnivån och säkerställa hållbara placeringar. Vidare ser kyrkostyrelsen behov av att, med stöd i ett fördjupat underlag från en utredning, överväga hur en utökad stiftssamverkan i främjandeuppdraget kan se ut långsiktigt och överlämna frågan till kyrkomötet för beslut.

Kyrkostyrelsen ser också behov av att säkra och utveckla den demokratiska styrningen för framtiden och utreda hur den kan upprätthållas till en lägre kostnad än idag. En ökad digitalisering av kyrkovalet 2025 är inte bara en anpassning till den digitala utvecklingen i resten av samhället utan bedöms även frigöra betydande personella resurser på stiftsnivån. Det kommer att innebära en initial utvecklingskostnad för den

nationella nivån, men på sikt innebär detta en ekonomisk besparing för Svenska kyrkan som helhet. Kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att, efter utvärdering av årets kyrkomöte, överväga format i framtiden som tar hänsyn till demokratiska och ekonomiska aspekter. Kyrkostyrelsen ser parallellt behovet av att utveckla former för en mer kontinuerlig informationsdelning med kyrkomötet.

Med utgångspunkt i att det är hög tid för omställning planerar kyrkostyrelsen att under kommande planeringsperiod initiera och igångsätta ett antal större utredningar enligt ovan. Kyrkostyrelsen har därefter för avsikt att om några år, med stöd från överväganden i dessa utredningar, överlämna ett antal grundligt genomarbetade beslutsförslag till kyrkomötet för beslut.

6 Utmaningar i omvärlden

Omvärldsbeskrivningen i bilaga 4 ligger till grund för kyrkostyrelsens beredning av innehållet i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024. I detta avsnitt presenteras några av de utmaningar kyrkostyrelsen fäst särskilt stor uppmärksamhet vid. Här presenteras också några av de verksamhetsnära utmaningar kyrkostyrelsen identifierat i tidigare års skrivelser och också fäst stor uppmärksamhet vid i beredningen av denna skrivelse.

En värld i pandemi

Kunskapen om viruset som orsakat pandemin är begränsat och kommer att påverka människors vardag under många år framöver i hela världen. Pandemin försätter människor i länder som saknar sociala trygghetssystem i extrem fattigdom, hunger och misär. Isolering i hemmet ökar risken för våld särskilt mot kvinnor och barn. Pandemin innebär ett bakslag för genusrättvisa, hälsa och fattigdomsbekämpning. Det är en kris för folkhälsan och en ekonomisk, social och existentiell kris. Smittan slår dessutom ojämnt och drabbar generationer och socioekonomiska grupper olika. Människor som redan befinner sig i en utsatt situation såsom ensamkommande flyktingungdomar, trångbodda och personer med svag ställning på arbetsmarknaden har ofta sämre möjligheter att hålla sig i karantän.

Klimatförändringar

De globala klimatförändringarna är inte längre ett avlägset framtida hot utan är allt mera en påtaglig realitet. De allra fattigaste drabbas först och hårdast. Ansvar för skapelsen, varandra och framtiden aktualiseras inom teknik, politik och teologi. Det krävs omedelbara åtgärder av samtliga aktörer för att minska klimatpåverkan.

Människor på flykt

Konsekvenserna inom migrationsområdet är långtgående och oöverblickbara. Idag befinner sig omkring 80 miljoner människor på flykt i världen, den högsta siffran någonsin. Europas migrationspolitik gör att allt färre flyktingar anländer och kan söka asyl. Utan invandring kommer andelen äldre i Europas befolkning att bli allt större och välfärden kan komma att äventyras. En förutsättning för ett stabilt och jämlikt samhälle är dock att integrationen lyckas.

Arbetslösheten ökar och välfärden minskar

Arbetslösheten har ökat i spåren av pandemin även om skillnaden är stor mellan olika branscher. Särskilt unga och utrikes födda drabbas av försämrad arbetsmarknad. Hushållens ekonomi påverkas och välfärden är satt under ekonomisk press. Vi

ser en samhällsutmaning med fördjupade klyftor och ökad segregation mellan olika socioekonomiska grupper, etniska grupper, generationer och regioner.

KsSkr 2021:1

Växande hot mot demokratin

En tillbakagång pågår i världen gällande inskränkningar av demokratiska rättigheter. Påtryckningar, hot och attacker mot oppositionella och civilsamhällets organisationer är vanligt i många länder. Även hårdare restriktioner för massmedia. Religionsfrihetens villkor försämrats, kristna och andra religionsutövare är utsatta på många platser i världen och antisemitism och islamofobi ökar. Genom sociala medieplattformar har desinformation och propaganda etablerats i det offentliga samtalet och populistiska, auktoritära och antidemokratiska krafter har vuxit sig starka. Det pågår ett aktivt undergrävande av tilltron till vetenskap och saklig journalistik. Missnöje paketeras i ett främlingsfientligt, rasistiskt, klimatförnekande och konspirationsteoretiskt språkbruk och polarisering frodas.

Den psykiska ohälsan ökar

Många människor drabbas av psykisk ohälsa. Ofrivillig ensamhet, oro över ekonomin, stress och depression ökar i pandemins spår. Många begravningar har under pandemin ägt rum utan att anhöriga kunnat delta i avskedsceremonin, vilket försvårar sorgearbetet. Svenska kyrkans diakonala arbete är efterfrågat, exempelvis stöd till äldre, samtalsgrupp för den som mist en nära anhörig, lägerverksamhet för barn och unga och stöd till unga vuxna som kommit till Sverige som flyktingar.

Förnyat intresse för religiösa och existentiella frågor

Sverige är idag ett land där det finns många religioner och många troende människor. De nordiska länderna är ändå världens mest sekulära samtidigt som en stor andel av befolkningen tillhör de lutherska folkkyrkorna. Genom de kyrkliga handlingarna, diakonin och kyrkans kultur- och musikliv är kontaktytan med befolkningen som helhet fortsatt stor, men människors relation till Svenska kyrkan försvagas kontinuerligt. Pandemin har bidragit till att dop- och konfirmationssed försvagats ytterligare då kyrkliga handlingar har varit svåra att genomföra.

Antalet deltagare i fysiska gudstjänster sjunker, speciellt vid huvudgudstjänster. I spåren av pandemin har gudstjänstdeltagandet förändrats. TV-gudstjänster har fördubblat sina tittarsiffror och många församlingar har lyckats nå ut till nya grupper av människor när gudstjänster, andakter och bön digitaliserats.

Förtrogenhet med kristen tro, psalmer, tradition och uttryck minskar i Sverige. Allt fler människor, många unga, saknar förståelsen av kristna symboler och bildspråk. Likaså sammanhang där de kristna berättelsernas betydelse tolkas. Samtidigt finns ett ökat intresse för andlighet och tillvarons existentiella dimensioner. Kriser, som pandemin, aktualiserar frågor som rör livets bräcklighet, social rättvisa och ansvar, människovärde och livets mening.

Ökad digitalisering

Med anledning av vårt samhälles pågående digitalisering och den snabba föränderliga tekniken är behovet av utveckling av verksamhetsformer i Svenska kyrkan stort. Inte minst för att kunna möta barn och unga där de befinner sig. Behovet av ökad förståelse och förtrogenhet med digitala miljöer är stort i många församlingar. Det handlar både om redskap för den grundläggande uppgiften och för gemensamma administrativa arbetssätt. Digitala arbetssätt skulle förenkla möjligheten att boka kyrkliga handlingar, vidta medlemsvårdande insatser samt kommunicera med barn och unga. Nya digitala

verktyg skulle förenkla samverkan och möjligheten att utbyta kollegiala erfarenheter med kollegor från andra stift och församlingar skulle bli smidigare. Samtidigt pågår en utslagning av människor som av olika skäl inte följer med teknikutvecklingen och kyrkan måste värna att inga människor hamnar utanför samhället.

7 Målbilder och verksamhetsinriktning

Kyrkomötet 2018 fastställde tre övergripande målbilder som styr den nationella nivåns verksamhetsplanering. Dessa fastställdes mot bakgrund av den nationella nivåns uppdrag enligt kyrkoordningen, utmaningar i omvärlden samt verksamhetsnära utmaningar som Svenska kyrkan har att relatera till. I denna skrivelse framgår verksamhetsinriktning och större strategiska insatser under den närmaste treårsperioden utifrån de fastställda målen.

7.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet och Företräderskap*.

Den nationella nivån stödjer stiftens arbete för utveckling av församlingslivet och för att underlätta arbetet för församlingar och pastorat. Exempelvis genomförs det fleråriga programmet *Lärande och undervisning* i nära samverkan med stiftet och programmet *En värld av grannar* om interreligiös praktik för ökad integration pågår till slutet av 2022. Programmet *Tillit och demokrati* pågår till och med slutet av år 2023 och involverar tolv stift som genomför metod- och kompetensutveckling för bättre integration och ett socialt hållbart samhälle. Frågor såsom mångfald och tillgänglighet är centrala för Svenska kyrkan och församlingarnas förmåga att fullgöra sitt uppdrag utifrån ett rättighetsperspektiv samt med barnets bästa i fokus måste säkras. Ansträngningar kommer att göras i samarbete med stiftet för att i större omfattning få del av statliga och offentliga medel och andra externa medel till kyrkans verksamhet.

Kyrkostyrelsen och samtliga stiftsstyrelser för gemensamma samtal, genom sina respektive presidier och arbetsutskott, som ett rådgivande forum och är ett bidrag till kyrkostyrelsens beredning till kyrkomötet. En kontinuerlig dialog med stiftet om den nationella nivåns prioriteringar bland olika stödinsatser till stiftet och till församlingarnas grundläggande uppdrag är en förutsättning för utvecklingsarbetet mot en hållbar kyrka. Kyrkostyrelsen avser att arbeta vidare med stiftet under planeringsperioden i fråga om vilka insatser den nationella nivån bör prioritera på sikt och vilka insatser stiftet kan bära.

Stiftsstyrelserna har i dialog med kyrkostyrelsen hittills särskilt betonat vikten av kontinuerlig forskning och omvärldsanalys, och därför fortsätter den nationella nivån att bidra med bland annat fortsatta prognoser och analyser vad gäller medlemsutveckling, kollekter och ekonomi samt verksamhetsstatistik. Likaså görs särskilda kvalitativa forskningsstudier och undersökningar inom verksamhetsnära områden till stöd för Svenska kyrkan. Samverkan och digitalisering är ett viktigt perspektiv i utvecklingsarbetet inom samtliga verksamhetsområden.

Här följer några större strategiska insatser som planeras under perioden 2022–2024.

Stöd till kommunikation

Många församlingar saknar bra förutsättningar för strategiskt kommunikationsarbete vilket gör att människor inte känner till vad Svenska kyrkan är och gör. Den nationella nivån behöver därför stödja stift och församlingar att nå den snabbt växande grupp av människor, inte minst barn och unga, som saknar upparbetad eller nära relation till kyrkan, genom att exempelvis bidra till att öka den digitala synligheten.

Det är också angeläget att bibehålla kyrkans relevans i människors liv och vårda relationen med Svenska kyrkans medlemmar. Parallellt behövs insatser för att nå nya medlemmar samt få de personer som lämnat Svenska kyrkan att återinträda.

Även den interna kommunikationen i Svenska kyrkan behöver stärkas. Den nyligen genomförda kartläggningen av it-lösningar och administrativa system visar att församlingar betonar att de saknar saklig information och att kommunikationen behöver bli bättre. För att öka tilliten och säkra att kommunikation når till församlingarna behöver samverkan mellan nationell nivå och stift samt kommunikationen mellan stift och församlingar förbättras så att viktig saklig information når berörda, exempelvis kyrkoherdar och ordföranden i kyrkoråd.

En kyrka på nätet

Svenska kyrkan har varit en kyrka på nätet länge men under pandemin har det digitala och kommunikativa arbetet i församlingarna utvecklats. Många församlingar sänder idag gudstjänster live på sina lokala webbsidor eller via Svenska kyrkans webb och sociala medier. Kännedom om kyrkans verksamhet skapas via Svenska kyrkans officiella kanaler på sociala medier, framför allt Facebook och Instagram. Den nationella nivån kommer att fortsätta att bidra med teknisk och metodisk support samt juridiskt stöd.

Genom bland annat digital konfirmationsundervisning, webbsända gudstjänster och planeringsmöten på videolänk har Svenska kyrkan kunnat fortsätta en stor del av sin verksamhet under pandemin. Svenska kyrkan ska förvalta och utveckla de kommunikationsformer som skapats under pandemin för att öka sin tillgänglighet.

Utöka Svenska kyrkans psalmskatt

Ett viktigt arbete för att förnya och utöka Svenska kyrkans psalmskatt inleds under 2022. Kyrkostyrelsen planerar att göra en öppen och bred inbjudan för att stimulera till och identifiera nya psalmer som kompletterar den redan rika psalmbok Svenska kyrkan har. I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:6 Ny psalmbok finns rekommendationer, tidsplan och andra ramar för arbetet. Utmaningarna handlar bland annat om rättighetsfrågor och en långsiktig tillgänglighet.

Rekrytering och kompetensförsörjning

Medarbetarförsörjningen är viktig för att kunna bedriva och utveckla verksamheten i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan behöver därför säkra framtidens rekrytering och kompetensförsörjning för tjänst inom Svenska kyrkan och även attrahera medarbetare inom andra professioner än de som utbildas vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, genom att vara en god arbetsgivare. Det behövs information om den bredd av medarbetare och yrkeskategorier kyrkan är i behov av. Det krävs ett långsiktigt arbete för att rekrytera kompetenta medarbetare som kan verka i och utföra kyrkans uppdrag i ett samhälle i förändring.

All kyrklig utbildning ska öka förståelsen och förmågan att förmedla kristen tro och tradition i ett samhälle som förändras snabbt. Medarbetare behöver kapacitet att

utföra kyrkans uppdrag i olika kontexter, inte minst i samverkan med det offentliga och andra aktörer i samhället.

Prästen har en nyckelroll att leda församlingens arbete utifrån den kontext och de samtidsutmaningar som möter församlingen. Under 2022 kommer en utredning att genomföras i syfte att ge förslag på utformning av en ny prästutbildning, avseende utbildnings- och behörighetskrav, målsättningar för utbildningen, dess omfattning, upplägg och innehåll samt övergångsregler. Utredningen ska analysera de förutsättningar och utmaningar som påverkar prästens uppdrag utifrån förändringar i omvärlden och därmed utövandet av tjänst i Svenska kyrkan i närtid och framtid. I genomförandet av utredningsuppdraget ska internationella perspektiv finnas och ekumeniska belysningar inom svensk kontext.

För att underlätta rekrytering till de kyrkliga utbildningsprogrammen erbjuds ytterligare en utbildningsform redan år 2022, en pilotutbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, som utökar tillgängligheten för studerande från hela landet. Pilotutbildningen växlar campusveckor med digital undervisning och regionala samlingar samt verksamhetsförlagda utbildningsmoment i församling. De pastoralteologiska utbildningarnas anknytning till kyrkoliv och församlingspraktik kommer att förstärkas och erfarenheter och lärdomar från omställningen till nätbaserad undervisning och interaktiva undervisningsmoment via digital plattform under pandemin kommer att förvaltas och utvecklas i pilotutbildningen.

Den nationella nivån har påbörjat flera projekt för att öka rekryteringen till kyrkomusikeryrket och öka söktrycket till landets kyrkomusikerutbildningar. Rekryteringsinsatser, som kommer att fortsätta under planeringsperioden, riktar sig till såväl barn och unga som till den som vill byta yrke mitt i livet och till kyrkomusiker i andra länder som kan tänka sig att flytta till Sverige. Som ett led i denna satsning behöver antalet studieplatser och utbildningsorter för utbildning av kyrkomusiker ses över. Vid halvårsskiftet 2023 går avtalet ut med de fyra folkhögskolor Svenska kyrkan för närvarande har avtal med. En utvärdering behöver genomföras av utbildningarnas kvalitet och samverkan i förhållande till Svenska kyrkans uppdrag.

En hållbar utlandskyrka

Svenska kyrkans församlingar i utlandet vänder sig till människor med svenskspråkig identitet som bor eller vistas utomlands. Där firas gudstjänst, förrättas dop och vigsel och erbjuds samtal. Där bedrivs också barn- ungdoms- och körsångsverksamhet och många människor knyter sina första kyrkliga kontakter där. Förutom församlingar finns mobila präster och en diakon som besöker ett hundratal verksamhetsplatser där människor vill vara en del i Svenska kyrkans gemenskap. Medarbetarna arbetar i samverkan med svenska utlandsmyndigheter och själavårdande kontakter utgör ett viktigt stöd, inte minst till frihetsberövade svenskar.

Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet arbetar med inriktningen att församlingarna ska bli mer självbärande och att kyrkoråden ska ta eget ansvar för verksamhet, lokaler, personal och ekonomi. Utlandsförsamlingarna kommer att få stöd i att knyta band med kyrkor lokalt för utökad ekumenisk samverkan, exempelvis när församlingen inte har möjlighet att vara arbetsgivare, kan avtal skrivas med en systerkyrka lokalt som går in i uppdraget.

Kyrkostyrelsen kommer under planeringsperioden, att i fortsatt samarbete med Visby stift, utveckla och besluta om en långsiktigt hållbar organisation för Svenska kyrkan i utlandet. Den juridiska genomgång som genomförts i utlandsförsamlingarna ska säkerställa att verksamhet bedrivs i ändamålsenliga former och i enlighet med gällande reglering i respektive land. Tillsammans med de verksamhetsutredningar

som pågår i samtliga utlandsförsamlingar utgör detta sammantaget ett underlag i en ansvarsfull process för beslut om framtiden.

KsSkr 2021:1

Försoningsprocess med det samiska folket

För att en försoning med det samiska folket ska vara möjlig behöver Svenska kyrkan aktivt bidra till upprättelse. Den ursäkt som framförs av Svenska kyrkan till det samiska folket under årets kyrkomöte har stor betydelse. Kyrkostyrelsen har under våren 2021 fört dialog med stiftens genom överläggning med stiftens presidier samt inhämtat stiftsstyrelsernas synpunkter i remissform på åtaganden som syftar till att bygga långsiktig tillit och förtroende i relation till samerna och säkra att kyrkans historiska agerande inte upprepas i framtiden. Samtliga stiftsstyrelser har ställt sig bakom det fortsatta försoningsarbetet.

Svenska kyrkan åtar sig att under den kommande tioårsperioden främja samiskt kyrkoliv genom att använda och synliggöra de samiska språken i församlingens gudstjänster och verksamhet, synliggöra samisk andlighet och kyrklig tradition samt stärka samiska barns och ungas livsmod, identitet och andliga utveckling. Svenska kyrkan åtar sig att öka kunskapen om kyrkans historiska agerande och delaktighet i övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta, likaså förbättra kunskapen om och respekten för urfolksrättens principer i Svenska kyrkan och i resten av samhället, samt utveckla former för samers delaktighet och inflytande.

Under 2021 utarbetas en handlingsplan i nära dialog med Samiska rådet i Svenska kyrkan, andra samiska företrädare och stiftens, för att närmare planera hur arbetet kan genomföras de närmaste tio åren i stift och församlingar. För detta arbete avsätts fyra miljoner kronor per år.

7.2 Målbild 2

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Företräderskap* och *Stöd till stiftens för utveckling av församlinglivet*.

Svenska kyrkan är genom sina företrädare en engagerad aktör i civilsamhället och en viktig röst i det offentliga samtalet om hur det goda samhället ska organiseras och hur Sveriges roll i världen bör utformas. Svenska kyrkan är också en erkänd part i samhället på samtliga nivåer, genom självård i samverkan med andra samhällsaktörer, i begravningsverksamhet, i krissituationer samt civilt försvar. Den nationella nivån samordnar och stödjer kontinuerligt denna verksamhet. Kyrkostyrelsen har också ansvar att företräda trossamfundet gentemot samhällets beslutsfattare i för trossamfundets centrala förutsättningsfrågor.

Här följer några större strategiska insatser som planeras under perioden 2022–2024.

Ekumenik och interreligiös dialog

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och har en kallelse till kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition, som det uttrycks i kyrkoordningen.

Några av de stora samhällsutmaningarna är de klyftor som finns mellan olika grupper av människor i samhället idag och ett växande hot mot demokratin. Religionsdialog utgör en förutsättning för ökad integration. Kyrkostyrelsen arbetar i partnerskap med andra trossamfund, europeiska och globala ekumeniska organisationer och

allianser samt med andra samarbetspartner för tro, mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, religionsfrihet och fred. Samarbetet för att stödja människor på flykt är av stor betydelse, både genom konkret stöd till de människor som lever i utsatthet och genom att vara en gemensam stark röst i opinionsbildning och lyfta frågorna internationellt och påverka beslutsfattare.

Svenska kyrkan ser behovet av att tillsammans med de lutherska kyrkorna i Skandinavien reformera de ekumeniska organisationernas struktur, arbetssätt, programverksamhet och finansiering på kort och lång sikt, för en ändamålsenlig och hållbar samverkan i framtiden. Kyrkostyrelsen kommer att under planeringsperioden överväga hur de ekonomiska anslagen till partnerorganisationer i den ekumeniska rörelsen kan sänkas. Även anslagen till de lutherska minoritetskyrkorna i Sverige kommer att minska över tid.

Internationell mission och diakoni

Det internationella långsiktiga utvecklingssamarbetet och de humanitära insatserna inom Act Svenska kyrkan kommer att fortsätta att utvecklas och bidra till att människor själva får makt att forma sina liv och skapa en hållbar utveckling. Den internationella verksamheten genomförs i land- och regionprogram, humanitära program samt i program för global policydialog. Act Svenska kyrkan arbetar alltid tillsammans med lokala, regionala eller internationella aktörer, vilket är en förutsättning för miljöanpassad kunskap, relevans och måluppfyllelse i programmen. Den tematiska profilen kommer fortsatt att vara genusrättvisa, teologisk utbildning, religiösa aktörers betydelse i utvecklingssamarbetet samt lokalbaserat psykosocialt stöd i det humanitära arbetet.

Det minskade demokratiska utrymmet i många programländer märks genom att det påverkar partnerorganisationers möjligheter att verka. Även de hot som många civilsamhällesorganisationer utsätts för är djupt oroande. Act Svenska kyrkan stödjer de partner som är utsatta genom att lyfta fram fakta och bedriva opinionsbildning internationellt, samt genom att ge stöd till de demokratiska organisationer som verkar i dessa miljöer.

Närvaron av utsända medarbetare i programländer och regioner har stor betydelse för dialogen och samarbetet med aktuella partner och för att utveckla och följa upp verksamheten. Det gör det också möjligt att i nära kontakt med ambassader och andra givare nå den finansiering som finns lokalt och regionalt. Närvaron av medarbetare på plats bidrar även till kommunikation, inspiration och engagemang i Sverige. Under perioden kommer därför närvaron av utsända lokala medarbetare att öka i programländerna, om inte pandemin eller andra faktorer försvårar möjligheten.

Den digitala utvecklingen har påskyndats under pandemin och delar av arbetet kommer framöver att genomföras mer digitalt. Detta gäller exempelvis möten och seminarier, såväl i Sverige som internationellt. Med mer personal lokalt i programländer och ett minskat resande från programansvariga som arbetar i Sverige kommer klimatavtrycket på sikt också att kunna minska, vilket är en målsättning för verksamheten under perioden.

För att även i fortsättningen kunna genomföra internationell mission och diakoni sker fortsatt satsning på att öka kännedom om Act Svenska kyrkans arbete. Act Svenska kyrkan fortsätter att verka för ökad institutionell finansiering och för fortsatt engagemang och insamling till den internationella verksamheten.

Svenska kyrkan som samhällsaktör

Trossamfundet Svenska kyrkan förväntas bidra med en profetisk röst i samhället och är genom sina många medlemmar och breda verksamhet en betydelsefull del av det samlade civilsamhället.

Kyrkans röst handlar om att alla människor är skapade till Guds avbild med rättigheter och behov av delaktighet. Kyrkostyrelsen tar tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företrädarskap och deltar i samhällsamtalen inom flera områden, bland annat social hållbarhet, existentiell hälsa och andlighet. Kyrkostyrelsen ansvarar för samtal med regering, myndigheter och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar, remissvar samt genom nationell och internationell samverkan med andra civilsamhällesorganisationer. Kyrkostyrelsen kommer att intensifiera Svenska kyrkans bidrag under planeringsperioden för en hållbar samhällsutveckling genom att påverka beslutsfattare i för Svenska kyrkan angelägna och prioriterade frågor.

Kyrkostyrelsen bevakar och agerar även i frågor som påverkar trossamfundet Svenska kyrkan. Ett exempel som illustrerar kyrkostyrelsens arbete är beslutet 2020 i Högsta förvaltningsdomstolen om momsbefrielse inom Svenska kyrkan när tjänster erbjuds internt inom trossamfundet.

Färdplan för klimatet

Det övergripande målet med den av kyrkostyrelsen antagna *Färdplan för klimatet* är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral år 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen. De ekonomiska medel som anslagits ska vara ett stöd till stiftens personella resurser och till finansiellt stöd för projekt inom färdplanens områden exempelvis produktion av förnybar el, minskade transporter och resor, investeringar samt skog- och markförvaltning. Den ökade digitaliseringen med digitala möten bidrar till ett minskat resande och i förlängningen till en fossilfri kyrka.

7.3 Målbild 3

År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftens för utveckling av församlingarnas liv, Stöd till god förvaltning* samt *Inomkyrklig reglering*.

För att kunna verka rikstäckande för ett hållbart kyrkoliv och samtidigt hushålla med de samlade ekonomiska resurserna krävs samverkan och gemensamma lösningar. Det handlar både om digitala gemensamma redskap för kärnverksamheten och gemensamma administrativa arbetssätt. Ett annat område är samverkande inköp. Detta utvecklingsarbete pågår sedan flera år tillbaka på kyrkomötets uppdrag.

Här följer några större strategiska insatser som planeras under perioden 2022–2024 för att underlätta arbetet i församlingar och stift:

Samverkan och digitalisering

På uppdrag av kyrkomötet 2020 har kyrkostyrelsen i samarbete med stiftens genomfört en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina it-lösningar och administrativa system. I kartläggningens resultat framgår att majoriteten av församlingar och pastorat är öppna för gemensamma administrativa funktioner. Det finns ingen större skillnad på inställning eller anslutningsgrad utifrån

storlek på församling eller pastorat. Frågan om inställning till gemensamma lösningar skiljer sig däremot främst mellan stiftet.

På basis av resultatet av nämnda kartläggning genomfördes en remiss till stiftsstyrelserna under våren 2021. Efter att stiftet fått bearbeta och ha synpunkter på resultatet av kartläggningen presenterar nu kyrkostyrelsen en färdplan för samverkan och digitalisering som innehåller tidsplan, investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet, se *bilaga 3*.

Med utgångspunkt i den kristna förvaltarskapstanken vill kyrkostyrelsen ta fortsatt ansvar för att stödja stiftet genom att etablera gemensamma digitala redskap för kärnverksamheten och avlasta församlingar och pastorat på administrationsområdet. Samverkan och digitalisering är centralt för att kunna bedriva ett kvalitativt, likvärdigt, kostnadseffektivt och långsiktigt rikstäckande hållbart kyrkoliv. Rutiner ska utföras professionellt och kvalitetssäkrat även om förutsättningar och villkor är olika i församlingarna. Ett förändrat arbetssätt med fler digitala möjligheter innebär även ökad ekologisk hållbarhet och minskad miljöbelastning. Kyrkostyrelsen bedömer att fördelningen av olika konkreta uppgifter som till exempel administration i många fall är en fråga om lämplighet, det vill säga primärt en ordningsfråga.

Läronämnden har vid ett flertal tillfällen i kyrkomötet konstaterat att det ur läromässig synpunkt är möjligt med olika organisatoriska lösningar i Svenska kyrkan.

I dag är de säkerhetslösningar som finns i många församlingar och pastorat för att skydda känslig information, säkra tillgänglighet för behöriga, och efterlevnaden av EU:s dataskyddsförordning mycket resurskrävande och samtidigt inte tillfredsställande ur säkerhetssynpunkt. I en tid när behoven av informationssäkerhet ökar stadigt skulle riskerna för dataintrång minska med färre leverantörer i Svenska kyrkan. Den digitala utvecklingen i resten av samhället innebär höga krav på en utvecklad it-miljö för att fungera bra som trossamfund.

Kyrkomötet 2020 fastställde kyrkostyrelsens inriktning för samverkan och digitalisering. Kyrkostyrelsens utgångspunkt är att tillhandahålla en grundläggande infrastruktur inom Svenska kyrkan som finansieras gemensamt och en gemensam löneservice som initialt finansieras som en betaltjänst. Kyrkostyrelsen har som mål att tillhandahålla en gemensam it-plattform med nätverk som inkluderar grundläggande digitala verktyg för varje arbetsplats, Microsoft 365, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv. Från och med 2025 förutsätter kyrkostyrelsen att detta finansieras av den gemensamma avgiften för nationell nivå genom en höjning med ett öre och avser att återkomma till kyrkomötet med förslag på den kyrkoordningsändring som då krävs. Infrastrukturen bör senast vid ingången av 2025 vara gemensam för alla enheter i Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen planerar dessutom för att tillsammans med församlingar och stift ta fram förslag på ett strukturerat arbetssätt med stöd av ett gemensamt medlemsvårdssystem för att underlätta för Svenska kyrkan att följa medlemmen genom livets olika skeden.

Kyrkostyrelsen avser att närmare analysera möjligheten för gemensam ekonomiservice och återkomma till kyrkomötet 2022 med eventuella förslag.

Församlingen ska givetvis ha fortsatt ansvar för sin verksamhet, personal, styra budgetering och göra sina strategiska val. Det är rutinmässiga och kostnadskrävande administrativa moment inom ekonomi- och lönehantering som avlastningen handlar om.

Svenska kyrkans löneservice

År 2019 beslutade kyrkomötet att ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan skulle etableras till den 1 januari 2022. Ett etablerings- och uppbyggnadsarbete pågår sedan dess och *Svenska kyrkans löneservice* invigdes formellt i Uddevalla i maj 2021.

Med denna löneservice får församlingar administrativ avlastning som skapar utrymme för kyrkoherdar att med fortsatt arbetsgivaransvar avsätta mer tid till att leda och utveckla verksamheten. I Svenska kyrkans löneservice samlas kunskap om lagar, förordningar och kollektivavtal. Medarbetarna kommer att arbeta i team där varje arbetsgivare har ett löneteam som tar hand om löner och arvoden.

Utformningen av Svenska kyrkans löneservice bygger på enhetliga arbets sätt med hög grad av digitalisering som ska bidra till en kvalitetshöjning. Det gemensamma arbets sättet ger också en minskad sårbarhet då alla löner och arvoden hanteras lika, vilket minskar personberoenden. Den säkerställer också att utbetalning av löner och arvoden sker i rätt tid, enligt gällande lagar och regler. Inte minst finns en minskad risk för sårbarhet vid medarbetares sjukdom eller ledighet.

Svenska kyrkans löneservice kommer att hantera stora volymer av löner, arvoden och ersättningar. Ju fler som ansluter sig till Svenska kyrkans löneservice, desto lägre blir kostnaderna per lönespecifikation för Svenska kyrkan. Det pris Svenska kyrkans löneservice kommer att ta per specifikation är väsentligt lägre än dagens kostnader i stiftens och församlingarnas servicebyråer. Mängden heltidsarbete med lönehandläggning, vilket inte är lika med mängden medarbetare, har beräknats kunna minska för hela Svenska kyrkan från motsvarande ungefär 200 heltidstjänster till ungefär 60 heltidstjänster när alla församlingar och pastorat är anslutna.

Driften av Svenska kyrkans gemensamma löneservice ska initialt vara en betaltjänst. Inriktningen är att tjänsten vid 80 procents anslutning eller senast 2030, finansieras av den gemensamma avgiften.

Fastigheter och kyrkliga kulturminnen

Den nationella nivån administrerar, förvaltar och utvecklar modellen för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning, i syfte att säkerställa en långsiktig hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Arbetet innebär också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ska ses som, och vara, en angelägenhet och resurs för alla människor. Det är viktigt att utveckla, värna och tillgängliggöra det levande kulturarvet, inte minst för barn och unga. Under 2024 inträffar en så kallad *kontrollstation*, då staten utvärderar det statliga kyrkoantikvariska bidraget till Svenska kyrkan.

Under 2023 kommer en utvärdering att genomföras av kyrkostyrelsens arbete med besluten från 2016 års kyrkomöte med anledning av *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*. Den kommer att omfatta frågor om hur kyrkostyrelsen verkställt beslutet, församlingars och pastorats registrering av sitt fastighetsinnehav samt arbetet med lokalförsljningsplaner.

Ett beslut handlar om att det på sikt ska bli möjligt för församlingar och pastorat att ansöka om överlåtelse av en kyrkobyggnad som inte används i församlingen till kyrkostyrelsen. Frågan har visat sig ha en högre grad av komplexitet än vad som kunde förutses under utredningens arbete eller i kyrkomötets behandling av ärendet. Mot denna bakgrund ser kyrkostyrelsen behov att belysa frågorna i ett bredare perspektiv. Tidsplanen för möjligheten att ansöka om överlåtelse av en kyrkobyggnad kommer att förskjutas. Kyrkostyrelsen avser att återkomma till kyrkomötet i ärendet nästa år.

8 Ekonomi

8.1 Ekonomiska förutsättningar

Den pågående pandemin kommer att påverka ekonomin för Sverige och Svenska kyrkan en tid framöver. De stora statliga stimulanserna och stödköp från Riksbanken har gjort att den nedgång som befarades för ett år sedan inte blev så kraftig. Återhämtningen i ekonomin och bland världens börser har varit stark, men osäkerheten är fortsatt stor trots att vaccinering kommit i gång i stora delar av världen. De ekonomiska förutsättningarna är dock fortsatt sämre än före pandemin. Även om det ser bättre ut än för ett år sedan i Sverige så har pandemin lett till kraftigt ökade ekonomiska klyftor.

De svenska offentliga finanserna är bättre än i många andra länder, vilket möjliggör ytterligare stimulanser och Riksbanken har valt att lämna reporäntan oförändrad på noll procent, där nuvarande räntebana pekar på oförändrad reporänta fram till 2024.

Sysselsättningens fall under inledningen av 2021 dämpas av företagens möjligheter till förlängning av korttidspermittering och senare under detta år väntas sysselsättningen återhämta sig. Inflationen bedöms vara instabil under perioden på grund av skiftande energipriser och ändrade konsumtionsmönster, men prognosen visar på en fortsatt låg inflation, vilket förstärks av en allt starkare krona.

Medlemsutvecklingen är fortsatt nedåtgående och intäkter från kyrkoavgiften har en tydligt nedåtgående trend. Den långsiktiga bilden av hur ekonomin i framtiden utvecklas är tydlig, vilket gör att arbetet med att nå en ekonomi i balans måste prioriteras på alla nivåer i Svenska kyrkan. För den nationella nivån innebär det fortsatt fokus på att prioritera verksamhet och att sänka kostnader inom all verksamhet.

Tabellen nedan visar hur mycket olika faktorer påverkar intäkter i miljoner kronor. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster, *kyrkoavgiftsunderlaget*, är därmed centrala faktorer som påverkar intäkten. Om finansmarknaden är instabil under en längre tid påverkar det avkastningen på det gemensamma kapitalet och från prästlönstillgångarna.

Tabell 1. Känslighetsanalys finansiering

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1 %	10
Avkastning på värdepappersportföljen	1 %	99

Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet och politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel Sidabidrag. Insamlingsverksamheten har påverkats av pandemin och budgeten utgår från att kollektorer och gåvor sakta återhämtar sig under perioden. Det finns en risk för fördröjning i återhämtningen och därmed Act Svenska kyrkans mål att öka insamling med närmare 100 miljoner kronor under perioden.

8.2 Sammanfattning ekonomi

I detta avsnitt redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån för de kommande tre åren i jämförelse med utfall 2020, budget 2021 och föregående Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023. Samtliga belopp anges i miljoner kronor, mnkr.

Av de totala kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till stift, församlingar och pastorat, exempelvis inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår 2021 till 1 733 miljoner kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar till förmån för församlingar och pastorat, till exempel gemensamma systemlösningar.

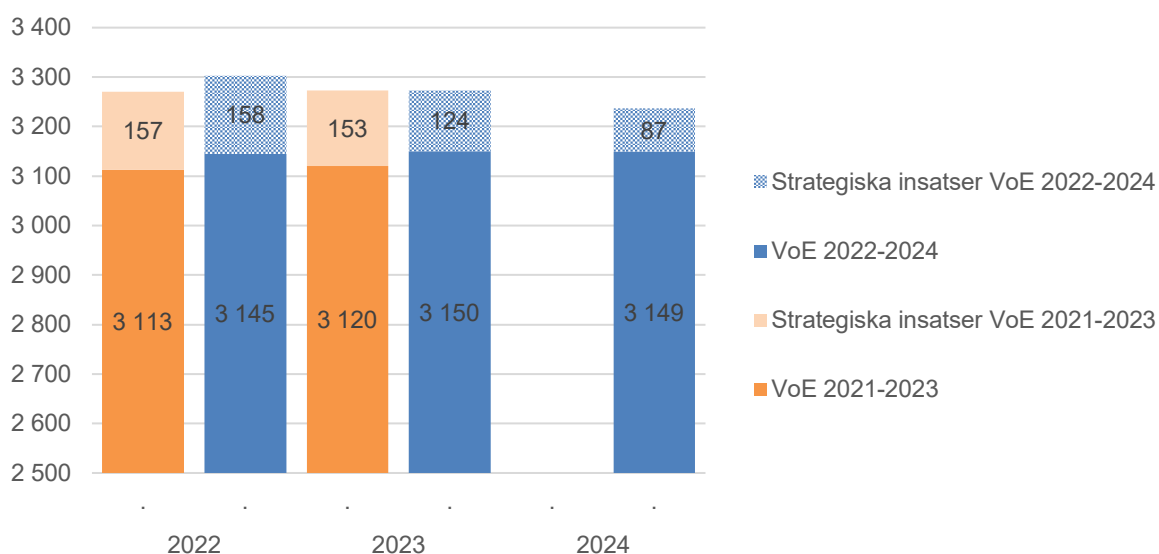
Sammanlagda kostnads- och planeringsramar för de tre åren är summan av verksamhetens kostnader (tabell 4), kostnader för utjämningsystemet och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning (tabell 5). Sammanlagda ramar framgår av tabellen nedan:

Tabell 2. Kostnads- och planeringsramar

Kostnadslag	2022	2023	2024
Verksamhetens kostnader	1 570	1 538	1 497
Kostnad utjämningsystemet	1 278	1 280	1 284
Kostnad kyrkoantikvarisk ersättning	455	455	455
Totala kostnadsramar	3 303	3 274	3 236

I diagram 1 visas budgeterad kostnad per år i jämförelse med föregående års plan.

Diagram 1. Totala kostnader Verksamhet och ekonomi 2022–2024 jämfört med Verksamhet och ekonomi 2021–2023



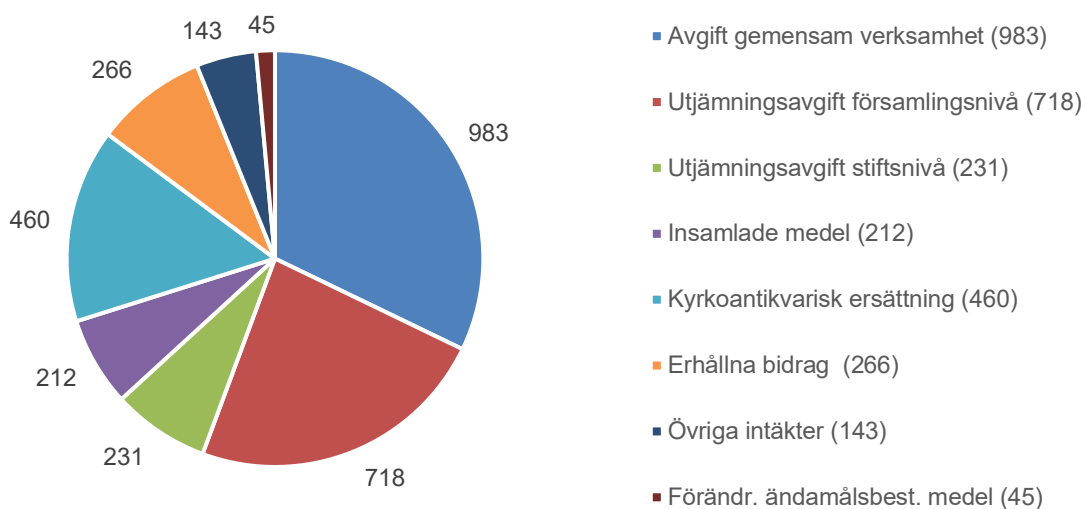
Kostnader för år 2022 uppgår till 3 303 miljoner kronor, vilket är 33 miljoner kronor högre än tidigare planering i Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023. Detta förklaras av konsekvenser från domen i Högsta förvaltningsdomstolen om mervärdesskatt, som gör att nationell nivå inte får avdrag för ingående moms på kostnader avseende systemtjänster. Domens konsekvenser får dock ingen påverkan på resultatet, varken på nationell nivå eller på församlingar och stift avseende tjänster levererade från nationell nivå. Utjämningsbidrag på församlingsnivå är också högre än tidigare planering.

Tabell 3. Strategiska insatser i planeringsperioden

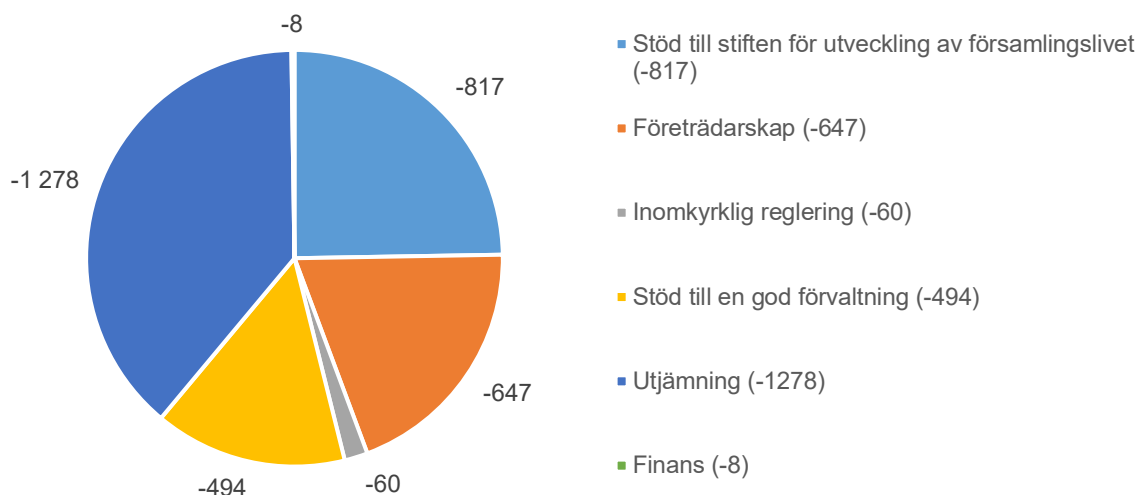
Strategiska insatser i planeringsperioden	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Lärande och undervisning	-3	-16	-2	0	0
En värld av grannar	-2	-1	-3	0	0
Tillit och demokrati	-5	-5	-5	-4	0
Försoningsprocess samiska folket	0	0	-4	-4	-4
Psalmboken	-1	-1	-3	-7	-4
Klimatsatsning	-19	-25	-25	-6	0
Samverkan och digitalisering	-48	-110	-116	-102	-79
Summa	-78	-159	-158	-124	-87

Samverkan och digitalisering, åtaganden med anledning av ursäkten till det samiska folket samt psalmboksarbetet är strategiska insatser vars planering sträcker sig bortom planeringsperioden. Tidigare beslutad strategisk insats Digital arbetsplats, ingår numera i Samverkan och digitalisering.

Diagram 2. Fördelning av totala intäkter år 2022 exklusive finansnetto



Totala intäkter inklusive intäkter från kyrkoantikvarisk ersättning, utjämningsavgifter samt förändring av ändamålsbestämde medel, men exklusive finansnetto uppgår till 3 056 miljoner kronor.



Totala kostnader år 2022 uppgår till 3 303 miljoner kronor.

8.3 Resultaträkning

I tabell 4 redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslut 2020, budget 2021 och tidigare beslutad ram.

Intäkter och kostnader för utjämnning och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) netto-redovisas på egen rad i resultaträkningen och specificeras i tabell 5.

Tabell 4. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Avgift gemensam verksamhet	980	983	983	988	996
Insamlade medel	159	174	212	241	270
Erhållna bidrag	301	259	266	260	222
Övriga intäkter	117	112	143	162	185
Summa intäkter	1 558	1 528	1 603	1 651	1 673
Utveckl.samarbete/bistånd	-266	-264	-321	-288	-249
Övriga lämnade bidrag	-181	-140	-101	-80	-72
Externa kostnader	-509	-730	-646	-648	-642
Personalkostnader	-450	-476	-489	-509	-522
Avskrivningar	-12	-12	-12	-12	-12
Summa kostnader	-1 419	-1 622	-1 570	-1 538	-1 497
Utjämnning och KAE	-316	-401	-325	-323	-319
VERKSAMHETENS RESULTAT	-177	-494	-292	-210	-144
Finansnetto	410	432	447	454	462
Förändr. ändamålsbest. Medel	2	39	45	36	34
Årets resultat	235	-22	200	281	352

Budgeten för åren 2022–2024 visar ett negativt verksamhetsresultat, vilket beror på kyrkounderhållsbidrag, utjämningsystem och strategiska insatser. Verksamhetens resultat förbättras successivt under perioden. Sammantaget med budgeterat finansnetto

KsSkr 2021:1 är den nationella nivåns resultat positivt. 2022 ingår kostnader för samverkan och digitalisering med 97 miljoner kronor samt klimatstrategi med 25 miljoner kronor.

Intäkter

Intäkten från Avgift gemensam verksamhet är i nivå med tidigare år och följer framtagen prognos för konjunkturen och medlemmarnas inkomster.

Insamlade medel förväntas bli högre än tidigare år på grund av kännedomssatsningen inom Act Svenska kyrkan. Bidrag från Sida minskar under perioden eftersom Sidamedel för humanitära insatser inom den internationella verksamheten förväntas bli lägre från 2021.

Övriga intäkter består till största delen av intäkter för användning av gemensam it-plattform och förväntas öka under planeringsperioden med ökad anslutning till tjänsten. Intäkter för Svenska kyrkans löneservice tillkommer under perioden och ökar i takt med ökad anslutning till tjänsten.

Kostnader

Kostnader för utvecklingssamarbete/bistånd är högre år 2022 eftersom de inkluderar bidrag till Lutherska världsförbundet för husbyggnadsprojekt i Jerusalem på 30 miljoner kronor som kyrkomötet beslutat om. Men kostnader minskar under perioden på grund av minskade intäkter från Sida.

Externa kostnader består till största del av köpta tjänster och systemkostnader. Kostnaderna är höga år 2021 på grund av satsningar samt extra reserver till kyrkostyrelsens förfogande med anledning av pandemin för att sedan sjunka under planeringsperioden. Delar av strategiska insatser inom samverkan och digitalisering byter karaktär från externa kostnader till personalkostnader då personal tillkommer inom Svenska kyrkans löneservice under perioden.

Personalkostnader år 2022 är i linje med budgeten för år 2021 trots tillkommande tjänster inom Svenska kyrkans löneservice eftersom kostnader för bland annat utsänd personal förväntas bli lägre än tidigare. Antalet tjänster inom Svenska kyrkans löneservice förväntas öka successivt under perioden, vilket ger en ytterligare ökning av personalkostnader år 2023 och framåt.

Utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningsystemet är underfinansierat genom att intäkterna är lägre än kostnaderna. Intäkter 2022 budgeteras till 949 miljoner kronor och kostnader, exklusive kyrkunderhållsbidrag, budgeteras till 1 178 miljoner kronor. Mellanskillnaden är 229 miljoner kronor. Därtill kommer kyrkunderhållsbidrag 100 miljoner kronor. Nationell nivå finansierar således 329 miljoner kronor av det totala utjämningsystemet, vilket delvis finansieras av det gemensamma kapitalet. I en framtida krympande ekonomi och med ökade socioekonomiska utmaningar blir betydelsen av utjämningsystemet större för församlingar och pastorat, men finansieringen blir också svårare. En utvärdering av utjämningsystemet och dess finansiering är beslutad av kyrkomötet och ska genomföras 2027.

Det statliga bidraget kyrkoantikvarisk ersättning används främst till församlingarnas renovering av kyrkobyggnader. Intäkter och kostnader presenteras i tabell 5.

Tabell 5. Förklaring till nettoresultat för utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE)

Förklaring Utjämning och KAE	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Utjämningsavgifter församlingsnivå	749	716	718	720	723
Utdelning prästlönetillgångar	235	221	231	233	236
Kyrkounderhållsavgift	0	0	0	0	0
Intäkter utjämningsystemet	984	937	949	953	960
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-821	-812	-813	-815	-818
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-380	-430	-365	-365	-365
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	-100	-100
Kostnader utjämningsystemet	-1 301	-1 343	-1 278	-1 280	-1 284
NETTORESULTAT UTJÄMNING	-317	-405	-329	-327	-324
Intäkter kyrkoantikvarisk ers.	434	460	460	460	460
Kostnader kyrkoantikvarisk ers.	-433	-455	-455	-455	-455
Nettoresultat KAE	2	5	5	5	5
Nettoresultat utjämning och KAE	-316	-401	-325	-323	-319

Finansnetto

Budgeterad intäkt från kapitalförvaltningen motsvarar avkastningsmålet på 3 procent över inflationsnivån. Inflationen prognosticeras till 1,5 procent i planeringsperioden i enlighet med Riksbankens inflationsprognos i april 2021.

Kyrkokansliets byggnad, som ägs av det helägda dotterbolaget Svenska Kyrkans Förvaltnings AB, är i behov av renovering. Den tekniska livslängden på installationer börjar nå sitt slut och för att upprätthålla standarden på fastigheten behöver renoveringen genomföras under planeringsperioden. Kanslilokaler kommer samtidigt att anpassas så att den nationella nivåns verksamhet ska kunna inrymmas i egna fastigheter, enligt kyrkostyrelsens tidigare ställningstagande.

Kostnader för renovering belastar bolaget, men finansieringen kommer att göras från den nationella nivån inom likviditetsförvaltningen. Nationell nivå lånar ut medel till Svenska Kyrkans Förvaltnings AB och erhåller ränta på utlånat kapital.

Tabell 6. Förklaring till nettoresultat finansförvaltning

Finansförvaltning	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Intäkter exkl finansnetto	1	0	0	0	0
Finansnetto	410	432	447	454	462
Kostnader	-13	-8	-8	-8	-8
Resultat	398	424	439	446	454

8.4 Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten, som liknar den kassaflödesanalys som återfinns i årsredovisningen, visar kassaflödet över planperioden. Det är en budget och en bästa uppskattning för att hålla en jämn likviditet under perioden och ger kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd en möjlighet att planera förvaltningen, då delar av kapitalets avkastning finansierar verksamheten.

Tabell 7. Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudget	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
<i>Den löpande verksamheten</i>				
Årets resultat	-22	200	281	352
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>				
Avkastn kapitalförv återinvesteras	-432	-447	-454	-462
Avskrivningar	12	12	12	12
Övriga poster	-30	-30	-30	-30
<i>Kassaflöde från löpande verksamhet</i>				
Ökn/minskn av kortfristiga poster	0	0	0	0
Utnyttjad checkräkningskredit	0	0	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	-473	-265	-191	-128
<i>Investeringsverksamhet</i>				
Förvärv av materiella anläggningstillg	-10	-10	-10	-10
Förvärv av immateriella anläggningstillg	-5	-5	-5	-5
Förs. av finansiell anläggningstillg	254	480	206	143
Kassaflöde från investeringsverksamhet exkl likv.förv	239	265	191	128
Årets kassaflöde	-234	200	0	0
Kassa och bank vid årets början disponibelt för nationell nivå	234	0	200	200
Kassa och bank vid årets slut	0	200	200	200

8.5 Eget kapital och mål för eget kapital

Församlingarna i Svenska kyrkan är centrala, där firas gudstjänst, där bedrivs undervisning och där utövas diakoni och mission. För att församlingar och pastorat även i framtiden ska kunna utföra sitt grundläggande uppdrag i en framtid med minskade ekonomiska resurser är det angeläget att långsiktigt säkra stödet till församlingar och pastorat för tider av nya förutsättningar och behov.

Det nationella egna kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska insatser för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Det egna kapitalet uppgår vid ingången av 2021 till 9,9 miljarder kronor och utgörs till största del av det gemensamma kapitalet.

I denna budget är det gemensamma kapitalet avgörande för exempelvis:

- ◆ kyrkunderhållsbidrag och utjämningsystem,
- ◆ de strategiska insatserna inom samverkan och digitalisering,
- ◆ klimatstrategier.

Kyrkomötet 2020 uppdrog till kyrkostyrelsen att redovisa sin långsiktiga strategi för användning av kapitalavkastningen, vilket redovisas närmare i bilaga 1. Avkastning av kapitalet de senaste åren och under planeringsperioden finansierar 200–300

miljoner kronor per år av kostnaderna. Avkastningen ska, enligt tidigare beslut, finansiera kyrkunderhållsbidraget om 100 miljoner kronor per år. Därutöver finansierar avkastningen delar av underskottet i utjämningsystemet på över 200 miljoner kronor per år.

Med så stora årliga belopp och de framtida ekonomiska utmaningar som Svenska kyrkan står inför, bör kapitalet vara större än det som är beslutat idag för att utgöra en uthållig buffert. Därför föreslås målet för det egna kapitalet vara 10 miljarder kronor vid utgången av 2021 för att möjliggöra uttag på 200–300 miljoner kronor per år utan att kapitalet minskar, samtidigt som det finns en tydligare beredskap för oförutsedda händelser i Svenska kyrkan eller en kraftig börsnedgång. Ett kapital på 10 miljarder kronor är ett betydande belopp, men i relation till Svenska kyrkans totala kapital och storlek på omsättning är det en liten reserv. Den årliga intäkten från kyrkoavgiften ligger idag på cirka 14,5 miljarder kronor. Om antalet medlemmar i Svenska kyrkan skulle minska med en tredjedel på kort tid, skulle det gemensamma kapitalet kunna kompensera intäktsbortfallet i två år. Därefter är kapitalet förbrukat. Räknet per medlem gör det gemensamma kapitalet 1 750 kr per medlem.

Tabell 8. Eget kapital och mål för eget kapital

Eget kapital	UB 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Eget kapital	9 906	9 806	10 084	10 364	10 717
Lägsta nivå eget kapital	6 899	7 143	7 108	7 214	7 323
Skillnad mot lägsta nivå	2 808	1 669	2 976	3 150	3 394

I det egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen. Vid bokslut 2020 uppgick de orealiserade värdeökningarna till 3 503 miljoner kronor. Lägsta nivå för eget kapital räknas upp med inflationen varje år.

8.6 Ändamålsbestämda medel

Tabell 9 visar beräknade ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

Tabell 9. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	UB 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Internationell mission och diakoni	150	112	70	36	3
Arbete bland svenskar i andra länder	21	20	18	17	15
Övriga verksamheter	41	41	40	40	40
Utgående balans	212	181	128	92	59

Act Svenska kyrkan planerar en ökad användning av ändamålsbestämda medel och kommer vid periodens slut ha använt alla tillgängliga medel.

9 Ekonomisk plan per uppdrag

9.1 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer

I tabell 10 visas nettokostnad (kostnader minus externa intäkter) per uppdrag, vilket visar hur mycket avgiften för gemensam verksamhet, den så kallade *7-öringen*, ska finansiera. Viss verksamhet, såsom Act Svenska kyrkan, finansieras till stor del av externa intäkter och därför är nettokostnaden låg. Resultaträkning för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet visas i tabell 12 och 13.

Tabell 10. Nettoresultat per uppdrag

Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Utbildningsinstitutet	-46	-55	-55	-55	-56
Svenska kyrkan i utlandet	-85	-102	-79	-79	-79
Diakonal utveckling, forskning, undervisning och lärande, kulturarv, hållbarhet m.m.	-171	-218	-180	-153	-146
	-303	-376	-314	-287	-281
Företräderskap					
Act Svenska kyrkan	-91	-117	-95	-55	-35
Ekumenisk samverkan, påverkansarbete m. m.	-55	-74	-64	-66	-65
	-147	-191	-159	-120	-99
Stöd till en god förvaltning					
Gemensamma funktioner	-226	-305	-306	-290	-261
Juridiskt stöd, fastighetsstöd, arkiv m.m.	-69	-53	-55	-54	-54
	-294	-357	-360	-344	-316
Inomkyrklig reglering					
Kyrkovalet	-23	-40	-10	-22	-23
Kyrkans böcker, kyrkomöte, kyrkostyrelse, råd m.m.	-64	-60	-50	-54	-54
	-87	-100	-60	-75	-77
Utjämnings och Finans					
Utjämnings	-313	-405	-329	-327	-324
Finansförvaltning	396	423	439	446	454
	83	17	110	119	130

Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget avser verksamhetsutveckling inom den grundläggande uppgiften i Sverige och utlandet inom forskning och analys, undervisning och lärande, diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor och utbildning för tjänst i Svenska kyrkan.

Intäkter och kostnader för Svenska kyrkans utbildningsinstitut ligger i nivå med tidigare planering. Skillnaden mellan 2020 och 2021 beror på förändrade redovisningsprinciper.

Svenska kyrkan i utlandet genomför ett antal utredningar för att anpassa verksamhet och kostnader till en ekonomi i balans. Genom den påbörjade inriktningen mot fler lokalanställningar och placering hos ekumeniska samarbetskyrkor har kostnaderna kunnat sänkas för utsänd personal från och med 2022. Även fastighetskostnader är lägre än i tidigare planering. År 2021 anslogs 14 miljoner kronor till Svenska kyrkans utlandsförsamlingar för pandemiåtgärder. En resultaträkning för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet redovisas i tabell 14.

Den planerade klimatstrategin ingår med 25 miljoner kronor 2022 och 6 miljoner kronor 2023. Slutkonferensen för programmet *En värld av grannar* har flyttats till

2022 på grund av pandemin. För åtagandena kopplade till ursäkten till det samiska folket avsätts 4 miljoner kronor per år. 2021 ställdes 50 miljoner kronor till kyrkostyrelsens förfogande med anledning av pandemin. Reserver har justerats ner från och med 2022.

Kyrkostyrelsen har sedan 2019 ett övergripande ansvar för frågor avseende begravningsverksamheten. Efter överenskommelse med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation 2020, har den nationella nivån övertagit ansvaret för rådgivning i begravningsfrågor. Kyrkostyrelsen avser att arbeta för att denna verksamhet ska finansieras av begravningsavgiften.

Företräderskap

Uppdraget innefattar ekumenisk samverkan, påverkansarbete och internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

Den ökade kostnaden för internationell mission och diakoni 2022 jämfört med föregående ram beror på att Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem förväntas ha kostnader om 30 miljoner kronor 2022. År 2021 anslogs 14 miljoner kronor till Act Svenska kyrkans arbete för akuta insatser med anledning av pandemin. En resultaträkning för kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 12. Här ingår stöd till ekumeniska internationella samarbetsorganisationer och samarbetskyrkor med 18 miljoner kronor i lämnade bidrag 2022.

Stöd till en god förvaltning

Uppdraget omfattar verksamhet som genom samverkan och digitalisering i gemensamma administrativa arbetssätt möjliggör kostnadseffektiva lösningar. Gemensam it-plattform, gemensamma administrativa system, Kyrknätets infrastruktur och Svenska kyrkans löneservice ingår i gemensamma funktioner, medan bland annat fastighetsförvaltning, arkiv och juridiskt stöd ingår i övrigt stöd till en god förvaltning.

Intäkter och kostnader är 23 miljoner kronor högre med anledning av Högsta förvaltningsdomstolens dom 2021 i frågan om mervärdesskatt, vilken innebär att inomkyrklig försäljning av bland annat datatjänster och administrativa tjänster inte längre är momspliktiga. För nationell nivå betyder det att inga avdrag för ingående moms får göras, vilket i sin tur leder till högre kostnader för nationell nivå. Förändringen påverkar inte resultatet eller kostnader för församlingar och stift.

Kostnader för uppdrag inom samverkan och digitalisering är 116 miljoner kronor 2022, 102 miljoner kronor 2023 samt 79 miljoner kronor för 2024. Kostnaderna består av gemensam it-plattform, nationellt ansvar för nätförbindelse, Svenska kyrkans löneservice, medlemsvårdssystem samt införande och drift av ärende- och diariesystem.

Fortsatta kostnader för drift av systemen kommer att finnas även efter 2024 och kommer då att behöva finansieras med fortsatta medel i budgetram eller med intäkter.

Inomkyrklig reglering

Uppdraget inkluderar verksamhet för Svenska kyrkans styrorgan och genomförande av kyrkoval. Kvalitetssäkring av Svenska kyrkans böcker, utveckling av kyrkoordningen samt Svenska kyrkans bestämmelser ingår också i uppdraget.

Kostnaderna för valarbetet varierar i en fyraårscykel. För en digitalisering av kyrkovalet 2025 avsätts 15,2 miljoner kronor under planeringsperioden.

Utjämningsystemet

Utjämningsystemet är inriktat på att bidra till utjämning av strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för så

likvärdig verksamhet över hela landet som möjligt. Tabell 5 visar hur stor del av utjämningsystemet som finansieras av den nationella nivån.

Intäktsprognosen på flerårsbasis grundar sig på Sveriges Kommuner och Regioners bedömning i juni 2021 av skatteunderlagets utveckling inkomståren 2020–2022, med hänsyn tagen till bedömd medlemsutveckling. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2021 års nivå.

Finansförvaltning

Budgerade intäkter från finansförvaltningen består främst av förväntad avkastning från kapitalförvaltning i enlighet med beslutade avkastningskrav på 3 procent över inflation. Riksbankens inflationsprognos var 1,5 procent i april 2021 vilket innebär att avkastningsmålet för perioden är 4,5 procent.

9.2 Utbetalningar till stift och församlingar

Tabell 11 är en sammanställning av utbetalningar som budgeterats till stift och församlingar under planeringsperioden.

Tabell 11. Utbetalningar till stift och församlingar

Utbetalningar till stift och församlingar	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-821	-812	-813	-815	-818
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-380	-430	-365	-365	-365
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	-100	-100
Kyrkoantikvarisk ersättning	-433	-455	-455	-455	-455
Klimatstrategi	-18	-25	-25	-6	0
Tillit och demokrati	-5	-5	-5	-4	0
Totala utbetalningar	-1 757	-1 828	-1 764	-1 746	-1 739

9.3 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Tabell 12. Kyrkostyrelsens internationella råd

Resultat kyrkostyrelsens internationella råd	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Insamlade medel	143	154	192	221	250
Erhållna bidrag	241	221	250	247	207
Övriga intäkter	2	0	1	1	0
Förändr. ändamålsbest. Medel	2	38	42	34	33
Summa intäkter	388	413	485	503	490
Utveckl.samarbete/bistånd	-266	-264	-321	-288	-249
Övriga lämnade bidrag	-3	-3	-3	-3	-3
Externa kostnader	-89	-122	-128	-128	-129
Personalkostnader	-122	-128	-128	-139	-144
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-480	-517	-580	-558	-525
VERKSAMHETENS RESULTAT	-92	-104	-95	-55	-35
Resultat *	-92	-103	-95	-55	-35

*) År 2021 finns 14 mnkr extra medel från kyrkostyrelsen med anledning av pandemin.

Intäkter från insamlade medel 2022 är lägre än tidigare planering på grund av minskade kollekt som en effekt av pandemin. Erhållna bidrag förväntas också understiga tidigare rambudget eftersom Sida beslutat att inte förlänga det strategiska partnerskapet med Act Svenska kyrkan inom området humanitärt stöd.

De minskade intäkterna återspeglas delvis i en minskning av lämnade bidrag 2022. I posten för lämnade bidrag 2022 ingår Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem med 30 miljoner kronor som finansieras med den gemensamma avgiften. Externa kostnader är i linje med föregående rambudget. Personalkostnader är lägre än föregående budgetram, framför allt eftersom utsänd personal inte förväntas skickas ut i den takt som tidigare planerat.

För att täcka upp för de minskade intäkterna används mer destinerade medel än tidigare planerats.

Tabell 13. Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat rådet för Svenska kyrkan i utlandet	Utfall 2020	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024
Insamlade medel	8	9	9	9	9
Erhållna bidrag	2	7	9	8	9
Övriga intäkter	5	5	4	4	4
Förändr. ändamålsbest. Medel	1	1	1	1	1
Summa intäkter	17	22	23	22	23
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-11	-14	-17	-16	-16
Externa kostnader	-16	-20	-17	-16	-16
Personalkostnader	-65	-60	-53	-53	-54
Avskrivningar	-1	-1	-1	-1	-1
Summa kostnader	-93	-95	-88	-87	-88
VERKSAMHETENS RESULTAT	-76	-73	-65	-65	-65
Fastighetsfinansiering	-9	-16	-15	-15	-15
Resultat *	-85	-89	-80	-80	-80

*) År 2021 finns 14 mnkr extra medel från kyrkostyrelsen med anledning av pandemin.

Insamlade medel är i nivå med tidigare planering medan erhållna bidrag ur Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet är högre. Genom den påbörjade inriktningen mot fler lokalanställningar och ekumenisk samverkan har kostnaderna kunnat sänkas för utsänd personal från och med 2022. Även fastighetskostnader är lägre än i tidigare planering. I resultaträkningen syns även omfördelning av kostnader för utsänd personal i USA till ett motsvarande verksamhetsanslag, genom att personalkostnader är lägre och anslag är högre än föregående ramar.

För att få en långsiktig planering av fastighetskostnader löper dessa över en femårsperiod där de första tre åren ingår i verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024. År 2025 finns 10 miljoner kronor och år 2026 12 miljoner kronor i planerat underhåll.

Bilaga 1

Det gemensamma kapitalet – dess betydelse historiskt, idag och i framtiden

Inledning

Vid 2020 års kyrkomöte fick kyrkostyrelsen i uppdrag att till kyrkomötet redovisa en långsiktig strategi för användning av kapitalavkastningen.

Bakgrund

Till kyrkomötet 2016 lämnade kyrkostyrelsen skrivelsen Svenska kyrkans kapital-situation (KsSkr 2016:7). Kyrkomötet beslutade, i enlighet med kyrkostyrelsens förslag, att nivån för det gemensamma kapitalet vid utgången av 2016 skulle vara lägst 6,5 miljarder kronor. Nivån ska årligen uppräknas med konsumentprisindex, vilket vid ingången av 2021 innebär 6,9 miljarder kronor.

Genom att fastställa målet för storleken på den nationella nivåns kapital till denna nivå skulle avkastningen från förvaltningen, även fortsättningsvis, medverka till finansiering av långsiktiga åtaganden. Vid utgången av 2020 var kapitalets storlek, inklusive orealiserad värdeökning, 9,9 miljarder kronor varav 35 procent eller 3,5 miljarder kronor var orealiserade vinster.

Kapitalets ursprung samt reglering i kyrkoordningen

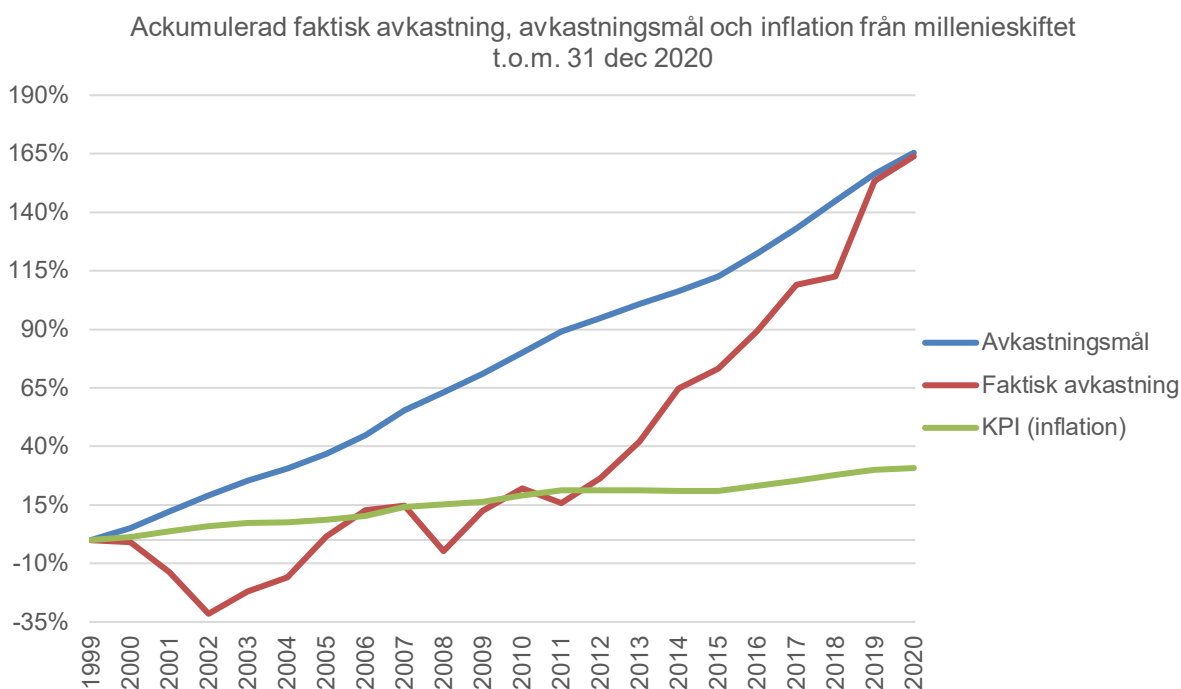
Större delen av kapitalet på nationell nivå härrör från den statliga kyrkofonden. I samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000 överfördes 3,2 miljarder kronor från kyrkofonden till Svenska kyrkan.

Bakgrunden till kyrkofonden och dess utveckling under 1900-talet beskrivs i betänkandet *Staten och trossamfundet* och utredningen *Den kyrkliga egendomen* (SOU 1997:47). Kyrkofonden inrättades år 1914 genom att prästerskapets löneregringsfond och de ecklesiastika boställenas skogsfond fördes samman. Kyrkofonden fick årliga inkomster genom ersättningar från staten. Kyrkofonden skulle från början svara för utjämningsbidrag till pastorat och vissa prästerliga arvoden. 1932 fick fonden ett utökat ansvar för utjämning mellan pastoraten av prästlönekostnader och från år 1952 även för kyrkomusiker. Ansvar för biskoparnas löner tillkom 1936. Sedan 1983 var fondens huvudsakliga funktion att svara för skatteutjämning mellan pastoraten och från 1989 även stiftssamfälligheterna. Kyrkofonden skulle också bekosta den rikskyrkliga organisationen och andra gemensamma kostnader såsom kostnader för tjänstepensioner för präster. Vid årsskiftet 1999/2000 överfördes medel för de historiska pensionsåtagandena till den nybildade pensionskassan och medel för hänförlig löneskatt till Kammarkollegiet. Återstående belopp, 3,2 miljarder kronor, överfördes till det nybildade trossamfundet.

Kapitalet från kyrkofonden lades samman med kapital från övriga organisationer som kom att ingå i nationell nivå, bl. a. Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet.

Kapitalets betydelse

Sedan 2016 har det varit en exceptionell värdeökning på framför allt aktier, där exempelvis 2019 var ett år då aktier avkastade cirka 30 procent. Avkastningen varierar mellan åren och målet för avkastningen är 3 procent real avkastning (3 procent + inflation) i genomsnitt över en tioårsperiod. Ur ett 20-årsperspektiv framgår variationerna tydligt och noteras kan att avkastningsmålet nåddes först 2019 då kurvan för målavkastning och kurvan för kapitalets avkastning sammanföll. Avkastningsmålet har också varierat mellan åren och har varit som högst 6 procent och den lägsta nivån är dagens 3 procent real avkastning.



Uttagen har genom åren varit stora. Mellan 2007 och 2015 har kyrkomötet beslutat om utbetalningar på 1,4 miljarder kronor i form av tillfälliga eller riktade församlingsbidrag.

För perioden 2007–2012 handlade det om 1 miljard kronor i tillfälligt församlingsbidrag.

Åren 2017 till 2020 har 400 miljoner kronor betalats ut i kyrkounderhållsbidrag. Sammanlagt har närmare 2 miljarder kronor betalats ut under åren 2007–2020.

I Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 finns flera strategiska satsningar som finansieras av kapitalet enligt tabellen nedan tillsammans med kyrkunderhållsbidrag och utjämning.

Satsningar som påverkar planeringsperioden	Budget 2021	RAM 2022	RAM 2023
Satsningar med anledning av Coronapandemi			
Extra stiftsbidrag	-65	0	0
Tillfälligt ökade medel kyrkostyrelsen	-50	0	0
Digitalisering och samverkan	-65	-99	-141
Övriga satsningar			
Klimat	-25	-25	0
Lärande och undervisning	-14	0	0
Tillit och demokrati	-5	-5	-4
Förfogandemedel Utlandskyrkan	-12	0	0
Digital arbetsplats	-40	-20	0
Visuell identitet Act Svenska kyrkan	-10	0	0
Gemensam löneservice	-5	-5	-5
Summa	-291	-154	-150
Gemensamt ansvar, utjämningsystemet			
Kyrkunderhållsbidrag (KUB)	-100	-100	-100
Netto utjämning församling och stift	-240	-233	-230
Summa	-340	-333	-330

Tabellen visar vikten av att det finns ett gemensamt kapital som kan användas till gagn för hela Svenska kyrkan. Utan det gemensamma kapitalet hade kyrkostyrelsen inte kunnat ta ansvar för gemensamma lösningar och strategiska insatser till stift och församlingar i den omfattning som skett.

Utgjämningsystemet, som beslutades av 2016 års kyrkomöte och successivt införts till att vara i full drift från 2021, är underfinansierat. På församlingsnivå är underfinansieringen cirka 100 miljoner kronor vilket är hänförligt till diakonibidraget och glesbygdsbidraget på 50 miljoner kronor respektive 45 miljoner kronor. Stiftsbidraget är underfinansierat med cirka 130 miljoner kronor årligen, då bidraget överstiger intäkten av utdelningen från prästlönstillgångarna.

Till detta kommer kyrkunderhållsbidraget på 100 miljoner kronor årligen som enligt beslut i kyrkomötet inledningsvis finansieras av avkastningen från kapitalet.

Under 2021–2023 kommer närmare 1 miljard kronor att användas av kapitalets avkastning, vilket framgår av Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

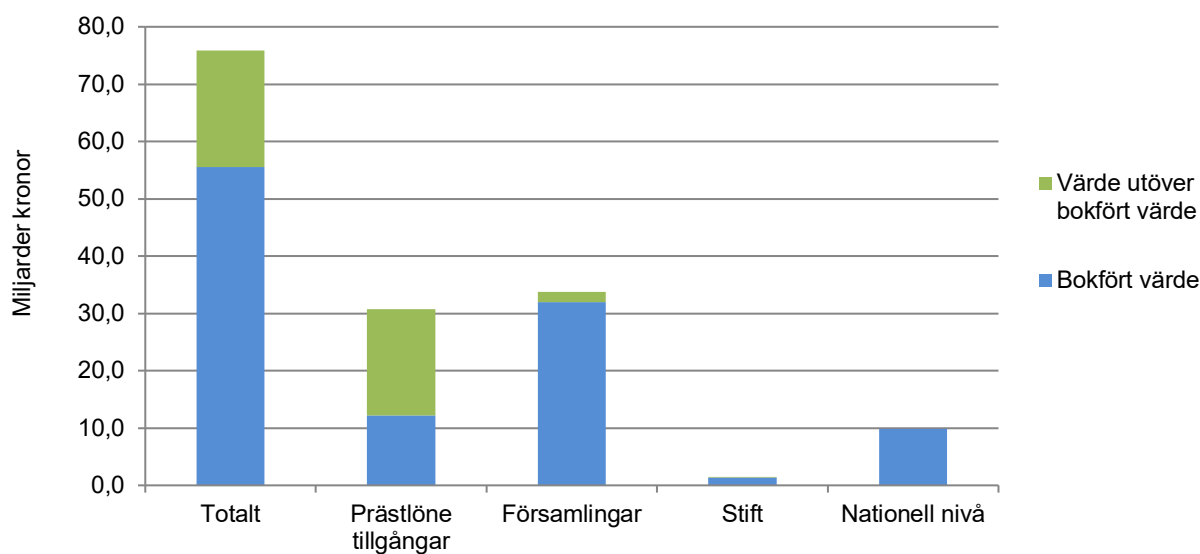
Svenska kyrkans samlade kapital

KsSkr 2021:1
Bilaga 1

(Siffror inom parentes är från 2015)

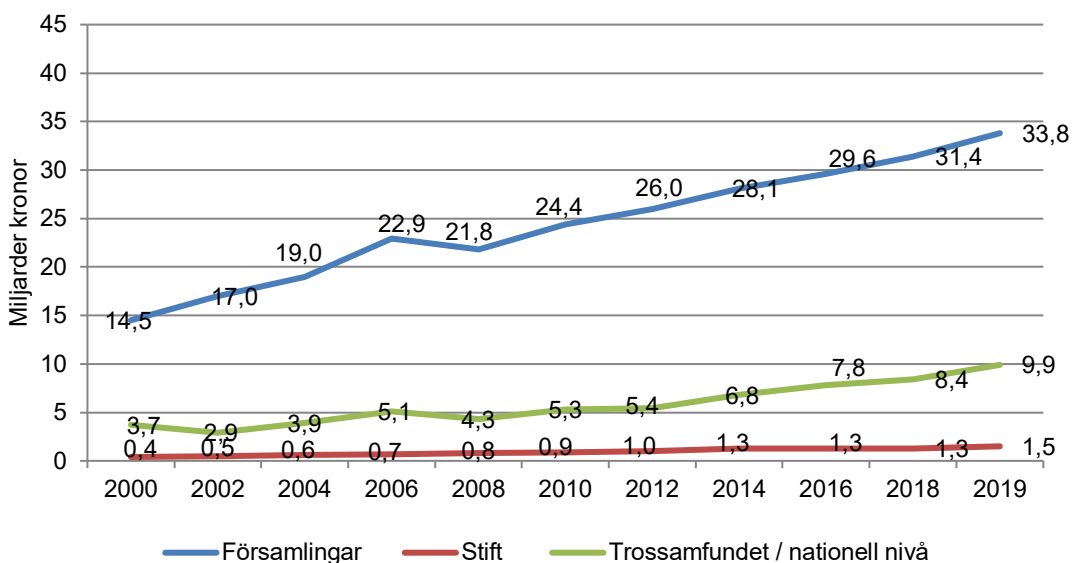
Tillsammans med prästlönetillgångarna (PLT) fanns marknadsvärden för nära 76 (70) miljarder kronor vid ingången av 2020. Delar av kapitalet är skyddat (PLT) och där är avkastningen på kapitalet en finansieringskälla för kyrkolivet och utjämnings-systemet, medan andra delar av kapitalet är bundna i bland annat kyrkobyggnader och kyrkogårdar som inte genererar avkastning utan kostar i form av drift, reparation och underhåll. Det gemensamma kapitalet som förvaltas på nationell nivå utgör endast 1/8-del eller 12,6 procent av det totala kapitalet.

Svenska kyrkans samlade tillgångar



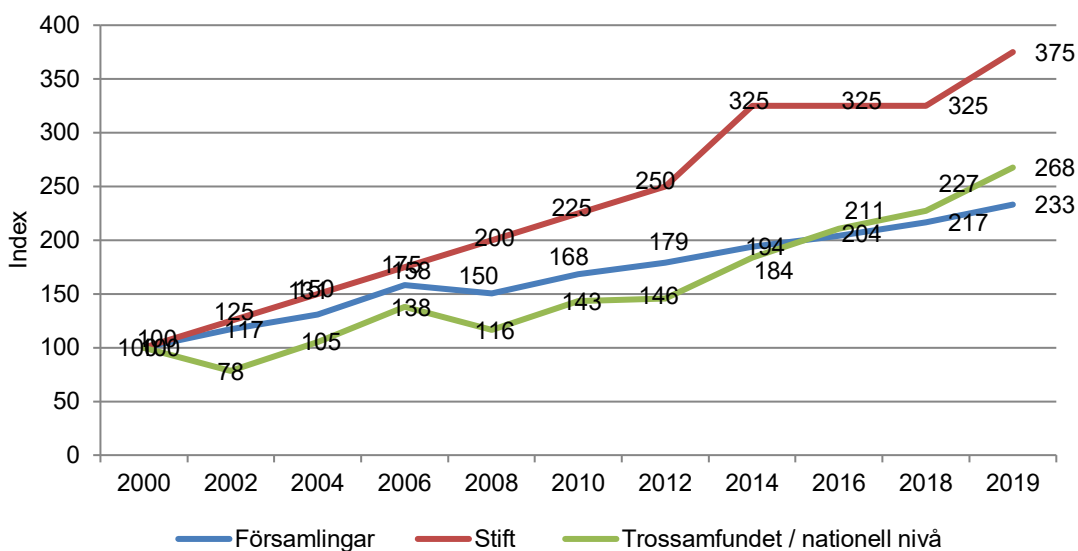
Utvecklingen av kapitalet har varit relativt god sedan år 2000, trots ett flertal finansiella kriser. Vid en första anblick har utvecklingen varit mycket god för församlingar och pastorat samt för den nationella nivån.

Eget kapital marknadsvärde



Men tittar man på den procentuella utvecklingen har stiftet haft den bästa utvecklingen genom åren.

Eget kapital utveckling



Den nationella nivån egna kapital utgörs till största del av det gemensamma kapitalet och påverkas kraftigt av variationer på de finansiella marknaderna. Stora utbetalningar har gjorts under åren.

Framtiden

Svenska kyrkan står inför utmaningar med minskat antal medlemmar och en krympande ekonomi. Medlemsutvecklingen påverkar ekonomin mest och trenden är tydligt nedåtgående. Hänsyn har då inte tagits till oförutsägbara händelser, som drastiskt skulle kunna påverka antal medlemmar. 2020 utträdde 54 000 medlemmar och 8 400 nya medlemmar tillkom, vilket i pengar innebär en minskning med drygt 100 miljoner kronor i kyrkoavgift för Svenska kyrkan.

Arbetet med att hitta effektiva arbetssätt och att minska kostnader kommer att behöva intensifieras inom hela Svenska kyrkan. En del handlar om att hitta gemensamma digitala och administrativa lösningar som bidrar till en effektiv förvaltning för hela kyrkan. För att kunna etablera sådana lösningar krävs stora investeringar för det gemensamma, vilket bara kan genomföras och finansieras av det gemensamma kapitalet på nationell nivå. Under etableringsfas och uppbyggnad till en anslutningsnivå som ger skalfördelar möjliggör avkastningen från kapitalet att kostnaden för kyrkans enheter kan hållas på en konkurrenskraftig nivå.

Storleken

Lägsta nivå på det gemensamma kapitalet har sedan 2016 vuxit från beslutade 6,5 miljarder till 6,9 miljarder kronor. Sedan 2016 har förutsättningarna för förvaltning av kapitalet förändrats genom att räntorna sjunkit och stannat på en historiskt låg nivå, vilket försvårar för förvaltningen att nå avkastningsmålet på 3 procent real avkastning (3 procent + inflation på 2 procent) utan att öka risken med större andel aktier. För att klara avkastningskravet på 5 procent nominellt blir risknivån relativt hög då andelen aktier måste vara stor eftersom räntebärande papper har nästan obefintlig avkastning.

I nedanstående exempel, där fördelningen liknar den som finns idag, med ett förvaltad kapital på 100 kr krävs det en aktieandel på 60 procent och en avkastning på aktier på 8 procent för att nå avkastningskravet. Detta är bara ett räkneexempel, men det tydliggör den risk som förvaltningen måste ta för att uppnå dagens avkastningskrav. Med ökat risktagande måste det även finnas en medvetenhet och förståelse för framtida nedgångar.

Förvaltad kapital 100 kr. Avkastningskrav 5 % = 5 kr

	Andel	Avkastning %	Avkastning kr
Aktier (fonder)	60 %	8 %	4,8
Räntebärande	30 %	0 %	0
Alternativa placeringar	10 %	5 %	0,5
Total avkastning			5,3

En nedgång på aktiemarknaderna på 30 procent skulle i detta exempel innebära en förlust på 18 kr, men med ett kapital på 10 miljarder kronor är förlusten närmare 2 miljarder kronor. Risken för nedgångar blir stor med hög andel aktier, men avkastningen blir liten med låg andel aktier.

Om förvaltningen skulle minska risken och andelen aktier till 30 procent, som i exemplet nedan, skulle avkastningsmålet inte nås utan kapitalet skulle urholkas av inflationen och minska i reala termer.

Förvalt kapital 100 kr. Avkastningskrav 5 % = 5 kr

	Andel	Avkastning %	Avkastning kr
Aktier (fonder)	30 %	8 %	2,4
Räntebärande	50 %	0 %	0
Alternativa placeringar	20 %	5 %	1,0
Total avkastning			3,4

Ett långsiktigt förvalt kapital måste **klara perioder av nedgångar** för att kunna hålla en långsiktigt hållbar utveckling. Ett kapital på 10 miljarder kronor är ett betydande belopp, men i relation till Svenska kyrkans totala kapital och storlek på omsättning är det en liten reserv. Den årliga intäkten från kyrkoavgiften ligger idag på cirka 14,5 miljarder kronor. Om antalet medlemmar i Svenska kyrkan skulle minska med en tredjedel på kort tid, skulle det gemensamma kapitalet kunna kompensera intäktsbortfallet i två år. Därefter är kapitalet förbrukat. Räknat per medlem så utgör det gemensamma kapitalet 1 750 kr per medlem.

Avkastning av det gemensamma kapitalet kan bidra till att **finansiera omställningar och investeringar i hela kyrkan** för att skapa en ekonomiskt hållbar kyrka på sikt. Däremot inte kompensera för intäktsbortfall. Därför är det av stor vikt att kapitalet tillåts växa och att endast en del av avkastningen används varje år och då på en nivå som är långsiktigt hållbar.

De senaste åren och de kommande åren bidrar kapitalet med cirka 200 till 300 miljoner kronor per år. Med så stora årliga belopp och de framtida ekonomiska utmaningar som Svenska kyrkan står inför, bör kapitalet vara större än det som är beslutat idag för att utgöra en uthållig buffert.

En rimlig nivå torde idag vara 10 miljarder kronor för att möjliggöra uttag på 200–300 miljoner kronor per år utan att kapitalet minskar, samtidigt som det finns en tydligare beredskap för oförutsedda händelser eller en kraftig börsnedgång.

Strategi för användning av avkastningen

Utifrån att avkastningen från det gemensamma kapitalet enligt beslut i kyrkomötet ska finansiera kyrkunderhållsbidraget innebär det att 100 miljoner kronor per år kommer att förbrukas av avkastningen.

Utöver detta kommer avkastningen att behövas för att finansiera delar av utjämningsystemet som idag är underfinansierat med över 200 miljoner kronor per år.

Gemensamma administrativa lösningar är en stor kostnad som under en överskådlig tid till stora delar finansieras av nationell nivå till förmån för församlingar och stift. Strategin är att använda avkastningen för att klara av finansieringen av den nationella nivåns nuvarande uppdrag och uppbyggnad av gemensamma administrativa lösningar.

I ett längre perspektiv är målet att nå en ekonomi i balans, vilket betyder att avgiften för gemensam verksamhet klarar att finansiera all verksamhet på nationell nivå. Det innebär att verksamheten måste prioriteras och kostnadsnivån sänkas. Det innebär också att en plan för den långsiktiga finansieringen av kyrkunderhållsbidraget och utjämningsystemet är en viktig del i det arbetet. En ekonomi i balans är en förutsättning för att ha en beredskap för framtida utmaningar och insatser.

Bilaga 2 Utjämningsystemet och dess finansiering

Bakgrund

Kyrkomötet beslutade 2016 om ett förändrat ekonomiskt utjämningsystem. Grunden utgörs av en ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar, där systemet ska bidra till att utjämna församlingarnas olika ekonomiska förutsättningar. Målet är att alla församlingar ska ha ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Demografiska förändringar påverkar Svenska kyrkans ekonomiska förutsättningar och det ser olika ut i landet. I vissa delar av landet ligger utmaningen i en åldrande befolkning och i många storstadsförsamlingar medför segregation att vissa församlingar växer befolkningsmässigt, men minskar i andel medlemmar. Samtidigt med denna utveckling ska Svenska kyrkan bevara sin karaktär av en öppen folkkyrka med verksamhet som är rikstäckande.

Det nuvarande utjämningsystemet har fasats in under fyra år och är i full drift 2021. De framtida ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkan är utmanande, vilket gör utjämningsystemet ännu viktigare för församlingar och pastorat samtidigt som finansieringen av systemet blir svårare.

Utjämnning församlingsnivå (församlingsbidrag)

Kostnadsutjämnning

Kostnadsutjämnning beräknas utifrån fem komponenter.

1. **Kyrkobyggnadsfaktorn** utjämnar församlingarnas kostnader för kyrkobyggnader och omsätter totalt **120 mnkr** per år.
2. **Andel kyrkotillhöriga** handlar om utjämnning av kostnader med anledning av låg kyrkotillhörighet. Även denna del omsätter **120 mnkr** per år.
3. **Andel barn bland befolkningen i församlingen** innebär att församlingar i områden med högre andel barn får utjämningsbidrag. Faktorn omsätter **50 mnkr** årligen.
4. **Diakonibidrag** fördelas efter folkmängden till de församlingar som har en låg socio-ekonomisk standard bland hushållen. Diakonibidrag som fördelas uppgår till **50 mnkr** årligen.
5. **Glesbygdsbidrag** fördelas till församlingar i glesbygd enligt den statistiska definitionen. Bidrag som fördelas uppgår till **45 mnkr** årligen.

Inkomstutjämnning

Inkomstutjämnning innebär att de församlingar och pastorat som har medlemmar med en högre kommunalt beskattningsbar inkomst än riksgenomsnittet får betala en inkomstutjämningsavgift, medan församlingar med låg medelinkomst bland medlemmarna får ett inkomstutjämningsbidrag. Denna del av utjämnningen omsätter cirka **400 mnkr** per år.

Kyrkounderhållsavgift

Om det längre fram aktualiseras att en kyrkobyggnad, under vissa förutsättningar, kan överlåtas av en församling till trossamfundet Svenska kyrkan kan trossamfundet på sikt behöva ta ut en kyrkounderhållsavgift från församlingar och pastorat för att finansiera kostnader för överlåtna byggnader.

Utjämningsstiftsnivå (stiftsbidrag)

Stiftsbidrag

Stiften får stiftsbidrag från nationell nivå och avgör själva hur medlen används. Stiftsbidraget uppgår till **365 mnkr** årligen.

Kyrkunderhållsbidrag

Kyrkunderhållsbidrag (KUB) är ett bidrag som stiften ska använda till underhållsåtgärder på församlingarnas kyrkobyggnader. KUB får användas till underhåll av alla kyrkobyggnader som ägs av Svenska kyrkan. Bidraget är tänkt att användas till att stödja egeninsats i samband med underhåll av skyddade kyrkobyggnader som beviljats kyrkoantikvarisk ersättning (KAE). Till skillnad från KAE får KUB enbart användas till underhåll av kyrkobyggnader, således inte underhåll av exempelvis kyrkliga inventarier. Församlingen ansöker om KUB hos stiftet. Totalsumman KUB som fördelas uppgår till **100 mnkr** årligen. Uppföljning av användningen sker årligen och en utvärdering kommer att genomföras år 2023. En översiktlig uppföljning av 2019 års bidrag tyder på att endast 25 procent av användningen av KUB kan kopplas till KAE-projekt.

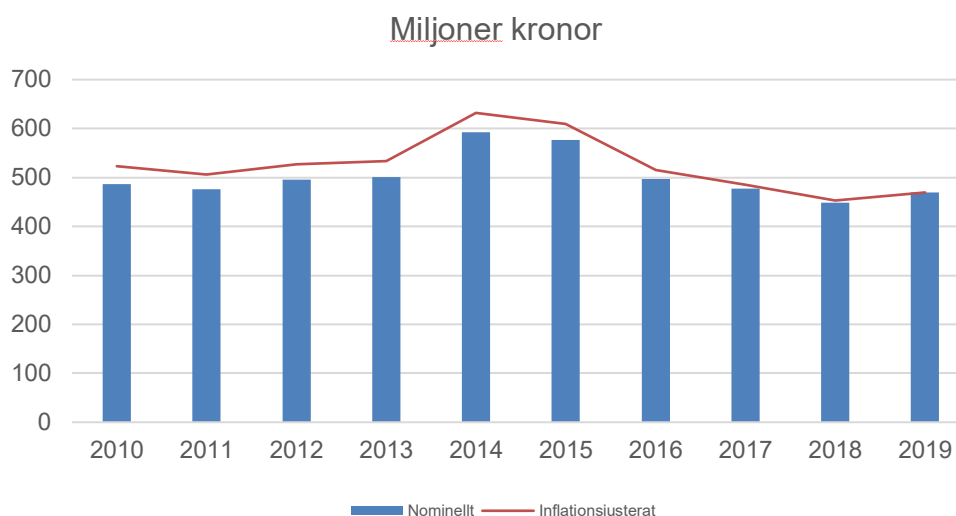
Så finansieras systemet

Det finns två huvudkomponenter i finansieringen av utjämningsystemet. Den största komponenten är utjämningsavgifter på cirka **700 mnkr** som avräknas direkt mot församlingarnas och pastoratens kyrkoavgift.

Diakonibidrag och glesbygdsbidrag avräknas inte mot kyrkoavgiften. Bidragen, på sammanlagt **100 mnkr**, finansieras av nationell nivå.

Den andra komponenten är utdelning av avkastning från prästlönstillgångarna, där hälften av utdelningen, cirka **250 mnkr**, går till församlingar och pastorat som har rätt till en andel i avkastningen. Den andra hälften, cirka **250 mnkr**, går till utjämningsystemet. Utdelningen från prästlönstillgångarna är beroende av förvaltningens resultat och varierar mellan åren beroende på resultat. Över en tioårsperiod har utdelningen i genomsnitt varit **500 mnkr** per år. Om man tar hänsyn till inflation kan noteras att utdelningen är svagt nedåtgående över tid, se diagram 1.

Diagram 1. Utdelningar på 2010–2019 års resultat från prästlönstillgångarna



Diagrammet visar den totala utdelningen per år från prästlönstillgångarna.

Intäkter budgeteras 2022 till 949 mnkr och kostnader, exklusive kyrkunderhållsbidrag, budgeteras till 1 178 mnkr. Mellanskillnaden är **229 mnkr** och finansieras av den nationella nivån. Om kyrkunderhållsbidrag adderas finansierar nationell nivå **329 mnkr** av det totala utjämningsystemet.

Vanligtvis är utjämningsystem konstruerat så att inflödet i systemet är lika stort som utflödet, men i Svenska kyrkan är utflödet betydligt större än inflödet. Om nettokostnaden för utjämningsystemet ställs i relation till avgift för gemensam verksamhet (7-öringen) utgör det **en tredjedel** av de **983 mnkr** som 7-öringen inbringar.

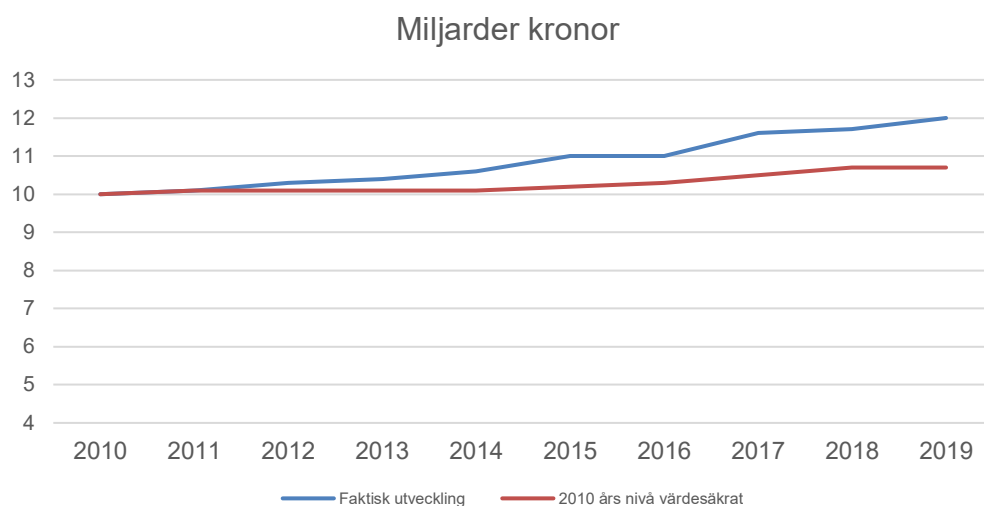
De långsiktiga ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkan pekar på en betydande nedgång i intäkter från kyrkoavgiften. Underfinansieringen i utjämningsystemet blir därmed en utmaning att hantera.

Utdelning från prästlönetillgångarna påverkas av reglering om konsolideringstak i förvaltningen, vilket förhindrar att förvaltningen lägger för mycket ”pengar på hög”. Merparten av tillgångsmassan utgörs av jord och skog. Avkastningen på skog är begränsad till 1,5–2,0 procent per år om ett långsiktigt hållbart skogsbruk bedrivs.

Avkastning från prästlönetillgångarna med ett marknadsvärde på cirka 30 miljarder kronor är lika stor som den nationella nivån avkastning på det gemensamma kapitalet. En förändrad allokering av prästlönetillgångarnas kapital mot större andel fond skulle kunna öka utdelningen, samtidigt som risken ökar. Att ta i beaktande är dock att skog och mark är en reallgång med låg risk och låg avkastning, medan fonder utgör en tillgång med betydligt högre risk, men högre förväntad avkastning.

En fråga som kan ställas är om utdelningen är rimlig i förhållande till dagens allokering av prästlönetillgångarna. Det finns inga definierade mål för utdelningen, men det bundna egna kapitalet ska bevaras över tid med hänsyn tagen till inflationen.

Utvecklingen av det bundna egna kapitalet de senaste tio åren visar att det egna kapitalet ökat mer än vad som krävs enligt lagreglering och kyrkoordning. Skillnaden mellan krav och verklig utveckling är 1,2 miljarder kronor, vilket betyder att prästlönetillgångarna, enligt denna beräkning, hade kunnat dela ut ytterligare **120 mnkr** per år de senaste tio åren och ändå klara kravet på bevarat bundet eget kapital. Se diagrammet nedan.



Diagrammet visar den faktiska utvecklingen av bundet eget kapital i prästlönetillgångarna jämfört med kravet på utveckling enligt lagreglering och kyrkoordning (2010 års nivå värdesäkrat).

Sammanfattning

Utgjämningssystemet är viktigt som bidrag till att Svenska kyrkan ska kunna fullgöra det grundläggande uppdraget och vara en öppen folkkyrka i alla delar av landet samt för att upprätthålla underhållet på kyrkobyggnader. I en framtida krympande ekonomi och med ökade socioekonomiska utmaningar blir betydelsen av utjämningssystemet större för församlingar och pastorat, men finansieringen blir också svårare. Att hitta en långsiktigt hållbar lösning blir därför en viktig framtidsfråga för Svenska kyrkan.

Bilaga 3

Färdplan för samverkan och digitalisering

KsSkr 2021:1
Bilaga 3

Tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system.

Innehåll

1. Inledning.....	42
2. Gott förvaltarskap i hela Kristi kropp	44
3. Kyrkostyrelsens långsiktiga strategi.....	46
4. Logiken bakom de olika områdena	47
5. Kyrkostyrelsens färdplan med överväganden inklusive tidsplaner.....	50
5.1 Digital infrastruktur.....	50
5.2 Gemensam löneservice.....	52
5.3 Gemensam ekonomiservice	52
5.4 Medlemsvård	52
6. Kyrkostyrelsens färdplan med investerings- och finansieringsplan	53
7. Kommunikation	55
8. Konsekvenser för barn.....	56
Appendix 1 Sammanfattning av kartläggningen.....	57
Appendix 2 Sammanfattning av stiftens remissvar.....	60

1. Inledning

Denna bilaga innehåller den färdplan som kyrkomötet 2020 uppdrog åt kyrkostyrelsen att presentera till 2021 års kyrkomöte. Den innehåller kyrkostyrelsens överväganden avseende tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system.

Svenska kyrkans utredning som avgav betänkandet 2011:2 *Närhet och samverkan* och Svenska kyrkans utredning som avgav betänkandet 2015:1 *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, arbetade båda med frågor om vilka de bästa möjliga förutsättningarna är för församlingar att fullgöra sitt grundläggande uppdrag. Den första utredningen tog fasta på organisatoriska frågor och den andra utredningen fokuserade fastighets- och utjämningsfrågor. Båda utredningarna bearbetade även frågorna teologiskt.

Kyrkomötet 2018 fastställde tre övergripande målbilder för kyrkostyrelsens arbete. En av dessa lyder: År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

År 2019 beslutade kyrkomötet att ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan ska etableras till den 1 januari 2022. Ett uppbyggnadsarbete pågår sedan beslutet fattades.

Kyrkomötet 2020 uppdrog till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftet genomföra en kartläggning av var församlingar/pastorat befinner sig i sina nuvarande planer för it-lösningar och administrativa system. Likaså beslutade kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system.

Med anledning av kyrkomötets beslut genomfördes en kartläggning i början av 2021 i form av en enkät till alla pastorat/församlingar och fördjupande fokusgrupper. 63,6 procent av församlingar/pastorat svarade på enkäten. Svaren var anonyma och behandlades av konsultfirman Ramboll. Enkäten följdes upp kvalitativt med stiftsvisa fokusgrupper. I dessa fokusgrupper deltog drygt 200 personer. En sammanfattning av resultatet av kartläggningen bifogas som appendix 1. Med utgångspunkt ifrån kartläggningen skickade kyrkostyrelsen en remiss till stiftsstyrelserna. En sammanfattning av remissvaren bifogas i appendix 2.

Nedan följer en sammanfattning av de it-lösningar och administrativa system som ingick i kartläggningen samt en kort beskrivning av deras status:

- ◆ **It-plattform** Omfattar funktioner såsom fjärrskrivbord¹ och säkerhetstjänster. I början av 2021 hade 80 procent av församlingar och pastorat anslutit sig. I huvudsak är det Västerås stift, samt enstaka andra pastorat som står utanför.
- ◆ **Nätverk (Kyrknätet)** Nätförbindelse för att möjliggöra digital kommunikation och säkerställa att känslig information skyddas och behandlas enligt lagar och förordningar. Förberedelse för en upphandling av nationellt ansvar för nätverk pågår. Efter beslut av kyrkomötet kan ett gemensamt nätverk börja implementeras från 2022.

¹ Fjärrskrivbordet gör att man kan arbeta varifrån som helst och ändå ha en säker tillgång till alla sina program och dokument.

- ◆ **Microsoft 365**² Samarbetsverktyg för gemensam dokumentdelning, videomöten samt intranät. Utrullning av Microsoft 365 pågår med ungefär 2000 nya användare inom Svenska kyrkan i månaden.
- ◆ **Diarieföring och dokumenthantering i Public 360** System som stöd för diarieföring, registrering och ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning samt ärende- och dokumenthantering. Ungefär 20 procent av församlingar/pastorat använder diarienedelen av Public 360 idag. Samtliga församlingar/pastorat använder modulen för ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning. Att ansluta samtliga enheter till diarienedelen skulle ta cirka tre år. Det vill säga skulle kunna vara klart tidigast under 2024.
- ◆ **Elektroniskt arkiv** Långsiktig arkivering och bevarande av elektroniska handlingar i Svenska kyrkans gemensamma e-arkiv som förvaltas av kyrkostyrelsen. Gemensamt elektroniskt arkiv för handlingar i Public 360 finns redan idag. I framtiden är det önskvärt att kunna arkivera andra handlingar, som till exempel löne- och ekonomihandlingar. En sådan funktion bör kunna implementeras från 2023.
- ◆ **Löneservice** Administration för utbetalning av löner, arvoden och ersättningar. Beslut om att starta ett nationellt lönecenter från 1 januari 2022 fattades av kyrkomötet 2019. Namnet på lönecentret är Svenska kyrkans löneservice, eller i sin kortform; Löneservice. För att kunna ta ansvar för utbetalning av löner den 1 januari 2022 har kyrkostyrelsen tagit över Göteborgs stifts verksamhet i Uddevalla redan under 2021. Från maj 2021 till maj 2022 förs de församlingar/pastorat över till Uddevalla som idag anlitar stiftens servicebyråer
- ◆ **Ekonomiservice** Administration av ekonomiska volymtjänster som leverantörsfakturor, kundfakturor samt löpande redovisning.
- ◆ **Medlemsvård/-utveckling** Arbetsprocesser (med digitalt stöd) för att följa medlemmarna genom livet. Stöd för medlemsvård/-utveckling är delvis ett kyrkomötesuppdrag, som den nationella nivån tillsammans med stift och församlingar skulle kunna utarbeta och erbjuda från och med år 2024. Det handlar om att hitta goda exempel, beskriva processen, utbilda och upphandla ett systemstöd.

² Microsoft 365 innehåller Word, Excel, Powerpoint, videomötessystemet Teams, dokumentdelning inom hela Svenska kyrkan och kommer att bli grunden för det nya intranätet.

2. Gott förvalterskap i hela Kristi kropp

I kartläggningen uttrycks en oro över att det lokala självbestämmandet skulle påverkas vid samverkan med den nationella nivån. Ibland uttrycks detta i termer av kyrkosyn, ibland i termer av makt och centralisering. En oro har också lyfts att kyrkorådets förvaltningsroll och kyrkoherdens möjlighet att utföra sitt tillsyns- och förvaltningsansvar skulle begränsas, om man inte själv kan välja utförare av en administrativ tjänst.

Med utgångspunkt i den kristna förvalterskapstanken vill kyrkostyrelsen ta fortsatt ansvar för att stödja stift och församlingar/pastorat och avlasta dessa på det administrativa området. Syftet är att Svenska kyrkans samlade resurser i större utsträckning ska gå till församlingens grundläggande uppgift: fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Grundläggande för vår evangelisk-lutherska kyrka är att den är ”de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas”.³ Syftet med administration är att stödja den grundläggande uppgiften och ska inte ses som något som står i motsättning till kyrkans kärnverksamhet. Latinets *ad ministrare* betyder betjäna. Syftet med en god administration är att betjäna varandra i solidaritet, så att en opartisk och rättvis fördelning av resurser uppnås.

För att kyrkans uppdrag ska kunna fullgöras behöver Svenska kyrkan, i en tid med mycket förändringar, säkerställa att organisationen både är pastoralt och ekonomiskt bärkraftig.⁴ Detta ska bidra till att uppfylla det som i kyrkoordningens inledning beskrivs som dess syfte: ”... att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.” Teologiska och ekonomiska överväganden behöver hållas samman.⁵ Svenska kyrkan är en gemenskap med delat ansvarstagande, vilket anges i beskrivningen av syftet med kyrkoordningen. ”Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan.”⁶ Svenska kyrkan kan organiseras på olika sätt, men det är av stor vikt att den utgör en helhet. Biskopen har ett särskilt uppdrag att vårda och värna kyrkans enhet och Svenska kyrkans episkopala struktur är ett uttryck för att församlingarna genom stiftet hör samman i en helhet.⁷

I betänkandet *Gemensamt ansvar* formuleras detta på följande sätt.

Kyrkans organisation och ordningar kan och bör förändras i anslutning till olika samhällseliga förändringar. De ska dock alltid spegla evangeliets tanke om samhörighet, trots olikheter, och delat ansvarstagande för det gemensamma. Bilden av att alla är lemman i samma kropp är också en

³ Augsburgska bekännelsen artikel VII. Inom luthersk teologi har ibland begreppet *adiafora* använts för att beskriva det som inte är konstituerande för kyrkan och därför inte med nödvändighet måste hanteras på ett visst sätt, utan kan förändras över tid.

⁴ Se t.ex. läronämndens yttrande Ln 2012:2y *Strukturfrågor*.

⁵ Se läronämndens yttrande Ln 2015:14y *Kyrkans miljöansvar* där det konstateras att det är ”viktigt att etiskt förhållningssätt och effektiv, uthållig förvaltning tas på lika stort allvar. Detta gäller i allt kyrkans arbete med frågor som berör förvaltning av materiella resurser”.

⁶ *Kyrkoordningen. Inledning*

⁷ Se *Kyrkoordningen 8 kap. 1 § punkt 4*.

bild av delar (församlingar, pastorat, stift) och helhet för Svenska kyrkan i stort.⁸

KsSkr 2021:1
Bilaga 3

Den kristna förvaltarstanken ska ses i ljuset av att varje del av Svenska kyrkan tillhör en gemensam kropp och att det är eftersträvansvärt att verka för en god hus-hållning för hela kroppen. När intressekonflikter uppstår mellan olika delar av kyrkan är det kyrkostyrelsens uppgift att se till Svenska kyrkans bästa som helhet. Det är kyrkoherdens roll och uppdrag att under eget ansvar ha tillsyn över all verksamhet i församlingen. Det är därför nödvändigt att det finns en reell möjlighet för kyrkoherden att ta ett sådant ansvar.⁹ Gemensamma system och tjänster inskränker inte på kyrkoherdens möjlighet att ta sitt tillsynsansvar. Kyrkoherden har fortsatt tillsynsansvar oavsett om kyrkoherden har valt ett system eller om det ingår i förutsättningarna för att tillhöra ett gemensamt trossamfund. Exempelvis minskas inte kyrkoherdens tillsynsansvar över valet när Svenska kyrkan har ett gemensamt it-system för kyrkovalet.

Alla organ inom Svenska kyrkan behöver liksom kyrkoherden ges möjlighet att ta sitt kyrkoordningsreglerade ansvar. Gott förvaltarskap i Svenska kyrkan har inte uppnått förrän alla dess delar uppnått gott förvaltarskap i samverkan och solidaritet med hela kroppen. Om en lem lider så lider alla lemmarna med den.

Församlingar, pastorat och stift är egna juridiska personer i sin egenskap av att vara organisatoriska delar av trossamfundet Svenska kyrkan med dess episkopala struktur.¹⁰ Enligt andra och tredje avdelningarnas inledningar i kyrkoordningen framträder Svenska kyrkan lokalt respektive regionalt som församling och stift. Av fjärde avdelningens inledning framgår att den nationella nivån tar ansvar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter. Det sägs dock inte att den nationella nivån är en form i vilken Svenska kyrkan framträder. De olika nivåerna är varken fristående eller konkurrerande entiteter. Delvis överlappar de varandra. Därför blir fördelningen av olika konkreta uppgifter som till exempel administration, i många fall en fråga om lämplighet, dvs. primärt en ordningsfråga.

Samverkan inom Svenska kyrkan sker och har skett på olika sätt; församlingar har samverkat i pastorat, församlingar/pastorat i församlingars och stifts servicebyråer. För vissa frågor är det lämpligare att den nationella nivån är ansvarig. Det gäller exempelvis ett gemensamt kyrkobokföringssystem, ett gemensamt kollekt- och betalssystem, fastighetsregister och administration av utjämningsystemet. Svenska kyrkan fungerar som ett komplext system av samverkan mellan alla dess delar.

⁸ *Gemensamt ansvar* s. 89. Se 1 Korinthierbrevet 12:12-31. Även läronämnden har vid upprepade tillfällen konstaterat att det ur läromässig synpunkt är möjligt med olika organisatoriska lösningar. I läronämndens yttrande Ln 2018:6y *Förhållandet mellan pastorat och församling* och med hänvisning till yttrandena 2013:8y *Val till församlingsråd* och 2012:3y *Direktiv till församling* skriver läronämnden: ”... det lokala självstyret har utformats på flera sätt genom historien och kan från läromässig synpunkt gestaltas på olika sätt”.

⁹ Se läronämndens yttrande Ln 2012:2y *Strukturfrågor*

¹⁰ Se *Närhet och samverkan* s. 174.

3. Kyrkostyrelsens långsiktiga strategi

Kyrkostyrelsen beslutade våren 2020 om en långsiktig strategi för digitalisering och samverkan. Utgångspunkten är att säkerställa att ett långsiktigt hållbart kyrkoliv ska kunna finnas i hela landet även i framtiden och att församlingar/pastorat även fortsättningsvis ska kunna lägga resurserna på den grundläggande uppgiften.

Målbilden i strategin är att tillhandahålla en grundläggande infrastruktur inom Svenska kyrkan som finansieras gemensamt. Kyrkostyrelsen ska också tillhandahålla en gemensam it-plattform med nätverk som inkluderar grundläggande digitala verktyg för varje arbetsplats, gemensam löneservice, gemensam ekonomiservice, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv. Kyrkostyrelsen planerar dessutom att, som en del av ett kyrkomötesuppdrag, erbjuda ett digitaliserat verktyg för medlemskommunikation för de församlingar/pastorat som önskar detta stöd.

Den pågående pandemin har tydliggjort vikten av ökad samverkan, gemensamma lösningar och digitala verktyg. Pandemin har visat att gemenskap finns både i digital och fysisk form. Genom digital konfirmandundervisning, digital familjerådgivning, webbsända gudstjänster och planeringsmöten på videolänk har Svenska kyrkan kunnat fortsätta en stor del av sin verksamhet under en svår tid om än i ändrad form. En grundläggande förutsättning för en digital gemenskap är tillgängligheten av en stabil it-plattform.

Den digitala utvecklingen i samhället i allmänhet innebär höga krav på en utvecklad väl fungerande it-miljö också i hela trossamfundet. Ett förändrat arbetssätt med fler digitala möjligheter som exempelvis videomöten innebär även ökad ekologisk hållbarhet och minskad miljöbelastning.

I dag är de säkerhetslösningar som finns i många församlingar/pastorat för att skydda känslig information, både resurskrävande och inte tillräckligt tillfredsställande. Det handlar om att säkra tillgänglighet för behöriga och säkra efterlevnaden av GDPR¹¹. Men det handlar också om att det stora antalet leverantörer bidrar till säkerhetsluckor. I en tid när behoven av informationssäkerhet ökar måste flera åtgärder vidtas så att riskerna för dataintrång minskar.

Kyrkostyrelsen behöver begära en höjning av den gemensamma avgiften när stora delar av enheternas kostnader för digitalisering läggs på den nationella nivån. Ändringar av den gemensamma avgiften kräver en kyrkoordningsändring. Grundhållningen för fördelning av driftskostnader av gemensamma system¹² ska täckas av gemensamma medel, medan drift av valbara system¹³ bekostas av användaren. Kyrkostyrelsen avser även att bekosta utvecklings- och investeringskostnader med Svenska kyrkans gemensamma kapital och inte lägga den kostnaden på församlingar/pastorat. Kyrkostyrelsen aviserade finansieringsfrågan i sin skrivelse till kyrkomötet 2020, som något som behöver lyftas vid ett senare kyrkomöte.

Kyrkomötet 2020 ställde sig bakom kyrkostyrelsens inriktning, men beslutade att kyrkostyrelsen efter kartläggning skulle återkomma med finansierings- och tidsplaner.

¹¹ GDPR (General Data Protection Regulation), är en europeisk förordning som reglerar behandlingen av personuppgifter.

¹² Idag är exempelvis Kyrkobokföringen, Kollekt och Betalsystemet, Fastighetsregistret och Kyrksam gemensamma system, som bekostas av den gemensamma avgiften. Kyrkostyrelsen föreslår att fler system blir gemensamma, som Microsoft 365 och Public 360.

¹³ Idag bekostas valbara system som lön och ekonomi, Microsoft 365 och Public 360 av användaren.

4. Logiken bakom de olika områdena

Kyrkostyrelsens strategi omfattar åtta olika områden, se inledningen Motivering för att dessa områden ingår i kyrkostyrelsens strategi redovisas nedan.

A. It-plattform, nätverk, Microsoft 365, Public 360 och elektroniskt arkiv

I en grupp behandlas här fem av de åtta områdena, som ingår i digital infrastruktur. Varje organisation behöver en gemensam infrastruktur för att kunna kommunicera och samarbeta. Det kan jämföras med att det behövs en räls utlagd i Sverige för att överhuvudtaget kunna färdas med tåg. En del kommer att resa sällan, andra ofta. En del vill resa med SJ, andra med Pågatågen eller annat bolag. Men man använder samma räls.

Inom Svenska kyrkan kallas den digitala infrastrukturen för Digital arbetsplats. Med detta avses olika tjänster som gemensamt nätverk, fjärrskrivbord, e-post, kalender, adressuppgifter till anställda, gemensamt videosystem, centrala behörighetsfunktioner, dokumentlagring- och arkivering, dokumentdelningssystem och intranät. Uttryckt i form av applikationer innebär dessa funktioner gemensam it-plattform, gemensamt nätverk, Microsoft 365 (med Teams), Public 360 och elektroniskt arkiv. Till dessa applikationer erbjuds stöd vid införandet samt löpande utbildning, support och förvaltning. Huvudlogiken för dessa tjänster är att skapa en stabil digital plattform, med hög drifts- och informationssäkerhet, som uppfyller krav ifrån lagar och förordningar. När detta uppfylls kan andra effekter som ekologisk och ekonomisk hållbarhet uppnås.

B. Löneservice

Kyrkostyrelsen vill verka för att minska kostnaderna för administrativa arbetsuppgifter som lönehantering till förmån för den grundläggande uppgiften. Kyrkomötet 2019 beslutade att etablera ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan till den 1 januari 2022. En sådan löneservice etableras nu i Uddevalla.

Med Svenska kyrkans löneservice blir församlingar/pastorat avlastade administrativa arbetsuppgifter och det skapas förutsättningar för Svenska kyrkan att på bästa sätt skapa en hållbar framtid, värna om medlemmarnas resurser och fokusera ännu mer på den grundläggande uppgiften.

I Svenska kyrkans löneservice samlas kunskap om lagar, förordningar och kollektivavtal. Medarbetarna arbetar i team där varje församling/pastorat har ett löneteam som tar hand om deras löner och arvoden. Lönetjänstens utformning bygger på enhetliga arbetssätt med hög grad av digitalisering som ska bidra till en hög kvalitet. Det gemensamma arbetssättet ger också en minskad sårbarhet och alla löner och arvoden hanteras lika, vilket minskar personberoenden. Det säkerställer också att utbetalning av löner och arvoden sker i rätt tid, enligt gällande lagar och regler. Inte minst minskar sårbarhet vid medarbetares sjukdom eller ledighet.

Svenska kyrkans löneservice kommer att hantera stora volymer av löner vilket ökar kvaliteten och sänker kostnaderna. Inte minst på grund av tillgänglig specialkompetens. Ju fler som ansluter sig till lönetjänsten desto lägre kostnader per specifikation blir det för hela trossamfundet. Det pris Svenska kyrkans löneservice kommer att ta per lönespecifikation är väsentligt lägre än kostnaden hos någon av kyrkans servicebyråer idag.

Mängden heltidsarbete med lönehandläggning, vilket inte är lika med mängden medarbetare, har beräknats kunna minska för hela Svenska kyrkan från motsvarande

ungefär 200 heltidstjänster till ungefär 60 heltidstjänster när alla församlingar/pastorat är anslutna.

C. Ekonomiservice

Idag finns det inget kyrkomötesbeslut om att starta Svenska kyrkans gemensamma ekonomiservice. Om en sådan tjänst etableras skulle den kunna erbjuda församling/pastorat fortsatt trygghet och kontinuitet i ekonomiarbetet. Tjänsten ekonomiservice baseras på ett digitalt arbetssätt och ger en effektiv ekonomihantering genom automatiserade tjänster och gemensamma arbetssätt.

Ekonomiservice processer är ett stöd till stift och församling/pastorat att fatta beslut och utföra sitt kvalificerade ekonomiarbete som budgetering, verksamhetsplanering och redovisning. På så sätt stöds församlingars/pastorats hela ekonomiflöde från budget till färdigt bokslut och möjliggör ekonomisk analys, planering inför framtiden och underlag för beslutsfattande hos församling/pastorat. Det innebär inte att kyrkostyrelsen tar över några beslut ifrån församling/pastorat.

Kyrkostyrelsen vill verka för att minska kostnaderna för administrativa arbetsuppgifter som transaktionsintensiv ekonomihantering till förmån för den grundläggande uppgiften.

Ekonomiservice kan erbjuda stöd inom alla transaktionsintensiva ekonomiprocesser genom att tillhandahålla volymtjänster som hantering av leverantörsfakturor, kundfakturor samt löpande redovisning. Allt ansvar för övrig finans- och ekonomihantering ska däremot finnas kvar i församlingar/pastorat eller stiftens servicebyråer.

Församlingar/pastorat erbjuds gemensamma systemlösningar inom ekonomi kopplade till flera av kyrkans gemensamma system. Systemlösningarna förvaltas och utvecklas kontinuerligt för att möta verksamhetens behov. Ekonomiservice samlar kompetens inom ekonomi och redovisning där medarbetarna på nationell ekonomiservice är väl insatta i gällande regelverk, lagar och rekommendationer.

D. Medlemsvård/-utveckling

Kyrkostyrelsen vill verka för att underlätta inbjudan till medlemskap och för att minska medlemstappet i Svenska kyrkan.

Kyrkomötet har uppdragit åt kyrkostyrelsen (KmSkr 2017:2) att ta fram en medlemsstrategi som visar hur Svenska kyrkan bättre ska kunna "följa medlemmen". Svenska kyrkan förlorar idag ungefär en procent av sina medlemmar varje år, bland annat beroende på att medlemmar flyttar till annan församling, utan att välkomnas av den nya församlingen. Men det går att påverka. De församlingar/pastorat som underlättar för dop- och konfirmationsbokning och erbjuder dop och konfirmation för människor förlorar medlemmar i mindre omfattning. Församlingar/pastorat som gör strukturerade och uthålliga insatser när det gäller att välkomna nyinflyttade mister inte medlemmar i samma omfattning som där insatser inte görs.

80- och 90-talister är en stor medlemsgrupp i Svenska kyrkan och många står nu i begrepp att bilda familj. De som inte har kontakt med Svenska kyrkan har högre benägenhet att lämna kyrkan än de som haft digital kontakt, träffats fysiskt i någon verksamhet eller fått en inbjudan till församlingen. Att församlingen hör av sig till medlemmar gör stor skillnad.

Ett strukturerat arbetssätt med stöd av ett gemensamt medlemsvårdssystem skulle underlätta för Svenska kyrkan att följa medlemmen genom olika skeden i livet. Tillammans kan vi säkra att kommunikation når medlemmarna löpande. Goda exempel kan delas mellan församlingar/pastorat i hela landet och idéer och förslag på kommunikation kan tillgängliggöras. En gemensam lösning kan säkerställa att juridiska

regelverk som GDPR efterlevs och statistik kan tas fram för att se effekten av insatserna. Eftersom det handlar om att arbeta på nya sätt kommer även utbildningsinsatser att genomföras i en sådan långsiktig satsning.

Schematisk bild över de olika områdenas huvudlogik och bieffekter

Tjänst X = Huvudlogik o = Bieffekt	Säkerhet	Ökad kvalitet	Ekologisk hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet	Minskad sårbarhet	Lagkrav
Gemensam it-plattform	X	X		o		
Ett gemensamt nätverk	X	X		o		
Microsoft 365	X	X	X			
Diarieföring och dokumenthantering (Public 360)	X	X			o	X
Elektroniskt arkiv	X	X		o		X
Löneservice		X		X	X	
Ekonomiservice		X		X	X	
Medlemsvård/-utveckling		X				

Säkerhet handlar om både driftssäkerhet och informationssäkerhet. För verksamhetens skull strävar nationell nivå att minimera driftsstörningar. Svenska kyrkan har också fått förtroende att handha känsliga personuppgifter. Det vore förödande för vår trovärdighet, men framför allt för den individ vars personuppgifter läcker ut, om Svenska kyrkan inte sköter informationssäkerheten väl.

Ökad kvalitet kan förutom säkerhet även handla om ökad förmåga att samverka inom och mellan våra församlingar/pastorat, stift och den nationella nivån. Det kan handla om att samlad expertis har större förmåga att hålla sig uppdaterade på lagar, förordningar och ändrade avtal. Det kan också handla om att stötta församlingar/pastorat i förmågan att följa medlemmen.

Ekologisk hållbarhet handlar om vår förmåga till digitala möten, som minskar vårt resande.

Ekonomisk hållbarhet handlar om att löne- och ekonomiservice med stora volymer kan utföra samma arbete till lägre kostnader. I jämförelse med andra jämförbara organisationer är Svenska kyrkans hantering av löner och ekonomi två till tre gånger så kostnadskrävande. Samma resonemang om stordriftsfördelar är tillämpligt även på Gemensam it-plattform. Dessutom köper ungefär 25 procent av församlingar/pastorat in stöd ifrån externa leverantörer. Vid en fullt utbyggd löneservice skulle behovet av att köpa tjänster ifrån externa leverantörer minimeras.

Minskad sårbarhet handlar om att en löne- och ekonomiservice alltid kan leverera, oavsett om en handläggare blir sjuk, har vård av barn eller har semester.

Lagkrav handlar om följsamhet till lagar och förordningar

5. Kyrkostyrelsens färdplan med överväganden inklusive tidsplaner

Efter genomförd kartläggning med inhämtande av synpunkter ifrån församlingar och pastorat (enkät samt fokusgrupper), samt ifrån stiftet (remiss) har kyrkostyrelsen beslutat att

- ◆ skjuta på den gemensamma finansieringen av den digitala infrastrukturen till 2025
- ◆ grundligare utreda förutsättningarna för en ekonomiservice
- ◆ skjuta på den gemensamma finansieringen av löneservicen till 2030 (eller vid 80 procents anslutningsgrad).

Kyrkostyrelsen presenterar följande färdplan med överväganden.

5.1 Digital infrastruktur

Färdplan: Svenska kyrkans digitala infrastruktur ska från och med 2025 finansieras av den gemensamma avgiften för nationell nivå genom en höjning med ett öre. Infrastrukturen bör senast vid ingången av 2025 vara gemensam för samtliga enheter.

Övervägande

Den genomförda kartläggningen hos församlingar och pastorat visar att det finns en samsyn om att det är bra att kyrkostyrelsen erbjuder en gemensam infrastruktur. Där- emot önskar de flesta att det erbjuds en frivillig anslutning till denna. Stiftet ger tydliga remissvar om att tillstyrka en gemensam infrastruktur. Hälften av stiftet föreslår att den bör vara frivillig. Kyrkostyrelsen menar att det inte är möjligt med en frivillig anslutning till Svenska kyrkans gemensamma infrastruktur. Lika lite som banverket på ett kostnadseffektivt och säkert sätt kan hantera olika bredd på rälisen, kan Svenska kyrkan, med bibehållen kvalitet och kostnadseffektivitet upprätthålla olika infrastrukturer inom trossamfundet. Kyrkostyrelsen föreslår därför en gemensam finansiering med gemensam anslutning i likhet med andra system som kyrkobokföring, kollekt- och betalsystem, fastighetsregister och intranät.

A. Informationssäkerhet

Det är varje församlings/pastoratets uppgift att säkerställa att en god it-säkerhet upprätthålls, men vi har idag problem med säkerheten i Svenska kyrkans nät. Cirka 100 installationer av tillbehör stängs ner varje månad för att enheterna inte följer säkerhetsprotokollet vid installation av nätverksutrustning. Cirka 30 till 40 tillfällen per år är bedömda som mycket allvarliga säkerhetsincidenter.

B. Kostnadseffektivitet

Svenska kyrkan har idag nätverksförbindelser till över 2 600 geografiska platser i Sverige, vilket speglar kyrkans rikstäckande verksamhet. Varje församling/pastorat ansvarar och bekostar idag nätverksförbindelsen som är en förutsättning för att kunna använda både gemensamma it-system och nå information och tjänster på internet. Konkret innebär det att varje församling/pastorat idag kontaktar en leverantör och avtalar om den nätförbindelse, säkerhetsutrustning och installationshjälp som krävs.

Färdplanen innebär att nationell nivå ska erbjuda nätförbindelser till de 2 600 externa¹⁴ kopplingspunkterna till samtliga församlingar/pastorat, stift och samfälligheter

¹⁴ Externa nätförbindelser eller WAN, (Wide Area Network), kommunikation mellan orter.

i hela Sverige. Nätförbindelser blir då en nationell tjänst som bekostas och tillhandahålls av kyrkostyrelsen. Det är då också möjligt att få support för området via Svenska kyrkans kanslistöd. En större kostnadseffektivitet uppnås vid en gemensam upphandling av nätverk för hela Svenska kyrkan.

C. Samverkansmöjligheter där ingen hamnar utanför

Microsoft 365 som en standardapplikation för hela Svenska kyrkan utgör en förutsättning för att kunna ha samma videosystem, dokumentdelningssystem, e-post och intranät. Från och med 2023 kommer intranätet att bygga på Microsoft 365. Utan Microsoft 365 hamnar enheten därför utanför kyrkans intranät. Ett gemensamt system underlättar för medarbetare och förtroendevalda, ökar samverkansmöjligheter och ger lägre kostnader för utbildning och minskade problem med tekniken. Att uppfylla kraven i GDPR i Microsoft 365 har inneburit betydande kostnader, vilket är ett arbete som kommer hela Svenska kyrkan till del vid anslutning till en nationell lösning.

D. Underlätta följsamhet till lagar och förordningar

Svenska kyrkan har historiskt sett varit framstående inom dokumentation och arkivering. Inget annat land har ett sådant gediget historiskt material för forskning som Sverige med våra kyrkböcker. Detta har försämrats betydligt. I dag uppger endast 21 procent av församlingar/pastorat att de arkiverar elektroniska dokument. Diarieföring och arkivering har blivit en lägre prioriterad uppgift.

Kyrkostyrelsen avser att underlätta för Svenska kyrkans medarbetare och förtroendevalda genom att ha ett och samma diariesystem, ärendehanteringssystem och elektroniskt arkiv.

Genom att hantera ärenden och handlingar i ett gemensamt system garanteras bevarandet av de digitala handlingarna. All information överförs då regelbundet till Svenska kyrkans gemensamma e-arkiv.

E-arkivet är en säker digital förvaring utifrån Riksarkivets normer för långtidsbevarande av digital information. Om församling/pastorat väljer ett annat system än Public 360, måste församling/pastorat själv stå för bevarandet av den digitala informationen, vilket kan vara både komplicerat och kostsamt.

Elektroniska handlingar ska enligt bestämmelser arkiveras i Svenska kyrkans gemensamma e-arkiv som förvaltas av kyrkostyrelsen men församling/pastorat äger och ansvarar för de handlingar som man har levererat till e-arkivet.

Ett gemensamt elektroniskt arkiv underlättar för alla enheter inom Svenska kyrkan att följa de lagar och förordningar kyrkan lyder under. Det ökar väsentligt möjligheterna och förenklar åtkomsten till forskning i framtiden.

Medarbetare och förtroendevalda ska kunna byta tjänst/uppdrag mellan olika församlingar/pastorat och mellan olika nivåer inom Svenska kyrkan och alltid känna igen sig och veta hur man ska arbeta. Att arbetsuppgifter som diarieföring och arkivering blir gjorda, som Svenska kyrkan är ålagda att göra genom lagar och förordningar, ska inte hänga på den enskilde medarbetarens eller församlingars/pastorats it-mognad.

5.2 Gemensam löneservice

Färdplan: Driften av Svenska kyrkans gemensamma löneservice ska initialt vara en betaltjänst. Inriktningen är att tjänsten vid 80 procent anslutning eller senast 2030 finansieras av den gemensamma avgiften.

Övervägande

Kyrkostyrelsen tar församlingars/pastorats oro för löneservice på allvar. Här handlar det inte bara om att leverera en tjänst som blir gemensam för alla församlingar/pastorat, utan denna tjänst påverkar även vilken personal man har anställd lokalt. I mindre församlingar/pastorat finns en oro för kompetensdränering och att man ofta bygger upp heltidstjänster med olika delar av innehåll. Det kan ta tid att organisera om och bygga upp heltidstjänster med andra kombinationer. Kyrkostyrelsen har därför senarelagt finansieringen av löneservice genom den gemensamma avgiften till 2030, alternativt vid 80 procent anslutning.

Kyrkostyrelsen står fast vid att det finns goda skäl i form av kvalitet, ekonomi och minskad sårbarhet för att införa löneservice med målet full anslutning. Detta bör ske så fort som möjligt, eftersom höga volymer skapar låga kostnader per specifikation. Hög grad av samverkan stärker vår förmåga att hushålla med medlemmarnas pengar och är en ansvarsfull förvaltning för hela Svenska kyrkan i en tid när resurserna totalt minskar.

5.3 Gemensam ekonomiservice

Färdplan: En särskild färdplan för implementation av Svenska kyrkans gemensamma ekonomiservice ska tas fram till kyrkomötet 2022, innehållande konsekvensbeskrivning avseende kostnader och finansiering vid full anslutning till gemensam ekonomiservice senast 2030, eller 80 procentig anslutning. Beslutsunderlaget tas fram i dialog med stift och församlingar/pastorat.

Övervägande

Kyrkostyrelsen tar församlingars/pastorats oro för ekonomiservice på allvar och föreslår därför en utvidgad konsekvensanalys innan beslut fattas i frågan. På ekonomiområdet behöver också tydliga gränssnitt redovisas mellan det ansvar en gemensam ekonomiservice tar och den ekonomihantering som bör vara kvar på varje pastorat/församling.

Kartläggningen har visat att det saknas samsyn avseende om full anslutning till ekonomitjänsten är eftersträfvansvärt. Kyrkostyrelsen anser dock att det fortfarande finns goda skäl i form av kvalitet, ekonomi och minskad sårbarhet, att bearbeta frågan vidare. Kyrkostyrelsen avser att ta fram ett utförligare beslutsunderlag till kyrkomötet 2022.

5.4 Medlemsvård

Färdplan: Kyrkostyrelsen ska i samarbete med stift, församlingar och pastorat ta fram stöd för medlemskommunikation som kan användas av de församlingar/pastorat som så önskar och att arbetet stöds av ett gemensamt medlemsvårdssystem.

Övervägande

Kyrkostyrelsen avser inte besluta om hur församlingar/pastorat arbetar med sin medlemsvård utan erbjuda denna tjänst som ett stöd från år 2024. Tanken är att hitta goda

exempel, dokumentera, beskriva processerna, utbilda och se om ett systemstöd kan vara till hjälp. Betoning ligger på utbildning och processer, inte på vilket systemstöd som väljs.

I kartläggningen uttrycker 83 procent av församlingar/pastorat att det är viktigt med stöd i hanteringen av sina medlemmar. 55 procent anger att det idag inte har ett sådant stöd. Medlemsvård är en strategiskt viktig fråga för varje församling/pastorat. Avsaknaden av systemstöd och förslag på arbetssätt är en av kyrkomötet uppmärksammat brist, som kyrkostyrelsen fått i uppdrag att åtgärda.

6. Kyrkostyrelsens färdplan med investerings- och finansieringsplan

Bakgrund

Svenska kyrkans medlemmar har en legitim förväntan på att Svenska kyrkan hushållar med deras medlemsavgifter. En självklar princip bör vara att verksamhet ska bedrivas med hög kvalitet och kostnadseffektivt.

Nuvarande modell för införande av administrativa tjänster med frivillig anslutning leder till att det tar lång tid att uppnå kostnadseffektivitet. Det är en mycket kostsam modell. Investeringarna som görs tar lång tid att hämta hem när nyttan/värdet skjuts på framtiden.

Övervägande

Kyrkostyrelsens utgångspunkt är att gemensamma system bör betalas gemensamt och att valbara system betalas av användaren. Skälen till gemensamma system kan variera som vi såg i kapitel 4. Ibland handlar det om ekonomi ibland om kvalitet eller säkerhet. Kyrkostyrelsens utgångspunkt är att ju mindre kostnader för *hela* kyrkan, ju fler som är med och betalar för gemensamma system, desto lägre kostnader för det stora flertalet. Det handlar om solidaritet, men att något blir billigare och bättre för de flesta församlingar/pastorat, betyder inte i varje enskilt fall att det blir billigare och bättre för just en viss enhet. Däremot betyder det att Svenska kyrkan kan fortsätta vara kyrka i hela Sverige med någorlunda lika förutsättningar. En enhet som inte har tillgång till bra videokonferens eller goda möjlighet att ta del av intern information via dokumentdelning och intranät kommer få sin verksamhet kraftigt begränsad. Digitala verktyg för alla blir en möjliggörare och en sammanhållande kraft, inte något som höjer trösklar och delar upp Svenska kyrkan i de som deltar och de som står utanför.

Investerings- och finansieringskostnader behöver delas upp i utvecklings- och investeringskostnader och driftskostnader.

Utvecklings- och investeringskostnader

Kyrkostyrelsen avser att bekosta utvecklings- och investeringskostnader med Svenska kyrkans gemensamma kapital och inte lägga den kostnaden på församlingar/pastorat. Investeringskostnaderna för digital arbetsplats beslutades av kyrkomötet i Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 och de åtta olika tjänsterna 2020. De ska belasta det gemensamma kapitalet och uppgår 2021 till 110 miljoner kronor, 2022 till 116 miljoner kronor och 2023 till 102 miljoner kronor. Det finns resurser att i dialog med stiftens stötta eller i vissa fall avlasta deras anslutnings- och supportarbete.

Driftskostnader

Färdplan: Kyrkostyrelsen erbjuder Svenska kyrkans infrastruktur (gemensam it-plattform, Microsoft 365, nationellt ansvar för nätförbindelse, Public 360 och e-arkiv) som betaltjänster fram till och med 2024 och avser därefter att bekosta dessa tjänster genom en höjning med ett öre av den gemensamma avgiften, vilket idag motsvarar 140 miljoner kronor.

Övervägande

Dagens kostnader för alla församlingar/pastorat för dessa system ligger på drygt 140 miljoner kronor. Följande kostnader för församlingar/pastorat skulle därmed försvinna:

- Avgiften till den gemensamma it-plattformen cirka 90 miljoner kronor.
- Avgift för övriga it-plattformar cirka 20 miljoner kronor.
- Nätförbindelser till våra cirka 2 600 geografiska platser cirka 44 mnkr/år.
- Därtill kommer kostnader för lokal nätverksutrustning och egna lösningar för diarieföring och elektroniskt arkiv.

För den enskilda församlingen/pastoratet kan det dock bli både billigare och dyrare. Att beskriva konsekvenserna för varje enskild församling/pastorat låter sig inte göras med enkelhet. Kvalitativt blir det bättre för det stora flertalet. Om det blir ekonomiskt bättre för den enskilda församlingen/pastoratet beror på vilken it-plattform man har idag, hur väl utvecklad man är i sin digitalisering, hur stort antal medlemmar man har, vilken inkomst dessa har och hur väl man har lyckats i sina upphandlingar av it-system.

Färdplan: Kyrkostyrelsen erbjuder löneservice som en betaltjänst fram till 80 procents anslutning eller som längst till 2030. Därefter avser kyrkostyrelsen finansiera löneservice med den gemensamma avgiften.

Övervägande

En fullt utbyggd löneservice skulle kosta nationell nivå drygt 60 miljoner kronor, inklusive medarbetare, lokaler, lönesystem, support och utbildning. Det motsvarar idag 0,4 öre av den gemensamma avgiften. Inriktningen är att löneservice senast 2030, eller vid 80 procents anslutning, vilket som inträffar först, finansieras av den gemensamma avgiften. Det vill säga en gemensam finansiering, men valbar anslutning. Observera att 2030 är alltför långt bort för att göra precisa beräkningar i verksamheter som hela tiden rationaliseras och automatiseras. Målsättningen bör vara att uppnå 80 procent så snart som möjligt och att följa modern teknik för att ständigt rationalisera verksamheten.

Lönetjänstens utformning bygger på enhetliga arbetssätt med hög grad av digitalisering som ska bidra till en hög kvalitet. Det gemensamma arbetssättet ger också en minskad sårbarhet och alla löner och arvoden hanteras lika, vilket minskar personberoenden. Det säkerställer också att utbetalning av löner och arvoden sker i rätt tid, enligt gällande lagar och regler. Inte minst minskar sårbarhet vid medarbetares sjukdom eller ledighet.

Svenska kyrkans löneservice kommer att hantera stora volymer av löner vilket ökar kvaliteten och sänker kostnaderna. Inte minst på grund av tillgänglig specialistkompetens. Det pris Svenska kyrkans löneservice kommer att ta per lönespecifikation är väsentligt lägre än kostnaden hos någon av kyrkans servicebyråer idag. 168 kronor per lönespecifikation inklusive lönesystem, utbildning och support. Priset ger full

täckning för alla kostnader en löneservice har vid 80 procent anslutning. Mängden heltidsarbete med lön, vilket inte är lika med antalet medarbetare, har beräknats kunna minska för hela Svenska kyrkans församlingar/pastorat från motsvarande ungefär 200 heltidstjänster till 50–60 heltidstjänster om alla församlingar/pastorat är anslutna.

Färdplan: Kyrkostyrelsen avser att utreda finansieringen av ekonomiservice driftskostnader, med avsikt att återkomma till kyrkomötet 2022.

Övervägande

Enligt preliminära beräkningar skulle en ekonomiservice tidigast kunna vara i drift under 2024 och uppskattad kostnad vid full anslutning skulle kunna uppgå till knappt 80 miljoner kronor. Observera att detta är en verksamhet som hela tiden rationaliseras och automatiseras. Att göra exakta beräkningar långt i förväg är därför svårt och får utgå ifrån idag kända faktorer. Avsikten är att göra en mer precis utredning och återkomma med säkrare beräkningar till kyrkomötet 2022.

Färdplan: Kyrkostyrelsen avser att utreda finansieringen av driftskostnader för stödet till medlemsvård. Enligt en preliminär bedömning kommer merparten av kostnaderna handla om utvecklings- och utbildningskostnader, som tas av kapitalet.

Övervägande

Stöd för utveckling av medlemsvård ses som en del av den nationella nivåns stöd till stift och församlingar. Kyrkostyrelsen återkommer med en närmare beskrivning av kostnader i samband med åiterrapporteringen av kyrkomötesuppdraget (KmSkr 2017:2) om medlemsstrategi.

7. Kommunikation

Kartläggningen har visat att det finns ett informationsunderskott när det gäller ovan beskrivna tjänster. Församlingar och pastorat vittnar om att de inte känner till innehållet i tjänsterna, kostnader och vem som gör vad i arbetsfördelningen mellan stift och den nationella nivån. Kyrkostyrelsen ser att en förutsättning för ett lyckat genomförande av färdplanen är en kontinuerlig dialog och transparens. Därför avser kyrkostyrelsen att aktivt arbeta vidare med frågorna om kommunikation. Nedan redovisas några av de åtgärder mot den upplevda bristen på dialog och transparens som kyrkostyrelsen avser att genomföra.

1. Kommunikation kommer att ske i dialog med användarna bland annat genom samverkans- och referensgrupper. Både stift och nationell nivå arbetar med referensgrupper och brukarråd i de olika digitala tjänsterna. Detta ska fortgå och intensifieras, för att säkerställa att synpunkter ifrån olika församlingar och pastorat tas till vara.
2. Flera stift lyfter i sina remissvar fram problematiken med att stiften är en mellanhand mellan den nationella nivån och församlingar/pastorat. ”Kyrkostyrelsen behöver hitta former för en tydlig kommunikation också med den lokala nivån.” Samverkan mellan stiften och den nationella nivån behöver därför utvecklas. Den nationella nivån förstärker personellt kommunikationen med församlingar och pastorat om den nationella nivåns digitala tjänster.

3. De olika tjänsterna har vuxit fram över tid och det kan därför vara svårt att hitta en samlad och likformad information på intranätet om de olika digitala tjänsterna. Ett arbete är påbörjat med en så kallad tjänstekatalog där man enkelt ska kunna hitta alla digitala tjänster, vad de kostar, vad syftet är med dem, hur de fungerar, vilka avtal som finns, kontaktpersoner och så vidare, presenteras under hösten 2021.
4. Ett presentationsmaterial för löneservice tas fram till sommaren 2021. Det kommer att vara ett komplement till beskrivningen av lönetjänst hos löneservice i tjänstekatalogen. Ett sådant presentationsmaterial kan fungera som modell även för andra tjänsteerbjudanden.
5. Ett strategiskt nyhetsbrev om ”Digitalisering och samverkan”, startas i maj 2021. Brevet vänder sig i första hand till kyrkoherdar och kyrkorådsordföranden. Det finns en mängd ämnesvisa nyhetsbrev som berör både operativa, taktiska och strategiska frågor.
6. Efter kyrkomötets behandling av kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 kommer en kommunikationsplan tas fram för att berätta om den och vad den innebär för församlingar och pastorat.

8. Konsekvenser för barn

Barn och unga idag växer upp i en digitaliserad värld, där digitala verktyg för både skola, fritid och arbete är en självklarhet. I början av digitaliseringen talade man om att mötas IRL, In Real Life, till skillnad ifrån att mötas digitalt. För barn och unga är denna uppdelning inte lika tydlig. Självklart är det viktigt att barn och unga träffas IRL, men alla typer av möten ingår i samma verklighet, oavsett om de unga träffar någon fysiskt, ringer på mobilen, träffas via en chatt, videomöte eller skriver ett brev. Vi möts helt enkelt på olika sätt, ibland synkront (telefon, fysiskt, video och chatt) och ibland asynkront (brev, e-post, Facebook, Instagram). Alla sätt är lika naturliga och inget av dem är mer ”kyrkligt”, än något annat.

När boktryckarkonsten kom låg kyrkan i framkant med att använda det nya verktyget, den tryckta boken och pamfletter. Det är viktigt för kyrkan att inte skapa ett onödigt främlingskap för den nya generationen. Barn och unga behöver känna igen sig i Svenska kyrkans sätt att kommunicera och att mötas. När de så småningom kanske tjänstgör i Svenska kyrkan ska arbetsredskapen vara lika självklara som i det övriga arbetslivet.

När hela Svenska kyrkan använder samma it-plattform kommer verktyget *Netclean* också att bidra till att förhindra sexuella övergrepp mot barn. Genom ökad säkerhet i Svenska kyrkans digitala system kommer inte barn- och ungdomars personuppgifter i orätta händer.

Genom att leverera effektiviserande tjänster inom digitalisering och samverkan ger kyrkostyrelsen församlingar/pastorat möjlighet att långsiktigt fortsätta sitt arbete med den grundläggande uppgiften, bland annat arbete med barn och unga.

Appendix 1

Sammanfattning av kartläggningen

(Den fullständiga rapporten av kartläggningen kan begäras ut som KS 2020-1652:8, Rapport kartläggning av it-lösningar och administrativa system)

Kartläggningen har bestått av:

1. en enkät riktad till församlingar och pastorat. 63,6% av de enheterna svarade på enkäten.
2. stiftsvisa samtal i fokusgrupper. 209 personer deltog i 12 fokusgrupperna. Strängnäs och Visby deltog i samma fokusgrupp
3. en remiss till stiftens som byggde på resultaten av de två punkterna ovan. Samtliga stift inkom med remissvar.

Några generella iakttagelser och slutsatser:

- ◆ Kyrkomötet önskade att kartläggningen skulle utröna församlingarnas/pastoratens planer för digitalisering. Merparten av församlingar/pastorat har ingen plan för digitalisering. Flera har dock börjat skaffa sig planer i samband med att frågeställningarna har ställts.
- ◆ Pandemin har tydliggjort behovet av digitala funktioner.
- ◆ Gemensamma lösningar är intressanta, så länge de är billiga och frivilliga.
- ◆ Kommunikationen om tjänsterna fungerar dåligt. Ur församlingars/pastoratens perspektiv fungerar inte samverkan mellan stift och nationell nivå särskilt väl. Man är osäker på vilken nivå som gör vad.
- ◆ Missnöje med leveranskapaciteten (lång beslutsprocess i församling/pastorat följs av en förväntan på en snabb anslutning).
- ◆ Det finns en tydlig rörelse mot fler anslutningar i var och en av de tjänster som den nationella nivån levererar, men den är långsam.

Församlingar och pastorat ser följande möjligheter med gemensam digitalisering:

- ◆ Ökad it-säkerhet
- ◆ Minskad sårbarhet vid sjukdom och semester
- ◆ Ekonomiska besparingar
- ◆ Tidsbesparingar
- ◆ Bättre tillgänglighet till specialkompetens
- ◆ Bättre system och bättre service
- ◆ Att fler församlingar överlever som separata enheter
- ◆ Hjälps vid långa avstånd mellan församlingar.

Samtidigt visar kartläggningen på att man ser följande utmaningar med gemensamma digitala tjänster.

När det gäller sakfrågor som funktionalitet och kvalitet i tjänsterna är man orolig för:

- ◆ Sämre service och sämre system
- ◆ Att systemen inte tar storleksskillnaden på pastoraten i beaktande
- ◆ Ökade kostnader och
- ◆ Svår implementeringsprocess.

Teologiska perspektiv (kyrkosyn):

- ◆ Respondenterna ställer sig frågan: Vad är det att vara kyrka?
- ◆ Kan man verkligen sära på den grundläggande uppgiften och administration?
- ◆ Kan man verkligen skilja på styrande funktioner och stödjande funktioner?
- ◆ Oron kläs i termer av makt, centralisering och oro för ett lägre lokalt självbestämmande
 - Man är orolig för att den lokala kompetensen försvinner.
 - Att möjligheten försvinner att ha hela administratörstjänster på landsbygden.
 - Att Svenska kyrkan bidrar till kompetensdränning på orten, med därtill följande förlust av relationskapital på orten.
 - Man är också rädd för förlust av existerande arbetssätt, som man tycker fungerar.

Lite statistik

Om infrastrukturen:

- ◆ Av de 20 procenten som idag inte är anslutna till den gemensamma it-plattformen är det bara tre procent som anger kvalitet som ett hinder. Oftast har man inte anslutit sig för att man inte kan (Västerås stift), inte sett behovet, eller tycker att det är för dyrt.

Om medlemsvård/-utveckling:

- ◆ 64 procent anger att de kommer att använda digital kommunikation lika mycket eller mer framöver.
- ◆ Frågor ställdes om medlemsvård. 55 procent anger att de inte har något system för att följa medlemmen. 83 procent angav att det skulle vara viktigt.

Om löneservice:

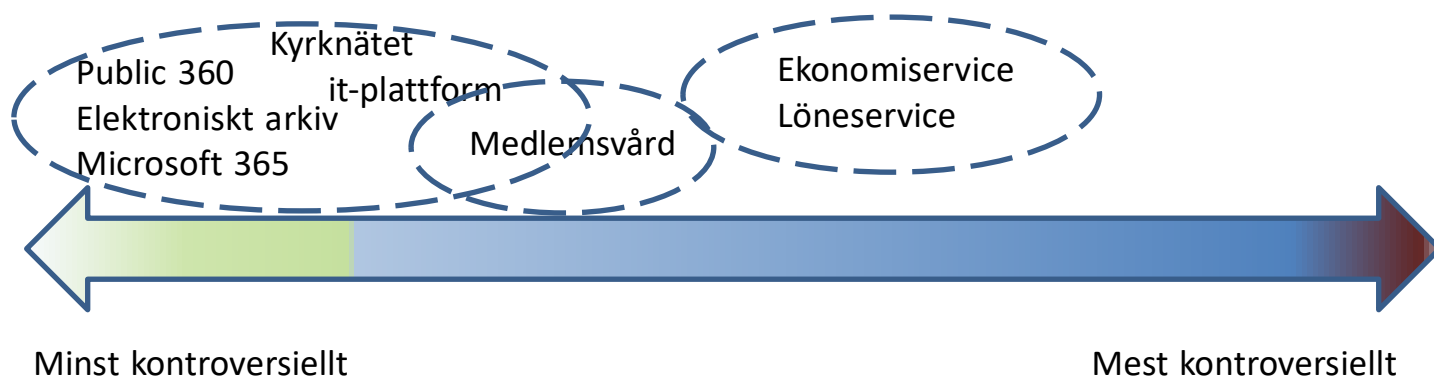
- ◆ Med utgångspunkt ifrån oron att övergången till löneservice skulle försämra kvaliteten i svar eller snabbheten i svar, ställdes frågan om församlingar/pastorat som idag anlitar en servicebyrå upplever dessa församlingar. Så är inte fallet. De församlingar/pastorat som idag anlitar en servicebyrå upplever samma svarstider och kvalitet i svaren, jämfört med dem som har egna lönehandläggare anställda.
- ◆ Idag är ungefär 200 församlingar/pastorat anslutna till en löneservice. Övriga fick frågan om de hade planer på att ansluta sig. 50 församlingar/pastorat hade sådana planer. Ungefär 130 svarade att de inte visste och 230 svarade att de inte hade några sådana planer.
- ◆ Det är ingen större skillnad på viljan att ansluta sig till gemensamma tjänster mellan glesbygd och storstad, mellan små pastorat och stora. Däremot är det stor skillnad mellan olika stift och olika tjänster.

Om arkivering av elektroniska dokument:

- ◆ Endast 21 procent anger att de idag arkiverar elektroniska dokument.

Om man skulle fördela de åtta olika tjänsterna på en kontroversialitetsskala skulle den kunna se ut som följer:

KsSkr 2021:1
Bilaga 3



De viktigaste faktorerna enligt respondenterna för en lyckad gemensam digitalisering är:

- ◆ Ökad lokal kompetens. Man menar att det finns stora nivåskillnader mellan församlingarna.
- ◆ Ökad kommunikation och transparens från stift och den nationella nivån
- ◆ Ökad tillit (misstro lokalt-centralt maktperspektiv)
- ◆ Det ska vara frivilligt och billigt, lätthanterligt och med ökad säkerhet
- ◆ Snabbare utrullning av nya initiativ.

Appendix 2 Sammanfattning av stiftens remissvar

(Hela remissen samt stiftens svar kan begäras ut som KS 2020-1652)

Fråga 1

Svenska kyrkans digitala infrastruktur ska, från och med 2024 finansieras av den gemensamma avgiften för nationell nivå genom en höjning med ett öre.

Fråga 2

Driften av Svenska kyrkans gemensamma löneservice ska initialt vara en betaltjänst. Inriktningen är att den senast 2030, eller vid 80 procents anslutning, finansieras av den gemensamma avgiften

Fråga 3

En särskild färdplan för implementation av Svenska kyrkans gemensamma ekonomiservice tas fram till kyrkomötet 2022, innehållande konsekvensbeskrivning avseende kostnader och finansiering vid full anslutning till gemensam ekonomiservice senast 2030, eller 80 procentig anslutning. Beslutsunderlaget ska tas fram i dialog med stift och församlingar/pastorat.

Fråga 4

Kyrkostyrelsen ska i samarbete med stiftens ta fram stöd för medlemskommunikation som kan användas av de församlingar/pastorat som så önskar och att arbetet stöds av ett gemensamt medlemsvårdssystem.

Stift	Fråga 1	Fråga 2	Fråga 3	Fråga 4
Luleå	Grön	Grön	Grön	Grön
Stockholm	Grön	Grön	Grön	Grön
Uppsala	Grön	Grön	Grön	Grön
Strängnäs	Grön	Grön	Grön	Grön
Lund	Grön	Gul	Gul	Gul
Växjö	Grön	Grön	Grön	Grön
Göteborg	Grön	Grön	Grön	Grön
Skara	Grön	Grön	Grön	Grön
Linköping	Grön	Gul	Grön	Grön
Västerås	Röd	Röd	Grön	Grön
Visby	Gul	Gul	Grön	Gul
Härnösand	Grön	Gul	Grön	Grön
Karlstad	Grön	Grön	Grön	Grön

Positiv till förslaget	Grön
Tveksam eller kluven till förslaget	Gul
Negativ till förslaget	Röd

Grönt på fråga tre innebär att man ställer sig positiv till förslaget om att en särskild färdplan tas för beslut i kyrkomötet 2022. Det behöver inte betyda att man idag tagit ställning till om man då kommer att vara positiv till förslaget.

Som framgår av tabellen ovan är stiftens generellt sett positiva till förslagen, men stiftens har gjort medskick som man önskar att kyrkostyrelsen beaktar.

Hälften av stift

- ♦ är fortsatt tveksamma till obligatorisk gemensam finansiering när det gäller löne- och ekonomitjänster. Utöver de stift som är markerade med gult eller rött ovan, har ett par stift som bejakar förslaget, samtidigt flaggat för att en obligatorisk gemensam finansiering kan uppfattas som ett indirekt krav på obligatorisk anslutning.
- ♦ önskar en tydligare och mer transparent kommunikation. Man ser att stiftens roll behöver förtydligas. Flera föreslår en direktkommunikation mellan nationell nivå och församlingarna. ”Kyrkostyrelsen behöver hitta former för en tydlig kommunikation också med den lokala nivån” och ”Det finns i nuläget en övertro från nationell nivå till stiftens förmåga att vara örat mot marken. Aktualiserade frågor har ofta generellt stannat inom stiftskanslierna, och har därmed inte nått ut till församlingar/pastorat.”

Fyra till fem stift

- ♦ är oroliga för kompetensdränering av glesbygden
- ♦ betonar vikten av att församlingar/pastorat är delaktiga i framtagande av medlemsvårdsprocesserna
- ♦ betonar vikten av kontinuerlig benchmarking, konkurrensutsättning och utvärdering av nationella tjänster
- ♦ varnar för att den lokala nivåns självbestämmande påverkas
- ♦ efterfrågar utförligare underlag om kostnad, fördel för den lokala enheten och beslutsunderlag

Två till tre stift

- ♦ önskar inte något fast årtal för gemensam finansiering av löne- och ekonomiservice, utan ser hellre 80 procent anslutningsgrad
- ♦ önskar få tydliggjort gränsdragningarna mellan lokal enhet och nationell nivå i de olika tjänsterna
- ♦ önskar en satsning på utbildning och en gemensam utbildningsplan när det gäller Svenska kyrkans gemensamma digitala infrastruktur
- ♦ menar att avvecklingen av stiftens servicebyråer bör ingå i kyrkostyrelsens etableringskostnader av löne- och ekonomiservice
- ♦ är tveksamma till att EN lösning skulle passa alla församlingar/pastorat oberoende av storlek
- ♦ att löne- och ekonomiservice borde kunna finnas på fler platser i landet än en
- ♦ menar att samverkan är bra, men lika gärna kan ske mellan församlingar och mellan församlingar/pastorat och stift.
- ♦ önskar att finansiering hellre bör ske genom utjämningsystemet

Ett stift

- ♦ betonar vikten av brukarråd
- ♦ önskar en prismodell där de större pastoraten med stora volymer får mängdrabatt
- ♦ önskar att även systemkostnaderna för Svenska kyrkans upphandlade löne- och ekonomisystem ska ingå i infrastrukturen som bör bekostas av den gemensamma avgiften och att församlingar/pastorat därmed bara betalar för själva tjänsten
- ♦ önskar att skjuta på gemensam finansiering av infrastrukturen till 2026
- ♦ menar att namnet ”ekonomiservice”, kan vara olyckligt, eftersom det kan sammanblandas med ekonomiprocesser som sker lokalt eller som man får hjälp med av sitt stifts servicebyrå
- ♦ anser att det inte finns något behov av löne- och ekonomitjänster

- ◆ önskar en tydlig beskrivning mellan nationell nivå, stift och församlingar/pastorat i införandet av gemensamma system
- ◆ önskar ett ekonomiskt underlag som beskriver hur den gemensamma avgiften är tänkt att fördelas mellan nationell nivå och stift
- ◆ önskar ett underlag som beskriver de beräkningar som gjorts gällande vilka besparingar pastorat och församlingar kan göra genom att ansluta sig till de gemensamma systemen
- ◆ önskar en redogörelse för hur man avser att arbeta med de utmaningar som lyfts i huvudgrupp A (funktionalitet och kvalitet i tjänsterna) respektive huvudgrupp B (det teologiska perspektivet med fokus på självbestämmande och kompetens) i promemorians analys
- ◆ undrar hur den föreslagna finansieringen via kyrkoavgiften skulle se ut för stiftet.
- ◆ menar att den nationella nivån bör stå för kostnaderna vid driftsstörning.

Bilaga 4

Omvärldsbeskrivning

Varje tid ställer Svenska kyrkan inför teologiska, ekonomiska och organisatoriska utmaningar och möjligheter. Svenska kyrkan både påverkas av och kan påverka sin omvärld genom en aktiv och medveten hållning till föränderliga villkor och den givna kallelsen att i ord och handling förkunna evangelium.

Denna rapport inleds med att teckna en bild av övergripande globala utvecklingslinjer under 2019–2020 och lyfter därefter fram två områden som särskilt har präglat den aktuella perioden: pandemin och de växande hoten mot demokratin. Rapportens avslutande del beskriver utvecklingen inom Svenska kyrkan och några av de utmaningar som samtidigt ställer Svenska kyrkan inför.

Globala strömningar och utmaningar

Året 2020 inleddes med fortsatta världsvida folkliga protester. I en tid av växande auktoritärism är det inte en slump att protesterna växer. Repression framförer frihetslängtan, inte minst bland unga, vilket kan förebåda stora förändringar i framtiden då världen idag har den yngsta befolkningen på länge.

En mobilisering har skett mot odemokratiska eller korrupta makthavare. I bland annat USA, Hongkong, Algeriet, Belarus, Bolivia, Chile, Nicaragua, Libanon, Sudan, Indien och Ryssland har demonstranter fyllt gatorna och i vissa fall – som i Algeriet och Sudan – lyckats avsätta impopulära makthavare. Under 2020 har även kampen mot polisvåld och diskriminering av rasifierade människor globaliserats och synliggjorts.

En del av protesterna under 2019 var mindre riktade mot specifika politiska system och makthavare än mot generella frågor rörande framtid, hopp och överlevnad. Inspirerad av den unga svenskan Greta Thunbergs skolstrejk för klimatet växte under 2019 rörelsen *Fridays for Future* fram och fick en global spridning framför allt, men långt ifrån uteslutande, bland ungdomar.¹⁵

Året 2020 har både inneburit förstärkta globala trender och omvälvande trendbrott. Det coronavirus som orsakar sjukdomen covid-19 spreds mellan kontinenterna under våren och medförde ett bakslag för hälsa och fattigdomsbekämpning. Det ledde till inställda vaccinationsprogram, utträngningseffekter av annan sjukvård samt humanitära och ekonomiska kriser. Pandemin förstärker sedan tidigare befintliga trender som växande socio-ekonomiska klyftor, inskränkningar i demokratiska rättigheter, ökande digitalisering och med den ökande ojämlikhet i tillgången till digital teknik.

Ökad digitalisering och plötsliga minskningar i både transporter och produktion i spåren av pandemin visar på möjligheter framåt. Klimatförändringarna är inte längre ett avlägset framtida hot utan allt mer en påtaglig realitet. En rapport från FN, publicerad den 2 december 2020, slår fast att perioden 2011–2020 är den varmaste som någonsin uppmätts. Klimatförändringarna är intimt sammanlänkade med en rad andra oroväckande händelser och utvecklingstendenser: mer extremt väder, höjda havsnivåer och smältande glaciärer hotar matförsörjning och livsförutsättningar globalt, där de

¹⁵ <https://www.theguardian.com/environment/2019/sep/21/across-the-globe-millions-join-biggest-climate-protest-ever> 2020-10-13

förödande bränderna i bland annat Amazonas, Kalifornien och Australien under 2019–2020 visat prov på akuta hot i spåren av stigande temperatur.¹⁶

Nya, förändrade eller redan kända smittämnen orsakar ständigt utbrott i olika delar av världen. Över 60 procent av dessa utbrott orsakas av så kallade zoonoser – sjukdomar som sprids mellan djur och människor. Utbrott som dessa hör till mänsklighetens historia men förväntas öka i framtiden som ett resultat av bland annat förändringar i djurproduktion, djurtransporter och förändrade förhållanden för vilda djur och sällskapsdjur.¹⁷ Covid-19, SARS och fågelinfluensa är sentida exempel på förödande zoonoser.

Växande behov och humanitära och ekologiska katastrofer i kombination med en global ekonomisk depression ställer världen inför enorma utmaningar. Idag befinner sig totalt omkring 80 miljoner människor i världen på flykt, vilket är den högsta siffran någonsin.¹⁸ Under 2019 var det så kallade humanitära finansieringsgapet det största någonsin då behoven var nästan dubbelt så stora som den tillgängliga finansieringen. Under 2020 har de humanitära behoven ytterligare ökat dramatiskt till följd av pandemin.¹⁹ Konsekvenser inom migrationsområdet är långtgående och oöverblickbara.

Vi närmar oss en global demografisk vändpunkt där befolkningsökningen gradvis kommer till halt. Vi har världshistoriens yngsta befolkning, 42 procent är under 25 år, men från och med nu kommer ökningen av antalet barn att plana ut och minska vilket innebär att andelen äldre i det ”globala nord”²⁰, kommer att öka kraftigt. I Europa är idag en femtedel av befolkningen 65 år eller äldre och andelen som är 80 år eller äldre förväntas mer än fördubblas till år 2100, för att då uppgå till 14,6 procent av hela befolkningen. Utan ökad invandring innebär detta en minskad försörjningskvot.²¹ I framför allt Afrika och delar av Asien kommer däremot andelen personer i arbetsför ålder att växa.²²

¹⁶ <https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/> “Total destruction: why fires are tearing across South America”. *The Guardian*, 2020-10-09, <https://www.dn.se/nyheter/varlden/hagelstormar-orsakar-skador-i-vaderdrabbat-australien/>,

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/rekordstora-brander-utom-kontroll-i-usa> 2020-10-09. Även hotet mot biologisk mångfald är akut, <https://www.wwf.se/pressmeddelande/populationerna-av-vilda-ryggradsdjur-har-i-snitt-gatt-ned-med-68-procent-3765979/> (hämtat 2020-10-01).

¹⁷ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/krisberedskap/samordning-infor-och-vid-kris-zoonosberedskap/> (hämtat 2021-02-05).

¹⁸ <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html> (hämtat 2020-09-22).

¹⁹ https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GHRP-COVID19_July_update_0.pdf (hämtat 2020-09-22).

²⁰ Till ”Global North” hänförs ofta industriländer samt G8-medlemmarna och Östeuropa tillsammans med Israel, Japan, Sydkorea, Taiwan, Singapore, Australien och Nya Zeeland.

²¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/sv, 2020-10-03.

²² <https://ourworldindata.org/age-structure>, 2020-10-03.

Coronapandemin

Under senhösten 2019 började coronaviruset, som orsakar en viral luftvägsinfektion kallad covid-19, att spridas i Hubeiprovinserna i Kina. Under de första månaderna av 2020 utvecklades virusutbredningen till en regelrätt pandemi vars effekter är mer eller mindre påtagliga över hela jordklotet. Tidiga förhoppningar om att pandemin skulle klinga av efter några månader har kommit på skam och stora delar av världen befinner sig vid årsskiftet 2020–2021 mitt i en andra våg av smittspridning med ett kraftigt ökat antal smittade och avlidna. Fortfarande är kunskapen om viruset begränsad, men forskningen pekar på att covid-19 kommer att påverka människors vardag under många år framöver.²³

Det stod tidigt klart att coronautbrottet inte bara var en kris för folkhälsan utan också en ekonomisk, politisk och existentiell kris. Smittan slår ojämnt och drabbar olika regioner, generationer och socioekonomiska grupper på ofta radikalt olika sätt. Oberoende av vilket land de befinner sig i har redan utsatta grupper – till exempel ensamkommande flyktingar, trångbodda, personer med svagare ställning på arbetsmarknaden – ofta sämre möjligheter att hålla sig i karantän än mer privilegierade grupper. Dödligheten i covid-19 i Sverige var under våren 2020 därför högre bland låginkomsttagare, för människor som immigrerat från låginkomstländer, för lågutbildade och för ogifta äldre.²⁴

Den globala spridningen av coronaviruset har fått djupgående konsekvenser för ekonomier runt om i världen. FN:s organ för industriell utveckling har beräknat en nedgång i produktion med 18 procent i höginkomstländer och 22 procent i låginkomstländer.²⁵

Pandemin har lett till kraftigt ökade ekonomiska klyftor. Nedstängningar under pandemin har för många lett till ett akut ekonomiskt avbräck, som ett resultat av arbetslöshet och minskade intäkter. Särskilt hårt har de drabbats som fick sin utkomst från informell sektor, där kvinnor och barn är kraftigt överrepresenterade. De med inkomster och förmögenheter kopplade till fastigheter och den finansiella sektorn har drabbats mindre hårt eller till och med ökat sina tillgångar som ett resultat av denna sektors relativt snabba återhämtning efter den kraftiga nedgången i mars. Tidigare års utveckling mot en allt mer ökad polarisering ser med andra ord ut att fördjupas och förstärkas.²⁶

I Sverige, EU och globalt har en rad krispaket lanserats med åtgärder för att begränsa smittspridningen och för att försöka mildra de samhällsekonomiska konsekvenserna av pandemin.²⁷ Konjunkturinstitutet beräknar att pandemin har lett till att den svenska BNP-tillväxten under 2020 har varit negativ, cirka -4 procent. År 2021 beräknas ekonomin återhämta sig. Arbetslösheten har ökat i spåren av pandemin, och var i slutet av 2020 8,5 procent och förväntas fortsätta öka något

²³ How the pandemic might play out in 2021 and beyond. *Nature*. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02278-5>. 2020-08-05.

²⁴ <https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pessmeddelanden/ny-rapport-om-agenda-2030-storaskillnader-mellan-grupper-i-sverige/> 2020-11-05.

²⁵ <https://www.unido.org/stories/coronavirus-economic-impact-10-july-2020>

²⁶ <https://blogs.worldbank.org/voices/what-covid-19-can-mean-long-term-inequality-developing-countries>. <https://www.oxfam.org/en/research/inequality-virus>.

<https://www.pwc.ch/en/publications/2020/UBS-PwC-Billionaires-Report-2020.pdf> 2020-11-19.

²⁷ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2020/04/prop.-201920100/>

även 2021.²⁸ Skillnaderna är stora mellan branscher, och därmed hur olika regioner eller sociala segment drabbats. Effekterna på hushållens ekonomi av ekonomisk nedgång och arbetslöshet kan också bli mer drastiska än under de senaste decenniernas kriser, då fler idag har en lösare koppling till arbetsmarknaden och inte täcks av socialförsäkringssystemen i lika hög grad.²⁹ Redan under 2020 uppger flera civilsamhällesorganisationer att nya grupper har sökt bland annat bistånd under 2020.

Särskilt hårt drabbas unga och utrikes födda. Arbetslösheten i dessa grupper steg mycket snabbt i början av pandemin samtidigt som sysselsättningen föll. Sysselsättningsgraden bland unga och bland utrikes födda var under tredje kvartalet 2020 knappt 7 respektive 3 procentenheter lägre än under samma kvartal 2019. Tidigare kriser har visat att många av de unga som blivit arbetslösa hamnat i permanent utanförskap.³⁰ Motsvarande trend riskerar nu att återupprepas i efterdyningarna av pandemin. Framför allt är unga utan gymnasieexamen, unga som är utrikesfödda och unga med funktionsnedsättning överrepresenterade bland de som hamnar i bestående utanförskap.³¹ Avsaknaden av arbetstillfällen för ungdomar kan alltså komma att leda till lägre sysselsättning också på lång sikt.³²

Coronapandemins effekter på jordens ekosystem är inte entydiga. Restriktionerna till följd av covid-19 har påverkat utsläppen av växthusgaser både i Sverige och internationellt. Flera studier pekar på att de globala utsläppen av koldioxid under 2020 kan komma att minska 4–8 procent jämfört med 2019. Utsläppsminskningen förväntas dock vara tillfällig.³³ Eftersom basindustrin, som står för majoriteten av klimatpåverkan, fortlöper ungefär som vanligt kommer de långsiktiga positiva klimateffekterna av pandemin troligen att bli marginella eller obefintliga.³⁴ Den ekonomiska nedgången har också lett till inställda klimatinvesteringar.

Den sedan decennier generellt sett positiva utvecklingen för mänsklighetens hälsotillstånd och medellivslängd har i och med pandemin brutits under 2020. Pandemin riskerar att få långtgående konsekvenser, såväl i direkta effekter på dödlighet, som i inställda vaccinationsprogram, utträngningseffekter av annan sjukvård, och humanitära och ekonomiska kriser. Effekterna av viruset påverkas av den demografiska sammansättningen i olika länder, hur väl och hur länge olika länder lyckas hålla social distansering och vidta förebyggande åtgärder. Genomgående drabbas de fattigaste och mest utsatta hårdast.³⁵ På längre sikt finns risk för växande socioekonomiska klyftor, ökande segregation och utanförskap.

Den psykiska ohälsan ökar, ofrivillig ensamhet och förlust av någon närstående kan innebära ett stort lidande, och isolering i hemmet ökar risken för våld särskilt för

²⁸ https://www.konj.se/download/18.27928bd3175024f3af44c7d9/1602677263725/Specialstudie%2014%20okt%202020_Covid_del1.pdf 2020-10-15.

²⁹ Försäkringskassan 2020, Inkomstbortfallsprincipen försvagas över tid, <https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/b68f3137-695f-4140-bb74-788e12211083/kort-analys-2020-2-forsakrad-inkomst.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>, 2020-10-22.

³⁰ https://www.muuf.se/sites/default/files/bedomning_av_coronakrisens_konsekvenser_for_ungas_etablering.pdf

³¹ https://www.muuf.se/sites/default/files/bedomning_av_coronakrisens_konsekvenser_for_ungas_etablering.pdf

³² <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ekonomiska-kommentarer/svenska/2021/coronakrisen-och-arbetsmarknaden--effekter-pa-kort-och-lang-sikt.pdf> (hämtat 2021-02-05).

³³ <https://naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpa-verkande-utslapp/Coronapandemin-och-koldioxidutslappen/> (hämtat 2020-09-11).

³⁴ www.naturvardsverket.se 2020-04-08.

³⁵ How the pandemic might play out in 2021 and beyond. *Nature*. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02278-5>. 2020-08-05.

kvinnor och barn³⁶. Vårdpersonal och personer som intensivvårdas för covid-19 löper särskilt stor risk för nedsatt psykisk hälsa. En stor andel väntas få posttraumatiskt stressyndrom. Det är även sannolikt att våld mot barn, depression och oro i befolkningen ökar till följd av den ekonomiska krisen i pandemins spår.³⁷

Hoten mot demokratin växer

Att demokratis grundvalar måste värnas aktivt och kontinuerligt vittnar inte minst de senaste årens utveckling om med ökat antal attacker mot oppositionella, undantagstillstånd, desinformation och hårdare restriktioner för journalister. År 2020 blev på grund av pandemin ett år med särskilt stora inskränkningar i demokrati och mänskliga rättigheter, dels som ett led i bekämpningen av covid-19, dels som en allmän negativ trend där regimer tagit smittspridningen som förevändning för inskränkningar i människors fri- och rättigheter. För fjortonde året i rad backar den demokratiska utvecklingen i världen³⁸ och fler demokratier än tidigare är på demokratisk tillbakagång.³⁹ Demokratiindex, som mäter tillståndet för demokratin i 167 av världens länder, visar en bred nedgång och den lägsta nivån sedan 2006 då mätningarna inleddes. Endast 13,2 procent räknas som fullvärdiga demokratier, definierat som utöver fria val även innefatta respekt för fristående lagstiftande organ, förenings-, mötes- och yttrandefrihet. Sammantaget innebär det att endast 3,4 procent av världens befolkning bedöms leva i öppna stater, medan 67 procent bor i stängda eller repressiva samhällen.⁴⁰ I forna Sovjetstater i Central- och Östeuropa är demokratis tillbakagång särskilt påtaglig. För tio år sedan fanns 15 demokratiska länder i regionen, jämfört med 10 under 2020. Framför allt sker de demokratiska inskränkningarna i form av att rättsväsendet i ökad grad manipuleras till att bli ett politiskt styrinstrument. Hot och statliga påtryckningar mot civilsamhället och massmedia pekas också ut som faktorerna bakom att länder så som Polen, Ungern, Serbien och Montenegro inte längre klassas som demokratiska utifrån människorättsorganisationen Freedom Houses index.⁴¹ Under 2019 dödades mer än 300 människorättsförfvarare i 31 länder och 68 procent av morden skedde i Latinamerika.⁴²

Konkurrerande visioner av ett gott samhälle, och meningsskiljaktigheter om hur det ska byggas, är en oundgänglig del av det politiska samtalet. Men lika oundgängligt är ett mått av konsensus kring vad som är fakta och vad som är fiktion samt hur man, med vetenskapliga metoder, vinner kunskap om verkligheten. En sådan grundläggande samsyn är idag inte självklar, utan hotas även i etablerade demokratier av ett aktivt undergrävande av tilltron till vetenskap och kritisk journalistik. Genom sociala

³⁶ https://scb.se/contentassets/992b5ef6a28a451286cfff1672acea73/mi1303_2020a01_br_x41br2002.pdf, s. 119.

³⁷ https://www.folkhalsoguiden.se/globalassets/verksamheter/forskning-och-utveckling/centrum-for-epidemiologi-och-samhallsmedicin/folkhalsoguiden/rapporter-och-faktablad/coronapandemin-och-psykisk-halsa---en-prognos-om-kort--och-langsiktiga-effekter_uppdaterad-2020-04-28.pdf (hämtat 2021-02-05)

³⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy>

³⁹ V-Dem Institute, *Autocratization Surges – Resistance Grows. Democracy Report 2020*. Gothenburg: Department of Political Science, University of Gothenburg, 2020.

⁴⁰ <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2020/>, <https://monitor.civicus.org/quickfacts/> (hämtat 2020-09-21).

⁴¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy>

⁴² https://www.frontlinedefenders.org/sites/default/files/global_analysis_2019_web.pdf (hämtat 20-09-21).

medieplattformar som Twitter och Facebook har konspirationsteorier, ”alternativa fakta” och annan desinformation och propaganda kunnat etablera sig i det offentliga samtalet och ge energi åt en populistisk och antidemokratisk retorik runt om i världen.

De sociala plattformarnas växande betydelse som en reell global maktfaktor visar på en växande koncentration av makt bortom statlig kontroll och internationella regleringar. Det faktum att USA:s före president på livstid avstängts från plattformen Twitter är ett exempel på hur helt nya aktörer kommit att inta centrala roller i det internationella politiska landskapet. I syfte att hantera denna nya situation görs försök, till exempel genom Digital Services Act (DSA) inom EU, att genom lagstiftning både säkra yttrandefriheten och hindra spridning av desinformation och olagligt innehåll samt för att öka transparensen.⁴³

Presidentvalet i USA och dess efterverkningar har fördjupat klyftorna och misstron i det amerikanska samhället. Donald J. Trumps vägran att erkänna presidentvalets legitimitet och giltighet är ett exempel på ett försök att aktivt underminera tilltron till det demokratiska samhällets bärande principer. En tredjedel av amerikanerna tror till exempel att valfusk låg bakom Joe Bidens seger över Donald Trump i presidentvalet i november 2020 och omkring 40 procent tror att coronaviruset har tillverkats i ett laboratorium i Kina.⁴⁴

Misstron mot, och den grundläggande bristen på respekt för, några av demokratins mest fundamentala principer – respekten för resultatet av fria och öppna politiska val och det fredliga och ordnade maktskiftet – kom till uttryck i stormning av Kapitolium, USA:s parlamentsbyggnad i Washington DC, den 6 januari 2021.

Växande populism⁴⁵ och en allt mer hotad demokrati är emellertid ett globalt och växande fenomen. De senaste åren har präglats av ett ökande stöd för populistiska partier och rörelser vilka, ofta genom konspirationsteorier och desinformationskampanjer på sociala medier, formulerar och kanaliserar en upplevelse hos breda befolkningslager av att inte ha fått del av den ekonomiska tillväxten, av att ha glömts bort eller förrättats av en politisk elit. Långt ifrån allt stöd för dessa rörelser kommer emellertid från socioekonomiskt marginaliserade grupper. Även i väletablerade grupper, inte minst i USA, har högerpopulismen vunnit mark under senare år. Mycket av missnöjet paketeras i ett isolationistiskt, främlingsfientligt och misogynt språkbruk med udden riktad mot demokrati och öppenhet.⁴⁶ I dessa kretsar odlas även ofta en djup

⁴³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act-ensuring-safe-and-accountable-online-environment_en (hämtat 2021-02-22).

⁴⁴ <https://www.npr.org/2020/12/30/951095644/even-if-its-bonkers-poll-finds-many-believe-qanon-and-other-conspiracy-theories?t=1609328473614> (2020-12-30).

⁴⁵ Begreppet populism är omstritt och kan användas om rörelser på både den politiska höger- och vänsterkanten. Här används Cas Muddes och Rovira Kaltwassers definition på populism som en ideologi som förenklar komplexa samhällsproblem genom att dela in samhället i två homogena och antagonistiska läger – ”det rena folket” mot ”den korrupta eliten” – och som hävdar att politiken bör vara ett uttryck för volonté générale (den allmän vilja). Dualismen ”folk” mot ”elit” reproduceras ofta på andra nivåer i samhället (till exempel i en uppdelning mellan ”infödda” och ”invandrare”) och genererar ett allmänt ”vi-och-dom”-tänkande. Exempel på populistiska rörelser är agrar populism i Ryssland och USA vid sekelskiftet 1900, socioekonomisk populism i Latinamerika i mitten av 1900-talet och främlingsfientliga rörelser i framför allt Europa i slutet av 1900- och början av 2000-talet, <http://www.oxfordhandbooks.com.ezp.sub.su.se/view/10.1093/oxfordhb/9780199585977.001.0001/oxfordhb-9780199585977-e-026?rskey=t855Pa&result=1>.

⁴⁶ Jan Erik Grindheim. Why Right-Leaning Populism has Grown in the Most Advanced Liberal Democracies of Europe. *The Political Quarterly*, 90:4. 2019. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1467-923X.12765> (hämtat 2021-02-17).

skepsis mot vetenskapliga och andra auktoriteter vilket kommer till uttryck i bland annat klimatförnekelse och allehanda konspirationsteorier.⁴⁷

Säpo varnar i sin årsbok för en kraftig ökning av personer också i Sverige som sympatiserar med extremistmiljöernas ideologier där radikaliseringsprocesser ofta sker via internet. På lång sikt hotar denna utveckling den svenska demokratin och landets säkerhetspolitiska läge.⁴⁸ Demokratin undergrävs även av ökande hot, hat och trakasserier mot folkvalda. Därtill ses ökade socioekonomiska skillnader i valdeltagande.⁴⁹

Ingrepp i demokratin grundstenar under våren 2020, både internationellt och i Sverige, visar att demokratin är en skör konstruktion. Påbjuden karantän eller utgångsförbud ställer rätten till liv och hälsa mot rätten till mötes- och rörelsefrihet. Sverige har dock i ett internationellt perspektiv valt en väg med lägre grad av restriktioner och nedstängningar, än i många andra delar av världen.

Stater med auktoritära tendenser har i olika delar av världen kunnat utnyttja pandemin som en förevändning för att inskränka de mänskliga rättigheterna och krympa det demokratiska utrymmet.⁵⁰ Under perioden mars-april 2020, till exempel, ställdes tolv nationella val in runt om i världen. Mandattiden för politiska makthavare har automatiskt förlängts på obestämd tid utan att allmänheten fått yttra sig.⁵¹ Även i Sverige har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder som inskränker många av de rättigheter, bland annat den grundlagsskyddade religionsfriheten, som medborgare i Sverige länge tagit för givna. I Sverige har rätten att delta i allmänna sammankomster samt offentliga tillställningar inskränkts till förmån för andra mänskliga rättigheter, såsom rätten till hälsa och liv.

Svenska kyrkan och det religiösa landskapet

En studie från Pew Research Center visar att 62 procent av världens befolkning anser att religion spelar en viktig roll i deras liv. Men variationen mellan och inom länder är stor. Andelen har sedan 1991 ökat i exempelvis Ryssland och Ukraina, medan den minskat betydligt i västra Europa.⁵² De nordiska länderna är världens mest sekulära, samtidigt som de har en mycket stor andel av befolkningen som tillhör de lutherska folkkyrkorna.⁵³ Men även detta är under förändring och nedgången i tillhörighet är särskilt uttalad i Sverige.

Under det senaste decenniet har andelen i Sverige som uppger att de tror på Gud minskat från 47 till 36 procent. Samtidigt är Sverige ett av världens mest mångreligiösa länder och en majoritet, 70 procent, av svenskarna identifierar sig med någon

⁴⁷ <https://www.oxfordresearchgroup.org.uk/blog/right-wing-populism-and-climate-change-policy> (hämtat 2021-03-25)

⁴⁸ Extremism här inkluderar den våldsbejakande högerextremistiska, den våldsbejakande vänsterextremistiska, och den våldsbejakande islamistiska miljön, <https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.a5cd4be16dfd84e1716a5/1585209341505/Arsbok2019.pdf>, s. 23

⁴⁹ <https://www.delmos.se/aktuellt/debattartiklar/segregation-kan-vara-hinder-for-demokratin/>

⁵⁰ <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2020/09/debattartikel-av-nordiska-ministrar-manskliga-rattigheter-och-demokrati-avgorande-i-den-globala-kampen-mot-covid-19/> (hämtat 20-09-21).

⁵¹ <https://www.idea.int/news-media/news/val-och-covid-19-%E2%80%93-demokrati-i-os%C3%A4kra-tider>

⁵² <https://www.pewresearch.org/global/2020/07/20/the-global-god-divide/>, 2020-10-15. Pew Research Center ställde dessa frågor till 38 426 personer i 34 länder under 2019.

⁵³ Jmf Davie, 2002; Norris & Inglehart, 2011; Bruce, 2011 och Bäckström, Edgardh Beckman & Pettersson, 2004; Zuckerman, 2009.

religion. En ny rapport från Myndigheten för stöd till trossamfund, SST, som bygger på SOM-undersökningens statistik visar att engagemanget minskar men många fortsätter tillhöra.⁵⁴

Svenska kyrkan har 5,8 miljoner medlemmar, 56 procent av befolkningen, och är därmed fortfarande en stor kyrka och Sveriges största civilsamhällesorganisation. Trenden är fortsatt nedåtgående, men medlemstappet har bromsat in något under 2020 och understiger den senaste prognosen med drygt 10 procent. Svenska kyrkan följer en mer övergripande trend där traditionella religiösa institutioner tappar mark. Även i Norska kyrkan och Evangelisk lutherska kyrkan i Finland har utträdena legat högt de senaste åren, med utträden motsvarande 62 000, 71 000 respektive 56 000 tillhöriga 2019. I den danska folkkyrkan har dock utträdena gått ned, vilket innebär att nästan lika många lämnar som träder in. Sammantaget innebär detta dock att de nordiska folkkyrkorna fortfarande har en stor andel tillhöriga: Norska kyrkan 74 procent, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland 69 procent och den danska folkkyrkan 74 procent av befolkningen.⁵⁵ Svenska kyrkans jämförelsevis låga andel medlemmar av befolkningen är, utöver utträden, främst en effekt av skillnad i demografi med en större andel utrikesfödda i Sverige än i våra grannländer.⁵⁶

Svenska kyrkan når ut till ett mycket stort antal personer, även om relativt få besöker kyrkans verksamheter. Nästan tre fjärdedelar av dem som besvarat Svenska kyrkans årliga enkät till allmänheten 2019 uppger att de varit kontakt med Svenska kyrkan i någon form under det senaste året. Formerna för mötena förändras dock. Vanligast är besök på kyrkogård (46 procent) och gudstjänst i samband med dop, konfirmation, vigsel eller begravning (42 procent).

Deltagande i gudstjänst har totalt sett minskat, med 5,5 procent sedan föregående år, från 14,1 till 13,3 miljoner besök, och drygt 28 procent sedan 2009. Den största nedgången ses för huvudgudstjänsterna, men även besök vid andra gudstjänster har minskat mycket. 2019 implementerades första gången gudstjänstkategorierna som följer Kyrkohandboken 2017, vilket gör att alla kategorier av gudstjänster inte är helt jämförbara över tid. En del i nedgången av gudstjänster är också en följd av ett förtydligande i statistikföringen som inneburit att fler konserter och färre musikgudstjänster rapporterats in.⁵⁷

I spåren av pandemin har gudstjänstdeltagandet ändrat skepnad. TV-gudstjänsterna, till exempel, har fördubblat sina tittarsiffror och många församlingar upplever att de lyckats nå ut till nya grupper då gudstjänster och andakter och bön digitaliserats. Från att endast en av tio församlingar erbjudit förinspelade eller direktsända digitala utsändningar av gudstjänster, andakter och bön gjordes omfattande omställningar under pandemins inledande månader till att över åtta av tio erbjudit digitala format.⁵⁸

För att minska smittspridningen av covid-19 införde regeringen den 29 mars 2020 förbud mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare. Det medförde att exempelvis pastorat och församlingar i Stockholms stift tog

⁵⁴ Erika Willander och Max Stockman (2020), *Ett mångreligiöst Sverige i förändring*

<https://www.myndighetensst.se/om-oss/nyheter/nyhetsarkiv-aktuellt/2020-09-28-ett-mangreligiost-sverige-i-forandring.html>

⁵⁵ <https://www.km.dk/folkekirken/kirkestatistik/folkekirkens-medlemstal/>, https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kirke_kostraaar, <https://evl.fi/fakta-om-kyrkan/statistik>, 2020-10-16.

⁵⁶ Sverige har en högre andel utlandsfödda än övriga nordiska länder. I viss mån kan även skillnader i om dopet är medlemsgrundande påverka. Norge skiljer sig liksom Sverige från de övriga nordiska länderna genom att i fram till 1996 utgå från föräldrarnas medlemskap, inte dopet, för medlemskap.

⁵⁷ Svenska kyrkans statistikdatabas 2019.

⁵⁸ CONTOC-rapport, kommande.

beslutet att, till följd av det lokala smittläget, helt ställa in gudstjänstfirande i traditionell fysisk form under påskhelgen och fram till sommaren 2020. Med förbud mot större samlingar än åtta från och med den 24 november 2020 begränsades möjligheterna för gudstjänstfirande i kyrkorummet ytterligare. Efter protester från bland annat Svenska kyrkan har undantag gjorts för begravningar där maxantalet är 20 personer.

Det diakonala arbetets betydelse för Svenska kyrkans identitet och anseende och för den existentiella hälsan kan knappast överskattas. Öppen gemensamhetskapande verksamhet och sorgegrupper är en viktig del av det diakonala arbetet. Under 2019 skedde drygt 2,3 miljoner besök i den öppna gemensamhetskapande verksamheten, vilket är en ökning med 29 procent sedan 2010.⁵⁹

Församlingarnas diakonala verksamhet riktar sig i första hand till äldre. Barn möter församlingens diakoni mestadels genom lägerverksamhet och öppen mötesplats. En knapp tredjedel av församlingarna uppger att de har öppen verksamhet riktad mot unga vuxna. Unga vuxna är också en stor grupp (nästan 40 procent av verksamheten när denna grupp), som får stöd i form av kläder och mat, psykosocialt stöd, arbetsmarknadsinsatser, och hjälp med myndighetskontakter (drygt 30 procent vardera).⁶⁰

Med anledning av smittspridningen har en del av det diakonala arbetet ställts om för att stödja de äldre och andra personer med särskilt behov av hjälp. Tillsammans med Rädda barnen, Riksidrottsförbundet, Sveriges Stadsmissioner, och Svenska Röda Korset har Svenska kyrkans församlingar med stöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) förmedlat medicin- och matleveranser. Under perioden mars till september 2020 rapporterade 11 stift in totalt 10 943 mat- och medicinleveranser, men den verkliga siffran är något högre.⁶¹

Ensamheten växer, inte minst bland de äldre, som på grund av sin sårbarhet isolerats mer än andra grupper. Siffror från tjänsten *Jourhavande präst* visar påtagligt växande behov av stöd i spåren av pandemin. Antalet samtal har ökat och i genomsnitt har mellan 8 000 och 9 000 personer ringt per månad vilket är en ökning med nästan en tredjedel jämfört med januari och februari 2020. Jourhavande präst-chatten har ökat med mellan 100 och 200 procent mellan månaderna april och augusti.⁶²

Hur pandemin påverkar Svenska kyrkans synlighet och allmänhetens förtroende för kyrkan är för tidigt att säga. Till skillnad från flyktingkrisen 2015 verkar pandemin inte ha bidragit till ett ökat förtroende för Svenska kyrkan. MSB som kontinuerligt genomför förtroendemätningar, visar i sin undersökning från mars 2020 att förtroendet för Svenska kyrkan, till skillnad från till exempel Kungahuset och de fackliga organisationerna, sjunkit något under året. Trots att Svenska kyrkan varit väl synlig på nyhetsarenan, på samma nivå som Skolverket under pandemins första två månader, är alltså genomslaget relativt svagt. En förklaring är att Svenska kyrkan har en låg digital synlighet. Många församlingar har svårt att styra, leda och utföra kommunikationsarbete med de ständigt nya förutsättningarna för kommunikation. Dessutom saknar många helt kommunikatör och de flesta heltidstjänster bemannas av personer som främst har en förvaltande redaktörsroll, snarare än ett strategiskt uppdrag. Endast drygt hälften har kommunikation som ett heltidsuppdrag. ⁶³

⁵⁹ Svenska kyrkans statistikdatabas, <http://statistik.svenskakyrkan.se/statistiksidor/App/#/>

⁶⁰ Miriam Hollmer, Mätbara underlag för diakonala verksamheter i församling: hur och varför? 2020 s. 49–50.

⁶¹ Åtterrapporering MSB

⁶² Statistik för Jourhavande präst, 2020-10-15.

⁶³ Widmark, Nyckeln till Svenska kyrkan 2020, Stockholms stift har gjort analysen att kyrkoherdarna bör ha rekryteringsstöd vid tillsättning av ny kommunikatör.

Den sammantagna bild som växer fram är att Svenska kyrkan än så länge inte lyckats nå fram till den snabbt växande grupp av människor som saknar en upparbetad eller nära relation till kyrkan. Som ett resultat av detta minskar också kunskapen om vad kristendomen är och om vad kyrkan gör. De kristna berättelserna och symbolerna, psalmerna och bildspråket blir allt svårare att avkoda för allt fler, inte minst för de unga som i allt lägre utsträckning möter kyrkan privat eller genom skolan.

Kriser har en tendens att aktualisera och förnya intresset för religiösa och existentiella frågor och pandemikrisen är i detta avseende inget undantag. I mars 2020 ökade andelen Google-sökningar globalt på ordet ”bön” till den högsta nivån som någonsin registrerats, högre än de som brukar genereras i samband med dramatiska händelser eller viktiga religiösa högtider som jul, påsk och ramadan. Efter att Världshälsoorganisationen förklarat covid-19 som en pandemi den 11 mars 2020 steg antalet sökningar på ”bön” dramatiskt och låg denna månad mer än 50 procent högre än månaden innan.⁶⁴ Man kan givetvis ha delade meningar om hur detta ska tolkas. Däremot råder det knappast något tvivel om att en global kris som den pågående pandemin inte bara väcker frågor som bäst dryftas av epidemiologer och virologer utan i lika hög grad aktiverar frågor som rör livets bräcklighet, social rättvisa och ansvar, människovärde och livets mening.

Det finns ett stort intresse och utrymme för religion på teater, i film, museer och scensamtal. Det är också främst via medierna, och i skolans religionsundervisning, som unga möter religion.⁶⁵ Utvecklingen kan tolkas som att religion som socialt fenomen har blivit en del av en ”flytande modernitet”⁶⁶ som tar sig nya former, även på arenor som tidigare inte förknippats med det religiösa fältet.⁶⁷ Sekularisering innebär därför inte att de existentiella frågorna upphör att engagera utan att de söker nya och aktuella gestaltningar och formuleringar.

⁶⁴ <https://voxeu.org/article/rising-religiosity-global-response-covid-19-fear>

⁶⁵ Malin Löfstedt & Anders Sjöborg (2019), Unga, religion och lärande, i Maria Klingenberg & Mia Lövhelm (red), *Unga och religion. Troende, ointresserade eller neutrala?* Gleerups förlag, s. 148–151, och 162.

⁶⁶ Zygmunt Bauman (2000), *Liquid Modernity*. Polity Press.

⁶⁷ Denna utveckling undersöks och diskuteras i en katolsk nederländsk kontext i Kees de Groot (2019), *The Liquidation of the Church*.

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsens sammanträde den 8 juni 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Daniel Engström.

Föredragande: generalsekreterare Helén Ottosson Lovén, utvecklingschef Erika Brundin, ekonomi- och finanschef Gustaf af Ugglas och utvecklingssekreterare Marie Nordström.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att uppdra till arbetsutskottet att, när beredningen av skrivelse 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 har avslutats, lämna skrivelsen till kyrkomötet.

Nils Gårder, Mats Hagelin, Berth Löndahl och Marie Rydén Davoust **reserverade** sig mot beslutet i den del som avser de inte bifallna ändringsyrkandena om Svenska kyrkans löneservice.

Nils Gårder och Marie Rydén Davoust utvecklade reservationen:

Reservation mot kyrkostyrelsens beslut den 8 juni 2021 i ärende KS 2020-1309, Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024, avsnitt 7.3, målbild 3 avseende Svenska kyrkans löneservice.

Överröstade i kyrkostyrelsen reserverar vi oss mot dess beslut i ovan nämnd del till förmån för det av Nils Gårder framställda yrkandet att sidan 17 stycket under rubrik Svenska kyrkans löneservice, sista stycket sista meningen, skulle ges lydelsen Inriktningen är att tjänsten vid 80 procents anslutning finansieras av den gemensamma avgiften samt att Bilaga 3 Färdplan för samverkan och digitalisering skall ändras på motsvarande sätt.

Vi anser sålunda att det inte skall anges att tjänsten senast 2030 skall finansieras av den gemensamma avgiften oavsett vilken anslutningsgrad som då har uppnåtts.

Vi delar majoritetens uppfattning att en gemensam löneservice torde kunna minska kostnaderna för lönehantering och därmed ge ökat ekonomiskt utrymme för församlingarnas grundläggande uppgift. Om denna bedömning är rätt kan det förväntas att 80 procent av de ekonomiska enheterna har anslutit sig till gemensam löneservice långt före år 2030.

Den färdplan som kyrkostyrelsen lägger fram bör vara baserad på en bred acceptans i församlingar och pastorat. Att nu fastställa ett senaste datum för gemensam finansiering av lönecentrum oavsett anslutningsgrad kan enligt vår uppfattning uppfattas negativt av stift, församlingar och pastorat och skada förtroendet för färdplanen.

Mats Hagelin och Berth Löndahl **reserverade** sig mot beslutet även i den del som avser det inte bifallna yrkandet om utbetalning av 500 miljoner kronor till församlingarna/pastoraten.

Särskild mening av Åsa Ingårda:

Pastorat/församlings självbestämmande avser personal och ekonomi. Beslut om deltagande i gemensamma system ska fattas av pastorat/församling, utgångspunkten måste vara frivillighet, nu, efter 2030 och även när 80 procents anslutning nåtts.

Finansiering av tjänster som församlingen väljer att använda sig av betalas av den som använder tjänsten. Tjänster som församlingen avstår ska inte belasta församlingen.

Församlingen kan välja andra lösningar och ändå uppnå de av Svenska kyrkan uppsatta kriterier för säkerhet och transparens enligt förordningar som Svenska kyrkan och dess enheter har att följa.

Genom att utveckla smarta tjänster och verktyg och genom god dialog möts behov som underlättar arbetet lokalt. Samma tjänster och verktyg kan användas på olika platser och på olika nivåer och samordnas där så behövs för att avlasta där så önskas.

Investeringskostnaderna ska vara transparenta och utvecklingen sker stegvis genomfinansiering av redan befintlig ekonomi. Där nya investeringar behövs, tas beslut vartefter.

Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 23 juni 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Mats Hagelin, Erik Sjöstrand och tjänstgörande ersättaren Jesper Eneroth.

Föredragande: generalsekreterare Helén Ottosson Lovén och utvecklingschef Erika Brundin.

Arbetsutskottet beslutade

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 5 maj 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå fram. Den består dels av den särskilt formgivna *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020*, dels av bilagan *Resultatrapport 2020*.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020.....	4
Bilaga Resultatrapport 2020.....	5
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	19

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2021:2

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2020.

2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020

Finns separat i särskild form.

Bilaga Resultatrapport 2020

Denna resultatrapport omfattar den nationella nivåns resultat under 2020. Det som lyfts fram i resultatrapporten under rubrikerna för kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder utgör enbart en övergripande beskrivning och ett urval av angelägen verksamhet under året, på liknande sätt som *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020*, som finns separat i särskild form.

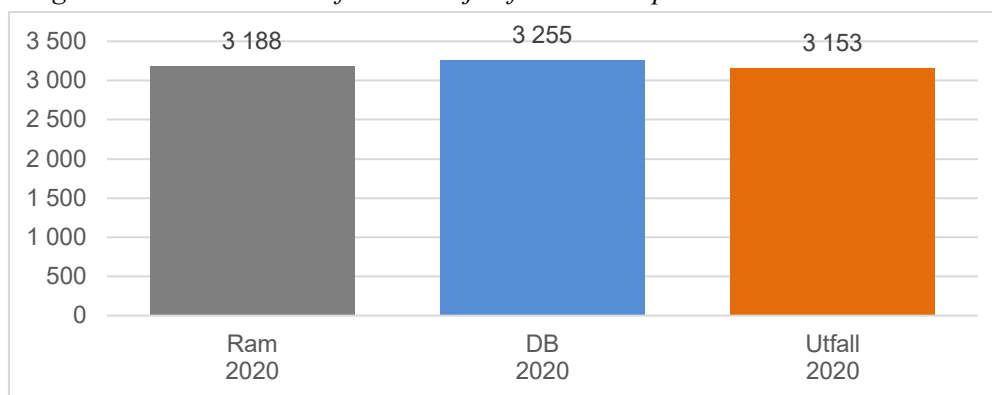
I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden redovisas en rapport om hur verksamheten på den nationella nivån ställts om under året med anledning av pandemin. Där beskrivs de särskilda insatser som genomförts och den rapporten utgör ett komplement till årsredovisningen.

I tabellerna per verksamhetsområde redovisas intäkter och kostnader. Resultaten i tabellerna visar nettokostnader, det vill säga de kostnader som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från kapitalförvaltningen.

Årets resultat uppgår till 235 miljoner kronor. Det är 81 miljoner kronor högre än budget och 1 225 mnkr lägre än föregående års utfall. Skillnaden mot föregående år beror på att utvecklingen på de finansiella marknaderna var ovanligt stark 2019 vilket då gav en hög avkastning från kapitalförvaltningen. Verksamhetens resultat (exklusive kapitalförvaltning och ändamålsbestämda medel) var 133 miljoner kronor bättre än budget.

I diagrammet nedan visas totala kostnader i jämförelse med planerade kostnadsramar. Ram 2020 är den av kyrkomötet beslutade kostnadsramen och DB 2020 är den av kyrkostyrelsen beslutade detaljbudgeten.

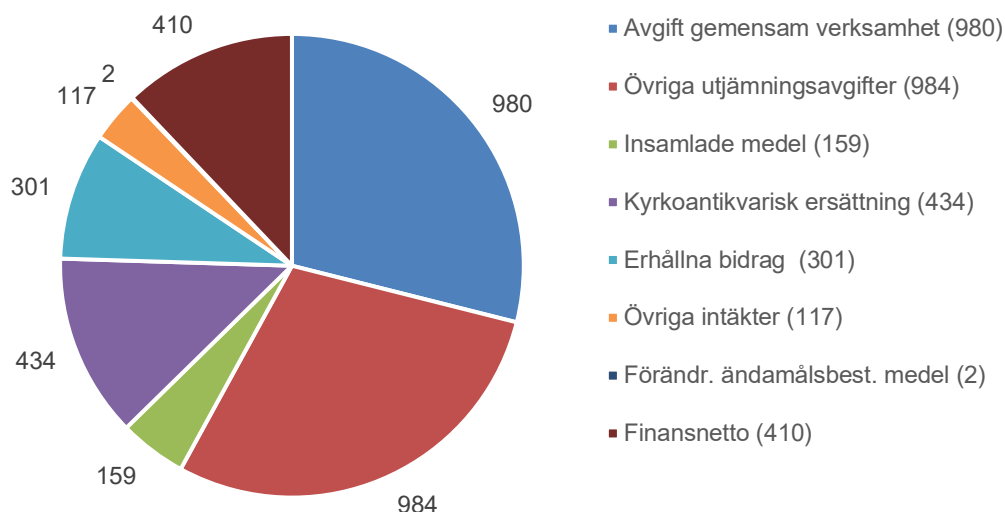
Diagram 1. Kostnadsram utfall 2020 i jämförelse med planerade kostnadsramar



Kostnadsramen för utfall 2020 uppgår till 3 153 miljoner kronor, vilket är 102 miljoner kronor lägre än i detaljbudget och 35 miljoner kronor lägre än i rambudget.

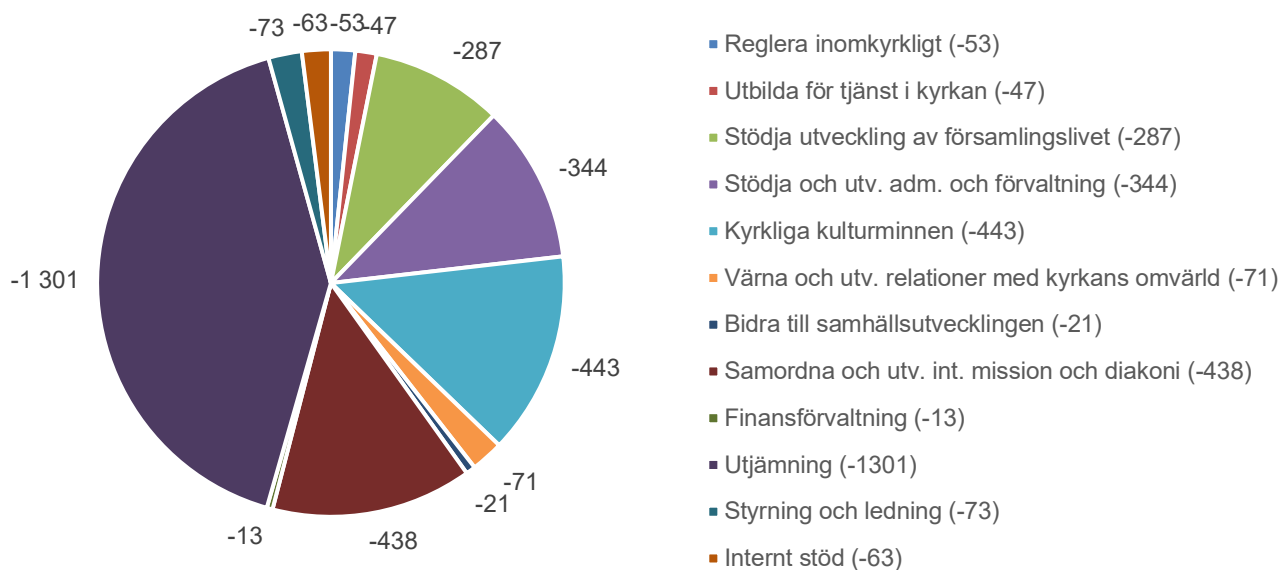
Skillnaden mellan detaljbudget och rambudget förklaras av ytterligare medel till programmet *Social hållbarhet fokus tillit och demokrati*, arbetet med flyktingar och asylsökande, kyrkostyrelsens förfogandemedel och personalkostnader inom Svenska kyrkan i utlandet. Ökade kostnader inom den internationella verksamheten täcks av motsvarande externa intäkter. I följande tabeller finns endast jämförelse med detaljbudget.

Diagram 2. Fördelning totala intäkter år 2020



De totala intäkterna inklusive finansnetto uppgår till 3 388 miljoner kronor. Det är 21 miljoner kronor lägre än budget, vilket beror på lägre kyrkoantikvarisk ersättning, lägre intäkter från kapitalförvaltningen, lägre insamlade medel från kollekter samt lägre nyttjande av ändamålsbestämde medel. Samtidigt var erhållna bidrag, framför allt statliga bidrag, 56 miljoner kronor högre än budget.

Diagram 3. Totala kostnader år 2020 fördelade per verksamhet



De totala kostnaderna år 2020 uppgår till 3 153 miljoner kronor.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i enlighet med den verksamhetsinriktning kyrkomötet tidigare beslutat om.

Några av de övergripande insatser och resultat som uppnåtts 2020 redovisas på följande sidor, sorterat under kyrkostyrelsens tre långsiktiga målbilder och elva verksamhetsområden.

Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

Stödja utveckling av församlingslivet

Den nationella nivån har under året bidragit med stöd till församlingarna inom flera områden och på olika sätt. Programmet *Lärande och undervisning* har fortsatt att verka för att utveckla en sammanhållen undervisning så att människor oavsett ålder och kyrklig erfarenhet ska kunna lära känna kristen tro och tradition. I samarbete med stiftens främjas församlingarnas fördjupade undervisning så att fler får växa och mogna i sin tro. Lärande och undervisning på digitala arenor har påskyndats med anledning av pandemin och det offentliga samtalet om kristen tro har stärkts, inte minst genom ärkebiskopens genomslag i media.

Den nationella nivån har bidragit till att stärka och stödja församlingarnas förmåga att fullgöra sitt diakonala uppdrag. I början av pandemin etablerades funktionen *Support diakoni* för att samlat och med kraft bidra till församlingarnas sociala ansvar och samhällstjänsten *Jourhavande präst* förstärktes. Svenska kyrkan bidrog redan tidigt i pandemin till samordning av ideellt engagerade och koordinering av matinköp till människor i karantän i sina hem i många kommuner, genom överenskommelse med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och andra organisationer i civilsamhället. Genom externa ekonomiska bidrag från regeringen, myndigheter och Radiohjälpen har Svenska kyrkan också kunnat stärka sina diakonala och kommunikativa insatser på samtliga nivåer, inte minst digitalt.

Kyrkostyrelsen fortsätter att arbeta för innovativa lösningar på sociala utmaningar och har stärkt kompetens i församlingarna utifrån ett rättighetsperspektiv. Ett metodmaterial har publicerats på intranätet och arbetet har förstärkts med ekonomiska medel från Europeiska socialfonden för stöd till projektet *Plats i Svenska kyrkan*, som ska ta tillvara arbetssätt och metoder för arbetsträning och praktik för långtidsarbetslösa. Det treåriga programmet *Social hållbarhet fokus tillit och demokrati* startade under året med tolv stift involverade för integration och ett socialt hållbart samhälle.

Insamling av verksamhetsstatistik, kvalitativa undersökningar och omvärldsanalys är viktiga verktyg i förståelsen av Svenska kyrkan och de skeenden vi har att förhålla oss till och planera utifrån. Genom forskning kan vi se hur digitala kommunikationsplattformar har spelat stor roll för pastoral och kyrklig praktik under pandemin.

Svenska kyrkan i utlandet har liksom övriga delar av Svenska kyrkans verksamhet ställt om under pandemin och viss utlandspersonal har temporärt tjänstgjort på andra ställen än vad som planerats. Åtgärder med anledning av den juridiska genomgången för att säkerställa att verksamheten bedrivs i ändamålsenliga former i enlighet med gällande regleringar i respektive land, har försenats med anledning av pandemin.

Tabell 1. Intäkter och kostnader Stödja utveckling av församlingslivet

Stödja utveckling av församlingslivet	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	60	39	63	24	3
Kostnader	-292	-280	-287	-7	5
Resultat	-231	-241	-224	17	7

Intäkterna är högre än budget eftersom det har tillkommit 15 miljoner kronor i statliga medel till arbete mot hemlöshet bland unga vuxna. Svenska kyrkan har också fått bidrag från Radiohjälpen (5 miljoner kronor), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (5 miljoner kronor) samt MSB (3,5 miljoner kronor) som har förmedlats vidare till stift och församlingar för diakonal verksamhet under pandemin.

Kostnaderna är högre än planerat eftersom de statliga bidrag som inte var budgeterade har vidareförmedlats som anslag till stift och församlingar. Personalkostnader är lägre än budget men i nivå med föregående år. Externa kostnader är lägre än föregående års utfall, vilket framför allt beror på färre resor och en omställning till digitala möten med anledning av pandemin.

Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

En av de största omställningarna på den nationella nivån under året har varit den omställning som Svenska kyrkans utbildningsinstitut gjort. Från mitten av mars har undervisningen mer eller mindre genomförts på nätet och den digitala metodiken utvecklades med rekordfart under våren.

Arbetet för att utveckla programutbildningarna på Svenska kyrkans utbildningsinstitut har fortsatt, och fortsätter efter att resultaten i den större utvärdering med fokus på de första läsåren efter den nya utbildningsreformen nu presenterats.

För att möta det framtida rekryteringsbehovet av kvalificerade kyrkomusiker har den nationella nivån i samarbete med stiftet och Göteborgs internationella orgelakademi initierat ett tvåårigt projekt, *Organister i framkant*. En annan satsning för Svenska kyrkans kompetensförsörjning av kyrkomusiker under året var tv-programmet *Orgeln – musikaliska strövtåg* som sändes en lördagskväll i september och som funnits på SVT Play fram till början av mars 2021.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-50	-51	-47	4	3
Resultat	-50	-51	-46	5	4

Kostnaderna för utbildningsverksamhet är lägre än budget och föregående års utfall, vilket förklaras av att arbetet till största delen har behövt ske digitalt.

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Bidra till samhällsutvecklingen

Under pandemin har den nationella nivån intensifierat sitt arbete som en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan. Ett nära samarbete mellan juridik, kommunikation och teologi har varit en förutsättning. Ärkebiskopens och övriga biskopars insatser har spelat en viktig roll, inte bara lokalt i sina stift och församlingar, utan även i det gemensamma nationella påverkansarbetet. Deras insatser har haft betydelse vad gäller modifierade restriktioner för begravningar och för att uppmärksamma sorgen i de förluster samhället drabbats av genom pandemin.

Det har varit täta möten med beslutsfattare och myndigheter i Sverige. En kontinuerlig krishantering har skett i kyrkostyrelsens arbetsutskott i samarbete med generalsekreteraren som i sin tur haft regelbundna avstämningar med ärkebiskop, biskopsmöte och stiftsdirektorer. Under de mest intensiva perioderna av pandemin har den nationella nivåns krisledning konfererat varje dag.

Svenska kyrkan lyfter och driver strategiskt avvägda och relevanta samhällsfrågor utifrån kyrkans värden och uppdrag. Svenska kyrkan verkar för ett hållbart samhälle och samverkar med regionala och globala ekumeniska organisationer och allianser i gemensamma policyfrågor, inte minst gentemot EU. För detta genomförs systematisk bevakning och en spetskompetens har utvecklats på nationell nivå i Svenska kyrkan.

Ärkebiskopen har under året fört flera samtal med kultur- och demokratiministern angående bland annat restriktioner vid kulturarrangemang, diakoni, krisberedskap och begravningsverksamheten. Likaså har möten ägt rum med bland andra jämställdhetsministern om barn och unga, segregation, rasism och hatbrott. Samverkan sker med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelser i fråga om det kyrkliga kulturarvet och förvaltning av kyrkans fastigheter.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhällsutvecklingen	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	3	1	2	1	-1
Kostnader	-25	-25	-21	4	4
Resultat	-22	-24	-19	5	3

Högre intäkter än budget beror på att Sida finansierar vissa personalkostnader inom verksamhetsområdet. Personalkostnader är lägre än budget och föregående års utfall främst till följd av omorganisation.

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Svenska kyrkan på nationell nivå värnar och utvecklar relationer till andra samfund, religioner, organisationer och individer. Svenska kyrkan medverkar i kulturlivet och främjar dialogen mellan religion och livstolkning och har under året stärkt kontakterna med omvärlden. Några exempel på detta är *Se Människan* under Bokmässan, kultur- och filmpriser och de digitala gudstjänster och konserter som erbjöds under kyrkoårets stora helger, men också under resten av året.

Det kommunikationsstöd som den nationella nivån bidragit med under året har haft stor betydelse för att Svenska kyrkan ska kunna vara en kyrka på nätet för människor som inte vanligtvis söker sig till kyrkans verksamhet såväl som de redan kyrkligt förtrogna.

Det fleråriga programmet *Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar* som pågår syftar till att utveckla och fördjupa Svenska kyrkans relationer med religiösa samfund och organisationer som arbetar för människor på flykt i Europa. Programmet ska bidra till att kunna ta emot människor på flykt och bidra till ett hållbart samhälle genom ökad integration.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	1	1	1	0	0
Kostnader	-74	-79	-71	8	3
Resultat	-73	-78	-70	8	3

Intäkter är i nivå med budget. Kostnader för verksamheten är lägre än budget och föregående års utfall eftersom personalkostnaderna är lägre och resor och arrangemang har påverkats av rådande pandemi.

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Svenska kyrkan utvecklar partnerskap med kyrkor, ekumeniska organisationer och allianser samt med andra samarbetspartner som arbetar för alla människors lika värde, rättvisa, jämställdhet och fred. Act Svenska kyrkan verkar för internationella och ekumeniskt samordnade missions- och diakoniinsatser, långsiktigt utvecklings-samarbete och stöd till människor i utsatta situationer genom humanitärt bistånd.

För de flesta av Svenska kyrkans partnerorganisationer blev 2020 ett besvärligt år trots att anpassade lösningar för stöd utarbetats under året. Svenska kyrkan har inlett samtal med nya partner i Mellanöstern, som vågar arbeta med religionsdialog. Bland annat har Act Svenska kyrkan inlett partnerskap med en organisation i Libanon som stärker unga människor att tänka självständigt, öka faktagranskning och förhålla sig till det ökade näthattet.

Det totala insamlingsresultatet för Act Svenska kyrkan slutade på cirka 38 miljoner kronor lägre än målet, beroende på att många insamlingsaktiviteter ställdes in under pandemin. Dock har privatpersoners gåvor och anslag från stift och församlingar ökat från föregående år. Flera humanitära insatser har genomförts under året, bland annat gjordes en katastrofinsamling till följd av explosionen i Beirut. En dialog om det strategiska partnerskapet inom det humanitära biståndet pågår med Sida.

Diskussion om formerna för samarbetet mellan Svenska kyrkan, Lunds universitet och Lunds missionssällskap om akademisk forskning och utbildning vid Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, har pågått under många år. Under året anslöt sig Lunds stift till samarbetet och finansieringen har stärkts genom att *Krister Stendahls stiftelse för akademisk forskning och utbildning vid Svenska teologiska institutet i Jerusalem* bildats. Samarbetet med Lunds universitet fortsätter i nya former samtidigt som den tidigare fonden för akademisk samverkan vid STI upphör. Kapitalet i fonden utgör ekonomisk grund för den nya stiftelsen.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	359	421	386	-35	27
Kostnader	-418	-474	-438	36	-20
Resultat	-59	-53	-52	1	7

Intäkter är högre än föregående år främst på grund av en stor avsättning till ändamålsdestinerade medel 2019. Bidrag från institutionella givare är högre 2020 jämfört med 2019. Insamlade medel är dock lägre eftersom kollektintäkter har påverkats av pandemin.

Totala kostnader för verksamheten är under budget på grund av lägre kostnader för anslag och utsänd personal. I jämförelse med föregående år ökar dock kostnaderna för anslag. Budget avseende bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem har inte nyttjats.

Den samlade verksamheten för kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 15.

Hållbarhet

Arbetet för ett hållbart samhälle och en långsiktig hållbar kyrka är central för kyrkostyrelsen. Den gemensamma färdplanen för klimatet som tagits fram i samverkan med stiftet har siktet inställt på ökat ansvar för skapelsen och klimatneutralitet år 2030. Ett urval strategiska klimatsatser i stiftet bidrar till förveckligandet av Parisavtalets mål. En resursförstärkning på 25 miljoner kronor per år till stiftet under åren 2020–2022 bidrar till att bygga upp kompetens och intensifiera arbetet lokalt.

Den nationella nivån stödjer klimatarbetet i Svenska kyrkan till exempel genom ramavtal, där klimat- och andra hållbarhetsfrågor integreras i upphandlingar.

Målbild 3

År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Stödja och utveckla administration och förvaltning

Utvecklingsarbetet för digitalisering och samverkan i kärnverksamheten fortsätter i samarbete med stiftet. Den nationella nivån verkar för utveckling av digitala arbetsplatser och mötesformer så att samverkan främjas och ett effektivt arbete underlättas.

Ett av de områden där Svenska kyrkan har möjlighet att uppnå stora administrativa effektiviseringar är kopplat till löne- och arvodeshantering. Därför fortsätter arbetet med kyrkomötets beslut om att etablera en gemensam löneservice i Svenska kyrkan till år 2022. Dialogen med stiftet om detta fortsätter och en kartläggning har genomförts under våren 2021. Allt i syfte att hushålla med de samlade ekonomiska resurserna så att Svenska kyrkan ska kunna bedriva ett rikstäckande och hållbart kyrkoliv även i framtiden.

Under året har pandemin synliggjort behoven av ökad samverkan, vilket kan påskynda utvecklingen av digitala lösningar och enhetlig kvalitativ och effektiv administration.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla administration och förvaltning	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	545	554	532	-22	-13
Kostnader	-758	-839	-787	52	-29
Resultat	-213	-285	-255	30	-42

En del av differensen som återfinns på både kostnads- och intäktssidan förklaras av att nyttjandet av den kyrkoantikvariska ersättningen är lägre än budget och föregående års utfall. Försäljningsintäkterna för GIP är högre än planerat. Den största avvikelserna på kostnadssidan avser outnyttjade utvecklingsmedel för it. Utbetalning av GIP-bidraget är högre än budget. Kostnader för digital arbetsplats och löneservice har tillkommit under året och förklarar delvis skillnaden mot föregående år.

Kostnader för utlandskyrkans fastigheter understiger budget då vissa projekt skjutits på framtiden till följd av pandemin.

Styrning och ledning

Kyrkostyrelsens arbetsutskott har fortsatt den fördjupade dialogen med stiftsstyrelsernas presidier för beredning av kyrkostyrelsens förslag om inriktning och prioritering för beslut i kyrkomötet. Den löpande verksamheten på den nationella nivån ska långsiktigt upprätthållas på en ekonomiskt hållbar nivå som samtidigt medger utrymme för utvecklingsarbete och prioriterade satsningar. Kyrkostyrelsen fortsätter att arbeta för att nå en ekonomi i balans för den nationella nivån till år 2025. Ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra och systematisera verksamhetsplanering och uppföljning har fortsatt under året.

Kyrkokansliets verksamhet bedöms på sikt kunna rymmas i egna ombyggda lokaler, förutom serverhallar, arkiv och utbildningsinstitutet som kräver andra utrymmen. Detta uppnås främst genom ett förändrat arbetssätt inom kansliet och en flexibel kontorslösning. Förberedelser för ombyggnad och renovering av fastigheten på Sysslomansgatan pågår, då bland annat ventilation, el och hissar närmar sig slutet av sin livscykel.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	0	0	25	25	25
Kostnader	-33	-62	-73	-11	-40
Resultat	-33	-62	-48	14	-15

Intäkterna och kostnaderna är högre än budget och högre än föregående års utfall. Ett statligt bidrag mottogs för Svenska kyrkans insatser under pandemin, vilket till stor del betalades ut till stift och församlingar. Coronarelaterade kostnader överskred intäkten från det statliga bidraget med 8 miljoner kronor. Den juridiska genomgången av Svenska kyrkan i utlandet överskred budgeten 2020. De totala kostnaderna för utredningen, som avslutades 2020, är lägre än den totala budgeten som avsatts. Stor del av budgeterade reserver och förfogandemedel behövde inte tas i anspråk.

Reglera inomkyrkligt

Rådgivningsarbetet för begravningsverksamheten har under året övergått från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation till kyrkokansliet. Därför har särskild kompetens för begravningsverksamhetens relevanta sakområden byggts upp och införlivats i övrig verksamhet på den nationella nivån och tillsammans med den samordningsfunktion som flyttades över redan 2019. Ett stiftskontakt nätverk har byggts upp och har haft stor betydelse under pandemin.

Det har varit ett fortsatt hårt tryck i arbetet med dataskyddsfrågor och dess inverkan på de gemensamma datasystemen.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-48	-65	-53	12	-5
Resultat	-48	-64	-53	11	-5

De lägre kostnaderna jämfört med budget är en följd av att kyrkomötet genomfördes digitalt och med färre ledamöter än planerat. Avvikelsen mot föregående års utfall beror främst på arbetet inför kyrkoval 2021. Kostnaderna för valarbetet varierar i en fyraårs cykel.

Utjämnning och finansförvaltning

Den nationella nivån kapital har ett avkastningskrav på 3 procent över inflationsnivån per år, sett över en rullande tioårsperiod. Avkastningen är en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden inom prioriterade områden och kapitalet som helhet utgör en ekonomisk säkerhet för framtida händelser.

Tabell 9. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utjämningsystemet	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Avgift gemensam verksamhet	976	982	980	-2	4
Resultat avgift gemensam verksamhet	976	982	980	-2	4
Utjämningsavgifter församlingsnivå	770	747	750	3	-20
Kyrkounderhållsavgift	0	0	0	0	0
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-818	-819	-821	-2	-3
Resultat församlingsnivå	-48	-72	-72	0	-24
Utjämningsavgift stiftsnivå*	225	223	235	12	10
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-390	-380	-380	0	10
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	0	0
Resultat stiftsnivå	-266	-257	-245	12	21
Resultat	663	653	663	10	0

*utjämningsavgifter på stiftsnivå består av utdelning från prästlönstillgångar.

Intäkter är högre än planerat på grund av en högre utdelning från prästlönstillgångar. Kostnaderna är i stort sett i nivå med budget. I utjämnningen på församlingsnivå ingår delar som inte är självfinansierade, som diakonibidrag och glesbygdsbidrag. Dessa bidrag finansieras i stället av avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen), liksom kyrkounderhållsbidraget på stiftsnivå.

Differensen mot föregående år beror bland annat på införande av nytt utjämnings-system, högre avgift gemensam verksamhet samt högre utdelning av prästlönetillgångar.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter exkl finansnetto	2	0	1	1	-1
Finansnetto	1 590	440	410	-30	-1 180
Kostnader	-11	-10	-13	-3	-2
Resultat	1 581	430	398	-32	-1 183

Intäkter från finansnettot är i nivå med budget men lägre än föregående år. Resultatet från kapitalförvaltningen motsvarar en avkastning på 4,2 procent (jämförelseindex 5,0 procent). Avkastningen 2019 var hög som en följd av utvecklingen på finansmarknaden under 2019. Kostnaderna i övrigt är i nivå med budget och föregående års utfall.

Internt stöd

Pandemin har påskyndat ett mer papperslöst och digitaliserat arbetssätt på kyrkokansliet och distansarbete har varit norm under året.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	2	2	2	0	0
Kostnader	-57	-72	-63	9	-6
Resultat	-56	-70	-60	10	-4

Intäkter är i nivå med budget. Avvikelsen mot budget på kostnadssidan beror till största delen på lägre kostnader för service och drift av lokaler på grund av mer hemarbete med anledning av pandemin, samt tidigarelagda inköp av hårdvara 2019. Det har också varit lägre personalkostnader. Jämfört med föregående år är kostnaderna högre framför allt på grund av höjd hyra och projektet *Vår gemensamma arbetsplats*.

Ekonomi

Nedan redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån ur ett resultaträkningsperspektiv till skillnad mot tidigare då den redovisats ur ett verksamhetsperspektiv.

Tabell 12. Känslighetsanalys finansiering

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)*
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1%	10
Avkastning på värdepappersportföljen	1%	99

*miljoner kronor

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster, kyrkoavgiftsunderlaget, är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2020 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2023. Medlemmarnas inkomster 2018 påverkar kyrkoavgiftsintäkten år 2020. Den ekonomiska utvecklingen globalt och i Sverige påverkar

avkastningen från kapitalförvaltningen. Intäkter påverkas också av politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel bidragen från Sida.

I tabellen nedan redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2019 och detaljbudget 2020.

Tabell 13. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Avgift gemensam verksamhet	976	982	980	-2	4
Insamlade medel	215	185	159	-26	-55
Erhållna bidrag	242	245	301	56	60
Övriga intäkter	109	104	117	13	8
Summa intäkter	1 542	1 516	1 558	42	16
Utveckl.samarbete/bistånd	-241	-294	-266	28	-25
Övriga lämnade bidrag	-132	-127	-181	-55	-50
Externa kostnader	-505	-591	-531	60	-26
Personalkostnader	-425	-474	-429	46	-3
Avskrivningar	-8	-13	-12	1	-4
Summa kostnader	-1 311	-1 498	-1 419	79	-108
Utjämning och KAE*	-313	-327	-316	12	-2
VERKSAMHETENS RESULTAT	-83	-310	-177	133	-94
Finansnetto	1 590	440	410	-31	-1 181
Förändr. ändamålsbest. Medel	-48	24	2	-21	50
Årets resultat	1 460	154	235	81	-1 225

* Består av utjämningsavgifter, utjämningsbidrag, samt intäkter och kostnader från kyrkoantikvarisk ersättning (KAE).

Nettoresultatet för 2020 uppgår till 235 miljoner kronor. Det är 81 miljoner kronor högre än budget men 1 225 miljoner kronor lägre än föregående års utfall på grund av ett stort överskott inom kapitalförvaltningen 2019. Verksamhetens resultat är minus 177 miljoner kronor. Underskottet är högre än föregående år men lägre än planerat.

Intäkter jämfört med budget

Sammanlagda intäkter är 42 miljoner kronor högre än budget. Detta beror främst på statliga bidrag till Svenska kyrkans insatser under pandemin och till arbetet med att motverka hemlöshet bland unga vuxna. Dessutom blev det högre utdelning från prästlönetillgångarna inom utjämningsystemet. Insamlade medel från kollekt är lägre, vilket till stor del beror på pandemin då det inte varit möjligt att genomföra fysiska gudstjänster och insamlingsaktiviteter i samma utsträckning som planerat.

Intäkter jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har intäkter ökat med 16 miljoner kronor. Ökningen beror på högre intäkter från institutionella givare inom den internationella verksamheten samt flera statliga stödinsatser 2020 på grund av pandemin. Statliga bidrag med anledning av pandemin har till största del vidareförmedlats till stift och församlingar. Insamlade medel är lägre eftersom kollektintäkter påverkats av pandemin. Jämförelsen mellan åren påverkas också av att den internationella verksamheten fick ett stort testamente 2019.

Kostnader jämfört med budget

Sammanlagda kostnader är 79 miljoner kronor lägre än budget. Resekostnader, lokal- och fastighetskostnader samt arrangemang har varit lägre på grund av den rådande pandemin. Många möten, bland andra kyrkomötet, har utförts digitalt. Kostnaderna har också varit lägre för it. Övriga lämnade bidrag är högre än planerat då statligt stöd med anledning av pandemin har förmedlats vidare till stift och församlingar. GIP-bidraget, som betalas ut till dem som ansluter sig till den gemensamma it-plattformen har varit högre än budget.

Kostnader jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har totala kostnader ökat med 108 miljoner kronor. Ökningen består av lämnade bidrag inom den internationella verksamheten, högre GIP-bidrag, statliga medel med anledning av pandemin som fördelats ut samt klimatsatsningen. Ökade kostnader har också uppstått i och med satsningarna på bland annat digital arbetsplats och gemensam löneservice.

Tabell 14. Nationell fastighetsfinansiering

Fastighetskostnader utland	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Svenska kyrkan i utlandet	-6	-16	-9	7	-3
STI	-1	-1	0	1	1
Resultat	-6	-17	-9	8	-3

Den nationella fastighetsfinansieringen löper vid sidan om budget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I beloppen i tabellen ingår avskrivningar avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet.

Fastighetskostnaderna är lägre än tidigare planering då visst fastighetsunderhåll har behövt skjutas på framtiden på grund av pandemin. Ombyggnaden av den nya lokalen på Mallorca är färdigställd. Kostnaderna aktiveras och påverkar inte resultatet 2020 utan kommer att innebära kostnader i form av avskrivningar kommande år.

Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 15. Kyrkostyrelsens internationella råd

Resultat kyrkostyrelsens internationella råd	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Insamlade medel	189	164	143	-21	-46
Erhållna bidrag	219	235	241	6	22
Övriga intäkter	2	0	2	2	0
Förändr. ändamålsbest. medel	-48	23	2	-21	50
Summa intäkter	362	422	388	-34	26
Utveckl.samarbete/bistånd	-241	-294	-266	28	-25
Övriga lämnade bidrag	-4	-2	-3	-1	1
Externa kostnader	-100	-94	-89	5	11
Personalkostnader	-121	-132	-122	10	-1
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-465	-520	-480	40	-15
Resultat	-103	-98	-92	6	11

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Bidra till samhällsutvecklingen och Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld.

Insamlade medel är lägre än budget främst på grund av att kollektintäkter påverkades av pandemin. Det var också lägre insamlade medel jämfört med föregående år beroende på att ett generöst testamente mottogs 2019.

I jämförelse med föregående år ökar erhållna bidrag tack vare ökade intäkter från institutionella givare. Föregående år gjordes en stor avsättning till ändamålsbestämda medel. Av dessa nyttjades 2 miljoner kronor år 2020.

Totala kostnader för verksamheten är lägre än budget på grund av lägre kostnader för anslag och utsänd personal. Att anslagen inte betalats ut enligt budget beror bland annat på försenad verksamhet hos partner på grund av pandemin. Dessutom har inte budget avseende bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem nyttjats. Gällande utsänd personal kvarstår utmaningarna med att få ut personal till programländer.

I jämförelse med föregående år är kostnaderna högre framför allt på grund av ett stort anslag till konsortium i Uganda. Externa kostnader är dock lägre 2020 eftersom det gjordes en satsning med anledning av lanseringen av Act Svenska kyrkan under 2019. Resekostnaderna är också lägre än föregående år på grund av pandemin.

Tabell 16. Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	Utfall 2019	DB 2020	Utfall 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Insamlade medel	10	9	8	-1	-2
Erhållna bidrag	5	4	2	-2	-3
Övriga intäkter	4	5	5	0	1
Förändr. ändamålsbest. medel	2	1	1	0	-1
Summa intäkter	21	20	17	-3	-4
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-9	-5	-11	-6	-2
Externa kostnader	-19	-16	-16	0	3
Personalkostnader	-65	-74	-65	9	0
Avskrivningar	-1	-1	-1	0	0
Summa kostnader	-94	-97	-93	4	1
Resultat	-73	-77	-76	1	-3

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Intäkter är lägre än tidigare planering då planerat bidrag från Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet inte behövde rekvireras. Lägre kollektintäkter beror till stor del på pandemin eftersom det inte varit möjligt att genomföra fysiska gudstjänster eller insamlingsaktiviteter i samma utsträckning som planerat. Både intäkter och kostnader påverkas av tre filialer som konsolideras in i trossamfundet.

Kostnader är lägre än budget och i nivå med föregående år. Pandemin har haft stor inverkan på verksamheten. Personalkostnader är i nivå med föregående år men lägre än budget då vissa tjänster har övergått till lokalanställningar. Församlingarna i USA får i stället anslag till verksamheten. Därför är lämnade bidrag högre än budget och föregående år.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 14. Utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna redovisas under verksamheten Styning och ledning i tabell 7.

Tabell 17. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	UB 2019	DB 2020	UB 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Internationell mission och diakoni	153	122	150	28	-3
Arbete bland svenskar i andra länder	22	22	21	-1	-1
Övriga verksamheter	39	37	41	4	2
Utgående balans	214	181	212	31	-2

Tabellen visar ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

Tabell 18. Fritt eget kapital

Fritt eget kapital	UB 2019	DB 2020	UB 2020	Jmf DB	Jmf fg år
Fritt eget kapital	9 674	8 616	9 906	1 290	232
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 866	6 947	6 900	-47	34
Skillnad mot lägsta nivå	2 808	1 669	3 006	1 337	198

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, det av kyrkomötet beslutade lägsta värdet samt skillnaden däremellan.

Kyrkomötet har beslutat att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6 500 miljoner kronor från utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Det egna kapitalet uppgår till 9 906 miljoner kronor, varav 3 503 miljoner kronor avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftet och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden.

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 5–6 maj 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Cecilia Brinck.

Föredragande: ekonomi- och finanschefen Gustaf af Ugglas

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020.

Särskilt yttrande

I samband med kyrkostyrelsens beslut om att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020, vill jag framhålla några synpunkter från Sverigedemokraternas sida. Vi har från vår sida under beredningen framhållit att det behövs utvecklade indikatorer och fler dimensioner av hållbarhet än vad årsredovisningen idag innehåller. Vår nomineringsgrupp lade under kyrkomötet 2020 fram en motion gällande detta. I motionen föreslogs att det i kommande hållbarhetsredovisningar ska etableras hållbarhetsredovisning för teologisk, medlemsmässig, ekonomisk och organisatorisk hållbarhet. Dessa föreslogs vara strategiskt uppbyggda med mätbara mål och delmål. De här dimensionerna hade vi önskat också skulle vara med i årsredovisningen. Detta hörsammades inte, men vi ämnar även fortsättningsvis understryka vår mening i frågan inför kommande årsredovisningar. Om detta framförde vi ett särskilt yttrande i samband med kyrkostyrelsens sammanträde den 7 april 2021, under ärende § 23 Bokslut och årsredovisning 2020, och det vill jag i denna del även till detta beslut framhålla.

Vidare anser vi att det behövs en översyn av programmet Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar, vilket i årsredovisningen beskrivs bidra till ett hållbart samhälle genom ökad integration. Det är en beskrivning vi anser det finns anledning att problematisera. Programmet behöver enligt vår mening utvärderas och omprövas i sin helhet.

Avslutningsvis menar vi att det under rubriken Företrädarskap finns anledning att förtydliga att det är kyrkostyrelsens arbetsutskott som företräder kyrkostyrelsens och Svenska kyrkan i bedömningen av vilka remissvar som ska avges, samt bereder och beslutar om utformning och ställningstagande i dessa. Kyrkostyrelsen som organ och helhet delges information om remissvar i efterhand. Arbetsordningen kan vi enligt vår mening vara tydligare med i årsredovisningen.

Aron Emilsson

ÅRSREDOVISNING

för Svenska kyrkans nationella nivå 2020



Innehåll

En mänsklighet under samma himmel	4
Ett år vi aldrig kommer att glömma	5
Så styrs Svenska kyrkans nationella nivå	6
Så skapar Svenska kyrkan värde	6
Den nationella nivåns uppdrag	7
Kyrkostyrelsen	7
Målbilder 2030	8
Resultat av den nationella nivåns arbete	8
Den nationella nivåns bidrag till Agenda 2030	8
Effekter av Svenska kyrkans arbete i Sverige och världen	8
Omvärldsfaktorer som påverkar prioriteringar	9
Dialog med intressenter	11
Från policy till lärande	11
Året som gått	12
Ett år av pandemi	12
Företräderskap	12
Act Svenska kyrkan	16
Stöd till stift för utveckling av församlingslivet	17
Stöd till en god förvaltning	21
Inomkyrklig reglering	25
Svenska kyrkan under pandemin	27
Förvaltningsberättelse	28
Flerårsanalys 2020	33
Resultaträkning	34
Balansräkning	35
Förändring av eget kapital	36
Kassaflödesanalys	37
Noter	38
Styrelsen för trossamfundet Svenska kyrkan	54
Revisionsberättelse	55
Bestyrkanderapport	57

TEXT: Kyrkokansliet

PRODUKTION: New Normal

FOTO OMSLAG: Magnus Aronson/Ikon

ARTIKELNUMMER: SK20239

FÖR MER INFORMATION: svenskakyrkan.se

TELEFON: 018-16 95 00

Inledning

Denna årsredovisning avser verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå under året 2020 och inkluderar även årets hållbarhetsredovisning. Redovisningen ger en inblick i arbetet för ett hållbart samhälle och en hållbar kyrka med fokus på året som gått. Uppdraget är stort och arbetet är därför både brett och omfattande. Därför kan enbart en mindre del av allt som kyrkostyrelsen ansvarar för lyftas fram.

Hållbarhetsredovisningen (sidorna 6–27) är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiative, GRI:s Standards nivå Core och är översiktligt granskad av extern revisor. Den lagstadgade hållbarhetsrapporten ingår i årsredovisningen (definierad på sida 31).

GRI-indexet finns på: svenskakyrkan.se/gri-index-2020

En mänsklighet under samma himmel

ÄRKEBISKOPEN HAR ORDET

Det gångna året går till historien som *Coronaåret*. Virusets gjorde det hur tydligt som helst att vi är en enda mänsklighet under samma himmel. Ofta har vi klagat över individualism och förlust av det gemensamma. Och så händer det paradoxala: Ett virus skapar en allt genomträngande gemensam verklighet – samtidigt som smittorisken isolerar oss från varandra. Aldrig har vi upplevt att vår individuella hälsa är så beroende av den globala hälsan.

Snabba och genomgripande omställningar blev nödvändiga och genomfördes. Kanske ett välbehövligt genrep inför de omställningar som klimatkrisen kommer att kräva?

I vår kyrka har diakoni och digitalisering hamnat särskilt i fokus. Människor har fått hjälp med grundläggande behov. Gudstjänstlivet har digitaliserats. Själavården har ökat markant, inte minst genom efterfrågan på Jourhavande präst.

Genom pandemin har det blivit än tydligare att vi befinner oss i ett massivt tekniskifte. Det kan jämföras med den revolution som boktryckarkonstens genomslag för 500 år sedan innebar. Digitaliseringen håller på att förändra samhället. Arbetsmarknaden kommer att påverkas, liksom vår syn på arbete, integritet och vad som egentligen utgör det mänskliga. Nya former av sårbarhet uppstår. Alla konsekvenser kommer inte på en gång. Somligt kommer smygande, annat språngvis. Vaksam teologisk analys och noggrann etisk reflektion behövs.

Samtidigt går nuvarande teknikutveckling lika lite att stoppa som boktryckarkonsten då. Även om den virtuella verkligheten aldrig kan ersätta den verkliga, är fördelarna med en fungerande digital infrastruktur tveklöst tydliga.

Varje ny teknologi har villkor och konsekvenser. För närvarande är det tre digitaliseringsnöter som vi för vår kyrkas skull behöver knäcka: initialt dyra investeringar, kraven på säkerhet och kraven på jämlikhet. Den första nöten, investeringarna, innebär att om inte tillräckligt många är med blir det en förlustaffär för alla; om tillräckligt många är med blir det en vinstaffär för alla. Den



Foto: Magnus Aronson/Ikon

andra nöten, säkerheten, innebär att många små system som kommunicerar med varandra och länkas till ett stort system innebär en större säkerhetsrisk än ett gemensamt system, eftersom varje kopplingsställe utgör en svag punkt. Den tredje nöten, jämlikheten, innebär att om inte alla får ta del av fördelarna med det pågående tekniskiftet får vi en ökande klyfta där somliga blir "left behind", akterseglade. Det är inte hållbart i längden. Inte för intet talar de globala hållbarhetsmålen om "leaving no one behind". Tekniskiftet i vår kyrka behöver vara inkluderande, inte exkluderande.

Det finns ingen anledning att romantisera utmaningarna vi står inför, men vi vet och ser många gånger att "i svagheten blir kraften störst" (2 Kor 12:9). Och Gud har inte har gett oss modlöshetens ande, utan kraftens, kärlekens och självbesinningens (2 Tim 1:7). Utmanade är vi, men aldrig utan hopp!

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP OCH ORDFÖRANDE I KYRKOSTYRELSEN

Ett år vi aldrig kommer att glömma

GENERALSEKRETERAREN HAR ORDET

Året 2020 var ett annorlunda år – ett år av pandemi, oro, död, sorg och saknad. Ett år vi aldrig kommer att glömma. Våra liv har förändrats och vi människor har inte kunnat mötas fysiskt. Många har förlorat sina inkomster och de som är mest utsatta har drabbats allra värst. Svenska kyrkan har liksom andra verksamheter utsatts för prövningar, men har ställt om sitt arbete för att minska smittspridning, bidra till samhället och fullgöra sitt uppdrag.

Vi som verkar inom Svenska kyrkan har upplevt hur Svenska kyrkans tjänster efterfrågats. Människor som inte vanligtvis deltar i gudstjänster eller annan församlingsverksamhet har under året sökt sig till Böneweppen, Jourhavande präst och digitala gudstjänster. Inte minst har Jourhavande präst haft stor betydelse i många människors liv. SOS Alarm uppmärksammade därför Svenska kyrkan särskilt genom att tilldela 112-priset till Jourhavande präst, ett pris som årligen går till aktörer som gjort betydande samhällsinsatser i samband med kris eller annan händelse.

Den nationella nivån har arbetat hårt för att axla rollen som en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan. Att flera digitala verktyg redan fanns på plats vid pandemins utbrott har underlättat arbetet och en stor del av planerad verksamhet har därför kunnat genomföras under året trots pandemin. Vi har fört dialog med regering, myndigheter och civilsamhällets organisationer, deltagit i samhällsdebatten och påverkat genom exempelvis remissvar. I samverkan med andra organisationer har Svenska kyrkan bidragit till praktiskt arbete under pandemin.

Den nationella nivåns arbete ska stödja stiftens och bidra till att det lokala församlinglivet även fortsättningsvis, utifrån sina lokala förutsättningar, ska kunna möta samtidens utmaningar. Med kyrkomötets beslut och kyrkostyrelsens långsiktiga mål som grund fortsätter strävandena för en ökad samverkan och digitalisering i hela Svenska



Foto: Magnus Aronson/Ikon

kyrkan. Likaså vill kyrkostyrelsen bidra till en gemensam effektiv administration och förvaltning så att församlingarna får utrymme att fullgöra sin grundläggande uppgift. Vi ska därför fortsätta att stärka engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för andlig, social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

För allt detta behöver vi stärka tilliten inom Svenska kyrkan, öka känslan av samhörighet mellan församlingar, stift och nationell nivå samt vara medvetna om att pandemin inte är över. Vi måste också ha en beredskap för andra framtida kriser. Och i detta ska vi vara frimodiga. De värden Svenska kyrkan bidrar med i samhället och i resten av världen är både efterfrågade och relevanta, även för framtiden.

HELÉN OTTOSSON LOVÉN
GENERALSEKRETERARE

Så styrs Svenska kyrkans nationella nivå

Så skapar Svenska kyrkan värde*

Svenska kyrkans mission uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte, "Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas". Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Med detta som grund arbetar Svenska kyrkans nationella nivå för att skapa värde i samhället i Sverige och globalt. Effekten som eftersträvas är ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Genom fyra uppdrag stödjer den nationella nivån arbetet i stift och församlingar för att åstadkomma önskad effekt. Förutsättningarna för arbetet ligger i Svenska kyrkans samlade tillgångar.

Läs om hur Svenska kyrkan skapar värde i samhället i Sverige och globalt: svenskakyrkan.se/sa-skapar-svenska-kyrkan-varde

*Ordet värde ingår i hållbarhetsredovisningens terminologi och i den värdeskapande modell för nationell nivå som kyrkostyrelsen nyligen beslutat om.



Under pandemin är det många äldre som på grund av karantän behöver hjälp med att få hem mat, mediciner, hygienartiklar med mera. I juni samordnade Svenska kyrkan de ideella insatserna i 72 kommuner. Foto: Alex Giacomini/Ikon

Den nationella nivåns uppdrag

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget som fastställts i kyrkoordningen genomförs både rikstäckande och i internationellt samarbete. Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. Detta sker genom fyra uppdrag:

STÖD TILL STIFTEN FÖR UTVECKLING AV FÖRSAMLINGSLIVET

Uppdraget omfattar allt från stöd till kyrkans sociala arbete, metoder och verktyg för rättighetsbaserat arbete, forskning och analys till kulturarvsfrågor. Kyrkostyrelsen ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut som utbildar framtidens diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster samt för Svenska kyrkan i utlandet som verkar genom utlandsförsamlingar för svenskar utomlands.

FÖRETRÄDARSKAP

Den nationella nivån företräder, genom kyrkostyrelsen, hela Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare

och andra kyrkor och samfund. Den nationella nivån deltar i flera ekumeniska samarbeten i Sverige och internationellt. I arbetet ingår även internationellt utvecklingsarbete och humanitärt arbete, som bedrivs under namnet Act Svenska kyrkan.

STÖD TILL EN GOD FÖRVALTNING

Stödet vänder sig till hela Svenska kyrkan och omfattar gemensamma administrativa lösningar, digitalisering, kanslistöd och nationella ramavtal för inköp och finansiella placeringar i gemensamma etiska fonder.

INOMKYRKLIG REGLERING

Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring, fastställande av Svenska kyrkans böcker och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Kyrkoordningen beslutas av kyrkomötet som slår fast vilka gemensamma regler som gäller för hela Svenska kyrkan, hur beslut fattas och ansvarsfördelningen mellan de tre nivåerna. Detta innefattar också verksamheter som att genomföra kyrkoyal.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. I uppdraget ingår att verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger och till dem lämna skrivelser med verksamhetsinriktning och årsredovisning för den nationella nivån. Kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare. De väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen som är ordförande.

För att skapa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i Svenska kyrkan, effektivisera och bidra till ansvarsfördelning mellan stift och nationell nivå pågår fördjupade samtal mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier. Kyrkostyrelsen och biskopsmötet möts också kontinuerligt i separata överläggningar. Kyrkostyrelsen inbjuder företrädare för stiftens domkapitel till gemensamma överläggningar, och möter stiftens egendomsförvaltningar till samråd om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen.

Läs mer om kyrkostyrelsen: svenskakyrkan.se/kyrkostyrelsen



1.

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.



2.

År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.



3.

År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Målbilder 2030

Mot bakgrund av kyrkoordningens beskrivning av den nationella nivåns uppdrag och det som sker i vår omvärld, fastställde kyrkomötet 2018 tre övergripande målbilder för kyrkostyrelsen till år 2030. Under 2020 har ett utvecklingsarbete av den nationella nivåns styrmodell fortsatt.

Den nationella nivåns verksamhetsidé utgår från kyrkoordningen omsatt i en övergripande styrning. Verksamheten har sorterats under de fyra övergripande uppdragen och knyter an till målbilderna.

Resultat av den nationella nivåns arbete

Önskat resultat av nationella nivåns uppdrag i förhållande till Svenska kyrkan som helhet kan beskrivas i fyra punkter. Eftersom de fyra uppdragen är ömsesidigt beroende av varandra blir resultaten inbördes förstärkande och verkar för det gemensamma målet, ett hållbart kyrkoliv.

- **Ett levande församlingsliv som svarar mot samhällets utmaningar** bygger på omvärldsbevakning, forskning samt dialog och samverkan med stiftens om den grundläggande uppgiftens utmaningar och behov av stöd.
- **En erkänd part i ekumenik och samhällsutveckling** är ett resultat av den nationella nivåns samtliga uppdrag som skapar förutsättningar för ett aktivt och synligt deltagande på ekumeniska och andra samhällsliga plattformar, liksom samverkan med myndigheter och civilsamhällesorganisationer som gör skillnad i människors liv.

- **En effektiv förvaltning och samverkan** är både resultatet av administrativ samverkan inom hela trossamfundet och av utvecklingen av kansliets interna arbetsprocesser.
- **Ett sammanhållet trossamfund** är resultatet av arbetet med trossamfundets ramverk, kyrkoordningen och processer för gemensam beredning av ärenden till Kyrkomötet.

Den nationella nivåns bidrag till Agenda 2030

Hösten 2015 enades världens länder om 17 hållbarhetsmål, Agenda 2030. Tillsammans formar målen en gemensam karta som ska vägleda världen till en hållbar utveckling. Ledorden i Agenda 2030 är att ingen ska lämnas utanför och målen ska genomföras, med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar. Målet *god hälsa och välbefinnande* (mål 3) belyses i de insatser som kyrkostyrelsen har satsat extra på under året med anledning av pandemin.

Läs mer om vårt bidrag till Agenda 2030:
svenskakyrkan.se/agenda2030

Effekter av Svenska kyrkans arbete i Sverige och världen

Den nationella nivån beskriver verksamheten utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensioner med ett eget tillägg i en andlig och existentiell dimension. Svenska kyrkan verkar i samhället och bidrar på så sätt till de globala hållbarhetsmålen i Sverige och globalt.

Kyrkostyrelsen integrerar olika hållbarhetsdimensioner i verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp. Det innebär att hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån. Illustrationen visar de fyra hållbarhetsdimensioner som ska genomsyra verksamheten.

- **Andlig hållbarhet** handlar om att ge en teologisk grund för värderingar och ställningstaganden som främjar existentiell hälsa och livsmod.
- **Ekologisk hållbarhet** handlar om att hushålla med naturresurserna och värna miljön.
- **Ekonomisk hållbarhet** handlar om att ekonomiska resurser används och förvaltas hållbart.
- **Social hållbarhet** handlar om att verka för de mänskliga rättigheterna, tillit, inkludering och egenmakt.

Omvärldsfaktorer som påverkar prioriteringar

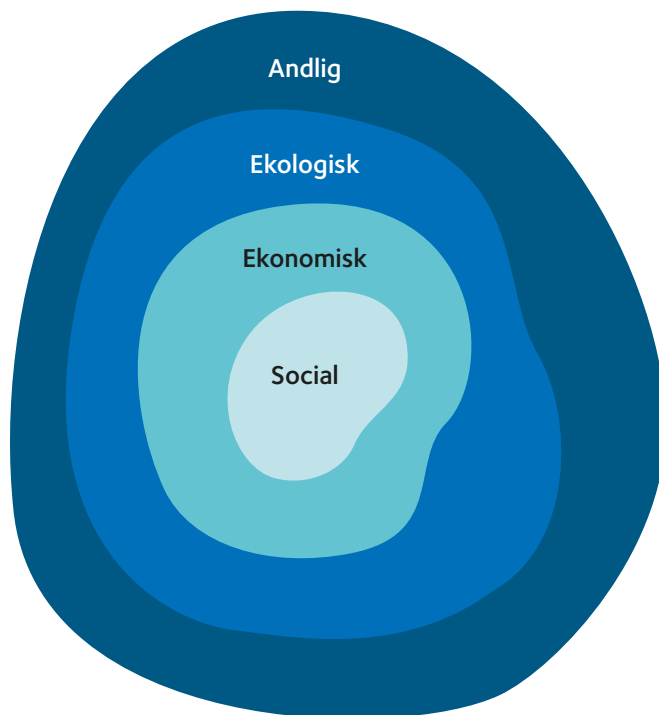
I kyrkostyrelsens årliga skrivelse om verksamhet och ekonomi för den nationella nivån tre år framåt presenteras teologiska utgångspunkter utifrån Svenska kyrkans givna kallelse att i ord och handling förkunna evangelium. En omvärldsbeskrivning presenteras också årligen för att synliggöra faktorer som Svenska kyrkan förhåller sig till i planeringen av sin verksamhet. Dramatiska trendbrott är sällsynta och mycket av det som präglat tidigare års analys står i mer eller mindre obruten kontinuitet med tidigare år. Coronapandemin har för 2020 dock inneburit en snabb omställning i stora delar av verksamheten, likaså omprioriteringar i vissa avseenden. Nedan följer några exempel för att illustrera kyrkostyrelsens prioritering av verksamhet som svarar mot faktorer i omvärlden.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och Ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022* finns omvärldsbeskrivningen i sin helhet.

Läs kyrkostyrelsens skrivelse inklusive omvärldsbeskrivningen: svenskakyrkan.se/kyrkomotet

RELIGIONENS ROLL I SAMHÄLLET

Kunskap om och förtrogenhet med kristen tro, tradition och språk minskar och människors relation till Svenska kyrkan försvagas. De resurser och den andliga motståndskraft som Svenska kyrkan förvaltar är central, men begränsas hos allt fler genom att det saknas förförståelse och nycklar som skulle göra arvet av berättelser, liturgi och bön med existentiell bärkraft tillgängligt. Att visa på evangeliet för tro och livsmod är därför angeläget. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:



- Insatser för att öka kunskapen om kristen tro och om Svenska kyrkans roll i samhället.
- Utbildningar av diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut.
- Stöd till satsningar på barn och unga.

UTBREDD PSYKOSOCIAL OHÄLSA

Många människor lider av psykisk ohälsa och samhällets offentliga funktioner har svårt att möta de ökande behoven. Som förvaltare av ett rikt arv av berättelser om det mänskliga livets utsatthet och möjligheter har kyrkan en särskild uppgift, stor erfarenhet och kompetens att ta människors behov av mening och vägledning på yttersta allvar. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Samordning av insatser för själavård och livsnära samtal.
- Stöd till Svenska kyrkans familjerådgivning.

SOCIAL UTSATTHET

Svensk välfärd är offentligt finansierad med låga kostnader för den enskilde. Utgifterna väntas öka väsentligt snabbare än skatteunderlaget de närmaste åren, vilket sätter välfärden under ekonomisk press. Växande socioekonomiska klyftor och förändrad demografi innebär ett ökat behov av civila aktörers insatser. Kyrkor och andra



Foto: Magnus Aronson/Ikon

religiösa gemenskaper bidrar till att bevara människors värdighet och hopp genom diakonalt arbete i Sverige och runt om i världen för att minska människors utsatthet. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Stöd till utveckling av det diakonala arbetet i församlingarna genom stiftet.
- Samordningsinsatser som handlar om stöd till människor som står utanför arbetsmarknaden.
- Långsiktigt och humanitärt utvecklingsarbete genom Act Svenska kyrkan.

ÖKAD MIGRATION

Antalet människor på flykt fortsätter att växa under 2020 till nästan 80 miljoner enligt FN-organet UNHCR, på grund av krig, förföljelse och naturkatastrofer. FN förutspår att antalet människor på gränsen till svält fördubblas under 2020 till 265 miljoner människor som en direkt konsekvens av pandemin. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Arbete med flyktingar och integrationsfrågor, inte minst med ensamkommande barn.
- Långsiktigt utvecklingsarbete, humanitärt arbete och interreligiös dialog.

GLOBAL KLIMATKRIS

Världen är mitt uppe i en pågående klimatkris. De allra mest utsatta drabbas först och hårdast av klimatförändringarna. Globala koldioxidutsläppen måste minska med 45 procent fram till år 2030. Svenska kyrkans ansvar för skapelsen och framtiden aktualiseras i samtal kring teknikutveckling, politik, förvaltningsarbete och teologi. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Den nationella nivåns eget klimatarbete.
- Stöd till stift och församlingar inom klimatområdet genom Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

MINSKADE MEDLEMSTAL

Prognoser över framtida medlemsutveckling och framtida intäkter från kyrkoavgiften visar en nedåtgående trend. Värdet av en tro på Kristus, en kristen gemenskap och Svenska kyrkans relevans i samhället behöver därför ständigt aktualiseras. Samverkan inom Svenska kyrkan för att visa på mening och sammanhang är central, likaså behövs samverkan för att kunna bedriva kostnadseffektiv, kvalitativ och hållbar verksamhet. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Satsningar för ökad kännedom om Svenska kyrkans verksamhet.
- Kostnadseffektivitet genom samverkan och digitalisering

I PANDEMINS KÖLVATTEN

Världen upplever för närvarande en tid av sjukdom, oro, död och sorg, med svåra långsiktiga effekter för samhället. Trossamfundens bidrag har efterfrågats i krisen, inte minst det diakonala och självvårdande arbetet. Likaså har människors längtan efter att fira gudstjänst inneburit att nya former utvecklats i församlingarna. Exempel på den nationella nivåns bidrag är:

- Diakonala insatser och utveckling av digitala mötesplatser för samtal och gudstjänstliv.
- Långsiktigt och humanitärt utvecklingsarbete genom Act Svenska kyrkan.

Dialog med intressenter

Kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftens presidier diskuterar framtidsfrågor och prioriteringar. Även på tjänstemannanivå sker viktigt arbete för att utveckla verksamheten. Svenska kyrkan möter också regelbundet beslutsfattare, myndigheter och civilsamhälle. Som investerare och inköpsorganisation står den nationella nivån i en bred kontakt med företrädare för näringslivet, både på det nationella och internationella planet. Sveriges kristna råd, Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, Europeiska kyrkokonferensen, Sveriges Interreligiösa Råd och andra organisationer och nätverk utgör centrala forum för dialog och samverkan. Andra organisationer i civilsamhället i Sverige och internationellt är också viktiga intressentgrupper för skapelsens integritet och mänsklig värdighet, exempelvis i det konkreta utvecklingsarbete inom Act Svenska kyrkan och i stödet för det diakonala utvecklingsarbetet som bedrivs på församlingsnivå.

Utöver den egna årliga omvärldsbeskrivningen inhämtas regelbundet allmänhetens synpunkter genom omvärlds- och medieanalyser samt enkätundersökningar. Sammantaget ger allt detta en bild av hur kyrkostyrelsen prioriterar och utvecklar stödet till stift och församlingar.

Läs mer på: svenskakyrkan.se/hur-vi-prioriterar

Från policy till lärande

Målsättningar, verksamhetsplaner, policyer, uppförandekoder och rutiner konkretiserar hur den nationella nivån ska utforma och genomföra sitt arbete. Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll av hur rutiner efterlevs, medarbetarenkäter, statistikinsamling om miljöpåverkan, facklig samverkan, dialog med stift, leverantörer, företag och med de fonder vi investerar i. Effekterna beskrivs i en årlig verksamhetsredovisning tillsammans med hållbarhetsredovisningen, som är ett led i uppföljningsarbetet. Hållbarhetsredovisningen genomgår dessutom en översiktlig granskning.

Annan kvalitetssäkring sker genom miljödiplomering av den nationella nivån och genom certifiering mot Core Humanitarian Standards, CHS. Miljödiplomeringen är Svenska kyrkans system för miljöledning.

Läs mer om det interna regelverket och hur arbetet styrs: svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

Läs mer om Core Humanitarian Standards: corehumanitarianstandard.org

Kyrkornas världsråd, KV

Kyrkornas världsråd, KV, är en gemenskap av 348 kyrkor vars huvudsakliga mål är kristen enhet och samverkan mellan kyrkor för fred och rättvisa. KV samlar kyrkor och samfund i över 110 länder och representerar 500 miljoner kristna från olika traditioner. Svenska kyrkan är medlem sedan KV grundades 1948.

Sveriges kristna råd

I Sveriges kristna råd möts 26 medlemskyrkor och tre observatörer fördelade på fyra kyrkofamiljer. I dessa rymms de olika kristna traditionerna i vårt land. Rådet länkar samman medlemskyrkornas eget arbete genom att erbjuda mötesplatser för idéutbyte, utveckling och samordning.

Lutherska världsförbundet, LVF

Lutherska världsförbundet, LVF, samlar 145 kyrkor inom den lutherska kyrkofamiljen till gemenskap och arbete för att förändra människors livsvillkor. LVF representerar 74 miljoner människor i 98 länder. Svenska kyrkan är medlem sedan LVF grundades 1947 i Lund.

FRÅN POLICY TILL LÄRANDE

STYRNING OCH LEDNING

Verksamhetsplaner
Program- och projektplaner
Nyckeltal
Styrkort

LAGAR OCH INTERNT REGELVERK

Kyrkoordineringen
Uppförandekod
Policyer
Riktlinjer
Arbetsordning

GENOMFÖRANDE

Tydlig ansvarsfördelning
Processer för integrering
Utbildningsinsatser
Standarder

UPPFÖLJNING OCH LÄRANDE

Medarbetarenkäter
Datainsamling för miljöpåverkan
Dialog med fackliga representanter
Utvärderingar

TRANSPARENS

Act Svenska kyrkans klagomålsfunktion
Extern revision
Hållbarhetsredovisning/-rapportering
Annan kommunikation
Öppenhet genom offentlighetsprincipen

Året som gått

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Ett år av pandemi

Några månader in på 2021, när denna rapport skrivs, har världen upplevt drygt ett år av pandemi. En tid av sjukdom, oro, död och sorg. Coronapandemin har också påverkat människors dagliga liv, arbete och sociala relationer. Myndigheternas åtgärder för att stoppa smittspridningen har påverkat många människors förmåga att försörja sig och den som redan befinner sig i en utsatt situation har fått det sämre.

I kristider kan den kristna tron mer än någonsin visa på ett trotsigt hopp och skapa mening och gemenskap i människors liv. Trossamfundens bidrag och verksamhet har också efterfrågats under året som gått, inte minst de diakonala och själavårdande bidragen. Likaså har människors längtan efter att fira gudstjänst och att be inneburit att nya former och forum utvecklats i församlingarna. Det värde Svenska kyrkan skapar har både haft betydelse och har synliggjorts under året som gått.

Ärkebiskopen har fått genomslag i media om livet i ovisshet som en andlig motståndskraft i pandemitider, bland annat genom vårens bok *Otålig i hoppet, teologiska frågor i pandemins skugga*.

Svenska kyrkan har förändrat sin verksamhet under 2020. Tidigt i pandemin myntades devisen *Vi ställer inte in, vi ställer om och upp*. Trots en del inställda evenemang har samtidigt en stor del av planerad verksamhet kunnat genomföras genom de digitala verktyg som redan fanns etablerade. Pandemin har även påskyndat effektivisering av nya digitala arbetsätt och motiverat minskat resande.

Kyrkostyrelsen gör inte anspråk på att ge en heltäckande bild av den nationella nivåns breda verksamhet. Den lyfter enbart några exempel från året som gått.

EN SAMMANHÅLLANDE KRAFT I SVENSKA KYRKAN

Den nationella nivån har enligt kyrkoordningen ett sammanhållande, samordnande och företrädande ansvar. Ett exempel är utjämningsystemet som bidrar till utjämnning av strukturella och ekonomiska olikheter i Svenska kyrkan, för att ge så lika förutsättningar och så likvärdig verksamhet över hela landet som möjligt. Kyrkostyrelsens styrning genom de tre långsiktiga målbilderna som kyrkomötet fast-

ställt ligger som grund för den nationella nivåns arbete och hållbarhetsdimensionerna integreras i verksamheten.

Företräderskap

SVENSKA KYRKAN I SAMHÄLLET

Kyrkostyrelsen tar tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företräderskap och deltar i samhällsdebatten. Kyrkostyrelsen har under året fört dialog med regering, myndigheter och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar och påverkan genom remisser. Under året har kyrkostyrelsen avgett 27 remissvar, varav tre var spontanremisser.

Läs kyrkostyrelsens remissvar: svenskakyrkan.se/press/remiss-svar-och-yttranden

Ärkebiskopen har under året fört flera samtal med kultur- och demokratiminister Amanda Lind angående restriktioner vid kulturevenemang, diakoni och krisberedskap samt inom begravningsverksamheten. Kulturministern publicerade även ett samtal med ärkebiskopen om tro, gemenskap och samhällsförändring på sin Facebooksida.

Under året har Svenska kyrkan agerat i frågor som rör ensamkommande ungas situation, äldres vård, lagstiftning om företags sociala och miljömässiga ansvar samt i frågan om skuldavskrivning för utvecklingsländer. Svenska kyrkan har också väddat till regeringen att ta emot barn från flyktingläger i Grekland. Samtal har förts med EU-kommissionär Ylva Johansson om EU:s migrationspolitik. Under året utsågs Svenska kyrkan till ledamot i det rådgivande EU-organet *Europeiska ekonomiska och sociala kommittén*, vilket innebär en möjlighet att påverka.

Act Svenska kyrkan är en stark röst i utvecklingspolitiska frågor såväl i Sverige som internationellt genom multilaterala samarbeten och allianser med andra civilsamhällesorganisationer, framför allt inom FN-systemet. Flera av Svenska kyrkans samarbetspartner, samt Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet, tog avstånd från president Trumps avtal för fred mellan Israel och Palestina, ett avtal som förhandlats fram mellan USA och Israel utan representation av palestinier.



Kungaparet tänder ljus i Uppsala domkyrka under den nationella minneshögtiden. Foto: Magnus Aronson/Ikon

Prästen Camilla Lif utsågs i juni till ledamot i den kommission regeringen tillsatt för att utvärdera Sveriges åtgärder för att begränsa smittspridningen under pandemin.

STATLIGA BIDRAG FÖR STÖDJANDE ARBETE I PANDEMIN

Svenska kyrkan har under året fått 25 mnkr från regeringen för stödjande verksamhet under pandemin, varav 19 mnkr har använts i församlingarnas arbete. Medlen har bland annat bidragit till Jourhavande präst i samarbete med SOS Alarm, digitala gudstjänstsatsningar samt till kommunikativa satsningar under advent och julhelgerna. En digital lösning för familjerådgivning har utvecklats. Den kan också användas för handledning och samtal i mindre grupper.

Svenska kyrkan har fått 5 mnkr från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor som under året använts till akuta insatser för barn i missbruksfamiljer, ensamkommande ungdomar och hemlösa. Medlen har också använts till att höja kompetensen för att möta människor med psykisk ohälsa och för att leda samtal med sörjande i grupp. Svenska kyrkan ansökte om ekonomiskt bidrag och fick nästan 5 mnkr från Radiohjälpen för aktiviteter för riskgrupper under pandemin och för sommaraktiviteter för barn och unga. Svenska kyrkan har även fått nära 5 mnkr från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, som bidrag till koordineringsarbete av matinköp till personer i riskgrupp som bor hemma.

EN SAMMANHÅLLANDE KRAFT UNDER PANDEMIN

Större delen av året har präglats av krishantering och krisledning med täta avstämningar och intensifierad kontakt med myndigheter och beslutsfattare. Svenska kyrkan har bland annat medverkat frekvent i krissamordningen vid MSB, Myndigheten för stöd till trossamfund, i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden och i Migrationsverkets etiska råd. Kontinuerliga överläggningar har också skett med Sveriges Kommuner och Regioner.

Biskoparna har i samverkan med kyrkokansliet bidragit till rekommendationer till församlingarna vad gäller de restriktioner som införts under året för att motverka smittspridning. Den nationella nivån har också bidragit med juridiska bedömningar till stöd för församlingar och stift. Kontinuerlig information och stöd har utformats, i takt med restriktionerna, inte minst till kör- och musikverksamheten. Svenska kyrkans externa webbsida och intranät har uppdaterats dagligen.

Biskoparna tillsammans med kyrkostyrelsens remissvar påverkade regeringen att göra det enda undantaget på den utökade restriktion om högst åtta personer vid allmän sammankomst. Regeringen fattade beslut om att i enlighet med kyrkans förslag tillåta möjligheten att samla upp till 20 personer under begravningar.

Funktionen *Support diakoni* inrättades tidigt under pandemin på nationell nivå för att stödja och tillgängliggöra metoder och verktyg för beredskap i stift och församlingar



I oktober återbegravdes kraniet av en same på Lycksele kyrkogård i närvaro av Sametingets ordförande och ordföranden i Samiska rådet. Kvarlevorna repatrierades av Statens historiska museum och är ett led i arbetet för att återbörd samiska kvarlevor, en fråga som Svenska kyrkan är engagerad i. Foto Robert From

för lokal omställning. En samlings sida skapades på våren för att kommunicera Svenska kyrkans förhållningssätt under pandemin.

Läs om Svenska kyrkan under pandemin: svenskakyrkan.se/corona

Biskoparna publicerade i januari biskopsbrevet *Fira nattvard*. Brevet följdes av rekommendationer i biskoparnas pastorala råd med rubriken *När vi inte kan fira nattvard under coronakrisen*.

Läs biskopsbrevet: svenskakyrkan.se/biskopsbrev

MINNESHÖGTID I ALLHELGONAHELGEN

På alla helgons dag genomfördes på ärkebiskopens initiativ en nationell minneshögtid i Uppsala domkyrka med anledning av pandemin. Högtiden ägde rum i närvaro av kungaparet och ett inspelat tal framfördes av riksdagens talman. Ekumeniska och interreligiösa företrädare, representanter från myndigheter och sjukvård medverkade. Minneshögtiden direktsändes i TV4 och präglades av Faurés requiem, vars sju satser uttrycker sorg, förlust och hopp.

BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

Svenska kyrkan har som huvudman för begravningsverksamhet samverkat intensivt med representanter från

Myndigheten för stöd till trossamfunden, Sveriges kristna råd, Sveriges interreligiösa råd, Stockholms kyrkogårdsförvaltning och begravningsbyråbranschen under pandemin. Den nationella nivån har också vid möten med statsförvaltningen och regioner lyft frågor om exempelvis miljötillstånd och nya regler till följd av pandemin.

I september överfördes rådgivning och utbildning i Svenska kyrkans begravningsverksamhet från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation till kyrkokansliet. En funktion med särskild kompetens har etablerats och integrerats som en del av det ordinarie arbetet. På Svenska kyrkans externwebb finns nu en sida som riktar sig till närstående som ska ordna begravning under pandemin där bland annat frågan om livesända begravningar aktualiseras.

JOURHAVANDE PRÄST

För att möta det ökade behovet av samtalsstöd under pandemin krävdes utökade samtalstider och personalförstärkning. Jourhavande präst och Sverige-finska telejouren Papu har kommunicerats, särskilt under november och december, med budskapen *En annorlunda jul* och *Du är inte ensam*. Tjänsten har varit öppen dygnet runt under de större helgerna. Under 2020 ökade antalet samtal till Jourhavande präst med nästan 31 procent och chattar ökade med 74 procent.



Under den digitala bokmässan hölls Svenska kyrkans program i en bokhandel i Stockholm. Kulturminister Amanda Lind och ärkebiskop Antje Jackelén samtalande om det samhällsekonomiska värdet av Svenska kyrkans bidrag till Sveriges kultur och kulturarv under ledning av Dag Tuvelius från kyrkokansliet. Foto: Magnus Aronson/Ikon

ÖVERENSKOMMELSE OM VOLONTÄRINSATSER OCH KOORDINERING AV MATINKÖP

Tidigt under pandemin, när behovet ökade av att skydda äldre och andra riskgrupper som var i karantän i sina hem, slöts en avsiktsförklaring mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sveriges Kommuner och Regioner och de fem största civilsamhällesaktörerna, däribland Svenska kyrkan. Avtalets fokus var att med hjälp av volontärer säkra leveranser av mat och mediciner. Svenska kyrkan kom att bli den organisation som koordinerade insatser i flest antal kommuner. I juni var Svenska kyrkan samordnande organisation i 72 kommuner. Den 31 oktober avslutades den nationella samordningen och ansvaret återgick till kommunerna. Många församlingar har dock fortsatt arbetet på egen hand.

KULTURARV, KYRKOR OCH FASTIGHETER

Svenska kyrkan verkar för att det kyrkliga kulturarvet ska vara en angelägenhet, en resurs och ett levande kulturarv för alla människor. Samverkan sker med Kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelser. Svenska kyrkan får ett ekonomiskt bidrag, kyrkoantikvarisk ersättning, från staten med 460 mnkr årligen. Ett nytt IT-stöd för hantering av bidraget har införts under året. IT-stödet innehåller funktioner för att söka, bereda, besluta, rekvidrera och följa upp användningen av ersättningen.

[Läs mer om det kyrkliga kulturarvet: svenskakyrkan.se/kulturarv](https://svenskakyrkan.se/kulturarv)





Foto: Magnus Aronson/Ikon

KULTURENS SAMHÄLLSEKONOMISKA BETYDELSE

I samband med den digitala bokmässan och Svenska kyrkans program *Se människan* offentliggjordes rapporten *Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv*. Den överlämnades till kultur- och demokrati-minister Amanda Lind under ett samtal med ärkebiskopen. Rapporten har också presenterats i ett panelsamtal med Handelshögskolans rektor och ordföranden för Sveriges Kommuner och Regioner.

Enligt de beräkningar som finns i rapporten är det samhällsekonomiska värdet av Svenska kyrkans kulturverksamhet 2,3 miljarder kronor om året. Som jämförelse lyfter rapporten fram att den summan motsvarar mer än hälften av statsbudgetens utgifter för regional tillväxt och mer än en åttondel av statsbudgetens utgifter för kultur.

Läs mer om Svenska kyrkans kulturverksamhet och rapporten:
svenskakyrkan.se/kultur-och-kulturarv

Se människan fick rekordhöga tittar- och lyssnarsiffror i år. Antalet visningar under den digitala bokmässan uppgick till nästan 46 800 i november. Motsvarande siffra föregående år var drygt 11 800 visningar. I början på februari 2021 är antalet visningar på Youtube uppe på 61 000.

Ta del av samtalen från *Se människan*: svenskakyrkan.se/bokmassan

Svenska kyrkan har också bidragit till Göteborgs filmfestivals program och delade ut Svenska kyrkans filmpris Angelos till dokumentären Cinema Pameer, som skildrar en biograf i Kabul, en oas i den krigsdrabbade staden.

Act Svenska kyrkan

Svenska kyrkans långsiktiga internationella utvecklings-samarbete genomförs i land- och regionprogram, humanitära program samt i program för global policydialog. Samarbetet med lokala aktörer bidrar till att människor själva ska få makt att forma sina liv och skapa en hållbar utveckling. Den tematiska profilen i Act Svenska kyrkan är genusrättvisa, teologi i långsiktigt arbete och lokal-baserat psykosocialt stöd i humanitärt arbete. På grund av pandemin har arbetet fått mer fokus på könsrelaterat våld än planerat, liksom på andra delar som rör jämställdhet, social trygghet och nödvändig vård.

I många programländer märks fortsatta tendenser till ett minskat demokratiskt utrymme, vilket påverkar möjligheterna för Act Svenska kyrkan och partnerorganisationerna att verka. För de flesta av Svenska kyrkans partnerorganisationer blev 2020 ett besvärligt år även om flexibla lösningar för stöd utarbetats under året. Det digitala arbetssättet har förändrat förutsättningarna för både påverkansarbete, deltagande i internationella konsultationer och kommunikation med samarbetspartner. Många aktörer och beslutsfattare har blivit mer tillgängliga, samtidigt som den digitala formen ger mindre utrymme för samtal i anslutning till möten.

Svenska kyrkan har inlett samtal med nya partner i Mellanöstern som hanterar frågor kring identitet, religionsdialog och fred. Bland annat har Act Svenska kyrkan inlett partnerskap med den libanesiska organisa-

tionen Dawaer som stärker unga att tänka självständigt, öka faktagranskning och förhålla sig till näthat.

DIALOG MED SIDA

Sida beslutade på sommaren att avsluta det strategiska partnerskapet med Act Svenska kyrkan inom det humanitära insatsarbetet, vilket genererade mycket dialogarbete med Sida och medial debatt om vikten av att stödja lokala aktörer. Samtidigt återcertificerades Act Svenska kyrkan, som första organisation i världen, enligt *Core Humanitarian Standard*, CHS, för sitt kvalitativa arbete. Under året genomfördes arbete för att få till stånd ett förnyat partnerskapsavtal med *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations* som administrerar EU:s humanitära medel. I januari 2021 beviljades Act Svenska kyrkan ett nytt sjuårigt partnerskapsavtal. Dialogen om det framtida partnerskapet med Sida fortsätter.

I augusti gjordes en katastrofinsamling till följd av explosionen i Beirut som gav goda resultat. Act Svenska kyrkans partner i Syrien fortsätter att genomföra humanitära insatser trots begränsningar av material, mat, mediciner, skydd och framkomlighet. Det svåra ovädet som drog in över Filippinerna i november drabbade 1,5 miljoner människor och Act Svenska kyrkan beviljades medel från Sida för att tillsammans med kristna rådet i landet möta behoven där.

LOKALBASERAT PSYKOSOCIALT STÖD

Act Svenska kyrkan har tillsammans med lokala civilsamhällesorganisationer påbörjat en utbildning i lokalt baserat psykosocialt stöd i Haiti. Syftet är att stärka motståndskraften mot politisk oro, återkommande naturkatastrofer

och pandemins konsekvenser. Lokala partnerorganisationer i Sydsudan arbetar kontinuerligt med att sprida kunskap om pandemin på landsbygden och i flyktingbosättningar. Dock fick en av de utbildningar som skulle genomföras under hösten skjutas upp.

BESÖK I SVERIGE

I början på året besökte generalsekreteraren Kenneth Mtata från det kristna rådet i Zimbabwe Sverige. Han uppmanade oss att bidra till att motverka landets oroligheter och den ekonomiska och sociala krisen samt fortsätta ge bistånd efter att landet drabbats av torka och översvämningar.

Kyrkostyrelsens internationella råd har etablerat en internationell referensgrupp. Gruppen möttes första gången i januari och består av 13 representativa samarbetspartner. Gruppens synpunkter om teologiskt förhållningsätt, genus och interreligiös dialog kommer att tas tillvara i Act Svenska kyrkans strategier.

Läs mer om Act Svenska kyrkan: svenskakyrkan.se/act

INSAMLADE MEDEL

Insamlingen för 2020 innebar ett resultat på 155 mnkr. Det totala resultatet hamnade 38 mnkr under det ursprungliga målet, som vi tvingades revidera med anledning av pandemin. Insamlingsaktiviteter ställdes in och fysiska möjligheter att ta upp kollekter minskade. Privatpersoners gåvor har däremot ökat jämfört med föregående år, liksom anslag från stift och församlingar.

Julinsamlingen *För varje flickas rätt till ett värdigt liv* genomfördes till största del digitalt och ett nytt samarbete med Tradera möjliggjorde för församlingar att sälja saker på nätet istället för i traditionella basarer. Svenska Fotbollförbundet gav stöd till julinsamlingen genom att landslagsspelare läste den manifestation som tagits fram med koppling till Lucia och flickors rättigheter. Även förbundskaptenen medverkade i en kort film till stöd för kampanjen.

Stöd till stift för utveckling av församlingslivet

STIFTSDIALOG PÅ FÖRTROENDEMANNANIVÅ

Kyrkostyrelsens arbetsutskott och samtliga stiftsstyrelser presidier genomför gemensamma rådgivande samtal som bidrag till kyrkostyrelsens beredning till kyrkomötet. Det pågår en dialog om den nationella nivåns prioriteringar för framtiden.

Stiftsstyrelserna har under året betonat vikten av kontinuerlig omvärldsanalys och forskning för att bidra med fortsatta prognoser vad gäller medlemsutveckling, kollekter och ekonomi. Det är också angeläget med stöd för kommunikation, att kunna erbjuda digitala lösningar för



Vi lever alla under samma himmel och har samma rättigheter. Men beroende på var vi föds, eller vilket kön vi har, ser verkligheten olika ut. Act Svenska kyrkans julinsamling 2020. Foto:TrueNorth/Ikon



Inspelning av julgudstjänst i Domkyrkan i Göteborg. Foto: Kristin Lidell/Ikon

erfarenhetsutbyte och att tillhandahålla användbara stödredskap för kärnverksamheten. Även stöd för strategisk kompetensförsörjning, klimatstrategier och social hållbarhet är något som stiftens uttryckt som fortsatt viktigt. Årets överläggningar genomfördes digitalt och innehållet färgades av de nya verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar som pandemin innebär.

STÖD FÖR DIGITALISERING OCH NYA ARBETSSÄTT

Pandemin har visat hur digitaliseringen gett förutsättningar för församlingar, stift och den nationella nivån att upprätthålla stora delar av den normala verksamheten med färre fysiska möten. Det är betydelsefullt att hitta ett tilltal för att kommunicera kristen tro, tillgänglig på flera sätt och att finnas i de kanaler där människor befinner sig. Den digitala närvaron har haft stor betydelse under året och kommer även att ha det framöver. När kyrkan och resten av samhället kan återgå till ordinarie verksamhet kommer digitala mötesformer att ha vunnit terräng och etablerat sin funktion.

Antalet tryckta produktioner minskade i antal under året och de flesta produktioner är idag digitala. Kontorsprogramvaran blir i allt större utsträckning verktyg för samverkan och förutsätter därför att arbetsgrupper av olika slag kan dela dokument och verktyg för att öka samverkan. Olika lösningar för bland annat video, chatt och interna varianter av sociala medier är också användbara redskap.

EN KYRKA PÅ NÄTET

Svenska kyrkan fortsätter att vara en kyrka på nätet, genom att kommunicera och skapa kännedom om kyrkans verksamhet via Svenska kyrkans officiella kanaler på sociala medier, framför allt Facebook, Twitter och Instagram.

Idag sänder cirka 160 församlingar gudstjänster live via Svenska kyrkans webb, dubbelt så många sänder live via sociala medier. Den nationella nivån har bidragit med teknisk och metodisk support samt juridiskt stöd. I december omfattades 260 lokala webbsidor av Svenska kyrkans gemensamma Stimlicens, jämfört med ett tiotal vid årets början.

ARBETE MOT DISKRIMINERING OCH ÖKAD TILLGÄNGLIGHET

En digital utbildning om funktionsvariationer med särskilt fokus på neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har tagits fram. Externwebben har tillgänglighetsanpassats utifrån det nya statliga Tillgänglighetsdirektivet.

Under året har arbetet fortsatt med att skapa en gemensam resursbank, en rättighetsportal, för inspiration och kompetens i stift och församlingar. Portalen utgår från FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och lanseras under 2021. Syftet är att komma åt grundorsaker som gör att människor hamnar i utanförskap och utsatta situationer samt slå vakt om varje människas okränkbara värde och värdighet.

BARNETS RÖST

I samarbete med Västerås stift genomfördes en dialog med barn i åldrarna 4–17 år kring framtidsfrågor i Svenska kyrkan. Intervjuer med stöd av bilder användes genomgående som metod för samtalen. Rapporten *I ögonhöjd – Barnets röst om Svenska kyrkans prioriterade områden 2021–2023* har presenterats för Barnombudsmannen, Socialstyrelsen och andra myndigheter samt för företrädare för civilsamhället. Ett annat exempel på barns delaktighet i Svenska kyrkans omvärldsanalys är det arbete som gjorts i Luleå stift i samverkan med den nationella nivån och som behandlar barns språk och kulturella tillhörighet, *Barnets röst – min plats, mitt språk*.

SOCIAL HÅLLBARHET

Under året har ett större arbetsmarknadsprojekt i samarbete med några stift avslutats och metodmaterial har publicerats på intranätet för församlingarnas fortsatta arbete. Arbetet har förstärkts med projektmedel på 7 mkr från Europeiska socialfonden, ESF, för samverkan med sex stift i projektet Plats i Svenska kyrkan, som ska ta tillvara metoder och arbetssätt för praktik och arbetsträning. Syftet är att öka kompetens och bidra till kvalitetsutveckling på samtliga nivåer i Svenska kyrkan.

För närvarande är tolv stift involverade i programmet Social hållbarhet – tillit och demokrati. Utifrån de

erfarenheter som finns i stiftens genomförs metod- och kompetensutveckling för integration och ett socialt hållbart samhälle.

EN VÄRLD AV GRANNAR

I programmet *Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar* fördjupas relationer med andra samfund och religiösa organisationer för ökad samexistens och ett socialt hållbart Europa. Arbetet i programmet sker i samarbete med människor på flykt. Med anledning av pandemin har Årkebiskopens möte, programmets Summit, skjutits fram ett år och kommer att genomföras under våren 2022. Men en pre-summit genomfördes med 70 deltagare från 15 länder i Malmö innan pandemin tilltog. Programmet utmärkte sig under året genom att få ett pris från föreningen Diversity Index Award för sitt mångfaldsarbete.

Läs mer om En värld av grannar:
svenskakyrkan.se/migration/envarldavgrannar

NY PLATTFORM FÖR EKUMENIK OCH INTERRELIGIÖS SAMVERKAN

I december antog kyrkostyrelsen Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös samverkan för nationell nivå och till inspiration för stift och församling. Plattformen är utarbetad i enlighet med utgångspunkter angivna i kyrkoordningens fjortonde avdelning (59 kap. KO). Dokumentet anger teologiska utgångspunkter, riktning och vägval för Svenska kyrkans engagemang under de närmaste fem åren.

REGNBÅGSNYCKELN

12 nya församlingar och pastorat har under året tilldelats hbtq-märkningen Regnbågsnyckeln, för en mer inkluderande kyrka.

GUDSTJÄNSTLIV

För att uppmärksamma påskens budskap publicerades annonser i större tidningar där ärkebiskopen tillsammans med respektive stifts biskop lyfte fram påskan och inbjöd till webbsänd gudstjänst. Parallellt kommunicerades även Jourhavande präst och Bönewebsen som banners på nyhetssidor och i sociala medier. Under stilla veckan och påskhelgen sändes sju gudstjänster från Uppsala domkyrka, varav långfredagens och påskdagens gudstjänster direktsändes.

ADVENTS- OCH JULSATSNING MED DIGITALA GUDSTJÄNSTER OCH KONserter

Under advents- och julhelgen producerades konserter i församlingar runt om i Sverige, från Nederluleå i norr till Lund i söder. Där fanns adventsmusik och psalmer i klassisk tappning, psalmer tolkade av folkmusiker och soul- och jazzimprovisationer.

På webben gjordes hänvisningar till församlingarnas digitala gudstjänster och konserter samt information om stöd och samtal. En film som förklarar hur Svenska kyrkan ställt om visades i SVT och annonser för lokal- och riksmidia framställdes i samarbete med biskoparna.

Konserterna nådde nära 570 000 tittare via sociala medier och webb, flest på Facebook, Youtube och svenskakyrkan.se. 3,5 miljoner kontakter nåddes av annonserna på Facebook. Flera av konserterna hade en inbjudan att sjunga tillsammans, exempelvis konserten från Umeå på första advent som lockade över 113 000 besökare.

Bönewebsen har utvecklats under året. Under allhelgonahelgen var det möjligt att tända och placera sina ljus på en digital karta och under julhelgen visades ljusen under rubriken *Nu tändas tusen juleljus* både på externwebben och Bönewebsen.

På Bönewebsen kan du tända ett ljus eller be en bön:
be.svenskakyrkan.se

GUDSTJÄNST PÅ ANDRA SPRÅK

Kyrkohandböcker på några nationella minoritetsspråk, finska, nord-, lule- och sydsamiska samt meänkieli togs i bruk på pingstdagen och firades i särskilda mottagningsgudstjänster i flera domkyrkor. Kyrkomötet 2020



Julen 2020 bjöd Svenska kyrkan på digitala julkonserter. Bilden är tagen i Umeå stads kyrka under inspelning av den första konserten i serien. Foto: Matilda Audas Björkholm/Ikon

beslutade att anta Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska där ett urval på romska i fyra dialekter finns. Den börjar användas på pingstdagen 2021.

Den nordsamiska psalmboken som består av 346 psalmer, evangeliebok och en bönbok lanserades i december efter 20 års arbete och remissförfaranden.

UNDERVISNING OCH LÄRANDE

Den digitala resursbanken inom det nationella programmet för lärande och undervisning håller på att byggas upp och ska tillhandahålla material, metoder och idéer till alla som arbetar med undervisning i kristen tro i församlingarna. En lansering är planerad att ske under 2021.

I augusti lanserades enkätverktyget Konfirmandportalen som gör det möjligt för medarbetare att ställa frågor till sina konfirmander i början, under tiden och i slutet på konfirmandtiden. Redan i början på september fanns 91 användare. Under året har även nya riktlinjer för konfirmandarbetet tagits fram.

Svenska kyrkan har medverkat i ett europeiskt ekumeniskt forskningsprojekt som fokuserat på hur pandemin berört församlinglivet och vilken roll digitala kommunikationsformer har spelat för pastoral och kyrklig praktik.

Läs rapporten Svenska kyrkan online:
svenskakyrkan.se/forskning

Teologi i tiden är en podd som startats under året. I den resonerar forskare om aktuella samhällsteologiska frågor.

Ta del av podden Teologi i tiden:
svenskakyrkan.se/forskning/teologi-i-tiden

UTBILDNINGSPORTALEN

Utbildningsportalen är en ny lärplattform som lanserades i början på sommaren. Den används inom den nationella nivån och är etablerad i fem stiftskanslier. Det är en digital tjänst som erbjuds till självkostnadspris till stift och församlingar. Vid årets slut hade portalen 87 online-utbildningar. Portalen har cirka 40 ledarledda kurser som ges på distans. Exempel på kurser är Svenska kyrkans historia, Introduktionsutbildning för anställda inom utlandskyrkan och flera utbildningar inför kyrkovalet. Sedan starten har cirka 2 000 medarbetare genomfört en eller flera utbildningar och cirka 10 000 har besökt portalen.

SVENSKA KYRKANS UTBILDNINGSSINSTITUT

Året har inneburit en omställning av tidigare platsbunden till nätbaserad undervisning med en snabbt utvecklad digital metodik. Från mitten av mars till läsårets avslutning i juni var undervisningen enbart digital för utbildningsprogrammen till diakon, församlingspeda-

gog, kyrkomusiker och präst. Det nya läsåret började i månadsskiftet augusti – september med möjlighet till undervisning på plats både i Lund och i Uppsala, men från november blev undervisningen på nytt nätbaserad och kommer inte att genomföras på utbildningsorterna förrän tidigast i mitten på april.

Resultaten av en omfattande utvärdering av utbildningsreformen och de fyra profilutbildningarna under de första läsåren 2014-2019 presenterades i december. Den är vägledande för fortsatt utvecklingsarbete med programutbildningarna. Under höstterminen 2020 fanns drygt 220 studerande vid utbildningsinstitutet.

Läs mer om utbildningsinstitutets verksamhet:
svenskakyrkan.se/utbildningsinstitutet

SVENSKA TEOLOGISKA INSTITUTET

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, är inriktat på religionsteologi och religionsmöten, särskilt mötet mellan kristendom och judendom samt ekumeniska kontakter med kristna ur olika kyrkotraditioner. Studerande från hela världen och medarbetare från Svenska kyrkan deltar i institutets programutbud. All utbildning avbröts dock i mitten på mars med anledning av pandemin och lokalanställda permitterades i slutet på våren. Institutet stängde också för besökare efter det israeliska hälsoministeriets rekommendationer. Under året har finansieringen av institutet stärkts genom att *Krister Stendahls stiftelse för akademisk forskning och utbildning vid Svenska teologiska institutet i Jerusalem* bildats och att Lunds stift anslutit till samarbetet.

ARBETE BLAND SVENSKAR I ANDRA LÄNDER

Utlandsförsamlingarna har anpassat sin verksamhet till pandemin och många församlingar har gått på sparlåga och hållit stängt för fysiska besök under längre perioder. Detta har inneburit intäktsbortfall, permitteringar och uppsägningar av lokalt anställd personal. Den mobila verksamheten med resande präster har legat nere under året och medarbetarna har temporärt fått tjänstgöra i olika utlandsförsamlingar. Den stödjande verksamheten från Sverige har genomförts online.

Svenska kyrkan kommer att arbeta med konsekvenserna av den juridiska genomgång som genomförts i utlandsförsamlingarna. Syftet är att säkerställa att verksamheten bedrivs i ändamålsenliga former och i enlighet med gällande reglering i respektive land. Förutom dessa juridiska genomgångar kommer verksamhetsutredningar i samtliga utlandsförsamlingar utgöra förslag till kyrkostyrelsen för beslut om en hållbar organisation, där kyrkoråden blir alltmer självbärande och tar ansvar för verksamhet, fastigheter, personal och ekonomi.

Läs mer om Svenska kyrkan i utlandets arbete:
svenskakyrkan.se/iutlandet



Svenska kyrkan driver Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI. I januari, före pandemin, besökte statsminister Stefan Löfven institutet i samband med att han närvarade vid World Holocaust Forum. Han hälsas här välkommen av STI:s direktor Maria Leppäkari. Foto: Svenska Teologiska institutet

KLIMATNEUTRALITET I SVENSKA KYRKAN 2030

Med biskopsbrevet om klimatet som utgångspunkt antogs *Färdplan för klimatet* av kyrkostyrelsen i december 2019. Biskopsbrevet översattes också till engelska under året. Det övergripande målet är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral år 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen. Svenska kyrkan vill också verka för en värderingsförändring genom att lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen. Kyrkostyrelsen har anslagit 25 mnkr årligen för att stödja stiftens med personella resurser och finansiellt stöd för projekt inom färdplanens områden. Under 2020 har arbetet fokuserat på resursförstärkning i stiftens på och att sätta en rad pilotprojekt. Vid årsskiftet hade samtliga stift fått pengar för resursförstärkning. Färdplanens målområden:

- Kyrkans uppdrag
- Energianvändning i byggnader
- Produktion av förnybar el
- Transporter, resor, maskiner och markförvaltning
- Konsumtion och investeringar
- Klimatanpassning och krisberedskap
- Förvaltning av skog och mark

Stöd till en god förvaltning

ADMINISTRATIV SAMVERKAN

För att kunna verka rikstäckande för ett hållbart kyrkoliv och samtidigt hushålla med de samlade resurserna krävs samverkan och gemensamma lösningar. När frågan om besparingar påskyndas, som nu under pandemin, har kyrkan i sin helhet tvingats överväga ytterligare prioriteringar, effektivisering, digitalisering och nya arbetsformer. Därför fattade kyrkostyrelsen beslut om en långsiktig strategi för digitalisering och samverkan under våren. Strategin handlar både om att i samarbete med stiftens lyfta av församlingarnas administrativa bördor och om gemensamma digitala redskap för kärnverksamheten.

Mot bakgrund av den ekonomiska prognosen måste de flesta församlingar minska sina kostnader, liksom flera stift och den nationella nivån. Det är få församlingar som i framtiden kan eller bör ha en egen IT-drift. Det handlar om att vi behöver skapa en gemensam IT-plattform inklusive nätverk och grundläggande digitala verktyg, likaså gemensam löneservice, ekonomiservice, digitalisering av medlemskommunikation, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv.

Eftersom det hittills varit frivilligt att ansluta sig till de gemensamma stödprocesserna inom det administrativa



området har takten varit långsam. Det har därför blivit mer kostsamt för Svenska kyrkan än vad det hade behövt vara, då baskostnader i form av licensavgifter och personal är nästan lika stora oavsett om det är en 10- eller 100-procentig anslutning. En hög anslutning skulle således kunna öka möjligheten för andra satsningar inom de grundläggande uppgifterna gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Kyrkomötet 2020 lyfte behovet av ökad dialog med stift och församlingar samt uppdrog till kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning och presentera en färdplan för det fortsatta införandet av IT-lösningar och administrativa system.

GEMENSAM LÖNESERVICE I SVENSKA KYRKAN

Kyrkostyrelsen har i enlighet med det beslut som fattades av kyrkomötet 2019 arbetat intensivt under året för att etablera gemensam löneservice till år 2022. För att gemensam löneservice i Svenska kyrkan ska bli rationellt

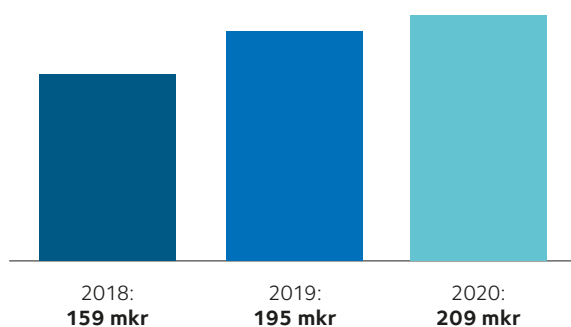
krävs att även administration av arvoden och ersättningar blir en del av den gemensamma processen, även om nivåerna för arvoden och ersättningar beslutas lokalt. Kyrkostyrelsen har därför under året rekommenderat en gemensam arvodes- och ersättningsmodell för Svenska kyrkans samtliga enheter som en förutsättning för att delta i Svenska kyrkans gemensamma löneservice.

HÅLLBARA INKÖP

År 2020 köpte den nationella nivån in varor och tjänster till ett värde av cirka 485 mnkr och ansvarade även för över 100 ramavtal som slutits för hela Svenska kyrkan. Information samlas årligen om hela Svenska kyrkans inköpsvolym och leverantörsregister. Den kategoriseras utifrån lämpligheten för nationell upphandling och för gemensamt avtal. Den senaste datainsamlingen skedde för 2020 och visar drygt 35 500 leverantörer. Denna uppgift baseras på inrapporterad data från nära 90% av Svenska kyrkans alla enheter. Uppskattningsvis görs inköp för cirka 7,6 miljarder kronor varje år inom hela Svenska kyrkan. Ungefär hälften av inköpen bedöms vara möjliga för gemensamma upphandlingar och nationella ramavtal.

Genom att låta hållbarhetsfaktorer väga tungt vid investeringar och inköp påverkar Svenska kyrkan näringslivet i en mer hållbar riktning. Det handlar dels om att undvika företag och verksamheter som inte lever upp till Svenska kyrkans krav, dels om att sporra företag i deras hållbarhetsåtgärder genom att premiera företag som ligger långt framme. Arbetet utgår från kyrkostyrelsens beslutade finanspolicy, inköpspolicy och uppförandekod för leverantörer.

BESPARINGAR GENOM RAMAVTAL



UPPFÖLJNING HÅLLBARHET

Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljö- och klimathänsyn samt insatser mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. I bedömningarna analyseras företagets kvalitet på sitt hållbarhetsarbete utifrån förutsättningarna att leva upp till Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer. Inköpsanalysen görs utifrån en bedömning av risknivå. Leverantörens bidrag till Agenda 2030-målen är också en del av analysen. Genom en inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar och stift ta del av hållbarhetsbedömningar, vilket kan bidra till att minska den egna miljöpåverkan.

En betydande del av den nationella nivåns inköp handlar om tjänster från svenska företag, vilka har en lägre hållbarhetsrisk. Ramavtalen som sluts för att möta behov i församlingar och stift gäller en bredd av produkter och tjänster, som inte sällan är förenade med en högre risknivå. År 2020 gjordes en intern riskbedömning på ramavtalen där det konstateras att cirka 30 procent av ramavtalen har en risknivå som är hög eller medelhög. Hållbarhetsuppföljningen fokuserar därför på dessa avtal. Under 2019 påbörjades en förstärkning av uppföljningsarbetet genom fördjupade granskningar av utvalda ramavtalsleverantörer, med hjälp av upphandlade externa konsulter. Två granskningar från 2019 följdes upp under 2020 och en ny påbörjades under slutet av 2020.

I slutet av 2020 uppdagades brister hos flera av våra leverantörer inom en rad olika affärsområden gällande risk för tvångsarbete i leverantörskedjor, specifikt uigurers situation i Kina. I samarbete med SKL Kommentus Inköpscentral och Regionernas kansli för hållbar upphandling påbörjades i december ett gemensamt uppföljningsarbete i denna fråga, som väntas fortsätta under hela 2021.

HÅLLBARA INVESTERINGAR

I slutet av 2020 förvaltade den nationella nivån ett kapital på 9,9 miljarder kronor. Kapitalet har ett avkastningskrav på 3 procent per år utöver inflationen sett över en rullande

tioårsperiod. Avkastningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar. Tyngdpunkten ligger på företag som visar ansvar inom sin verksamhet och tillverkning samt företag som tar fram varor och tjänster som bidrar till att lösa viktiga samhällsproblem. Investeringar görs också i gröna obligationer, det vill säga obligationer där kapitalet endast används för olika miljöprojekt. Svenska kyrkan investerar inte i företag som utvinner fossil energi eller producerar vapen, tobak eller pornografi.

Svenska kyrkan utesluter bolag som bryter mot internationella normer för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och antikorruption, om de inte kan visa att de åtgärdar problemen. Den nationella nivån erbjuder församlingar, pastorat och stift att investera i Svenska kyrkans Ethosfonder som har låga avgifter och klarar finanspolycyns hållbarhetskrav. Vid årsskiftet 2020/2021 var 6,2 miljarder kronor investerade i Ethosfonderna.

En oberoende analys av Svenska kyrkans investeringar i aktier och företagsobligationer har gjorts 2018 och 2019 med stöd av verktyget PACTA för att säkerställa att förvaltningen utvecklas i linje mot Parisavtalets mål. Då inga väsentliga förändringar i portföljen har skett sedan dess har ingen ny analys genomförts. Utsläppen av koldioxid är liten och portföljens klimatpåverkan är därför låg.

Svenska kyrkan har under flera år drivit frågor om investeringar för rent vatten och hållbara städer i investerarnätverket *SISD, Swedish Investors for Sustainable Development*, som syftar till att främja investeringar inom de 17 globala utvecklingsmålen. I december uppvaktade nätverket riksdagens finansutskott och efterlyste åtgärder för ökat samarbete mellan finansmarknaden och den offentliga sektorn för att förverkliga Agenda 2030 och Parisavtalets mål.

Svenska kyrkan har undertecknat FN:s principer om ansvarsfulla investeringar, UNPRI, och deltar i en rad olika andra nationella och internationella initiativ.

[Läs hela rapporten Hållbara investeringar:](https://svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar)
svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

KLIMATDATA

Källa	Klimatpåverkan 2020 (ton CO2e)	Utveckling sedan 2019	Utveckling över tid sedan basår	Basår
Energi	67,1	-4%	-61%	2015
Flyg	455,0	-79%	-86%	2015
Bil	18,0	-70%	-75%	2016
Tåg	0,8	-70%	-60%	2015
Kopieringspapper	0,7	-53%	-83%	2015
TOTAL	542,0	-76%		

Not: På grund av tryckfel i hållbarhetsredovisningen 2019 avseende energiutsläpp är minskningen för energi något lägre.

För mer information om vilka mätmetoder som används för att beräkna utsläpp, se:
svenskakyrkan.se/gri-index-2020

KLIMATDATA

Den nationella nivåns klimatpåverkan har minskat markant under 2020 jämfört med 2019. Utsläppet mätt i koldioxidequivivalenter är 542 ton, vilket är en minskning med 76 procent från 2019. Det beror till klart övervägande del på pandemin och dess inverkan på tjänsteresor, oavsett färdmedel.

Kyrkostyrelsen strävar efter att begränsa resornas utsläpp genom att välja färd sätt med mindre miljöpåverkan och i ökad utsträckning använda video- och telefonkonferenser. Målsättningen är att resa miljövänligt så långt det går och att ta ansvar för resterande utsläpp som inte går att undvika, genom Fairtrade certifierade klimatkompensationer. För att nå målsättningarna med färre och miljövänligare resor och på så sätt minska koldioxidutsläppen infördes i december 2019 en ny plattform för att påskynda en övergång till digitala möten.

På grund av verksamhetens karaktär, med en omfattande internationell verksamhet och utbyte mellan kyrkor och andra organisationer i andra länder, är flygresor ibland nödvändiga, men pandemin har visat att alla resor kanske inte är lika nödvändiga. Framöver kommer resandet därför sannolikt att ligga på en fortsatt lägre nivå jämfört med 2019.

Energiförbrukningen har minskat med 4 procent jämfört med 2019. Det är ett resultat av fortsatta energieffektiviseringar i kontorsmiljön och att datalagring i servrar har flyttats ut till extern miljö. Det är också en konsekvens av pandemin då elförbrukningen istället sker i hemmet.

Läs mer om den nationella nivåns miljömål:
svenskakyrkan.se/miljomal

INSATSER FÖR ATT FÖRHINDRA KORRUPTION OCH ANDRA OEGENTLIGHETER

Medarbetare på Svenska kyrkans nationella nivå omfattas av en antikorrupsionspolicy och uppförandekod för anställda. Uppförandekoden slår fast att det råder nolltolerans för korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Risken för korruption bedöms vara störst inom det internationella arbetet, eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt *Transparency Internationals* index. Riskanalyser utförs därför för det övergripande internationella arbetet och för respektive region eller landprogram. Riskuppföljning görs också utifrån partners årliga räkenskapsrevision.

Act Svenska kyrkan och Svenska kyrkan i utlandet står under Svensk insamlingskontroll för 90-konton. Svensk Insamlingskontroll är en oberoende ideell organisation som i givarens intresse arbetar med kontroll av att insamlade medel används till rätt ändamål.

Andra riskområden gäller upphandlingar och representation. Policyer, riktlinjer och rutiner finns som adresserar dessa risker. Hantering av avtal och större inköp följs årligen upp. Systeminställningar och rutiner som kräver att det alltid är minst två olika roller som ska godkänna betalningar begränsar möjligheten att göra otillåtna betalningar. Kontot för representation följs upp rutinmässigt. En utökad rutinmässig uppföljning av avtal och större inköp gjordes under 2020 i enlighet med den handlingsplan som upprättades 2019. Resultaten från granskningen visar på vissa förbättringar jämfört med tidigare år, men granskningen behöver fortsätta även 2021 för att ytterligare öka kunskapen om interna rutiner.

VISSELBLÅSNING

Genom kollektivavtal har de anställda meddelarrätt motsvarande meddelarfriheten som grundlagarna ger åt offentliganställda. Därutöver omfattas den nationella nivån av visseblåsarlagen, (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Det pågår ett arbete med att införa ett system för visseblåsning, som förväntas vara klart under 2022.

ACT SVENSKA KYRKANS KLAGOMÅLSFUNKTION

För den internationella verksamheten finns också en klagomålsfunktion dit misstankar om oegentligheter kan rapporteras av interna och externa intressenter samtidigt som konfidentialitet garanteras. Anmälningarna har sedan starten 2012 gällt sexuella trakasserier, orätt utnyttjande av inflytande och maktställning samt korruption och bristande ekonomisk intern kontroll. Arbetet med inkomna ärenden bidrar till viktiga slutsatser och lärande som bidrar till att förbättra ansvar och kvalitet i verksamheten.

Under 2020 gjordes 25 (21, 2019) nya anmälningar till klagomålsfunktionen. Av dessa var det 9 (5) som inte omfattades av funktionens ansvarsområde, där anmälaren i de flesta fall kunde hänvisas till andra kyrkliga enheter i Sverige. Resterande 16 (16) gällde verksamhet hos internationella partner eller kontextuella risker i programländer, förutom 1 (3) ärende som gällde Act Svenska kyrkan. 2 ärenden är fortfarande öppna vid ingången av 2021.

Majoriteten av anmälningarna gjordes under första halvåret 2020. I och med pandemin har antalet anmälningar minskat, vilket sannolikt visar på en minskad aktivitet och interaktion mellan människor i utvecklingsarbeten och humanitära samarbeten på grund av lokala restriktioner för att minska smittspridning.

ARBETSMILJÖ

Anställdas villkor, arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter, skyddsronder, statistikinsamling

samt samarbete med fackliga företrädare. Även säkerhet och krisförberedande arbete ryms inom ramen för goda arbetsförhållanden där avtal med SOS International finns för att stärka skyddet för medarbetare på resa.

Året har präglats av pandemin och fokus har varit att stödja medarbetare och chefer i förändrade arbetsförhållanden. Under året uppdaterades arbetsmiljöpolicyn och en fördjupad arbetsmiljöutbildning för chefer erbjöds. Utöver det systematiska arbetsmiljöarbetet och de årliga enkäterna genomfördes extra undersökningar för att identifiera nya behov med anledning av övergången till distansarbete. Arbetet med risk- och konsekvensanalyser förstärktes i samarbete med skyddsombuden. Stödjande insatser som till exempel digitala utbildningar om hemarbete, utökade möjligheter att låna hem arbetsutrustning, digitala hälsoinspiratörspass samt ökat chefsstöd har erbjudits under året.

Samtliga anställda på den nationella nivån omfattas av kollektivavtal och har tillgång till företagshälsovård för arbetsrelaterad ohälsa. Satsningar på friskvård sker i form av ett friskvårdsbidrag på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och aktiviteter varje månad som arrangeras av arbetsplatsens hälsoinspiratörer. Med anledning av pandemin erbjöds alla medarbetare ett extra friskvårdsbidrag på 1 000 kr för det sista kvartalet och friskvårdstiden utökades till ytterligare 20 minuter per dag.

Medeltalet anställda vid Svenska kyrkans nationella nivå var 483 anställda, varav 63 var utlandsstationerade. Att värna mångfalden är viktigt för att Svenska kyrkan ska ha en samlad bredd av kunskap och erfarenheter. Riktlinjer för hantering av kränkande särbehandling finns.

Inomkyrklig reglering

I mars fattade kyrkostyrelsen beslut om riktlinjer för beslutsfattande under särskilda omständigheter, med anledning av den extraordinära situation som råder under pandemin. Det räcker därmed för samtliga ledamöter i Svenska kyrkans alla organ att närvara genom ljud- och bildöverföring i realtid, eller om detta inte är möjligt, enbart genom ljudöverföring i realtid.

DIGITALT KYRKOMÖTE

Årets kyrkomöte genomfördes i digital form, med begränsat antal ärenden och färre tjänstgörande ledamöter. Första sessionen, som förkortats med en arbetsdag,



Kyrkomötet 2020 skedde i digital form och med ett begränsat antal ledamöter på grund av pandemin. Foto: Magnus Aronson/Ikon

präglades av utskottsarbeten där 125 ledamöter och biskoparna deltog. Sessionen mynnade ut i 15 utskottsbeslut som behandlade sex skrivelser och 20 motioner. Kyrkomötet återsamlades för andra sessionen med 44 ledamöter fördelade i proportionalitet efter valresultatet och förhandlingarna med beslut direktsändes på webben.

BESTÄMMELSER

Under året har totalt 14 nya bestämmelser beslutats av kyrkostyrelsen. Ett exempel är en bestämmelse om insamling av verksamhetsstatistik till Svenska kyrkans statistikdatabas. Genom bestämmelsen klargörs vilken verksamhetsstatistik som ska inhämtas från församlingarna från den nationella nivån. Bestämmelsen öppnar också för en mera automatiserad process för statistikinhämtning. Beslutet träder i kraft den 1 januari 2022.

Läs mer om Svenska kyrkans bestämmelser:
svenskakyrkan.se/kyrkoordningen

Svenska kyrkan under pandemin

35 miljoner

Svenska kyrkan har under året fått **35 mnkr** i statliga bidrag med anledning av pandemin. **25 mnkr** från regeringen, **5 mnkr** från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor och **5 mnkr** från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Medlen har till största del fördelats till stift, pastorat och församlingar och har använts till bland annat akuta insatser för barn i missbruksfamiljer och som bidrag till koordineringsarbete av matinköp till personer i riskgrupp som bor hemma. Medlen har också bidragit till Jourhavande präst i samarbete med SOS Alarm, digitala gudstjänstsatsningar samt till kommunikativa satsningar under advent och julhelgerna.

Svenska kyrkan har även fått nästan **5 mnkr** från Radiohjälpen för aktiviteter för människor i riskgrupper under pandemin och för sommaraktiviteter för barn och unga.



I juni var Svenska kyrkan samordnande organisation i

72 kommuner

vad gäller ideella insatser som gjordes på grund av pandemin.

För perioden mars till juni uppger sex av tio församlingar att de ombesörjt leverans av matkassar och medicin till människor i karantän.

79%

Klimatpåverkan genom flygresor minskade med **79 procent** jämfört med 2019.

Den nationella nivåns klimatpåverkan har minskat markant under 2020 jämfört med 2019. Utsläppet mätt i koldioxid-ekvivalenter är 542 ton, vilket är en minskning med **76 procent** jämfört med 2019. Det beror framförallt på pandemin och dess inverkan på tjänsteresor.





I mars 2020 hade 12 procent av Svenska kyrkans församlingar erbjudit digitala gudstjänster och andakter. I juni var den siffran

84%



74%

Jourhavande präst har varit öppen dygnet runt under de större helgerna. Under 2020 ökade antalet samtal till Jourhavande präst med nästan **31 procent** och antalet chattar ökade med **74 procent**. SOS Alarm och Svenska kyrkan har under året stärkt sitt samarbete och fler ges chansen att prata med en präst.



270%

Bönewebben ökade kraftigt i betydelse under pandemin. Ljuständningen på Svenska kyrkans webbplats ökade med **270 procent** jämfört med förra året och **43 procent** fler har bätt böner via webbplatsen.

8 av 10

kyrkoherdar uppger att fler människor och nya målgrupper har deltagit i de digitala gudstjänsterna, jämfört med de fysiska gudstjänsterna. **Sju av tio** församlingar uppger att de vill fortsätta arbeta med digitala sändningar även efter pandemin.

Digitala möten och samtal ökade under våren kraftigt inom Svenska kyrkan. För kyrkokansliet ökade antalet från drygt 400 i januari månad till knappt **12 000** i maj och det förändrade arbetssättet fortsatte att utvecklas under året.

Förvaltningsberättelse

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Fördelningen av uppgifter inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften, som är den regionala pastorala nivån, främjar och har tillsyn över församlingens liv medan den nationella nivån ger stöd till församlingens utveckling i huvudsak via stiftet, och på olika sätt beroende på skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Det sker genom att nationella nivå ansvarar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt samt bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dras isär.

STYRNING OCH LEDNING

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135, med säte i Uppsala. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Ärkebiskopen är ordförande och kyrkomötet utser övriga ledamöter för en period om fyra år. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelserna i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också utföra de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen har för mandatperioden utsett Svenska kyrkans internationella råd, Rådet för Svenska kyrkan i utlandet, Kyrkostyrelsens råd för administrativ samverkan i Svenska kyrkan, Kyrkostyrelsens musikråd samt Kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd och ansvarar för dess övergripande verksamhet.

Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i elva avdelningar som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare. Den årliga styrningen, i relationen mellan kyrkomötet, kyrkostyrelsen, generalsekreteraren och avdelningschefer, består i huvudsak av processer för planering och processer för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året, med dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen var fjärde månad. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

LEGAL STRUKTUR

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå äger också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap 3a§ i årsredovisningslagen upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom ramen för verksamheten finns fyra filialer vilka utgörs av tre enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand, Hongkong och Italien samt i Israel (Svenska teologiska institutet i Jerusalem).

STIFTELSER

Svenska kyrkan på den nationella nivån förvaltar 70 (77) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och separata årsredovisningar eller sammanställningar upprättas för dessa i enlighet med gällande lagstiftning. De ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett redovisat värde på 284 (270) mnkr. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar dock bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier: internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER 2020

Årets aktiviteter har på olika sätt främjat trossamfundets ändamål - att levandegöra evangeliet och göra Guds rike känt. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla exemplen. För en mer detaljerad beskrivning av årets verksamhet se avsnittet Året som gått.

- Större delen av året har präglats av att hantera konsekvenserna av pandemin. Det har bland annat inneburit ett ökat fokus på det digitala arbetssättet och på digital samverkan på alla nivåer samt digital utbildning. Det har även inneburit krisledning och löpande avstämningar med myndigheter och andra civilsamhällesorganisationer. Svenska kyrkan har under året fått 35 mnkr i statliga bidrag med anledning av pandemin. Medlen har till största del fördelats till stift, pastorat och församlingar och har använts till bland annat akuta insatser för barn i missbruksfamiljer och som bidrag till koordineringsarbete av matinköp till personer i riskgrupp som bor hemma.
- Årets kyrkomöte hölls för första gången digitalt med ett begränsat antal ärenden och färre tjänstgörande ledamöter.
- Under 2020 fördelade kyrkostyrelsen 25 mnkr till Svenska kyrkans arbete med flyktingar, asylsökande och integration. Medlen har fördelats mellan församlingarnas aktiviteter, stiftens stödinsatser samt till insatser i den internationella verksamhetens flyktingarbete. Svenska kyrkan tilldelades även 15 mnkr från regeringen 2020 för att motverka hemlöshet, företrädesvis bland ensamkommande ungdomar. En fördelning till stift och församlingar av årets medel har genomförts.
- Kyrkostyrelsen har anslagit 25 mnkr årligen för att stödja stiftet med personella resurser och finansiellt stöd för projektet Färdplan för klimatet. Vid årsskiftet

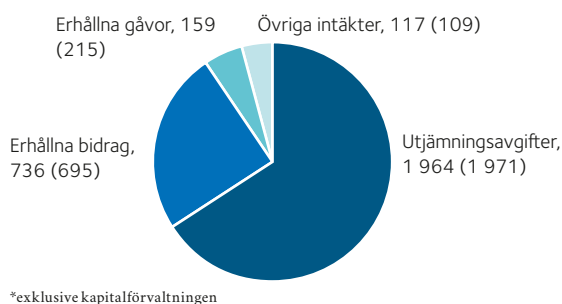
hade samtliga stift erhållit medel för resursförstärkning. Det övergripande målet är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral till 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen.

TOTALA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Det ekonomiska utfallet uppgår till 235 (1 460) mnkr. De totala intäkterna uppgår till 3 380 (4 572) mnkr, inklusive avkastningen från kapitalförvaltningen. Skillnaden i intäkt mot föregående år beror på att utvecklingen på de finansiella marknaderna var ovanligt stark 2019, vilket då gav en hög avkastning från kapitalförvaltningen. Den största intäktsposten för den nationella nivån är utjämningsavgiften. Inom ramen för utjämningsystemet omfördelas en del av kyrkoavgiften mellan församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Detta sker genom att nationell nivå tar ut utjämningsavgifter av församlingar och pastorat och lämnar utjämningsbidrag till församlingar, pastorat och stift. Syftet med denna omfördelning är att Svenska kyrkan ska kunna bedriva en rikstäckande verksamhet. Intäkterna för nationell nivå avseende Avgift för gemensam verksamhet (se not 4) finansieras tillsammans med utdelning från prästlönetillgångar (stiftens förvaltning av skog, jord och fonder) verksamheten på nationell nivå samt vissa utjämningsbidrag som betalas ut till stiftet.

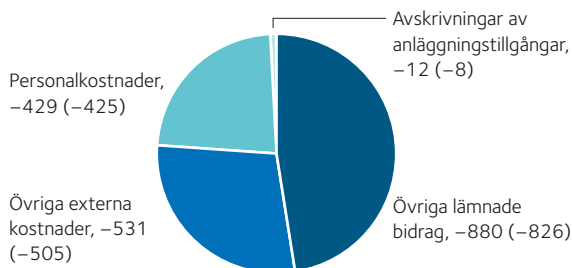
Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU, Radiohjälpen samt olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Med anledning av pandemin har Svenska kyrkan också erhållit statliga medel för stödjande verksamhet inom stift och församlingar. Kollekt och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten. Kollekterna har minskat med cirka 20 mnkr jämfört med 2019. Det beror till stor del på pandemin, eftersom det inte varit möjligt att hålla gudstjänster och därmed samla in kollekt i samma utsträckning 2020 som tidigare år.

DIAGRAM 1: INTÄKTER 2020* (MNKR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)



Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 3 153 (3 073) mnkr. Övriga lämnade bidrag avser främst lämnade bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 433 (454) mnkr samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten 269 (244) mnkr. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och samverkan i utlandet. I lämnade bidrag ingår också en klimatsatsning inom Svenska kyrkan och avsatta medel för flyktingar och asylsökande. Statliga bidrag med anledning av pandemin har till största del vidareförmedlats till stift och församlingar. Utjämningsbidrag som betalas ut till stiftet avser stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag. Utjämningsbidrag som betalas ut till församlingar och pastorat avser inkomst- och kostnadsutjämningsbidrag. Kostnadsutjämnningen omfattar kyrkobyggnadsbidrag, bidrag avseende andel kyrkotillhöriga respektive andel barn, diakonibidrag samt glesbygdsbidrag. Övriga externa kostnader är högre än föregående år på grund av särskilda satsningar på till exempel digitala arbetsplatser. Pandemin har medfört lägre kostnader för resor och arrangemang då fysiska möten har ersatts med digitala.

DIAGRAM 2: KOSTNADER 2020 (MNKR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)



Svenska kyrkan på nationell nivå hade för 2020 ett budgeterat resultat på 154 mnkr och utfallet blev 235 mnkr. Avvikelsen mellan utfall och budget beror till största del på lägre externa kostnader och lägre personalkostnader.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per 31 december 2020 till 9 909 (9 626) mnkr. Resultatet för 2020 inklusive bank- och förvaltningsavoden uppgick till 403 (1 582) mnkr, vilket motsvarar en avkastning på 4,2 (19,1) procent. Det sammanvägda jämförelseindexet för perioden var 5,0 (17,9) procent. Avkastningen på 4,2 procent är 0,7 procentenheter högre än det långsiktiga avkastningsmålet på 3 procent plus inflationen (KPI).

Efter åtta år i följd där avkastningen överträffat den sammanvägda normalportföljens jämförelseavkastning

blev avkastningen 2020 0,8 procentenheter lägre än detta index. Den främsta anledningen är den starkare kronan som gjort att övervikten i globala aktier jämfört med svenska aktier år 2020 påverkat resultatet negativt. Med tanke på händelseutvecklingen 2020 där aktiemarknaden initialt föll djupt i skuggan av pandemin under vårvintern återhämtade marknaden sig ändå starkt under hösten.

Ur ett 10-årsperspektiv står förvaltningen stark. Avkastningen har varit 116,2 procent motsvarande en genomsnittlig avkastning på 8,0 procent per år, vilket är 4,0 procent högre än det årliga avkastningsmålet.

Tack vare förvaltningens positiva utveckling under senare år har avkastningen sedan start år 2000 nu kommit ikapp avkastningsmålet för samma period. Den ackumulerade avkastningen uppgick vid årsskiftet till 164 procent medan målavkastningen var 165 procent, motsvarande en årlig avkastning på 4,8 procent sedan millennieskiftet. De mycket svaga börsåren 2001, 2002 och 2008 är den främsta orsaken till den svaga avkastningen under det första decenniet på 2000-talet.

AKTIEFÖRVALTNING

Aktieförvaltningen bidrog netto med 315 mnkr. Högst avkastning hade Ethos aktiefond (förvaltd av SEB) med 17,3 procent (index 14,8).

RÄNTEFÖRVALTNING

Den svenska ränteförvaltningen gav 1,7 procent i avkastning vilket är 0,4 procentenheter högre än index. Företagsobligationsfonden gav 1,4 procent, vilket är 1,5 procentenheter sämre än index.

FASTIGHETSFONDER

Tillgångsslaget fastighetsfonder bidrog med 6,7 procent avkastning (index 3,5). Avkastningen grundar sig till stor del på årliga externa värderingar av bestånden i de olika fastighetsfonderna som Svenska kyrkan har investerat i. Dessa värderingar fastställs ofta långt in i första kvartalet, varför det blir en eftersläpning på ett år i värdeutvecklingen. Avkastningen i 2020 års resultat innefattar därför värderingen per 31 december 2019. Det finns vid tidpunkten för årsredovisningens upprättande inga kända faktorer som ger anledning att anta att värderingen 2020 skulle vara väsentligt lägre än värderingen 2019.

ALTERNATIVA PLACERINGAR

Alternativa placeringar gav en negativ avkastning på -3,3 procent, betydligt sämre än jämförelseindex på 3,5 (inflationen plus 3 procent). Det svaga resultatet beror till viss del på den starkare kronan under 2020 som påverkat utvecklingen negativt för bland annat de mikrofinansfonder förvaltningen är investerad i. För mer detaljerad information om kapitalförvaltningens resultat, även i ett längre perspektiv, hänvisas till Årsrapport hållbara

investeringar 2020. Där redogörs också för den nationella nivåns arbete med hållbarhet inom kapitalförvaltningen.

Läs hela rapporten på: svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Den här årsredovisningen beskriver verksamheten inom Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar och stift, eftersom de är självstyrande enheter. Däremot beskrivs de effekter som den nationella nivåns arbete får dels i andra delar av Svenska kyrkan, dels i vår omvärld. Detta inkluderar Svenska kyrkans utvecklingsarbete genom det Act Svenska kyrkan och utbildningsinstitutet i Uppsala och Lund. Genom stöd och samverkan på de sätt som beskrivs i denna rapport utförs ett arbete som är till gagn för hela Svenska kyrkans strävan att bidra till en hållbar kyrka och en hållbar utveckling.

Svenska kyrkan arbetar för att integrera andliga, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i hela verksamheten. Arbetet utgår från uppdraget att värna människovärdet och förvalta såväl ekologiska som ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt.

OM HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Svenska kyrkans nationella nivå redovisar de olika hållbarhetsdimensionerna och årets hållbarhetsarbete i denna årsredovisning på sidorna 6–27. Den nationella nivåns hållbarhetsrisker och intressenter redovisas i en risk- och möjlighetsanalys och en intressentanalys på Svenska kyrkans webbplats:

Läs mer på: svenskakyrkan.se/hur-vi-prioriterar

Sidorna omfattar den frivilliga hållbarhetsredovisningen som är översiktlig granskad av Svenska kyrkans externa revisor (se revisorernas bestyrkanderapport). Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) rapporteringsstandard, GRI Standards nivå Core, och med sektortillägg för finansiell sektor för att täcka in hållbarhetsfrågor som är väsentliga för verksamheten.

GRI-förteckning finns på: svenskakyrkan.se/gri-index-2020

OM HÅLLBARHETSRAPPORT ENLIGT ÅRSREDOVISNINGSLAGENS KRAV

Hållbarhetsarbetet utgår från en bedömning av de områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Bedömningen identifierar även de områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån vårt uppdrag som kyrka, vår tro och den verksamhet nationell nivå bedriver. En risk- och möjlighetsanalys utförd 2015 utgör grunden för prioriteringar av hållbarhetsarbetet.

För närmare beskrivning av den nationella nivåns riskområden: svenskakyrkan.se/risk--och-mojlighetsanalys

Respektive riskområde är framtaget utifrån ett väsentlighetsperspektiv och knyter an till en eller flera hållbarhetsdimensioner, vilket i redogörelsen för hur Svenska kyrkan skapar värde (se sid 6–9) beskrivs som effekter i samhället av Svenska kyrkans arbete. Hantering av risker under respektive område beskrivs med sidhänvisning nedan. Riskområdena motsvarar de områden som Årsredovisningslagen (ÅRL 6:12-14) lyfter fram som väsentliga att rapportera i en hållbarhetsredovisning.

Svenska kyrkans nationella nivåns årsredovisning omfattar även kravet om hållbarhetsrapportering enligt Årsredovisningslagen (ÅRL 6:12-14). Lagkravet fastslår att hållbarhetsrapporteringen ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av organisationens utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Nationell nivåns riskområden	ÅRL 6:12–14	Sida
Andlig och social hållbarhet	Sociala förhållanden och respekt för mänskliga rättigheter	12–20
Miljö- och klimatpåverkan	Miljö	21, 23–24
Hållbara investeringar och inköp	Miljö, Sociala förhållanden och respekt för mänskliga rättigheter	22–23
Antikorruption	Motverkande av korruption	24
Medarbetare	Personal	24–25
Effektiv förvaltning	–	21–22, 28–32

Not: Den nationella nivån har också ett tillsynsansvar över stiftens förvaltning av skog, jord och fonder. Tillsynen sker bland annat genom en tillsynsrapport en gång per år. Läs mer om stiftens arbete på svenskakyrkan.se/prastlone-tillgangarna

Riskområdet Öppenhet & transparens regleras genom den inomkyrkliga offentlighetsprincipen enl. 10 och 11 §§ lagen (1998:1951) om Svenska kyrkan och Kyrkoordningen 53 och 54 kap.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Faktorer som påverkar den nationella nivåns verksamhet kategoriseras i följande väsentliga riskområden: risk för skadat förtroende, verksamhetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker samt medlemsutvecklingen.

Svenska kyrkans arbete vilar på människors förtroende. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete, policyer, riktlinjer och utbildningar för personal utgör verktyg för att hantera risker som kan påverka förtroendet. Det gäller exempelvis uppförandekod för personal, antikorruptionspolicy, policy mot kränkande särbehandling och rikt-

linjer kring förebyggande av sexuella övergrepp samt öppenhet och transparens gentemot omvärlden. Läs mer om arbetet mot korruption sidan 24 och om arbetet för en god arbetsmiljö på sidorna 24 och 25.

Verksamhetsrisker avser till exempel att program eller projekt i Sverige eller utomlands har begränsade effekter jämfört med vad som var planerat eller att personalen utsätts för risker framför allt i det internationella arbetet. Arbetet för att minimera dessa risker utgörs av planering och uppföljning av genomförda projekt samt utbildning av personal som reser utomlands. Andra verksamhetsrisker handlar om att den nationella nivån har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll, exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Genom kyrkostyrelsens omvärldsbevakning har ett flertal utmaningar identifierats. Läs mer om dessa omvärldsfaktorer och hur kyrkostyrelsen prioriterar arbetet i relation till dem i Verksamhetsberättelsen sidorna 9 och 10.

De prognoser som gjorts av den framtida medlemsutvecklingen och av framtida intäkter från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend. Det innebär att Svenska kyrkan framöver kommer att behöva minska sina kostnader, även om vi parallellt gör insatser för att behålla och få nya medlemmar samt att få de människor som lämnat kyrkan att återinträda. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser för akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av de prognoser som tidigare tagits fram till och med år 2030, att det vikande antalet medlemmar kommer att påverka

ekonomin negativt på lång sikt, varför fokusering och prioritering är nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planeringsarbete.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starka relationer och arbeta med gemensamma lösningar för administrativ samverkan. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Det är även osäkert på vilket sätt pandemin kommer att påverka verksamheten kommande år. Framtida utveckling behandlas bland annat i skriften Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi.

EGET KAPITAL

Den omvärldsanalys som ligger till grund för kyrkostyrelsens planering pekar på fortsatt förändrade förutsättningar för alla delar av Svenska kyrkan under de kommande decennierna. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning ger resurser såväl till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsens arbetsutskott har inom ramen för beredningsarbetet fört en dialog med stiftsstyrelsernas presidier och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftet, inom vilken bland annat diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under kommande år.

I enlighet med KsSkr 2016:7 Svenska kyrkans kapital-situation har kyrkomötet beslutat att målet för storleken på den nationella nivån egna kapital lägst ska uppgå till 6 500 mnkr. Målnivån uppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex och målkapitalet uppgår efter omräkning till 6 900 mnkr vid utgången av 2020. Det fria egna kapitalet uppgår 2020 till 9 906 mnkr, varav 3 503 mnkr avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Flerårsanalys 2020

Belopp i mnkr

Resultaträkning	2020	2019	2018	2017	2016
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 964	1 971	1 983	1 731	1 681
Kollekter och gåvor	159	215	181	179	195
Kapitalförvaltning	403	1 582	143	761	628
Övriga intäkter	853	804	752	874	872
Summa intäkter	3 379	4 572	3 059	3 545	3 376
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-1 301	-1 308	-1 330	-1 011	-949
Personal och övriga kostnader	-1 852	-1 765	-1 714	-1 943	-1 958
Summa kostnader	-3 153	-3 073	-3 044	-2 954	-2 907
Övriga resultatposter	6	8	3	6	37
Årets resultat	232	1 508	18	596	506
Förändring ändamålsbestämda medel	2	-48	-44	25	41
Årets resultat efter omföring	235	1 460	-26	621	547
Balansräkning					
Tillgångar	17 567	16 584	14 353	14 060	13 144
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	10 122	9 889	8 381	8 363	7 767
Skulder, avsättningar	7 446	6 695	5 972	5 697	5 377
Soliditet*	58%	60%	58%	59%	59%
Personal					
Medelantal anställda					
Sverige	420	412	396	387	392
Utland	63	66	74	74	97

* Eget kapital i procent av totala tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i tkr	NOT	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 964 099	1 971 058
Erhållna gåvor	5	159 211	214 682
Erhållna bidrag	6	735 897	695 333
Avkastning från kapitalförvaltning	7	403 351	1 581 935
Nettoomsättning	8,10	104 312	101 106
Aktiverat arbete för egen räkning		1 018	1 979
Övriga verksamhetsintäkter		11 661	6 341
Summa verksamhetens intäkter		3 379 548	4 572 435
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-1 301 116	-1 308 108
Övriga lämnade bidrag	9	-880 064	-825 961
Övriga externa kostnader	10,11,12	-531 038	-505 259
Personalkostnader	13	-428 562	-425 314
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-12 333	-8 489
Summa verksamhetens kostnader		-3 153 113	-3 073 130
Verksamhetens resultat		226 435	1 499 305
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	15	3 018	6 113
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		3 535	2 767
Räntekostnader och liknande resultatposter		-236	-520
Summa		6 317	8 360
Årets resultat		232 752	1 507 664
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen		232 752	1 507 664
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		7 164	9 380
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhöles under året men ej utnyttjats under året		-4 890	-56 968
Årets resultat efter omföringar		235 027	1 460 077

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	13 045	10 357
Licenser och liknande rättigheter	17	23 503	29 504
Summa		36 548	39 861
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	107 130	108 004
Inventarier	19	5 024	5 660
Summa		112 155	113 663
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	21	57 740	57 740
Kapitalförvaltningen	22	9 909 267	9 625 916
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	66 274	83 595
Andra långfristiga fordringar	24	262	276
Summa		10 119 318	9 853 302
Summa anläggningstillgångar		10 268 021	10 006 826
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		2 893	2 772
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		16 669	13 534
Kortfristiga fordringar		8 147	4 868
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	28 817	24 978
Summa		53 633	43 380
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	4 577 274	4 963 746
Kassa och bank	26, 30	2 665 472	1 567 465
Summa omsättningstillgångar		7 299 272	6 577 364
SUMMA TILLGÅNGAR		17 567 293	16 584 190
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital		9 674 408	8 214 331
Ändamålsbestämda medel		212 119	214 394
Årets resultat efter omföringar		235 027	1 460 077
Summa		10 121 554	9 888 802
<i>Avsättningar</i>	27	34 258	34 271
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		74 244	62 334
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot	26	6 965 714	6 210 465
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	136 374	117 482
Skulder till koncernföretag		1 878	1 875
Övriga skulder		124 304	135 885
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	108 968	133 075
Summa		7 411 481	6 661 116
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		17 567 293	16 584 190

Förändring av eget kapital

	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2019-01-01	8 239 978	166 806	-25 646	8 381 138
Disposition av föregående års resultat	-25 646		25 646	0
Årets resultat före fördelning			1 507 664	1 507 664
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2019		-9 380	9 380	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2019		56 968	-56 968	0
Utgående balans 2019-12-31	8 214 331	214 394	1 460 077	9 888 802
Ingående balans 2020-01-01	8 214 331	214 394	1 460 077	9 888 802
Disposition av föregående års resultat	1 460 077		-1 460 077	0
Årets resultat före fördelning			232 752	232 752
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2020		-7 164	7 164	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2020		4 890	-4 890	0
Utgående balans 2020-12-31	9 674 408	212 119	235 027	10 121 554

Specifikation av ändamålsbestämda medel	2020	2019
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	39 356	40 631
Medel bundna i värdepapper	25 034	36 999
Övriga ändamålsbestämda medel		
Medel hänförliga till internationell verksamhet		
– Insamlade medel till projekt att använda kommande år	3 289	8 704
– Ackumulerade överskott i internationella verksamheten att använda kommande år	122 117	119 182
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	3 896	4 334
Av kyrkostyrelsen beslutade ändamålsbestämda medel		
– Medel avsatta för klimatkompensation	5 151	4 544
– Medel avsatta för bildande av stiftelse	13 277	
Summa ändamålsbestämda medel	212 119	214 394

Fritt Eget kapital i förhållande till målet för storleken på kapitalet*

Enhet (mnr)	2020-12-31	2019-12-31
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	9 906	9 674
Målet för storleken på kapitalet **	6 900	6 866
Skillnad mot målet för storleken på kapitalet	3 006	2 808

* i eget kapital ingår orealiserade värdeförändringar med 3 503 mnr (3 422 mnr)

** Kyrkomötet 2016 bestämde att målet för den nationella nivåns kapital ska vid utgåen av 2016 uppgå till lägst 6,5 mrdr. Nivån ska årligen justeras i relation till konsumentprisindex.

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	Not	2020	2019
<i>Den löpande verksamheten</i>			
Verksamhetens resultat		226 435	1 499 305
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		12 333	8 489
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar		0	2
Ökning/minskning av avsättningar		-14	-8 569
Återinvesterat kapital från kapitalförvaltningen före uttag		-403 351	-1 581 090
Uttag ur kapitalförvaltningen		120 000	250 000
Erhållen ränta	15	62 856	44 928
Erhållen utdelning	15	536	2 036
Erlagd ränta	15	-67 390	-59 950
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		-48 595	155 151
Ökning/minskning av varulager		-121	140
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		-10 252	2 654
Ökning/minskning av skuld underkontohavare		755 249	660 139
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder		-4 885	71 718
Kassaflöde från den löpande verksamheten		691 396	889 802
Investeringsverksamheten			
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	16, 17	-3 810	-12 521
Förvärv materiella anläggningstillgångar	18, 19	-3 711	-2 935
Förvärv filialer	14, 19	10	-37
Amortering övriga långfristiga fordringar		14	80
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar	23	14 157	3 929
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar		399 951	-476 607
Kassaflöde från investeringsverksamheten		406 611	-488 091
Årets kassaflöde		1 098 007	401 711
Kassa och bank vid årets början		1 567 465	1 165 754
Kassa och bank vid årets slut*		2 665 472	1 567 465

*För specifikation av i Kassa och bank ingående konton se not 26.

Noter

NOT 1 REDOVISNING OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med Lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. Enligt Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I enlighet med samma lag anges att, förutom Svenska kyrkan som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga personer har dessa att följa Bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då något lagstadgat krav att upprätta årsbokslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan inte finns. Inom ramen för verksamheten finns fyra filialer placerade i Thailand, Hongkong, Italien och Israel.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter istället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och dess avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av nationella nivåns huvudsakliga finansieringskällor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter, som omfattar medel som är för egen räkning, värderas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Som för egen räkning inkluderas medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppstår för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. Inom ramen för ett utjämningsystem erhåller den nationella nivån en avgift för gemensam verksamhet som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag (taxerad inkomst). Härutöver uppstår den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap

kyrkoordningen och där den nationella nivån fastställer de närmare parametrarna för inkomst och kostnadsutjämningsberäkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att hälften av utdelningen från de så kallade prästlönetillgångarna som en del i utjämningsystemet ska inbetalas till den nationella nivån. Denna inbetalning intäktsredovisas hos nationell nivå när prästlönetillgångarna genomfört betalningen.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteintäkter redovisas i enlighet med effektivräntemetoden. Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd. Värdering av finansiella instrument sker med tillämpning av ÅRL 4:14 § a–e varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing, vilket innebär att leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig. Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet. Den nationella nivån bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen. Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning. Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning. Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Immateriella anläggningstillgångar består av inköp av licenser och liknande rättigheter samt internt upparbetade tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av programvaror. Den nationella nivån tillämpar aktiveringsmodellen för internt upparbetade immateriella tillgångar. Utgifter för forskningsfasen kostnadsförs i den period då de uppkommer. Utgifter som är direkt hänförliga till ett projekts utvecklingsfas redovisas som immateriell anläggningstillgång förutsatt att de uppfyller följande krav:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa tillgången så att den kan användas eller säljas.
- Företaget har för avsikt att färdigställa tillgången och att använda eller sälja den.
- Företaget har förutsättningar att använda eller sälja tillgången.
- Det är sannolikt att tillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Det finns tillräckliga resurser att färdigställa tillgången och för att använda eller sälja den.
- Utvecklingsutgiften kan mätas på ett tillförlitligt sätt.

Utvecklingsutgifter som inte uppfyller dessa kriterier för aktivering kostnadsförs när de uppkommer. Anskaffningsvärdet för balanserade utgifter inkluderar utgifterna för tillgångens framtagande. Direkt hänförliga utgifter inkluderar personalkostnader uppkomna i arbetet med utvecklingen tillsammans med en lämplig andel av indirekta kostnader. Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandeperioden. Avskrivningstiden för immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3: Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde). För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld. De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet. Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad. Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utranteras eventuell kvarvarande

del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- Byggnader 15–100 år
- Orgel 25 år
- Installationer 10 år
- Kontorsmöbler 5–10 år
- Kontorsmaskiner 5 år
- Övrig datautrustning 3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört. Värdering sker med tillämpning av ÅRL 4:14 a–e varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer. Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den realiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå

värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen utgör en separat förvaltd tillgångsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet kyrkofonden skulle ändras till den nationella nivåns kapital. Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaltade detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla. En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för nationella nivåns verksamhet. Kyrkomötet bestämde 2016 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska lägst uppgå till 6 500 mnkr vid utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång. I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 22.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen utgör förvaltning av de medel som den nationella nivån och trossamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närtstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns kyrkkotot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på kyrkkotot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfallodagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av nationella nivåns kärnverksamheter och redovisas därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 26 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag utgör finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intrasseföretag

Med intrasseföretag avses de företag, där nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intrasseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdeметод, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intrasseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intrasseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning och där innehaven är av karaktären intrasseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intrasseföretag, dels består posten av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar som är gjorda inom ramen för den internationella verksamheten. De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in- först ut-principen (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissta till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål. Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda

medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel även disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot. För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel. I de fall uttag har gjorts redovisas det på separat rad.

Eventualförpliktelser

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns: a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 – UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen avser pensionsåtaganden för personer inom Svenska kyrkan som varit anställda på andra enheter än den nationella nivån. Avsättningen uppgår till 34,2 mnkr (34,2 mnkr) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 mnkr, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Inga indikationer har erållits under 2020 från Statens pensionsverk eller Pensionskassan på att avsättningens storlek ska justeras. Genomgången fortsätter och kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms ej föreligga inom överskådlig framtid. Därför redovisas ingen uppskuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSavgIFTER OCH UTJÄMNINGSBIDRAG

	2020	2019
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen. Under perioden 2018–2021 införs successivt ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan.		
<i>Utjämningsavgifter</i>		
Avgift gemensam verksamhet*	980 072	976 399
Utdelning prästlönetillgångar	234 677	224 742
Inkomstutjämningsavgift	415 685	397 473
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkounderhåll enligt äldre modell	22 244	44 777
- Kostnadsutjämningskonstant	29 278	57 512
- Andel medlemmar enligt äldre modell	64 395	125 144
- Kyrkobyggnader	90 159	60 035
- Andel barn	37 400	24 937
- Andel medlemmar enligt ny modell	90 189	60 039
Avgifter inkomst/kostnadsutjämning	749 350	769 917
Summa utjämningsavgifter	1 964 099	1 971 058
<i>Utjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-415 692	-397 474
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkounderhåll enligt äldre modell	-23 100	-46 480
- Kostnadsutjämningskonstant	-29 014	-56 993
- Andel medlemmar enligt äldre modell	-64 183	-124 351
- Kyrkobyggnader	-90 300	-60 146
- Andel barn	-37 543	-24 968
- Andel medlemmar enligt ny modell	-90 092	-59 848
- Diakoni	-37 667	-24 943
- Glesbygd	-33 835	-22 545
Bidrag inkomst/kostnadsutjämning	-821 426	-817 748
Kyrkounderhållsbidrag enligt ny modell	-100 000	-100 000
Stiftsbidrag	-379 690	-390 360
Summa utjämningsbidrag	-1 301 116	-1 308 108

* Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget

NOT 5 – ERHÅLLNA GÅVOR

Gåvor som är redovisade i resultaträkningen	2020	2019
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	22 847	36 718
Stiftskollekter	336	483
Församlingskollektorer	9 735	14 950
	32 917	52 151
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	18 832	56 919
Församlings- och stiftsanslag	21 572	14 960
Övriga	85 890	90 652
	126 293	162 531
Summa kollektorer och gåvor	159 211	214 682
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	142 818	188 675
Svenska kyrkan i utlandet	8 192	9 735
Övrig verksamhet	8 201	16 273
	159 211	214 682
Testamenten med ekonomiskt utfall	52	77

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen
Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån sker visst ideellt arbete i filialerna.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2020	2019
<i>Sidbidrag för</i>		
- Utvecklingssamarbete	109 053	108 566
- Katastrofbistånd	64 114	74 638
- Administration	13 912	14 110
- Övrigt	30 149	2 790
	217 228	200 105
Kyrkoantikvarisk ersättning	434 463	453 712
<i>Stiftelser</i>		
- Förvaltade av Svenska kyrkan på nationell nivå	5 519	7 643
- Övriga stiftelser	2 682	1 823
	8 201	9 467
Radiohjälp	7 002	3 813
Europeiska Unionen	8 959	4 961
Övriga organisationer och företag	60 045	23 276
Summa erhållna bidrag	735 897	695 333
<i>Bidragen har använts till:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	434 463	453 712
Internationell verksamhet	241 271	219 102
Svenska kyrkan i utlandet	2 329	4 705
Övrig verksamhet	57 834	17 814
	735 897	695 333

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNING

	2020	2019
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	26 681	26 481
- Realiserat resultat vid försäljning	77 831	655 867
- Orealiserad värdeförändring	206 481	688 815
	310 993	1 371 163
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	30 160	45 924
- Räntenetto	51 781	28 957
- Realiserat resultat vid försäljning	169 423	79 908
- Orealiserad värdeförändring	-134 501	90 194
	116 862	244 983
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-24 463	-34 088
- Bankkostnader	-40	-123
	-24 504	-34 211
Avkastning från kapitalförvaltning	403 351	1 581 935

Utöver dessa förvaltningskostnader avseende diskretionära mandat och prestationsbaserade arvoden har arvoden på 52,4 mnkr (53,4 mnkr) dragits direkt från fondförmögenheten i de fonder Svenska kyrkan är i investerade i. Fondernas avkastning och förmögenhet redovisas net-of-fees.

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2020	2019
Varor	5 319	4 934
Tjänster	97 309	89 288
Hysesintäkter, frakt, transport mm	1 496	3 355
Inomkyrklig utbildning	188	3 529
Summa nettoomsättning	104 312	101 106

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2020	2019
Kyrkoantikvarisk ersättning	-432 963	-453 712
Utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-269 003	-244 237
Övrig verksamhet i Sverige	-167 117	-118 814
Svenska församlingar i utlandet	-10 982	-9 198
Summa övriga lämnade bidrag	-880 064	-825 961

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

	2020	2019
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	480	480
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-12 714	-7 649

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

	2020	2019
Nationella nivån som leasingtagare		
Framtida minimileaseavgifter som skall erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-21 925	-21 669
Förfaller till betalning senare än 1 men inom 5 år	-21 701	-32 645
Förfaller till betalning senare än 5 år		
Summa	-43 626	-54 314

Under perioden kostnadsförda leasingutgifter

	-22 127	-16 993
--	---------	---------

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler. I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 2,6 mnkr för 2019 (3,1 mnkr).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

	2020	2019
Kostnadsförd ersättning uppgår till:		
PwC		
Revisionsuppdraget	-1 502	-1 244
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Skatterådgivning	-1 390	-624
Övrigt	-467	-133
Summa	-3 359	-2 002
<i>Grant Thornton</i>		
Revisionsuppdraget	0	-245
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Skatterådgivning	0	-3
Övrigt	-13	-194
Summa	-13	-442

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättningar		Sociala (varav pensionskostnader)		Löner och andra ersättningar		Sociala (varav pensionskostnader)	
	2020		2020		2019		2019	
Styrelse och generalsekreterare*	-3 342		-2 172		-1 122		-3 485	
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-2 131		-670		0		-4 440	
Övriga anställda	-275 946		-123 655		-35 897		-268 917	
Summa	-281 419		-126 497		-37 019		-276 842	

* Generalsekreteraren har under år 2020 en lön om 1 367 (1 453) tkr.
Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Medelantalet anställda	2020			2019			Medelantalet anställda	2020			2019		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt		Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>							<i>Latinamerika</i>						
Etiopien		1	1		1	1	Brasilien	1		1			
Tanzania	1		1			0							
Uganda	1	1	2		1	1	<i>Mellanöstern</i>						
Zimbabwe		1	1		1	1	Israel	3	2	5	2		2
<i>Asien</i>							<i>Nordamerika</i>						
Myanmar		1	1		1	1	USA			0	1	1	2
Kina		1	1		1	1	Korttidsanställda	1		1	7	6	13
Thailand	2	2	4	2	2	4	<i>Summa utland</i>	33	30	63	32	34	66
<i>Australien</i>	1	1	2	1	1	2	Sverige	334	86	420	287	125	412
<i>Europa</i>							Summa	367	116	483	319	159	478
Belgien	1	2	3	1	2	3							
Cypern	1	1	2	1	1	2							
Danmark		1	1		1	1							
Finland		1	1		1	1							
Frankrike	2	3	5	2	2	4							
Grekland		1	1		1	1							
Italien	1	1	2		1	1							
Nederländerna	1		1	1		1							
Norge	1	1	2	1	1	2							
Schweiz	2	1	3	2	2	4							
Spanien	8	4	12	6	3	9							
Storbritannien	3		3	2		2							
Tyskland	2	3	5	2	3	5							
Österrike	1	1	2	1	1	2							

NOT 13 – LÖNER MED MERA, FORTSÄTTNING

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen:

	2020		2019	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AV- OCH NEDSKRIVNINGAR AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2020	2019
Avskrivning datorprogram	-1 121	-3 071
Återföring nedskrivning datorprogram		862
Avskrivning licenser	-6 001	-500
Avskrivning byggnader	-3 902	-3 969
Avskrivning inventarier*	-1 309	-1 811
Summa	-12 333	-8 489

* Varav filialer -70 (-71) tkr.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2020	2019
Räntor	174	35
Utdelningar	1 306	3 534
Realiserat resultat vid försäljningar	5 473	250
Orealiserad värdeförändring	-3 934	2 294
Summa	3 018	6 113
Varav avseende dotterföretag	174	35
Varav avseende intresseföretag	0	1 795
Varav avseende ideella placeringar	0	265

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Ränteintäkter	57 164	44 458
Realiserat resultat vid försäljning	0	0
Orealiserad värdeförändring	13 480	17 554
Övriga finansiella intäkter	45	185
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-65 704	-57 833
Bankkostnader	-1 450	-1 597
Summa, nationella nivåns andel	3 535	2 767

* Specifikation av underkontohavares andel av intäkter

Underkontohavares andel - fördelad överavkastning	-65 704	-57 833
Summa	-65 704	-57 833

Räntekostnader och liknande resultatposter

Räntekostnader	-209	-1
Övriga finansiella kostnader	-27	-519
Summa	-236	-520

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärden	82 143	75 177
Årets balanserade utgifter	3 810	6 966
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	85 953	82 143
Ingående avskrivningar	-71 786	-68 715
Årets avskrivningar	-1 121	-3 071
Utgående ackumulerade avskrivningar	-72 907	-71 786
Ingående nedskrivningar	0	-862
Återförd nedskrivning		862
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående redovisat värde	13 045	10 357

NOT 17 – LICENSER OCH LIKNANDE RÄTTIGHETER

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärden	30 004	24 449
Årets balanserade utgifter		5 555
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	30 004	30 004
Ingående avskrivningar	-500	0
Årets avskrivningar	-6 001	-500
Utgående ackumulerade avskrivningar	-6 501	-500
Utgående redovisat värde	23 503	29 504

NOT 18 – BYGGNADER OCH MARK

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärden	153 712	151 328
Investering	3 028	2 384
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	156 740	153 712
Ingående avskrivningar	-44 918	-40 949
Årets avskrivningar	-3 902	-3 969
Utgående ackumulerade avskrivningar	-48 820	-44 918
Ingående nedskrivningar	-790	-790
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-790	-790
Utgående redovisat värde	107 130	108 004
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	22 308	22 641
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	38 022	39 689
Ärkebiskopsgården, Fjärdingen 21:1, Uppsala	12 073	12 536
Kyrkobyggnad Bryssel	16 481	17 303
Lägenhet, San Agustin	853	914
Prästgård Torrevieja	1 197	1 295
Hyrd kyrka i San Agustin	338	564
Lokal Mallorca	15 858	13 062
Summa	107 130	108 004

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 19 – INVENTARIER

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärden	35 924	48 588
Inköp	683	551
Försäljningar och utrangeringar	-11 191	-13 215
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	25 416	35 924
Ingående avskrivningar	-30 531	-42 004
Årets avskrivningar	-1 239	-1 740
Försäljningar och utrangeringar	11 191	13 213
Utgående ackumulerade avskrivningar	-20 579	-30 531
Filialers redovisade värden	186	266
Utgående redovisat värde	5 024	5 660

NOT 20 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Organisationsnummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2020	Redovisat värde 2019
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivningar					-2 356	-2 356
Utgående ackumulerad nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående redovisat värde					55 774	55 774
<i>Svenska kyrkans förvaltnings AB</i>						
Omsättning					12 748	7 752
Resultat efter finansnetto					8 356	1 566
Eget kapital					36 203	31 211
<i>Svenska kyrkans utbildning AB*</i>						
Eget kapital					141	141

* Vilande företag

NOT 21 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Organisationsnummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2020	Redovisat värde 2019
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	41	512 814	57 740	57 740
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	0	0
Summa					57 740	57 740
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 490
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 490
Ingående nedskrivningar					-750	-750
Utgående ackumulerade nedskrivningar					-750	-750
Utgående redovisat värde					57 740	57 740
<i>Berling Media AB*:</i>						
Omsättning					335 726	333 641
Resultat efter finansnetto					28 610	27 725
Eget kapital					271 048	249 241
<i>Fairtrade Sverige AB*:</i>						
Omsättning					27 912	28 776
Resultat efter finansnetto					-2 829	3 638
Eget kapital					28 571	30 619

* Föregående års siffror är justerade till slutliga siffror för respektive bolag.

NOT 22 – VÄRDEPAPPER I KAPITALFÖRVALTNINGEN

	Bokfört värde 2020	Andel 2020	Bokfört värde 2019	Andel 2019
SEB Ethos aktiefond	823 285	8,3%	701 878	7,3%
Nordea Institutionell Aktieförvaltning	549 318	5,5%	627 254	6,5%
Svenska aktier	1 372 603	13,9%	1 329 132	13,8%
RobecoSAM Ethos global	871 066	8,8%	875 500	9,1%
Generation IM Global Equity Fund	2 380 770	24,0%	2 248 591	23,4%
Stewart Investors Worldwide Sustainability Fund	0	0,0%	347 529	3,6%
Globala aktier	3 251 836	32,8%	3 471 620	36,1%
Stewart Investors Global Emerging Markets Sustainability Fund	650 047	6,6%	615 785	6,4%
Generation IM Asia Fund	270 817	2,7%	258 255	2,7%
Emerging Markets	920 864	9,3%	874 040	9,1%
Total aktieportfölj	5 545 303	56,0%	5 674 792	59,0%
Nordea Institutionella räntefonden	810 223	8,2%	797 475	8,3%
SEB Ethos räntefond	818 944	8,3%	894 540	9,3%
SPP Grön Obligationsfond	436 184	4,4%	427 518	4,4%
Räntebärande värdepapper	2 065 351	20,8%	2 119 533	22,0%
Nordea 2 – European Cross Credit ESG Fund	644 695	6,5%	326 411	3,4%
Företagsobligationer	644 695	6,5%	326 411	3,4%
Total ränteportfölj	2 710 046	27,3%	2 445 944	25,4%
Domestica Bostäder	204 951	2,1%	235 333	2,4%
Domestica Bostäder II	208 110	2,1%	194 805	2,0%
Domestica Bostäder III	74 352	0,8%	74 685	0,8%
Domestica Bostäder IV	96 997	1,0%	71 131	0,7%
Thule Real Estate Fund	397 342	4,0%	275 174	2,9%
Fastighetsfonder	981 752	9,9%	851 128	8,8%
Luminar Ventures AB	34 513	0,3%	17 659	0,2%
SEB Impact Opportunity Fund	153 120	1,5%	150 000	1,6%
SEB Microfinance Fund III	12 214	0,1%	137 540	1,4%
SEB Microfinance Fund V	115 770	1,2%	122 220	1,3%
SEB Microfinance Fund VIII	99 670	1,0%	0	0,0%
Generation Credit Fund	2 126	0,0%	10 919	0,1%
Althelia Climate Fund	37 657	0,4%	47 122	0,5%
SFRE	66 459	0,7%	78 647	0,8%
Thule Buyout Co-Investment Fund	55 532	0,6%	56 101	0,6%
Generation IM Sustainable Solutions Fund III	65 493	0,7%	33 333	0,3%
Alternativa placeringar	642 554	6,5%	653 541	6,8%
Likvida medel	29 611	0,3%	512	0,0%
Summa kapitalförvaltningen	9 909 267	100,0%	9 625 916	100,0%

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärde	83 024	85 455
Investering under året	770	1 498
Försäljning under året	-14 157	-3 929
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	69 638	83 024
Ingående värdeförändringar	571	-1 723
Årets värdeförändring	-3 934	2 294
Utgående värdeförändring	-3 363	571
Utgående redovisat värde	66 274	83 595
Ideella placeringar*		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development		
Co-operative Society U.A.	26 472	26 472
	26 472	26 472
Övriga innehav		
Innehav hos filial	1 195	1 017
Andelar i Ethos Aktiefond**	0	11 766
Andelar i Ethos Räntefond**	38 608	44 340
	39 802	57 123
Summa	66 274	83 595

* Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

** Placeringarna är relaterade till särskilda skuldposter/ändamålsbestämda medel

NOT 24 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2020	2019
Ingående anskaffningsvärde	1 026	1 106
Deponering/investering under året	11	89
Återbetalning under året	-25	-169
Utgående anskaffningsvärde	1 012	1 026
Ingående nedskrivning	-750	-750
Utgående nedskrivning	-750	-750
Utgående redovisat värde	262	276

NOT 25 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2020	2019
Upplupna ränteintäkter	8 720	8 141
Övriga upplupna intäkter	724	80
Förutbetald försäkringskostnad	0	2 211
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	11 250	4 910
Förutbetalda hyror	6 185	7 070
Övriga förutbetalda kostnader	1 939	2 566
Summa	28 817	24 978

NOT 26 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2020	2019
Kassa och bank	2 665 472	1 567 465
Varav		
- Medel relaterade till kyrkkontot	7 142 921	6 446 459
- Disponerat av nationella nivån för placeringar	-4 533 930	-4 914 785
Nettosaldo kyrkkonto	2 608 991	1 531 674
Bankmedel filialer	4 738	4 401
Valutakonto	37 097	18 991
Spärrade bankmedel	9 800	9 800
Övriga bankkonton	4 846	2 599
Summa	2 665 472	1 567 465

Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån

Kassa och bank enligt balansräkningen	2 665 472	1 567 465
Disponerat av den nationella nivån för placeringar	4 533 930	4 914 785
Skuld till underkontohavare	-6 965 714	-6 210 465
Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån	233 688	271 785

	2020		2019	
	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
<i>Värdepapper</i>				
Löptid upp till 1 år	1 865 632	40,8	2 038 969	41,1
Löptid 1–3 år	1 870 692	40,9	2 089 439	42,1
Löptid över 3 år	840 950	18,4	835 338	16,8
Summa redovisat värde	4 577 274	100,0	4 963 746	100,0

Duration 0,4 år 0,5 år

<i>Emittentkategori</i>	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
Bank och bostad	2 348 003	51,3	2 786 791	56,1
Företag	1 648 152	36,0	1 467 395	29,6
Stat och kommuner	379 666	8,3	479 203	9,7
Världsbanken	101 010	2,2	100 452	2,0
Nordiska Investeringsbanken	0	0,0	29 992	0,6
African Development Bank	100 443	2,2	99 914	2,0
Summa redovisat värde	4 577 274	100,0	4 963 746	100,0

Fem största innehav	Redovisat värde	Portföljandel %
Länsförsäkringar Bank FRN25/03	204 276	4,5
Fabege FRN 210830	200 486	4,4
Skandiabanken FRN 231013	196 014	4,3
Region Skåne FRN 240205	143 191	3,1
Electrolux FRN 230406	103 418	2,3
Andel av den kortfristiga portföljen	847 385	18,5
Övrig del av kortfristig portfölj	3 738 609	81,5
Summa redovisat värde	4 577 274	100,0

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2 020	2 019
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	34 212	35 610
lanspråktaget belopp	-10	-1 399
Avsättning vid årets slut	34 202	34 212
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	0	4 969
lanspråktaget belopp		-4 969
Avsättning vid årets slut	0	0
Övriga pensionsåtaganden		
Avsättning vid årets början	59	65
lanspråktaget belopp	-4	-5
Avsättning vid årets slut	56	59
Riktat församlingsbidrag		
Avsättning vid årets början	0	2 196
lanspråktaget belopp		-2 196
Avsättning vid årets slut	0	0
<i>Varav</i>		
Summa avsättningar	34 258	34 271

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokamerala pensionsvillkor.

** Anställda födda 1958 eller tidigare har rätt till förmånsbestämd pension enligt kyrkans tjänstepensionsavtal KAP-KL på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan p g a att den försäkras årligen och att nationell nivå inte har några aktuariella eller finansiella risker. Kyrkans pensionskassa har för 2020 beslutat att rabattera premien inom KAP-KL, varför ingen avsättning gjorts.

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE BIDRAG

	2020	2019
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	78 622	53 084
Sidabidrag	25 675	43 738
EU/ECHO bidrag	964	3 479
	105 260	100 301
Övriga ej nyttjade bidrag	31 114	17 181
Summa	136 374	117 482

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2020	2019
Konsultarvoden IT drift och systemutveckling	11 609	15 451
Övriga konsultarvoden	3 931	3 863
Upplupna pensionspremie*	0	17 132
Upplupna räntekostnader	43 005	49 029
Upplupna semesterlöner/löner	24 752	21 996
Upplupna sociala avgifter	11 219	11 021
Övriga upplupna kostnader	14 199	14 583
Förutbetalda intäkter	253	0
Summa	108 968	133 075

* Pensionspremien redovisas 2020 som kortfristig skuld.

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2020	2019
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	9 800	9 800
Pantsatt värdedepå	42 902	50 414
Summa	52 702	60 214

NOT 31 – EVENTUALFÖRPLIKTELSER

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartners. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan på att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en detaljbudget som beslutas av Kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetspartnern en välgrundad förväntan på att Svenska

kyrkan ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2021 (2020) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 047 mnkr (2 078 mnkr) varav 1 842 mnkr (1 860 mnkr) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras dels med gåvomedel och dels med allmän utjämningsavgift samt övriga verksamhetsintäkter.

NOT 32 – VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS SLUT

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom den 9 februari 2021 fastställt att Svenska kyrkans nationella nivåns tillhandahållande av IT-tjänster och administrativa tjänster till Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift inte utgör näringsverksamhet. Domen är efterlängtd och utgör slutet på en 20 år lång diskussion om hur

inomkyrkliga förhållanden ska beskattas. Högsta förvaltningsdomstolens domskäl är principiellt utformade och Trossamfundet Svenska kyrkans bedömning är att domen har stor betydelse för Svenska kyrkan och kommer att avsevärt förenkla och underlätta inomkyrkligt samarbete framöver.

Styrelsen för trossamfundet Svenska kyrkan

UPPSALA DEN 7 APRIL 2021

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP, ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN
(1:E V ORDF)

DANIEL TISELL
(2:E V ORDF)

ARON EMILSSON

JESPER ENEROTH

NILS GÅRDER

MATS HAGELIN

AGNETA HYLLSTAM

LARS JOHNSON

BERTH LÖNDAHL

MARIE RYDÉN DAVOUST

ELISABETH RYDSTRÖM

BRITT SANDSTRÖM

ERIK SJÖSTRAND

MARGARETA WINBERG

Vår revisionsberättelse har lämnats

UPPSALA DEN 12 APRIL 2021

GUNVOR HAGELBERG
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

OLLE BURELL

STAFFAN HOLMGREN

OLA ISACSSON

LENNART SACRÉDEUS

CONNY TYRBERG

ERIK ALBENIUS
AUKTORISERAD REVISOR
PWC

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan,
org.nr 25002-6135

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

UTTALANDEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2020. Trossamfundets årsredovisning ingår på sidorna 28-54 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av trossamfundets finansiella ställning per den 31 december 2020 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen för trossamfundet.

GRUND FÖR UTTALANDEN

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt De icke-auktoriserade revisorernas ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisionsred i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

ANNAN INFORMATION ÄN ÅRSREDOVISNINGEN

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-27. Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

KYRKOSTYRELSENS ANSVAR

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Kyrkostyrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkostyrelsen för bedömningen av trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkostyrelsen avser att likvidera trossamfundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

DEN AUKTORISERADE REVISORNS ANSVAR

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsred i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av trossamfundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att kyrkostyrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig

osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en trossamfundet inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera kyrkostyrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

DE ICKE-AUKTORISERADE REVISORERNAS ANSVAR

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av trossamfundets resultat och ställning.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

UTTALANDE

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2020.

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

GRUND FÖR UTTALANDE

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorernas ansvar. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisionsssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

KYRKOSTYRELSENS ANSVAR

Kyrkostyrelsen ansvarar för trossamfundets organisation och förvaltningen av trossamfundets angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma trossamfundets ekonomiska situation och att tillse att trossamfundets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och trossamfundets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

REVISORERNAS ANSVAR

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot trossamfundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot trossamfundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för trossamfundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Uppsala den 12 april 2021

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Olle Burell

Staffan Holmgren

Ola Isacson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor, PwC

BESTYRKANDERAPPORT

Revisorns rapport över översiktlig granskning av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan org.nr. 252002-6135

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av Ordförande för revisionen samt Ekonomi- och finanschefen på Svenska kyrkans nationella nivå att översiktligt granska organisationens hållbarhetsredovisning för år 2020. Organisationen har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 3 i detta dokument varav den lagstadgade hållbarhetsrapporten ingår i hållbarhetsredovisningen och definieras på sidan 31.

STYRELSENS OCH GENERALSEKRETERARENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 3 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Vårt uppdrag är begränsat till den historiska information som redovisas och omfattar således inte framtidsorienterade uppgifter.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Svenska kyrkans nationella nivå enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och en granskning enligt RevR12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och en granskning enligt RevR12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

UTTALANDE

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Uppsala den 12 april 2021

Erik Albenius
Auktoriserad revisor

Karin Juslin
Specialistmedlem i FAR

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 8 juni 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötesärenden fram till den 30 juni 2021. Vidare lämnas information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Behandlingen av kyrkomötesärenden	3
2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2020.....	3
2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2019.....	8
2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2018.....	11
2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2017.....	13
2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2016.....	15
2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2015.....	16
2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2014.....	17
3 Övrig rapportering.....	18
3.1 Svenska kyrkan på nationell nivå under pandemin 2020	18
Bilaga 1 Direkta eller indirekta val – en konsekvensanalys.....	26
1 Sammanfattning.....	28
2 Inledning.....	28
3 På väg mot en ny kyrkoordning.....	30
4 Kyrkosyn och kyrkoordning.....	34
5 Utredningar efter år 2000 om valsyste­met i Svenska kyrkan	39
6 Samhällsperspektiv på val- och digitaliseringsfrågor.....	40
7 Indirekta och direkta val – en internationell utblick.....	43
8 Direkta val i Svenska kyrkan.....	49
9 Indirekta val i Svenska kyrkan.....	54
10 Analys av konsekvenser	57
11 Avslutning	64
Bilaga 2 Utvärdering av regelverket kring arvode för och clearing av kostnader för kyrkliga handlingar	66
1 Uppdrag.....	68
2 Bakgrund	68
3 Bestämmelser om clearing av kostnader och ersättning för kyrkliga handlingar m.m.	71
4 Redovisning av enkäter i frågor om val av präst.....	73
5 Överväganden	88
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	106

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

2 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för sin behandling av kyrkomötesärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2021 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna eller informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört, är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet inom den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets ekonomiutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Ett mindre antal uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet.

2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2020

Kyrkomötets skrivelse 2020:1 med ekonomiutskottets betänkande 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 (KS 2020-1587)

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2020:2 beslutat *dels* att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019, *dels* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:2 med
ekonomiutskottets betänkande 2020:3 Redogörelse för behandlingen av
kyrkomötesärenden
(KS 2020-1588)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2020:3 beslutat att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:3 med
organisationsutskottets betänkande 2020:1 Ansvar för nomineringsmöten inför
val av församlingsråd
(KS 2020-1589)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2020:1 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2, Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:2) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:4 med
organisationsutskottets betänkande 2020:2 Tidpunkt för beslut om ändring i
den lokala strukturen vid kyrkoval
(KS 2020-1590)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2020:2 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:3) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:5 med
organisationsutskottets betänkande 2020:3 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid
direkta val
(KS 2020-1591)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2020:3 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:4) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:6 med
organisationsutskottets betänkande 2020:4 Ändringar i ersättningsstadgan
(KS 2020-1592)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2020:4 beslutat att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 5, Ändringar i ersättningsstadgan, anta utskottets förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga, bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:5) har utfärdats och träder i kraft den 1 januari 2022.

KsSkr 2021:3

**Kyrkomötets skrivelse 2020:7 med
organisationsutskottets betänkande 2020:5 Övriga rättelser
(KS 2020-1594)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2020:5 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 6, Övriga rättelser.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:6) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:8 med
organisationsutskottets betänkande 2020:6 Verksamhetsberättelse 2019 för
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
(KS 2020-1596)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2020:6 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:9 med
organisationsutskottets betänkande 2020:7 Verksamhetsberättelse 2019 för
Svenska kyrkans valprovsnämnd
(KS 2020-1598)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2020:7 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:10 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2020:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan
(KS 2020-1599)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2020:1 *dels* beslutat att med godkännande lägga 2020 års jämställdhetsskrivelse (KsSkr 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan) till handlingarna, *dels* beslutat att uppdraga till kyrkostyrelsen att bredda innehållet i jämställdhetsskrivelsen i enlighet med vad utskottet anfört.

Skrivelsen är lagd till handlingarna såvitt avser 2020 års jämställdhetsskrivelse.

Uppdraget att bredda innehållet i jämställdhetsskrivelsen bereds inom kyrkokansliet. Utskottet har anfört att synen på kön behöver uppdateras, breddas och benämna transpersoner och icke-binära. I kommande jämställdhetsskrivelse planerar kyrkostyrelsen därför att redogöra för olika sätt att se på kön och tydliggöra att uppgifterna om könsfördelning utgår från juridiskt kön. I redogörelsen för den nationella nivåns arbete inom jämställdhetsområdet kan inkluderas ett avsnitt om arbete som rör transpersoner och icke-binära. I fråga om vad utskottet har anfört om ideella medarbetare noterar kyrkostyrelsen att det i verksamhetsstatistiken om ideella inom diakoni och barn- och ungdomsverksamhet, inte finns uppgifter om fördelning mellan män och kvinnor. Perspektiv på idealitet och jämställdhet behöver därför lyftas på annat

sätt. När det gäller vad utskottet har anfört om åldersindelingsstatistiken kan konstateras att uppgifterna om förtroendevalda i församlingar, pastorat och stift hämtas från Kyrksam och att dessa uppgifter kan utökas med uppgift om ålder.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:11 med
gudstjänstutskottets betänkande 2020:1 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på
romska
(KS 2020-1600)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2020:1 beslutat anta kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2020:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska att från och med pingstdagen, den 23 maj 2021 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till romska i urval enligt bilaga 3 i kyrkostyrelsens skrivelse användas i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:7) har utfärdats och trädde i kraft den 23 maj 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:12 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2020:1 Några offentlighetsfrågor
(KS 2020-1601)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:1 beslutat att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 1, Några offentlighetsfrågor, anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2020:8) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2021.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:13 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2020:2 Verksamhetsberättelse
2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
(KS 2020-1602)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2020:2 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:14 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2020:3 Verksamhetsberättelse
2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(KS 2020-1603)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2020:3 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2020:15 med
ekonomiutskottets betänkande 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin
(KS 2020-1604, 2020-1652, 2021-0037)**

Kyrkomötet har den 17 november 2020 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 beslutat att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftens genomföra en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina it-lösningar och administrativa system,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet,
4. fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor,
5. medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor,
6. medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor,
7. bifalla motion 2020:7, punkt 3, av Hans-Olof Andrén m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen,
8. bifalla motion 2020:12 av Tomas Rosenlundh att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer,
9. bifalla motion 2020:25 av Marjut Ervasti att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla metodik och göra en utbildningsinsats för Svenska kyrkans anställda och bidra till utveckling av arbetet med att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer,
10. bidrag till tryckning av valsedlar vid 2021 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädde i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädde i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Kyrkostyrelsens budget för 2021 har beslutats i enlighet med kyrkomötets beslut och i fråga om kostnadsramarna för 2022–2023 har skrivelsen lagts till handlingarna.

En kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina it-lösningar och administrativa system har genomförts under våren 2021. På basis av resultatet av nämnda kartläggning och en remiss till stiftens har en färdplan inklusive tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet tagits fram. Färdplanen inklusive tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet redovisas i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024.

I nämnda skrivelse redovisas även kyrkostyrelsens långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen (motion 2020:7).

Uppdragen enligt motion 2020:12 och 2020:25 bereds inom kyrkokansliet med extern expertkompetens. I ett första steg skapas en överblick över befintligt arbete inom Svenska kyrkan, över befintliga metoder i samhället i stort och över relevant och aktuell teoribildning. Mot denna bakgrund analyseras i vilka sammanhang Svenska kyrkan bäst kan bidra och vilka insatser som krävs. I ett andra steg utvecklas metodstöd för att motverka, förebygga och agera vid våld i nära relationer. Här hämtas

kunskap och erfarenheter från andra aktörer på fältet. Detta material tillgängliggörs för anställda i Svenska kyrkan i syfte att höja kunskapen om våld i nära relationer och att kunna agera på ett adekvat sätt. Beredningen har nära beröringspunkter med det under 2020 slutrapporterade uppdraget KmSkr 2018:16 Uppföljning av #metoo och #vardeljus och det fortsatta arbetet med att förebygga sexuella trakasserier. Uppdragen slutrapporteras till kyrkomötet 2024.

Kyrkomötets beslut om bidrag till tryckning av valsedlar har verkställts under våren 2021 i samband med att nomineringsgrupperna beställt valsedlar via Grupp- och kandidatsystemet.

Skrivelsen är – i fråga om motion 2020:12 och 2020:25 – inte slutbehandlad.

2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2019

Kyrkomötets skrivelse 2019:2 med ekonomiutskottets betänkande 2019:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (KS 2020-0052)

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2019:3 beslutat att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2019:3 till handlingarna. Kyrkomötet har också beslutat att bifalla motion 2019:31, punkt 1, av Anna Karin Hammar, att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 (KsSkr 2019:3, KmSkr 2017:15) även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea, samt bifalla motion 2019:43 av Jesper Eneroth m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget enligt motion 2019:31 bereds inom kyrkokansliet och inom ramen för pågående beredning av KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025. Arbetet kommer att ske i samverkan med Sveriges kristna råd och med beaktande av de beslut och processer som finns inom Kyrkornas världsråd när det gäller hur de två viktiga ekumeniska märkesåren ska uppmärksammas. Slutrapporteras till kyrkomötet 2023 samt efter genomförande.

Uppdraget enligt motion 2019:43 bereds inom kyrkokansliet och tillsammans med KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid. Uppdraget innebär en fördjupad översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag, där även det generella utjämningsystemet från 2016 och bidragsförfarande beaktas. I uppdraget behöver resonemang föras om stiftens och den nationella nivåns uppdrag och roll i relation till de församlingar/pastorat som har stora institutionsjälavårdsuppdrag eller har andra omfattande strukturer, till exempel flygplatser, inom sina gränser. Arbetet med uppdraget görs med utgångspunkt i och utifrån de förutsättningar som ges i kyrkoordningens skrivning om församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen (2 kap. 1 §). Under våren 2021 har fakta samlats in via en enkät där stiftskanslierna redovisar de olika uppdragen inom institutionssjälavården och andra större strukturer som ryms inom stiftens liksom de främjandeinsatser som är kopplade till dessa. Uppdraget innebär att föreslå relevanta kategoriseringar av de olika uppdragen. I det fall uppdraget leder till förslag, som

påverkar det framtida utjämnings-/bidragssystemet behövs förmodligen ett remissförfarande. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

KsSkr 2021:3

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:12 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:1 Gudstjänstupplevelser
(KS 2020-0066)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2019:1 beslutat att bifalla motion 2019:3 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som undersöker dels vilka faktorer som är viktiga för människors gudstjänstupplevelse, dels vilka metoder och förhållningssätt som ger framgång i gudstjänstarbetet.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Initialt genomförs en forskningsöversikt av en extern resurs vars resultat sedan får vägleda vidare steg i beredningen. Målet med den kunskapen är att den kan bidra till att förnya och fördjupa kyrkans gudstjänstliv, både i det lokala och i det digitala rummet. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:13 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:4 Svenskkyrklig sångsamling
(KS 2020-0067)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2019:4 beslutat att med anledning av motion 2019:36 av Lisa Gerenmark m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar, och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Beredning sker inom ramen för tidigare beslut i kyrkomötet om en psalmboksrevision (KmSkr 2016:9 och KmSkr 2018:4) och då med ytterligare uppmärksamhet på nyproduktion av psalmer och sånger med utgångspunkt i Svenska kyrkans teologi. Ett första steg är att i nära samarbete med kyrkostyrelsens musikråd arbeta vidare med betänkandets intention. Ett nästa steg är att förstudien av en psalmboksrevision och dess genomlysning av rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter kan ge en riktning för den kommande revisionen. I förstudien görs också en barnkonsekvensanalys som ser till behovet av psalmer och sånger som också kan tilltala barn och unga. Arbetet sker inom befintlig ram och har påbörjats under 2020 men tidpunkten för en slutrapport är svårbedömd då frågan hänger samman med förstudie och revision av psalmbok.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:25 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2019:1 Läroplan för Svenska kyrkan
(KS 2020-0079)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:1 beslutat att med anledning av motionerna 2019:1 av Lars-Ivar Ericson och 2019:16 av Kent Karlsson och Lena Arman uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och programmet för lärande och undervisning. I arbetet beaktas andra processer med betydelse för ärendet, inte minst det kommande biskopsbrevet om undervisning. Arbetet med frågan om innehållsligt stöd till församlingarnas undervisning sker inom programmets olika linjer. I linje 1 (stöd till

församlingar) handlar det om att identifiera och tillgängliggöra befintligt material, vilket sker i den digitala resursbank som är under utarbetande. Inom ramen för arbetet med linje 2 (undervisning på digitala arenor) tas fram nya texter och annat material om kristen tro som publiceras på Svenska kyrkans webb. Detta material kommer också att kunna användas för att ta fram e-utbildningar. Linje 1 relaterar också direkt till programmets linje 3 (kyrkans medverkan i det offentliga), som sammanställer ett stöd för församlingarnas arbete tillsammans med skolan i dess olika stadier. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:26 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:5 Utbildning och stöd för ledare i undervisning (KS 2020-0080)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:5 beslutat att bifalla motion 2019:22 av Anders Brunnstedt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och analysera samt ta fram förslag om hur man tillsammans med stiftens kan stödja församlingar och pastorat i att ge lekmän en större del av ansvaret för att leda undervisning för olika målgrupper.

Ärendet har hanterats inom kyrkokansliet och programmet Lärande och undervisning och en arbetsgrupp bestående av tre stiftsrepresentanter har bildats för att skapa en nära stiftskontakt. Diskussion har förts med Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Frågan har också behandlats i biskopsmötet. En slutrapport med förslag har presenterats för kyrkostyrelsen under våren 2021. I rapporten konstateras att synen på ideellt arbete ligger till grund för hur man väljer att arbeta med frågorna och att ideellas uppdrag i undervisning inte bör brytas ut och hanteras separat. Vidare betonas att en enda behörighetsgivande utbildning för ideella inte torde vara rätt väg att gå då behoven ser olika ut både när det gäller församlingarnas situation och enskilda ideella medarbetares förutsättningar. I stället förespråkas en bukett av olika utbildningsinsatser som kan svara mot de olika behov som finns hos församlingar och individer. I rapporten föreslås att den digitala resursbank som redan nu tas fram inom programmet Lärande och undervisning, och som möjliggör delande av olika utbildningar och metoder, ska vara ett verktyg för att möjliggöra en sådan bukett. Vidare föreslås att den nationella nivån ska stötta stiftens i deras inventering av material för undervisning av ideella och delande av det i den digitala resursbanken för lärande och undervisning samt att man sedan tillsammans identifierar eventuella luckor som behöver fyllas och tar fram sådant material. Kyrkostyrelsen har beslutat att stödja stiftens arbete med material för undervisning av ideella i enlighet med förslagen i rapporten.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:27 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:6 Låt oss lära på fler sätt (KS 2020-0081)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:6 beslutat dels att bifalla motion 2019:9, punkt 1, av Elise Solberg m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett inspirations- och kunskapsstöd på nationell nivå i frågor gällande tillgängligt lärande skulle kunna se ut, dels att bifalla samma motion, punkt 2, att uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa den typ av nationellt inspirations- och kunskapsstöd för tillgängligt lärande, som den efter utredning finner lämpligast.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och programmet för lärande och undervisning. Frågan rör också diakoni och social hållbarhet. Uppmärksamhet läggs vid den kunskap om tillgänglighetsfrågor som finns inom Svenska kyrkan, funktionsrättsorganisationer och samhällets offentliga institutioner. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:28 med
förvaltarekapsutskottets betänkande 2019:2 Studera klimatfrågor och naturens rättigheter
(KS 2020-0082)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med förvaltarekapsutskottets betänkande F 2019:2 beslutat att bifalla motion 2019:5 av Anna Karin Hammar och Eva Nordung Byström att uppdra till kyrkostyrelsen att i programmet för lärande och undervisning lägga särskild vikt vid att studera klimatfrågor och naturens rättigheter med utgångspunkt i bland annat urfolkens deklaration om moder jords och naturens rättigheter, påven Franciskus encyklika om jorden som vårt gemensamma hem och biskoparnas klimatbrev.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet och en övergripande och introducerande text har skrivits till de frågor som motionen behandlar. Vidare har Svenska kyrkans teologiska kommitté reflekterat över den specifika frågan om naturens rättigheter i texten *Har naturen rättigheter?* Tillsammans med ett studie- och samtalsmaterial utgör dessa två texter ett studiepaket, som kommer att tillgängliggöras på bland annat Svenska kyrkans webbplats.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:29 med
förvaltarekapsutskottets betänkande 2019:5 Kristen värdegrund med undervisning och lärande för en hållbar framtid
(KS 2020-0083)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med förvaltarekapsutskottets betänkande F 2019:5 beslutat att med anledning av motion 2019:11 av Gunilla Franzén m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att förmedla ett exempel med en kristen värdegrund i nutidens format utifrån Agenda 2030 till stift och församlingar som en del av den gemensamma satsningen på undervisning och lärande.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. Ett exempel på material har tagits fram och kommer att tillgängliggöras i den digitala resursbank som utvecklas inom programmet Lärande och undervisning.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2018

**Kyrkomötets skrivelse 2018:4 med
gudstjänstutskottets betänkande 2018:5 Ny psalmbok
(KS 2018-1384)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2018:5 beslutat att med anledning av motion 2018:50 av Hans-Olof Andrén m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av Den svenska psalmboken innan det inleds.

Ärendet har beretts tillsammans med KmSkr 2016:9 Psalmboken och KmSkr 2019:13 Svenskkyrklig sångsamling. Genom skrivelsen Revision av psalmboken hämtar kyrkostyrelsen in kyrkomötets synpunkter på direktiv, tidsplan och andra ramar för en kommande revision.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:5 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:10 Flygplatskyrkans framtid
(KS 2018-1385)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag i betänkande SK 2018:10 beslutat att bifalla motion 2018:67 av Marie Rydén Davoust m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlysa skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser.

Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationella nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem. Flygplatskyrkans förutsättningar och verksamhet har mycket gemensamt med andra verksamheter där kyrkan är närvarande på någon annans arena, det vill säga verksamheter som ofta benämns som "institutionssjälavård" och som kännetecknas av att en stor del av de människor som kyrkan möter (på sjukhuset, kriminalvårdsanstalten, högskolans campus eller i Migrationsverkets förvar) kommer från ett upptagningsområde som är större än den egna församlingen eller stiftet. Ärendet bereds därför utifrån ett principiellt perspektiv genom att ge en helhetsbild över alla olika verksamheter som i likhet med flygplatskyrkan bedrivs i stiftet och ligger inom stiftens territoriella ansvarsområde. Stiftetsbidragets syfte och användning för stiftens verksamhet och främjande samt till ekonomiska anslag beskrivs, med eventuella omfördelningseffekter. Ärendets slutrapportering har senarelagts och sker till kyrkomötet 2022 som del av uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att genomföra en översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:15 med
förvaltareutskottets betänkande 2018:3 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan
(KS 2018-1375)**

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med förvaltareutskottets förslag i betänkande F 2018:3 beslutat att bifalla motion 2018:61 av Johan Dalman m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara domkyrkornas unika identitet och uppdrag.

Ärendet berör hela Svenska kyrkan på samtliga tre nivåer och innefattar såväl ekonomiska och organisatoriska frågor som läro- och kyrkosynsfrågor. Mot den bakgrunden har kyrkostyrelsen i december 2019 tillsatt en särskild utredningsgrupp och fastställt direktiv för utredningen. Enligt direktiven ska utredningen lämna sitt

betänkande till kyrkostyrelsen senast den 15 oktober 2021 varefter remittering kan ske under slutet av 2021. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2022.

KsSkr 2021:3

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:20 med
organisationsutskottets betänkande 2018:4 Församlingens grundläggande
uppgift
(KS 2018-1380)**

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2018:4 beslutat att med anledning av motionerna 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl. och 2018:54 av Celina Falk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att vidta nödvändiga åtgärder så att Svenska kyrkans verksamhetsindelning och redovisningssystem överensstämmer med kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift som en enda med fyra dimensioner.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och kyrkostyrelsens redovisningsråd. Första steget har varit att undersöka församlingsinstruktionens ställning och roll genom samråd och intervjuer på nationell och stiftsnivå. Därefter har exempel på församlingsinstruktioner och budgetar på lokal nivå granskats. En undersökning har skett av kopplingen mellan församlingens teologiska reflektion i församlingsinstruktionens beskrivning av vad församlingen vill uppnå kring den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner samt budgetens motsvarande uppställning i internredovisningen (verksamhetsindelningen) kring hur och till vilken kostnad detta ska göras. Underlaget har sedan lagts till grund för en analys av eventuella behov av förändringar i verksamhetsindelningen. Mot bakgrund av denna analys kommer kyrkostyrelsens redovisningsråd att uppdatera och omarbota nuvarande modell för verksamhetsindelning till en handbok för internredovisning inom Svenska kyrkan. Arbetet beräknas kunna slutföras under våren 2022. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2017

**Kyrkomötets skrivelse 2017:2 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1 Medlemsstrategi
(KS 2018-0078)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 med anledning av kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 beslutat att bifalla motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Kyrkostyrelsen har behandlat ärendet om en medlemsutvecklingsstrategi ett flertal gånger under 2018–2021. En förstudie genomfördes under hösten 2019 i samverkan med stift och församlingar. Förstudien identifierar ett antal viktiga avgränsade processer som ska stödja stift och församlingar i arbetet att följa medlemmen genom livet. Hit kan höra inbjudan till dop, confirmation och kontakt med nyinflyttade samt församlingens tillgänglighet. Förstudien behandlades av kyrkostyrelsen under våren 2020 och ärendets beredning har därefter fortsatt. I skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 fanns ett förslag om att under 2021 initiera en långsiktig särskild satsning för att stärka församlingarnas förmåga att systematiskt följa medlemmen i enlighet med de behov som församlingar och kyrkoherdar efterfrågar. Denna satsning innebär utbildningsinsatser på samtliga

nivåer, ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingarna, förslag på kommunikationsinsatser samt möjlighet att dela goda exempel mellan församlingarna. Ett samlat arbete från nationella nivån ger möjlighet att säkra aspekter kring juridik, informationssäkerhet och teknik. Kyrkomötet 2020 beslutade om en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina it-lösningar och administrativa system, där detta ingår som en del. Kartläggningen ska ligga till grund för en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- samt finansieringsplan för det fortsatta införandet. Det fortsatta arbetet med medlemsutvecklingsstrategin behöver därför pausas till efter kyrkomötet 2021 och en slutrapport beräknas därmed kunna ske till kyrkomötet först 2024.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:15 med ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 (KS 2018-0091)

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2017:3 beslutat att bifalla motion 2017:22 av Anders Roos m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025.

Uppdraget genomförs i flera steg. Första steget är att ta reda på vad det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 innebar. Ett andra steg är att ta fram underlag med bland annat utvärderingar av tidigare större möten som grund, såsom den ekumeniska helg som Svenska kyrkan genomförde hösten 2018 i samarbete med Sveriges kristna råd. Steg tre är att utifrån detta underlag ta beslut om omfång, resurser m.m. och påbörja konkret planering av högtidlighållandet. Beredningen sker i samråd med Sveriges kristna råd och Kyrkornas världsråd. Tidpunkten för slutrapporteringen har senarelagts och bedöms kunna ske till kyrkomötet 2023. Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:21 med organisationsutskottets betänkande 2017:4 Demokratifrågor (KS 2018-0097)

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:4 beslutat att med anledning av motionerna 2017:16, 2017:39, 2017:82, 2017:88 och 2017:101 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en konsekvensanalys av direkta och indirekta val ur demokrati-, kyrkosyns- och digitaliseringsperspektiv.

En konsekvensanalys har genomförts i huvudsak inom kyrkokansliet men även via kontakter med statsvetare och andra kyrkor i Norden. Målet har varit att för kyrkomötet kunna presentera en jämförande analys av de konsekvenser som direkta respektive indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet har för demokratin i kyrkan, för kyrkans syn på sig själv och för möjligheten att i högre grad digitalisera valet. Konsekvensanalysen har i november 2020 behandlats av kyrkostyrelsen, som därvid beslutat att överlämna konsekvensanalysen och därmed slutrapportera ärendet till kyrkomötet. Konsekvensanalysen bifogas skrivelsen som bilaga 1.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2016

Kyrkomötets skrivelse 2016:8 med ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar (KS 2016-1319)

Kyrkomötet har den 22 november 2016 med anledning av ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 och motion 2016:58 av Tomas Jansson beslutat att bifalla av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

En utvärdering har genomförts under 2019 och 2020, bland annat genom att frågor har ställts via Kyrkbussen till kyrkoherdar och kyrkomedlemmar. Utvärderingen har resulterat i en promemoria som bifogas skrivelsen som bilaga 2. De överväganden som i promemorian görs mot bakgrund av förutvarande diskussioner och beslut samt utfallet av de i promemorian redovisade enkätundersökningarna leder dels till ställningstagandet att det inte finns skäl att göra förändringar i det i kyrkoordningen reglerade clearingsystemet, dels till att bestämmelsen om att en präst inte får ta emot ekonomisk ersättning av annan än en församling för genomförande av en kyrklig handling bör finnas kvar.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2016:9 med gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 Psalmboken (KS 2016-1320)

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:7 beslutat att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Ärendet bereds tillsammans med KmSkr 2018:4 Ny psalmbok och KmSkr 2019:13 Svenskkyrklig sångsamling. Den första delen av uppdraget handlar om att tillse att den nya kyrkohandboken och psalmboken fungerar tillsammans. Detta arbete har genomförts under 2018. Den andra delen handlar om att inleda en psalmboksrevision. I gudstjänstutskottets betänkande anges att ”en planering för kommande revision bör inledas”. En sådan planering har påbörjats med en förstudie med en genomlysning av rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter. Vidare har en frekvensanalys samt en kvalitets- och innehållsundersökning gjorts för att få fatt i frågor som önskemål, psalmbehov och psalmbruk. Förstudien delrapporterades till kyrkomötet 2020 (gudstjänstutskottet) och har i februari 2021 slutrapporterats till kyrkostyrelsen. I skrivelsen Revision av psalmboken hämtar kyrkostyrelsen in kyrkomötets synpunkter på direktiv, tidplan och andra ramar för en kommande revision. Slutrapportering av en psalmboksrevision till kyrkomötet är svårbedömd. Sannolikt omfattar arbetet upp till tio år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:13 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2 Legitimation för präster
och diakoner
(KS 2016-1324)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:2 beslutat att med anledning av motion 2016:5 av Elisabeth Rydström uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Frågan har under våren 2018 beretts inom kyrkokansliet. Därvid har framkommit att de rättsliga förutsättningarna inom området id-handlingar, mot bakgrund av en statlig utredning, kan komma att förändras redan inom några år. Utredningens förslag till reglering har varit föremål för remissbehandling, men har ännu inte lett fram till något förslag från regeringen. De rättsliga förutsättningarna inom området är således fortsatt osäkra. Det finns mot den bakgrunden en uppenbar risk att ett tillhandahållande av id-kort enligt de förutsättningar som gäller idag, inte längre är möjligt inom en relativt snar framtid. Kyrkostyrelsen har därför beslutat att invänta regeringens förslag innan ärendet bereds vidare.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2015

**Kyrkomötets skrivelse 2015:5 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2015:17 Verksamhetsberättelse år
2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(KS 2015-1178)**

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2015:17 beslutat att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2014 till handlingarna samt att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag till sådana ändringar i kyrkoordningen att domkapitlet kan vara beslutfört i alla typer av ärenden även om såväl ordförande som vice ordförande är jäviga.

Frågan om jäv i domkapitlet diskuterades vid den domkapitelsöverläggning som skedde i oktober 2014. Med anledning av kyrkomötesuppdraget har en beredning inletts och samtal har bland annat förts med stiftens jurister. Frågan sambereds med ett annat ärende som handlar om en översyn av kyrkoordningens bestämmelser rörande domkapitlens handläggning av obehörighetsärenden m.m. Ett utredningsuppdrag har lämnats till en extern utredare. I utredningsuppdraget ingår att föreslå regler för beslutsförhet i domkapitlet när både ordförande och vice ordförande är jäviga. I uppdraget ingår vidare att överväga införande av fler förfaranderegler för domkapitlets tillsyn över präster och diakoner i kyrkoordningen, i syfte att stärka rättssäkerheten för den som blir föremål för tillsyn. Utredaren ska avlämna sin utredningspromemoria under hösten 2021 varefter promemorian kommer att remitteras till stiftens. Uppdraget bör därefter kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2014

KsSkr 2021:3

Kyrkomötets skrivelse 2014:7 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:3 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten (KS 2014-1310)

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:3 beslutat att med anledning av motion 2014:15 av Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Uppdraget har beretts med hänsyn till både teologiska och kyrkorättsliga aspekter. En promemoria med frågeställningar och två alternativa förslag har remitterats under hösten 2019. Efter analys av remissutfallet genomfördes en kompletterande remiss av en promemoria med förslag till en ändring i kyrkoordningen. Ett förslag till en sådan ändring i kyrkoordningen lämnas i skrivelsen Ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2014:20 med gudstjänstutskottets betänkande 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan (KS 2014-1322)

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2014:6 beslutat att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Arbetet inleddes 2019 med en inventering av möjliga vägval, inklusive upphovsrättsliga aspekter. Del ett i uppdraget har därefter genomförts, vilket betyder att en bearbetning och varsam revidering är genomförd. Under våren 2020 har del två genomförts genom att två arbetsgrupper med olika fokus granskat förslaget. En teologisk fokusgrupp har granskat materialet, så att det överensstämmer med kyrkohandboken del I i språkbruk och teologi samt i förhållande till direktiven. Gruppen med gudstjänst- och församlingsfokus har sett över användbarheten, språket och tillgängligheten i ordningarna. Under hösten 2020 har biskopsmötets utsedda arbetsgrupp fortsatt arbetet med granskning och kompletterande synpunkter. Nästa steg är att under sommaren 2021 sända ett förslag på remiss. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

3 Övrig rapportering

Kyrkostyrelsen lämnar i detta avsnitt information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

3.1 Svenska kyrkan på nationell nivå under pandemin 2020

Huvudsakligt innehåll

Denna rapport innehåller en beskrivning av verksamheten på nationell nivå i Svenska kyrkan under pandemin 2020. Rapporten visar på den omställning som ägt rum i verksamheten och de särskilda insatser som genomförts till stöd för stift och församlingar. Rapporten beskriver intern samverkan i Svenska kyrkan och samverkan med beslutsfattare, myndigheter och andra organisationer i civilsamhället i Sverige och internationellt.

Krisledning

Världshälsoorganisationen, WHO, deklarerade den 11 mars 2020 att en pandemi med covid-19 hade utbrutit. Pandemin har avslöjat strukturella orättvisor i länder och mellan länder. Människor i redan utsatta situationer och under svåra omständigheter är de som drabbats värst under pandemin, exempelvis kvinnor, barn och minoritetsgrupper i de allra fattigaste länderna och Svenska kyrkans internationella arbete beskrivs längre fram i rapporten.

Den nationella nivån ställdes direkt inför stora utmaningar, som en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan, när pandemin utbröt. Tidigt hade kyrkokansliet gått in i stabsläge och den krissamordningsorganisation som redan fanns etablerad utgjorde stöd för den krisledningsgrupp som bildades i februari. Krisledningen har sedan dess utgjort navet för krishantering och har under vissa perioder konfererat varje dag.

Samverkan med myndigheter och organisationer

Kontakten med myndigheter och beslutsfattare har intensifierats under året och Svenska kyrkans nationella nivå har medverkat i krissamordningen vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och samverkat med bland andra Sveriges Kommuner och Regioner och med Myndigheten för stöd till trossamfund, SST. Ett flertal ministermöten har ägt rum, exempelvis med kultur- och demokratiminister Amanda Lind, inte minst om begravningsverksamheten. Ibland har möten ägt rum tillsammans med andra trossamfund eller civilsamhällesorganisationer, medan andra möten har genomförts bilateralt.

Ärkebiskopen deltog i ett möte i slutet på mars mellan Sveriges kristna råds presidium och statsminister Stefan Löfven samt kulturministern, initierat av regeringen. Mötet skedde med anledning av den pågående pandemin och handlade om andliga behov under krisen och om hur kyrkorna bidrar till hopp. Av särskilt intresse för regeringen var arbetet med äldre människor som tidigt riskerade att fara illa under pandemin och hur man kan hjälpas åt att sprida samhällsinformation till människor som inte kan ta del av information på svenska.

Andra exempel på myndigheter som den nationella nivån har haft kontakt med under pandemin är Arbetsmiljöverket, Folkhälsomyndigheten, Försvarsmakten, Länsstyrelsernas samordningskansli, Polisen, Rättsmedicinalverket, Skatteverket och Socialstyrelsen.

Den kontinuerliga samverkan med civilsamhällets organisationer har fortsatt och inte minst har samverkan med Rädda Barnen, Röda Korset och paraplyorganisationen Forum – idéburna organisationer med social inriktning, där Svenska kyrkan är medlem, varit viktig under året.

Pandemin innebar svåra utmaningar för samhället, men den synliggjorde även brister som redan fanns. Därför bidrog Svenska kyrkan under våren 2020 genom sitt engagemang i Forum till att bilda *Nysta, Civilsamhällets nystartsgrupp för ett nytt samhällskontrakt*. Nysta har som mål att bidra till en nystart efter pandemin genom att lägga grunden för en stärkt demokrati, ett ökat ideellt engagemang, en större idéburen sektor och en hållbar samhällsutveckling. Under året knöts en bredare krets av organisationer och individer till verksamheten och arbetet i Nysta tog fart. Kyrkostyrelsens förste vice ordförande har haft ordförandeposten i en av arbetsgrupperna inom Nysta, den som handlar om arbetsmarknad och kompetensutveckling.

Samverkan inom Svenska kyrkan och påverkansarbete

Täta avstämningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott, biskopskollegiet och stiftens direktorer har genomförts för att komma fram till lämpliga avvägningar och insatser utifrån respektive uppdrag. Likaså har täta avstämningar skett på handläggarnivå mellan stiftens beredskapshandläggare, begravningsansvariga och stiftsdiakoner, för att nämna några nyckelgrupper under pandemin.

Svenska kyrkan påverkade regeringen att göra det enda undantaget på den utökade restriktionen om högst åtta personer vid allmän sammankomst. Regeringen fattade beslut om att i enlighet med kyrkans förslag tillåta möjligheten att samla upp till 20 personer under begravningar.

Med anledning av pandemin svarade kyrkostyrelsen på fem statliga remisser under året och under 2021 har kyrkostyrelsen hittills hunnit svara på tolv remisser avseende pandemin, <https://www.svenskakyrkan.se/press/remissvar-och-yttranden>.

Regeringsbeslut, myndighetsrekommendationer samt biskoparnas rekommendationer i respektive stift har lett till stora förändringar i församlingslivet. På intranätet finns en samlingssida om Svenska kyrkan och pandemin som uppdateras kontinuerligt. Här finns även information om annat som inte lyfts fram i denna rapport, <https://internwww.svenskakyrkan.se/corona>.

Ärkebiskopen

Genom ärkebiskopens dialog med resten av samhället och frekvent medverkan i media har Svenska kyrkans bidrag i kristider synliggjorts och efterfrågats, inte minst inom det diakonala området och i det existentiella samtalet. Den kristna tron har lyfts fram i en tid då de stora livsfrågorna blivit påtagliga och Svenska kyrkan har kunnat visa på hopp, mening och samhörighet.

Digitalisering

Kyrkokansliet hade redan före pandemin förberett och stärkt arbetsplatsen digitalt. Kontorsprogramvaran Microsoft 365 hade i slutet på 2019 införts i kyrkokansliet och en modern teknikplattform med digitala mötesverktyg fanns på plats när pandemin började. Pandemin påskyndade processen för digital samverkan och bidrog till att medarbetare överhuvudtaget kunde utföra sina arbetsuppgifter. Den digitala supportfunktionen på kyrkokansliet har fått hantera ett stort antal supportärenden internt och från stift och församlingar.

En hel del av det digitala arbetssätt som utvecklats under pandemin har visat sig effektivt. Att medarbetare framöver kommer att arbeta mera på distans, oberoende av var de bor, är naturligt och de fysiska mötena kommer också att minska.

Pandemins konsekvenser fungerade som katalysator för att ställa om och anpassa Svenska kyrkan till en digital samtid och digitala lösningar kom snabbt på plats i majoriteten av Svenska kyrkans församlingar.

Under perioden mars till juni hade 84 procent av församlingarna testat användning av digitala livesändningar eller inspelade aktiviteter i någon form, främst gudstjänster, andakter och bönestunder. Nästan 70 procent hade haft digital verksamhet minst en gång per vecka under samma period. De digitala gudstjänsterna har också nått ut brett. Åtta av tio kyrkoherdar uppger att fler människor och nya målgrupper har deltagit i deras digitala gudstjänster jämfört med tidigare lokala fysiska gudstjänster. Kyrkoherdens inställning och erfarenhet från sociala medier samt stöd från kunniga medarbetare har haft betydelse för församlingarnas val att ställa om. Parallellt med denna positiva utveckling behövs en vaksamhet för det digitala utanförskapet som tenderar att förstärka redan etablerade socioekonomiska skillnader i samhället och drabbar därtill även gruppen äldre.

Beslut om beslutsfattande med fysisk distans

Redan i mars månad fattade kyrkostyrelsen beslut om riktlinjer för beslutsfattande under särskilda omständigheter, med anledning av den extraordinära situation som råder under pandemin. Genom beslutet räcker det för samtliga ledamöter i Svenska kyrkans alla beslutande organ att närvara genom ljud- och bildöverföring i realtid, eller om detta inte är möjligt, enbart genom ljudöverföring i realtid, för att beslut ska kunna fattas. Denna förändring fick stor betydelse för Svenska kyrkans möjlighet att kunna fullfölja sitt uppdrag.

Under hösten genomfördes kyrkomötet digitalt för första gången och med ett begränsat antal deltagare närvarande, utvalda av sina nomineringsgrupper. Det kan beskrivas som en förenklad form, men då detta gjordes för första gången innebar det merarbete för kyrkokansliet med planering, introduktion av digitala lösningar, utbildningsinsatser, stärkt administrativt stöd samt stärkt it-support.

Överläggningen mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier flyttades fram två månader och genomfördes digitalt i början på maj. Innehållet i samtalet bidrog till kyrkostyrelsens skrivelse med anledning av pandemin, som lämnades till kyrkomötet. Den innehöll förutom ekonomiska förslag även förslag om stärkt samverkan och digitalisering.

Stöd till stift och församlingar

Tidigt under pandemin myntades devisen *Vi ställer inte in, vi ställer om och upp!* Stöd till stift och församlingar har varit omfattande. Det har handlat om att få kommunikationsinsatser, nya digitala utbildningar, inspiration och samverkan på plats. Inte minst har samlad information med rekommendationer för bland annat kör- och musikverksamhet, arbetet med barn och unga och gudstjänstlivet varit omfattande, likaså information om juridiska bedömningar inom flera verksamhetsområden. Inte minst har rättsliga frågor i begravningsverksamheten och samverkan med andra organisationer och samfund krävt utredningsarbete.

Som exempel på evenemang som genomförts i andra former kan nämnas de årliga kommunikationsdagarna, *KOM-dagarna*, för kommunikatörer i Svenska kyrkan som ställdes in under våren. Under hösten anordnades i stället digitala välbesökta lunchseminarier varannan onsdag, som har fortsatt under 2021.

Rekommendationer för kör- och musikverksamheten, begravningsverksamheten och kommunikationsarbetet kan läsas här:

<https://internwww.svenskakyrkan.se/1500029>

<https://internwww.svenskakyrkan.se/Begravning/corona>

<https://internwww.svenskakyrkan.se/kommunikation/corona>.

KsSkr 2021:3

Stöd i diakonala insatser

Tidigt i pandemin etablerades funktionen *Support diakoni* på kyrkokansliet för att ge stöd och tillgängliggöra metoder och verktyg i stift och församlingar för lokal omställning i det diakonala arbetet.

När behovet av att skydda äldre och andra riskgrupper i sina hem intensifierades, slöts en avsiktsförklaring mellan MSB, Sveriges Kommuner och Regioner och de fem största civilsamhällesaktörerna, däribland Svenska kyrkan. Avtalets fokus var att med hjälp av ideellt engagerade säkra mat- och medicinleveranser lokalt. I juni var Svenska kyrkan samordnande organisation i 72 kommuner och stod för tre fjärdedelar av alla insatser som gjordes. Svenska kyrkan fick fem miljoner kronor från MSB som bidrag till koordineringsarbetet. Under perioden mars till juni uppger sex av tio kyrkoherdar att församlingarna haft leverans av matkassar och medicin som en del av sitt arbete. Majoriteten av församlingarna har gjort detta i egen regi med egna medel.

Svenska kyrkan fick under året även 25 miljoner kronor från regeringen för stödande verksamhet under pandemin. 19 miljoner kronor har fördelats i stiftet till sjuvårdsinsatser, digitala gudstjänstsendningar samt för att täcka inkomstbortfall på lägergårdar exempelvis. Sex miljoner kronor bidrog till att täcka kostnadsökningar för Support diakoni och Jourhavande präst på den nationella nivån och kommunikativa satsningar framför allt under advent- och julhelgerna. Svenska kyrkan fick också fem miljoner kronor från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och nästan fem miljoner kronor från Radiohjälpen för användning under pandemin.

Ett ökat behov har uppstått inom både familjerådgivningen och givetvis inom sjukvården under pandemin. Den stödande verksamheten för andlig vård på sjukhus och till Svenska kyrkans familjerådgivning har fortsatt digitalt under året. Eftersom särskilda digitala förutsättningar krävs för samtal där tystnadsplikt råder, har en digital lösning med hög säkerhet utarbetats i familjerådgivningen,

<https://internwww.svenskakyrkan.se/Diakoni/corona>.

Jourhavande präst

Från slutet av mars utökades tillgängligheten genom ökad bemanning till *Jourhavande präst* via SOS Alarm. Under allhelgonahelgen och julhelgerna hölls tjänsten öppen även på dagtid för att möta människors behov. Antalet samtal ökade och i genomsnitt har mellan 8 000 och 9 000 personer per månad fört samtal med präst genom denna tjänst, vilket är en ökning med nästan en tredjedel jämfört med januari och februari 2020. *Jourhavande präst chatten* har ökat med mellan 100 och 200 procent mellan mars och augusti. Svenska kyrkans sverigefinska telefonjour, *Palveleva puhelin*, har gett stöd till den som behöver samtala om sin livssituation på finska. Båda jourerna samordnas från kyrkokansliet.

I början på 2021 tilldelades *Jourhavande präst SOS Alarms* pris 112, ett pris som årligen tillfaller betydande samhällsaktörer i samband med kris eller annan händelse.

Begravningsverksamheten

Då Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten i större delen av landet och då samordnings- och rådgivningsverksamheten nyligen överflyttats till

kyrkostyrelsen från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har den nya funktionen på kyrkokansliet haft en intensiv start genom den situation som pandemin orsakat. Den nationella nivån har förutom samverkan med begravningsbranschen, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund samt huvudmännen Stockholms stad och Tranås kommun samverkat med bland andra SST, Sverige kristna råd, Sveriges interreligiösa råd och flera myndigheter.

Nätverket av handläggare för begravningsfrågor i stiftet har konfererat kontinuerligt under pandemin.

Stöd till gudstjänstlivet

Tidigt i pandemin ställdes allmänna gudstjänster in eller omformades för att möta kraven på restriktioner i antalet deltagare och fysisk distansering. För begravingar gavs undantag för 20 deltagare efter påtryckningar från Svenska kyrkan och andra religiösa samfund.

Församlingarna har gjort anpassningar och omställningar för att upprätthålla församlingens liv, exempelvis har utomhusaktiviteter som friluftsgudstjänster anordnats. Församlingar och stift har efterfrågat mer kommunikationsstöd. En omfördelning av befintliga resurser på kyrkokansliet har därför gjorts för att kunna hantera alla frågor om filmning och om att sända gudstjänster, i kombination med frågor om dataskyddsförordningen, GDPR, och Stim.

En skyndsam planering och insats gjordes tillsammans med domkyrkoförsamlingen i Uppsala för att få till stånd ett digitalt påskfirande i Uppsala domkyrka. Påskens gudstjänster nådde många fler människor än vad som ryms fysiskt i domkyrkan. Den nationella minneshögtiden i Uppsala domkyrka under allhelgonahelgen som sändes i TV4 blev en viktig manifestation för att minnas och sörja tillsammans. Högtiden skedde på ärkebiskopens initiativ med närvaro av kungaparet och digital medverkan av riksdagens talman. Företrädare för andra trostraditioner deltog genom Sveriges kristna råd och Sveriges interreligiösa råd.

Under advent- och julhelgen producerades konserter i olika genrer runt om i Sverige som sändes digitalt. En film som skildrade hur Svenska kyrkan ställt om visades i SVT och annonser för lokal- och riksmidia framställdes i samarbete med biskoparna.

Från kyrkokansliet har två digitala andakter i veckan sänts på webben och kansli-personalen har övergått till digitala morgonandakter varje dag, <https://internwww.svenskakyrkan.se/kommunikation/att-tanka-pa-vid-digitala-gudstjanster-och-andakter>.

Enkätundersökningar och rapporter under pandemin

Rapporten *Svenska kyrkan on line*, som baserar sig på en enkätundersökning gällande perioden mars till juli 2020, visar att drygt en tredjedel av alla kyrkliga handlingar (dop, konfirmation, vigsel och begraving) har skjutits upp på obestämd framtid. En fjärdedel av kyrkoherdarna har valt att inte själva ställa om till digital själavård med hänvisning till rädslan att bristen på datasäkerhet kan röja uppgifter som är skyddade av tystnadsplikten. Detta är bara några av de utmaningar som blivit synliga i församlingarnas arbete i spåren av pandemin. Rapporten ingår i det europeiska ekumeniska forskningsprojektet *Churches Online in Time of Corona*, <https://www.svenskakyrkan.se/forskning/kyrkor-online-i-tider-av-coronapandemi>.

En annan intressant studie som publicerades under hösten är *The church of Sweden and the quest to bounce back better*, om Svenska kyrkan och som utgör en del av en

större rapport, *Sweden Through the Crisis* som Handelshögskolan i Stockholm står bakom, <https://www.hhs.se/en/research/sweden-through-the-crisis/>
<https://www.hhs.se/en/research/sweden-through-the-crisis/the-church-of-sweden-and-the-quest-to-bounce-back-better/>.

KsSkr 2021:3

Andra intressanta rapporter där Svenska kyrkans verksamhet presenteras är Myndigheten för stöd till trossamfundens rapport *Andlig vård under covid-19-pandemin* och Sveriges kristna råds rapport *Utsatthet i pandemitid – kyrkornas bild 2020*.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Den kanske allra största omställningen i verksamheten har skett på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, på de fyra profilutbildningarna. Från att utbildningen har varit platsbunden har all utbildning ställts om till att bli nätbaserad från mitten av mars med visst undantag i början på hösten. Undervisningen fick utvecklas snabbt och en digital metodik infördes. Kyrkokansliet digitala funktioner har bidragit med stöd för arbetet.

Svenska kyrkan i utlandet

Utlandsförsamlingarna har påverkats på liknande sätt som församlingar i Sverige. De restriktioner som har införts varierar mellan olika länder, men samtliga församlingar har ställt om sin verksamhet, inte minst genom användning av digitala lösningar. Flera församlingar utarbetade rutiner inom församlingen för att ringa till varandra. Ideella medarbetare hjälpte äldre och riskgrupper. Många utsända vittnar om att antalet själavårdande samtal har ökat samtidigt som insatser för att bryta isolering har satts in.

Pandemin har slagit mycket hårt mot utlandsförsamlingarnas ekonomi. Restriktioner och utgångsförbud har medfört att intäkter från exempelvis caféverksamhet, julbasarer och vigselavgifter har uteblivit. Flera församlingar har tvingats permittera eller säga upp lokalanställd personal.

På de mest utpräglade turistorterna har stora delar av det som kan sägas utgöra församlingsgemenskap försvunnit. Nyrekryterad personal och personal på tillfälligt besök i Sverige har haft svårt att komma till sina stationeringsorter, ibland på grund av inreseförbud. Åtgärderna efter juridiska genomgångar för att säkerställa att verksamheten bedrivs i ändamålsenliga former och i enlighet med gällande reglering i respektive land har försenats, liksom några verksamhetsutredningar.

Act Svenska kyrkan

För de flesta partnerorganisationer blev 2020 ett mycket svårt år och Act Svenska kyrkan har i dialog med sina partner sökt flexibla former för stöd under året. Flera av Act Svenska kyrkans partner har fått omfördela erhållit ekonomiskt stöd och i stället rikta aktiviteter till att hantera konsekvenserna av pandemin. Pandemin har orsakat förseningar i både verksamhet och rapportering. Revision i några länder har inte heller kunnat genomföras i tid på grund av nedstängningar. Act Svenska kyrkan har lagt fokus på partnerorganisationernas överlevnad liksom omställning av stöd till drabbade människor.

Trots det svåra läget har ändå stora delar av verksamheten genomförts. Uppföljningen av Act Svenska kyrkans program och projekt, liksom dialog med partner, genomfördes digitalt under året. Flera utvärderingar, partnerbedömningar på plats och utbildningar har då det varit möjligt, genomförts digitalt eller ställts in och senarelagts. De digitala förutsättningarna skiljer sig mycket mellan partner och länder och den digitala klyftan ökar. Det är tydligt redan nu att det kommer att behövas insatser för att stärka partners digitalisering.

På grund av reserestriktionerna har resekostnader och kostnader för konsultationer minskat avsevärt. Situationen och de förbättrade digitala lösningarna innebär en möjlighet att se över resandet för framtiden, både utifrån klimat- partner- och effektivitetsperspektiv.

I påverkansarbetet för att uppnå strukturella förändringar har den digitala omställningen lett till ökad tillgång och dialog med beslutsfattare. Det har varit lättare att delta i internationella konsultationer och att kommunicera med partner genom exempelvis digitala rundabordssamtal och webinarier. Genusrättvisa, sexuella och reproduktiva rättigheter, utvecklingspolitik, humanitär policydialog och sociala trygghetssystem är de frågor som under pandemin varit i fokus både i Sverige och globalt och Act Svenska kyrkan har varit en efterfrågad aktör.

Den digitala omställningen har gjort att möten i verksamheten har kunnat genomföras tillsammans med lokalanställda och konsulter i programländerna. Detta arbets sätt kommer att stärkas framöver och på sikt kommer därför arbetsspråket delvis vara engelska, vilket kommer att öka behoven av engelska versioner av riktlinjer och policyer på kanslinivå. Det digitala arbetssättet har fört oss närmare de lokalt anställda, vilket kan öka delaktighet och sammanhållning i verksamheten.

Insamlingsarbetet och kollekter

Tre större insamlingskampanjer för Act Svenska kyrkan har genomförts under året och alla påverkades negativt av pandemin. Fasteaktionen *Stå på modets sida*, innebar ett stort tapp gentemot föregående år, på grund av att insamlingsaktiviteter och möjligheten att ta upp kollekter minskade. Insamlingsarbetet ställde om till digitala kanaler i högre grad under året och församlingarna uppmanades till digitala aktiviteter. En sommarkampanj genomfördes och inkluderade bland annat den digitala insamlingsaktiviteten *Kaffe med hopp*. Det enskilda givandet ökade dock under året, liksom anslagen från stift, församlingar och pastorat.

Utbytet för unga i den världsvida kyrkan fick avbrytas när deltagarna precis hade anlänt till Sverige och fick åka hem igen. Utbytesprogrammet för svenska deltagare på hösten fick också ställas in.

Arbetet på kyrkokansliet

I början på mars började pendlare från Stockholm och andra pendlare samt riskgrupper att arbeta hemifrån och från början på april har hemarbete varit norm för samtliga medarbetare, med undantag för en minimal grundbemanning på kyrkokansliet.

Många nya insatser för att svara upp mot de nya förutsättningar som pandemin lett till har genomförts. I vissa fall har omfördelningar i arbetsuppgifter kunnat göras bland medarbetare eftersom vissa uppgifter varit mindre akuta och andra arbetsuppgifter har försvunnit då evenemang ställts in. Flera uppdrag och många processer har i flera avseenden flutit på som vanligt, mycket tack vare en snabb omställning och förmåga och vilja att tänka nytt.

Flera chefer och medarbetare har dock tvingats utföra ordinarie arbetsuppgifter och nytillkommande arbetsuppgifter parallellt för att upprätthålla verksamheten enligt plan och förväntat resultat. För flera personer har därför arbetsbelastningen ökat under pandemin. En del medarbetare som under en längre tid haft arbetsuppgifter med liten möjlighet att planera eller styra över arbetet själv har upplevt stress och otillräcklighet, till exempel de som har arbetat med krisinformation.

Flera medarbetare upplever att de har tappat kontakt med andra kollegor. Stora ansträngningar har därför gjorts inom kyrkokansliet för att hålla kontakten trots fysiska avstånd. För flera medarbetare har inte förutsättningarna för hemarbete varit

optimala medan andra har sett det som en förmån att få arbeta hemifrån. Att under många timmar delta i digitala möten är tröttande för ögon och för resten av kroppen.

Det har varit en utmaning för chefer att rekrytera nya medarbetare på distans, både för placering utomlands och placering i Sverige, likaså att introducera nya medarbetare. Det är inte lätt för en ny medarbetare att komma in i ett team som känner varandra väl utan att träffas fysiskt.

Det digitala arbetssättet är effektivt. Samtidigt finns en risk att arbetsmöten, medverkan i panelsamtal, internationella seminarier och exempelvis intervjuer i media planeras alldeles för tätt, bara för att det är möjligt då en medverkan inte kräver förflyttning.

Personalstöd

Kyrkokansliets personalavdelning har fokuserat på stöd till chefer och medarbetare i förändrade arbetsförhållanden. Under året förstärktes insatserna i arbetsmiljön genom en uppdaterad arbetsmiljöpolicy och en fördjupad arbetsmiljöutbildning för chefer. Utöver det systematiska arbetsmiljöarbetet och de årliga arbetsmiljöundersökningarna genomfördes extra undersökningar för att identifiera nya behov som uppstår i övergången till distansarbete. Arbetet med risk- och konsekvensanalyser förstärktes också.

Ett antal stödjande insatser i den fysiska och psykosociala arbetsmiljön genomfördes, till exempel digitala utbildningar om arbete hemifrån, utökade möjligheter att låna hem arbetsutrustning, möjlighet till individuellt stöd via företagshälsovård, hälsoinspiration samt ökat chefsstöd. Med anledning av pandemin erbjöds alla medarbetare ett extra friskvårdsbidrag på 1 000 kronor för det sista kvartalet och friskvårdstiden utökades till ytterligare 20 minuter per dag.

Bilaga 1

Direkta eller indirekta val – en konsekvensanalys

Promemoria upprättad av kyrkokansliets rättsavdelning 3 november 2020
(dnr KS 2018-0097).

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	28
2 Inledning.....	28
2.1 Uppdraget	29
2.2 Genomförande	29
3 På väg mot en ny kyrkoordning.....	30
3.1 Principbeslutet	30
3.2 Inför relationsändringen	30
3.3 Lagen om Svenska kyrkan.....	31
3.4 Utredningen (SKU 1998:1) Förslag till kyrkoordning	32
3.5 Kyrkomötet 1999	32
4 Kyrkosyn och kyrkoordning.....	34
4.1 Kyrkosyn	34
4.2 Kyrkosyn i kyrkoordningen.....	37
5 Utredningar efter år 2000 om valsyste- met i Svenska kyrkan	39
6 Samhällsperspektiv på val- och digitaliseringsfrågor	40
6.1 En uthållig demokrati	40
6.2 Låt fler forma framtiden!.....	40
6.3 E-röstning i utredningar och kommentarer.....	41
6.4 Digitala val – effektivitet gentemot trovärdighet, rapport till EU- parlamentet	43
7 Indirekta och direkta val - en internationell utblick	43
7.1 Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.....	43
7.2 Den norska kyrkan	46
7.3 Presidentval i USA och Finland.....	48
8 Direkta val i Svenska kyrkan.....	49
8.1 Direkta val före 2000.....	49
8.2 Kyrkokansliets utvärdering av kyrkovalen 2013 och 2017	50
8.3 It-stöd vid val i Svenska kyrkan.....	51
8.4 Religiositet och kyrkoval.....	53
9 Indirekta val i Svenska kyrkan.....	54
9.1 Indirekta val före år 2000	54
9.2 Val från utlandskretsen, bakgrund, genomförande och utvärdering.....	55

10 Analys av konsekvenser	57
10.1 Utgångspunkter	57
10.2 Analyser ur olika perspektiv	57
10.2.1 Demokratiperspektivet.....	58
10.2.2 Kyrkosynsperspektivet.....	60
10.2.3 Digitaliseringsperspektivet.....	61
10.3 Möjliga effekter av direkta och indirekta val.....	63
11 Avslutning.....	64

1 Sammanfattning

Denna rapport tar sin utgångspunkt i det beslut som fattades vid 2017 års kyrkomöte om ett uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma med en konsekvensanalys angående direkta och indirekta val.

I ett inledande avsnitt 2 redovisas översiktligt kyrkomötets behandling av den aktuella frågeställningen samt hur uppdraget har tolkats och genomförts. I avsnitt 3 redovisas utredningsarbete och de diskussioner som fördes före och i samband med beslutet vid 1999 års kyrkomöte om införande av kyrkoordningen. I ett följande avsnitt 4 behandlas frågor om kyrkosyn och kyrkoordning. Utredningar efter år 2000 behandlas i avsnitt 5. I avsnitt 6 ges ett samhällsperspektiv på val- och digitaliseringsfrågor.

I avsnitt 7 ges vissa internationella utblickar. Där behandlas bland annat frågor om val och valsystem i två andra kyrkor, nämligen i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och i den Norska kyrkan.

Frågor om direkta val behandlas i avsnitt 8 och motsvarande frågor angående indirekta val i avsnitt 9.

Enligt uppdraget skulle konsekvensanalysen ske ur tre perspektiv, demokrati, kyrkosyn och digitalisering. I avsnitt 10 och i ett avslutande avsnitt 11 redovisas detta. En kort sammanfattning ges här.

Ur ett *demokratiperspektiv* ger analysen som slutsats att såväl direkta val som indirekta val är att betrakta som demokratiska val. Det handlar i båda fallen om representativ demokrati, till skillnad från den direkta demokrati som tar sig uttryck i beslutande folkomröstningar. Det konstateras att direkta val ger ett snabbare genomslag beträffande sammansättningen av stiftsfullmäktige respektive kyrkomöte än vad som är fallet med indirekta val. I analysen förs också ett resonemang om i vilken mån detta kan komma att påverka valdeltagandet.

Beträffande *kyrkosynen* finner analysen att de olika valsätten medför vissa förskjutningar av perspektivet. Såväl direkta val som indirekta val låter sig dock förenas med det som i bekännelse och kyrkoordning framställs som Svenska kyrkans syn på sig själv.

När det gäller *digitalisering* inskränks analysen i huvudsak till den digitalisering som avser själva röstningsförfarandet, inte de bakomliggande processerna kring valet. Det konstateras att det i detta sammanhang inte är så meningsfullt att särskilja de direkta val som fortsatt ska ske på lokal nivå från eventuellt indirekta val till de övriga nivåerna. Som bakgrund ges en beskrivning av den internetröstning som sedan cirka 15 år tillbaka sker vid allmänna val i Estland. Analysen utmynnar i en reserverad hållning till ett digitaliserat röstningsförfarande. Riskerna för intrång eller tekniska problem måste tas på allvar. Tilltron till valsystemet får inte riskeras.

2 Inledning

Till 2017 års kyrkomöte inkom fem motioner som alla berörde frågan om direkta eller indirekta val.

I motion 2017:16, *Utredning av direkta val*, av Berth Löndahl och Leif Nordlander föreslogs att kyrkomötet skulle ”uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att pröva möjligheten av indirekta val på stifts- och nationell nivå”.

I motion 2017:39, *Svenska kyrkans demokrati*, av Dan Sarkar föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ”utreda hur Svenska kyrkans demokratiska organisation kan utformas istället för nuvarande system”.

I motion 2017:82, *Utred indirekta val*, av Hans-Olof Andrén m.fl. föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ”utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av en återgång till indirekta val av kyrkomöte och stiftsfullmäktige”.

I motion 2017:88, *Utred Svenska kyrkans val*, av Nils Gårder föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att ”utreda möjliga förändringar i bestämmelserna om val i kyrkoordningen samt efter sedvanlig remiss till församlingar och stift återkomma till kyrkomötet med förslag innefattande förenklingar, åtgärder för kostnadsänkning och ett alternativ med indirekt val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet”.

I motion 2017:101, *Indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte*, av Sven-E Kragh m.fl. föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att ”uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att pröva möjligheten av indirekta val på stifts- och nationell nivå”.

Organisationsutskottet behandlade dessa fem motioner i ett betänkande (O 2017:4) *Demokratifrågor*. Utskottet föreslog avslag på alla fem motionerna, men föreslog också att kyrkomötet skulle besluta att ”uppdra åt kyrkostyrelsen att göra en konsekvensanalys av direkta och indirekta kyrkliga val ur demokrati-, kyrkosyns-, och digitaliseringsperspektiv”. Detta blev också kyrkomötets beslut. Uppdraget förmedlades till kyrkostyrelsen i kyrkomötets skrivelse (KmSkr 2017:21) *Demokratifrågor*.

Vid ett sammanträde den 21 februari 2018 beslutade kyrkostyrelsen att de uppdrag som lämnats av kyrkomötet skulle handläggas så som uppdragen formulerades i protokollets bilaga 12.

2.1 Uppdraget

Vid beredning i kyrkokansliet har uppdraget från kyrkomötet tolkats så att målet är att kyrkostyrelsen för kyrkomötet ska kunna presentera en jämförande analys av de konsekvenser som direkta respektive indirekta val har för demokratin i kyrkan, för kyrkans syn på sig själv och för möjligheten att i högre grad digitalisera valet.

Tolkningen innebär att uppdraget inte ska ses som att det föreligger någon beställning att föreslå förändringar av det nuvarande valsystemet utan att det i stället handlar om att kyrkomötet vill ha en analys av för- och nackdelar och en jämförelse mellan de olika valsystemen ur de tre nämnda perspektiven.

Vidare sägs det i den uppdragsbeskrivning som formulerades i samband med beredningen att ”vad en sådan konsekvensanalys som uppdraget innefattar eventuellt skulle kunna leda till i förlängningen är en kyrkopolitisk fråga som inte ryms inom det nuvarande uppdraget.” I uppdraget nämns inte heller att valsystemen ska jämföras utifrån andra aspekter än demokrati-, kyrkosyns- och digitaliseringsperspektiv. Till exempel innefattas inte, i vart fall inte uttryckligen, kostnadsaspekter.

2.2 Genomförande

I genomförandet av uppdraget har ingått genomläsning och sammanställning av delar av det som vid olika tillfällen skrivits och sagts rörande frågan ur de olika perspektiv som uppdraget omfattar. Inte minst har det handlat om utredningar och skrivelser inför kyrkoordningens tillkomst, liksom den långa debatt som fördes i frågan vid 1999 års kyrkomöte.

I arbetet har ingått besök hos de nationella kanslierna hos Den norska kyrkan och den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Informationen och överläggningarna där har varit betydelsefulla för de avsnitt som gäller dessa kyrkor

Ett antal personer utanför kyrkokansliet har bidragit med sina kunskaper och insikter. Särskilt ska här nämnas statsvetarna professor em. Erik Amnå och professor em. Lennart Weibull.

Valkansliet och andra medarbetare i kyrkokansliet har bidragit med stöd samt nödvändiga och nyttiga synpunkter.

3 På väg mot en ny kyrkoordning

3.1 Principbeslutet

Kyrkomötet 1995 behandlade en skrivelse från regeringen (RegSkr 1995:1) om ändrade relationer mellan Svenska kyrkan och staten. Skrivelsen och ett antal motioner med anledning av denna behandlades av Andra kyrkolagsutskottet. I sitt betänkande (2K1 1995:1) formulerade utskottet bland annat sin ståndpunkt rörande Svenska kyrkans identitet. Utskottet menade att den avgörande frågan när det gällde att ta ställning till regeringens skrivelse om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan var om det var möjligt att vid en sådan relationsändring bevara Svenska kyrkans identitet. Utskottet framhöll särskilt Svenska kyrkans karaktär av öppen folkkyrka med uppdrag att överräcka evangelium i ord och handling till hela folket. Det framhölls att karaktären av folkkyrka är grundläggande för Svenska kyrkan.

Vidare konstaterade utskottet att ett borttagande av den så kallade dissenterskatten med nödvändighet skulle leda till att församlingarnas status som kommuner skulle försvinna. Utskottet fortsatte med att säga: ”Folkkyrkokaraktären är likaså grundläggande för Svenska kyrkan. Det finns en bred uppslutning kring denna kyrkosyn. För att kunna bevara sin identitet som folkkyrka måste Svenska kyrkan ständigt förnyas i relation till det samhälle hon lever i.”

Sammanfattningsvis sade utskottet att grundelementen i skrivelsen från regeringen tillgodosåg Svenska kyrkans behov och därmed kunde ligga till grund för reformarbetet. Utskottet hemställde att kyrkomötet skulle ge regeringen till känna vad utskottet hade framfört. Detta blev också kyrkomötets beslut.

3.2 Inför relationsändringen

Efter principbeslutet 1995 följde en omfattande serie av såväl statliga som inomkyrkliga utredningar. I detta sammanhang finns det anledning att framför allt fokusera på den inomkyrkliga utredningen Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv (SKU 1998:4). I avsnitt 4.4 gav utredningen sin samlade bedömning av frågan om direkta eller indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Beträffande stiftsfullmäktige menade utredningen att valen borde övergå från indirekta till direkta val. Som ett skäl för detta angavs att stiftet efter relationsändringen skulle bli egna rättssubjekt och inte längre vara samfälligheter. Man konstaterade att i ett läge där stiftet var samfälligheter hade det varit rimligt med indirekta val. Utredningen såg det också som en fördel att elektorssystemet på det sättet skulle försvinna.

När det gällde kyrkomötet gjorde utredningen en annan bedömning. Man sade sig se att några av de förutsättningar som tidigare hade funnits för den dittillsvarande ordningen nu var ändrade. Till detta kom den förändring som de ändrade relationerna mellan kyrkan och staten i sig innebar. Man påpekade att förslaget om direkta val till stiftsfullmäktige skulle skapa möjligheter att vid indirekta val till kyrkomötet ha

stiftsfullmäktige som valkorporation. Utredningen sade sig också se ett värde i att valet skedde i stiftet utifrån deras karaktär av pastoralala områden.

Mot bakgrund av bland annat detta föreslog utredningen att valen till kyrkomötet även i fortsättningen skulle vara indirekta, men med stiftsfullmäktige som valkorporation.

Frågan om de kyrkliga valen och deras utformning återkom i skrivelsen (CsSkr 1999:3) *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*. Förslaget innebar att dåvarande valsätt skulle förändras, så att såväl stiftsfullmäktige som kyrkomöte skulle utses genom direkta val.

Centralstyrelsen tog sin utgångspunkt i det som regeringen hade sagt om lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan i propositionen (prop. 1997/1998:116) *Staten och trossamfundet – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund*. Regeringen framhöll där det väsentliga i att Svenska kyrkan skulle ha en demokratisk organisation och sade bland annat att ett proportionellt valsätt likt det som finns ”i samhällets övriga beslutsförsamlingar” av många framhålls som den naturliga ordningen i Svenska kyrkan. Regeringen sade sig också mena att det skulle vara olämpligt att i lagen om Svenska kyrkan detaljreglera kyrkans framtida valsystem.

Centralstyrelsen framhöll att det synsätt som regeringen hade givit uttryck för i sin proposition hade varit vägledande för det förslag som framfördes i skrivelsen. Det var av den anledningen som centralstyrelsen föreslog direkta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte.

3.3 Lagen om Svenska kyrkan

I regeringens proposition (1997/98:116) *Staten och trossamfundet – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund* sade regeringen att den långa gemensamma historien mellan staten och Svenska kyrkan motiverade att en särskild lag om Svenska kyrkan skulle stiftas. I denna skulle det anges inom vilka ramar Svenska kyrkan även i fortsättningen skulle verka. Regeringens förslag innebar att trossamfundets evangelisk-lutherska identitet skulle bekräftas. Likaså skulle det regleras att Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka ”som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet”.

Vidare menade regeringen att valet av organisatoriska principer har en stor betydelse för Svenska kyrkans identitet och att beskrivningen av Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund därför borde förenas med en övergripande beskrivning av Svenska kyrkans organisation. Svenska kyrkans karaktär av öppen folkkyrka är central. Därför, sade regeringen, borde den anges i lagen om Svenska kyrkan.

Som en följd av detta menade regeringen att det av lagen borde framgå att Svenska kyrkan ska ha en demokratisk uppbyggnad. Det borde av lagen framgå att inte bara verksamheten utan också organisationen skulle vara demokratisk.

Däremot skulle det, sade regeringen, vara en uppgift för kyrkan själv att närmare utforma valregler m.m. som uppfyller nödvändiga kriterier för att vidmakthålla och förstärka den demokratiska organisationen.

I lagen om Svenska kyrkan sägs följande om Svenska kyrkan som trossamfund.

1 § Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ.

2 § Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet.

3.4 Utredningen (SKU 1998:1) Förslag till kyrkoordning

I ett appendix, fogat till rubricerade utrednings betänkande, påpekar dåvarande kyrkosekreteraren Ragnar Persenius att det svenska samhälle som Svenska kyrkan ska verka i är ett, pluralistiskt, multietniskt och multireligiöst samhälle. Svenska kyrkans myndighetsroll har, säger han, monterats ned steg för steg, eftersom det hör till det erkänt pluralistiska samhällets natur att inte ge en viss religion, åsikt eller organisation en normativ ställning. Han framhåller att myndighetsrollen också för Svenska kyrkan hade blivit alltmer problematisk. Därför, säger han, var det viktigt när kyrkotillhörighetsbestämmelserna reformerades att Svenska kyrkan ”också i det moderna samhället skulle uppfattas som en öppen folkkyrka och ett nådessamfund”.

Vidare noterar Persenius att relationsändringen i samband med ett tusenårsskifte symboliskt skulle komma att utgöra en stor förändring. Men, fortsätter han, ”i realiteten är det fråga om en förnyelse i kontinuitet med det arv som Svenska kyrkan förvaltar och för vidare från gångna sekel. Det är avslutningen på ett långvarigt skeende och en fortsättning av något som redan inletts”.

Persenius tar upp frågan om församling, stift och nationell kyrka från identitets-synpunkt. Han framhåller att kyrkan som helhet möter i varje församling och fortsätter med följande. ”Men det är inte teologiskt och historiskt riktigt att se stift och nationell kyrka som summan av församlingar. Kyrkan som bärare av evangelium i förkunnelse och sakramentsförvaltning missionerade [i] Sverige och låg bakom att stift och församlingar kom till.” Han hänvisar till 1995 års kyrkomöte som avvisade ett kongregationalistiskt sätt att se på kyrkan.

Stiften är, skriver Persenius, Svenska kyrkan på den regionala nivån. Svenska kyrkan har bevarat sin episkopala struktur med stift och biskopar. I stiftets uppdrag att främja och ha tillsyn finns en direkt koppling till det som är församlingens uppdrag. Den nationella nivån har att företräda trossamfundet Svenska kyrkan som helhet och att ansvara för vissa uppgifter som enbart ligger på denna nivå.

Persenius tar upp frågan om gemensamt uppdrag och delat ansvar. Han påminner om att 1995 års kyrkomöte menade att ”frågan om förening av folkligt förankrad självstyrelse och ämbetsförvaltning är så grundläggande för Svenska kyrkan att den måste komma till klart uttryck i lagstiftningen”. Det är detta som har kommit att kallas ”den dubbla ansvarslinjen”.

Avslutningsvis säger Persenius att när vi talar om Svenska kyrkan som en öppen folkkyrka, så står öppenheten både för en hållning och för ett innehåll. I grunden, säger han, handlar öppenheten om att kyrkan bestäms av och fungerar utifrån sitt centrum, inte sina gränser.

3.5 Kyrkomötet 1999

Centralstyrelsens skrivelse behandlades av Andra kyrkolagsutskottet i betänkandet (2K1 1999:1) *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*. Under avsnitt 6 ”Nionde avdelningen: Val” behandlade utskottet valfrågorna. Med anledning av skrivelsen hade det,

beträffande frågorna om val, till kyrkomötet inkommit 19 motioner som utskottet samtidigt behandlade. I detta sammanhang redovisas enbart de överväganden som gäller frågan om direkta eller indirekta val.

Andra kyrkolagsutskottet sade att det måste tillmätas avgörande betydelse rörande valen till kyrkomötet att kyrkans beslutande församlingar på alla nivåer skulle åtnjuta full politisk legitimitet, något som också Första kyrkolagsutskottet hade påtalat. Första kyrkolagsutskottet hade för sin del också framfört att kyrkomötets betydelse som framtida sammanhållande faktor i egenskap av att vara Svenska kyrkans högsta beslutande organ, inte borde underskattas. Enligt Första kyrkolagsutskottets mening kunde det knappast betvivlas ”att en genom direkta val utsedd församling utifrån numera i samhället gängse synsätt åtnjuter en högre grad av demokratisk legitimitet än en indirekt utsedd”.

Andra kyrkolagsutskottet sade sig vara enigt med Första kyrkolagsutskottet i den ovan angivna bedömningen och fortsatte med att säga att ”det utifrån den ovan återgivna principiella ståndpunkten uppenbarligen saknas skäl att göra skillnad i fråga om valsätt mellan regional och riksnivå samt att skälen för direkta val gör sig gällande med samma styrka vad gäller val till samfällighet, där sådana förekommer”.

Utskottet påpekade att frågan om direkta val till de tre kyrkliga nivåerna vid återkommande tillfällen hade aktualiserats och då skjutits på framtiden, men att det föreliggande förslaget innebar en möjlighet att lösa denna fråga.

Därmed föreslog Andra kyrkolagsutskottet att direkta val skulle användas i valen till kyrkans tre nivåer och att kyrkomötet, med undantag av 38 kap. 14 § (kyrkomötets storlek) skulle anta den till betänkandet i bilaga 1 föreslagna lydelsen av nionde avdelningen: ”Val” i kyrkoordningen.

Till betänkandet fogades reservationer. I reservation 2 angående frågan om direkta eller indirekta val menade reservanterna att Andra kyrkolagsutskottet i sina allmänna överväganden borde säga följande. ”När utskottet övervägt skälen för och emot direkta respektive indirekta val har utskottet liksom första kyrkolagsutskottet funnit att valen till församling och kyrklig samfällighet skall vara direkta. Däremot anser utskottet att valen till stiftsfullmäktige och kyrkomötet skall vara indirekta.” Enligt reservanterna skulle det inte vara möjligt att överföra det borgerliga samhällets valorganisation till kyrkan, eftersom relationen mellan församling, stift och kyrkomöte är av en helt annan karaktär än den mellan kommun, landsting och riksdag. Reservanterna menade att det finns ett samspel mellan kyrkans olika nivåer som måste avspeglas i hur de olika beslutande organen i stiftet och på nationell nivå utses.

Sammanfattningsvis kan sägas att de som förespråkade direkta val hänvisade till motiveringarna i betänkandet från Andra kyrkolagsutskottet. De menade att detta system skulle förstärka legitimiteten för de förtroendevalda organen och framhöll att väljarna var välbekanta med systemet med direkta val. I ett sådant system skulle väljarna också mer direkt kunna utkräva ansvar.

För dem som förespråkade indirekta val var andra aspekter mera väsentliga. Det handlade bland annat om de olika nivåerna i kyrkan och om hur dessa relaterar till varandra. Man menade att församlingarna är till för dem som bor där. Då är det naturligt med direkta val. Stiftet, sades det, är till för församlingarna och ska främja och ha tillsyn. Därför sades det vara rimligt att stiftsfullmäktige väjs av församlingarna. De som förordade indirekta val sade också att det inte vore rimligt att ha direkta val till kyrkomötet eftersom kyrkomötet fattar få beslut som direkt gäller de enskilda medlemmarna.

Kyrkomötet beslutade efter votering och rösträkning att bifalla utskottets förslag, bland annat med innebörden att ledamöterna i stiftsfullmäktige och kyrkomöte skulle utses genom direkta val.

4 Kyrkosyn och kyrkoordning

4.1 Kyrkosyn

En central fråga i det arbete som ledde fram till kyrkoordningen som trädde ikraft i samband med relationsändringen var Svenska kyrkans syn på sig själv som ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka, det vill säga kyrkosynen.

En del av den världsvida kyrkan

Svenska kyrkan är grundad i den apostoliska tron och är en del av den världsvida kyrkan som har sitt centrum och sin livskälla i Jesus Kristus och evangeliet om honom. Kristna har, som Paulus uttrycker det i Efesierbrevet, ett gemensamt medborgarskap i Guds rike och kyrkan hålls samman av Kristus själv:

Han har kommit med budskap om fred för er som var långt borta och fred för dem som var nära. Ty genom honom kan både vi och ni nalkas Fadern, i en enda Ande. Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud. Ni har fogats in i den byggnad som har apostlarna och profeterna till grund och Kristus Jesus själv till hörnsten. Genom honom hålls hela byggnaden ihop och växer upp till ett heligt tempel i Herren; genom honom fogas också ni samman till en andlig boning åt Gud. (Efesierbrevet 2:17–22)

Kyrkan tar gestalt genom att människor tillsammans formas av evangeliet och tar ansvar för att det förkunnas i ord och handling. Var och en har ett bidrag att ge för att gemensamt utföra församlingens grundläggande uppgift, att låta "... människor komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas," som det beskrivs i inledningen till kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna.

En evangelisk-luthersk kyrkosyn

Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund, vars syn på kyrkan uttrycks på följande sätt i den Augsburgska bekännelsens artikel VII:

Vidare lära de, att en, helig kyrka skall äga bestånd till evärdelig tid. Men kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas.

Denna definition rymmer både en gemenskapsaspekt (de heligas samfund) och en funktionsaspekt (där evangeliet förkunnas och sakramenten förvaltas). Det är väsentligt att hålla samman dessa båda aspekter.

Det allmänna prästadömet, gemensamt uppdrag och delat ansvar

I *Leva i dopet: Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* (2011) beskrivs innebörden i det så kallade allmänna eller gemensamma prästadömet. Alla som genom dopet upptagits i kyrkan har en obehindrad tillgång till Gud, till Guds ord och sakrament. Alla döpta har också ett uppdrag att leva i och vittna om tron.

Det är konstitutivt för Svenska kyrkan att evangelium förkunnas och sakramenten delas ut. Människor ska komma till tro och kunna växa i sin tro. Det ska finnas en gemenskap som kan fördjupas. Denna gemenskap ska ta gemensamt ansvar för församlingslivet i en demokratisk organisation som samspelar med vigningstjänsten. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är medlemmarna som tillsammans utgör kyrkan och församlingen, inte endast de anställda, förtroendevalda och ideella.

Svenska kyrkan bärs av sina medlemmar. Alla har på dopets grund del i det allmänna och gemensamma prästadömet och våra demokratiskt valda organ har inflytande över alla kyrkans frågor. Några vigs till särskilda uppdrag som diakon, präst och biskop. Även detta sker på dopets grund. Samtidigt är det viktigt att kyrkan är mer än summan av sina medlemmar eller församlingar. Det är också avgörande att vi hålls samman av den gemensamma tillhörigheten till Kristi kyrka bland annat genom traditionen av vigningstjänst och genom biskopar i stift. Det finns alltså både en demokratisk linje med förtroendevalda och en ämbetslinje med biskopar, präster och diakoner. Ibland kallar vi dessa båda linjer den dubbla ansvarslinjen, ibland den gemensamma. Det är ett gemensamt uppdrag med delat ansvar som framhålls i kyrkoordningen.

En öppen folkkyrka med en demokratisk organisation

Svenska kyrkan är en folkkyrka. Liksom de andra nordiska folkkyrkorna är Svenska kyrkan en nationalkyrka, historiskt sammanflätad med staten och inbäddad i nationen. Svenska kyrkan har varit en tydlig del av det officiella samhället, en institution för medborgarna. Den förändring som skett genom Svenska kyrkans förändrade relationer till staten år 2000 innebär att folkkyrkans förutsättningar är förändrade. Svenska kyrkan definieras sedan 1951 som trossamfund och är nu en civilsamhällesorganisation bland många andra. Samhället karakteriseras av större religiös mångfald och Svenska kyrkans medlemsantal har sedan relationsändringen minskat årligen. Folkkyrkan utgörs dock inte enbart av sin numerär, den uttrycker också Svenska kyrkans identitet och karaktär. Svenska kyrkan delar sin omvärlds utmaningar och ansvar. Svenska kyrkans drag av institution har försvagats och dess drag av gemenskap har förstärkts. Denna gemenskap är världsvid. Varje församling ses som en del av och har en levande relation till den världsvida kyrkan.

I lagen om Svenska kyrkan knyts denna folkkyrkokaraktär till att kyrkan är öppen, demokratisk och rikstäckande. Detta överensstämmer med Svenska kyrkans egen självförståelse. Öppenheten står, som Ragnar Persenius konstaterar och som angivits ovan, både för en hållning och ett innehåll. Öppenheten innebär att kyrkan bestäms av sitt centrum, inte av dess gränser. Centrum är den gemenskap där evangeliet förkunnas och sakramenten delas ut. Dit inbjuds alla, inte bara medlemmar utan även andra som bor i församlingen och de som vistas där. Ytterst går detta tillbaka på Jesus egna ord i Matteusevangeliet 28:18–20: ”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.”

Till folkkyrkokaraktären hör också att kyrkan har en demokratisk organisation som fungerar i samspel med kyrkans ämbete. Historiskt sett kan man här notera en fruktbar växelverkan mellan kyrkan och samhället i övrigt. Det demokratiska samhällskicket i Sverige har till stor del sina rötter i det lokala självstyre som redan på medeltiden utövades av sockenstämman. Den demokratiskt uppbyggda organisationen engagerar ett stort antal förtroendevalda medarbetare. Detta är en mycket viktig resurs för att skapa former för kyrkans verksamhet när förutsättningarna i samhället förändras.

En kyrka med tre nivåer

Svenska kyrkans grundläggande enhet är församlingen. Samtidigt är kyrkan som helhet närvarande i varje församling. Svenska kyrkan har inte en kongregationalistisk syn på trossamfundet. Stiften och den nationella nivån är inte summan av församlingarna, utan något mer. Detta är innebörden i att Svenska kyrkan har en episkopal struktur.

Den episkopala strukturen är betydelsefull för Svenska kyrkans identitet och enhet. Det är enligt kyrkoordningens åttonde kapitel 1 § biskopen som har ”ansvar för att evangelium förkunnas rent och klart och för att sakramenten förvaltas enligt kyrkans bekännelse och ordning”, det vill säga att Svenska kyrkans identitet som ett evangelisk-lutherskt trossamfund värnas i enlighet med Augsburgska bekännelsens artikel VII. Det är också biskopens uppdrag att inte endast vårda och värna stiftets, utan hela kyrkans, enhet.

På stiftsnivån finns biskopen och hennes eller hans medarbetare i samspel med de förtroendevalda i stiftsstyrelse och stiftsfullmäktige. I församlingen finns en liknande dynamik mellan kyrkoherden med församlingsmedarbetarna och de förtroendevalda i kyrkoråd, kyrkofullmäktige och församlingsråd.

Församlingar, pastorat och stift är lokala respektive regionala pastorala nivåer. Enligt lagen om Svenska kyrkan har Svenska kyrkan också nationella organ. Den nationella nivåns ansvar för helheten och dess företrädaransvar för Svenska kyrkan förutsätter att det finns en ömsesidig relation till stiftet och till den lokala nivån. Kyrkomötet utfärdar bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och har därmed ett samlande ansvar för Svenska kyrkans identitet och karaktär.

Utvecklingen av kyrkosynen i framtidsperspektiv

Kyrkans organisation och ordningar kan och bör förändras i anslutning till olika samhällseliga förändringar. De ska dock alltid spegla evangeliets tanke om samhörighet, trots olikheter, och delat ansvarstagande för det gemensamma. Bilden av att alla är lemmar i samma kropp är också en bild av delar (församlingar, pastorat, stift) och helhet för Svenska kyrkan i stort.

Samhället och kyrkan står inför stora förändringar, vilket bland annat kommer till uttryck i Agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Där har de religiösa gemenskaperna en viktig roll. I *Ett biskopsbrev om klimatet* (2019) skriver biskoparna: ”Tron frigör lusten till det goda. Den ger frimodighet att våga förändring även i osäkra situationer.” Den pågående pandemin orsakad av coronaviruset är ytterligare en utmaning.

Samtidigt som behovet av kyrkans bidrag ökar förväntas antalet medlemmar sjunka. Svenska kyrkan kan inom överskådlig tid ha mindre än 50 procent av befolkningen som medlemmar. Är Svenska kyrkan då fortfarande en folkkyrka?

Man brukar skilja mellan ett sociologiskt och ett teologiskt folkkyrkobegrepp, eller som sades ovan mellan folkkyrka som numerär och karaktär. Det sociologiska begreppet kan innebära att kyrkan omfattar en majoritet av befolkningen. För ett teologiskt folkkyrkobegrepp är detta inte ett krav. Det avgörande är i stället att kyrkan har som målsättning att i sitt tilltal vända sig till alla med förkunnelsen av evangelium i ord och handling, dela livsvillkor, utmaningar och ansvarstagande med samhället i stort, samt att fortsatt vara öppen för alla.

Till folkkyrkans karaktär hör också dess demokratiska organisation med samspel mellan förtroendevalda och de som finns i kyrkans vinningstjänst, den synodala och episkopala strukturen. En kyrka med väsentligt färre medlemmar ställer stora krav på samspel mellan församlingar och pastorat, stift samt den nationella nivån. Att i reell mening förbli rikstäckande är ytterligare en utmaning, liksom samspelet med det omgivande offentliga och civila samhället. En spänning mellan att Svenska kyrkan framträder mer i sin egenart och samtidigt har ett ärende till alla blir både en teologisk och en organisatorisk utmaning.

4.2 Kyrkosyn i kyrkoordningen

Underlaget för den kommande kyrkoordningen beskrevs i betänkandet (SKU 1998:1) *Förslag till kyrkoordning Huvudbetänkande från utredningen om Svenska kyrkans framtida organisation*. I inledningen av kapitel 3 hänvisas till Kyrkoordningskommitténs betänkande (SKU 1995:7) *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*. Där motiveras användningen av inledningstexter bland annat genom att kommittén konstaterar att arbetet med en kyrkoordning måste ”innebära en strävan att för vår tid tolka och ge uttryck för vad som är kyrkans budskap och vad kyrkan är.” Det finns därför skäl, sägs det, att i kyrkoordningen ge en koncentrerad framställning av det som utgör grunden och sammanhanget för de bestämmelser som finns i de följande paragraferna. I förslaget till ny kyrkoordning anslöt sig utredningen till ovanstående bedömning.

Kyrkosynen har belysts i föregående avsnitt, men det finns också anledning att uppmärksamma vad som sägs om kyrkosynen i kyrkoordningens inledningstexter. I kyrkoordningens inledning framhålls att Svenska kyrkan ytterst är förankrad i urkyrkan. ”Svenska kyrkan är ett trossamfund som leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Svenska kyrkans trosarv är den apostoliska tron.”

Läronämnden behandlade förslaget till kyrkoordning i sitt yttrande (Ln 1999:3). I yttrandet uttalade Läronämnden att det inte finns några läromässiga hinder att anta Centralstyrelsens förslag till kyrkoordning för Svenska kyrkan.

Inledningstexterna till kyrkoordningens olika avdelningar ska tjäna som teologiska motiveringar till bestämmelserna, samtidigt som den gällande ordningen finns i bestämmelserna. I det sammanhang där denna konsekvensanalys ingår, är det därför relevant att kortfattat redovisa en del av dessa inledningstexter.

Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund

I inledningstexten till denna första avdelning i kyrkoordningen sägs följande.

Den kristna kyrkan bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna bekännelsen och lovsången till en treenig Gud.

Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom.

Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud, som är hennes ursprung och mål. Hos Gud finns ett outtömligt djup av vishet, nåd och kärlek. Kyrkans tro innebär en grundläggande tillit till Gud och bygger på Guds väldiga handlingar, som är omvittnade i Bibeln och möter människorna i deras liv. Tron har ett från det apostoliska arvet överlämnat innehåll som kyrkan för vidare och som blir till en personlig erfarenhet i människornas liv.

Fortsättningsvis sägs också att ”den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger”.

Andra avdelningen: Församlingarna

I inledningen till andra avdelningen sägs att ”Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling”. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Svenska kyrkan har en rikstäckande

indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Flera församlingar kan samverka i ett pastorat.

Vidare sägs följande. ”Församlingen har lokal självstyrelse men är samtidigt en del av ett stift och Svenska kyrkan som trossamfund. Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.”

”Kyrkans verksamhet bärs således organisatoriskt upp såväl av alla kyrkotillhörigas, och särskilt de förtroendevaldas, ansvarstagande inom den demokratiska organisationen som av ansvarstagandet hos dem som är vigda till uppdragen inom kyrkans vigningstjänst. Det är inte två helt skilda former av ansvar. De förtroendevalda och andra som tillhör kyrkan har tillsammans med dem som innehar vignings-tjänsten del i det gemensamma uppdraget att förkunna det kristna budskapet. Tillsammans har de också ansvar för det demokratiska beslutsfattandet och för besluten.”

Tredje avdelningen: Stiften

Beträffande stiften sägs: ”Svenska kyrkan framträder regionalt som ett stift. Kyrkans episkopala struktur kommer till uttryck i att det finns en biskop i ledningen för varje stift. Stiften utgör pastorala områden som tillsammans täcker hela landet.” Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Fjärde avdelningen: Den nationella nivån

Här anges att ”Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.”

Att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ noteras. Här sägs också att ”den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden.”

Nionde avdelningen: Val

Eftersom detta rör själva kärnan i det som denna konsekvensanalys handlar om, återges här hela kyrkoordningens inledningstext till denna avdelning.

Inom kyrkan väljs människor till olika förtroendeuppdrag och för att överlägga och fatta beslut på hela gemenskapens vägnar. Så har det varit genom kyrkans hela historia. I mycket har kyrkans beslutsordningar knutit an till men även påverkat vad som har gällt i det samhälle där kyrkan har verkat.

Svenska kyrkan har den ordningen att de kyrkotillhöriga väljer sina företrädare i beslutande organ genom demokratiska val. Därigenom ger de kyrkliga valen var och en som tillhör kyrkan en möjlighet att ta ansvar för hur församlingen ska fullgöra sin grundläggande uppgift och hur stiftet och den nationella nivån ska främja den uppgiften. Denna breda delaktighet i kyrkans styrelse har också sin grund i kristen människosyn

och i Guds folks gemensamma ansvar på dopets grund för kyrkans alla angelägenheter.

Valsystemet kan utformas på olika sätt så länge grundläggande värden tas till vara. Dit hör rätten till fria val som ger möjlighet för var och en att med lika rösträtt välja enligt sin egen övertygelse. Valhandlingen har också betydelse som ett uttryck för samhörighet med kyrkan.

5 Utredningar efter år 2000 om valsystemet i Svenska kyrkan

Valsystemet har, ur olika aspekter belysts i många andra sammanhang, utöver det ovan redovisade arbetet inför relationsändringen och kyrkoordningens tillkomst. I detta sammanhang finns det skäl att särskilt uppmärksamma delbetänkandet (SKU 2005:2) *Välja med förtroende*.

I en skrivelse (KsSkr 2002:8) redovisade kyrkostyrelsen erfarenheter från det första kyrkoval som hade genomförts i Svenska kyrkans egen regi. Kyrkostyrelsen konstaterade att ansvariga såväl i valnämnder som i stift och i valkansliet var nöjda med hur valet kunnat genomföras. Kyrkostyrelsen konstaterade att valet hade genomförts i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser. Kyrkostyrelsen sade också att en fortsatt analys skulle ske inför kommande kyrkoval och att man bland annat såg att vissa justeringar i kyrkoordningen behövdes. Kyrkomötet beslutade att med godkännande lägga redovisningen till handlingarna. Kyrkomötet instämde därmed i bedömningen att en fortsatt analys skulle ske.

Som en följd av detta tillsattes den utredning som kom att kallas Demokratiutredningen. I sitt första betänkande sade utredningen att arbetet dittills hade bedrivits i två etapper. Den första etappen presenterades i rapporten *Demokratin är en successiv uppenbarelse* (SKU 2005:2), medan det betänkande som utredningen lämnade utgjorde etapp två. Utredningen konstaterade att det uppdrag de hade hölls samman av det övergripande temat om demokrati och delaktighet. Beträffande kyrkosyns-aspekten hänvisade utredningen till de överväganden som hade gjorts i den första av de två etapperna.

Bland det som utredningen hade i uppdrag att behandla var den övergripande frågan om i vilken utsträckning de beslutande organen skulle utses genom direkta val. En rad ytterligare frågor behandlades i ett senare betänkande (SKU 2008:1) *Styra och leda Samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan*.

Utredningens förslag i delbetänkandet *Välja med förtroende* innebar att ledamöterna i stiftsfullmäktige fortsatt skulle utses i direkta val. Skälet för detta var att markera stiftets karaktär och självständighet ”samt för att värna kyrkomedlemmarnas demokratiska inflytande”.

Motsvarande gällde, sade utredningen, för kyrkomötet. Ledamöterna borde även fortsatt utses genom direkta val. ”Kyrkomötet bör som högsta beslutande organ utses genom direkta val där alla som tillhör Svenska kyrkan får delta.”

De direkta valen skulle också fortsatt genomföras ”på ett sätt som knyter an till vad som gäller för de allmänna valen i Sverige och som därigenom är väl bekant för väljarna”. Utredningen sade också att ”frågan om hur ledamöter utses i beslutande organ är ett sätt att ge uttryck för relationerna mellan kyrkans olika nivåer, men att andra förhållanden kan vara väl så viktiga för frågor om legitimitet och för förankring av de beslut som fattas.”

Sedan utredningens förslag hade remissbehandlats, beslöt kyrkostyrelsen att inte avge någon skrivelse till 2007 års kyrkomöte. Frågan om direkta och indirekta val

togs dock upp i en motion (2007:89) *Indirekta val till kyrkomötet* av Per Lindberg. Motionen behandlades av organisationsutskottet i betänkandet (O 2007:5) *Valfrågor*. Utskottet redovisade där de överväganden som Demokratiutredningen hade gjort i sitt betänkande och föreslog kyrkomötet att avslå motionen. Detta blev också kyrkomötets beslut.

6 Samhällsperspektiv på val- och digitaliseringsfrågor

Det som redovisas nedan är hämtat ur utredningar och rapporter som rör frågorna om demokrati och valsystem. En del av de frågor som berörs här återkommer i de analyser som görs i avsnitt 10.

6.1 En uthållig demokrati

En rad principiella frågor kring demokrati togs upp i utredningen (SOU 2000:1) *En uthållig demokrati*. I ett inledande avsnitt ”Den representativa demokratin värden” noterades den typ av direktdemokrati som brukar förknippas med Schweiz. Det angavs flera skäl för att detta inte är den vanliga metoden att utöva demokrati. Ett är att det blir svårt att väga samman skilda och många gånger motstridiga krav till en rimlig helhet. Ett annat är att det oftast är för många medborgare, ärenden och territorier inblandade för att detta ska vara en möjlig väg att gå.

Det är istället den representativa demokratin som har blivit den dominerande modellen. Den förutsätter att det går att hålla fria, allmänna och hemliga val. Kandidater ska kunna konkurrera öppet och det ska vara fråga om reella val som väljarna kan göra. Den representativa demokratin beskrevs i utredningens betänkande som ”den mest spridda modellen för att auktoritativt och legitimt utöva kontroll, utkräva ansvar och utveckla offentlig debatt”. Det sades vidare att den representativa demokratin i praktiken måste ses som en partidemokrati. Opinioner måste samlas ihop och kanaliseras. De måste vägas samman till helhetsorienterade plattformar. Något acceptabelt alternativ för att åstadkomma detta sade sig utredningen inte se.

Utredningen tog också upp frågan om väljare, val och valdeltagande. Bland annat ställdes frågan om vad ett lågt valdeltagande betyder för demokratin. Att rösta i allmänna val, sade man, ”utgör själva kärnan i de politiska *rättigheter* som konstituerar en representativ demokrati”. Man konstaterade att i ett samhälle som det svenska har valen mest i uppgift att ge representation åt politiska skiljelinjer i samhället. Valen blir också ett tillfälle att utkräva ansvar. Ett större mått av personval innebär att också ansvarsutkrävandet mer riktas mot den valda personen. Valen har också, sade utredningen, kommit att ses som en mätare på systemets legitimitet.

Av detta har följt att ett högt valdeltagande har setts som önskvärt. Sjunkande valdeltagande har, sade man, brukat ses om ett tecken på att demokratin inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Utredningen refererade dock till att det inom forskningen inte råder full enighet om detta. Bland annat har det diskuterats om ett lågt valdeltagande skulle kunna ses som ett tecken på att ”hälsan tiger still”.

6.2 Låt fler forma framtiden!

Betänkandet (SOU 2016:5) *Låt fler forma framtiden!* avgavs av 2014 års Demokratiutredning och är därmed av betydligt senare datum än det ovan refererade betänkandet. Det som redovisas här är en mycket begränsad del av ett omfattande betänkande.

I avsnitt 5.2 *Valdeltagandet* tar utredningskommittén upp frågan om deltagande i de allmänna valen. De refererar till statsvetarna Sören Holmberg och Henrik Oscarsson som menade sig ha funnit tre huvudsakliga faktorer som påverkar valdeltagandet.

För det första, sägs det, handlar det om *institutionella faktorer*, till exempel valsystemets utformning. Ett exempel på detta är att proportionella val tenderar att ge ett högre valdeltagande än majoritetsval. Tillgängligheten till röstningslokaler är ett annat sådant exempel. En *andra faktor* är om valet anses vara viktigt och om det finns tydliga politiska alternativ. Det handlar om ifall valkampanjen har varit engagerande och om det finns en hög grad av motivation i omgivningen. Den *tredje faktorn* handlar om individuella omständigheter som tid, pengar, intresse och motivation. I en undersökning över längre tid (1956–2002) har det visat sig att politiskt intresse och engagemang, oavsett individernas sociala resurser, spelar stor roll för sannolikheten att en individ utnyttjar sin rösträtt.

6.3 E-röstning i utredningar och kommentarer

Frågan om digitalisering i samband med val kan avse olika saker. Det kan vara fråga om den mest utpräglade formen av digitalisering, då den röstande via en inloggning röstar utan att besöka en vallokal. Det kan också handla om att röstningen sker i vallokal, men med hjälp av elektronisk röstningsapparat. Det kan även handla om att själva valhandlingen sker på samma sätt som tidigare, medan logistiken kring valet, till exempel nomineringar och röstlängder, är digitaliserade.

Frågan om ett införande av e-röstning i *Sverige* behandlas i utredningen (SOU 2013:24) *E-röstning och andra valfrågor*. Utredningen behandlar valfrågorna ur ett mycket brett perspektiv, men fokuserar i avsnitt 3.9 på de speciella krav som ställs på utformningen av ett e-röstningssystem. Man framhåller att systemet måste garantera att inte valhemligheten riskeras i någon del av proceduren. I sin samlade bedömning sade kommittén att valhemligheten måste säkerställas under hela förloppet och att detta ställer särskilda krav på de tekniska lösningar som väljs.

Den röstande måste fritt få ge uttryck för sin egen mening. Utredningskommittén påpekade att även om diskussionen om valhemligheten i första hand rörde e-röstning i okontrollerade miljöer, så var den också aktuell i vissa andra former av röstning, som budröstning och brevröstning. Ett e-röstningssystem måste vara lika tillförlitligt och säkert som när det gäller val utan användning av elektroniska hjälpmedel.

I ett vanligt val innebär förhandsröstningen att väljaren och valsedelns separeras, så att valhemligheten säkerställs. Vid elektronisk röstning utanför en vallokal, måste detta ske elektroniskt. Om man tillåter väljaren att ändra sin röst, ska det vara den sist avgivna rösten som räknas. Den tekniska lösningen måste också medge att den röstande röstar blankt.

Kommittén menade att ett system för e-röstning i okontrollerade miljöer torde kunna utformas på ett sådant sätt att ett erforderligt skydd för valhemligheten skulle kunna uppnås. Väljaren skulle ha möjlighet att ändra sin röst och pappersrösten skulle alltid ha företräde framför den elektroniska. En förutsättning för att detta skulle vara möjligt sades dock vara att en identifierings- och autentiseringslösning beträffande väljaren (elektroniskt id) baserad på hög säkerhetsnivå infördes.

Vallagskommittén föreslog att ett försök med e-röstning skulle göras vid 2018 års val. Något sådant försök har dock inte genomförts.

I utredningen finns också en genomgång av vissa internationella erfarenheter. Det som nedan sägs om Danmark, Finland och Norge är hämtat ur denna utredning, medan informationen om Estland också är hämtad ur andra källor. Utredningen är nu några

är gammal och någon förändring kan ha skett. I allt väsentligt torde det dock alltjämt vara korrekt. Estland är det land som har tagit e-röstningen längst.

I *Danmark* har inte intresset för e-röstning varit särskilt stort. Det har prövats i lokala folkomröstningar, men år 2012 fördes det fram ett förslag om att de kommuner som så önskade, som ett komplement till det manuella förfarandet, skulle kunna införa ett elektroniskt förfarande vid röstning och rösträkning vid val till Folketinget, Europaparlamentet och kommuner och regioner.

Förslaget behandlades av beslutande organ år 2013, men genomfördes inte.

I *Finland* prövades möjligheten till e-röstning i tre kommuner vid kommunalvalen 2008.

Försöket utvärderades av Justitieministeriet som fann att det inte hade levt upp till förväntningarna. I ett förhållandevis stort antal fall hade röstningen avbrutits och de förväntade effekterna i form av minskat myndighetsarbete hade uteblivit. Högsta förvaltningsdomstolen beslutade 2009 att valen skulle göras om. År 2010 beslutade den finska regeringen att arbetet med att utveckla möjligheter till e-röstning inte skulle fortsätta i den form som hade prövats.

I *Norge* genomfördes försök med e-röstning vid kommunstyrelse- och fylkestingsvalen 2011 i tio kommuner. Försöken innebar att väljarna under förtidsröstningsperioden kunde rösta elektroniskt från andra platser än vallokalen. Denna möjlighet var ett komplement till de manuella valen.

Inför försöket genomfördes en förnyad analys av de säkerhetskrav som måste uppfyllas. I tidigare förslag hade det sagts att elektronisk röstning först borde prövas i vallokaler och röstningslokaler innan det testades från andra platser. Skälet för detta var att man inte ansåg sig kunna se vilka säkerhetsåtgärder som krävdes för att säkra system för internetröstning i det man kallade ”okontrollerade miljöer”.

Dock gjorde man bedömningen att säkerhetskravet vid elektronisk röstning i vallokaler var väl så stora. En enda korrumpad dator i en val- eller röstningslokal lokal skulle kunna få långt större konsekvenser för valet än en enda ”korrumpad” dator hemma hos en väljare.

Vid valet 2013 gjordes ett nytt försök med i stort sett samma kommuner som vid valet 2011. I det senare valet gjordes också försök med elektronisk sammanräkning genom ”Elektroniskt valadministrationssystem”.

Det kan i sammanhanget nämnas att möjligheten till elektronisk förhandsröstning togs bort ur systemet efter valet 2013. Som orsak har, enligt uppgift, angivits att det rådde politisk oenighet om huruvida fortsatta försök skulle göras. För att inte riskera att skada förtroendet för valsystemet beslutades att elektronisk röstning inte skulle vara möjlig vid Stortingsvalet 2017.

Estland har ett annat förhållningssätt än de övriga redovisade länderna. När det gäller digital röstning i allmänna val via internet, har sannolikt inte någon stat gått så långt. Beskrivningar av hur valet går till finns på nätet och följande redovisning är hämtad från dessa källor.

Sedan år 2005 har det i Estland funnits möjligheten att rösta via en internetuppkoppling. Tekniken bygger på att den röstande har ett nationellt smart id-kort som kan läsas av i en dosa kopplad till datorn. Det krävs en ”två-faktors” identifiering, så att den röstande ska placera kortet i läsaren och dessutom ange en särskild PIN-kod för att avge det som kallas en ”krypterad och signerad digital röst”.

Elektronisk röstning är tillgänglig som förhandsröstning under en tidsperiod som är begränsad till några dagar strax för valdagen. Under dessa dagar kan den röstande avge sin röst ett obegränsat antal gånger. Det är den sist avgivna rösten som räknas. Det är också möjligt att avge en röst i vallokal på valdagen. Genom denna röst ogiltigförklaras den senast avgivna elektroniska rösten.

Även om systemet förefaller vara säkert, har det internationellt riktats kritik mot att det aldrig kan vara helt säkert när ett system sänder avgivna röster elektroniskt. I maj 2014 sade internationella cybersäkerhetsexperter att de hade sett att det fanns möjligheter att hacka systemet, ändra röster och röstsammanräkning och sedan utplåna spåren av att detta hade skett. Den estniska nationella valkommittén sade sig emellertid inte finna anledning att ändra på systemet.

6.4 Digitala val – effektivitet gentemot trovärdighet, rapport till EU-parlamentet

I en rapport, daterad september 2018 och adresserad till EU-parlamentets medlemmar och tjänstemän, tas frågorna om digitala val upp till behandling. De uppfattningar som rapporten ger uttryck för representerar dess författare och ska ses inte som EU-parlamentets formella ställningstagande. Det kan dock vara intressant att i detta sammanhang redovisa en kort sammanfattning av de uppfattningar som framförs i rapporten.

Det sägs att digital teknologi medför större effektivitet på många områden och att val inte är något undantag från detta. Tillgången till en korrekt och uppdaterad röstlängd on-line kan göra det lättare att på ett tillförlitligt sätt identifiera den röstande i vallokalen. Men beträffande vissa aspekter av valprocessen är digitaliseringen mer kontroversiell. Elektroniska röstningsapparater har använts i såväl USA som i Latinamerika och Asien. Det är emellertid, med den teknik som används, svårare att upptäcka om någon otillbörlig försöker påverka röstningen. Som en konsekvens av detta har de flesta europeiska länder behållit den traditionella pappersbaserade röstningen. Ännu mer kontroversiell är tanken på internetbaserad röstning och det är, som nämnts ovan, idag endast Estland som tillåter sådan röstning i nationella val.

7 Indirekta och direkta val – en internationell utblick

Som en del av arbetet med denna konsekvensanalys har, genom besök i Helsingfors, respektive Oslo, kontakt tagits med Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och med Den norska kyrkan. Samtal och överläggningar har då förts med dem som i respektive kyrkas centrala administration arbetar med hithörande frågor. Nedanstående redovisning bygger på information och samtal i samband med dessa besök.

I avsnitt 7.3 ges också några reflexioner över de indirekta presidentvalen i USA och de direkta presidentvalen i Finland.

7.1 Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har cirka 4 miljoner medlemmar. Organisatoriskt sett bildar församlingarna stift. Det finns nio stift. Till svenskspråkiga Borgå stift hör de svenska församlingarna på basen av språk medan församlingarna i övriga stift är indelade på basen av geografisk placering.

Varje stift leds av en biskop och ett domkapitel. I Åbo ärkestift finns två biskopar, varav den ena är ärkebiskopen. I stiftet finns numera också stiftsfullmäktige.

Sammansättning av stiftsfullmäktige och kyrkomöte

Kyrkomötet består av 96 valda ombud och biskoparna. Dessutom finns det i kyrkomötet en representant för samerna och en representant för statsmakten.

Såväl när det gäller stiftsfullmäktige som kyrkomöte väljs präster för sig och lekmannaombud för sig. Till stiftsfullmäktige i de nio stiftens väljs 14 lekmanna-medlemmar och sju prästmedlemmar.

Till kyrkomötet väljs 96 ombud varav 32 är präster och 64 lekmän. Antalet präst- och lekmannaombud som utses i stiftens fördelas mellan stiftens i förhållande till deras folkmängd.

Valsystemet

Lekmannamedlemmarna i stiftsfullmäktige och i kyrkomötet utses genom indirekta val. Röstberättigade i valet av prästmedlemmar i stiftsfullmäktige och prästombud till kyrkomötet är stiftens präster Röstberättigade i valet av lekmannamedlemmar av stiftsfullmäktige och lekmannaombud till kyrkomötet är lekmannamedlemmarna av kyrkofullmäktige eller av församlingsråden och gemensamma kyrkofullmäktige. Om samma person är medlem av både gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet, utövas rösträtten i församlingsrådet av hans eller hennes ersättare. Val till stiftsfullmäktige och till kyrkomötet förrättas andra året efter det att församlingsvalet har ägt rum. Det näst senaste församlingsvalet ägde rum år 2014 och valen till stiftsfullmäktige och kyrkomötet ägde därmed rum i början av år 2016. På motsvarande sätt var det församlingsval i slutet av 2018 och nya val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet förrättas därmed år 2020. Att det indirekta valet sker först andra året efter församlingsvalet, är en gammal ordning som ingen ifrågasätter. Det har också sagts att det ger tid för eftertanke inför nomineringarna. De som nominerar och väljer har då fått egen erfarenhet av vad det innebär att vara förtroendevald. Valdeltagandet vid församlingsvalet 2014 var 15,5 procent och 14,4 procent vid församlingsvalet 2018.

En präst kan bara rösta i val av prästmedlemmar och prästombud. Om en präst är medlem i kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige eller församlingsrådet ska han eller hon ersättas av en suppleant. Varje röstberättigad får i båda valen rösta på en kandidat på kandidatlistan.

Alla präster har en röst. För lekmannaombuden blir det annorlunda, genom att det sker en fördelning. Man räknar ut en ”viktkoefficient” som relaterar till antalet röster och antalet röstande. Det betyder att den enskildes röst får ett röstvärde som räknas ut som en kvot. I den fastställda valordningen beskrivs det enligt följande. ”De röstberättigade i varje församling har sammanlagt fyra röster och därutöver en röst för varje fullt ett tusental av församlingens folkmängd. Detta röstetal delas i varje församling mellan de röstberättigade med tre decimalers noggrannhet.”

Denna metod bygger på principen att det är församlingen som röstar och inte den enskilde. Med ”folkmängd” ska här förstås antalet kyrkotillhöriga.

Sammanräkningen sker genom att stiftens valnämnder dit alla röster skickas och räknas samman. Stiftens samarbetar om detta. Det är inte vanligt med överklagande, men det händer. Det har hänt någon gång att valet har fått göras om. Det gällde den gången valet till kyrkomötet.

Förslag om ändrad valordning

Kyrkomötet behandlade 2013 en motion med yrkande om att kyrkomötet skulle bereda en framställning om ”en ändring av sättet att välja lekmannaombud till kyrkomötet så att församlingens röstberättigade medlemmar väljer ombuden stiftsvis i direkt val”.

Som motivering för förslaget anförs bland annat följande. ”Församlings- och kyrkomötesvalen ligger tidsmässigt långt från varandra och endast ett fåtal av dem

som röstat i församlingsval kan eller orkar följa kyrkomötesvalet. Församlingsmedlemmarna upplever sin påverkan och sitt inflytande som obetydliga och den demokratiska påverkan är hotad. I statliga val slopades det indirekta valsättet bland annat i presidentvalet 1987. Det nya sättet att välja president främjade medborgarnas deltagande och väljarna upplevde att de kan påverka i större utsträckning.”

Det resonemang som Allmänna utskottet för i sitt betänkande (AllmUB 3/2013) är av intresse för det som denna konsekvensanalys gäller. Därför återges här en del av det som utskottet anför.

Utskottet noterar som bakgrund att det valsysteem som används grundar sig på ett förslag från kyrkolagskommittén 1982. I kommittén övervägdes tre förslag, allmänna val, val som förrättas av kyrkofullmäktige och församlingsråden samt val som förrättas av elektorer valda av organen. I kommitténs överväganden sägs att det visserligen är så att allmänna val motsvarar principen för demokrati i den form som förekommer i nationella och kommunala val och att det kunde öka valdeltagandet. Kommittén stannade dock för att föreslå den ordning som sedermera har använts, det andra av de tre ovan nämnda alternativen. Som skäl angavs dels ökade kostnader, men också en mer principiell invändning. ”Allmänna val skulle förändra kyrkomötets karaktär från församlingarnas representationsorgan till ett organ som representerar kyrkans medlemmar, vilket inte är oproblemiskt med avseende på den lutherska kyrkans författning.”

Allmänna utskottet gör i sitt betänkande från år 2013 sedan sin egen bedömning enligt följande. Man framhåller bland annat att även om direkt eller representativ demokrati betraktas som ett ideal, så finns det goda skäl som talar för indirekt demokrati. Den är, säger man, också en form av demokrati.

Man konstaterar också att motiveringarna för statens och kyrkans demokrati delvis skiljer sig från varandra, vilket hänger samman med att riksdagens och kyrkomötets uppgifter är av olika karaktär. Man erinrar om det i grundlagens första paragraf sägs att statsmakten i Finland tillkommer folket som företräds av riksdagen. Kyrkolagen börjar i stället med en definition av kyrkans bekännelse och uppgift. Utskottet fortsätter med att konstatera att kyrkomötesombuden är ”kyrkans representanter och att kyrkomötet därför representerar kyrkan snarare som en andlig synod än som ett representativt organ för sina medlemmar. Som representanter för kyrkan företräder kyrkomötesombuden snarare församlingen än sig själva, sina bakgrundssamfund eller sina väljare.

Avslutningsvis ger utskottet sin bedömning av det framförda förslaget, dess fördelar och utmaningar. En fördel vore, säger man, att förslaget skulle innebära att det direkta, demokratiska idealet skulle förverkligas. Delaktigheten skulle kunna stärkas. Men man pekar på ett antal aspekter som motiverar att det dittillsvarande systemet skulle behållas. Först sägs att kyrkomötet till sin natur är en synod, församlingarnas representativa organ. Kyrkomötets församlingsförankring skulle bäst synliggöras genom indirekta val. Kyrkomötesombuden, säger man, företräder församlingarna. En jämförelse med riksdagen är därför inte möjlig.

Vidare pekar utskottet på att indirekt demokrati är demokrati och att den är godtagbar när den stöder sig på goda motiveringar. Det fanns också en farhåga om ökade kostnader och tekniska problem. Därutöver säger sig utskottet, från andra jämförelser, kunna konstatera att ett direkt val inte kunde garantera ett ökat valdeltagande.

Mot bakgrund av detta föreslog utskottet att kyrkomötet skulle låta motionen förfalla. Detta blev också kyrkomötets beslut. Valsättet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland förblev därmed oförändrat med ett direkt församlingsval och indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte.

Sammantaget leder det till slutsatsen att det inte är troligt att valsystemet i Finska kyrkan under överskådlig tid skulle komma att ändras.

7.2 Den norska kyrkan

Beslutande organ

Den grundläggande enheten i Den norska kyrkan är socknarna som oftast består av en församling, men det kan också vara flera församlingar som ingår. I ledningen för varje socken finns ett menighetsråd. Den norska kyrkan har för närvarande omkring 1 170 sådana råd. Det finns ingen motsvarighet till organet kyrkofullmäktige så som i Svenska kyrkan.

Det finns elva stift med biskop och bispedømmeråd (i fortsättningen kallat stiftsråd). I varje stiftsråd sitter, utöver biskopen, sju lekmannaedamöter, en präst och en kyrkligt anställd. Till de tre nordligaste stiftsråden har det också valts en samisk representant. I Oslo stiftsråd finns en representant för döva.

Det finns inte någon motsvarighet till Svenska kyrkans stiftsfullmäktige.

Kyrkomötet i Den norska kyrkan har 116 ledamöter och samlas till ett årligt möte som varar sex dagar. Kyrkomötet består av ledamöterna i de elva stiftsråden samt ledaren för det samiska beslutsorganet. Biskoparna är därmed ledamöter i kyrkomötet.

Valen av lekmannamedlemmar i stiftsråd och kyrkomöte ska förstås som ett ”dubbelt” val. Det val som förrättas är de facto två val, ett till stiftsråd och ett till kyrkomöte, även om det är samma person som väljs i de båda fallen.

Den norska kyrkan och den enskilda socknen, är egna rättssubjekt. Stiftsråden ingår i det nationella rättssubjektet.

Demokratireformen i Den norska kyrkan

Relationen mellan staten och Den norska kyrkan har förändrats under 2000-talet. Eftersom detta också har inneburit en förändring av valsystemet, är det relevant att här ge en kort redovisning av förändringarna. En viktig punkt i detta var det som kallas ”Kirkeforliket”, en politisk uppgörelse i Stortinget som sedan kom att ligga till grund för de fortsatta reformerna. Överenskommelsen ingicks i april 2008.

I överenskommelsen ingick införande av reella valmöjligheter, ökad användning av direkta val och att kyrkovalen skulle ske samtidigt som allmänna val. Underlaget för reformen var en proposition (Melding till Stortinget) *Staten og Den norske kirke* med syftet att ”ge Stortinget underlag för att ta ställning till statskyrkoordningen och finna breda och samlande lösningar för hur förhållandet mellan staten och den norska kyrkan skulle organiseras.” En del av överenskommelsen var att en demokratireform skulle genomföras under temat Stärkt demokrati i den norska kyrkan.

Den teologiska utgångspunkten

Rörande den teologiska utgångspunkten har bland annat följande sagts.

Utgångspunkten för kyrka och demokrati anges genom att kyrkan, dels beskriver sig själv som en folkkyrka, byggd på dopet och tron, dels som ett trossamfund med en identitet definierad och förankrad i en bestämd trosgrund. När demokratin värderas, måste denna dubbelhet finnas med.

Demokratin i en kyrka blir annorlunda begrundad än demokratin i politiken eller i andra föreningar.

En utgångspunkt är att alla döpta har samma tillgång till att läsa och utlägga Skriften och därmed också till att ta del av kyrkans styrning. Oavsett hur kyrkans styrning utformas måste den ta sin utgångspunkt i detta. Det är här som förankringen

finns, och inte i politisk likhet mellan medborgare. Det är inte alltid säkert att detta blir tydligt i den konkreta organisationen av hur kyrkan styrs. Formen för hur kyrkan styrs påverkas av samma faktorer som samhället i övrigt, men en jämförelse mellan det som gäller i kyrkan och det som gäller i stat och kommun eller andra organisationer kan inte utan vidare göras. Det finns uppenbara skillnader, till exempel när det gäller medlemsstrukturen. Det är genom dop som någon blir medlem. Eftersom den lokala ekonomin är en del av den kommunala ekonomin, betalar medlemmarna varken kyrkoskatt eller medlemsavgift. Att någon lämnar kyrkan får därför inte några kännbara ekonomiska effekter vare sig för församlingen eller för den enskilde.

En del av den uppgörelse som träffades i Stortinget var att de kyrkliga valen skulle hållas samtidigt som allmänna val ägde rum. Att det genomfördes val både 2009 och 2011 berodde på att man ville att kyrkovalen skulle komma i fas med de kommunala valen.

Utvärdering av kyrkovalen

I utvärderingen av kyrkovalen 2009 och 2011 har man utgått från fem kriterier för att värdera demokratin.

1. Effektivt deltagande
2. Lika rösträtt
3. Upplyst förståelse
4. Kontroll över de ärenden som ska avgöras.
5. Inkludering (av alla vuxna)

Både vid valet 2009 (Stortingsval) och 2011 (Lokala val) låg lokalen för det kyrkliga valet ofta i samma byggnad som lokalerna för de allmänna val som hölls samtidigt. Det har också förekommit att valen har ägt rum i samma vallokal, även om det inte rekommenderas.

Denna nära kontakt mellan valen har i allt väsentligt accepterats också av dem som inte är medlemmar i kyrkan. Att valen har sammanfallit i tiden tycks inte ha påverkat möjligheten att rekrytera kandidater. Det finns heller inte något som tyder på att det skulle ha skett en oönskad sammanblandning mellan de allmänna och de kyrkliga valen. Samordningen har gjort valen mer lättillgängliga, men det går inte att se någon direkt koppling mellan de båda typerna av val när det gäller valdeltagandet.

En ökad användning av direkta val var en del av den politiska överenskommelsen. I utredningen *Stärkt demokrati i Den norska kyrkan – om direkta val* (s.51) anfördes bland annat att en ordning med direkta val skulle kunna stärka den enskilde medlemmens medansvar och medinflytande för kyrkans översta organ. En sådan ordning kunde därför sägas förbättra den demokratiska legitimiteten för de kyrkliga organen på regional och nationell nivå.

I samma utredning framfördes följande som ett argument för indirekta val också i fortsättningen. En ordning med indirekta val strävar efter att tillvarata tanken om att det är socknarna som är grundenheten i kyrkan och att de enskilda kyrkomedlemmarna är medlemmar i den nationella kyrkan genom att höra till socknen. En sådan ordning skulle kunna ”tillvarata det sammanhängande mellan de olika nivåerna i kyrkoorganisationen där de regionala och centrala organen har sin förankring i lokalförsamlingarna”.

Resultatet blev, som nämnts ovan, att det i Den norska kyrkan skulle ske en successiv övergång till direkta val. Beslut om detta fattades av kyrkomötet 2013. Stiftelsen fick själva välja, under förutsättning att inte alla valde samma modell. Alla lekmän i stiftsstyrelserna fick inte väljas indirekt. I valet 2009 valdes 52 av 77 lekmannaombud i stiftsråd och kyrkomöte genom direkta val. I kyrkovalet 2011

valdes 55 lekmannaombud genom direkta val. Resterande valdes av församlingarnas kyrkoråd. Från och med kyrkovalet 2019 är alla val direkta. Detta blev en följd av ett beslut i kyrkomötet år 2018.

En omständighet som har framhållits när det gäller direkta eller indirekta val är betydelsen av att de som sitter i regionala och centrala råd har god förankring i de lokala kyrkliga organen. Det visar sig att de som sitter i lokala råd är mer intresserade av lokala frågor än av de som gäller de övriga nivåerna. Men det finns, enligt uppgift, inte mycket som tyder på att direkta eller indirekta val skulle göra någon skillnad i detta avseende.

Valdeltagandet har ökat. I valet till menighetsråd 2001 deltog endast 3,6 procent av de röstberättigade. Valdeltagandet år 2005 var endast marginellt högre, 4,2 procent. Valdeltagandet i kyrkovalet 2019 blev 11,8 procent i valet av menighetsråd och 10,6 procent i valet till stiftsråd och kyrkomöte.

7.3 Presidentval i USA och Finland

Som utgångspunkt för en analys av indirekta och direkta val på ett mer allmänt plan kan det vara intressant att se på två val – ett indirekt och ett direkt – som inte har med Svenska kyrkan att göra. Presidentvalen i USA och i Finland skulle kunna vara sådana exempel.

I USA är presidentvalen som bekant indirekta. Väljarna utser elektorerna som sedan väljer president. Elektorskollegiet tillkom som en kompromiss mellan dem som ville att kongressen skulle välja president och dem som ville ha ett direkt val där röstberättigade medborgare röstade.

De som förespråkar direkta val pekar bland annat på att det vid några tillfällen, senast vid presidentvalet 2016, har hänt att den som fått majoritet i elektorskollegiet inte har haft flertalet av de röstande bakom sig. Detta är, menar man, en demokratisk brist som behöver rättas till.

De som förespråkar indirekta val menar å sin sida att ett direkt val skulle innebära att presidentvalet skulle avgöras i de folkrika delstaterna vid kusterna och att många delstater i det inre av landet därmed inte skulle få det inflytande som de nu har. Man menar också att det skulle finnas en risk för att dessa delstater negligeras i valkampanjerna. Ett sådant system skulle, menar man, innebära en demokratisk brist.

Presidentvalen i Finland har stegvis förändrats från indirekta val till direkta val. Fram till och med 1981 genomfördes presidentvalen i Finland som indirekta val via ett elektorskollegium. Därefter tillämpades ett ”hybridsystem” där de båda modellerna blandades. Väljarna valde både president och elektorerna. Om en presidentkandidat fick mer än hälften av rösterna, var valet klart. Men om inte någon nådde över denna gräns blev det elektorerna som sedan fick slutföra valet som ett elektorsval. Från och med 1991 tillämpas enbart modellen med direkta val. År 1991 ändrades regeringsformen så att det nu stadgas att ”Republikens president utses av Finlands folk genom direkt val bland infödda finska medborgare för en ämbetsperiod av sex år”.

Man kan naturligtvis fråga sig i vad mån de ovan refererade valmetoderna har bäring på valsystemet i Svenska kyrkan. Kopplingarna ska inte överdrivas, men det finns vissa grundläggande tankar som kan vara intressanta att ha med. Det handlar om vem/vilka den valde representerar.

Både när det gäller USA och när det gäller Finland kan det kanske sägas att de nu olika valsätten är konsekventa i förhållande till de omständigheter som gäller. USA är en utpräglat federativ statsbildning och Finland är en centralstat av samma typ som

Sverige och Norge. Frågan är om det finns en koppling mellan typen av statsbildning och valet mellan indirekta och direkta valsystem.

Det handlar rimligen inte om att det ena landet skulle vara mer demokratiskt än det andra. Ingen torde ifrågasätta vare sig USA eller Finland som demokratiska statsbildningar. Men det kan handla om att typen av statsbildning gör att man finner det naturligt att välja ett valsystem som innebär att vissa perspektiv belyses på ett tydligare sätt än vad som annars skulle ha varit fallet.

Frågan blir vilka överväganden som detta leder till när det gäller Svenska kyrkan och därmed kyrkans syn på sig själv. Det kan finnas skäl att erinra om något av det som sades i inledningen av delbetänkandet *Välja med förtroende* (SKU 2006:2). Utredningen sade sig mena att det inte finns någon enkel och självklar koppling mellan kyrkosyn och kyrkoval. Vidare sade man att man i en genomgång av de olika kyrkliga nivåernas uppgifter, relationer och ställning tycker sig kunna se två huvudlinjer när det gäller indirekta och direkta val. Den ena linjen, sade man, utgår från att i en demokratiskt uppbyggd organisation bör de enskilda medlemmarna ha ett direkt inflytande över vilka personer som ges förtroendet att representera dem och fatta beslut. Den andra argumentationslinjen utgår, sade man, från vilka uppgifter, vilken ställning och inte minst vilka relationer de olika nivåerna har. Utredningen fortsatte med att säga att ”frågan om hur ledamöter utses i beslutande organ är ett sätt att ge uttryck för relationerna mellan kyrkans olika nivåer”, men man sade också att andra förhållanden kan vara väl så viktiga för frågor om legitimitet och för förankring av de beslut som fattas.

Utredningen föreslog sedan att de direkta valen även fortsättningsvis skulle genomföras ”på ett sätt som knyter an till vad som gäller för de allmänna valen i Sverige”.

8 Direkta val i Svenska kyrkan

Här nedan redovisas dels något av det som gällde beträffande direkta val före 2000, dels kyrkokansliets utvärderingar efter de båda senaste kyrkovalet. Vidare ges en redovisning av it-stöd vid val i Svenska kyrkan. Dessutom innehåller avsnittet en sammanfattning av den studie om religiositet och kyrkoval som efter kyrkovalet 2013 gjordes av professor Lennart Weibull vid Göteborgs universitet.

8.1 Direkta val före 2000

De direkta valen till kyrkofullmäktige och direktvalda kyrkoråd som skedde före 2000 reglerades inte i kyrkolagen utan i lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval, m.m. Lagen skulle också tillämpas på kyrkliga samfälligheter där kyrkofullmäktige skulle utses.

Vid val av fullmäktige i en församling, skulle varje församling utgöra en valkrets. Det fanns också bestämmelser om valkretsindelning vid val av fullmäktige i kyrklig samfällighet. Beträffande mandatfördelningen i kyrkliga samfälligheter reglerades att det i varje församling skulle väljas en ledamot och att det av det återstående antalet ledamöter i varje församling skulle väljas en ledamot för varje gång som antalet röstberättigade i församlingen var jämnt delbart med det tal som erhållits, när antalet röstberättigade i samfälligheten delades med det återstående antalet ledamöter i samfällighetens fullmäktige. Stiftsstyrelsen hade rätt att förordna att valbarheten skulle vara inskränkt till valkretsen. Ett sådant beslut kunde överklagas till Kammarkollegiet.

Före maj månads utgång det år då valet skulle hållas, skulle länsstyrelsen fastställa det antal ledamöter i fullmäktige som varje församling skulle utse.

Angående röstlängd stadgades följande. ”Röstlängd för territoriell församling skall innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i församlingen om de

- fyller 18 år senast på valdagen,
- är svenska medborgare,
- är utlänningar och varit folkbokförda i landet tre år i följd före valdagen,
- enligt Svenska kyrkans centralstyrelses register över kyrkotillhöriga den 15 augusti valåret tillhör Svenska kyrkan, eller
- inte är medlemmar i icke-territoriell församling.”

För varje röstberättigad skulle ett röstkort upprättas. I lagen fanns bestämmelser om röstning i vallokal och på postkontor.

Omedelbart efter röstningens avslutande skulle en preliminär röstsammanräkning ske. Denna skulle vara offentlig. Den slutliga sammanräkningen skulle ske i enlighet med vallagens bestämmelser avseende val av kommunfullmäktige.

8.2 Kyrkokansliets utvärdering av kyrkovalen 2013 och 2017

Det är i sammanhanget intressant att ta del av de utvärderingar som har gjorts efter de båda senaste kyrkovalen.

Kyrkovalet 2013

”Ja, det gick bra!” Så sammanfattas utvärderingen av 2013 års kyrkoval. I utvärderingen redovisas en enkät till valnämnderna där över 90 procent anger att kyrkovalsarbetet har gått bra, alternativt mycket bra. Vidare konstateras följande.

De val som Svenska kyrkan genomför är i de flesta avseenden större och mer omfattande än de allmänna valen, och det gällde även kyrkovalen som genomfördes den 15 september 2013. På valdagen den 15 september 2013 genomfördes 717 direkta val till beslutande organ i Svenska kyrkan (kyrkomötet, 13 st stiftsfullmäktige, och 703 st kyrkofullmäktige). I kyrkovalen ställde 797 nomineringsgrupper upp med 3 019 listor i de 800 valkretsar där mandat skulle fördelas. I 144 valkretsar ställde endast en lista upp, och i 2 av dessa var det lika många eller färre kandidater än mandat som skulle besättas.

Vid valet var 5 453 234 personer röstberättigade. Av dessa var det 695 834 som röstade, vilket innebar ett valdeltagande på 12,8 procent. Totalt trycktes cirka 114,8 miljoner (146,6 miljoner 2009) valsedlar i 2 625 olika editioner. Till detta gjordes en grundbeställning på 185 ton papper fördelat på fyra olika färger.

I utvärderingen angavs tre områden där man sade sig kunna se att det fanns utrymme för förbättringar. Det gällde valkretsindelningen, ordningen för anmälan av kandidater och beställning av valsedlar samt samordningen mellan det formella kyrkovalsarbetet och informationsarbetet som genomförs i samband med kyrkovalen.

I samband med kyrkovalet gjordes sex överklaganden hos Svenska kyrkans valprövningsnämnd. Två av dessa överklaganden bifölls av valprövningsnämnden, vilket ledde till omräkning. Detta var första gången sedan Svenska kyrkan tog över ansvaret för kyrkovalen som inget omval behövdes genomföras.

På samma sätt som vid det tidigare kyrkovalet gjordes en utvärdering av 2017 års kyrkoval. Det framgår av utvärderingen att vid valet var 5 160 334 personer röstberättigade. Antal röstande var 984 680 vilket motsvarar 19,08 procent av de röstberättigade. Det kan jämföras med 12,8 procent (2013) och 11,9 procent (2009). Valdeltagandet i kyrkovalet 2017 blev det högsta sedan 1934.

Sammantaget inkom det sju överklaganden till valprövningsnämnden. Sex av dem avslogs och ett överklagande ledde till omräkning. Inte heller denna gång behövde något omval ske, vilket gjorde det till andra gången sedan Svenska kyrkan tog över ansvaret för kyrkovalet.

Den utökade möjligheten till förhandsröstning, så att detta kan ske ända fram till och med valdagen har upplevts som positiv. Samtidigt sägs det också att terminologin, med benämningarna röstmottagningsställe, vallokal och röstningslokal, har skapat förvirring hos en del röstande. Det framhålls i utvärderingen att informationen om detta behöver bli tydligare inför det kyrkoval som ska hållas år 2021. Särskilt gäller det skillnaden mellan ”vallokal” och ”röstningslokal”.

I utvärderingen anges också ett antal risker som kan definieras när ett kyrkoval ska genomföras. Dessa är av olika slag och några av dem redovisas här. Det handlar om att man vid genomförande av ett kyrkoval är beroende av resurser som man inte styr över och av externa leverantörer. Vidare handlar det om it-frågor. Man pekar också på av Svenska kyrkan nu framgångsrikt har genomfört ett antal kyrkoval och att det därmed kan uppstå en risk för underskattning av komplexiteten i att genomföra ett sådant val.

I en sammanfattande bedömning av resultatet sägs att valkansliet inför start av de olika delprocesserna har genomfört riskanalyser tillsammans med kyrkokansliets berörda medarbetare, leverantörer och övriga samarbetspartners. ”Det har varit värdefullt för projektet och en trygghet för medarbetarna att prioritera riskanalyser och tillsammans upprättat en plan för eventuella avvikelser. Det fanns hos kyrkovalets leverantörer ett högt riskmedvetande och valkansliet drabbades inte av några anmärkningsvärda problem på grund av leverantörerna.”

Det konstateras att frågan om personella resurser var den mest kritiska punkten i genomförandet av kyrkovalet och att detta måste beaktas framgent.

I utvärderingen från några valnämnder lyfts förslag om att införa elektronisk röstning i kyrkovalet. Man nämner möjligheten för väljarna att kunna rösta med hjälp av BankID men också alternativet att kunna ha en digital röstlängd för att få ett smidigare och säkrare flöde vid avprickningen.

8.3 It-stöd vid val i Svenska kyrkan

När det gäller kyrkovalet genomförs de till stora delar med hjälp av it-stöd av olika slag. Som bekant är dock själva valhandlingen analog, med valsedlar, kuvert och röstlängd på papper. Vissa överväganden kring detta förhållande görs under avsnitt 10. *Analys av konsekvenser.*

I det följande ges en kort beskrivning av hur olika it-system används i de olika valrelaterade processerna.

Valorganisationssystemet är öppet för stiftet och för kyrkokansliet. Här genereras bland annat förslag till mandatfördelning för de enskilda valkretsarna på alla de tre nivåer där val ska äga rum.

Vallokalssystemet används för registrering av valdistrikten och deras vallokaler. Detta sker dels digitalt, dels på papper. Valnämnderna får en karta på papper där man

för hand ritar in valdistrikt. Handläggare på respektive stift för sedan över de inritade gränserna för valdistrikten till ett it-baserat kartritningssystem. Det visas sedan i den digitala ”kartvisaren”. Etableringen av valdistrikt är därmed inte helt digitaliserad. Den andra delen i användningen av Vallokalssystemet är att man registrerar lokaler för förtidsröstning. Detta sker helt digitalt.

Grupp- och kandidatsystemet används, som namnet anger, för registrering av nomineringsgrupper och kandidater. Tidigare var det stiftet som registrerade, men inför kyrkovalet 2017 infördes ett nytt system där nomineringsgrupperna själva kunde göra registreringarna. Inloggning i detta system sker via BankID. Alla kandidater registreras i detta system och där hanteras också beställning av valsedlar. Valsedelsbeställning sker sålunda helt digitalt i systemet. Dock är det inte digitaliserat att nomineringsgrupperna ska intyga att de får valsedelsbidrag. Detta bidrag betalas bara till de nomineringsgrupper som sitter eller, efter valet, visar sig sitta i det valda organet i fråga.

I systemet presenteras också resultatet av en kontroll av att respektive kandidat är valbar i enlighet med bestämmelserna i kyrkoordningen. Själva valbarhetskontrollen utförs av ett sidosystem som hämtar de uppgifter som behövs för att avgöra en kandidats valbarhet från Kyrksam och kyrkobokföringssystemet (Kbok). Ett eventuellt negativt svar kan överklagas. Varje kandidat ska därutöver avge en kandidatförklaring. Denna process är inte digitaliserad. Registrering av ombud för nomineringsgruppen görs inte av nomineringsgruppen utan detta sker genom stiftet.

Det finns en *digital röstlängd*, men denna används inte vid röstningen. Då är det i stället en röstlängd utskrivna på papper som används. Detta har varit ett medvetet beslut och bland annat av säkerhetsskäl har det inte funnits några planer på att förändra detta. Baserat på samma underlag som den digitala röstlängden genereras också de röstkort som skickas till alla röstberättigade.

Dubblettröstkort skrivs vid behov ut av behöriga användare från Kbok. Dessutom finns ett dubblettröstkortssystem tillgängligt för allmänheten som en sida under svenskakyrkan.se. Här kan den enskilde väljaren själv beställa dubblettröstkort. Ett sådant dubblettröstkort skickas alltid till folkbokföringsadressen.

Det finns systemstöd för att valnämnder, baserat på tidigare beställningar, ska beställa rätt mängd valmaterial, det vill säga alla protokoll, blanketter och kuvert som behövs i val- och röstningslokaler. Röstlängderna sänds i särskild ordning.

Kandidatvisningssystemet visar vilka som finns i grupp- och kandidatförteckningen. En väljare som vill se vilka nomineringsgrupper och kandidater den kan rösta på matar in sitt postnummer eller församling och väljer sedan vilken typ av val den är intresserad av. Denna möjlighet finns via Svenska kyrkans hemsida. I vallokalen finns en tryckt grupp- och kandidatförteckning. I röstningslokalen finns en likadan förteckning på papper för det aktuella området, men också en digital för hela landet.

Preliminär sammanräkning av röstetal utförs genom valnämndernas försorg på sedvanligt sätt, varefter sammanräkningen förs över till en särskild blankett. Utifrån denna registreras sedan röstetalen i Valresultatssystemet. Systemet utför sedan mandatberäkning baserad på de preliminära röstetalen och presenterar resultatet på sidor som är tillgängliga för allmänheten. Den slutgiltiga sammanräkningen sker genom respektive stift. Här blir det normalt sett en fördröjning genom att man kan förtidsrösta ända fram till och med valdagen. Slutgiltiga röstetal registreras också i Valresultatssystemet som beräknar mandat och presenterar resultatet publikt.

Det finns också ett system för efterträdarval. Slutgiltigt valresultat importerar till detta system så snart det har publicerats. Där görs sedan kontinuerligt efterträdarval

under mandatperioden när någon slutar eller avlider. Även här utförs valbarhetskontroll så att det vid varje efterträdarval säkerställs att den eller de personer som tillträder fortfarande är valbara.

Ur förstudie inför kyrkovalet 2021

I en förstudie om it-utveckling inför kyrkovalet 2021 sägs bland annat följande.

Frågan om att ersätta den tryckta röstlängden med en digital har varit aktuell under flertalet år. Det är också tydligt i valnämndernas utvärderingar av 2017 års val att det finns ett tryck på att detta ska genomföras. Det finns också mer långtgående önskemål om att valet som helhet, inklusive själva röstningen, ska digitaliseras. Samtidigt framkommer i utvärderingarna att det finns de som tycker att valet redan nu är för digitaliserat och känner sig frånsprungna av tekniken.

Införande av en digital röstlängd skulle innebära en stor förändring och ett omfattande arbete, men torde i längden vara ofrånkomligt. Utmaningarna ligger inte bara i att hitta ett it-stöd som uppfyller alla krav man kan ha på säkerhet och tillgänglighet för hantering av röstlängden, utan också i att förbereda för ett annat praktiskt förfarande på röstmottagningsställena. Detta gäller både själva processen vid röstmottagandet och de tekniska förutsättningar i form av hårdvara och uppkoppling som behöver finnas.

Någon digitalisering av röstlängden inför 2021 års val kommer inte att ske. Efter ett arbete med att digitalisera röstlängden och/eller andra delar av röstningen troligen behöver förberedas över mer än en mandatperiod och innehålla pilotprojekt eller liknande är dock en rekommendation från valkansliet att som del av valprojektet 2021 börja titta på hur en långsiktig plan för digitalisering skulle kunna se ut.

8.4 Religiositet och kyrkoval

Det kan i sammanhanget vara intressant att ta del av en undersökning om ”Religiositet och kyrkoval” som har gjorts av Lennart Weibull vid SOM-institutet i Göteborg. Undersökningen gjordes efter 2013 års kyrkoval och fokuserar på Västsverige. Delar av den redovisas här i en kort sammanfattning.

Lennart Weibull noterar att detta val ibland kallas ”det glömda valet”. Visserligen, säger Weibull, kan det kallas så, med tanke på det låga valdeltagandet, men det går också att vända på frågan och undra hur det överhuvudtaget är möjligt att genomföra ett val som ett allmänt kyrkoval i ett så sekulariserat land som Sverige. ”Det leder till frågor om förhållandet mellan religion och kyrkoval”.

Stämmer verkligen benämningen ”det glömda valet”, undrar Weibull. I den nationella SOM-undersökningen 2013 uppgav 88 procent att de hade uppmärksammat att det hade varit ett kyrkoval. Bland dem som var medlemmar i Svenska kyrkan hade 94 procent uppmärksammat det och bland dem som inte var kyrkotillhöriga var motsvarande siffra 76 procent. Weibull noterar att procenttalen mot bakgrund av föreställningen om ”det glömda valet” rimligen måste bedömas som höga.

I undersökningen ställdes också frågan om i vilken mån man ansåg att kyrkovalet var viktigt. Här blir svaren betydligt lägre. Endast fem procent ansåg att kyrkovalet var ”mycket viktigt” och ytterligare knappt 20 procent ansåg det vara ”ganska viktigt”. Det är fler som anser att det inte alls är viktigt än som anser att det är mycket eller ganska viktigt. Om mätningen begränsas till de kyrkotillhöriga är det färre än 30 procent som anser att valet är mycket eller ganska viktigt.

När man ställer frågor om valdeltagande, måste svaren tolkas med försiktighet. Det finns en tendens till överskattning, så att undersökningen ger högre siffror än det

faktiska valdeltagandet. Det kan emellertid noteras att undersökningen, beträffande Västsverige, inte visar på någon större skillnad i valdeltagandet när det gäller valen till kyrkans olika nivåer.

Weibull menar att det förhållandevis låga valdeltagandet sannolikt inte beror på att valet är okänt utan snarare på en stor andel av de röstberättigade inte anser det vara viktigt. Han fortsätter genom att konstatera att valdeltagandet i valet till kyrkomötet främst visar sig förklaras av hur viktigt man anser att kyrkovalet är. Andra variabler som bidrar signifikant till att förklara valdeltagandet är gudstjänstbesök och politiskt intresse. Läsning av församlingsblad, bön, Gudstro, ideologisk vänster-högerposition samt kön och ålder uppvisar däremot inte några entydiga samband. Att uppleva att valet är viktigt är, säger han, närmast liktydigt med att rösta.

Lennart Weibull konstaterar att det finns starka samband mellan religiös aktivitet och deltagande i kyrkovalet. Starkast är då effekten av gudstjänstbesök. En stor majoritet av de regelbundna gudstjänstbesökarna, liksom av dem som ber regelbundet, anser att valet är viktigt. De röstar därmed också.

9 Indirekta val i Svenska kyrkan

9.1 Indirekta val före år 2000

Det valsysteem som reglerades i 1992 års kyrkolag och som tillämpades fram till och med kyrkovalet 1997 byggde på ett system med elektor.

Ledamöter och ersättare i stiftsfullmäktige valdes av elektor. Dessa skulle väljas för varje församling av kyrkofullmäktige eller av kyrkoråd om kyrkofullmäktige inte fanns. I församlingar med högst 500 röstberättigade kyrkotillhöriga skulle det utses en elektor.

I församlingar med mer än 500 men högst 2 000 röstberättigade kyrkotillhöriga skulle det utses två elektor. För varje påbörjat tvåtusental röstberättigade kyrkotillhöriga utöver 2 000 skulle det sedan utses ytterligare en elektor. Det var normalt sett de dåvarande kontrakten som var valkretsar. Val skulle förrättas senast före november månads utgång, det år då kyrkovalet hade förrättats.

Även valen till kyrkomötet var ett elektorsval. Vid dessa val utgjorde stiftens valkretsar. Dock utgjorde Lunds, Härnösands och Luleå stift två valkretsar. Om ett pastorat bestod av en enda församling, skulle elektor och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte fanns. Om ett pastorat bestod av två eller flera församlingar, skulle elektor och deras ersättare väljas av församlingsdelegerade eller kyrkofullmäktige i pastoratet. Elektorerna och deras ersättare skulle utses före februari månads utgång året näst efter det år då val av kyrkofullmäktige har ägt rum i hela landet.

Förslag om ett nytt valsysteem

Inom ramen för de utredningar som föregick kyrkoordningen lämnades i ett betänkande (SKU 1998:4) förslag om ett till vissa delar förändrat valsysteem. (Se avsnitt 3.2) I förslaget ingick, som det tidigare har redovisats, att det skulle vara direkta val till stiftsfullmäktige. Förslaget innebar därmed att elektorsförfarandet skulle försvinna. Förslaget innebar också att den dittillsvarande valkretsindelningen med grund i kontraktsindelningen skulle bibehållas.

Beträffande valen till kyrkomötet föreslog utredningen att ledamöterna skulle utses i indirekta val där ledamöterna i stiftsfullmäktige röstade. Varje stift skulle utgöra en valkrets och fördelningen av mandat skulle enbart vara proportionell. Dock skulle varje stift få minst två mandat. Även här skulle alltså elektorsförfarandet tas

bort. Utredningen menade att om förslaget om direkta val till stiftsfullmäktige genomfördes, så skulle ledamöterna i dessa fullmäktigeförsamlingar kunna utgöra valkorporationer. Detta skulle då, enligt utredningen, vara att föredra framför elektorsval. Utredningen sade vidare att en förutsättning dock skulle vara att stiftsfullmäktige på ett proportionellt rättvisande sätt återspeglar väljarkåren. Vidare konstaterades att ”den förankring som ett sådant valsysteem skulle innebära är naturlig och värdefull även mot bakgrund av att verksamheten på den nationella nivån är nära relaterad till stiftet”. Det ligger också, sade man, ett värde i att kyrkomötet väljs av stiftet utifrån deras karaktär av pastorala områden. Utredningen sade sig mot bakgrund av detta finna att indirekta val vore att föredra och lämnade därmed ett sådant. förslag.

Som framgår av den tidigare redovisningen (avsnitt 3.2) föreslog centralstyrelsen, till skillnad från utredningen, direkta val till samtliga nivåer, vilket också blev kyrkomötets beslut när den nya kyrkoordningen antogs 1999. Genom en ändring vid 2011 års kyrkomöte har det dock tillkommit två indirekt valda ledamöter i kyrkomötet, som väljs av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar. I följande avsnitt ges en närmare belysning av den förändringen.

9.2 Val från utlandskretsen, bakgrund, genomförande och utvärdering.

Inom ramen för denna konsekvensanalys finns det skäl att närmare belysa det faktum att det i nuläget finns två indirekt valda ledamöter i kyrkomötet, samt ersättare för dessa. Det förslag som ledde fram till detta lämnades av kyrkostyrelsen i skrivelsen (KsSkr 2011:5) *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet*.

Skrivelsen

Bland de förslag som kyrkostyrelsen lämnade i skrivelsen fanns att det skulle bildas en ny valkrets, utlandsvalkretsen, med två fasta mandat i kyrkomötet. De som tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år, men inte är folkbokförda i Sverige skulle därmed få rösträtt i de kyrkliga valen. Förslaget motiverades bland annat med att Svenska kyrkan i lagen om Svenska kyrkan beskrivs som en öppen folkkyrka, med samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete. En konsekvens av detta, sade kyrkostyrelsen, är att de som tillhör Svenska kyrkan väljer sina förtroendevalda i direkta val. Kyrkostyrelsen menade att förslaget om att utvidga rösträtten till att också avse den medlem som inte var folkbokförd i Sverige, innebar att denna demokratiska princip därigenom skulle bli bättre tillgodosedd.

Kyrkostyrelsen konstaterade att det dock, på ett sätt som inte gäller i övriga valkretsar, skulle vara förenat med svårigheter att genomföra ett val i utlandsvalkretsen. Skälet för detta var att det inte skulle gå att på ett rättssäkert sätt upprätta en korrekt röstlängd, eftersom det inom denna valkrets skulle komma att finnas ett okänt antal icke folkbokförda personer som tillhörde Svenska kyrkan och som därför skulle vara röstberättigade.

Kyrkostyrelsen föreslog därför en ordning som liknade den som gällde för svenska medborgare som hade bott utomlands mer än tio år, det vill säga att det är genom anmälan som den röstande blir upptagen i röstlängden. Röstberättigad skulle den vara som tillhör Svenska kyrkan, men detta skulle i vissa fall inte gå att styrka på ett oberoende sätt. Skälet var att det inte fanns några tillhörighetsuppgifter bevarade för den som hade flyttat ut från Sverige före år 1991. Det skulle därför komma att bli den enskildes egen uppgift som skulle utgöra grund för att föras upp på röstlängden.

Kyrkostyrelsen underströk att det var väsentligt att dessa omständigheter öppet redovisades, men sade sig ändå föredra att lösning som innebar att den som skulle ha haft rösträtt om vederbörande hade varit bosatt i Sverige, skulle ha det också vid en utlandsbosättning. Mot bakgrund av detta föreslog kyrkostyrelsen att en utlandsvalkrets skulle bildas med direkta val av två ledamöter i kyrkomötet.

Utskottsbetänkande och beslut

Ekumenikutskottet behandlade skrivelsen i ett betänkande (Eu 2011:1). I sitt förslag till beslut sade utskottet att man bejakade förslaget om att representanter för Svenska kyrkan i utlandet skulle få två mandat i kyrkomötet och att dessa mandat skulle tas av utjämningsmandaten, som därmed skulle minskas från 26 till 24.

Däremot delade inte utskottet kyrkostyrelsens uppfattning att valen skulle ske som direkta val. Man menade att förslaget att den röstande själv skulle intyga sin tillhörighet väsentligt skulle avvika från hur medlemskapet i övrigt var reglerat. Utskottet sade sig utgå från att målet med förändringen var att öka delaktigheten och inflytandet för dem som omfattas av Svenska kyrkans arbete i utlandet. Innan en sådan förändring genomförs borde man, sade utskottet, bättre kunna förvissa sig om att man därigenom skulle uppnå det målet. Utskottet fortsatte med att säga att det skulle vara att föredra att inflytandet möjliggörs genom de utlandsboendes deltagande i direkta val, men konstaterade också att det inte fanns något säkert och rimligt sätt att ta reda på vilka utlandsboende som är röstberättigade. I väntan på att det skulle bli möjligt förordade därför utskottet att valen skulle vara indirekta.

I sina vidare överväganden kommenterade utskottet att en ordning med indirekta val skulle komma att avvika från hur alla andra val till beslutande organ i Svenska kyrkan genomfördes. Dock sade sig utskottet se de indirekta valen som en i nuläget möjlig väg mot ett större inflytande för de utlandsboende. Samtidigt utgick utskottet från att ”fullgoda medlemsregister inom överskådlig tid kommer att upprättas också för utlandsboende”. Kyrkostyrelsen borde därför få i uppgift att ”så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet”.

Kyrkomötet beslutade i dessa delar i enlighet med utskottets förslag. Till kyrkomötet 2014 återrapporterade kyrkostyrelsen i en upprättad promemoria beträffande frågan om direkta val från utlandet. Man konstaterade där att de tidigare redovisade rättssäkerhetsproblemen kvarstod.

Genomförande och utvärderingar

I enlighet med det beslut som hade fattats av kyrkomötet genomfördes det första indirekta valet till de två utlandsmandaten vid 2013 års kyrkoval. Dessa val skedde genom utlandsförsamlingarnas kyrkoråd. En första åtgärd inför detta val var att fastställa vilka församlingar som skulle anses vara utlandsförsamlingar i Svenska kyrkan. En förteckning över dessa församlingar fastställdes av kyrkostyrelsen. De församlingar som upptogs på denna förteckning skulle ha en församlingsordning där det angavs vilka bestämmelser i kyrkoordningen som gällde för församlingen. Det skulle i församlingsordningen finnas bestämmelser om ansvarsområde, medlemskap, rösträtt och valbarhet. För församlingen skulle det finnas en församlingsinstruktion och församlingen skulle ha en kyrkoherde. Av utvärderingen efter 2013 års kyrkoval framgår att det var 31 församlingar som i enlighet med kyrkostyrelsens beslut kunde delta i valet.

Innan valet kunde genomföras gjordes ett arbete för att säkerställa att de röstberättigade ledamöterna i respektive kyrkoråd faktiskt tillhörde Svenska kyrkan. Detta

ledde till att 13 inträden gjordes och att det skedde cirka 40 uppdateringar av tillhörighetsregistret. Röstberättigade var de som tillhörde Svenska kyrkan och som inte hade rösträtt i de direkta kyrkliga valen i Sverige, det vill säga inte var folkbokförda i Sverige. De som kandiderade i valet skulle ha fyllt 18 år senast på valdagen, vara döpta, vara medlemmar av Svenska kyrkan och vara valbara i en utlandsförsamling.

Valet 2013 genomfördes enligt plan. Ett överklagande rörande en kandidats valbarhet inkom. Valprövningsnämnden avsåg överklagandet.

Det indirekta valet 2017 genomfördes på samma sätt som det föregående valet. Även denna gång inkom ett överklagande rörande valbarhet. Överklagandet avsåg av valprövningsnämnden.

10 Analys av konsekvenser

10.1 Utgångspunkter

I de tidigare avsnitten har olika aspekter på frågan om direkta och indirekta val belysts. Som framgår har många av de argument som från tid till annan lyfts för eller emot den ena eller andra valmodellen varit återkommande. Som utgångspunkt har visserligen funnits erfarenheter från tidigare genomförda kyrkval men någon djupare forskning/analys till stöd för den ena eller andra uppfattningen tycks inte ha gjorts (med undantag möjligen för den kvantitativa studie kring valdeltagandet av Jonas Bromander som finns som bilaga i demokratiutredningens betänkande *Välja med förtroende*). Argumenten kan därför sägas grunda sig på principiella överväganden. Som exempel på detta kan nämnas frågan om stiftsfullmäktige respektive kyrkomötet i första hand representerar Svenska kyrkans medlemmar eller Svenska kyrkans församlingar.

Kyrkomötets nu aktuella uppdrag innebär att det ska göras en konsekvensanalys – inte en utredning. Detta har påverkat vad som har ansetts rimligt att göra inom ramen för uppdraget. Uppgiften har tolkats som att det handlar om att ur de av kyrkomötet angivna perspektiven beskriva konsekvenserna av indirekta och direkta val – inte att förorda det ena eller det andra valsättet. Därför leder den här gjorda analysen inte heller till några konkreta förslag.

När det gäller perspektiven demokrati och kyrkosyn kan det vara ändamålsenligt att se dem samman. Konsekvenserna ur ett demokratiperspektiv hänger ofrånkomligen samman med det sammanhang i vilket valsystemet ska användas. Demokratiperspektivet påverkas därmed av kyrkosynen när det är fråga om val inom Svenska kyrkan.

Digitalisering kan ske på olika sätt och med olika ambitionsnivåer. Mycket talar dock för att digitalisering av kyrkovalet är en så genomgripande process att den, om den genomförs, kommer att påverka såväl direkta val som indirekta val. Därför kan det vara rimligt att i detta sammanhang göra en samlad analys när det gäller digitaliseringsperspektivet.

10.2 Analyser ur olika perspektiv

I det följande analyseras konsekvenserna för perspektiven demokrati, kyrkosyn och digitalisering när det gäller direkta respektive indirekta val inom Svenska kyrkan.

Med direkta val avses här val som sker genom att de röstberättigade medlemmarna direkt påverkar sammansättningen av de (högsta) beslutande organ till vilka valen sker.

Med indirekta val avses här val där de röstberättigade medlemmarna bara indirekt kan sägas påverka sammansättningen av de beslutande organ till vilka val ska ske.

En given förutsättning för det uppdrag som denna analys avser har varit att valen till den lokala nivåns beslutande organ fortsatt ska vara direkta i ovan nämnda mening. Det är alltså bara beträffande stiftsfullmäktige och kyrkomötet som det är aktuellt att också diskutera konsekvenser av ett indirekt val. När det gäller indirekta val handlar det därmed genomgående om konsekvenser av ett partiellt genomförande av denna valmetod.

10.2.1 Demokratiperspektivet

Direkta val

Ur allmänt demokratisk synvinkel är direkta val den valmodell man närmast kommer att tänka på och den vanligast förekommande metoden. Förutsatt att valen är allmänna och fria råder det inte någon tvekan om att det, inom ramen för den representativa demokratin, handlar om demokratiska val.

Som har nämnts i avsnitt 6.1 om den statliga utredningen *En uthållig demokrati* är också den demokrati som utövas genom direkta val i viss mening att se som en indirekt demokrati. En omedelbar direkt demokrati utövas i stället genom beslutande folkomröstningar.

Direkta val innebär dock ett tydligt ansvarsutkrävande, genom att det finns en direkt koppling mellan väljaren och den valde. Representativiteten blir mycket tydlig. När det gäller Svenska kyrkan kan det därmed sägas att det genom direkta val går en tydlig linje mellan den enskilda kyrkomedlemmen och de som är valda till beslutande organ på olika nivåer.

Som sägs i avsnitt 4.1 har Svenska kyrkan med sin långa historia en särställning i det svenska samhället. Det är bland trossamfundet bara Svenska kyrkan som är reglerad i en "egen" särskild lag. Svenska kyrkan är rikstäckande och närmare 60 procent av befolkningen är medlemmar. Stat, region och kommun ser Svenska kyrkan som en betydelsefull resurs i tider av kris och katastrof. I den meningen kan det sägas att Svenska kyrkan har drag av att vara en samhällsinstitution. En ordning med direkta val på alla nivåer, kan tänkas understryka detta, inte minst eftersom denna typ av val till sin karaktär överensstämmer med de allmänna val som sker till kommun, landsting och riksdag.

Samtidigt kan sägas, för att knyta an till det som anges i avsnitt 4.1, att ur andra perspektiv har Svenska kyrkans drag av samhällsinstitution försvagats efter kyrkostatreformen och dess karaktär av trosgemenskap förstärkts. Därför kan det vara relevant att reflektera över om och i så fall på vilket sätt denna utveckling kan tänkas inverka på valet av valmetod i ett framtidsperspektiv. Om Svenska kyrkans medlemsantal sjunker och andelen av befolkningen som är medlemmar är under 50 procent skulle det kunna innebära att det inte längre ses som lika angeläget för Svenska kyrkan att efterlikna de allmänna valen. Det skulle också kunna uppstå ett behov av att ompröva ett system med direkta val om Svenska kyrkan som en konsekvens av de ändrade förutsättningarna, i realiteten inte längre skulle kunna sägas bedriva en rikstäckande verksamhet. Frågan om hur ett alternativt valsystem i en sådan situation skulle kunna utformas ryms inte inom ramen för denna analys. Utformningen måste dock vara förenlig med Svenska kyrkans identitet så som den beskrivs i avsnitt 4.1. Det finns också skäl att erinra om att det i samma avsnitt sägs att Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där öppenheten innebär att kyrkan bestäms av sitt centrum, inte av sina gränser.

Den form av representativ demokrati som utövas genom indirekta val, måste också anses vara demokratisk. I det sammanhang som denna analys gäller är ju också utgångspunkten de direkta val som sker på lokal nivå. Det är alltså direkt valda ledamöter på lokal nivå som i sin tur väljer beslutsfattare på nästa nivå. Detta betyder att den demokratiska legitimiteten är säkerställd, också i en valordning som till en del innebär indirekta val.

En konsekvens av att valet är indirekt är emellertid att också ansvarsutkrävandet i förhållande till den enskilda väljaren blir indirekt. Om valen – så som det framgår av ett av alternativen nedan – sker så att kyrkofullmäktige väljer stiftsfullmäktige som sedan utser ledamöter i kyrkomötet måste också ansvarsutkrävandet ske i flera steg.

Tekniskt kan indirekta val genomföras på flera olika sätt och konsekvenserna av det ena eller andra sättet kan därmed variera. I det följande ges en övergripande översikt över detta. Denna övergripande nivå får anses vara det rimliga inom ramen för en konsekvensanalys som denna, särskilt som det inte går att hämta relevanta erfarenheter från några indirekta val sedan kyrkoordningens tillkomst.

Indirekta val kan genomföras ”stegvis”, så att den lokala nivån väljer stiftsfullmäktige och stiftsfullmäktige väljer kyrkomöte. Det kan då ske genom att kyrkofullmäktige respektive stiftsfullmäktige utgör valkorporationer och förrättar val av det antal ledamöter som enligt gällande bestämmelser gäller för den valkrets där valet genomförs.

Ett sådant valsysteem kan vara så utformat att det enbart finns fasta mandat, men det torde också gå att behålla en ordning med utjämningsmandat. Mandatfördelningen får då beräknas med hjälp av vägningstal samtidigt som det i en bestämmelse regleras hur stor andel som ska utgöras av fasta mandat. En ordning med utjämningsmandat torde innebära att också mindre nomineringsgrupper kan bli företrädare i stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Den kan därmed bidra till att behålla proportionaliteten.

Det indirekta valet kan också ske genom elektorater så som det var före relationsändringen och kyrkoordningens tillkomst. Med en sådan ordning byggs det in ytterligare ett steg i valprocessen och frågan uppstår om och i så fall på vilket sätt respektive elektor ska vara bunden vid att rösta på en viss kandidat eller vissa kandidater.

Det indirekta valet kan, som ett alternativ, genomföras i en ordning där ledamöter i kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige utses i direkta val, medan ledamöterna i kyrkomötet utses i indirekta val. En sådan ordning skulle kunna motiveras med att församlingen och stiftet är pastorala nivåer, medan den nationella nivån inte är det.

Det går också att – med eller utan elektorater – tillämpa ett system där kyrkofullmäktige utser såväl stiftsfullmäktige som kyrkomöte.

Valkretsar på lokal nivå får då fastställas. Valkrets vid val av kyrkomöte kan och bör vara respektive stift. Det kan finnas regler om inskränkt valbarhet, så att endast den som är bosatt inom valkretsen är valbar.

En annan form av indirekta val skulle innebära att ett delegatsystem infördes. Ett sådant system skulle innebära att ledamöter i kyrkofullmäktige inom sig skulle utse det antal delegater till stiftsfullmäktige som tilldelningen av mandat medger. På motsvarande sätt skulle stiftsfullmäktige kunna utse delegater till kyrkomötet.

Med denna metod tydliggörs den direkta kopplingen mellan såväl den enskilde väljaren, den väljande församlingen som det valda organet. Sannolikt leder detta också därmed till ett relativt stort mått av samstämmighet mellan opinionen i valkorporationen och det valda organet. En effekt skulle kunna bli att stora nomineringsgrupper gynnas, men en samverkan mellan nomineringsgrupper kan motverka detta. Se mera om detta i följande avsnitt (10.3) om möjliga effekter.

10.2.2 Kyrkosynsperspektivet

Som bakgrund till det som sägs nedan hänvisas till avsnitt 4.1. Det finns också skäl att erinra om det tidigare citerade uttalandet av Demokratiutredningen i delbetänkandet *Välja med förtroende*, att det inte finns någon enkel och självklar koppling mellan kyrkosyn och formen för kyrkoval.

Oavsett om val genomförs som direkta eller indirekta val är det församlingens medlemmar som lokalt är Svenska kyrkan. I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning uttrycks det, som tidigare har nämnts, på följande sätt. ”Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.”

Kyrkan möter primärt som en lokalförsamling, men kyrkan är också alltid mer än den enskilda lokalförsamlingen. Svenska kyrkan har alltid varit nationell och episkopal, med församlingar förenade i stift. Svenska kyrkan är också en del av den världsvida kyrkan.

Direkta val

Ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka

Alltsedan relationsändringen har Svenska kyrkan tillämpat direkta val till samtliga nivåer. Att genomföra valen på detta sätt har uppenbarligen ansetts vara helt förenligt med Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka. Det torde kunna sägas att direkta val tydliggör att kyrkomötet representerar de enskilda kyrkomedlemmarna. Det är, som har framgått ovan, så man tänker när man i norska kyrkan ser det som ett skäl för att helt övergå till direkta val.

Kyrkans episkopala struktur och karaktären av helhet genom delarna

Att kyrkomötet representerar de enskilda medlemmarna förändrar inte att församlingarna är den primära enheten inom kyrkan, så som också sägs i inledningen till kyrkoordningens andra avdelning. Det är ju församlingarnas medlemmar som i direkta val utser sina företrädare på skilda nivåer. Direkta val skulle därmed kunna sägas tydliggöra kyrkan som en organisation där relationen mellan medlemmen och Svenska kyrkan primärt finns i församlingen.

Inte heller den episkopala strukturen ifrågasätts i en valordning som bygger på direkta val. Ett skäl som har framhållits för att ha direkta val till stiftsnivån, men inte till den nationella nivån, är att stiftet är ett pastoralt område. Det är däremot inte den nationella nivån, men som har nämnts ovan är kyrkan mer än summan av sina församlingar och stift. Både kyrkans historia och episkopala struktur understryker detta.

Det kan måhända också vara så att en medlem som inte är så aktiv upplever sig relatera mindre till stiftet, även om det är ett pastoralt område, än till den lokala församlingen och kanske till den nationella nivån. Digitaliseringen torde också innebära att den nationella nivån i viss mån utvecklas i riktning mot att vara en pastoral nivå. Betydelsen av vilka som är pastorala nivåer ska dock i detta sammanhang inte överdrivas.

I vilken mån direkta val tydliggör dessa aspekter mer än vad indirekta val gör är en bedömningsfråga. Ett bibehållande av de direkta valen skulle hur som helst inte innebära någon förändring i kyrkosynen så som den framgår av kyrkoordningen.

Indirekta val

Ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka

En övergång – eller kanske snarare återgång – till indirekta val torde inte heller få några dramatiska konsekvenser för kyrkosynen. Svenska kyrkans karaktär av ett evangelisk-lutherskt trossamfund och en öppen folkkyrka ifrågasätts inte genom en sådan valordning. Möjligheten att utföra det uppdrag som Andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande (2KL 1995:1) formulerade med orden ”att överräcka evangelium till hela folket” påverkas inte av om valen är direkta eller indirekta. Det som brukar uttryckas som föreningen av ”folkligt förankrad självstyrelse och prästerlig ämbetsförvaltning” torde inte heller påverkas av ett system där vissa val är indirekta.

Kyrkans episkopala struktur och karaktären av helhet genom delarna

Ett valsysteem där vissa val är indirekta påverkar naturligtvis inte den episkopala karaktären. Men det kan i andra avseenden innebära en viss perspektivförskjutning. Med ledning av det som i finska kyrkan har sagts om olika valsysteem, skulle det kunna sägas att indirekta val betonar församlingarna som den grundläggande enheten i kyrkan. Som har sagts ovan representerar stiftsfullmäktige och kyrkomöte vid indirekta val, i första hand församlingarna. Om det är stiftsfullmäktige som i indirekta val utser kyrkomöte, uppstår frågan om det då också kan sägas att församlingarna endast i andra hand är företrädare av kyrkomötet. Om Svenska kyrkan, genom ett införande av indirekta val, delvis skulle använda ett valsysteem som skiljer sig från det som gäller de allmänna valen, kan det möjligen sägas att den tidigare nämnda historiskt givna karaktären av samhällsinstitution skulle bli mindre tydlig. Samtidigt skulle draget av det som i avsnitt 4.1 kallas ”civilsamhällesorganisation” möjligen förstärkas.

Som skäl för indirekta val har det sagts dels att det tydliggör att församlingarna är den grundläggande enheten i kyrkan dels att kyrkan mer kommer att framstå som en sammanhållen enhet. Den episkopala karaktären skulle på det sättet också förtydligas. Ett indirekt val skulle på det sättet kunna motverka att det uppstår spänningar mellan de olika nivåerna i kyrkan.

En annan konsekvens skulle kunna vara att det påverkar Svenska kyrkans karaktär som öppen folkkyrka genom att indirekta val mer riktar sig till dem som redan är engagerade i Svenska kyrkan. Se vidare i avsnitt (10.3) om möjliga effekter.

10.2.3 Digitaliseringsperspektivet

Som har nämnts ovan är det mycket som talar för att ökad digitalisering av kyrkovalet kommer att påverka både direkta val och indirekta val. Här finns också skäl att påminna om att utgångspunkten för denna analys är att de lokala valen fortsatt är direkta. Därför behandlas konsekvenserna av digitaliseringsperspektivet samlat i det följande.

Digitalisering av kyrkovalet kan betyda olika saker. Det kan handla om alla processer ”bakom” valet, indelningsärenden, uttag av röstberättigade, registrering av valdistrikt, nomineringsgrupper och kandidatlistor etc. Det kan också röra sig om själva röstningsförfarandet, alltså momentet när väljaren avger sin röst. Denna analys fokuserar i huvudsak på en eventuell digitalisering av just själva röstningsförfarandet. Det kan då avse ett rent internetbaserat val av det slag som erbjuds som en möjlighet i de estniska allmänna valen. Det kan också avse elektronisk röstningsapparat som finns placerad i vallokalen.

Det finns både möjligheter och risker förenade med elektronisk röstning i olika former. Problematiken är likartad, oavsett om det gäller indirekta eller direkta val.

Intresset för att på ett otillbörligt sätt påverka valet torde dock vara störst när det gäller själva valhandlingen på lokal nivå. Med direkta val enligt nuvarande ordning påverkas naturligtvis valen till de tre nivåerna direkt. Men även med indirekta val blir det en påverkan. Det är ju valresultatet på lokal nivå som genom de indirekta valen får genomslag i resultatet på stiftsnivå och på den nationella nivån.

Frågan kan naturligtvis ställas om det kan finnas något intresse av att otillbörligt påverka ett val som kyrkovalet. Det är ett ”internt” val på ett annat sätt än de allmänna valen. En sådan otillbörlig påverkan kan förefalla mindre sannolik, men den kan inte uteslutas. Svenska kyrkan är Sveriges största trossamfund med en stor rikstäckande organisation och närmare sex miljoner medlemmar. Svenska kyrkan är genom sin historia bärare av viktiga delar av det svenska kulturarvet. Allt detta gör Svenska kyrkan till en betydelsefull opinionsbildare. Mot bakgrund av detta kan det inte uteslutas att kyrkliga val skulle kunna bli utsatta för otillbörliga störningar. Det måste naturligtvis heller inte vara fråga om avsiktliga intrång, utan i stället om tekniska problem av olika slag. Oavsett vilken form digitaliseringen tar, måste faktorer som dessa tas med i sammanhanget.

Ett införande av internetröstning enligt den modell som tillämpas i Estland och som finns beskriven i avsnitt 6.3 kan inte anses vara en sannolik utveckling. Som framgår av beskrivningen tillämpas den inte någon annanstans. De farhågor rörande såväl valhemlighet som teknisk sårbarhet som har framförts gäller i lika mån, oavsett om det avser direkta eller indirekta val. Visserligen har man i den estniska modellen försökt motverka att en röst avges under otillbörlig påverkan genom att erbjuda möjligheten att avge röster vid upprepade tillfällen, där bara den sista räknas. Men det går rimligen inte att säkerställa att denna sista röst har avgivits i enlighet med den röstandes frivilliga önskan och utan otillbörlig påverkan. Tekniska problem kan aldrig uteslutas och det finns sannolikt inte någon säker möjlighet att verifiera de avgivna rösterna. Risken för otillbörlig påverkan kan heller inte negligeras.

Elektronisk valapparat i vallokal har använts i olika delar av världen, inte minst i USA. Inte heller det är oproblematiskt. Risken för dataintrång kan minskas genom utrustningen inte är uppkopplad mot internet, men det är tveksamt om den helt kan uteslutas. Tekniska problem kan uppstå och erfarenheten har visat att det är viktigt att röstförfarandet är spårbart med dokumentation på papper. Den finns en pågående diskussion om att befintlig utrustning bör uppdateras, så att det i valproceduren skapas ett ”pappersspår”. Ett färskt exempel på detta behov, från februari 2020, är det demokratiska nomineringsvalet i Iowa där tekniska problem i resultatrapporteringen medförde att det endast var med hjälp av dokumentationen på papper som ett tillförlitligt resultat kunde redovisas.

Det ska också nämnas att det finns farhågor om att påverkan också har skett på elektroniska röstlängder. Detta har kunnat ske genom att röstlängden hade manipulerats så att en väljare saknades från röstlängden eller var markerad som om vederbörande redan hade röstat, fast detta inte var fallet.

Frågan kan naturligtvis ställas om det, mot bakgrund av detta, är kostnadseffektivt att införa elektronisk röstningsapparat, vare sig det gäller kyrkovalet som helhet eller val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Det ligger dock inte inom ramen för denna konsekvensanalys att besvara den.

Risken för obehörigt intrång eller andra tekniska missöden skulle kunna vara mindre om digitaliseringen enbart avser indirekta val, men det är inte möjligt att bedöma detta förrän det är känt hur dessa val tekniskt ska genomföras.

Ett öppet och demokratiskt val är beroende av att det hos både väljare och valda finns ett förtroende för att processen genomförs på ett korrekt sätt och att den därmed resulterar i ett tillförlitligt valresultat. En digitalisering av kyrkovalet måste – om den

ska göras – ske på ett sådant sätt och med så djupgående riskanalyser att det inte riskerar att uppstå osäkerhet i dessa avseenden. Annars kan valets legitimitet komma att ifrågasättas.

10.3 Möjliga effekter av direkta och indirekta val

Det är inte enkelt att på ett rättvisande sätt försöka bedöma effekterna av direkta och indirekta val. De direkta valen har varit regel alltsedan kyrkoordningens tillkomst och effekterna av det valsystemet låter sig bedömas med hjälp av de utvärderingar som görs efter varje val. De indirekta val som fanns före relationsändringen (se avsnitt 8.1) ligger relativt långt tillbaka i tiden. Det är därför mindre relevant att av dem försöka dra slutsatser för framtiden. Det betyder att en bedömning av de möjliga effekterna av indirekta val måste bli hypotetisk. Det ska också understrykas att det som sägs i det följande inte i något avseende innebär ett ställningstagande till förmån för det ena eller det andra valsystemet.

I *direkta val* finns en tydlig koppling mellan den röstande och den som väljs. Mandatet blir mera tydligt. Det blir ett tydligare ansvarsutkrävande. Möjligheten att avge särskilda personröster (för högst tre kandidater) förstärker naturligtvis denna direkta koppling. Den röstande har aktivt valt att låta sig företrädas av en viss kandidat. I det nuvarande systemet med direkta val möjliggörs denna koppling på alla de tre nivåer som valet gäller.

Den tydliga kopplingen mellan den som röstar och den som väljs förstärker bilden av att stiftsfullmäktige och kyrkomöte i första hand företräder kyrkans medlemmar.

Det blir också ett snabbare genomslag av valet, genom att det redan på valdagens kväll kan presenteras ett valresultat. Det framgår redan då vilka kandidater och grupperingar som blir företrädare i stiftsfullmäktige och kyrkomöte och vilka styrkeförhållanden som gäller.

Hållbarhetsaspekten är väsentlig och också en del av kyrkosynen. I denna rapport antyds bara denna aspekt, men i en eventuellt kommande utredning rörande valsystemet, bör den ges uppmärksamhet. Eftersom direkta val är den ordning som nu tillämpas, uppstår det inte några förändringar ur hållbarhetsaspekt, om direkta val också i fortsättningen är det valsysteme som används.

I en ordning med *indirekta val* blir också ansvarsutkrävandet mer indirekt. Kopplingen mellan väljare och de som är valda blir därmed något mindre tydlig.

En konsekvens av indirekta val kan bli att det blir ett långsammare genomslag av de förändrade opinioner som finns bland de röstande på lokal nivå. Huruvida detta blir fallet beror naturligtvis på hur nomineringsprocessen går till i de olika nomineringsgrupperna. Men även om det inte rör sig om ett delegatval så som det tidigare har beskrivits, kan ett system med indirekta val innebära att nomineringarna mera sker från en ”inre krets”. Detta kan beskrivas som att det finns en tröghet i systemet. Men den trögheten kan då också ses som stabilitet. Indirekta val kan därmed i större utsträckning komma att de facto bli personval. Det kan rimligen förutsättas att de som nomineras till de indirekta valen i högre utsträckning är kända personer för dem som ska rösta, än vad fallet är i direkta val. Om det är fråga om delegatval, så som det har beskrivits ovan i avsnitt 10.2.1, förstärks denna effekt. Det kan också vara så att en nomineringsgrupp inte har kunnat besätta alla de mandat som har tillfallit gruppen. Det innebär då att denna nomineringsgrupp har färre röstande än vad valresultatet motiverade när valen till stiftsfullmäktige och kyrkomöte genomförs.

Det är svårt att bedöma vilken påverkan indirekta val har på valdeltagandet. Det kan finnas skäl att påminna om att Lennart Weibull i den tidigare refererade undersökningen ”Religiositet och kyrkovalet” (avsnitt 8.4) säger att det inte oväntat finns ett mycket starkt samband mellan att anse kyrkovalet vara viktigt och att delta i det. Frågan blir därmed i vad mån – om alls – som indirekta val påverkar upplevelsen av hur viktigt valet är. Det torde vara svårt att entydigt säga i vilken mån detta är fallet. Det kan naturligtvis finnas lokala frågor som upplevs som mycket viktiga och som därmed stimulerar valdeltagandet. Normalt sett får det väl trots allt förmodas att det är frågor som behandlas av kyrkomötet som röner störst medialt och därmed också allmänt intresse. Det kan vara frågor av den karaktären som gör att valet känns viktigt och som därmed stimulerar väljaren att rösta. Även när valen till en eller flera nivåer är indirekta är det naturligtvis av betydelse att det för alla röstande är tydligt att även ett sådant val påverkar de beslut som fattas på stiftsnivå och nationell nivå.

Det kan dock noteras att det senaste norska kyrkovalet – som var det första helt direkta valet – inte resulterade i högre valdeltagande än de föregående valen. Men det ska då också sägas att den norska kyrkan har bakom sig ett skede där kyrkovalet delvis har varit direkta och delvis indirekta. Det kan därför vara svårt att dra några klara slutsatser av detta.

För nomineringsgrupperna innebär ett bibehållande av de direkta valen naturligtvis inte någon förändring i förhållande till det som gäller nu. Nomineringsgrupperna avgör genom sina kandidatförteckningar på vilka av kyrkans nivåer och av vilka personer som de önskar vara företrädare.

Indirekta val kan tänkas påverka strukturen med nomineringsgrupper. Det finns inte idag någon nomineringsgrupp som är företrädare överallt och på samtliga de tre nivåer som kyrkovalet gäller. Det kan vara svårt att bli företrädare på stiftsnivå eller på nationell nivå om man inte finns som nomineringsgrupp på lokal nivå.

I detta sammanhang ska det naturligtvis också sägas att det finns en möjlighet att tillämpa direkta val på lokal nivå och till kyrkomötet, medan valen till stiftsfullmäktige är indirekta.

Eftersom de lokala valen fortsatt är direkta, skulle en övergång till indirekta val inte innebära några stora förändringar ur ett hållbarhetsperspektiv. En effekt torde dock vara att färre valsedlar skulle behöva produceras, då valkorporationerna i de indirekta valen är mindre.

11 Avslutning

Uppdraget från kyrkomötet var formulerat så att frågan om indirekta och direkta val skulle analyseras ur tre perspektiv, avseende demokrati, kyrkosyn och digitalisering. Resultatet av analysen har redovisats i denna rapport.

Avslutningsvis kan det finnas skäl att ånyo erinra om ett tidigare redovisat citat från inledningen till nionde avdelningen av kyrkoordningen.

Valsystemet kan utformas på olika sätt så länge grundläggande värden tas till vara. Dit hör rätten till fria val som ger möjlighet för var och en att med lika rösträtt välja enligt sin egen övertygelse. Valhandlingen har också betydelse som ett uttryck för samhörighet med kyrkan.

En förändring av valsystemet i de avseenden som denna rapport handlar om påverkar inte Svenska kyrkan på ett avgörande sätt. En modell där vissa val är indirekta är fullt förenlig med vedertagna demokratibegrepp. Den faller inom ramen för de grundläggande principer som anges i kyrkoordningen. Svenska kyrkans grundläggande identitet förändras inte. Snarare handlar det om perspektivförskjutningar.

Kanske kan det jämföras med att om en tavla hänger på en vägg så faller ljuset på ett visst sätt. Flyttas den till en annan vägg så faller ljuset på ett annat sätt. Men det är hela tiden samma tavla.

Slutsatsen av den genomförda analysen är alltså att direkta val, enligt den nuvarande ordningen, fortsatt kan genomföras, alternativt att en övergång till indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte kan ske. I båda fallen skulle det innebära ett bibehållet tillvaratagande av Svenska kyrkans identitet och de grundläggande värden som kyrkoordningen talar om.

Bilaga 2

Utvärdering av regelverket kring arvode för och clearing av kostnader för kyrkliga handlingar

Promemoria upprättad av kyrkokansliets rättsavdelning 22 januari 2021
(dnr KS 2016-1319).

Promemorians huvudsakliga innehåll

Kyrkomötet gav 2016 i uppdrag till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar. Som bilaga till promemorian finns en mer omfattande redovisning av de diskussioner och beslut som förts sedan kyrkoordningens tillkomst och som har lett fram till gällande system för clearing av kostnader för kyrkliga handlingar. En sammanfattande bakgrundsbeskrivning byggd på bilagan finns i promemorian. Vidare görs en genomgång av gällande bestämmelser i kyrkoordningen av betydelse för uppdraget.

Resultatet av två enkätundersökningar redovisas. Den ena riktade sig till kyrkoherdarna och avsåg frågor om hur man hanterar önskemål om att en annan präst än någon som är anställd i församlingen/pastoratet ska tjänstgöra vid en kyrklig handling. Genom den andra enkäten ställdes frågor till 5 000 slumpvis utvalda personer om hur viktigt man bedömde det vara att kunna välja präst vid en kyrklig handling.

De överväganden som görs mot bakgrund av det redovisade materialet leder dels till ställningstagandet att det inte finns skäl att göra förändringar i det i kyrkoordningen reglerade clearingsystemet, dels till att bestämmelsen om att en präst inte får ta emot ekonomisk ersättning av annan än en församling för genomförande av en kyrklig handling bör finnas kvar. Frågor om hanteringen av önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska tjänstgöra vid en kyrklig handling finns skäl att behandla i församlingsinstruktionen och att uppmärksammas av dem som har ansvar för tillsynen över hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift.

Innehåll

1 Uppdrag.....	68
2 Bakgrund.....	68
3 Bestämmelser om clearing av kostnader och ersättning för kyrkliga handlingar m.m.....	71
4 Redovisning av enkäter i frågor om val av präst	73
4.1 Kyrkoherdeenkäten	74
4.1.1 Egna medlemmars önskemål om präst som inte är anställd i församlingen	75
4.1.2 Önskemål om präst som inte är anställd i församlingen från andra än församlingsmedlemmar	77
4.1.3 Hantering av önskemål	79
4.1.4 Anledningar till avslag.....	81
4.1.5 Policy/riktlinjer.....	82
4.2 Allmän enkät.....	83
4.2.1 Samlat svar från alla deltagande.....	83
4.2.2 Fördelning på åldersgrupper	84
4.2.3 Fördelat på kvinnor och män.....	86
4.2.4 Fördelat på medlem och inte medlem.....	87
5 Överväganden	88
Bilaga Clearing av kostnader för kyrkliga handlingar m.m.....	93

1 Uppdrag

Genom skrivelsen KmSkr 2016:8 uppdrog kyrkomötet till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar. Beslutet hade sin bakgrund i ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:5 *Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar* och detta i sin tur i motion 2016:58 av Tomas Jansson. Utskottet hade föreslagit att kyrkomötet med anledning av motionen skulle informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om behovet av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Förslaget i motion 2016:58 innebar att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag ”att utreda möjligheten att kyrkomedlemmar ska kunna arvoda egen präst genom att betala till församlingen, som sedan betalar prästen”. Ekonomi- och egendomsutskottet konstaterade att motionen belyste en frågeställning med många dimensioner men utan någon enkel lösning. Därför såg utskottet det inte som tillräckligt att endast utreda frågan utifrån den möjlighet som lyftes fram i motionsförslaget. Utskottet menade att motionens frågeställning kunde ses som tecken på en allt sämre anknytning till Svenska kyrkan och därmed innebar mycket större och djupare problem än frågan om ekonomisk ersättning till en präst. Huvudprincipen att kyrkliga handlingar ska vara kostnadsfria i den meningen att det inte tas ut någon särskild avgift från dem som tillhör Svenska kyrkan hanteras genom clearingsystemet.

Ekonomi- och egendomsutskottet gjorde en jämförelse med andra sammanhang där det blivit alltmer vanligt att det finns ett fritt, eller lågt prissatt, grundutbud men där man kan välja tilläggstjänster och betala extra för detta utifrån ekonomi och/eller egna prioriteringar. Utskottet menade att när församlingen säger nej till att anställa en önskad präst upplevs församlingen, och därmed Svenska kyrkan, som stelbent och rigid. Enligt utskottet verkar församlingarnas vilja att anställa extra präster för kyrkliga handlingar inte alltid vara så generös som förutsattes i samband med införandet av regelverket att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Utskottet konstaterade att en möjlighet som många gånger tillämpas är att präster väljer att ställa upp och förrätta kyrkliga handlingar på frivillig basis utan att anställas. Utskottet ansåg inte att det kan uppfattas som oskäligt att den som ställer upp frivilligt borde kunna få ersättning för eventuella resekostnader. Som en ytterligare sak konstaterade utskottet att församlingen kan erbjuda extratjänster i samband med kyrkliga handlingar i form av extra musikinslag och tar betalt för detta och att musikern erhåller ersättning antingen via sin arbetsgivare eller i vissa fall till exempel genom begravningsbyrån. Utskottet såg det som viktigt – bland annat utifrån trovärdighetsperspektivet – att behålla principen att präst endast ska kunna erhålla ersättning genom församling. ”Det ska inte kunna misstänkas att präster, eller annan personal, tar emot svarta pengar.”

När kyrkomötet fattade sitt beslut blev det inte bifall till utskottets förslag utan till ett av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

2 Bakgrund

Clearing av kostnader för kyrkliga handlingar, alltså att den församling som en person tillhör betalar en ersättning till en församling där en kyrklig handling avseende den personen äger rum, hör till de frågor som mycket ofta har tagits upp i kyrkomötet

under 2000-talet. Det hade diskuterats tidigare och införts på frivillig väg främst för begravningar men förutsättningarna blev andra när kyrkomötet, efter de grundläggande ändringarna i kyrka-statrelationerna, kunde fatta beslut om vad som skulle gälla. I *bilagan* finns en mer utförlig genomgång av de diskussioner och beslut som har lett fram till den nu gällande ordningen enligt de bestämmelser som redovisas i promemorians avsnitt 3.

När 1999 års kyrkomöte fattade beslut om kyrkoordningen fanns bestämmelser om obligatorisk clearing av kostnader för begravningsgudstjänst. Det fördes diskussioner om att även ersättning för kostnader för dop och vigsel i annan församling än hemförsamlingen skulle infogas i clearingsystemet. Ett viktigt skäl för att inte ta med annat än begravningsgudstjänsten var att en utvidgning bedömdes leda till en relativt omfattande administrativ hantering men samtidigt vara av begränsad ekonomisk betydelse. Bestämmelserna om obligatorisk clearing av kostnaderna för begravningsgudstjänst hörde samman med att det i begravningslagen infördes en obligatorisk clearing av kostnader som hörde hemma inom den där reglerade begravningsverksamheten och att det därför kunde finnas förväntningar om att begravningen som helhet skulle bli avgiftsfri för dödsboet. Kyrkostyrelsen skulle besluta om clearingbeloppets storlek.

Frågan om en utvidgning av clearingen återkom vid 2000 års kyrkomöte. Det ledde till ett uppdrag till kyrkostyrelsen att göra en grundlig genomlysning av avgifter och clearing mellan församlingarna när det gällde kyrkliga handlingar. Kyrkostyrelsen återkom i en skrivelse till 2002 års kyrkomöte. I den föreslogs att clearingen skulle bli obligatorisk även för dop och vigsel och därtill lämnades förslag om konfirmationsersättning. Det sistnämnda hade inte diskuterats i samma utsträckning som clearing avseende dop och vigsel. En viktig bakgrund till förslaget om en utvidgning av den obligatoriska clearingen var ett yttrande från läronämnden vid 2000 års kyrkomöte. I yttrandet pekade läronämnden på svårigheterna med en ordning som innebar å ena sidan att Svenska kyrkan var öppen för alla dem som vill tillhöra den och å andra sidan bestämmelserna om avgifter för kyrkliga handlingar på annan ort än inom den egna församlingen. ”De pastoralas svårigheter som uppstår i sådana fall skadar kyrkans trovärdighet. Det uppfattas som stötande att kyrkoavgiften inte anses täcka sådana kostnader.” Det förslag som kyrkostyrelsen lade fram bejakades av kyrkomötet.

Diskussionerna upphörde inte med 2002 års kyrkomötes beslut. Det framfördes motionsvis förslag om vissa justeringar av bestämmelserna. Det gällde främst konfirmationsersättningen och ledde till beslut 2004 om att konfirmationsersättning skulle utgå även när ett stift ordnar konfirmation och när en församling eller ett stift ordnar konfirmation i samverkan med någon annan. Året därefter fattade kyrkomötet beslut om ett uttryckligt förbud mot att ta ut någon avgift av konfirmanden oavsett om den egna församlingen, en annan församling eller ett stift ordnade konfirmationen. Det gällde beträffande de kostnader som motsvarades av konfirmationsersättningen. För kostnader därutöver såsom längre läger kunde en avgift tas ut.

När clearingfrågorna efter ett års uppehåll återkom genom motioner till 2007 års kyrkomöte blev resultatet att ett utredningsuppdrag gavs till kyrkostyrelsen. Resultatet av detta redovisades i betänkandet *Ersättning för kyrkliga handlingar* (Svenska kyrkans utredningar 2009:3). I betänkandet prövades olika modeller för konstruktion av clearingsystemet. Det ledde dock inte till någon förändring av den grundläggande konstruktionen. Efter remissbehandling av betänkandet lämnade kyrkostyrelsen till 2010 års kyrkomöte skrivelsen *Ersättning för kyrkliga handlingar* (KsSkr 2010:5). I enlighet med vad som föreslogs i skrivelsen beslutade kyrkomötet att det skulle bli möjligt att inom clearingsystemet betala ersättning för en präst som inte var anställd

av vare sig de berörda medlemmarnas hemförsamling eller den församling där den kyrkliga handlingen äger rum. Vidare fattades beslut om att en präst inte skulle få ta emot ersättning för kyrkliga handlingar från någon annan än en församling inom Svenska kyrkan. En bakgrund till den bestämmelsen var att det i massmedia hade uppmärksammats att präster fick betalt av enskilda personer för kyrkliga handlingar. Till en del hade den diskussionen förts i termer av ”svarta pengar i vita kuvert” på ett sätt som uppfattades som att det förekom oegentligheter i sammanhanget. Förslaget att en präst bara skulle kunna få ekonomisk ersättning från en församling fick närmast odelat stöd vid remissbehandlingen. Det var dock det mest omdiskuterade beslutet när kyrkomötet behandlade kyrkostyrelsens skrivelse och har legat till grund för en stor del av de diskussioner som förts under senare år. Redan vid 2011 års kyrkomöte väcktes flera motioner som på olika sätt önskade förändringar i förhållande till det föregående år fattade beslutet. Motionerna avsågs.

När clearingfrågorna och frågor om ersättning till präster utan anställning i församlingen återkom i kyrkomötet följande år skedde bara en mindre justering i bestämmelserna. Efter en omredigering beslutad av 2012 års kyrkomöte hade det skett en ändring som inte var avsedd och som behövde rättas till.

Vid 2012 års kyrkomöte redovisade kyrkostyrelsen resultatet från enkäter riktade till alla kyrkoherdar, 500 präster som inte var anställda av församlingar och stiftens jurister. Kyrkostyrelsen menade att enkätresultatet sammanfattningsvis inte gav stöd för att det behövde göras några mer genomgripande förändringar av den gällande regleringen. Kyrkostyrelsen redovisade samtidigt sitt beslut att när reseersättning betalas av förrättningsförsamlingen till en präst som man har förordnat särskilt, har församlingen rätt att i sin tur debitera den enskilde för denna kostnad. Detta bedömdes inte kräva någon ändring i kyrkoordningen.

Utjämningsutredningen vars förslag lades fram i betänkande *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (Svenska kyrkans utredningar 2015:1) hade som ett av sina uppdrag att överväga clearingsystemets effektivitet och möjligheten att inkorporera det i det ekonomiska utjämningsystemet. Utredningen menade att tänkbara förenklingar av systemet skulle kräva en mer schabloniserad hantering som kunde leda till ifrågasättande av systemets legitimitet. Utredningen föreslog *dels* att det inte skulle göras några ändringar i kyrkoordningens bestämmelser, *dels* att det borde bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Den sistnämnda förändringen tog kyrkostyrelsen in i sina närmare bestämmelser. I KsSkr 2016:6 redovisade kyrkostyrelsen att vid remissbehandlingen hade 88 procent av de svarande bejakat förslaget att det inte skulle göras någon ändring i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kyrkliga handlingar. Bara 4 procent sa nej till detta förslag.

Vid 2016 års kyrkomöte förelåg den motion som kom att leda fram till det beslut som ligger till grund för föreliggande promemoria. Mot bakgrund av det beslutet avsåg följande års kyrkomöte en motion om ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling.

3 Bestämmelser om clearing av kostnader och ersättning för kyrkliga handlingar m.m.

Clearing av kostnader för kyrkliga handlingar

Bestämmelser om clearing mellan församlingar/pastorat av kostnader för kyrkliga handlingar finns i 42. kap. kyrkoordningen. I likhet med vad som gäller i 42 kap. talas här fortsättningsvis bara om församlingar trots att det är pastoratet som har det ekonomiska ansvaret i de fall församlingarna bildar ett pastorat.

En utgångspunkt för att en församling kan vara skyldig att ersätta en annan församling för kostnaderna för en kyrklig handling är bestämmelserna i 22–24 kap. om rätt för den som tillhör Svenska kyrkan att få del av kyrkliga handlingar. I 22 kap. 2 a § sägs att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att delta i konfirmation, om inte synnerliga skäl hindrar det. På motsvarande sätt anges i 23 kap. 1 a § att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det och i 24 kap. 1 a § att dödsboet har rätt till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning när den avlidna tillhörde Svenska kyrkan, om inte synnerliga skäl hindrar det. I alla de tre nämnda paragraferna anges att det är kyrkoherden i den församling där den kyrkliga handlingen begärs som fattar beslut med anledning av begäran och att kyrkoherden får uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta. I samtliga fall kan nämnda beslut överklagas hos domkapitlet. Det innebär i praktiken att ett avslagsbeslut kan överklagas av den som beslutet rör. Det går inte att överklaga domkapitlets beslut.

Bestämmelserna om rätt att få del av kyrkliga handlingar fanns ursprungligen i kyrkoordningens 42 kap. om avgifter men fördes till 22–24 kap. där det finns bestämmelser i övrigt om konfirmation, vigsel respektive begravning genom beslut av kyrkomötet 2012 (KsSkr 2012:5, O 2012:2, KmSkr 2012:2). Motiveringen för den ändrade placeringen i kyrkoordningen var att kyrkoherdens beslut om rätt att få del av en kyrklig handling måste ha som grund pastorala överväganden och inte är en ekonomisk fråga.

I 42 kap. 7 § finns bestämmelser om avgifter för kyrkliga handlingar. Där sägs att det inte får tas ut någon avgift för dop från enskilda personer. Dopet har en särställning på flera sätt. Det är ett sakrament och den som döps i Svenska kyrkans ordning tas därmed upp i Svenska kyrkan, 29 kap. 1 §. För *dop* får aldrig någon avgift tas ut. Också på det sättet har dopet en särställning bland de kyrkliga handlingarna. För övriga kyrkliga handlingar gäller att någon avgift inte får tas ut när de avser någon som tillhör Svenska kyrkan eller, vad gäller *begravning*, någon som vid dödsfallet tillhörde Svenska kyrkan. Beträffande *konfirmation* avser förbudet att ta ut avgift sådana kostnader som täcks av den konfirmationsersättning som behandlas närmare i 9 och 12 §§ i 42 kap. I 9 § anges att när någon deltar i konfirmation som ordnas av en annan församling än hemförsamlingen eller av ett stift ska hemförsamlingen betala konfirmationsersättning till den församling eller det stift som ordnar konfirmationen. Genom 12 § ges kyrkostyrelsen rätt att utfärda närmare bestämmelser om konfirmationsersättningen och om dess storlek. I praktiken innebär bestämmelserna om konfirmationsersättning en möjlighet att ta ut avgift för sådana kostnader som finns vid en lägerkonfirmation som sträcker sig över längre tid än 7 dygn. I konfirmationsersättningen ingår nämligen en ersättning för lägerverksamhet som täcker högst 7 dygn. Detta framgår av 3 § i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2018:7) om clearingbelopp för dop-, vigsel- och begravningsersättning samt konfirmationsersättning.

Beträffande *vigsel* anges i 42 kap. att förbudet mot att ta ut avgift gäller när någon av makarna tillhör Svenska kyrkan.

Bestämmelser om det som kallas clearing, utöver den tidigare nämnda konfirmationsersättningen, finns i 42 kap. 8, 10 och 11 §§. I 8 § behandlas dopet. Om ett dop har ordnats av en annan församling än den som den döpta tillhör har den församling som har ordnat dopet rätt till ersättning från den församling som den döpta tillhör. Vidare gäller att om en präst har anlitats från en annan församling än den där dopet har skett har den församlingen rätt till ersättning från församlingen som den döpta tillhör.

Bestämmelserna i 10 § om clearing av kostnaderna för vigsel är något mer komplexa eftersom det är fråga om två makar som kan tillhöra olika församlingar eller där bara en av dem tillhör Svenska kyrkan. När vigseln ordnas av en församling som ingen av makarna tillhör har primärt den församling som den äldre av makarna tillhör skyldighet att betala ersättning till den församling som ordnat vigseln. Om den äldre av makarna inte tillhör någon församling i Svenska kyrkan svarar den församling som den yngre av makarna tillhör för ersättningen. Även vid vigsel gäller att om en präst från en annan församling än den som ordnar vigseln anlitats så har den prästens församling rätt till ersättning för prästens tjänstgöring.

Bestämmelserna om clearing av kostnader vid begravningsgudstjänst motsvarar dem som gäller vid dop och det är då den församling som den avlidna personen tillhörde vid dödsfallet som är skyldig att betala ersättning till en annan församling som ordnar begravningsgudstjänsten och eventuellt till ytterligare en annan församling där den tjänstgörande prästen är anställd.

Tidigare har noterats att i 42 kap. 12 § anges att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om konfirmationsersättningen och dess storlek. I samma paragraf anges motsvarande beträffande den redovisade ersättningen för dop, vigsel och begravningsgudstjänst. Kyrkostyrelsen har utfärdat sådana bestämmelser. De har ändrats relativt ofta beroende på kostnadsstegringar som medfört ändrade ersättningsbelopp. De nu (2020) gällande bestämmelserna finns i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2020:9) om clearingbelopp för dop-, vigsel- och begravningsersättning samt konfirmationsersättning. Utöver bestämmelser om storleken på clearingbeloppen anges där bland annat att den ersättning det är fråga om ska faktureras och betalas i Svenska kyrkans kollekt- och betalsystem (se 9 §).

Det finns inte, annat än för dop, någon generell bestämmelse om att avgift aldrig får tas ut för kyrkliga handlingar. När det är fråga om en annan kyrklig handling som avser någon som inte tillhör Svenska kyrkan kan en avgift tas ut. Det har funnits direkta bestämmelser om detta. I skrivelsen om strukturfrågor till 2012 års kyrkomöte menade dock kyrkostyrelsen att det får anses följa av den lokala självstyrelsen att avgifter får tas ut om inget annat är föreskrivet (KsSkr 2012:5 s. 154). Även om det inte är reglerat får det ses som självklart att avgifter tas ut enligt för alla enhetliga grunder om församlingen tar ut avgifter av personer som inte tillhör Svenska kyrkan. Det får anses vara ett ärende för kyrkofullmäktige att besluta om avgifter.

Förbud för präst att ta emot ersättning från enskilda

Genom beslut av 2010 års kyrkomöte infördes i 17 kap. 16 a § kyrkoordningen en bestämmelse om ersättning för kyrkliga handlingar av annat slag än de tidigare behandlade. I den nämnda paragrafen sägs att en präst för utförande av en kyrklig handling inte får uppbära arvode eller ekonomisk ersättning från någon annan än en församling i Svenska kyrkan (KsSkr 2010:5, EE 2010:9, KmSkr 2010:11). En bakgrund till denna bestämmelse var diskussioner som förts i massmedia under rubriken ”svarta pengar och vita kuvert” och som handlade om prästers ekonomiska ersättning för kyrkliga handlingar. Avsikten med bestämmelsen var att skapa en ordning där man

kan tillmötesgå medlemmars önskemål om en viss präst och att samtidigt undvika situationer där präster direkt eller genom egna bolag tar emot ersättningar för kyrkliga handlingar av enskilda. Genom bestämmelsen tydliggörs att präster för att utföra kyrkliga handlingar får ta emot arvode eller ekonomisk ersättning endast från församlingar, inte från privatpersoner. Ersättning genom bolag, ekonomisk förening eller liknande är därmed inte heller tillåten.

Trots att det inte är fråga om en direkt bestämmelse finns anledning att i detta sammanhang notera att kyrkostyrelsen har gjort bedömningen att när reseersättning betalas av den församling som ordnar en kyrklig handling till en präst som har förordnats särskilt, har församlingen rätt att i sin tur debitera den enskilde för denna kostnad. Kyrkostyrelsen har alltså inte sett detta som en avgift från den enskilda personen för den kyrkliga handlingen (KsSkr 2012:2 s. 104). Frågan har blivit aktuell därför att det kan bli fråga om relativt höga resekostnader men den enskilda prästen får ju, enligt 17 kap. 16 a §, inte ta emot arvode eller ”ekonomisk ersättning” från någon annan än en församling i Svenska kyrkan.

Församlingsinstruktionen

De bestämmelser som reglerar ekonomiska frågor avseende kyrkliga handlingar kan knappast ses isolerade från andra frågor som gäller hanteringen av de kyrkliga handlingarna ur ett mer pastoralt perspektiv. Det kan därför finnas anledning att när gällande bestämmelser redovisas också ta med något av det som sägs om församlingsinstruktionen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen. Där sägs att församlingsinstruktionen ska innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift vilken omfattar bland annat att fira gudstjänst. De kyrkliga handlingarna är en del av församlingens gudstjänstfirande och ska därmed finnas med i församlingsinstruktionen. Det är inte närmare angivet vad det pastorala programmet ska innehålla utöver att det ska behandla församlingens grundläggande uppgift och därvid ta upp frågor om verksamhet på andra språk än svenska och genom en barnkonsekvensanalys lyfta fram barnets perspektiv. Frågor som rör kyrkliga handlingar för andra än församlingens medlemmar eller betydelsen av att kyrkliga handlingar som avser församlingens medlemmar äger rum i andra församlingar nämns inte särskilt men torde ha en naturlig plats i ett pastoralt program. Detsamma kan sägs om sådant som kyrkliga handlingar för personer som inte tillhör Svenska kyrkan där kyrkoherdens pastorala ställningstaganden och kyrkofullmäktiges avgiftsbeslut utgör olika komponenter. Även frågor om tjänstgöring för andra präster än de som är anställda för församlingen kan finnas med i ett pastoralt program.

4 Redovisning av enkäter i frågor om val av präst

Frågor om val av präst har spelat en framträdande roll under de senaste årens diskussioner i kyrkomötet. Det har inte funnits några undersökningar som redovisat hur man hanterar önskemål om att någon präst som inte är anställd för den församling där en kyrklig handling ska äga rum, ska utföra den kyrkliga handlingen. Det har därför bedömts som angeläget att försöka skaffa en bättre bild av detta.

Två enkätundersökningar har genomförts hösten 2019 för att skaffa mer kunskap om de frågor som behandlas i denna promemoria. Den ena gäller hanteringen av önskemål om att en präst ska leda en kyrklig handling utan att vara anställd i församlingen/pastoratet där handlingen äger rum. Den andra avser i vilken utsträckning det finns önskemål om att kunna välja präst vid en kyrklig handling från dem som

handlingen avser. I båda fallen har enkäterna gjorts inom ramen för den s.k. kyrkbussen som avdelningen för kyrkoliv på kyrkokansliet svarar för.

Frågor om hanteringen av önskemål om en annan präst vid en kyrklig handling än en i församlingen/pastoratet anställd präst ställdes till alla kyrkoherdar. Det var hälften av kyrkoherdarna som besvarade enkäten eller 304 av 613. Mer exakt är det 49,6 procent. Detta innebär ett relativt stort bortfall och svårigheter att dra alltför generella slutsatser. Det kan dock konstateras att det är ett begränsat antal olika kommentarer som återkommer i många svar. Det förefaller sannolikt att den relativt stora samstämmigheten speglar vad skulle präglade svaren från gruppen kyrkoherdar som helhet.

I den andra enkäten svarade 5 165 personer, slumpmässigt utvalda, på frågor om betydelsen för dem att kunna välja präst vid olika kyrkliga handlingar.

Innan resultaten från enkäterna redovisas bör det nämnas att det har gjorts försök att se på hur ofta det förekommer att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet tjänstgör vid en kyrklig handling som avser någon som tillhör församlingen eller en församling inom pastoratet. I kyrkobokföringen finns för varje kyrklig handling "rätt förrättningsförsamling" (hemförsamlingen för den som en kyrklig handling avser), "förrättningsförsamling" och "prästförsamling" (den församling eller det pastorat där prästen är anställd eller, för den som inte är anställd, lokalt kyrkobokförd). En genomgång av samtliga registreringar av kyrkliga handlingar 2018 visar att det utifrån dessa är svårt att få en säker uppfattning om vid hur många kyrkliga handlingar en präst anlitas som inte är anställd i församlingen/pastoratet. Det går att utläsa att vid omkring 7 procent av de kyrkliga handlingarna tjänstgör en präst som är noterad för annan församling än den där den kyrkliga handlingen äger rum. Vad detta egentligen innebär är svårare att veta. Det kan i viss utsträckning vara präster som är kyrkobokförda i församlingen/pastoratet men inte anställda där. I vissa fall finns för ett stort antal kyrkliga handlingar noterat att prästen kommer från en viss annan församling. Det avviker från mönstret i övrigt på ett sådant sätt att det kan misstänkas att det till exempel rör sig om någon som varit anställd på ett vikariat under viss tid.

4.1 Kyrkoherdeenkäten

I det följande redovisas de frågor som ställdes till kyrkoherdarna och de svar som inkom. Frågorna som ställdes till kyrkoherdarna avsåg hur ofta det förekommer önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska leda en dop-, vigsel- eller begravningsgudstjänst. De ger alltså inte svar på vid hur många kyrkliga handlingar det finns sådana önskemål. Svaren på frågor om hur ofta önskemål finns måste naturligtvis bygga på att de svarande utifrån sina erfarenheter gör en så god uppskattning som möjligt av vad som gäller. Det har bedömts att osäkerheten i svaren skulle ha blivit för stor om kyrkoherdarna ombetts ange hur många kyrkliga handlingar av olika som föranlett önskemål om annan präst.

4.1.1 Egna medlemmars önskemål om präst som inte är anställd i församlingen

KsSkr 2021:3
Bilaga 2

Fråga:

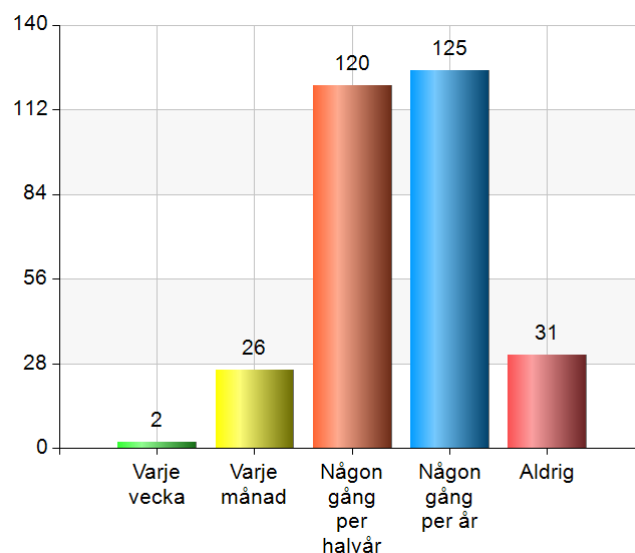
Har det under de senaste 12 månaderna förekommit att någon som tillhör församlingen/pastoratet har haft önskemål om att någon av följande kyrkliga handlingar: dop-, vigsel-, begravningsgudstjänst ska ledas av en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet?

- Dopgudstjänst

	Antal	%
Varje vecka	2	0,7
Varje månad	26	8,6
Någon gång per halvår	120	39,5
Någon gång per år	125	41,1
Aldrig	31	10,2
Total	304	100

Svarsfrekvens

100% (304/304)

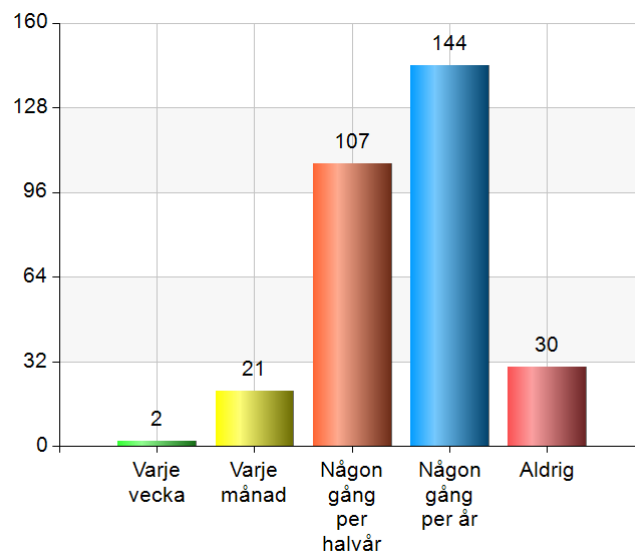


- Vigselgudstjänst

	Antal	%
Varje vecka	2	0,7
Varje månad	21	6,9
Någon gång per halvår	107	35,2
Någon gång per år	144	47,4
Aldrig	30	9,9
Total	304	100

Svarsfrekvens

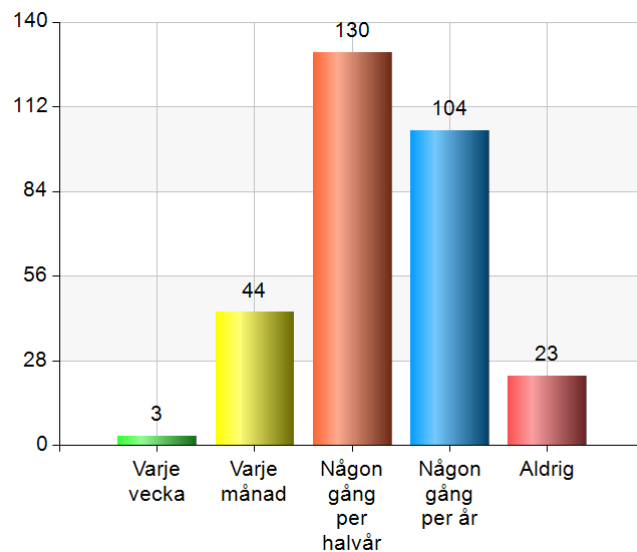
100% (304/304)



- Begravningsgudstjänst

	Antal	%
Varje vecka	3	1
Varje månad	44	14,5
Någon gång per halvår	130	42,8
Någon gång per år	104	34,2
Aldrig	23	7,6
Total	304	100

Svarsfrekvens
100% (304/304)



Det är naturligtvis beroende av församlingens/pastoratets storlek hur ofta det förekommer att någon som tillhör församlingen/pastoratet har haft önskemål om att någon kyrklig handling ska ledas av en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet. Svaren ger ändå information om hur ofta det förekommer och i vilken utsträckning det skiljer sig mellan de olika kyrkliga handlingarna.

”Någon gång per halvår” och ”Någon gång per år” är de båda svarsalternativ som de flesta har valt beträffande alla de tre kyrkliga handlingarna. Om man lägger samman dessa båda svarsalternativ och ”Aldrig” kan man konstatera att önskemål om annan präst vid dop och vigsel inte förekommer mer än högst ett par gånger om året i drygt 90 procent av församlingarna/pastoraten såvitt gäller dop och vigsel. Det är något vanligare vid begravningsgudstjänster där det är i cirka 85 procent av församlingarna/pastoraten som det förekommer önskemål om annan präst ett par gånger per år eller mer sällan. Det är därmed också främst beträffande begravningsgudstjänster det mer frekvent förekommer önskemål om att en annan präst än någon som är anställd i församlingen/pastoratet ska leda gudstjänsten.

4.1.2 Önskemål om präst som inte är anställd i församlingen från andra än församlingsmedlemmar

KsSkr 2021:3
Bilaga 2

Fråga

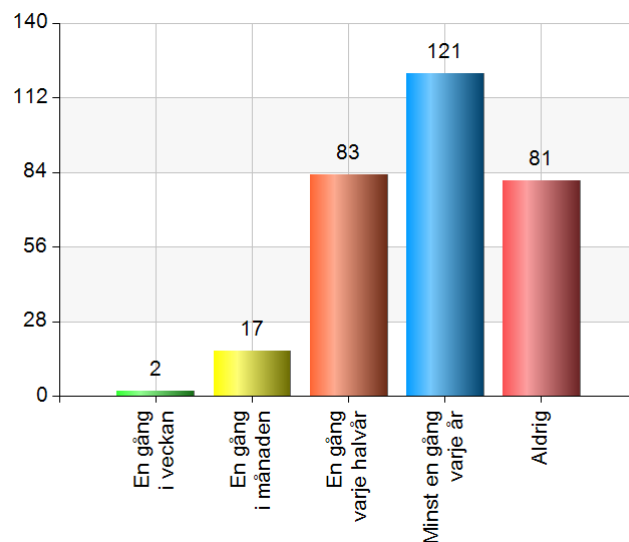
Har det under de senaste 12 månaderna förekommit att någon som är medlem i Svenska kyrkan men tillhör en annan församling/pastorat har haft önskemål om att någon av följande kyrkliga handlingar: dop-, vigsel-, begravningsgudstjänst ska ledas av en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet?

- Dogudstjänst

	Antal	%
En gång i veckan	2	0,7
En gång i månaden	17	5,6
En gång varje halvår	83	27,3
Minst en gång varje år	121	39,8
Aldrig	81	26,6
Total	304	100

Svarsfrekvens

100% (304/304)

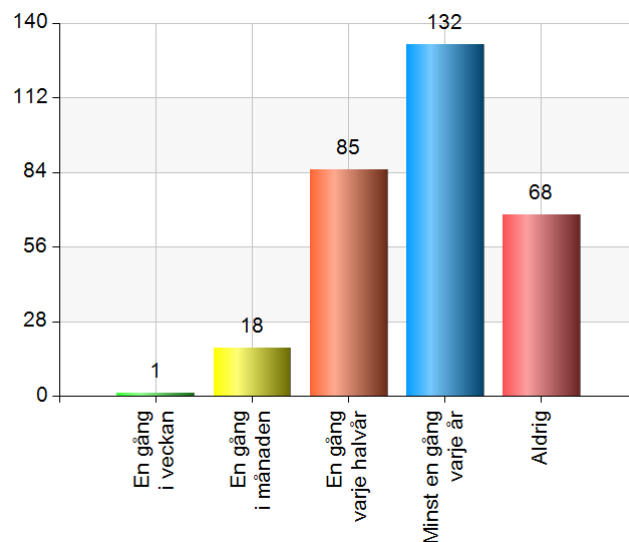


- Vigselgudstjänst

	Antal	%
En gång i veckan	1	0,3
En gång i månaden	18	5,9
En gång varje halvår	85	28
Minst en gång varje år	132	43,4
Aldrig	68	22,4
Total	304	100

Svarsfrekvens

100% (304/304)

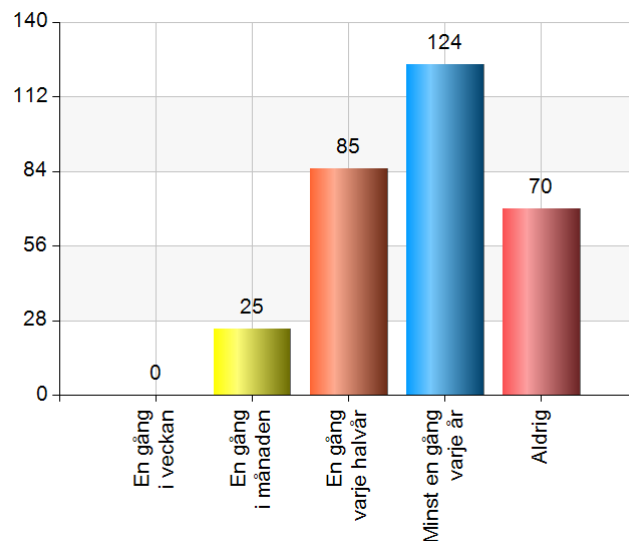


- Begravningsgudstjänst

	Antal	%
En gång i veckan	0	0
En gång i månaden	25	8,2
En gång varje halvår	85	28
Minst en gång varje år	124	40,8
Aldrig	70	23
Total	304	100

Svarsfrekvens

100% (304/304)



Den stora skillnaden i svaren som avser personer som tillhör församlingen eller någon av pastoratets församlingar jämfört med dem som tillhör en annan församling är att det mindre frekvent förekommer önskemål från den sistnämnda kategorin. Detta är förväntat eftersom kyrkliga handlingar i större utsträckning äger rum i den egna församlingen än i andra församlingar. Skillnaden mellan önskemål från församlingsbor och från dem som inte är församlingsbor visar sig främst i antalet som har svarat "aldrig". Vad gäller egna församlingsbor är det från drygt 7 procent beträffande begravningar till 10 procent ifråga om dop som de svarande uppger att det aldrig förekommer önskemål om annan präst än någon som tjänstgör i församlingen/pastoratet. För dem som inte är församlingsbor är det omkring 25 procent som anger att sådana önskemål aldrig förekommer. Det bör noteras att bestämmelserna i 42 kap. om ersättning från hemförsamlingen av kostnader för kyrkliga handlingar avser den situation som frågan i detta fall gäller.

4.1.3 Hantering av önskemål

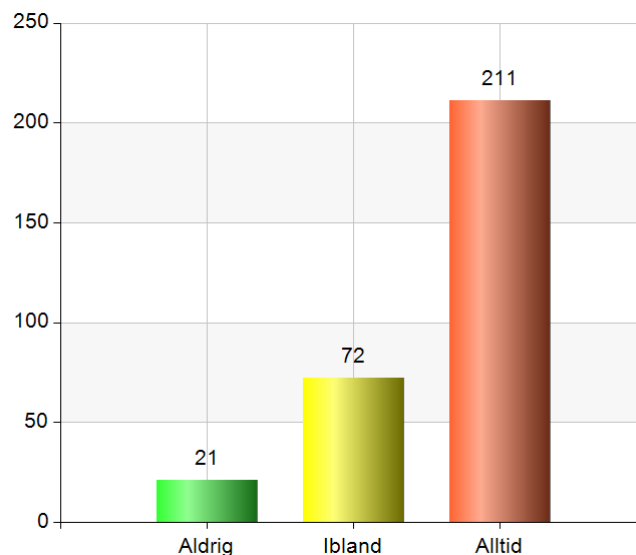
Fråga

I vilken utsträckning tillmötesgår ni önskemål om att en präst som inte är förordnad i församlingen/pastoratet får leda dop-, vigsel-, begravningsgudstjänst?

- Dogudstjänst

	Antal	%
Aldrig	21	6,9
Ibland	72	23,7
Alltid	211	69,4
Total	304	100

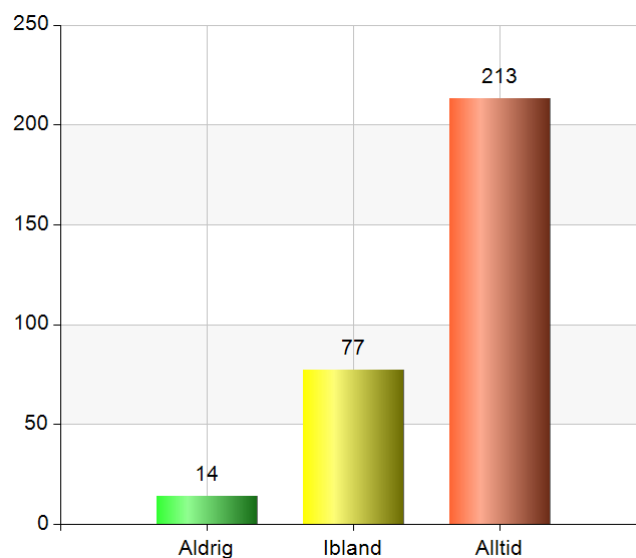
Svarsfrekvens
100% (304/304)



- Vigselgudstjänst

	Antal	%
Aldrig	14	4,6
Ibland	77	25,3
Alltid	213	70,1
Total	304	100

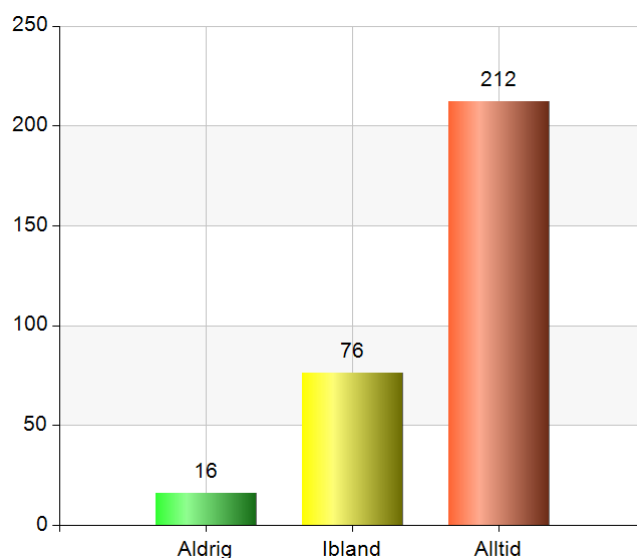
Svarsfrekvens
100% (304/304)



- Begravningsgudstjänst

	Antal	%
Aldrig	16	5,3
Ibland	76	25
Alltid	212	69,7
Total	304	100

Svarsfrekvens
100% (304/304)



Svaren fördelar sig i stort på samma sätt för de tre kyrkliga handlingarna. Det är omkring 70 procent som anger att man alltid tillmötesgår önskemål om att en präst som inte är förordnad i församlingen/pastoratet får leda dop-, vigsel-, eller begravningsgudstjänst och omkring 25 procent som anger "ibland". Alternativet "aldrig" kan ses mot bakgrund av att det är något fler som svarar detta jämfört med andelen som anger att önskemål om annan präst aldrig förekommer.

Det finns sammantaget 99 kommentarer till frågan om man tillmötesgår önskemål om annan präst. De kortfattade kommentarer som lämnades kan i vissa fall vara svåra att tolka. Av nästan alla kommentarer framgår ändå klart att önskemål om att en präst som inte är förordnad i församlingen/pastoratet ska få leda en kyrklig handling tillgodoses. I drygt hälften av de lämnade kommentarerna anges uttryckligen att präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet inte får någon ekonomisk ersättning. Det sägs i flera fall att präster från andra församlingar får leda kyrkliga handlingar om de får göra det inom ramen för sin egen tjänst eller om de gör det ideellt. I ett antal fall noteras särskilt att man själv har tillräckligt med präster och därför inte ser anledning att betala ersättning till en präst som kommer utifrån.

Det noteras i några få kommentarer att samtidigt som huvudregeln är att präster som inte är anställda i församlingen/pastoratet inte får ekonomisk ersättning kan i vissa situationer göras undantag från detta. I ett fall sägs att präst i aktiv tjänst får leda kyrkliga handlingar inom ramen för sin ordinarie tjänst alternativt utan ersättning men att "pensionerad präst som tjänstgjort i pastoratet eller bor här ersätts regelmässigt". I övrigt framgår inte tydligt när undantag kan göras från huvudregeln.

I ett antal fall går inte säkert att sluta sig till om man betalar ersättning eller inte. Det anges i några kommentarer att det är kyrkoherden som avgör om en präst utifrån kan leda en kyrklig handling men om kyrkoherdens ställningstagande också innefattar frågor om ekonomisk ersättning framgår inte. I några kommentarer anges skäl för att en präst som inte är förordnad i församlingen/pastoratet kan leda en kyrklig handling. Det framgår dock inte om det samtidigt är skäl för att betala ersättning till prästen ifråga. Exempel på kommentarer är följande:

"Vid önskemål om två- eller flerspråkig kompetens som inte finns representerad i församlingen."

”Dop- och vigselgudstjänster: Präst i släkten eller bekantskapskretsen. Begravningsgudstjänst: Pastoral skäl, ofta anknytning till tidigare kontakt.”

”Liten församling, brukar därför gå att ta ställning och bejaka önskemål från fall till fall. Oftast finns en anledning som är möjlig att bejaka.”

”Då församlingsbor önskar någon av de nyligen pensionerade prästerna.”

”När det finns en personlig koppling.”

”Efter samtal med kyrkoherde som gör en pastoral bedömning.”

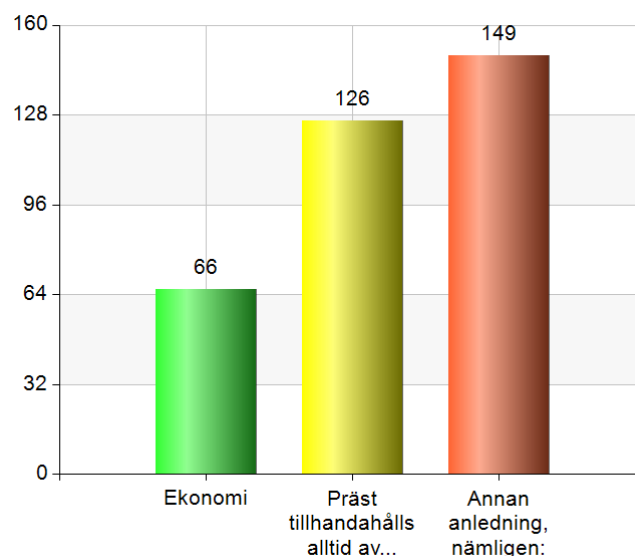
4.1.4 Anledningar till avslag

Fråga

Vilket/vilka är anledningarna till att ni avslår ett önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet får leda dop-, vigsel-, begravningsgudstjänsten?

	Antal	%
Ekonomi	66	21,7
Präst tillhandahålls alltid av församlingen/pastoratet	126	41,4
Annan anledning, nämligen:	149	49
Total	341	112,2

Svarsfrekvens
100% (304/304)



Det kan noteras att även de som har svarat att de alltid tillmötesgår önskemål om att en präst som inte är förordnad i församlingen/pastoratet får leda kyrkliga handlingar har svarat på frågan om anledningar till att de avslår önskemål. Detta hör samman med enkätens konstruktion. Det bidrar till att det blir mindre tydligt hur det förhåller sig än om bara den mindre och mer adekvata gruppen som inte alltid tillgodoser önskemål hade svarat. Att alla har svarat har medfört att i de 132 kommentarerna finns i huvudsak bara konstateranden om att man inte avslår en begäran. Den stora grupp som svarat ”annan anledning” består i huvudsak av de som behövt fylla i enkäten på denna punkt trots att de egentligen aldrig avslår önskemål om präst som inte tjänstgör i församlingen/pastoratet. När det anges skäl för avslag är det i de flesta fall fråga om att det finns önskemål om ekonomisk ersättning som inte tillmötesgås av församlingen/pastoratet.

Det finns ett begränsat antal kommentarer som behandlar frågan om avslag av ett önskemål på andra än ekonomiska grunder. Några kommentarer gäller prästerna som önskemålen avser. I ett par fall sägs att avslag kan bero på att önskade personer inte är behöriga. Det talas också om ”problempräster” eller att någon synes ha gjort det till en ”affärsidé” att tjänstgöra vid kyrkliga handlingar. Exempel på enstaka kommentarer om skäl för avslag som mer tar upp sådant som rör det pastoral handhavandet av de kyrkliga handlingarna är följande:

”Vi vill verka för att förankringen och därmed möjligheten till uppföljning behålls inom pastoratet.”

”Efter samtal med kyrkoherden där det inte finns pastorala skäl till att prästen har den kyrkliga handlingen.”

”Församlingsbyggande.”

”Om de inte tidigare följt de pastorala riktlinjerna.”

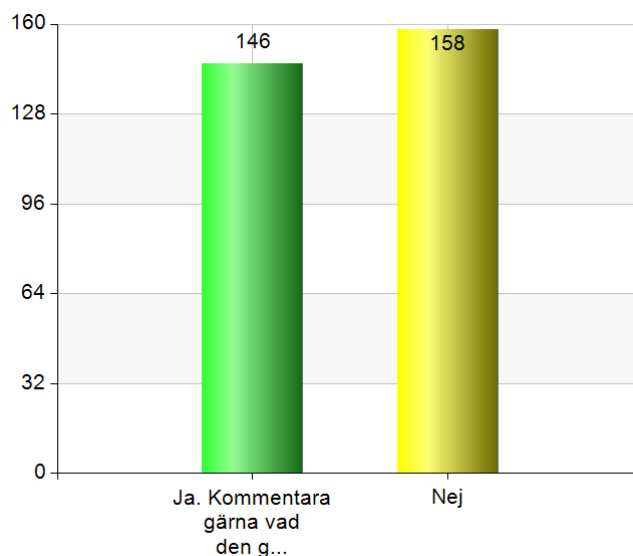
4.1.5 Policy/riktlinjer

Fråga

Har ni policy/riktlinjer/principbeslut om hur ni ska hantera önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska leda en kyrklig handling?

	Antal	%
Ja. Kommentara gärna vad den gäller och vem som beslutar om den:	146	48
Nej	158	52
Total	304	100

Svarsfrekvens
100% (304/304)



Det är ungefär halva antalet av de som svarat som säger att man har en policy och halva antalet som svarat nej på frågan. De 135 kommentarer som har lämnats pekar på att det kan variera mycket vad man menar med att man har en policy.

Det vanligaste kommentaren är att det är kyrkoherden som fattar beslut. Det sägs dock inte samma sak i alla kommentarer som anger kyrkoherden som beslutande. I vissa fall framhävs att det är fråga om kyrkoherdens ansvarsområde och detta möjligen i motsats till frågan om det finns någon fastställd policy. Det skulle då betyda att frågan om huruvida en viss präst, oavsett anställning, kan leda en kyrklig handling i församlingen hör hemma inom kyrkoherdens genom kyrkoordningen givna egna ansvar som hen hanterar självständigt. I några fall talas om att kyrkoherden beslutar på delegation. Eftersom frågan om ekonomisk ersättning har en framträdande roll finns det skäl att tro att den frågan behövs som en tolkningsnyckel till åtminstone en del av kommentarerna om kyrkoherden som beslutande. Det framstår visserligen inte alltid klart men det synes åtminstone till en del vara på det sättet att den delegation som har getts till kyrkoherden avser att kunna förordna och betala ersättning till utifrån kommande präster som svarar för att leda någon kyrklig handling.

I några fall talas om att kyrkorådet har fattat policybeslut. I en kommentar sägs att detta utgör en del av församlingsinstruktionen och det kan då förstås på samma sätt som församlingsinstruktionen, där sådant som hör till kyrkorådets respektive kyrkoherdens ansvarsområden kan sammanfogas till en helhet med hänsyn taget till hur

beslut fattas om församlingsinstruktionen. I andra fall kan det vara mera oklart hur man ser på ansvarsfördelningen när det talas om att kyrkorådet har beslutat om en policy där det sägs att som regel bör pastoratets präster brukas för kyrkliga handlingar men att det i varje enskilt fall delegeras till kyrkoherden att fatta beslut i individuella ärenden. Det som inte alltid står är om det som kyrkorådet fattat beslut om bara gäller frågor om det utgår ersättning även för det fall en kyrklig handling skulle kunna tas om hand av någon av de egna prästerna. Det torde förekomma att man räknar med ett vidare beslutsområde för kyrkorådet som innefattar ställningstaganden, oavsett ekonomiska frågor, om präster som inte är anställda i församlingen kan tjänstgöra vid kyrkliga handlingar.

Ett antal kommentarer tar upp det som också redovisas i andra kommentarer om att man i regel bejakar att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet kan tjänstgöra men att det inte utgår någon ekonomisk ersättning. I några framhålls att pastorala riktlinjer som tillämpas i församlingen meddelas präster som kommer utifrån.

4.2 Allmän enkät

Den fråga gällande önskan att välja präst som besvarades av 5 165 personer var följande: ”Hur viktigt är det för dig att du i följande situationer får välja den präst du vill ha även om prästen inte arbetar i din kyrka?”

Frågan ställdes beträffande de tre kyrkliga handlingarna dop, vigsel och begravning. I det följande redovisas svaren först samlat för samtliga svarande, därefter följer uppdelningarna av de svarande i åldersgrupper, efter kön och med hänsyn till om de tillhör Svenska kyrkan eller inte. Det är de svarande som har angivit om de är medlemmar eller inte.

4.2.1 Samlat svar från alla deltagande

I samband med att du bokar ett dop (Alla)

Svarsalternativ	Antal	Procent
Inte alls viktigt	1 144	22,1 %
Inte särskilt viktigt	448	8,7 %
Varken viktigt eller oviktigt	1 354	26,2 %
Ganska viktigt	1 245	24,1 %
Mycket viktigt	974	18,9 %
Totalt	5 165	100 %

I samband med att du bokar en vigsel (Alla)

Svarsalternativ	Antal	Procent
Inte alls viktigt	1 075	20,8 %
Inte särskilt viktigt	365	7,1 %
Varken viktigt eller oviktigt	1 147	22,2 %
Ganska viktigt	1 230	23,8 %
Mycket viktigt	1 348	26,1 %
Totalt	5 165	100 %

I samband med att du bokar en begravning (Alla)

Svarsalternativ	Antal	Procent
Inte alls viktigt	1 012	19,6 %
Inte särskilt viktigt	351	6,8 %
Varken viktigt eller oviktigt	1 129	21,9 %
Ganska viktigt	1 260	24,4 %
Mycket viktigt	1 413	27,4 %
Totalt	5 165	100 %

Det är ingen stor skillnad på hur de svarande ser på angelägenheten av att kunna välja präst i relation till vilken kyrklig handling det är fråga om, men det skiljer sig ändå något åt. Ett sätt att se skillnaden är att räkna fram ett medelvärde utifrån att det första svarsalternativet ”Inte alls viktigt” ges värdet 1 och att alternativen får värden upp till 5 för det sista alternativet ”Mycket viktigt”. Ju högre medelvärde blir ju angelägnare är det att kunna välja präst vid en kyrklig handling. Resultatet av en beräkning av medelvärden blir följande.

Dop	3,09
Vigsel	3,27
Begravning	3,33

Det blir ett stigande värde som innebär att de svarande ser det som mest viktigast att kunna välja präst vid begravning. Skillnaden mellan vigsel och begravning är väldigt liten medan val av präst vid dop bedöms som minst viktigt.

Om man för samman de tre första svaren, ”Inte alls viktigt”, ”Inte särskilt viktigt” och ”Varken viktigt eller oviktigt” som innebär att frågan i huvudsak *saknar betydelse* för dem medan alternativen ”Ganska viktigt” och ”Mycket viktigt” innebär att möjligheten att välja präst kan ses som *betydelsefull* får man följande resultat.

	Dop	Vigsel	Begravning
Saknar betydelse	57 %	50,1 %	48,2 %
Betydelsefull	43 %	49,9 %	51,8 %

Skillnaden mellan de olika kyrkliga handlingarna finns också här. En slutsats kan vara för att omkring hälften av de svarande är det av betydelse att kunna välja präst.

4.2.2 Fördelning på åldersgrupper

I samband med att du bokar ett dop (Ålder)

Svarsalternativ	Ålder 16–24		Ålder 25–34		Ålder 35–44	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	148	21,9%	209	21,5 %	184	20,0 %
Inte särskilt viktigt	64	9,5 %	76	7,8 %	88	9,6 %
Varken viktigt eller oviktigt	207	30,7 %	285	29,3 %	247	26,8 %
Ganska viktigt	131	19,4 %	221	22,7 %	209	22,7 %
Mycket viktigt	125	18,5 %	182	18,7 %	193	21,0 %
Total	675	100 %	973	100 %	921	100 %
Medelvärde	3,03		3,09		3,15	

Svarsalternativ	Ålder 45–54		Ålder 55–64		Ålder 65+	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	206	22,6 %	157	23,2 %	240	23,8 %
Inte särskilt viktigt	87	9,5 %	52	7,7 %	81	8 %
Varken viktigt eller oviktigt	218	23,9 %	159	23,5 %	238	23,6 %
Ganska viktigt	225	24,7 %	172	25,4 %	287	28,5 %
Mycket viktigt	175	19,2 %	137	20,2 %	162	16,1 %
Total	911	100 %	677	100 %	1008	100 %
Medelvärde	3,08		3,12		3,05	

I samband med att du bokar en vigsel (Ålder)

Svarsalternativ	Ålder 16–24		Ålder 25–34		Ålder 35–44	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	141	20,9 %	198	20,3 %	171	18,6 %
Inte särskilt viktigt	61	9,0 %	62	6,4 %	69	7,5 %
Varken viktigt eller oviktigt	170	25,2 %	240	24,7 %	215	23,3 %
Ganska viktigt	145	21,5 %	206	21,2 %	216	23,5 %
Mycket viktigt	158	23,4 %	267	27,4 %	250	27,1 %
Total	675	100 %	973	100 %	921	100 %
Medelvärde	3,17		3,29		3,33	

Svarsalternativ	Ålder 45–54		Ålder 55–64		Ålder 65+	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	193	21,2 %	146	21,6 %	226	22,4 %
Inte särskilt viktigt	70	7,7 %	45	6,6 %	58	5,8 %
Varken viktigt eller oviktigt	182	20,0 %	141	20,8 %	199	19,7 %
Ganska viktigt	210	23,1 %	169	25,0 %	284	28,2 %
Mycket viktigt	256	28,1 %	176	26,0 %	241	23,9 %
Total	911	100 %	677	100 %	1008	100 %
Medelvärde	3,29		3,27		3,25	

I samband med att du bokar en begravning (Ålder)

Svarsalternativ	Ålder 16–24		Ålder 25–34		Ålder 35–44	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	141	20,9 %	187	19,2 %	167	18,1 %
Inte särskilt viktigt	55	8,1 %	58	6,0 %	68	7,4 %
Varken viktigt eller oviktigt	189	28,0 %	241	24,8 %	227	24,6 %
Ganska viktigt	128	19,0 %	235	24,2 %	224	24,3 %
Mycket viktigt	162	24,0 %	252	25,9 %	235	25,5 %
Total	675	100 %	973	100 %	921	100 %
Medelvärde	3,17		3,32		3,32	

Svarsalternativ	Ålder 45–54		Ålder 55–64		Ålder 65+	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	178	19,5 %	136	20,1 %	203	20,1 %
Inte särskilt viktigt	73	8,0 %	42	6,2 %	55	5,5 %
Varken viktigt eller oviktigt	173	19,0 %	139	20,5 %	160	15,9 %
Ganska viktigt	229	25,1 %	174	25,7 %	270	26,8 %
Mycket viktigt	258	28,3 %	186	27,5 %	320	31,7 %
Total	911	100 %	677	100 %	1008	100 %
Medelvärde	3,35		3,34		3,45	

En uppdelning har gjorts i sex åldersgrupper. På motsvarande sätt som tidigare redovisats har medelvärden beräknats och i det här fallet förts in på sista raden i tabellerna.

De skillnad som visade sig mellan hur man ser på vikten av att välja präst utifrån vilken kyrklig handling det gäller återfinns naturligtvis också här. I stort sett gör också alla åldersgrupper samma gradering av de kyrkliga handlingarna och vikten av att kunna välja präst. Man kunde ha tänkt att det skulle funnits en större skillnad mellan åldersgrupperna med hänsyn till vilken personlig betydelse olika kyrkliga handlingar kan tänkas ha för dem. Någon betydelse kan det ändå tänkas ha när man ser på det som är ytterligheterna. Lägst medelvärde har val av präst vid dop för åldersgruppen 16–24 år och högst medelvärde val av präst vid begravning för åldersgruppen 65 år +.

4.2.3 Fördelat på kvinnor och män

I samband med att du bokar ett dop (Kön)

Svarsalternativ	Kvinna		Man	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	429	16,9 %	715	27,3 %
Inte särskilt viktigt	197	7,7 %	251	9,6 %
Varken viktigt eller oviktigt	634	24,9 %	720	27,5 %
Ganska viktigt	694	27,3 %	551	21,0 %
Mycket viktigt	590	23,2 %	384	14,7 %
Totalt	2 544	100 %	2 621	100 %
Medelvärde	3,32		2,86	

I samband med att du bokar en vigsel (Kön)

Svarsalternativ	Kvinna		Man	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	399	15,7 %	676	25,8 %
Inte särskilt viktigt	168	6,6 %	197	7,5 %
Varken viktigt eller oviktigt	514	20,2 %	633	24,2 %
Ganska viktigt	651	25,6 %	579	22,1 %
Mycket viktigt	812	31,9 %	536	20,5 %
Totalt	2 544	100 %	2 621	100 %
Medelvärde	3,51		3,04	

I samband med att du bokar en begravning (Kön)

Svarsalternativ	Kvinna		Man	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	380	14,9 %	632	24,1 %
Inte särskilt viktigt	144	5,7 %	207	7,9 %
Varken viktigt eller oviktigt	499	19,6 %	630	24,0 %
Ganska viktigt	651	25,6 %	609	23,2 %
Mycket viktigt	870	34,2 %	543	20,7 %
Totalt	2 544	100 %	2 621	100 %
Medelvärde	3,58		3,09	

När uppdelning av de svarande görs utifrån kön framträder en något större skillnad mellan de svarande än vid uppdelning på ålder. Det är genomgående för de svarande kvinnorna som det är av större betydelse att kunna välja präst vid en kyrklig handling än det är för männen.

4.2.4 Fördelat på medlem och inte medlem**I samband med att du bokar ett dop (Medlem/inte medlem)**

Svarsalternativ	Medlem		Inte medlem	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	442	14,1 %	702	34,6 %
Inte särskilt viktigt	321	10,2 %	127	6,3 %
Varken viktigt eller oviktigt	796	25,4 %	558	27,5 %
Ganska viktigt	927	29,5 %	318	15,7 %
Mycket viktigt	653	20,8 %	321	15,8 %
Totalt	3 139	100 %	2 026	100 %
Medelvärde	3,33		2,72	

I samband med att du bokar en vigsel (Medlem/inte medlem)

Svarsalternativ	Medlem		Inte medlem	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	401	12,8 %	674	33,3 %
Inte särskilt viktigt	245	7,8 %	120	5,9 %
Varken viktigt eller oviktigt	639	20,4 %	508	25,1 %
Ganska viktigt	905	28,8 %	325	16,0 %
Mycket viktigt	949	30,2 %	399	19,7 %
Totalt	3 139	100 %	2 026	100 %
Medelvärde	3,56		2,83	

I samband med att du bokar en begravning (Medlem/inte medlem)

Svarsalternativ	Medlem		Inte medlem	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Inte alls viktigt	381	12,1 %	631	31,1 %
Inte särskilt viktigt	231	7,4 %	120	5,9 %
Varken viktigt eller oviktigt	607	19,3 %	522	25,8 %
Ganska viktigt	925	29,5 %	335	16,5 %
Mycket viktigt	995	31,7 %	418	20,6 %
Totalt	3 139	100 %	2 026	100 %
Medelvärde	3,61		2,9	

Det synes rimligt att betydelsen av att kunna välja präst vid en kyrklig handling är en mer personligt berörande och angelägen fråga för den som tillhör Svenska kyrkan än för den som inte är medlem. Den skillnaden framträder också tydligt även om man kunde ha tänkt att skillnaden skulle kunnat vara ännu större. Om man gör den tidigare uppdelningen i att frågeställningen ”Saknar betydelse” eller är ”Betydelsefull” för gruppen medlemmar i Svenska kyrkan får man följande resultat.

	Dop	Vigsel	Begravning
Saknar betydelse	49,7 %	41 %	38,8 %
Betydelsefull	50,3 %	59 %	61,2 %

Inte oväntat är det av större betydelse för den del av de svarande som tillhör Svenska kyrkan att kunna välja präst vid en kyrklig handling än det är för svarsgruppen som helhet. Ordningen i angelägenhetsgrad mellan de olika kyrkliga handlingarna är dock densamma.

5 Överväganden

Frågor som rör clearingen av kostnaderna för kyrkliga handlingar hör till det som mest frekvent har behandlats av kyrkomötet alltsedan kyrkoordningen tillkom och därtill bestämmelsen om förbud för präster att ta emot ersättning från andra än församlingar sedan den bestämmelsen infördes. Utöver att det visar ett engagemang för frågeställningarna kan de återkommande diskussionerna peka på att det finns betydande svårigheter att finna lösningar som tillgodoser alla intressen.

Systemet för ersättning av kostnader för kyrkliga handlingar (clearingen)

Det som gäller i fråga om ersättning för kostnader avseende kyrkliga handlingar finns reglerat i 42 kap. kyrkoordningen och i kyrkostyrelsens beslut om clearingbelopp för dop- vigsel- och begravningsgudstjänster samt konfirmationsersättning. Den mer begränsade omfattningen av den obligatoriska clearingen som fanns när det första beslutet fattades har, som framgår närmare av den bifogade historiken, successivt utvidgats så att den omfattar de fyra kyrkliga handlingarna dop, konfirmation, vigsel och begravning. Utvidgningen har också skett på det viset att stiftet finns med vad gäller konfirmation och att, också ifråga om konfirmation, det utgår ersättning även för dem som tillhör Svenska kyrkan men inte någon församling i Sverige. På detta sätt har systemet blivit i stort sett heltäckande.

Den nämnda utvidgningen av clearingsystemet till det som nu gäller avslutades med de beslut som fattades av 2010 års kyrkomöte på grundval av utredningen *Ersättning för kyrkliga handlingar* och mer direkt utifrån kyrkomötets skrivelse till kyrkomötet med samma benämning. Utredningen prövade ett antal alternativa modeller för clearingsystemets utformning men fann inte skäl att föreslå någon grundläggande förändring av systemets uppbyggnad.

Efter detta har det bara gjorts vissa redigeringsändringar i bestämmelserna samt att det genom kyrkostyrelsens beslut blivit obligatoriskt att fakturera och betala ersättningen för kyrkliga handlingar i Svenska kyrkans kollekt- och betalsystem.

Utjämningsutredningen prövade, som redovisades i betänkandet *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, om clearingen kunde infogas i det ekonomiska utjämningsystemet men såg inte detta som en möjlig ordning. Utredningen anförde följande som får bedömas gälla fortfarande (s. 252).

Vår samlade bedömning är att det inte finns förutsättningar att inkludera clearingsystemet i det ekonomiska utjämningsystemet på ett bra sätt som skulle kunna vinna allmän acceptans. Det kräver schabloniseringar som utifrån hittills vunna erfarenheter sannolikt kommer att leda till nya diskussioner om orättvisor i många enskilda fall. I detta, som i många andra sammanhang, går det inte att konstruera ett perfekt system.

I utredningsbetänkandet pekades också på att kyrkostyrelsen till 2012 års kyrkomöte redovisade resultat från en utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar, KsSkr 2012:2, Tre enkäter hade skickats ut: en till alla kyrkoherdar, en till 500 präster som inte är anställda i en församling och en till stiftens jurister. Kyrkostyrelsen konstaterade att enkätresultatet inte gav stöd för några mer genomgripande förändringar av gällande reglering. Det har visserligen gått några år sedan enkäten genomfördes men den avsåg ändå samma system för clearing som det som nu gäller. Härtill kommer att remissvaren på utjämningsutredningen mycket tydligt pekar i precis samma riktning. I skrivelsen 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* redovisade kyrkostyrelsen utfallet från remissbehandlingen av utjämningsutredningen. Där framgår (s. 114) att av dem som besvarade remissen, som skickades bland

annat till alla ekonomiska enheter och till stiftens, var det 88 procent som instämde i utredningsförslaget att inga ändringar skulle göras i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning av kostnader för kyrkliga handlingar. Det var bara 4 procent som sa nej till det förslaget och fyra procent som sa ja efter viss justering. Sammantaget visar detta att även när gällande clearingsystem hade varit i bruk ytterligare några år så var det en överväldigande majoritet som ställde sig bakom förslaget att inte göra några förändringar.

När man ser till senare års diskussioner i kyrkomötet är det inte heller det clearingsystem som regleras i 42 kap. kyrkoordningen som har tagits upp. Det finns inga indikationer på att det bör göras ändringar i bestämmelserna i kyrkoordningen utan de synes fungera väl. En annan sak är, som framgår av ett par kommentarer vid remissbehandlingen av utjämningsutredningen, att det från några håll kan finnas synpunkter på ersättningsbeloppens storlek. Detta rubbar dock inte slutsatsen att det clearingsystem som efter kyrkoordningens tillkomst har justerats på flera punkter fram till det som nu gäller inte bör ändras. Det bör inte göras förändringar i brett accepterade ordningar utan mycket goda skäl och sådana finns inte i detta fall.

Val av präst

Den fråga som har diskuterats de senaste åren, till skillnad mot vad som gäller clearingsystemet generellt, gäller möjligheten för enskilda kyrkomedlemmar att välja präst som ska tjänstgöra vid en kyrklig handling. Den frågan har sin grund i huvudsak i beslutet av 2010 års kyrkomöte att en präst inte får uppbära arvode eller ekonomisk ersättning från någon annan än en församling i Svenska kyrkan, 17 kap. 16 a §. Arvode eller ekonomisk ersättning vid dop kunde inte heller tidigare tas emot från en enskild person eftersom det fanns ett förbud sedan kyrkoordningens tillkomst att ta ut någon avgift för dop. Konfirmationen har en särskild karaktär på det sättet att den genomförs under längre och inte som de andra kyrkliga handlingarna vid ett tillfälle, även om det i handhavandet av en kyrklig handling ingår kontakter och samtal som går utöver det enskilda gudstjänsttillfället. Den förändring som följde av den nya 17 kap. 16 a § var att en enskild person inte längre kunde betala ett arvode till en präst för en vigsel eller för en begravningsgudstjänst. Ändringen hade en tydlig bakgrund i en massmedial diskussion i det som kallades ”svarta pengar och vita kuvert”. Det var en diskussion som ställde Svenska kyrkan i en dålig dager.

De frågor som senare har diskuterats och som har gällt inskränkningar i enskilda personers möjlighet att välja präst vid en kyrklig handling fanns med redan när beslutet fattades om att en präst inte får uppbära arvode eller ekonomisk ersättning annat än från en församling. Det framgår tydligt genom ett par citat från yttranden som andra utskott gav till ekonomi- och egendomsutskottet som hade att bereda den skrivelse från kyrkostyrelsen där förslaget till ändring i kyrkoordningen lades fram. Gudstjänstutskottet framhöll i sitt yttrande 2010:2y att den tradition som kan finnas med en ”familjeprest” måste kunna finnas kvar och att regleringen måste utformas så att den upplevs svara mot medlemmarnas behov.

Utskottet ser med viss oro att det kan komma att uppstå problem när den präst som anlitas inte är anställd vare sig i den församling där de som begär den kyrkliga handlingen är bosatta eller i den församling där denna ska äga rum. I ett sådant fall får den senare församlingen ökade kostnader och kan då välja att i stället hänvisa till den egna församlingens präster.

Tillsyns- och uppdragsutskottet menade i sitt yttrande 2010:3y att förslaget borde medföra att två oönskade företeelser kunde stoppas, nämligen präster med privata

kyrkliga handlingar som affärsidé och ersättningar som riskerar att undanhållas från beskattning.

Vi anser att det finns grundläggande teologiska motiv till förslaget. En präst förfogar inte över vigningstjänsten för privat verksamhet, den ska utövas i och för församlingen. Alla kyrkliga handlingar är gudstjänster och de ska därmed inte vara frikopplade från församlingen. Förslaget medför att de präster som tjänstgör vid kyrkliga handlingar i regel kommer att arbeta direkt på församlingens uppdrag även om de inte i vanliga fall är anställda av församlingen. Detta ökar kyrkoherdens möjligheter att bedriva den tillsyn över församlingens verksamhet som åligger honom eller henne.

Samtidigt framhöll tillsyns- och uppdragsutskottet nödvändigheten av ett pastoralt förhållningssätt där kyrkoherdarna inser hur viktigt det är för många människor att en viss präst får tjänstgöra vid kyrkliga handlingar. Ekonomi- och egendomsutskottet återgav i sina överväganden huvudpunkterna i de yttranden som hade lämnats från de båda andra utskotten och föreslog att förslaget som kyrkostyrelsen hade lagt fram skulle antas av kyrkomötet. Samtidigt som ekonomi- och egendomsutskottet pekade på att kyrkostyrelsen i sin skrivelse förordat en generös tillämpning av bestämmelserna citerade man något som kyrkostyrelsen därtill hade sagt. ”Vidare kan varken enskilda medlemmars eller en annan församlings önskemål vara tvingande i dessa situationer.”

Det som har diskuterats efter att kyrkoordningen ändrades vid 2010 års kyrkomöte fanns alltså i huvudsak med redan när beslutet om ändringen fattades. De båda enkäter som redovisats tidigare syftar till att belysa ett förhållande som inte fanns med vid beslutstillfället, nämligen i vilken utsträckning det ses som viktigt att kunna välja präst vid kyrkliga handlingar, och ett förhållande som inte kunde belysas när beslutet fattades, nämligen hur frågor hanteras som hör samman med önskemål från församlingsbor att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska tjänstgöra vid en kyrklig handling.

De svar som redovisas i fråga om vikten för enskilda att kunna välja präst pekar på att det ganska viktigt eller mycket viktigt för en stor andel att kunna välja präst. Det är genomgående av något mindre betydelse vid dop och mest angeläget vid begravning. Det är viktigare för dem som tillhör Svenska kyrkan att kunna välja präst än för befolkningen som helhet. Bland dem som tillhör Svenska kyrkan har 50,1 procent svarat att det är ganska eller mycket viktigt att kunna välja präst vid dop, 59 procent har svarat det samma beträffande vigsel och 62,1 procent för begravning. Det är ju i störst utsträckning de som tillhör Svenska kyrkan som berörs av de kyrkliga handlingarna och ser man till de ekonomiska aspekterna är det dessa som betalar kyrkoavgift och av vilka ingen avgift får ta ut för någon kyrklig handling. Resultatet av enkäten pekar på vikten att det finns en medveten hållning i församlingarna i frågor om möjligheten att välja präst vid kyrkliga handlingar.

I de flesta fall avser önskemål att kunna välja präst de präster som är anställda i församlingen/pastoratet. Såvitt framgår av kyrkoherdeenkäten är det inte så ofta förekommande att det finns önskemål om en präst som kommer så att säga utifrån. För dop och vigsel finns önskemål i mindre än tio procent av församlingarna oftare än någon gång om året eller någon gång per halvår. Det är lika vanligt att det aldrig finns önskemål av detta slag. Det finns önskemål om annan präst något mer vid begravningar. Här finns alltså en överensstämmelse mellan vad som framkommer i kyrkoherdeenkäten och i svaren från allmänheten.

Det framkom redan vid den enkätundersökning som kyrkostyrelsen redovisade resultatet av vid 2012 års kyrkomöte att det fanns en tveksamhet bland kyrkoherdarna att förordna en präst utifrån och betala ersättning för tjänstgöring vid en kyrklig handling när man hade egna präster att tillgå. Detta bekräftas av den nu genomförda enkäten där det är frågan om ekonomisk ersättning som lyfts fram som det huvudsakliga skälet för att inte anlita en präst som kommer utifrån.

När man ser på vilka kostnader som det medför för en församling eller ett pastorat att förordna en präst och betala ersättning för en kyrklig handling kan konstateras att det rör sig om små belopp. För den händelse det förekommer så sällan som någon gång per halvår eller någon gång om året rör det sig om vad som måste vara försumbara belopp för en församling eller ett pastorat. Kyrkostyrelsen har funnit att en enskild kan debiteras för resekostnaden när församlingen/pastoratet som förordnar en präst behöver betala reseersättning. Kostnaden är alltså det direkta arvudet till prästen. Utgångspunkten för vad det är fråga om bör tas i gällande clearingbelopp enligt SvKB 2018:7. Dessa får anses bygga på en rimlig beräkning av kostnaden för arbetet. Det blir då fråga om 1 250 kronor vid ett dop eller en vigsel och 1 680 kronor vid en begravningsgudstjänst. I den enkät som kyrkostyrelsen redovisade till 2012 års kyrkomöte hade frågor ställts till 500 präster som inte var anställda i församling eller pastorat. Många av dessa ville inte ha något arvode när de svarade för en kyrklig handling. När man sammantaget ser till storleken på de belopp det gäller, frekvensen av önskemål om att anlita en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet och dessa prästers syn på frågan om arvode borde de ekonomiska frågorna i regel inte spela någon framträdande roll för möjligheterna att välja präst vid kyrkliga handlingar. I de relativt få fall där önskemålen om en annan präst är mer frekventa, vilket bör gälla större församlingar/pastorat, kan det råda något andra förutsättningar.

Frågor vem som ska tjänstgöra vid en kyrklig handling är primärt en pastoral fråga där kyrkoherden utifrån sitt i kyrkoordningen givna uppdrag att leda församlingens verksamhet måste ha det avgörande ordet. Med detta sagt kan samtidigt konstateras att den specifika frågan om möjligheten för enskilda att få önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska tjänstgöra vid en kyrklig handling också kan rymma frågor av ekonomisk betydelse. Renodlar man ansvarsfördelningen kan därmed sägas att det måste till ett möte mellan de båda ansvarslinjerna för att komma till fram till hur frågor om att arvoda präster som kommer utifrån vid tjänstgöring vid en kyrklig handling som avser någon av församlingens medlemmar ska hanteras. En aspekt på församlingsinstruktionen är att den är uttryck för den nödvändiga "samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete".

De diskussioner som har uppstått efter beslutet att en präst bara får ta emot ekonomisk ersättning från en församling för utförande av en kyrklig handling fanns med redan när beslutet fattades. Det hade då ett brett stöd vid remissbehandlingen och det finns inget som indikerar att det stödet inte finns kvar. Det som tillkommit med den enkät som nu genomförts med svar från 5 000 personer varav 60 procent tillhörde Svenska kyrkan, visar att det för omkring hälften av de svarande är ganska eller mycket viktigt att kunna välja präst vid en kyrklig handling. För dem som tillhör Svenska kyrkan rör det sig vid begravingar om drygt 60 procent. Trots att det i huvudsak blir fråga om val av präst anställd i församlingen/pastoratet torde i inte så få fall även finnas önskemål om en annan präst. Hur ofta det gäller är inte möjligt att ange. Det står dock klart att sådana önskemål i regel tillgodoses.

Det har i kyrkomötet funnits förslag om att frånga beslutet från 2010 och göra det möjligt för präster som leder en kyrklig handling men inte gör det inom ramen för sin anställning direkt eller indirekt kunna få ekonomisk ersättning från en enskild. Samtidigt som en generös hållning från berörda församlingars sida förordades när

beslutet togs stod det klart att det kunde uppstå situationer där enskilda personers önskemål inte kunde tillgodoses. Detta kan naturligtvis bli fallet utifrån andra förhållanden än de som gäller ekonomiska ersättningar. Exempelvis arbetsplaneringen i en församling torde medföra att enskildas önskemål ibland måste stå tillbaka. Även om man skulle ändra bestämmelserna så att enskilda kan betala för en kyrklig handling kan det rimligen inte bli fråga om en rätt att besluta om vem som ska tjänstgöra vid en kyrklig handling i en viss församling. Det är kyrkoherden som har ansvaret för detta.

I enkäten till kyrkoherdarna ställdes en fråga om huruvida det finns policy/riktlinjer/principbeslut beträffande önskemål om att en präst som inte är anställd i församlingen/pastoratet ska leda en kyrklig handling. Närmare hälften av de svarande kyrkoherdarna svarade ja på den frågan. Såvitt framgår av kommentarerna är det mindre vanligt att det finns några brett förankrade och genomarbetade riktlinjer. I någon enstaka kommentar anges att frågan finns med i församlingsinstruktionen. Behovet av riktlinjer kan sägas variera med hur ofta önskemål om annan präst förekommer. De diskussioner som förekommit i kyrkomötet pekar på att det finns behov av en genomarbetad hållning. I församlingsinstruktionen ska finnas ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift där frågor om de kyrkliga handlingarna måste finnas med. Det bör finnas goda skäl för att i arbetet med församlingsinstruktionen ha med frågor om vad som gäller beträffande tjänstgöring vid kyrkliga handlingar för andra präster än de som är anställda i församlingen/pastoratet. Det förhållandet att kyrkoherden genom sitt ledarskap ytterst avgör vem som tjänstgör vid en viss kyrklig handling innebär inte att det inte finns behov av en bredare diskussion av vad som principiellt och med hänsyn till frågor om eventuell ekonomisk ersättning bör gälla. Det är en fråga som är av betydelse för många av församlingens medlemmar. Församlingsinstruktionen utfärdas av domkapitlet och är ett instrument för biskopens och domkapitlet tillsyn. Detta talar också för att frågor om hur man hanterar önskemål om att andra än församlingens/pastoratets egna präster tjänstgör vid kyrkliga handlingar, bör behandlas i församlingsinstruktionen. Det saknas skäl att närmare reglera detta. Det är en fråga som får hanteras av dem som lokalt och i stiftet har ansvaret för arbetet med församlingsinstruktionen.

Sammantaget leder dessa överväganden till att det inte bör göras några ändringar i gällande bestämmelser. De motiv som ledde fram till att en präst bara får uppbära arvode eller ekonomisk ersättning för utförande av en kyrklig handling från en församling kvarstår oförändrade. Det som finns anledning att lyfta fram är behovet av en medveten och brett förankrad hållning för vad som ska gälla beträffande tjänstgöring för andra än församlingens/pastoratets präster vid kyrkliga handlingar. Det hör samman med de lokala pastorala riktlinjerna för arbetet med de kyrkliga handlingarna och därmed också med hur önskemål från församlingens medlemmar hanteras. Det är inte frågor som bör regleras via kyrkoordningen men som bör uppmärksammas av dem som bär ansvar för tillsynen över hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift.

Bilaga

Clearing av kostnader för kyrkliga handlingar m.m.

KsSkr 2021:3
Bilaga 2

Tillkomst, förändringar och diskussioner

Före kyrkoordningen

När kyrkoordningen utarbetades angavs i direktiven för utredningsarbetet att clearing av kostnaderna för kyrkliga handlingar behövde belysas. Som en bakgrund för detta lyftes fram beslut från kyrkomötet 1995. Vid det kyrkomötet behandlade andra kyrkolagsutskottet i betänkandet 2KL 1995:3 bland annat ett motionsförslag om ekonomiskt stöd via kyrkofonden när en församling svarade för en kyrklig handling för någon som inte var församlingsbo. Det första som utskottet betonade var att särskilt dopet har en sådan betydelse att det inte borde medföra kostnader för någon enskild oavsett bosättning i församlingen eller inte. Utskottet menade att ett clearing-system mellan pastorat spelade en avgörande roll i det sammanhanget. Man pekade på att det inom Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund (nu Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation) pågick ett arbete för att åstadkomma ett väl fungerande clearingsystem. Detta system, som byggde på en frivillig anslutning, hade först gällt en clearing av begravningskostnader. Det var relativt många som hade anslutit sig. Det pågick från Församlings- och pastoratsförbundets sida ett arbete avseende clearing av kostnaderna också för vigsel och dop. Andra kyrkolagsutskottet menade att ett sådant clearingsystem skulle ha förutsättningar ”att på ett förhållandevis enkelt sätt tillgodose pastoratskrav på ekonomisk kompensation för tjänster som utförs för icke-församlingsbor”. Utskottet såg positivt på att ett sådant clearingsystem utvecklades och bedömde detta som en bättre lösning än en reglering genom kyrkofonden. Därför borde Centralstyrelsen på olika sätt stödja Församlings- och pastoratsförbundets arbete för att åstadkomma ett brett och väl fungerande rikstäckande clearingsystem för kyrkliga handlingar. I enlighet med utskottets förslag gav kyrkomötet Centralstyrelsen till känna det som utskottet hade anfört.

Vid kyrkoordningens tillkomst – omfattningen av obligatorisk clearing

Det som har redovisats ovan fanns alltså med när arbetet med kyrkoordningen påbörjades. Det kom att gälla nya förutsättningar när den tidigare regleringen av Svenska kyrkan genom lagstiftning i huvudsak ersattes av bestämmelser i en inomkyrkligt beslutad kyrkoordning. I fråga om clearing var en viktig förändring att clearing av kostnaderna för det som hör till den lagreglerade begravningsverksamheten togs in i begravningslagen (1990:1144). Den tidigare frivilliga clearing av kostnaderna på detta område blev därmed obligatorisk. Det har skett ytterligare förändringar i och med att det numera samma begravningsavgift gäller för alla kyrkliga begravningshuvudmän i hela landet.

I Svenska kyrkans centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1999:3 med förslaget till kyrkoordning föreslogs en obligatorisk clearing av kostnaderna för begravningsgudstjänster men inga bestämmelser om clearing av kostnader för övriga kyrkliga handlingar, alltså dop, konfirmation och vigsel. Det förhållandet att clearing av kostnaderna för begravningsgudstjänsten som helhet redan på frivillig väg hade nått en stor omfattning var av betydelse i sammanhanget. När det fanns en obligatorisk clearing av kostnaderna för begravningsgudstjänsten i övrigt menade man att det fanns en förväntan att det inte heller skulle finnas kostnader för dödsboet avseende begravningsgudstjänsten. Det bedömdes också som administrativt förhållandevis enkelt för den som svarade för begravningsgudstjänsten att fakturera även kostnader för begravningsgudstjänsten när kostnaderna för det som hörde till begravningsverksamheten måste faktureras.

Viktiga skäl för att inte föreslå en kyrkoordningsreglerad clearing av kostnaderna för andra kyrkliga handlingar än begravningsgudstjänsten var att det skulle leda till en relativt omfattande administrativ hantering men samtidigt vara av begränsad ekonomisk betydelse. Förslaget i kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte och var detsamma som hade funnits i det utredningsbetänkande som låg till grund för skrivelsen. Det var en stor majoritet som i remissbehandlingen av utredningsförslaget som hade sagt ja till hela det kapitel där bland annat avgifter för kyrkliga handlingar behandlades. Det gällde närmare 80 procent av de svarande. Det fanns dock ett antal remissinstanser som menade att det borde vara en obligatorisk clearing av kostnaderna även för andra kyrkliga handlingar än begravningsgudstjänsten. Detta togs också upp två motioner när kyrkomötet fattade beslut om kyrkoordningen. I de båda motionerna förespråkades att det obligatoriska clearingsystemet skulle omfatta även dop och vigsel. Konfirmationen berördes inte.

Det blev ingen förändring i förhållande till Centralstyrelsens förslag. Andra kyrkolagsutskottet, som beredde kyrkomötets beslut om kyrkoordningen, anslöt sig till Centralstyrelsens överväganden och kyrkomötet följde utskottet.

Vid kyrkoordningens tillkomst – avgifter och rätt att få del av kyrkliga handlingar

Diskussionerna om clearing av kostnaderna för kyrkliga handlingar hade kopplingar till andra bestämmelser i kyrkoordningen som rörde de kyrkliga handlingarna. En sådan fråga var rätten att få del av kyrkliga handlingar. I det här sammanhanget gäller det medlemmar Svenska kyrkan. Det fanns och finns också diskussioner och bestämmelser som gäller möjligheten för dem som inte tillhör Svenska kyrkan att få del av kyrkliga handlingar. Den saken har dock ingen egentlig bäring på frågorna om clearing.

I 2 kap. 1 § kyrkoordningen angavs ursprungligen, och sägs fortfarande i de övergripande bestämmelserna om församlingens uppgifter, att det finns särskilda bestämmelser om församlingens skyldighet att tillhandahålla dop, konfirmation, vigsel och begravningsgudstjänst. De särskilda bestämmelserna om denna skyldighet har förändrats under årens lopp.

I den av 1999 års kyrkomöte beslutade kyrkoordningen fanns bestämmelserna om rätt och möjlighet att få del av kyrkliga handlingar i 42 kap. *Avgifter och uppbörd*. Bestämmelserna kan därmed sägas ha varit infogade i mer av ett ekonomiskt än ett pastoralt sammanhang. Om dop fanns bara angivet att någon avgift inte fick tas ut. Som ovan noterats var detta i linje med vad som uttalades redan vid 1995 års kyrkomöte. De alltsedan kyrkoordningens tillkomst oförändrade bestämmelserna om vem som kan döpas finns i 19 kap. Där sägs i 2 § att ett barn *får* döpas när dess vårdnadshavare begär att barnet ska döpas till kyrkans tro och en vuxen när han eller hon begär att bli döpt till kyrkans tro och vill leva med församlingen i Kristi gemenskap. I 3 § görs inskränkningen att den som redan är döpt inte får döpas igen.

Beträffande konfirmation angavs (42 kap. 7 §) en *rätt* att delta i konfirmation för den som tillhör Svenska kyrkan. Det krävdes ”synnerliga skäl” för att inte medge deltagande i konfirmation, vilket innebär att det måste vara fråga om något som kan ske i enstaka undantagsfall och måste bygga på mycket speciella omständigheter. Vidare angavs att det inte fick tas ut någon avgift när konfirmationen skedde i den egna församlingen men om det var fråga om en annan församling fick den församlingen ta ut en avgift. Oförändrade grundläggande bestämmelser vem som får konfirmeras finns i 20 kap. där det i 2 § sägs att den som är döpt, tillhör Svenska kyrkan och själv begär det får konfirmeras. Motsvarande gäller också den som tillhör en kyrka med vilken Svenska kyrkan har särskilda ekumeniska relationer.

I fråga om vigsel angavs (42 kap. 8 §) på motsvarande sätt som beträffande konfirmation en rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning för som tillhör Svenska kyrkan om inte synnerliga skäl hindrade det. I den församling som någon av de blivande makarna tillhörde fick inte någon avgift tas ut, men om vigseln skedde i någon annan församling fick den församlingen ta ut en avgift. Eftersom den kyrkliga vigseln innefattar att ingå äktenskap i enlighet med vad som föreskrivs i äktenskapsbalken (1987:530) har aldrig i kyrkoordningens kapitel om vigsel, 24 kap., funnits några motsvarande bestämmelser om vem som får vigas som i fråga om dop och konfirmation. Några särskilda så att säga kyrkligt motiverade villkor finns alltså inte.

Möjligheten att ta ut en avgift när vigseln avsåg personer som inte tillhörde församlingen togs fram som ett skäl när man vid 1999 års kyrkomöte avvisade att en obligatorisk clearing av kostnaderna för vigsel. Det gällde främst i relation till kostnader som kunde uppstå för församlingar med särskilt populära som ”vigselkyrkor”. Det talades även möjligheten att sådana församlingar skulle kunna få s.k. strukturbidrag. Ett bidrag inom ramen för det ekonomiska utjämningsystemet som kunde ges i vissa fall för strukturellt betingade kostnader.

När det gällde begravningsgudstjänst var bestämmelserna utformade på lite annat sätt. Först angavs i 42 kap. 9 § att dödsboet hade rätt till begravningsgudstjänst i den församling som den avlidne tillhörde, om inte synnerliga skäl hindrar det. Då fick ingen avgift tas ut. Därefter sades i 10 § att dödsboets hade rätt till en begravningsgudstjänst inom en annan församling än den som den avlidne tillhörde vid dödsfallet, om inte synnerliga skäl hindrade det. Vidare stadgades att dödsboet inte betalade någon avgift, men den församling som den avlidne tillhörde skulle ersätta den andra församlingen för detta. Kyrkostyrelsen bemyndigades att fastställa beloppets storlek.

Fortsatta diskussioner – vidgning av reglerad clearing

När andra kyrkolagsutskottet vid 1995 års kyrkomöte behandlade clearingfrågor räknande man med, som tidigare har redovisats, att det skulle gå att genomföra clearing av kostnader för kyrkliga handlingar ”på ett förhållandevis enkelt sätt”. Denna förmodan och kanske förhoppningen får sägas ha jävats av den kommande utveckling som medförde att frågor relaterade till clearingsystem hör till dem som återkommit frekvent i kyrkomötet. Under de tio första åren på 2000-talet var det bara kyrkomötet 2006 som inte behandlade clearingsfrågor med anledning av motioner eller skrivelser från kyrkostyrelsen. Även därefter har vid flera tillfällen motioner väckts på detta område.

Det som först aktualiserades var clearingsystemets omfattning. Till 2000 års kyrkomöte återkom två motioner om clearing av kostnader för dop. Beträffande vigsel fanns vid det tillfället bara en motion om rätt till avgiftsfri vigsel i någon av kontrahenternas konfirmationskyrka. Kyrkomötets beslut bereddes av ekonomi- och egendomsutskottet i dess betänkande EE 2000:4. Utskottet ansåg att det var för tidigt att ändra bestämmelserna i kyrkoordningen men menade samtidigt att starka skäl talade för en framtida ordning där dopgudstjänsten skulle ingå i ett clearingsystem mellan församlingarna. Läronämnden såg i sitt yttrande över motionerna (2000:3) en tydlig skillnad mellan å ena sidan Svenska kyrkan som öppen för alla dem som vill tillhöra den och de bestämmelserna om avgifter för kyrkliga handlingar på annan ort än inom den egna territorialförsamlingen. ”De pastorala svårigheter som uppstår i sådana fall skadar kyrkans trovärdighet. Det uppfattas som stötande att kyrkoavgiften inte anses täcka sådana kostnader.” Utskottet tog också på eget initiativ upp clearing av kostnader för andra kyrkliga handlingar och föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra en grundlig genomlysning av frågor om avgifter och clearing mellan

församlingarna i samband med kyrkliga handlingar. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag-

Till kyrkomötet 2001, innan kyrkostyrelsen hunnit fullgöra det föregående år givna uppdraget, kom dels en motion med förslag om clearing av kostnader för vigsel och en med förslaget att clearingen skulle gälla alla kyrkliga handlingar. I enlighet med ekonomi- och egendomsutskottets förslag i betänkandet EE 2001:8 avslog kyrkomötet de båda motionerna. Motivet var att ett utredningsarbete hade påbörjats.

Följande år förelåg en skrivelse från kyrkostyrelsen (KsSkr 2002:9) om avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar. Där föreslogs bestämmelser i kyrkoordningen om obligatorisk clearing av kostnader för dop och vigsel och om obligatorisk konfirmationsersättning. I de övergripande motiveringarna för sitt förslag knöt kyrkostyrelsen uttryckligen an till det yttrande som läronämnden hade avgivit vid kyrkomötet 2000. Kyrkostyrelsen angav att clearing av kostnader för kyrkliga handlingar har sin upprinnelse i att kyrkotillhörigheten avser Svenska kyrkan och inte enbart en specifik församling och att det fanns en förväntan att kyrkliga handlingar skulle ske kostnadsfritt för dem som tillhör kyrkan oavsett var de befinner sig.

Vid 2002 års kyrkomöte fanns förutom kyrkostyrelsens skrivelse tre motioner som avsåg clearingen. En av dessa avsåg clearing av kostnader av vigselgudstjänst, vilket redan var tillgodosett i skrivelsen. En annan motion ville att det skulle fixeras i kyrkoordningen en viss procentandel av basbelopp som skulle utgå som konfirmationsersättning. Den tredje motionen förespråkade införande av en konfirmationspeng som skulle följa konfirmanden även när konfirmation ordnades av ett stift eller någon annan organisation. I enlighet med ekonomi- och egendomsutskottets förslag i betänkandet EE 2002:2 biföll kyrkomötet i sak kyrkostyrelsens förslag och avslog de tre motionerna. I sina överväganden om konfirmandpeng menade utskottet att regleringen i kyrkoordningen bara skulle avse en typ av kostnadsutjämning mellan församlingar men framhöll samtidigt att det var angeläget att även de som deltog i konfirmation ordnad av ett stift eller någon annan organisation fick ett ekonomiskt stöd motsvarande konfirmationsersättningen. I de på detta sätt aktualiserade frågorna kring avgifter och kostnaderna för konfirmation låg ett frö ur vilket kommande diskussioner växte fram.

Med beslutet av 2002 års kyrkomöte hade en obligatorisk clearing införts avseende kostnader för de fyra kyrkliga handlingarna dop, konfirmation, vigsel och begravning. Det som hade efterfrågats på denna punkt vid kyrkoordningens tillkomst och tiden närmast därefter hade därmed tillgodosetts med råge. Konfirmationsersättningen hade nämligen inte i någon större utsträckning funnits med i föregående diskussioner men infördes genom kyrkomötets beslut. Som redan har framgått medförde dock inte beslutet 2002, trots att det tillgodosåg det som tidigare hade efterfrågats, att diskussionerna upphörde.

Fortsatta diskussioner – justeringar av delar i clearingsystemet

I första hand konfirmationsersättningen, men även vissa andra frågor, kom upp till fortsatta diskussioner åren efter beslutet om clearing av kostnaderna för alla kyrkliga handlingar. I betänkandet EE 2003:5 behandlade ekonomi- och egendomsutskottet två motioner. Den ena, motion 2003:91, syftade till att clearingsystemet skulle omfatta även vad som kallades ”stiftelsekyrkor”, alltså kyrkor som inte är församlingskyrkor. Utskottet pekade på att i den mån en församling väljer att nyttja en stiftelsekyrka för en kyrklig handling gäller clearingbestämmelserna. Utskottet var inte berett att föreslå några ändringar i kyrkoordningen med hänvisning till den korta tid de då gällande bestämmelserna hade varit i bruk. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets

förslag att avslå motionen. I den andra motionen, 2003:83, föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att se över frågan om ”konfirmandersättningen”. Det fanns en viss koppling till den förstnämnda motionen eftersom även motionen om konfirmationsersättning tog upp frågor som rörde andra kyrkor än församlingskyrkor. Inte minst var det fråga om att konfirmationsersättningen borde gälla vid lägerkonfirmation på stiftsgårdar där i många fall ungdomar med särskilda behov deltog. Vidare pekades på att församlingarna agerade olika i frågan om att ge ekonomiskt stöd till dem som deltog i lägerkonfirmation på stiftsgårdar. Utskottet menade att det var olyckligt att församlingarna hanterade konfirmationsfrågan på olika sätt. Även i detta fall pekade utskottet på att gällande bestämmelserna om konfirmationsersättning gällt mycket kort tid. Kyrkomötet följde emellertid inte utskottets beslutsförslag utan biföll motion 2003:83.

Det uppdrag som kyrkostyrelsen fick av 2003 års kyrkomöte att se konfirmationsersättningen ledde fram till att ett förslag till ändringar i kyrkoordningen lades fram året därpå, KsSkr 2004:8. Det innebar i huvudsak att konfirmationsersättning skulle utgå även när ett stift ordnar konfirmation och när en församling eller ett stift ordnar konfirmation i samverkan med någon annan. Kyrkostyrelsens skrivelse jämte fyra motioner om konfirmationsersättning behandlades av kyrkorättsutskottet i dess betänkande 2004:2. I en motion, 2004:92, föreslogs att det inte skulle göras någon förändring beträffande konfirmationsersättningen och att kyrkostyrelsens förslag skulle avslås. Övriga tre motioner innehöll olika förslag till justering av bestämmelserna. Det gällde, motion 2004:8, regler för hur stor del av konfirmandundervisningen konfirmanden ska ha deltagit i för att clearing skall gälla och att clearing skall gälla även om konfirmanden väljer att inte konfirmeras, vilka clearingbelopp som skulle gälla vid lägerverksamhet vid konfirmation (motion 2004:68) samt en mer detaljerad reglering för när konfirmationsersättning skulle utgå (motion 2004:93). Kyrkomötet beslöt att ändra kyrkoordningen i enlighet med kyrkostyrelsens förslag och därtill bifölls motion 2004:8 medan övriga motioner avslog. Bifallet till motionen ifråga innebar att kyrkostyrelsen fick i uppdrag ”att utarbeta regler för hur stor del av konfirmandundervisningen konfirmanden skall ha deltagit i för att clearing skall gälla och att clearing skall gälla även om konfirmanden väljer att inte konfirmeras.” Kyrkorättsutskottet hade föreslagit avslag på motionen (Kr 2004:2). Såvitt framgår av diskussionerna vid 2004 års kyrkomöte var det i första hand möjligheten för ungdomar att kunna delta i konfirmandundervisningen utan att konfirmeras och utan att därför drabbas av avgifter som var det viktigaste motivet för att motionen bifölls.

Kyrkostyrelsen återkom till 2005 års kyrkomöte med ett förslag till ändringar i kyrkoordningen baserat på det uppdrag som styrelsen hade fått från kyrkomötet (KsSkr 2005:11). I de nya bestämmelserna, vilka kyrkomötet beslutade att anta, innehöll ett uttryckligt förbud mot att ta ut någon avgift av konfirmanden oavsett om den egna församlingen, en annan församling eller ett stift ordnade konfirmationen. Förbudet avsåg bara de kostnader som motsvarades av konfirmationsersättningen, alltså kostnader för undervisning och ett begränsat antal lägerdygn. Det tydliggjordes att för sådant som gick utöver detta kunde en avgift tas ut. Bestämmelserna om konfirmationsersättning och förbud mot avgifter från enskilda skulle gälla även vid avbruten konfirmation.

Utredning om ersättning för kyrkliga handlingar

Efter ett uppehåll år 2006 återkom clearingfrågorna till 2007 års kyrkomöte genom två motioner. I den ena (2007:26) föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda möjligheten att utvidga det obligatoriska clearingsystemet, så att det skulle bli

möjligt att utan särskild kostnad anlita präst och musiker som inte var anställd i den församling där den kyrkliga handlingen ägde rum. En utgångspunkt i motionen var det i massmedia hade uppmärksammats att präster fick betalt av enskilda personer för kyrkliga handlingar. Det gällde primärt när en präst anlätades som inte var anställd i den församling där den kyrkliga handlingen ägde rum. Clearingsystemet var inte utformat så att kostnaden för prästen togs om hand inom ramen för detta i annat fall än när prästen var anställd där den kyrkliga handlingen ägde rum. Den andra motionen (2007:54) gällde konfirmationsersättning för utlandssvenskar. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att lägga fram en nationell lösning vid konfirmandundervisning för utlandssvenskar. Motionärerna lyfte fram problem i fråga om vem som skulle stå för kostnaderna när någon som var bosatt i utlandet deltog i konfirmationsläger på sommaren i Sverige. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande med anledning av de båda motionerna (EE 2007:4) å ena sidan att de skulle avslås, men å andra sidan lade utskottet fram förslag som ändå får sägas ha tillgodosett motionärernas önskemål. Utskottet föreslog nämligen att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att dels tillsätta en utredning med syfte att skapa ett ändamålsenligt regelverk som minimerade de problem som belystes i motion 2007:26 och dels att snarast vidta nödvändiga åtgärder för att lösa de finansieringsproblem som belystes i motion 2007:54.

Med hänvisning till 2007 års kyrkomötets beslut tillsatte kyrkostyrelsen i oktober 2008 en utredning som skulle avse en genomgripande översyn av clearingsystemet i dess helhet, dess syfte och konstruktion. I detta skulle innefattas hur den gällande ordningen uppfattades av församlingar och medlemmar. Utredningen skulle förutsättningslöst se på clearingsystemet och vara fri att finna andra modeller.

Förslag med anledningen av uppdraget från 2007 års kyrkomöte att snarast vidta åtgärder för att lösa finansieringsproblem som hörde samma med utlandssvenskars konfirmation fanns i kyrkostyrelsens skrivelse till 2008 års kyrkomöte om ändringar i kyrkoordningen, KsSkr 2008:4. Där föreslogs en ny bestämmelse som innebar att i de fall en konfirmand tillhör Svenska kyrkan men saknar församlingstillhörighet i Sverige skulle den nationella nivån för svara konfirmationsersättningen. Kyrkomötet fattade beslut om en ändring i kyrkoordningen av denna innebörd.

Innan utredningen om översyn av clearingsystemet hade tillsatts väcktes fyra motioner gällande clearing och konfirmationsersättning vid 2008 års kyrkomöte. Två av dem gällde konfirmationsersättningen. I den ena av dessa (2008:31) föreslogs en översyn av clearingsystemet i syfte att det skulle uppmuntra till fler än fyra lägerdygn. I den andra (2008:66) föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att lägga fram förslag till ändring av kyrkoordningen så att konfirmationsersättning från hemförsamlingen skulle utgå även för de konfirmander som inte deltar i konfirmationsgudstjänsten. I motion 2008:34 föreslogs viss ändring av clearingsystemet vid begravningsgudstjänster. Den fjärde motionen (2008:62) innehöll ett helt nytt förslag, nämligen ett clearingsystem som skulle ge barn och ungdomar samma möjlighet till kvalitativ undervisning i orgelspel oberoende av i vilket pastorat de bodde. I enlighet med vad ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i betänkandet EE 2008:3 avslög kyrkomötet de fyra motionerna men uppdrog samtidigt åt kyrkostyrelsen att i den planerade utredningen om clearingsystemet beakta vad utskottet hade anfört om konfirmationsersättningen och om clearing vid begravningsgudstjänster.

Vid kyrkomötet 2009, alldeles i slutskedet av utredningens arbete, väcktes en motion (2009:68) med förslaget att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att till 2010 års kyrkomöte föreslå regler för hur kostnaderna för dop och vigsel i utlandsförsamling kunde regleras inom Svenska kyrkans clearingsystem. Motionen avslögs med hänvisning det pågående utredningsarbetet.

Resultatet av det utredningsarbete som kyrkostyrelsen på kyrkomötets uppdrag låtit genomföra lades fram i betänkandet *Ersättning för kyrkliga handlingar* (Svenska kyrkans utredningar 2009:3).

I betänkandet presenterades fem olika modeller för clearing i framtiden. De spände över ett vitt fält av olika möjligheter:

1. Bibehållande av gällande system utan större förändringar, men med tillägget att det skulle bli möjligt att anlita och ekonomiskt ersätta en präst som inte tjänstgjorde i förrättningsförsamlingen.
2. En modell som visade hur en detaljreglering av clearing kunde ske.
3. I en modell förenklades clearing till att bli mycket schablonartad.
4. En modell innebar att clearingsystemet avskaffades helt.
5. Den sista modellen tog upp en annan infallsvinkel, nämligen att låta clearing bli en komponent i utjämningsystemet.

Utredningen förordade den första modellen men föreslog samtidigt några ändringar. Det var alltså inte fråga om grundläggande förändringar av clearingsystemet utan det utan detta var i princip oförändrat till sin uppbyggnad. En förändring som föreslogs var att clearingsystemet skulle ge möjlighet till ekonomisk ersättning till församling när prästen anlitas från annan församling än förrättningsförsamlingen. Därigenom kunde tre kyrkliga enheter bli involverade i clearingsituationen. Utredningen framhöll detta som en lösning som skulle bli enkel att tillämpa för att komma bort från privata ersättningar och ändå i möjligaste mån tillgodose medlemmarnas önskemål vad avser val av präst.

När utredningen talade om att ”komma bort från privata ersättningar” hörde det samman med de tidigare redovisade diskussionerna och ett förslag som utredningen lade fram och som inte direkt gällde clearingsystemet som sådant. Utredningen föreslog att präster endast skulle få rätt att ta emot ersättning från församlingar för kyrkliga handlingar. Man såg detta som ett radikalt förslag, som skulle ge en tydlig signal. ”Vigningstjänsten innebär inte att präst, med stöd av denna, kan ’sälja’ tjänster privat.” För alla kyrkliga handlingar där en präst fick ersättning sin medverkan föreslogs att det skulle ske genom anställning eller förordnande i enskilt fall. I annat fall skulle en präst inte ha rätt att ta betalt för en kyrklig handling.

I ett par andra omdiskuterade frågor tog utredningen också ställning. Utredningen fann att utlandskyrkan inte kunde infogas i clearingsystemet. Man konstaterade att utlandssvenskar hade rätt till kyrkliga handlingar i Sverige och pekade på att det inte fanns någon bestämmelse om att det skulle ske utan avgift för vigsel och begravningsgudstjänst. Därmed menade man att den församling där dessa kyrkliga handlingar ägde rum hade rätt att ta ut en avgift. För ekumeniska sammanhang såsom Borgå-överenskommelsen framhöll man att denna inte har ekonomiska överväganden som någon grund i själva överenskommelsen. Därför skulle medlemmar i dessa kyrkor betala avgift för kyrkliga handlingar i Svenska kyrkan.

Vidare föreslog utredningen att konfirmationsersättningen till stiftet skulle tas bort eftersom den är av liten omfattning samt att det skulle tydliggöras i kyrkoordningen att konfirmationsersättningen från nationell nivå till de församlingar i Sverige där utlandssvenska konfirmeras, är ett ekonomiskt bidrag och inte clearing.

Efter remissbehandling lade kyrkostyrelsen till 2010 års kyrkomöte fram förslag på grundval av utredningen i skrivelsen KsSkr 2010:5 *Ersättning för kyrkliga handlingar*. Förslagen i skrivelsen överensstämde i allt väsentligt med det som utredningen hade föreslagit. I sina inledande överväganden anslöt sig kyrkostyrelsens till utredningens förslag att det som kallades modell 1, alltså i princip den redan gällande ordningen. Kyrkostyrelsens noterade ”att remissopinionen är i det närmaste odelat positiv till den föreslagna ordningen”. Motsvarade notering gjordes också i fråga om

remissopinionen beträffande förslaget att det inte skulle vara tillåtet för en präst att ta emot arvode eller annan ekonomisk ersättning för en kyrklig handling från någon annan än en församling inom Svenska kyrkan. Samtidigt som kyrkostyrelsen förordade en generös tillämpning av de nya bestämmelserna konstaterade man att varken enskilda medlemmars eller en annan församlings önskemål vara tvingande i dessa situationer.

På tre punkter innehöll kyrkostyrelsens skrivelse i sak andra förslag till ändringar i kyrkoordningen utredningen hade gjort. Den första avsåg utlandssvenskars kostnader för kyrkliga handlingar. Kyrkostyrelsen föreslog till skillnad från utredningen att kyrkliga handlingar för utlandssvenskar som är medlemmar i Svenska kyrkan alltid ska tillhandahållas avgiftsfritt av församlingarna i Sverige.

Den tredje punkten gällde konfirmationsersättningen från nationell nivå när någon som inte tillhör en församling i Sverige konfirmeras. På denna punkt föreslog kyrkostyrelsen ingen förändring. Det innebar att utredningsförslaget att stiftet inte skulle få någon ersättning avvisades och att benämningen konfirmationsersättning behölls.

Sammantaget innebar detta att de ändringar som kyrkostyrelsen föreslog var följande:

- att det skulle bli möjligt att inom clearingsystemet betala ersättning för en präst som inte var anställd av vare sig de berörda medlemmarnas hemförsamling eller den församling där den kyrkliga handlingen äger rum och
- att en präst inte skulle få ta emot ersättning för kyrkliga handlingar från någon annan än en församling inom Svenska kyrkan.

Vidare klargjordes

- att utlandssvenskar som är medlemmar i Svenska kyrkan inte ska betala någon avgift för kyrkliga handlingar enligt Svenska kyrkans ordning i Sverige och
- att församlingar får ta ut avgift för kyrkliga handlingar utom dop av medlemmar i Borgågemenskapens kyrkor.

När kyrkomötet behandlade kyrkostyrelsens skrivelse förelåg en motion (2010:17) med förslaget att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att skapa en clearingöverenskommelse med Den danske folkekirke.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande att kyrkomötet med ett par smärre rent formella justeringar skulle anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen och avslå motion 2010:17. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Fortsatta diskussioner i kyrkomötet

Trots att kyrkomötet 2010 hade fattat beslut om clearingfrågorna på grundval att en särskild utredning och en skrivelse från kyrkostyrelsen behandlades vid 2011 års kyrkomöte i ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2011:2 *Ersättning för kyrkliga handlingar* fler motioner än i något motsvarande betänkande vid något annat kyrkomöte. Det gällde följande sex motioner.

Motion 2011:12 med förslaget att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att för kyrkomötet redovisa effekterna av kyrkomötets föregående år fattade beslut och lägga fram förslag till ändringar i kyrkoordningen om så kunde anses vara nödvändigt.

Motion 2011:27 med förslag till vissa ändringar i kyrkoordningen innebärande att förbudet för präster att få ersättning för kyrkliga handlingar från andra än församlingar skulle upphävas och att förbud mot att ta avgift från medlemmar för vigsel och begravningsgudstjänst skulle gälla för församlingar. Vidare föreslogs att istället för att kyrkostyrelsen fastställer ersättningsbelopp avseende kostnad av clearing vid

begravningsgudstjänster skulle den församling som den avlidne hade tillhört ersätta församlingen som svarade för begravningen för dess kostnader.

Motion 2011:71 med förslaget att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att undersöka möjligheten att förbudet för präster att ta emot ersättning för kyrkliga handlingar av annan än en församling inom Svenska kyrkan utvidgas till att gälla alla anställda inom Svenska kyrkan.

Motion 2011:80 med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag dels att se över clearingsystemet så att kyrkans medlemmar i praktiken kan välja präst anställd i annan församling vid kyrkliga handlingar, dels att utreda hur det ska skapas möjligheter för församling att erbjuda kyrkans medlemmar att välja också en präst som inte längre är anställd i församling vid kyrkliga handlingar.

Motion 2011:84 med förslaget att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att bereda möjligheter för medlem att ersätta kostnaderna vid kyrkliga handlingar vid önskemål om präst som ej tjänstgör i hemförsamlingen genom att clearingkostnaderna faktureras medlemmen av hem- eller handlingsförsamling som sedan ersätter prästen.

Motion 2011:89 med förslag dels om att kyrkomötet skulle uppmana arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som sluter avtal för anställda i Svenska kyrkan, att bearbeta frågan om präster anställda i Svenska kyrkan, inom ramen för sin tjänst, kan fullgöra ett visst antal arbetsdagar/år hos annan arbetsgivare i Svenska kyrkan än den ordinarie, dels om att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet framlägga förslag på förändringar i kyrkoordningen som gör det möjligt för den enskilde att till församling betala ersättning för kyrklig handling, när den kyrkliga handlingen leds av präst som inte är anställd i Svenska kyrkan.

Som framgår av motionernas förslag var det som främst väckte diskussioner beslutet föregående år att en präst inte får ta emot ekonomisk ersättning från andra än en församling vid utförande av en kyrklig handling och konsekvenserna av detta beslut.

I sitt betänkande (EE 2011:2) med anledning av motionerna angav ekonomi- och egendomsutskottet att utskottet ansåg att det beslut som 2010 års kyrkomöte fattade välgrundat. Utskottet framhöll att det hade funnits en medvetenhet om risken för att bestämmelserna tillämpas på olika sätt och att såväl kyrkostyrelsen som utskottet hade framfört att ”församlingarna ska ha en generös tillämpning av bestämmelserna om förordnande”. Utskottet menade att det bör i princip föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå en medlems önskemål. Vidare konstaterade man med tillfredsställelse att kyrkostyrelsen redan har tagit initiativ till en utvärdering av tillämpningen av de nya bestämmelserna. Utskottet föreslog att samtliga sex motioner skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut. Därtill beslutade kyrkomötet att en utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar skulle ske skyndsamt av kyrkostyrelsen samt att kyrkostyrelsen skulle lämna förslag till ändring i kyrkoordningen om det är motiverat. En utvärdering av clearingsystemet borde också ske snarast.

Enkäter

I kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:2) med årsredovisningen för år 2011 redovisades i bilaga 2 att en utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar hade gjorts. Tre enkäter har gått ut; en till alla kyrkoherdar, en till 500 präster som inte var anställda i en församling och en till stiftens jurister.

En stor majoritet av kyrkoherdarna upplevde de nya bestämmelserna med möjlighet att välja präst för en kyrklig handling positivt men färre var positiva till att förordna präster för ändamålet. När det gällde de ej anställda prästerna uppgav ett litet antal att de varit med om att en församling hade nekat förordnande. Motiveringen hade oftast

varit att församlingen hade egna präster som kunde tjänstgöra eller att församlingen på grund av dålig ekonomi inte har råd att förordna. Närmare 60 procent hade haft kyrkliga handlingar utan ersättning. Omkring 55 procent såg positivt på de nya bestämmelserna, cirka 25 procent ställde sig negativa och resterande 20 procent kände antingen inte till bestämmelserna eller hade inte någon synpunkt i frågan. Det fanns tydliga skillnader i hur man såg på kyrkliga handlingar och uppdraget att vara präst. Majoriteten betraktade vinningstjänsten som ett uppdrag som prästen inte äger själv. Många ville därför inte ta emot arvode för att utföra kyrkliga handlingar. Andra präster relaterade till uppdraget mer som till ett vanligt yrke, uttryckt som ”arbetaren är värd sin lön” och att beslutet att ersättning bara får tas emot från församlingar innebar ett ”yrkesförbud”. Många menade att man bör få ersättning för direkta kostnader, främst resekostnader.

Stiften hade inte upplevt några större problem med regleringen men något stift såg behov av kyrkoordningsändringar avseende reseersättningar.

Kyrkostyrelsen menade att enkätresultatet sammanfattningsvis inte gav stöd för att det behövde göras några mer genomgripande förändringar av den gällande regleringen. Utifrån inkomna enkätsvar hade kyrkostyrelsen beslutat att när reseersättning betalas av förrättningsförsamlingen till en präst som man har förordnat särskilt, har församlingen rätt att i sin tur debitera den enskilde för denna kostnad. Detta bedömdes inte kräva någon ändring i kyrkoordningen. Vidare konstaterade kyrkostyrelsen att en utvärdering av clearingsystemet i dess helhet återstod att göra. Detta räknande man skulle ske som en del i en kommande översyn av utjämningsystemet.

Kyrkomötena 2012 och 2013

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades också en motion (2012:32) om ersättning för kyrkliga handlingar. I den föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att till 2013 års kyrkomöte återkomma med ett heltäckande förslag i fråga om ersättning för kyrkliga handlingar. I betänkandet 2012:2 föreslog ekonomi- och egendomsutskottet att motionen skulle avslås. Utskottet menade att den enkätundersökning som hade gjorts inte gav stöd för några väsentliga förändringar av gällande regler samt att dessa hade verkat under relativt kort tid. Kyrkomötet avsåg motionen.

Det fattades beslut om vissa ändringar i bestämmelserna om clearing vid 2012 års kyrkomöte på grundval av förslag från den s.k. Strukturutredningen (KsSkr 2012:5, O 2012:2). Det var främst fråga om vissa omredigeringar. Bland annat gjordes den tidigare nämnda överflyttningen av bestämmelser om rätt och möjlighet att få del av kyrkliga handlingar från 42 kap. till kapitlet som behandlar respektive kyrkliga handling. Det gjordes också den ändringen att kyrkostyrelsens tidigare rätt att besluta om storleken på clearingbelopp och konfirmationsersättning ersattes med en mer allmänt formulerad bestämmelse om rätten att få besluta närmare bestämmelser om ersättningen för kyrkliga handlingar och om beloppens storlek. Erfarenheterna talade för att det utöver beloppens storlek behövdes vissa tillämpningsbestämmelser av mer detaljerat slag än som lämpligen hörde hemma i kyrkoordningen.

Till 2013 års kyrkomöte inkom en motion (2013:7) som tog upp en annan aspekt på clearingsystemet än vad som annars hade gällt. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att aktualisera och utveckla anvisningarna för clearingsystemets tillämpning till domkapitlet för deras vidare information i Svenska kyrkans församlingar. Ekonomi- och egendomsutskottet menade i betänkande 2013:1 att det fanns information på Svenska kyrkans intranät om tillämpningen av bestämmelserna

om clearing vid kyrkliga handlingar. I enlighet med utskottets förslag beslutade kyrkomötet att avslå motionen.

Vid 2015 års kyrkomöte skedde i enlighet med vad kyrkostyrelsen föreslog i skrivelsen 2015:3 ett förtydligande i 42 kap. 7 § så att det av paragrafen skulle framgå att avgift inte får tas ut av en enskild som tillhör Svenska kyrkan till den del kostnaderna omfattas av konfirmationsersättningen. Den saken hade tidigare utan avsikt fallit bort vid en viss omredigering av bestämmelserna som beslutade 2012.

Utjämningsutredningen

Vid 2016 års kyrkomöte fanns clearingfrågorna med i kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6. Skrivelsen hade som bakgrund utjämningsutredningens betänkande *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (Svenska kyrkans utredningar 2015:1). Genom direktiven hade kyrkostyrelsen givit utredningen i uppdrag att ”överväga effektiviteten med nuvarande clearingsystem för kyrkliga handlingar och möjlig inkorporering i utjämningsystemet, samt i förekommande fall föreslå former för en sådan.” Uppdraget gav mot bakgrund av att kyrkostyrelsen hade konstaterat att det inomkyrkliga clearingsystemet hade utretts grundligt under senare och bestämmelserna hade justerats. ”De nu gällande bestämmelserna har därefter utvärderats och kyrkostyrelsen har, efter att den fått ta del av utvärderingen, konstaterat att det inte går att komma längre i det befintliga ersättningsystemet. Till detta kommer kostnaden för en administration av mycket små belopp för att hålla igång clearingsystemet som många ändå verkar missnöjda med.”

Utjämningsutredningen föreslog i sitt betänkande dels att det inte skulle göras några ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning av kostnader för kyrkliga handlingar, dels att det borde bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Frågorna om möjligheterna för enskilda att välja präst vid kyrkliga handlingar och om i vilken utsträckning församlingar och pastorat är alltför restriktiva i att förordna präster att utföra en viss kyrklig handling såg inte utredningen som en del av sitt uppdrag. Samtidigt angav man att det inte torde vara möjligt att utforma clearingsystemet så att det hanterar denna fråga.

I betänkandet redovisades att andelen clearinghändelser i procent av antalet kyrkliga handlingar hade legat relativt konstant under den närmaste femårsperioden. Det rörde sig om cirka 20 procent för konfirmation och begravningsgudstjänst, 25 procent för dop och 45 procent för vigsel. Med utgångspunkt från de närmare beräkningar som hade gjorts i betänkandet *Ersättning för kyrkliga handlingar* bedömdes att clearingsystemet omsatte någonstans i intervallet 90–150 miljoner kronor. Utredningen menade att det i första hand torde vara för mindre församlingar och pastorat med många kyrkliga handlingar som clearingens hade någon större ekonomisk betydelse.

Utjämningsutredningen diskuterade olika möjligheter att förenkla clearingsystemet genom en mer schabloniserad hantering men fann att detta skulle kunna riskera att ifrågasätta systemets legitimitet. Det innebar också att man inte såg det som möjligt att inkludera clearingens i det ekonomiska utjämningsystemet.

Efter remissbehandling behandlades utjämningsutredningens förslag i kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6 till 2016 års kyrkomöte. Beträffande remissbehandlingen redovisade kyrkostyrelsen att det inte var mer än lite drygt 50 procent som hade besvarat remissen, vilken hade formen av ett antal enkätfrågor med möjlighet till kommentarer. Därför gavs varje församling som inte besvarat frågeformuläret möjlighet att, genom en anonymiserad snabbenkät, tala om varför de uteblivit. Drygt 25 procent angav att man prioriterat annat som ansågs mer angeläget, knappt 25 procent att de inte kände

till remissen, lika stor andel att de inte haft tid att besvara den, ungefär 18 procent att de avstod för att de ansåg att utredningen gjort ett bra arbete och knappt 15 procent att utredningen var för svår för att man skulle kunna ha synpunkter på den. I sammanhanget bör noteras att de frågor som var mest framträdande i diskussionerna kring utredningen avsåg fastighetsförvaltning, kyrkobyggnader och det ekonomiska utjämningsystemet.

I skrivelsen till kyrkomötet anslöt sig kyrkostyrelsen helt de förslag som utredningen hade lämnat i frågan om ersättning för kyrkliga handlingar. Förslagen hade också ett mycket starkt stöd från remissinstanserna. Beträffande båda förslaget var det bara 4 procent som sade nej. 88 procent bejakade förslaget att det inte skulle göras någon ändring i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kyrkliga handlingar och 85 procent ställde sig bakom att det borde bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalsystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Beträffande den sistnämnda punkten var utredningen och kyrkostyrelsen överens om att det kyrkostyrelsen kunde besluta vad som skulle gälla.

Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2016:1) föreslog att kyrkomötet skulle bifalla kyrkostyrelsens förslag och det blev också kyrkomötets beslut.

Vid 2016 års kyrkomöte förelåg också en motion (2016:58) med koppling till clearingfrågorna. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda möjligheten att kyrkomedlemmar ska kunna arvodera egen präst genom att betala till församlingen, som sedan betalar prästen. I sitt betänkande (EE 2016:5) med anledning av motionen menade ekonomi- och egendomsutskottet att det är en komplex fråga och att det finns ett flertal perspektiv och dimensioner som utskottet ville informera kyrkostyrelsen om.

Utskottet framhöll som en huvudprincip att kyrkliga handlingar ska vara kostnadsfria för tillhöriga. Man konstaterade att clearingsystemet ger en lösning på problematiken kring kostnader som uppstår i en annan enhet än där intäkten, kyrkoavgiften, erhålls. Vidare pekade utskottet på att många medlemmar har en svag relation till Svenska kyrkan och sin hemförsamling och att det därmed känns det naturligt att vid en kyrklig handling vilja mötas av en präst som man känner till sedan tidigare och har positiva erfarenheter av. Det har i samhället blivit vanligt att det finns ett fritt, eller lågt prissatt, grundutbud men där man kan välja tilläggstjänster och betala extra för detta. När församlingen säger nej till att anställa den önskade prästen upplevs församlingen, och därmed Svenska kyrkan, som stelbent. Utskottet betonade vikten av i församlingen, arbeta med strategier för att stärka den lokala församlingens samhörighet med sina medlemmar och göra det naturligt för dem att vända sig till den egna församlingen. Man menade att församlingarnas vilja att anställa extra präster för kyrkliga handlingar inte alltid verkade vara så generös som förutsattes i samband med införandet av regelverket att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Utskottet hade förståelse för att man där man hade många präster inte ser behovet av att anställa någon extra och därmed få dubbla kostnader. Utskottet såg som en risk att ett nekande medför en bruten relation med Svenska kyrkan. Man menade att det inte kan uppfattas som oskäligt att den som ställer upp frivilligt bör kunna få ersättning för eventuella resekostnader. Vidare noterade utskottet att en enskild medlem kan betala för extratjänster i form av musikinslag i samband med kyrkliga handlingar. Utskottet ansåg att det är viktigt – bland annat utifrån trovärdighetsperspektivet – att behålla principen att präst endast ska kunna erhålla ersättning genom församling.

I stället för utskottets förslag att motionen skulle avslås och att kyrkomötet skulle informera kyrkostyrelsen om utskottets ställningstagande beslutade kyrkomötet att bifalla ett under överläggningarna väckt förslag. Det innebar att kyrkomötet med

anledning av motion 2016:58 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

I en motion (2017:89) till 2017 års kyrkomöte om ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att se över problematikens omfattning och utreda möjligheterna för en nationell fond eller utvecklat clearingsystem för att ekonomi och administration inte ska vara ett hinder för val av präst. Mot bakgrund av det beslut som hade fattats av 2016 års kyrkomöte föreslog ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2017:6) att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 8 juni 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Daniel Engström.

Föredragande: expeditionschef Patrik Lidin.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:4

Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 8 juni 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i två separata avsnitt, föreslås följande ändringar:

- ♦ I första avsnittet föreslås ändringar i 31 och 32 kap. kyrkoordningen som innebär att den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som därefter vigs till diakon inte längre får utöva uppdraget som präst. På motsvarande sätt ska gälla att den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som därefter vigs till präst inte längre får utöva uppdraget som diakon.
- ♦ Det andra avsnittet avser övriga ändringar. Det föreslås dels ett förtydligande av beräkningsgrunden avseende kostnadsutjämning för kyrkobyggnader i 44 kap. kyrkoordningen, dels tillägg i 54 kap. kyrkoordningen för att erinra om vissa tystnadsplikter enligt lag samt en konsekvensändring till följd av dessa tillägg.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Innehåll

1 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten	3
1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	3
1.3 Ärendet och dess beredning.....	4
1.4 Bakgrund	4
1.4.1 Inledning	4
1.4.2 Gällande bestämmelser	5
1.5 Överväganden och förslag	6
1.6 Ikraftträdande.....	10
1.7 Konsekvenser.....	10
1.8 Kommentrar till bestämmelserna i kyrkoordningen	11
2 Övriga ändringar och rättelser	12
2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	12
2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	12
2.3 Ärendet och dess beredning.....	14
2.4 Överväganden och förslag	14
2.4.1 Förtydligande av beräkningsgrunden avseende kostnadsutjämning för kyrkobyggnader.....	14
2.4.2 Erinran om tystnadsplikter enligt lag.....	14
2.5 Ikraftträdande.....	15
2.6 Konsekvenser.....	15
2.7 Kommentrar till bestämmelserna i kyrkoordningen	16
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	17

1 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

1 §

Behörig att utöva uppdraget som präst är den som har vigts till präst i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

Den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som vigs till diakon får inte utöva uppdraget som präst.

32 kap.

1 §

Behörig att utöva uppdraget som diakon är den som har vigts till diakon i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel.

Den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som vigs till präst får inte utöva uppdraget som diakon.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2022.

1.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkomötet gav med anledning av motion 2014:15 kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon (TU 2014:3, KmSkr 2014:7).

Två promemorior upprättade inom kyrkokansliet – *Byte av uppdrag inom vigningstjänsten* – har remitterats, den första promemorian i november 2019 och den andra i november 2020. I den först remitterade promemorian presenterades två alternativ och efter bearbetning med hänsyn till inkomna synpunkter lämnades i den andra promemorian förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Promemoriorna har remitterats till samtliga 13 stift, två församlingar och pastorat i varje stift samt till sju övriga remissinstanser. Remissvar på den andra remissen har inkommit från de 13 stift, 14 av 26 församlingar/pastorat samt från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans överklagandenämnd och Kyrkans Akademikerförbund. Remissyttrandena över båda remisserna och sammanställningar av dessa finns tillgängliga i ärendet (Ks 2014-1310).

1.4 Bakgrund

1.4.1 Inledning

Vid kyrkomötet 2014 lämnade biskop Ragnar Persenius en motion (2014:15) angående *Byte av uppdrag inom vigningstjänsten*. Motionen hade föregåtts av diskussioner i biskopsmötet och dessförinnan hade biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* kommit. Biskopsbrevet hade lett till en debatt angående byte av och växling mellan uppdrag inom vigningstjänsten. De frågor som aktualiserades hade sin grund i att det i kyrkoordningen inte finns några bestämmelser om vad som gäller när någon som är behörig att utöva ett uppdrag inom vigningstjänsten, diakon eller präst, vigs även till det andra uppdraget, exempelvis angående behörigheten att anställas på befattning som diakon eller präst eller när brott mot vigningslöftena ska prövas.

I nämnda motion föreslogs nya bestämmelser i kyrkoordningen för byte av uppdrag inom vigningstjänsten. Kyrkomötet beslutade med anledning av motionen att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och som diakon (KmSkr 2014:7). Kyrkostyrelsen beslutade därefter om utredningen *Byte av uppdrag inom vigningstjänsten* (Ks 2014-1310) som skulle beredas med särskild hänsyn till teologiska aspekter.

Utredningen resulterade i en promemoria som angav två alternativa möjligheter att hantera den fråga som uppdraget från kyrkomötet avsåg och remitterades i november 2019. Remissutfallet visade sammanfattningsvis på att det inte fanns stöd för att den som har vigts först till ett uppdrag inom vigningstjänsten och sedan till ett annat ska kunna växla mellan uppdragen.

En andra promemoria remitterades i november 2020 med föreliggande förslag till kyrkoordningsändringar som innebär att efter en andra vigning, till präst eller till diakon, får den som vigts inte utöva det tidigare uppdraget inom vigningstjänsten. I promemorian föreslogs även att det ska vara möjligt att, när synnerliga skäl finns, återgå till det första uppdraget, men detta fick inte stöd hos remissinstanserna och är därför inte en del av kyrkostyrelsens förslag till kyrkoordningsändringar.

1.4.2 Gällande bestämmelser

De bestämmelser i kyrkoordningen som anger vem som är behörig eller kan förklaras behörig att utöva uppdrag inom vigningstjänsten finns vad gäller uppdraget som präst i kapitel 31 och uppdraget som diakon i kapitel 32. I den första bestämmelsen i respektive kapitel anges att behörig att utöva uppdraget som präst respektive diakon är den som har vigts till präst respektive diakon i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel. De närmast följande bestämmelserna beskriver villkoren för behörigförklaring av präst eller diakon från en annan kyrka.

Det finns inte någon bestämmelse som anger om den som har vigts både till diakon och till präst är behörig att utöva båda uppdragen eller vad som ska gälla angående utövande av det tidigare uppdraget.

För uppdraget som biskop gäller däremot att enbart den som är prästvigd kan vigas till biskop och samtliga bestämmelser som gäller behörighet att utöva uppdraget som präst gäller också för uppdraget som biskop. Behörighetsfrågorna för den som har vigts både till diakon och till präst har inte på motsvarande sätt reglerats i kyrkoordningen.

I 34 kap. 8 § anges att endast den som är behörig att utöva uppdraget som präst enligt bestämmelserna i 31 kap. får vara anställd som präst. Vidare sägs att endast den som är behörig att utöva uppdraget som diakon enligt bestämmelserna i 32 kap. får vara anställd som diakon eller på en befattning med benämning där ordet diakon ingår eller en där sådan behörighet på annat sätt har angetts som villkor för anställning. Av detta följer att bestämmelserna i 8 kap. om prästers och diakoners deltagande i val av biskop avser dem som är behöriga att utöva respektive uppdrag. Motsvarande gäller bestämmelser i 9 kap. om domkapitlets sammansättning där det också finns vissa bestämmelser som särskilt avser präster respektive diakoner.

I 31 kap. 9 § respektive 32 kap. 9 § föreskrivs att den som är eller har varit behörig att utöva uppdraget som präst respektive diakon har tystnadsplikt för vissa uppgifter. Tystnadsplikten skiljer sig åt mellan präster och diakoner. Prästens tystnadsplikt för uppgifter som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård är absolut. Diakonens tystnadsplikt för sådant som han eller hon har fått veta under enskild själavård gäller inte när personen i fråga medgett att uppgiften lämnas ut, vid kallelse att vittna under ed i domstol, när uppgifts-, informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag föreligger eller när anmälningsplikt enligt kyrkoordningen föreligger.

I övrigt finns i kyrkoordningen ett flertal bestämmelser som anger att endast den som är behörig att utöva uppdraget som präst får fullgöra uppgifter på gudstjänstlivets område som hör samman med prästens särskilda uppdrag avseende Ordet och sakramentsförvaltningen. Behörigheten är knuten till vigningen och inte till en anställning. De bestämmelser som rör obehörigförklaring, 11 och 12 §§ i kapitlen 31 och 32, gäller vigningstjänsten som helhet och inte bara ett av uppdragen, vilket innebär att den som är vigd både till diakon och till präst efter en obehörigförklaring inte får utöva något av uppdragen.

1.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Ett nytt andra stycke införs i 31 kap. 1 § som anger att den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som vigs till diakon inte får utöva uppdraget som präst. Motsvarande bestämmelse införs i 32 kap. 1 § genom ett nytt andra stycke som anger att den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som vigs till präst inte får utöva uppdraget som diakon.

Ändrade paragrafer: 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag vad gäller nytt andra stycke i 31 kap. 1 § respektive i 32 kap. 1 §. Promemorian innehåller också ett förslag till tredje stycke i samma bestämmelser med innebörden att domkapitlet, om det finns synnerliga skäl, ska kunna besluta att en präst eller diakon får återgå till att utöva det uppdrag till vilket han eller hon tidigare vigts. Detta förslag finns inte med i kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av dem som besvarat remissen har tillstyrkt promemorians förslag att införa ett nytt andra stycke dels i 31 kap. 1 §, dels i 32 kap. 1 §. Dessa förslag tillstyrks av elva stift och avstyrks av två, *Linköpings* och *Växjö stift*. Förslagen tillstyrks även av *Ansvarsnämnden för biskopar*, *Överklagandenämnden* och *Kyrkans Akademikerförbund*.

Förslaget vad gäller nytt andra stycke i 31 kap. 1 §, att den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som vigs till diakon inte får utöva uppdraget som präst, tillstyrks därtill av åtta församlingar och pastorat medan det avstyrks av sex församlingar och pastorat.

Förslaget gällande nytt andra stycke i 32 kap. 1 §, att den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som vigs till präst inte får utöva uppdraget som diakon, tillstyrks av tolv församlingar och pastorat och avstyrks av två pastorat.

Promemorians förslag om att domkapitlet, om synnerliga skäl föreligger, ska få besluta om undantag från bestämmelsen i andra stycket tillstyrks av sju remissinstanser varav två församlingar och fem stift nämligen *Karlstads*, *Luleå*, *Lunds*, *Strängnäs* och *Västerås stift*. Förslaget avstyrks av 16 remissinstanser varav åtta församlingar och pastorat samt sju stift nämligen *Göteborgs*, *Härnösands*, *Linköpings*, *Stockholms*, *Uppsala* och *Visby stift* och därtill *Överklagandenämnden*.

Det tidigare uppdraget får inte utövas

En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget till nytt andra stycke i 31 kap. 1 § respektive i 32 kap. 2 §. *Göteborgs stift* skriver att den som i präst- eller diakonvigning får ett nytt uppdrag därmed definitivt och oåterkalleligt lämnar sitt tidigare uppdrag. Det är alltså fråga om en irreversibel ändring som medför att det tidigare uppdraget aldrig mer får utövas. *Visby stift* anger som sin uppfattning och förståelse att avsikten med de nya tilläggen till paragraferna är att tydliggöra att det inte ska vara möjligt att växla mellan uppdragen som diakon och präst eller återgå till att utöva det tidigare uppdraget. *Visby stift* anser därför att det är önskvärt att avsikten med de nya tilläggen i paragraferna förtydligas i kommentarerna till kyrkoordningen.

Flera församlingar respektive pastorat tillstyrker förslaget bland annat *Borås pastorat*, *Högalids församling*, *Ronneby pastorat*, *Täby församling* och *Åmåls församling*. *Kyrkans Akademikerförbund* framför i sitt remissvar att förslaget följer förbundets principiella hållning att uppdragen inom vigningstjänsten inte ska betraktas som

inbördes utbytbara utan vara uppdrag i sin egen rätt. *Svenska kyrkans överklagandenämnd* har inte något att erinra mot förslaget.

De remissinstanser som avstyrker andra stycket i 31 kap. 1 § respektive i 32 kap. 1 § anger olika skäl för detta. *Linköpings stift* och *Linköpings domkyrkopastorat* anser att Svenska kyrkan ska se det som en tillgång att en person har både utbildning som diakon och präst i stället för att göra ett problem av kompetensen.

Fem remissinstanser anser att en präst inte kan vigas till diakon och avstyrker antingen enbart 31 kap. 1 § andra stycket eller både den bestämmelsen och 32 kap. 1 § andra stycket. *Kalmar pastorat* anser att vinning av en redan prästvigd eller biskopsvigd till diakon är dålig ämbetsteologi och gör det otydligt för människor vem det är de möter. Att bli diakon, präst eller biskop är inte en administrativ process utan en liturgisk handling. Det sker något när en person vigs och det går inte att göra det som Herren har gjort ogjort bara för att det skrivs in i kyrkoordning eller reglementen. *Kungälv-Ytterby församling* framför att något konkret behov av den föreslagna ändringen av 31 kap 1 § kyrkoordningen tycks inte finnas. Det saknas en grundlig teologisk analys av vad en sådan förändring medför vilket är nödvändigt om en sådan förändring ska genomföras i Svenska kyrkan, inte minst att uttömmande belysa frågan vad som sker i en diakonvigning av en präst. *Svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn* lämnar följande synpunkt. Att lämna vinningstjänsten som präst för att vigas till diakon skapar en otydlighet om vinningens identitet och uppdrag och är inte förenligt med allmänkyrklig praxis. Om en präst eller biskop skulle vilja byta till diakonens uppdrag behövs ingen vinning, eftersom uppdragen som präst och biskop redan rymmer diakonens kallelse till tjänst. Den präst som känner kallelse till diakon kan då söka tjänst som präst ”med diakonal inriktning”.

Tystnadsplikten

Flera remissinstanser anger i sina svar olika aspekter av tystnadsplikten som de anser behöver beaktas. *Strängnäs stift* framhåller att det är av största vikt att uppgifter som mottagits i det tidigare uppdraget som präst eller diakon för all framtid omfattas av den tystnadsplikt som då gällde för uppgifterna. *Täby församling* tillstyrker att tystnadsplikten ska följa det uppdrag som diakonen eller prästen utövar.

Kyrkans Akademikerförbund välkomnar förslaget men betonar vikten av att det tydliggörs att tystnadsplikten måste följa det uppdrag under vilket information gavs. Det bör tydligt framgå att respektive uppdrags tystnadsplikt gäller för den information som mottagits under aktuellt uppdrag och att aktuell tystnadsplikt gäller livet ut.

Överklagandenämnden och *Ansvarsnämnden för biskopar* framhåller att det är av vikt att bestämmelserna om tystnadsplikt blir tydliga eftersom olika regler gäller för präster och diakoner. I promemorian har klargjorts att tystnadsplikten ska följa respektive uppdrag inom vinningstjänsten och att uppgifter som personen har fått veta i sitt tidigare uppdrag som präst eller diakon omfattas för all framtid av den tystnadsplikt som då gällde för uppgifterna. Ansvarsnämnden ställer frågan om det behöver tydliggöras genom ändringar i 31 kap. 9 § och 32 kap. 9 § och *Överklagandenämnden* anser att tydliggörande genom sådana ändringar är den lämpliga lösningen.

Ekumeniskt samråd

Några remissinstanser poängterar att det är nödvändigt med ekumeniskt samråd eftersom förändringen berör vinningstjänsten eller ämbetet. *Göteborgs, Växjö och Strängnäs stift* anser att ekumeniskt samråd bör ske. *Strängnäs stift* ser fram emot

kyrkostyrelsens samråd i frågan om ämbete och ämbetserkännande med övriga kyrkor utifrån förslaget om byte av uppdrag inom vigningstjänsten.

Dellenbygdens pastorat och *Södra Kållands pastorat* lyfter också frågan om ekumeniskt samråd. Södra Kållands pastorat anger att för en kyrka som ingått ekumeniska överenskommelser kring förståelsen av ämbetet är förändringar av den art som promemorian skisserar också ekumeniska frågor som kräver ekumeniska konsultationer. Sådana överläggningar har uppenbart inte förts utan, heter det, detta blir en senare fråga för kyrkostyrelsen att avgöra om det behövs eller inte. Pastoratet ifrågasätter om det inte var detta man förband sig i och genom Borgåöverenskommelsen, att beslut och förändringar som rör ämbetet och förståelsen av ämbetet skulle föregås av just sådana överläggningar.

Övrigt

I de remissvar som nämner frågorna om återkallande av vigsselförordnande när präst vigs till diakon och återlämnande av diakonemblem finns genomgående stöd för vad som anges i den remitterade promemorian.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen anser att kyrkoordningen bör kompletteras med bestämmelser angående behörigheten inom vigningstjänsten när en person som är behörig att utöva endera av uppdragen som diakon eller präst vigs till det andra uppdraget. Bestämmelserna ska klargöra vad som gäller vid handläggningen av behörighetsärenden och obehörighetsärenden i domkapitlet och skapa förutsättningar för tydlighet i församling och för den enskilda person som har vigts både till diakon och till präst.

I inledningen till kyrkoordningens sjunde avdelning, *Kyrkliga uppdrag och befattningar*, ges en koncentrerad framställning av det som utgör grunden och sammanhanget för det som är reglerat i kapitlen 30–32 om uppdragen som biskop, präst och diakon.

Kyrkans vigningstjänst eller ämbete är en tjänst i och för församlingen. Vigningen sker i församlingens gemenskap och tjänsten fullgörs i församlingen. Kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och ska rusta församlingen för dess uppdrag i världen. [...] Biskopens uppdrag är ett tecken på kyrkans kontinuitet genom tiderna, kyrkans enhet och universella gemenskap. [...] Prästens uppdrag är ett tecken på att den kristna församlingen och tron får sin andliga näring när Ordet förkunnas och sakramenten delas ut. [...] Diakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället.

I kyrkohandbokens vigningsordningar framträder sambandet mellan de olika ordningarna. De är uppbyggda på samma sätt och ger i mycket uttryck för att de avser en gemensam vigningstjänst som rymmer tre olika uppdrag. Det som principiellt gestaltas genom kyrkohandbokens vigningsordningar kan sägas ha fullföljts genom den i stor utsträckning parallella reglering av uppdragen som biskop, präst och diakon som genomfördes när beslut fattades om kyrkoordningen.

Vigningstjänsten är ett tecken i församling och samhälle som visar på det som är kyrkans gemensamma uppdrag och varje döpts ansvar. På kyrkans kallelse vigs präster och diakoner till livslång tjänst som syftar till församlingens andliga uppbyggelse och till att rusta församlingen för dess uppdrag i världen. De två uppdragen har både gemensamma uppgifter och är skilda åt. Uppdragens personliga och

livsvaraktiga karaktär innebär att de inte är beroende av innehav av en viss befattning eller tjänst.

KsSkr 2021:4

Det tidigare uppdraget får inte utövas

I de föreslagna bestämmelserna görs det tydligt att ett nytt uppdrag inom vignings-tjänsten medför att man lämnar det tidigare uppdraget. Hittills har det handlat om att diakoner har vigts till präster, vilket enligt förslaget kommer att anges i kyrkoordningen och därtill att en präst kan vigas till diakon.

Kyrkostyrelsen ser i Svenska kyrkans svar på det ekumeniska dokumentet, *Baptist, Eucharist and Ministry*, BEM, år 1985, en tydlig beskrivning av det treledade ämbetet eller vigningstjänsten.

En luthersk kyrka kan mycket väl acceptera ett ämbete med olika funktioner, men dessa får inte uppfattas på ett hierarkiskt sätt i den meningen att vissa funktioner i ett överordnat ämbete delegeras till ett underordnat.

Detta uttrycks också i inledningstexten till kyrkoordningens 25 kap. om vignings-handlingarna:

Vigningarna till biskop, präst och diakon är likvärdiga uttryck för evangeliets fullhet och kyrkans sändning utifrån evangeliet.

Den reglering i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslår följer Svenska kyrkans syn på vigningstjänsten nämligen att det finns *en* vigningstjänst som är treledad och där uppdragen inom vigningstjänsten är teologiskt parallellställda. Att uppdragen inom vigningstjänsten är teologiskt parallellställda kommer inte till uttryck om det enbart skulle vara möjligt för en diakon att vigas till präst och det inte skulle vara möjligt för en präst att vigas till diakon. Uppdragen innebär dock olika befogenheter och ansvar, vilket kräver reglering av vad som ska gälla när en diakon vigs till präst och en präst vigs till diakon. Den som i präst- eller diakonvigning får ett nytt uppdrag lämnar definitivt och oåterkalleligt sitt tidigare uppdrag och är inte längre behörig att anställas på en befattning med det tidigare uppdraget. Den präst som vigts till diakon får inte längre utföra sådant som enligt kyrkoordningen hör till uppdraget som präst. Det handlar inte om någon obehörigförklaring avseende det tidigare uppdraget och benämningen ”får inte utöva” ska därför användas för det tidigare uppdraget.

Vid tillämpningen av 12 § om obehörigförklaring i 31 och 32 kap. ska domkapitlet vid prövningen av om någon har brutit mot sina vigningslöften förhålla sig till de löften som den enskilda prästen respektive diakonen har avgivit. Kyrkostyrelsen delar den bedömning som flera remissinstanser gett uttryck för att den som är vigd både till diakon och präst, vid prövning av frågan om brott mot vigningslöfena, ska prövas både gentemot avgivna diakon- och prästlöften. Den präst eller diakon som förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst blir även obehörig att utöva det tidigare uppdraget inom kyrkans vigningstjänst.

De föreslagna bestämmelserna gäller även den som tidigare, dvs. före det att de föreslagna ändringarna börjar gälla, har vigts både till uppdraget som diakon och till uppdraget som präst.

Tystnadsplikten

Läronämnden beskrev i ett yttrande 1996 att tystnadsplikten är identitetsmässigt grundläggande både för prästen och kyrkan och sedan diakonens tystnadsplikt infördes 2000 är det foljdriktigt att inkludera också denna i beskrivningen.

Tystnadsplikten för präst respektive för diakon skiljer sig åt och den som vigs till ett nytt uppdrag går in i detta uppdrag med dess tystnadsplikt, så att tystnadsplikten följer uppdraget.

I 31 kap. 9 § respektive 32 kap. 9 § anges att den som ”är eller har varit” behörig att utöva uppdraget som präst respektive diakon har tystnadsplikt för uppgifter som han eller hon därvid har fått veta. Genom uttrycket ”är eller har varit” står det enligt kyrkostyrelsens mening klart att tystnadsplikten för sådana uppgifter gäller för all framtid. Att tystnadsplikten och dess innebörd är knuten till det uppdrag som utövas eller har utövats följer av ordet ”därvid”. Den tystnadsplikt som gällde när uppgifterna lämnades gäller alltså även fortsättningsvis, både om prästen eller diakonen senare har fått ett annat uppdrag inom vigningstjänsten och därför inte längre får utöva det tidigare uppdraget och om prästen eller diakonen inte längre är behörig att utöva vigningstjänsten.

Ekumeniskt samråd

De kyrkoordningsändringar som kyrkostyrelsen nu föreslår är enligt kyrkostyrelsens mening inte sådana att ekumeniskt samråd anses nödvändigt. Däremot avser kyrkostyrelsen att, i samband med att kyrkostyrelsen överlämnar förslaget till kyrkoordningsändringar till kyrkomötet, informera berörda kyrkor och samfund om förslaget.

Övrigt

Kammarkollegiet utfärdar förordnande till den som har rätt att förrätta en vigsel. I Svenska kyrkan ges förordnande till präster att vara vigsselförrättare och förordnandet återkallas när prästen inte längre ska ha det. När en präst vigs till diakon ska stiftets domkapitel underrätta kyrkostyrelsen så att begäran om återkallelse av förordnande som vigsselförrättare kan göras hos Kammarkollegiet i samband med diakonvigningen.

Den som inte längre får utöva vigningstjänsten som diakon ska återlämna diakonemblemet. Kyrkostyrelsen hänvisar i detta till skriften *Svenska kyrkans diakonemblem samt diakonens högtidskläder och officiella kläder*, 2014, där det anges att diakonemblemet är ett lån som återlämnas till ett stift då han eller hon inte längre har rätt att utöva uppdraget som diakon.

1.6 Ikraftträdande

Bestämmelserna förslås träda i kraft den 1 januari 2022. Det bedöms inte föreligga behov av övergångsbestämmelser.

1.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslagen medför inga särskilda konsekvenser för barn.

31 kap.

1 §

I bestämmelsen har införts ett andra stycke enligt vilket den som är behörig att utöva uppdraget som präst och som vigs till diakon därefter inte får utöva uppdraget som präst.

Den som inte får utöva uppdraget som präst får inte heller anställas på en befattning som präst vilket framgår av 34 kap. 8 §.

Uppgifter som personen fått veta under bikt eller enskild själavård när han eller hon utövade uppdraget som präst omfattas av prästens tystnadsplikt.

Bestämmelsen gäller även den som har vigts både till uppdraget som diakon och till uppdraget som präst innan bestämmelsen trädde i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

32 kap.

1 §

I bestämmelsen har införts ett andra stycke enligt vilket den som är behörig att utöva uppdraget som diakon och som vigs till präst därefter inte får utöva uppdraget som diakon.

Den som inte får utöva uppdraget som diakon får inte heller anställas på en befattning som diakon vilket framgår av 34 kap. 8 §.

Uppgifter som personen fått veta under enskild själavård när han eller hon utövade uppdraget som diakon omfattas av diakonens tystnadsplikt.

Bestämmelsen gäller även den som har vigts både till uppdraget som diakon och till uppdraget som präst innan bestämmelsen trädde i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

2 Övriga ändringar och rättelser

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 44 kap. 5 §, 54 kap. 4, 11 b och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 54 kap. 11 b § ska lyda ”Förbud mot att röja uppgifter vid personuppgiftsbehandling m.m.”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 kap.

5 §

Församlingarnas kostnader för kyrkobyggnader utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar som den 1 januari året före bidragsåret hade fler kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet kyrkotillhöriga per kyrka i landet vid samma tidpunkt ska betala en kyrkobyggnadsavgift. De församlingar som hade färre kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet ska i stället få ett kyrkobyggnadsbidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas *för varje kyrkobyggnad* på grundval av skillnaden mellan antalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på skillnaden mellan antalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal *och antalet kyrkobyggnader i församlingen*.

54 kap.

4 §

Inom kyrkans personaladministration gäller förbud mot att röja uppgifter om en anställds eller förtroendevalds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. Förbudet gäller dock inte uppgifter om lön, förmåner och andra anställningsvillkor.

Vid rekrytering av personal gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som hänför sig till psykologisk undersökning eller liknande om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av lagen (2021:000) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden framgår att förbud mot att röja uppgifter gäller i viss verksamhet enligt den lagen.

11 b §

Förbud gäller mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), eller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning framgår att förbud mot att röja uppgifter gäller i viss verksamhet enligt den lagen.

15 §

Förbud mot att röja uppgifter enligt 2 § första stycket, 3–4 d, 5–11 c, 12 och 13 §§ hindrar inte att uppgiften lämnas till

Förbud mot att röja uppgifter enligt 2 § första stycket, 3, 4 § första och andra styckena, 4 a–11 a, 11 b § första stycket, 11 c, 12 och 13 §§ hindrar inte att uppgiften lämnas till

1. kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning,
2. en myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av en lag eller har beslutats med stöd av en lag,
3. socialnämnden enligt 13 a §, eller
4. företrädare för en arbetstagarorganisation eller till skyddsombud, om uppgifts- eller informationsplikten följer av en lag eller ett kollektivavtal.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2022.

2.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen föreslår regelmässigt övriga ändringar och rättelser i kyrkoordningen utifrån under året uppmärksammade behov av sådana. Dessa ändringar är av sådan karaktär att de inte har föranlett behov av remissbehandling. I detta avsnitt föreslås några övriga ändringar. Något behov av rättelser har inte uppmärksamrats.

2.4 Överväganden och förslag

2.4.1 Förtydligande av beräkningsgrunden avseende kostnadsutjämning för kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag: Ett förtydligande ska göras i beskrivningen av hur kyrkobyggnadsavgift respektive kyrkobyggnadsbidrag beräknas.

Ändrad paragraf: 44 kap. 5 § kyrkoordningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Den gällande lydelsen av bestämmelsen i 44 kap. 5 § kyrkoordningen om utjämning av kostnader för kyrkobyggnader beslutades av kyrkomötet år 2016 (KsSkr 2016:6, EE 2016:1, KmSkr 2016:7). Ändringarna trädde i kraft 1 januari 2018 och tillämpas genom övergångsbestämmelser fullt ut sedan 1 januari 2021.

Enligt gällande lydelse av 44 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen förutsätts att beräkningen utförs per kyrkobyggnad i en församling, medan beräkningen i praktiken utförs genom summan av antalet kyrkobyggnader i församlingen. Resultatet av denna beräkning är densamma.

I syfte att uppnå enhetlighet mellan sättet som beräkningen i praktiken genomförs på och hur beräkningsgrunden uttrycks i regleringen, föreslås ett förtydligande genom en justering av lydelsen i andra stycket första och andra meningen så att dessa tydligare ger uttryck för hur komponenten beräknas inom den ekonomiska utjämningen. Det föreslagna förtydligandet innebär ingen ändring i sak.

2.4.2 Erinran om tystnadsplikter enligt lag

Kyrkostyrelsens förslag: Ett tillägg i form av en erinran om tystnadsplikt enligt två lagar ska göras i ett nytt stycke i 54 kap. 4 § respektive 11 b § kyrkoordningen. Vidare ska, som en konsekvens av detta, hänvisningarna i 15 § justeras. En ändring ska till följd av detta också göras av rubriken närmast före 11 b §.

Ändrade paragrafer: 54 kap. 4, 11 b och 15 §§ kyrkoordningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

En ny lag om skydd för visselblåsare föreslås träda i kraft 17 december 2021, lag (2021:000) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Lagen innebär bland annat att arbetsgivare i privat verksamhet med fler än 50 anställda måste inrätta ett rapporteringssystem – en så kallad intern rapporteringskanal – för visselblåsning. För privata arbetsgivare med fler än 249 anställda ska denna funktion vara på plats den 17 juli 2022 och för övriga arbetsgivare senast den 17 december 2023. Av lagen framgår att det i enskild verksamhet ska råda tystnadsplikt som innebär att den som hanterar ett uppföljningsärende inte obehörigen får röja en uppgift som kan avslöja identiteten på den rapporterade personen eller någon annan enskild som förekommer i ärendet.

Sedan tidigare finns det i 54 kap. 2 § andra stycket samt 4 e § andra stycket kyrkoordningen erinran om att det i vissa lagar finns föreskrifter om tystnadsplikt som även berör kyrkans personal när den arbetar i där angiven verksamhet. Mot bakgrund av att det nu införs ytterligare en tystnadsplikt enligt lag, som kan komma att gälla i verksamhet i vissa enheter inom kyrkan, bör detta erinras om i kyrkoordningen. Då skydd för visselblåsare relaterar till personalfrågor, föreslås att erinran tas in såsom ett tillägg, i form av ett tredje stycke, i 54 kap. 4 § som rör förbud inom kyrkans personaladministration.

Vidare bör det införas en erinran om den tystnadsplikt som enligt 1 kap. 8 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning gäller för dataskyddsbud. En sådan erinran föreslås tas in som ett andra stycke till bestämmelsen i 54 kap. 11 b § som rör förbud mot att röja personuppgifter vid personuppgiftsbehandling. För att det ska bli tydligt att bestämmelsen i 11 b § utvidgas, föreslås även ett tillägg i form av ett ”m.m.”, i rubriken närmast före 11 b §.

Mot bakgrund av de tillägg som föreslås i 54 kap. 4 och 11 b §§ behöver det även göras en justering i hänvisningarna i 54 kap. 15 § så att de nya styckena i nämnda bestämmelser undantas i 15 §, i likhet med vad som gäller för bestämmelserna i 2 § andra stycket och 4 e § andra stycket.

Kompletterande information

Avslutningsvis vill kyrkostyrelsen uppmärksamma kyrkomötet på att de förslag till ändringar i 54 kap. 4 § tredje stycket samt 15 § kyrkoordningen som kyrkostyrelsen lägger fram är baserade på en proposition, och att riksdagen ännu inte har antagit regeringens förslag om en ny lag till skydd för visselblåsare vid tidpunkten för när kyrkostyrelsen senast måste fatta beslut om denna skrivelse. Propositionen är dock baserad på ett EU-direktiv som måste implementeras senast den 17 december 2021. Kyrkostyrelsen kommer att tillse att kyrkomötet ges kompletterande information om lagstiftningsärendet inför behandling och beslut av ärendet.

2.5 Ikraftträdande

Kyrkostyrelsen föreslår att bestämmelserna ska träda i kraft 1 januari 2022. Det bedöms inte föreligga något behov av övergångsbestämmelser. Det ska dock noteras att det beträffande ändringar i 54:e kapitlet gäller en särskild beslutsordning enligt 11 kap. 19 § kyrkoordningen, vilket innebär att det krävs kvalificerad majoritet för att de föreslagna ändringarna ska träda i kraft vid föreslaget datum. Om kvalificerad majoritet inte erhålls får kyrkomötet ändra bestämmelsen med enkel majoritet genom två likalydande beslut. Vid en sådan situation kommer dock datum för ikraftträdande att behöva justeras.

2.6 Konsekvenser

Allmänna konsekvenser

De föreslagna ändringarna bidrar till ett tydligt och korrekt regelverk, vilket är viktigt för att upprätthålla legitimiteten och förtroendet för de inomkyrkliga bestämmelserna.

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

2.7 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen

44 kap.

5 §

I *andra stycket* görs justeringar av lydelsen, i syfte att förtydliga hur beräkningen utförs.

I första meningen utgår bland annat ordet *kyrkobyggnad*, vilket klargör att det är per församling som avgifter och bidrag fastställs. Beräkningen i detta första led innebär att resultatet avser samtliga kyrkobyggnader i församlingen i stället för en beräkning per kyrkobyggnad som sedan läggs samman. Första stycket har anpassats efter hur övriga bestämmelser om kostnadsutjämning är utformade.

I andra meningen görs sist i stycket ett tillägg som innebär att resultatet av beräkningen i det första ledet, utöver att multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal, också ska multipliceras med antalet kyrkobyggnader i församlingen. Ändringarna medför ingen ändring i sak.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.1.

54 kap.

4 §

Ett tillägg i form av ett tredje stycke har gjorts för att erinra om att det i lag (2021:000) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden finns föreskrifter om tystnadsplikt som även berör kyrkans personal när den arbetar i där angiven verksamhet. Med tystnadsplikten följer också ett motsvarande förbud mot att röja skriftliga uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.2.

11 b §

Ett tillägg i form av ett andra stycke har gjorts för att erinra om att det i lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning finns föreskrifter om tystnadsplikt för dataskyddsombud. Med tystnadsplikten följer också ett motsvarande förbud mot att röja skriftliga uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.2.

15 §

Bestämmelsen har justerats på så sätt att den inte omfattar de nu föreslagna tilläggen i 4 § tredje stycket samt 11 b § andra stycket, i likhet med vad som gäller för upplysningarna i 2 § andra stycket och 4 e § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.2.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2021:4

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 8 juni 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Daniel Engström och Daniel Larson.

Föredragande: rättschef Maria Lundqvist Norling.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:4 Ändringar i kyrkoordningen.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:5

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 6 maj 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I enlighet med regleringen i kyrkoordningen beslutar kyrkomötet vilka översättningar till andra språk av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som får användas i Svenska kyrkan. En översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan föreligger och läggs här fram för kyrkomötet för beslut. Skrivelsen beskriver innehållet och urvalet i översättningen samt hur översättningsarbetet gått till. Översättningen är

- ♦ Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2 Bakgrund	3
2.1 Sammanfattning	3
2.2 Principer för översättningen.....	3
2.3 Teologisk granskning	3
2.4 Kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska	4
2.4.1 Urval och arbetssätt	4
2.4.2 Språkliga överväganden.....	4
2.4.3 Teologiska överväganden	4
2.4.4 Redigeringsprinciper	5
3 Konsekvenser för barn	5
3.1 Barnkonventionen	5
Bilaga 1. Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska	7
Bilaga 2. Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval	8
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	9

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att från och med 1 januari 2022 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till engelska, franska, spanska och tyska i urval enligt bilaga 2 användas i Svenska kyrkan.

2 Bakgrund

2.1 Sammanfattning

Den översättning av Kyrkohandbok för Svensk kyrkan del I (kyrkohandboken) till engelska, franska, spanska och tyska som nu läggs fram är en översättning som ska fungera väl i Svenska kyrkans gudstjänstliv både i församlingar i Sverige och i Svenska kyrkan i utlandet.

Kyrkohandboken består, förutom av de liturgiska texterna, av en inledning, övergripande anvisningar, löpande anvisningar i den liturgiska texten samt anvisningar inför varje kyrklig handling: Dop, Bikt, Konfirmation, Vigsel och Begravning. Till vissa av de kyrkliga handlingarna finns det ytterligare ordningar, till exempel dop i krissituation eller begravningsgudstjänst för dödfött barn.

Dessa översättningar är ett urval av kyrkohandbokens texter, vilket innebär att en fullständig högmässa ska kunna firas och att de kyrkliga handlingarna: Dop, Konfirmation, Vigsel och Begravning kan firas fullt ut. Övriga ordningar är inte översatta. Under granskningen har teologiska överväganden varit avgörande för översättningsarbetet. Granskningen har gjorts av präster i Svenska kyrkan med stor förtrogethet med respektive språk.

I *bilaga 1* framgår det vilka som deltagit i översättnings- och granskningsarbetet.

I *bilaga 2* finns kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska.

2.2 Principer för översättningen

Svenska kyrkan har, i kraft av den evangelisk-lutherska traditionen, under flera hundra år firat gudstjänst och utövat själavård på flera språk. I denna tradition spelar modersmålet en central roll som bärare och förmedlare av kyrkans liv och tro. I en öppen folkkyrka ska människor med olika språklig, kulturell eller nationell bakgrund ha möjlighet till delaktighet och inflytande i kyrkans liv.

Kyrkohandboken har översatts på sådant sätt att gudstjänsten känns igen och att människor kan delta på ett levande sätt. Gudstjänstens språk präglas av en dialektik mellan det allmänna och det särskilda språkbruket.

De principer som gällt för kyrkohandboksrevisionen återspeglas och återges i översättningarna av kyrkohandboken på andra språk. Ekumeniska överväganden är centrala samtidigt som principen om inklusivt språk är omistlig. Övriga principer för översättning handlar om att bibehålla de litterära kvaliteter som finns i den svenska versionen.

2.3 Teologisk granskning

Urvalet har styrts av de grundläggande perspektiv som präglar kyrkohandboken del I:

- ◆ **Inklusivitet** Detta handlar om respektive språks användning av grammatiskt genus och könsneutrala pronomen, om delaktighet och om relationen mellan vardaglighet och högtidsspråk.

- ◆ **Bibelanvändning** Följande bibelutgåvor har använts för respektive språk: Engelska: *New Revised Standard Version*, franska: *Nouvelle Bible Segond*, tyska: *Die Bibel. Lutherübersetzung 2017*, spanska: *Dios Habla Hoy Estandar 1994*.
- ◆ **Barnperspektiv** Barnperspektivet har granskats bland annat utifrån språk. Ord är valda så att barn kan förstå och känna igen sig. Urval har gjorts med alternativ för barn i alla gudstjänstordningar så att dessa går att fira med barn närvarande och aktivt deltagande.
- ◆ **Delaktighet** Tanken är att dessa översättningar öppnar för en större delaktighet för den som deltar i en svenskkyrklig gudstjänst men inte behärskar svenska språket.

Utifrån de givna grundförutsättningarna följer de översatta texterna de grundläggande principerna för kyrkohandboken. För att möjliggöra detta har teologiska och språkliga aspekter diskuterats med varje granskare. De frågor som aktualiserats rör till exempel pronomen i Trosbekännelsen, benämning på Bön om förlåtelse, val av version av Herrens bön och formulering i Bön med handpåläggning i konfirmationen. Vidare har den teologiska granskningen skett genom att granskarna har en förankring i både svenskt gudstjänstliv och i gudstjänstlivet i det land/de länder där respektive språk talas.

2.4 Kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska

2.4.1 Urval och arbetssätt

Urvalet av texter har gjorts av en arbetsgrupp med teologisk och praktisk pastoral kompetens.

Texterna har översatts av en av de översättningsbyråer som Svenska kyrkan har avtal med. Dessa översättningar har sedan granskats av aktiva präster som har respektive språk mer eller mindre som modersmål. Texterna har därefter bearbetats en andra omgång av översättningsbyrån, varefter ytterligare en granskning skett av aktiv präst med god språkkunskap och förtrogenhet med gudstjänsttraditionen i de länder där respektive språk talas. Under processen har arbetsgruppen varit aktiv som teologisk och redaktionell granskare.

2.4.2 Språkliga överväganden

Den inledande trinitariska hälsningen ”I Faderns, Sonens och den heliga Andens namn” är endast översatt i en (denna) version, då det blir språkliga komplikationer av att översätta ”den treenige”.

Det har också varit svårt att hitta adekvata ord för de gudstjänstformer vi firar i Svenska kyrkan. Därför används enbart översättning av rubriken ”Högmässa” och inte av rubriken ”Mässa/Gudstjänst”. Innehållsligt påverkar detta inget.

Vissa av de allmänkyrkliga liturgiska texterna är inte översatta, utan hämtade från respektive kyrkor i de länder där språket talas. Det gäller till exempel Herrens bön, Trosbekännelsen (se nedan), Kristusrop, Gloria, O Guds Lamm och Välsignelsen.

Där den europeiska spanskan och den latinamerikanska spanskan skiljer sig grammatiskt anges detta med alternativ, till exempel i Välsignelsen *vosotros/ustedes*.

2.4.3 Teologiska överväganden

Inom samtliga språkområden läses Trosbekännelsen i första person singularis (Jag tror ...), medan vi i Svenska kyrkan läser i första person pluralis (Vi tror ...). Detta är

ett uttryck för trosbekännelsen som kyrkans och församlingens kollektiva bekännelse och bör så vara även i översättning.

Ordet amen följer Trosbekännelsen i de andra språkområdenas gudstjänstliv (utom tyska), men inte så i Svenska kyrkan. I översättningarna förekommer inget amen efter Trosbekännelsen.

I den engelska versionen av Trosbekännelsen används formuleringen holy catholic church för ”helig allmänlig kyrka”. På spanska har översättningen alternativen la santa iglésia católica/la santa iglésia cristiana.

På spanska används två ord för ”bägare” i Nattvardsbönen; cáliz och copa. Det förra är att jämföra med svenskans kalk, det senare med ”bägare” – således får det heta copa i spansk översättning.

I den engelskspråkiga delen av katolska kyrkan används samma acklamation i Nattvardsbönen som i Svenska kyrkan: ”Din död förkunnar vi ...” Medan Church of England använder den alternativa acklamationen ”Kristus har uppstått ...”. I detta fall används den första versionen av acklamationen då den känns mest igen inom Svenska kyrkan.

Befrielsebönen i dopet får på tyska rubriken Kreuzeszeichen und gebet (det vill säga korstecknande och bön), då ordet befrielse är svåröversättbart i detta sammanhang. Rubriken är hämtad från den tyska evangelisk-lutherska kyrkogemenskapen.

2.4.4 Redigeringsprinciper

De översatta texterna kommer att finnas på Svenska kyrkans webbplats som pdf och i det webbverktyg där handbokstexterna finns åtkomliga för den som vill sätta samman en gudstjänstordning. De kommer också att tryckas i en volym där alla språken är samlade. Då översättningarna är gjorda för att användas av gudstjänstledare som är väl införstådda med det svenska språket och med Svenska kyrkans gudstjänsttradition har de inledande texterna – Inledning, Övergripande anvisningar och Anvisningar till de kyrkliga handlingarna – utelämnats och samtliga löpande anvisningar är på svenska. Denna handboksöversättning är att ses som ett komplement till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I.

De bibeltexter som kyrkohandboken föreslår till de kyrkliga handlingarnas olika gudstjänster finns endast med som hänvisningar.

Den liturgiska texten är vald så att både äldre och nyare liturgiska texter är översatta. På så vis speglar översättningarna väl den liturgiska bredd som Svenska kyrkan rymmer.

3 Konsekvenser för barn

Svenska kyrkan finns både i Sverige och genom utlandförsamlingarna i en stor del av världen. Översättningarna kan bidra till att barn kan förstå den gudstjänst de deltar i.

3.1 Barnkonventionen

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Den syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- ◆ **Artikel 2** handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- ◆ **Artikel 3** anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- ◆ **Artikel 6** understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- ◆ **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Bilaga 1

Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska

Följande personer har deltagit i översättningsarbetet av kyrkohandboken till engelska, franska, spanska och tyska.

- Teresia Derlén, stiftsadjunkt, Västerås stift
- Joakim Bråkenhielm, komminister, Svenska kyrkan i Paris
- Tua Forsström, arbetsledande komminister, Malmö pastorat
- Stefan Hiller, domprost, Göteborg
- Christoph Gamer, församlingsherde, tyska församlingen Göteborg
- Almut Bretschneider-Felzmann, tematisk rådgivare, kyrkokansliet
- Adriana Gastellu Camp, tematisk rådgivare, kyrkokansliet
- Daniel Calero, komminister, Sollentuna församling.

Bilaga 2

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval enligt särskilt tryck.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2021:5

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 5–6 maj 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström och Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättarna Daniel Engström, Daniel Larson och Karl-Gunnar Svensson.

Föredragande: avdelningschef Karin Sarja

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:5 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:6

Revision av psalmboken

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 8 juni 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens inriktning för psalmboksrevision. Den innebär att processen startar med en öppen insamling av nya psalmer. Här beskrivs också de rättsliga och ekonomiska utmaningar som en revision av Den svenska psalmboken 1986 skulle innebära. Kyrkostyrelsens överväganden i fråga om att prioritera skapandet av nya psalmer framgår i avsnitt 3.

Kyrkostyrelsen vill inhämta kyrkomötes synpunkter på direktiv, tidsramar, struktur och kostnadsaspekter i avsnitt 4.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Ärendet och dess beredning.....	3
3 Kyrkostyrelsens allmänna överväganden.....	4
3.1 Psalmens teologi, identitet och plats	4
3.2 Nulägesbeskrivning.....	5
3.3 Upphovsrättsliga förutsättningar	5
3.4 Det första spåret: Nya psalmer.....	7
3.5 Det andra spåret: Revision av Den svenska psalmboken	7
4 Direktiv, tidsramar, struktur och kostnader.....	8
4.1 Direktiv.....	8
4.2 Insamling av nya psalmer med tidsramar	8
4.3 Revision av Den svenska psalmboken	8
4.4 Struktur.....	8
4.5 Kostnadsaspekter	9
5 Barnkonsekvensanalys.....	9
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	10

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i det fortsatta arbetet med en revision av psalmboken beakta det kyrkomötet anfört beträffande direktiv, tidsramar, struktur och kostnader.

2 Ärendet och dess beredning

Kyrkomötet 2016 har gett kyrkostyrelsen i uppdrag (KmSkr 2016:9) att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den fungerar tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Vidare har kyrkomötet 2018 gett kyrkostyrelsen i uppdrag (KmSkr 2018:4) att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av Den svenska psalmboken innan det inleds.

I planeringen för en revision har en förstudie genomförts. Kyrkostyrelsens arbetsutskott beslutade 3–4 februari 2021 (§ 14) att med godkännande lägga förstudien till handlingarna och kyrkostyrelsen tog del av förstudien vid sammanträdet 17–18 februari 2021 (§ 15).

I denna skrivelse gör kyrkostyrelsen ett antal överväganden inför en psalmboksrevision. Övervägandena utgår från förstudien som innehåller avsnitt om psalmbokens historia, identitet och de processer som ledde fram till Den svenska psalmboken 1986 (Den svenska psalmboken). Förstudien tar upp ekumeniska perspektiv, upphovsrättsfrågor och kommunikation som tillsammans ledde till ett huvudförslag bestående av två parallella spår: Nya psalmer samt Revision av Den svenska psalmboken, med flera alternativa tidsperspektiv.

Därefter har ett förberedelsearbete vidtagit för att klargöra förutsättningarna för ett genomförande av de två spåren Nya psalmer samt Revision av Den svenska psalmboken.

Det ena spåret handlar om att förverkliga insamlingen av förslag till Nya psalmer i enlighet med huvudförslaget i förstudien. Dessa förberedelser har kommit långt och insamlingen har startat.

Det andra spåret handlar om revision av Den svenska psalmboken. Det förutsätter att de upphovsrättsliga och i förlängningen tidsmässiga och ekonomiska utmaningarna för en revision av Den svenska psalmboken klargörs. Under arbetets gång har det blivit tydligt att komplexiteten beträffande upphovsrättsfrågorna omöjliggjort en start av en revision av Den svenska psalmboken, detta oavsett revisionens omfattning.

När det gäller frågan om Den svenska psalmbokens tillgänglighet digitalt kan konstateras att den redan tidigare har aktualiserats. Kyrkomötet 2011 gav kyrkostyrelsen i uppdrag (KmSkr 2011:10) att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida. Ett förhandlingsarbete gjordes i det uppdraget men då det fanns betydande svårigheter med att fullt ut nå en överenskommelse, vilket framgår också i denna skrivelse, kunde inte uppdraget slutföras. I samma ärende uppdrog kyrkomötet till kyrkostyrelsen att under den dåvarande mandatperioden initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks. Det uppdraget slutrapporterades 2013 med hänvisning till en pilotstudie om psalm-användningen i Svenska kyrkan som genomfördes 2012–2013.

3 Kyrkostyrelsens allmänna överväganden

3.1 Psalmens teologi, identitet och plats

Psalmen fyller en viktig roll för många människor. Samtidigt utgör själva psalmboken en av Svenska kyrkans gudstjänstböcker. Som sådan ska psalmboken vara ett uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det betyder att de trosuttryck som förmedlas i våra psalmer ska överensstämma med tron vi förkunnar och bekänner. Därför måste psalmboken aktualiseras för varje ny tid, i kontinuitet med kyrkan i alla tider. Den kristna gemenskapens trosuttryck kan därmed aldrig endast präglas av ”just nu”.

En grundläggande del av revisionsarbetet består av teologisk reflektion kring psalmens identitet likväl som Svenska kyrkans tro och liv. Detta innebär att de fromhetstraditioner som finns i Svenska kyrkan ska finnas representerade i den kommande revisionen samt att psalmer på flera språk inkluderas; särskilt behöver de nationella minoritetsspråken lyftas in i psalmboken.

Reflektioner kring psalmernas och psalmbokens identitet bör kontinuerligt ske utifrån ekumeniska perspektiv, så att psalmboken tydligt blir ett uttryck för Svenska kyrkan som del av den världsvida kyrkan. Det behöver därför ske ett arbete kring hur psalmerna för Svenska kyrkan kan uttrycka de universella och därmed de ekumeniska perspektiven.

Ekumeniska samtal kan fungera som förstärkning av medvetenheten om Svenska kyrkans egen tradition. Det lyftes fram i kyrkomötet, där diskussion fördes kring den musik som Svenska kyrkan lånar från annat håll än sin egen tradition. Det handlar om innehåll och teologiska perspektiv i psalmer och sånger för barn och unga. Det handlar också om hur musik och sånger från andra kyrkor och samfund formar Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

En närmare undersökning av psalmanvändning i Svenska kyrkan kan ge svar på vad som faktiskt sjungs, både ur Den svenska psalmboken och från andra sångsamlingar. En sådan analys bör vara så djupgående som möjligt för att utgöra grund för revisionen, oavsett när en revision av Den svenska psalmboken inleds. Under 2012–2013 genomfördes visserligen en pilotstudie om psalmanvändningen i Svenska kyrkan, men med hänvisning till den tid som förflutit har denna studie inte bedömts kunna användas för det fortsatta revisionsarbetet.

Flera förändringar av teologisk betydelse har skett sedan 1986. I arbetet med de nya psalmer som författas behöver en medvetenhet finnas om dessa förändringar. Bland annat har kyrkomötet 2009 fattat beslut om en könsneutral vigselordning. I förstudien noteras att antalet vigselpsalmer i Den svenska psalmboken är få och att om fler vigselpsalmer ska författas bör den utvidgade äktenskapssynen finnas representerad.

Nya formuleringar av psaltarpsalmer inspirerade av Bibel 2000:s översättningar behöver tas fram, så att dessa psaltarpsalmer kan leva vidare bortom ett äldre språkbruk. Tillkomsten av Bibel 2000 skedde efter att Den svenska psalmboken publicerats. Nya Testamentet från 1981 fanns redan tillgängligt i arbetet med Den svenska psalmboken men inte Gamla testamentet i ny språklig gestalt. Det märks framför allt i de melodiförsedda psaltarpsalmer som finns i psalmboken.

Psalmboken tillhör det svenska kulturarvet och det svenska samhället har förändrats. En psalmbok behöver därför innehålla både psalmer som funnits i generationer och psalmer som speglar nutida teologisk och språklig utveckling. Sverige präglas i allt högre grad av olika kulturella bakgrunder, något som kommer till uttryck även i den kristna gemenskapen. Grupper och människor som tidigare inte funnits i svenskkyrklig kontext har tagit plats. Deras språk, kulturella uttryck och livsberättelser bör också komma till uttryck i nya psalmer och den kommande revisionen.

3.2 Nulägesbeskrivning

Arbetet i spåret Nya psalmer är påbörjat. Insamling av psalmer och sånger har startat. Arbetet med en e-tjänst till hjälp i insamlingen pågår. Det har varit angeläget att möta förväntningarna på detta spår. Många har spontant sänt in förslag.

Spåret som innebär revision av Den svenska psalmboken kräver en mer omfattande förberedelseperiod innan det är möjligt att med någon trygghet bedöma de upphovsrättsliga frågeställningarna. Det har dock inte bedömts rimligt att pausa spåret Nya psalmer i väntan på vidare utredningar av olika revisionsförutsättningar avseende Den svenska psalmboken.

Genom att starta insamlingen Nya psalmer och samtidigt pausa starten av en revision av Den svenska psalmboken kan den mest aktuella delen av psalmboksarbetet genomföras inom rimlig tid.

Ytterligare förberedande arbetsinsatser för de båda spåren är analys av områden, målgrupper och genrer som särskilt behöver uppmärksammas vad gäller nyttillkommande psalmer. Det handlar också om ekumeniska samtal kring framtida gemensamma musikuttryck och fördjupning av andra kyrkors och länders psalmarbete. Arbetet omfattar även frågan om vägval rörande framtida publiceringssätt för psalmer.

3.3 Upphovsrättsliga förutsättningar

Som redan nämnts måste frågor om upphovsrätt och därtill följande kostnader utredas innan en revision av psalmboken kan komma i fråga. Frågorna om upphovsrätt är komplexa, Svenska kyrkan förfogar inte över det upphovsrättsliga regelverket men ser att teologi och juridik behöver interagera med varandra. Fyra olika upphovsrättsliga förutsättningar har identifierats. Dessa redovisas här nedan. Mot bakgrund av dessa fyra förutsättningar har kyrkostyrelsen kommit fram till sin bedömning av hur arbetet med psalmboken bör fortskrida med spåret Nya psalmer som redogjorts för, och fortsatt arbete med de upphovsrättsliga frågorna för psalmboken.

Förutsättning 1: Utgivare av psalmboken – Ägande av psalmboken

Den första förutsättningen eller upphovsrättsliga frågan handlar om vem som äger Den svenska psalmboken. Ur ett upphovsrättsligt perspektiv måste man skilja på två sorters ägande. Man kan äga ett enskilt verk, till exempel en dikt eller man kan äga själva sammanställningen av verken – ett samlingsverk, som till exempel en psalmbok. De enskilda verk som förekommer i Den svenska psalmboken ägs av upphovspersonerna individuellt, deras efterlevande eller annan som de kan ha överlåtit sina rättigheter till (tillsammans benämnda upphovsrättsinnehavare). Det är i dagsläget oklart om Svenska kyrkan äger Den svenska psalmboken som samlingsverk, det vill säga den sammanställning av verk som utgör psalmboken.

Vid en framtida revision kommer Svenska kyrkan att kunna utgå från ett ägande av det nya samlingsverket Psalmboken. Detta hindrar dock inte andra aktörer från att använda de enskilda verk som kommer att utgöra en del av Psalmboken, förutsatt att dessa inte är enskilda verk som Svenska kyrkan äger i sin helhet (se förutsättning 2).

Äganderättens utformning i relation till de enskilda verken i en ny psalmbok kommer sannolikt att variera. Majoriteten av de verk som kommer att ingå i en ny psalmbok kommer endast att användas utifrån ett upphovsrättsligt formulerat tillstånd, en licens, som formuleras i varje enskilt fall och bygger på en överenskommelse mellan Svenska kyrkan och upphovsrättsinnehavaren. Svenska kyrkan kommer att behöva förhandla med upphovspersonerna eller de som förvaltar upphovsrättigheterna kring exakt vilka situationer som Svenska kyrkan ska använda verket i. Antalet

situationer kommer också att spegla kostnadernas omfattning. (Exempel på situationer finns i förutsättning 4).

Förutsättning 2: Överlåtelse eller Upplåtelse

Den andra förutsättningen eller frågan är om Svenska kyrkan kan få en överlåtelse eller upplåtelse av varje enskilt verk i psalmboken. En överlåtelse innebär att Svenska kyrkan äger verket i sin helhet. En upplåtelse/licens betyder däremot att verket endast får användas till de utnyttjanden som täcks av det enskilda avtalet.

Det första alternativet, överlåtelse, har fördelen att Svenska kyrkan fritt kan använda verket även utanför Psalmboken. Detta innebär till exempel att verken kan användas i gudstjänstagendor utan att särskild ersättning utgår.

Det andra alternativet är en upplåtelse/licens. Det är här särskilt viktigt att avtalen med upphovspersonen fastställer exakt vilka rättigheter som täcks. Det vanligaste är att upphovspersonerna upplåter sina verk.

Förutsättning 3: Tvångslicens eller Tillstånd

En tredje förutsättning eller fråga är om tvångslicens eller tillstånd är en framkomlig väg för att reda ut det upphovsrättsliga läget kring psalmboken. Om en annan aktör eller upphovsmannen själv äger rättigheterna till verket finns två alternativ, tvångslicens eller tillstånd, för de psalmer som ingår i Den svenska psalmboken:

- ◆ Om verket (psalmen) har tryckts i form av ett yttrande från en myndighet eller i form av ett myndighetsbeslut, som fallet är med Den svenska psalmboken, finns rätt att trycka verket utan tillstånd från upphovsrättsinnehavaren, så kallad tvångslicens. Vid tvångslicens får verken dock inte bearbetas eller förändras. Dessutom råder det viss osäkerhet kring möjligheten till digitala nyttjanden med stöd av tvångslicens.
- ◆ Om tvångslicens inte finns för ett verk måste tillstånd för användningen inhämtas och ekonomisk ersättning utges.

Både när det gäller tvångslicens och inhämtande av tillstånd måste förhandlingar ske. Vid tvångslicens ska ersättningens storlek förhandlas och vid tillstånd ska både tillstånd och ersättning förhandlas.

Förutsättning 4: Rimlig kostnad

Den fjärde och sista förutsättningen eller frågan rör vad som är rimlig kostnad. Den svenska psalmboken skapades under andra förutsättningar än de som ligger till grund för dagens revision. Dels utgjorde Svenska kyrkan en del av staten, dels var digitala förfoganden inte aktuella. Psalmboken utgavs endast som tryckt bok. Nuläget ser annorlunda ut. De förfoganden som idag kan vara aktuella är exempelvis:

- ◆ Tryckt bok
- ◆ Digital bok
- ◆ Tryckta kopior av enskilda verk i till exempel gudstjänstagendor
- ◆ Digitala format (exempelvis för projicering på vägg)
- ◆ Tillgängliggörande på sociala medier

Sammantaget kan sägas att psalmbokens innehåll kommer att påverkas av vilka tillstånd som Svenska kyrkan kan erhålla.

Svenska kyrkan behöver inför en kommande psalmbok ta ställning till vilka förfoganden som kommer att vara aktuella. Det kommer att röra sig om betydligt fler förfoganden än vad som var aktuellt för Den svenska psalmboken.

Idag är tvångslicens inte ett alternativ. Även en mycket liten revidering innebär att de risker som tvångslicensen medför aktualiseras (se ovan om tvångslicens).

Tillstånd måste därför inhämtas från upphovsrättsinnehavarna. Detta medför också att kostnaden för en framtida psalmbok kommer att bli betydande, oavsett vilka digitala och andra förfoganden som krävs.

3.4 Det första spåret: Nya psalmer

Kyrkostyrelsen ser med glädje att det finns en stor nyfikenhet i arbetet med nya psalmer. Det finns många som vill och kan skapa psalmer. Kyrkostyrelsen menar att detta skapande ska uppmuntras.

Kyrkostyrelsen tar i sina överväganden sin utgångspunkt i förstudien och dess förslag att revidera psalmboken utifrån två spår. Kyrkostyrelsens överväganden utgår också från de upphovsrättsliga och som konsekvens de ekonomiska utmaningar som är kopplade till en revision av Den svenska psalmboken. I ljuset av detta perspektiv ger kyrkostyrelsen insamlingen inom ramen för spåret Nya psalmer första prioritet.

Spåret Nya psalmer består av två delar: dels av en öppen inbjudan att sända in nya psalmer utifrån grundläggande kriterier, dels av en lika öppen inbjudan att sända in psalmer som svarar mot specifika behov inom Svenska kyrkan.

Insamlingen av nya psalmer är en del av kyrkostyrelsens beredning för nästa steg i en beslutsprocess. En öppen insamling rymmer också i förlängningen en öppenhet vad gäller församlingarnas möjlighet att exempelvis kunna få sjunga ett urval av insamlat material. Insamlingen av nya psalmer bedöms i dagsläget kunna leda till ett urval av upp till 100 verk.

Sedan förbereds materialet för beslut i kyrkomötet. Ett digitalt sammanhållet komplement tas fram. Om det bedöms möjligt kan detta ingå i en tryckt reviderad version av Den svenska psalmboken.

3.5 Det andra spåret: Revision av Den svenska psalmboken

Kyrkostyrelsen bedömer att de fyra upphovsrättsliga förutsättningarna eller frågeställningarna, som redogjorts för ovan, är så omfattande att det i nuläget inte är möjligt att påbörja en revision av Den svenska psalmboken. Tid måste ägnas åt att arbeta vidare med de upphovsrättsliga förutsättningarna eller frågorna innan en revision kan aktualiseras. Kyrkostyrelsen hyser stor respekt för dessa frågor och vill att de utreds på bästa sätt, med hänsyn till såväl upphovsrättspersonerna och deras efterlevande, som hela kyrkan. Utifrån denna bedömning ser kyrkostyrelsen att spåret Nya psalmer i nuläget är en mycket god väg framåt.

Bedömningen är vidare att Den svenska psalmboken fortfarande fungerar väl. Det innebär att Den svenska psalmboken tills vidare kan fortsätta att fungera i sin nuvarande form. Vidare bedöms att en nationell undersökning av psalmanvändandet bör genomföras. En sådan analys hoppas kyrkostyrelsen kan ge en helhetsbild över den faktiska användningen av Den svenska psalmboken i Svenska kyrkans församlingar och pastorat idag.

4 Direktiv, tidsramar, struktur och kostnader

4.1 Direktiv

Kyrkostyrelsens förslag i enlighet med spåret Nya psalmer innebär att upp till 100 nya verk tas fram. Frågan om direktiv för detta arbete bör utgå från målsättning att Svenska kyrkans framtida psalmskatt ska bevaras över tid och utvecklas vidare, så att den blir

- långsiktigt tillgänglig
- användningsmässigt hållbar
- ekonomiskt rimlig.

Psalmskatten ska vara ett uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och fylla sin funktion utifrån kyrkoordningen. Svenska kyrkans psalmer bör samtidigt spegla att Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan.

Psalmerna och psalmboken har sin främsta hemvist i församlingen, gudstjänsten och den gemensamma sången. Psalmboken ska också stå i en levande tradition med tidigare psalmböcker och stödja själavården, inspirera den enskildes andaktsliv, utgöra en pedagogisk resurs, vara kulturbärare och fungera som språkreferens, i kyrka och samhälle.

Arbetet med insamling av Nya psalmer ska förankras brett i Svenska kyrkans församlingar. I urvalsarbetet ska relevant kompetens tillvaratas innefattande teologisk, kyrkomusikalisk, språklig och rättslig kompetens.

Frågan om tryckt material i relation till digital hantering ska hanteras och ske med målsättning att hela Svenska kyrkans psalmskatt kan göras digitalt tillgänglig.

4.2 Insamling av nya psalmer med tidsramar

Arbetet med spåret Nya psalmer har inletts. En e-tjänst är färdigställd där psalmförslag skickas in. Insamlingen beräknas vara öppen fram till årsskiftet 2022–2023. Därefter kommer en arbetsprocess att ta vid, som innebär strukturering av inskickat material, urvalsprocess och framtagande av ett underlag som kan presenteras som en sammanhållen psalmsamling. Svenska kyrkans församlingar kommer att ges möjlighet att prova nya psalmer under processen.

4.3 Revision av Den svenska psalmboken

En revision av Den svenska psalmboken kan inledas först när de upphovsrättsliga frågorna är utredda. Därefter kan en tidsberäkning och kostnadsbedömning göras. Det är dock redan nu tydligt att kostnadsnivån för erforderliga tillstånd är mycket hög. Beslut om hur den operativa revisionsorganisationen konkret ska utformas kan därför inte tas innan det står klart hur revisionsprocessens innehåll och gränser kommer att se ut.

4.4 Struktur

Det krävs en tydlig organisation som säkerställer hög kvalitet i arbetet och tillgodoser öppenhet och tydlighet i information och beslutsfattande.

Strukturen utformas i enlighet med direktiven. Vidare ska strukturen präglas av tydlighet i styrning och ledning. Det ska finnas effektiv och kontinuerlig kommuni-

kation och dialog mellan revisionens arbetsgrupper, transparens såväl mot Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift, som samhället i övrigt.

KsSkr 2021:6

4.5 Kostnadsaspekter

Kyrkostyrelsen ser att kostnaderna för revision och förnyelse av psalmboken kommer att bli betydande oavsett vilket spår som arbetet inleds i. Kyrkostyrelsen har gjort bedömningen att arbetet med Nya psalmer förvisso är kostsamt men att det är av så stor vikt för gudstjänstlivet och sången i Svenska kyrkan att det är ett arbete som ska prioriteras.

Psalmboken är ett kulturarv och en sångskatt, en självklar del i församlingens vardag och fest. Dock medför en revision av Den svenska psalmboken idag en så stor ekonomisk och rättslig osäkerhet att kyrkostyrelsen menar att de juridiska frågorna måste utredas vidare innan ett sådant arbete kan påbörjas.

5 Barnkonsekvensanalys

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Den syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

Det är angeläget att barn och unga känner sig hemma i Svenska kyrkans psalmbok. Deras erfarenheter och perspektiv behöver få komma till uttryck. Barn och ungas eget psalmförfattande måste ges utrymme i revisionsarbetet. Vidare spelar psalmboken en viktig roll som redskap för barns rätt till andlig utveckling.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 8 juni 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Daniel Engström och Daniel Larson.

Föredragande: avdelningschef Karin Sarja och biträdande enhetschef Ann-Katrin Bosbach.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:6 Revision av psalmboken.

Motioner
Mot 2021:1–99

Motioner

2021:1	Begravningsgudstjänster på lördagar Lars-Ivar Ericson
2021:2	Förtroendeuppdrags upphörande David Castor
2021:3	Utlandskyrkans helg Bengt Olsson m.fl.
2021:4	Pastorsadjunktsåret Leif Nordenstorm m.fl.
2021:5	Minnesdag för förintelsens offer Karl-Gunnar Svensson
2021:6	Förtroendeuppdrag i fritt vald församling Karl-Gunnar Svensson
2021:7	Minskat antal medlemmar Olov Lindquist
2021:8	Svenska kyrkans hemsida Olov Lindquist
2021:9	Fri församlingstillhörighet Olov Lindquist m.fl.
2021:10	Sancta Birgitta klostermuseum Kjell O Lejon
2021:11	Konfirmationsåldern Lars Arvidsson m.fl.
2021:12	Undervisning i utanförskapsområden Olov Lindquist och Leif Nordenstorm
2021:13	Tillitsbaserad styrning Fredrik Modéus
2021:14	Material i apologetik Kjell O Lejon m.fl.
2021:15	Medlemskapet i ACT Alliance Kjell O Lejon och Berth Löndahl
2021:16	Biskopsvisitationen Lars Arvidsson m.fl.
2021:17	Fritidsledarutbildning Lars Arvidsson m.fl.
2021:18	Diakoner i alla församlingar Lars Arvidsson
2021:19	Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu Karin Janfalk m.fl.
2021:20	Interreligiös uppföljning Anna Karin Hammar och Roberth Krantz
2021:21	Diakonins kunskap Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström
2021:22	Omsorg om djuren Anna Karin Hammar
2021:23	Religionsdialog Julia Kronlid m.fl.

2021:24	Samla erfarenheter av pandemin Julia Kronlid m.fl.
2021:25	En kyrka för alla Ann-Christine From Utterstedt
2021:26	Begravningsamfälligheter Sten Janson m.fl.
2021:27	Folkrätten i Israel och Palestina Anna Karin Hammar m.fl.
2021:28	Bygga församling Anna Karin Hammar
2021:29	Svenska kyrkans arbete med asylsökande Petter Nilsson m.fl.
2021:30	Försäljning av kyrkor och kapell Margaretha Herthelius
2021:31	Digitala sammanträden efter pandemin Tomas Rosenlundh och Margareta Karlsson
2021:32	Kyrkostyrelsens färdplan för digitalisering och samverkan Ellionor Moberg m.fl.
2021:33	Förenkling och lägre kostnader för kyrkoval Nils Gårder
2021:34	Förändring av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering Anders Brunnstedt m.fl.
2021:35	Investeringspolicy Petter Nilsson m.fl.
2021:36	Visselblåsarsystem Fredrik Ottesen m.fl.
2021:37	Begreppet pastorat Leif Nordlander
2021:38	Reglerna för kyrkounderhållsbidrag Leif Nordlander
2021:39	Behörighetsprövning Leif Nordlander
2021:40	Församlingsbegreppet Berth Löndahl och Leif Nordlander
2021:41	Nya sätt att vara kyrka Berth Löndahl och Leif Nordlander
2021:42	Utvärdering av hanteringen av pandemin Berth Löndahl och Leif Nordlander
2021:43	Utvärdering av strukturutredningens konsekvenser Berth Löndahl och Leif Nordlander
2021:44	Missionsuppdraget Berth Löndahl och Leif Nordlander
2021:45	Överlämnade kyrkor Leif Nordlander
2021:46	Pastoralteologiska prästutbildningar Kjell O Lejon m.fl.
2021:47	Jämställdheten i Svenska kyrkan Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

2021:48	Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna Mats Ludvigsson m.fl.
2021:49	Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda Mats Ludvigsson m.fl.
2021:50	Stöd till Act Svenska kyrkan Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth
2021:51	Nätverk för mission Elisabeth Sandlund m.fl.
2021:52	Församlingsrepresentation i kyrkofullmäktige och kyrkoråd Eva Kyrk
2021:53	Regler för kvalificerat beslutsfattande Hans-Olof Andrén m.fl.
2021:54	Direktiv för psalmboksrevisionen Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson
2021:55	Nationell dopkampanj Sofija Pedersen Videke m.fl.
2021:56	Kyrkohandboken på fler språk Erik Johansson
2021:57	Kyrklig kulturkanon Julia Kronlid m.fl.
2021:58	Digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval Victor Ramström m.fl.
2021:59	Klimatkonsekvensanalys Lisa Gerenmark och Ida Netzel
2021:60	Tak för kyrkoavgiften Vivianne Wetterling
2021:61	Distribution av valsedlar Bertil Olsson
2021:62	Folkkyrkoutredning Sven Milltoft
2021:63	Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken Sven Milltoft
2021:64	Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris Sven Milltoft
2021:65	Pingsten och midsommardagen Fredrik Sidenvall
2021:66	Vindkraft Jan-Åke Isaksson m.fl.
2021:67	Könsidentitet och könsuttryck Karin Janfalk m.fl.
2021:68	Nivån på kyrkoantikvarisk ersättning Inger Harlevi och Carin Jakobsson
2021:69	Hållbart skogsbruk Sven Gunnar Persson m.fl.
2021:70	Beslut om indelningsändringar Sten Janson m.fl.
2021:71	Reformerade indirekta val Hans-Olof Andrén m.fl.

2021:72	Stöd till utlandsverksamheten Anette Nordgren m.fl.
2021:73	Förtroendevald hela mandatperioden Marie Rydén Davoust m.fl.
2021:74	Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling Ida Netzel m.fl.
2021:75	Friare församlingstillhörighet Olle Reichenberg m.fl.
2021:76	Uttalanden i samhällsfrågor Olle Reichenberg m.fl.
2021:77	Gemensamma titlar Leif Nordlander
2021:78	Kyrkoordningens upplåtelseregler Fredrik Sidenvall
2021:79	Stöd till kyrkoherdar Margareta Andersson
2021:80	Psykisk ohälsa Margareta Andersson
2021:81	Distansutbildning Margareta Andersson
2021:82	Appar för Svenska kyrkans verksamhet Mikael Eskilander och Eva-Mai Mineur Tynong
2021:83	Kyrkomötets mandatstöd Margareta Carlsson m.fl.
2021:84	Krisplan Linda Sjöö m.fl.
2021:85	Utbildning för nya förtroendevalda Linda Sjöö m.fl.
2021:86	Överlåtelse av församlingskyrka Suzanne Fredborg
2021:87	Bevarande av kulturarvet Suzanne Fredborg
2021:88	Antalet revisorer Suzanne Fredborg
2021:89	Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav Lars B Andersson m.fl.
2021:90	Anonymisering av kollekt via Swish Eric Westroth m.fl.
2021:91	Säkert valsedelssystem Eric Westroth m.fl.
2021:92	Rösta digitalt i kyrkovalet Eric Westroth m.fl.
2021:93	Extra anslag till församlingar och pastorat Bengt Kjellgren m.fl.
2021:94	Konsekvenser av ökad sekretess Eric Westroth och Daniel Engström
2021:95	Den svenska psalmboken Aron Emilsson

- 2021:96 Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna
Terence Hongslo m.fl.
- 2021:97 Hållbara textilier
Terence Hongslo och Jan Björkman
- 2021:98 Psalmen Fädernas kyrka
David Lång och Ann-Christine From Utterstedt
- 2021:99 Jourhavande präst
Lisa Gerenmark

Kyrkomötet
Motion 2021:1
av Lars-Ivar Ericson

Begravningsgudstjänster på lördagar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en undersökning om förekomsten av lördagsbegravningar och erfarenheter av dessa samt med anledning av undersökningsresultatet överväga en rekommendation till församlingar att i begränsad omfattning erbjuda lördagsbegravningar.

Motivering

Under senare år har det blivit allt svårare att samla deltagare vid begravningsgudstjänster. Anledningarna till detta är förstås många såsom geografiska avstånd, utlandsvistelse och svårigheter att få ledigt från arbete. Dop och vigslar är vanliga på lördagar vilket innebär att kyrkans personal redan i viss omfattning är i tjänst på lördagar. Att åtminstone vid vissa tillfällen kunna erbjuda lördagsbegravningar är inte orimligt. Därför är det värdefullt att få veta hur pass vanligt det är att församlingar erbjuder lördagsbegravningar och deras erfarenheter av detta. Sedan kan resultatet användas vid en eventuell rekommendation till församlingar att erbjuda sådana.

Tyringe den 6 maj 2021

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:2
av David Castor

Förtroendeuppdrags upphörande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i 33 kap. 10 §, punkt 2 kyrkoordningen, stryka orden ”i en församling”, så att ny lydelse blir:

En ledamot eller ersättare i ett kyrkoråd eller i ett församlingsråd får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden om han eller hon kan fortsätta att fullgöra uppdraget och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling eller ett annat pastorat.

Motivering

Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör uppdraget genast enligt kyrkoordningen. Undantag från denna regel gäller om valbarheten upphör enbart på grund av flytt, men bara för uppdrag i kyrkomötet, i kyrkoråd på församlingsnivå samt i församlingsråd. Undantaget gäller alltså inte för uppdrag på stiftsnivå eller i kyrkoråd på pastoratsnivå. Denna motion riktar in sig på pastoratsnivån.

Att det gäller olika regler för upphörande av kyrkorådsuppdrag vid flytt beroende på om pastoratet är ett enförsamlingspastorat eller ett flerförsamlingspastorat framstår som en onödig inkonsekvens. I båda fallen kan det vara lika möjligt för en ledamot att fullgöra sitt uppdrag.

Åtskillnaden tas enklast bort genom att stryka orden ”i en församling” i 33 kap. 10 §, punkt 2 kyrkoordningen, varvid undantaget kommer att gälla alla former av kyrkoråd.

Norrköping den 31 maj 2021

David Castor (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:3
av Bengt Olsson m.fl.

Utlandskyrkans helg

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge en av de helger då rikskollekt tas upp till förmån för Svenska kyrkan i utlandet benämningen ”Utlandskyrkans helg” och att den genomförs årligen vid en helg gemensam för alla Svenska kyrkans församlingar.

Motivering

Att Svenska kyrkan har stor betydelse för människorna i vårt land har kommit till ett påtagligt uttryck i de tider av oro och osäkerhet som vi genomlider i samband med den pågående pandemin. Det har då blivit uppenbart hur skört ett mänskligt liv är och vad som egentligen är viktigt i livet.

Under denna tid har gudstjänstfirandet fått ändra karaktär och istället för de vanliga kyrkobesöken har det ändå varit möjligt att få del av evangeliet genom radio, tv och andra media.

Att kunna få fira gudstjänst i gemenskap med församlingen och att kunna uppleva denna gemenskap i andra aktiviteter är viktigt. Och det är det i minst lika hög grad för de svenskar som vistas i utlandet. Statistiken säger att utlandskyrkans församlingar varje år har drygt 613 000 besökare, genomför drygt 4 700 själavårdande samtal och firar knappt 5 600 gudstjänster för att ta några siffror ur statistiken.

Utlandskyrkans historia sträcker sig långt tillbaka i tiden. Rötterna finns i 1600-talets fartygspräster. Sedan dess har verksamheten utvecklats och ändrat karaktär i många avseenden. Men utlandskyrkan är fortfarande som en trygg hamn för svenskarna i de församlingar och på de verksamhetsplatser jorden runt där den finns.

En hel del svenskar har numera under resor och andra utlandsvistelser stött på utlandskyrkan men för många svenskar är dess verksamhet fortfarande ganska okänd i Sverige.

Av båda dessa skäl finns stor anledning att uppmärksamma utlandskyrkans verksamhet och dess betydelse på ett tydligare sätt än i idag i församlingarna. Det kan ske på många sätt. Ett är genom informationen i kollektcirkulären i samband med upptagandet av de rikskollekter som görs. Vid de tillfällen då rikskollekt tas upp för Svenska kyrkan i utlandet kunde något ges karaktären av ”Utlandskyrkans helg”. Då skulle informationen om utlandskyrkan inte inskränkas till texten i kollektcirkuläret, utan utvidgas till ett program efter gudstjänsten med exempelvis ett föredrag om utlandskyrkans verksamhet på någon specifik plats i världen och av andra programpunkter med utlandskyrkan i centrum.

De insamlade kollektmedlen är viktiga, men ännu viktigare är förmodligen den ökade kunskapen om Svenska kyrkan i utlandet som ett sådant program kan ge.

Mot 2021:3

Linköping den 1 juni 2021

Bengt Olsson (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Caroline Åkerhielm (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Vivianne Wetterling (FiSK)

Lars Arvidsson (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:4
av Leif Nordenstorm m.fl.

Pastorsadjunksåret

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och lägga förslag till hur systemet med pastorsadjunkter kan avvecklas.

Motivering

Enligt nuvarande regler tjänstgör nyvigda präster under ett år som pastorsadjunkter. Pastorsadjunktjänsterna beskrivs ibland som utbildningstjänster. De nyvigda prästerna ska få möjlighet till en mjukstart i sina arbeten. De ska få möjlighet att börja arbeta i ett lugnt tempo med extra tid för förberedelser och med möjlighet att få handledning. Lönerna till pastorsadjunkter betalas av respektive stift. Tanken med pastorsadjunksåret är givetvis god. Det finns dock flera skäl att ifrågasätta systemet.

Kostnaden för löner till pastorsadjunkter har blivit en allt mer kännbar belastning för flera stift. Stiftet har många uppgifter som bör prioriteras högre än löner till pastorsadjunkter. Det är också mer logiskt att det pastorat där den nyvigde prästen utför sitt arbete står för kostnaden för dennes lön.

Präster behöver, liksom andra, en viss tid för introduktion i arbetet. Detta är dock inget som är unikt för präster. Tanken på introduktion drivs dock alltför långt när man tänker sig att den nye prästen behöver ett helt år för att introduceras. Prästvigningen föregås vanligtvis av studier i fem och ett halvt år i vilka flera praktikperioder ingår. Många som blir präster har dessutom tidigare erfarenhet av annat yrkesarbete. Det är fullt möjligt att ge nyvigda präster rätt till handledning om systemet med pastorsadjunkter avskaffas.

Olika nya präster ser givetvis på pastorsadjunksåret på olika sätt. Somliga ser fram emot att få en mjukstart. Andra tycker att det är frustrerande att efter fem och ett halvt års studier inte få börja arbeta ordentligt.

Pastorsadjunksförordnandet innebär dessutom en extra flyttning för många nyvigda präster. Först flytten till studieorten. Sedan en flyttning till orten där pastorsadjunksåret ska genomföras. Därefter är det dags att söka fast tjänst, vilket för många innebär ytterligare en flyttning.

Uppsala den 2 juni 2021

Leif Nordenstorm (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Caroline Åkerhielm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Lars Arvidsson (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Vivianne Wetterling (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:5
av Karl-Gunnar Svensson

Minnesdag för förintelsens offer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till kyrkomötet om hur Svenska kyrkan årligen kan uppmärksamma den 27 januari som en minnesdag för förintelsens offer.

Motivering

27 januari 2020 gjorde biskoparna i Svenska kyrkan ett uttalande om förintelsen i åminnelse om att det var 75 år sedan förintelselägrat Auschwitz befriades. Biskoparna sa bland annat:

Den internationella minnesdagen för förintelsens offer markerar slutet på en av vår tids värsta fasor. Dessa grymheter får aldrig falla i glömska. 2015 uttalade vi oss på förintelsens minnesdag och idag påminner vi igen om nödvändigheten att minnas.

Antisemitismen började inte med det nazistiska maktövertagandet 1933 utan har mycket gamla rötter. Som biskopar i Svenska kyrkan är vi medvetna om att det också i vår kristna tradition finns smärtsamma exempel på hur Jesu efterföljare i olika tider övergett och rentav vänt sig mot Jesu eget folk.

Antisemitismen upphörde heller inte vid krigsslutet 1945. Attentaten under 2019 mot synagogorna i San Diego, i USA, och Halle i Tyskland, är ett förskräckande exempel på hur hatet sprids, också här och nu. I Sverige har judar trakasserats och synagogor vandaliserats. Vi tar kraftigt avstånd från allt sådant.

Sedan 1999 har 27 januari varit en nationell minnesdag i Sverige och FN deklarerade 2005 denna dag som internationell minnesdag. Det innebär att den här dagen är en minnesdag till åminnelse av förintelsen både nationellt som internationellt.

Det vore värdefullt att Svenska kyrkan årligen uppmärksammar den 27 januari som en minnesdag för förintelsens offer. Vi kan inte utse den till en helgdag eftersom det är riksdagen som fattar sådana beslut, men som en särskild minnesdag vore lämpligt att göra. För det fanns en tid när Sverige var känt som landet som räddade judar och stod upp för alla människors lika värde. Namn som Raoul Wallenberg, Dag Hammarskjöld och Emil Sandström har för evigt etsat sig in i mänsklighetens kollektiva minne. Och det var inte länge sedan denna ärorika tradition återupplivades av den socialdemokratiska statsministern Göran Persson med hans massiva satsning

Mot 2021:5 på folkbildningskampanjen ”Om detta må ni berätta”, samt den internationella minneskonferensen för förintelsens offer i Stockholm år 2000.

Träslövsläge den 3 juni 2021

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2021:6
av Karl-Gunnar Svensson

Förtroendeuppdrag i fritt vald församling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att det blir möjligt att bli vald till förtroendeuppdrag i ett annat pastorat eller i en annan församling än det pastorat/den församling som man är kyrkobokförd i.

Motivering

Flera gånger har motioner i kyrkomötet väckts som handlar om fri församlings-tillhörighet. Dessa har avslagits med skäl om att det måste göras en ändring i lagen om Svenska kyrkan för att möjliggöra detta.

2012 beslutade kyrkomötet att den som är kyrkobokförd i en församling som ingår i ett pastorat också kan väljas till förtroendeuppdrag i annan församling inom pastoratet; jämför 33 kap. 4 § första stycket andra punkten kyrkoordningen, i dess lydelse från och med den 1 januari 2014.

Enligt dagens bestämmelser kan man inte väljas till förtroendeuppdrag i annan församling än den i vilket pastorat man är kyrkobokförd i. Denna bestämmelse trädde i kraft den 1 januari 2014.

Den här motionen handlar om att utöka möjligheten att kunna bli förtroendevald i den församling i Svenska kyrkan som man vill och bli vald till att vara förtroendevald även i ett annat pastorat än det man är kyrkobokförd i. Om man är verksam i en församling som tillhör ett annat pastorat än det man är kyrkobokförd i borde man ändå kunna få förtroendeuppdrag i den församlingen. Idag kan det ju vara så att man bor i närområdet till ett annat pastorat där man inte är kyrkobokförd och ändå engagerar sig i den närliggande församlingen och pastoratet. Men det går inte att bli förtroendevald till något förtroendeuppdrag mer än som frivilligarbetare eller gudstjänstvärd. Skulle den här ordningen införas är man ju ändå ansvarig som ledamot i till exempel kyrkorådet eftersom det inte hör samman med kyrkobokföringsorten, utan med uppdraget man innehar. Det skulle heller inte innebära en förändring i frågan om lagen om Svenska kyrkan utan handlar istället endast om en ändring i kyrkoordningen. Frågan har varit utredd både av tidigare kyrkomöte och av riksdagen i betänkandet Trossamfund m.m. (2011/12:KU12) och ändringen som den här motionen föreskriver innebär ingen ändring annat än i kyrkoordningen.

Träslövsläge den 3 juni 2021

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2021:7
av Olov Lindquist

Minskat antal medlemmar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda varför Svenska kyrkan får färre medlemmar.

Motivering

Svenska kyrkans medlemsantal var 1972 ca 7,8 miljoner medlemmar. 2018 var antalet medlemmar nere på 5,9 miljoner. Under dessa år har antalet medlemmar därmed sjunkit med nästan 2 miljoner.

Under de här åren har beslut fattats som förklarar en stor del av tappet, bland annat måste personen vara döpt för att bli medlem och vi har en större andel utländska medborgare som är anslutna till en annan religion än den kristna. Sannolikt beror tappet även på en ökad sekularisering, även om det inte är helt klarlagt.

Men eftersom antalet medlemmar i Svenska kyrkan konsekvent minskar, så kan inte längre tappet förklaras med att dopet är medlemsgrundande, eftersom det har varit så i 25 år. Det finns många gissningar om varför antalet medlemmar går ned, men finns fakta bakom dessa gissningar? Jag anser inte att det är så, utan anser därför att kyrkostyrelsen ska göra en genomgripande utredning om varför Svenska kyrkan får färre medlemmar.

Stockholm den 4 juni 2021

Olov Lindquist (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:8
av Olov Lindquist

Svenska kyrkans hemsida

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppdatera och omorganisera Svenska kyrkans hemsida, så att våra förtroendevalda och övriga medlemmar lättare kan orientera sig mellan Svenska kyrkans olika nivåer (nationella nivån, stiftet och församlingarna).

Motivering

Svenska kyrkan har idag en hemsida som är svår att orientera sig i, framförallt på stiftsnivå. Det är viktigt att vi förtroendevalda, men självfallet även övriga medlemmar, kan hitta den information som vi söker. Många av våra medlemmar är inte aktiva kyrkobesökare, men vänder sig till kyrkan vid särskilda tillfällen, såsom vid dop, konfirmation, vigsel och begravning. Om medlemmen då inte hittar det man söker är det lätt att de ger upp.

En organisering av hemsidan med utgångspunkt från den nationella nivån, stiftet och församlingarna skulle underlätta för alla som önskar få del av kyrkans tjänster. En bättre strukturerad hemsida underlättar för oss förtroendevalda och får säkert även fler att engagera sig i kyrkans verksamhet. Detta gäller inte minst blivande volontärer.

Stockholm den 4 juni 2021

Olov Lindquist (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:9
av Olov Lindquist m.fl.

Fri församlingstillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan göra det möjligt för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Motivering

Svenska kyrkans medlemmar kan idag vara aktiva och engagerade församlingsmedlemmar i stort sett i vilken församling de vill. Det är bra att enskildas engagemang inte onödigt begränsas till den församling som de tillhör.

Men för personer som av en eller annan anledning väljer att engagera sig i en annan församling än den där de är bosatta, kvarstår dock en betydelsefull begränsning i och med att de inte kan bli tillhöriga i den valda församlingen. Fortfarande kommer de att tvingas till att fortsätta betala kyrkoavgift till den församling som de inte längre vill vara med i. Vidare begränsas deras möjlighet till kyrkopolitiskt engagemang. Om personen till exempel varit bosatt i en församling i hela sitt liv och sedan flyttar till ett annat boende i en annan del av samhället kan denne ha korsat en församlingsgräns, utan att för den skull ha flyttat särskilt långt. Detta får ju till följd att han/hon inte längre tillhör sin ”hemförsamling”. Detta är ganska vanligt i Stockholm och andra storstäder, men också på orter som ligger i närheten av en kommun med högre utbildning, där studenten flyttar från hemkommunen till den näraliggande universitets- eller högskolekommunen.

Det är viktigt att medlemskapet i Svenska kyrkan känns som något värdefullt och relevant. Kyrkan måste sätta medlemmen i centrum. En utökad möjlighet till att tillhöra och vara medlem i en annan församling än den församling inom ett pastorat där han/hon råkar vara bosatt ser vi som en naturlig utveckling och del av Svenska kyrkan. Dessutom har det i och med coronapandemin blivit uppenbart att kyrkans mötesplatser än mer än tidigare sker via nätet. Därmed blir det också för oss än mer uppenbart att kyrkobokföringsadressen enbart är en relik när det gäller församlings-tillhörighet.

Vi vill därför att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Mot 2021:9

Stockholm den 4 juni 2021

Olov Lindquist (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Caroline Åkerhielm (FiSK)

Lars Arvidsson (FiSK)

Vivianne Wetterling (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:10
av Kjell O Lejon

Sancta Birgitta klostermuseum

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på det sätt styrelsen finner bäst aktivt och skyndsamt verka för att Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena får en huvudman som säkerställer museets fortsatta verksamhet.

Motivering

Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena drivs av Birgittastiftelsen, en ideell förening som verkat i Vadstena klosterområde i över ett hundra år – föreningen grundades 1920 med prins Eugen som förste ordförande. Bland de personer som var med och bildade föreningen återfanns Nathan Söderblom, Selma Lagerlöf, Verner von Heidenstam och Emilia Fogelklou. Idag finns föreningens medlemmar spridda utöver hela Sverige och utom riket. Birgittastiftelsen sprider på många olika sätt kunskap om den heliga Birgittas liv och gärning och vårdar byggnaderna i klosterområdet, det senare är ett stort kulturarvs- och miljöprojekt. Det forna nunneklostret och hela klosterområdet är nu ett statligt byggnadsminne, där regeringen sålunda har fastställt skyddsbestämmelser. Klostermuseet är inrymt i delar av det forna nunneklostret, i ett hus som från 1260-talet var ett kungapalats.

Förutom att driva museet har Birgittastiftelsen ett bibliotek, Biblioteca Birgittina, och stöder och tillgängliggör forskning, till exempel genom att varje år dela ut Birgittapriset till en välrenommerad Birgittaforskare. Klostermuseet ingår i ett nätverk med bland annat Sveriges museer, Societas Birgitta Europa – nätverk för orter med birgittinerkloster och Nätverk för svenska medeltidsmuseer, men även i Östgöta museichefskollegium och olika forskarnätverk.

Klostermuseet ligger intill klosterkyrkan, som är församlingskyrka i Vadstena församling. Kyrkan byggdes, enligt den heliga Birgitta, efter mått och instruktioner som hon mottagit från Kristus själv. Den invigdes den 16 februari 1430. I kyrkan återfinns ett relikskrin med delar av Birgittas kvarlevor. Människor från hela världen har genom tiderna vallfärdat till Vadstena och klosterkyrkan – och gör så fortsatt. Klosterkyrkan har återigen blivit ett av Europas viktigaste pilgrimsmål och besöks av 2 500–3 000 personer dagligen under högsäsong. Strax intill klostermuseet och klosterkyrkan ligger Pilgrimscentrum, som drivs av Linköpings stift. Den moderne pilgrimen har i Vadstena och klosterkyrkan ett mål för sin lekamliga färd och andliga tillväxt genom livet. Klosterkyrkan och det intilliggande klostermuseet utgör alltså inte endast ovärderliga kyrko- och kulturhistoriska miljöer, utan bildar en gemensam mötesplats för sökare och troende människor inom olika kristna trostraditioner.

Vidare är den heliga Birgitta ett välkänt exempel på en handlingskraftig kvinna i svensk medeltidshistoria. Hennes drivkraft ledde till grundandet av Ordo Sanctissimi

Salvatoris, mer känd som Birgittinerorden, som är en av de växande ordnarna på den internationella scenen. Sedan 1999 är den heliga Birgitta, tillsammans med två andra kvinnliga helgon, skyddshelgon för Europa inom romersk-katolska kyrkan. Sveriges skyddshelgon blev den heliga Birgitta redan vid allmänna kyrkomötet i Arboga år 1396. Hon är en samlingspunkt kring historiska och nutida kristna värden och därjämte en symbol för vikten av ekumeniskt samarbete, inte minst mellan Svenska kyrkan och den romersk-katolska kyrkan. Värde att ha ett välfungerande kunskaps- och inspirationscentrum i form av ett museum invid klosterkyrkan och Svenska kyrkans pilgrimscentrum är mycket stort.

Byggnaden vari klostermuseet inryms ägs av Statens fastighetsverk, som aviserat en hyreshöjning som den ideella föreningen inte har någon ekonomisk möjlighet att möta, och den saknar därmed möjlighet att långsiktigt driva museiverksamheten vidare. Fram till nu har utställningar och projekt kunnat genomföras genom sponsring, fondmedel och privata bidrag, samt genom medlems- och entréavgifter, men med Statens fastighetsverks hyreshöjning och oförändrat huvudmannaskap måste museet läggas ner, vilket ur många synvinklar vore olyckligt.

Sammantaget är det för Svenska kyrkan viktigt att ur kyrkohistoriskt, kulturhistoriskt, kvinnohistoriskt och ekumeniskt perspektiv verka för ett förändrat huvudmannaskap för Sancta Birgitta klostermuseum, för att trygga dess framtida förhållanden. Kyrkostyrelsen bör därför, på det sätt styrelsen finner det bäst, aktivt och skyndsamt verka för att Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena får en huvudman som säkerställer fortsatt verksamhet.

Linköping den 7 juni 2021

Kjell O Lejon (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:11
av Lars Arvidsson m.fl.

Konfirmationsåldern

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ändra åldern för konfirmation i Svenska kyrkan till året de unga fyller 14 år.

Motivering

Cirka 35 procent av ungdomar i 15-årsåldern som är kyrkotillhöriga blir konfirmerade. Eftersom den som blir konfirmerad förmodas vara mer motiverad att stanna kvar som medlem i Svenska kyrkan än den som inte är det, borde detta inge oro för kyrkans framtida medlemsutveckling.

En anledning till att allt färre 15-åringar vill konfirmera sig kan ha många olika orsaker. En faktor kan vara åldern hos dem när de bjuds in till konfirmandarbete. Det kommer för sent för en del barn. Många tonåringar går igenom puberteten tidigare än förr och befinner sig i ett annat skede i livet än när det är mest optimalt att engagera sig för något som förknippas mer med familj och tradition än ett liv på väg mot vuxenlivet.

En sänkning av åldern för konfirmander skulle innebära att kyrkan kommer i kontakt med barnen tidigare i livet och vid en tid då föräldrarna har ett större inflytande och ansvar för deras val och beslut.

Ett tidigareläggande av konfirmationen skulle minska den konflikt som kan uppstå när det gäller hur mycket tid man vill lägga på fritidsaktiviteter när skolarbetet kräver allt mer för varje år på högstadiet.

Ett tidigareläggande av konfirmandarbetet skulle förlänga tiden för uppföljande verksamhet efter konfirmationen med ett helt år innan ungdomarna når gymnasieåldern.

Många moment i konfirmandarbete såsom sång och musik, lägerverksamhet och gruppaktiviteter passar väl så bra för åldern 13–14 år som åldern 14–15 år.

Hässleholm den 8 juni 2021

Lars Arvidsson (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Caroline Åkerhielm (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:12
av Olov Lindquist och Leif Nordenstorm

Undervisning i utanförskapsområden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att starta ett projekt som innebär en utökad kristen undervisning i Sveriges så kallade utanförskapsområden.

Motivering

Svenska kyrkan har en stor uppgift i de områden här i Sverige som klassas som utanförskapsområden. Vi vill i det här sammanhanget inte definiera eller utpeka vilka dessa områden är, utan enbart konstatera att de här områdena, som ibland består av hela stadsdelar, har särskilda problem.

Det finns exempel i Göteborg där vissa frikyrkor har bedrivit särskilda projekt. Detta har lett till att framförallt ungdomar har tagit till sig den kyrkliga verksamheten och lämnat sitt destruktiva beteende med ibland både psykiska problem och kriminalitet. Det finns också andra exempel i andra delar av Sverige.

Församlingar i utanförskapsområden har i många fall levande och stora gudstjänstfirande gemenskaper. Endast en mindre grupp av dem som firar gudstjänst är dock medlemmar i Svenska kyrkan. Dessa församlingar kan därför behöva extra stöd för sin viktiga verksamhet.

Vi anser därför att Svenska kyrkan på nationell nivå bör ta ett helhetsansvar för att utöka den kristna undervisningen i utanförskapsområdena.

Stockholm den 12 juni 2021

Olov Lindquist (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:13
av Fredrik Modéus

Tillitsbaserad styrning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en förenklingsutredning med syfte att stärka Svenska kyrkans tillitsbaserade styrning.

Motivering

Erfarna kyrkoherdar och kyrkorådsordförande vittnar om hur uppdragen har förändrats över tid. För kyrkoherden har balansen mellan andligt ledarskap och formellt chefskap tippat över mot det senare, och styrelsearbete i kyrkorådet handlar i allt högre utsträckning om att ta fram och besluta om planer, policys och riktlinjer. Allt följer en samhällsutveckling med ökade krav på dokumentation och strategier som en följd av den kontrollbaserade styrningsmodell som har varit rådande de senaste 40 åren. I det offentliga samtalet kallas modellen New Public Management, vars syfte är att det ska vara möjligt att på distans kunna styra, utvärdera och jämföra effektivitet och kvalitet.

I Svenska kyrkan har New Public Management inte genomförts fullt ut, men effekterna av de tankegångar som präglar styrmodellen märks i det ökande antalet dokument som lokal nivå förväntas producera. Filosofen Jonna Bornemark har i sin uppmärksammade bok *Det omätbaras renässans* kallat utvecklingen ”förpappring”. Riktlinjer för begravningsverksamheten, plan för lärande och undervisning, dop-pastoral, handlingsplan för konfirmandarbetet, församlingsinstruktion och lokal-försörjningsplan är några exempel vid sidan av de dokument som krävs genom lag, avtal eller förordning.

Det är i Svenska kyrkan vanligt att tänka att lösningen på ett problem eller en utmaning är att lokal nivå tar fram ett styrdokument. Så har en kultur växt fram där redan mångfalden av begrepp – riktlinjer, plan, policy, pastoral, instruktion – vittnar om ett behov av förenklingar och förtydliganden. Vilken är skillnaden mellan dokumenttyperna? Behövs alla? Vilken roll spelar församlingsinstruktionen som grundläggande styrdokument? Och framförallt: Bidrar det skrivna till god församlingsutveckling?

Den svenskkyrkliga styrningskulturen präglas i alltför hög grad av kontroll och övertro på formaliserade processer och strategier. Det är tydligt att beslut om att lägga till ännu ett styrdokument är lättare att fatta än beslut om att ta bort krav på dokument. Att krav på dokument tas bort betyder inte att frågan är oviktig, men i mötet med kyrkoherdar och kyrkorådsordförande hör jag alltför ofta berättelser om hur arbetet i alltför hög grad fokuseras på pappersproduktion av strategier som ensidigt belyser en specifik fråga i stället för samtal och utveckling av hela församlingens arbete.

Inom Sveriges kommuner och regioner sker just nu ett omfattande utvecklingsarbete som syftar till en förändrad styrmodell, från en kontrollbaserad till en tillitsbaserad. Regeringens tillitsdelegation har arbetat med ett flertal insatser för att

balansera behovet av kontroll med förtroende för den verksamhetsnära kunskapen och erfarenheten. Syftet är att verka för en mer effektiv offentlig verksamhet.

För Svenska kyrkan skulle en utveckling mot en mer tillitsbaserad styrform t.ex. kunna innebära att det flertal specialiserade styrdokument som församlingar och pastorat idag förväntas producera reduceras, kanske genom att församlingsinstruktionens innehåll och syfte förändras och förstärks. Fokus skulle i lägre grad bli produktion av obligatoriska kontrolldokument till förmån för andra former av styrningsprocesser där samskapande dialog om kärnverksamheten, med syfte att frigöra den kunskap som finns i organisationen, är central. Ett ökat inslag av tillitsbaserad styrning kan innebära att olika styrprocesser i högre grad utformas med fokus på ständigt pågående relationsbyggande, medledarskap och delande lärandemiljöer, istället för en låsning till olika former av styrdokument, som lätt blir pappersprodukter som när de är beslutade faller i glömska då fokus blir nästa pappersprodukt som ska tas fram.

Växjö den 18 juni 2021

Fredrik Modéus, biskop

Kyrkomötet
Motion 2021:14
av Kjell O Lejon m.fl.

Material i apologetik

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att ett material i apologetik framställs för bruk i kyrkans konfirmandundervisning och annat ungdomsarbete.

Motivering

Under ett par decennier har den kristna tron utsatts för kritik från inte minst nyateistiskt håll, inte minst via Richard Dawkins (se till exempel *The God Delusion*, sv. övers.: *Illusionen om Gud*, nytgåva så sent som i april 2021), Sam Harris och Christopher Hitchens böcker och retorik. Den kristna tron, jämte annan religiositet/ religiös tro, målas ut som intellektuellt undermålig, som etiskt oförsvarbar, osv. Denna hållning har exempelvis förstärkts av den svenske men i USA verksamme professorn i litteraturvetenskap Martin Hägglund, som publicerat kristendomskritisk litteratur, senast i form av *This life*, översatt till svenska med titeln *Vårt enda liv* (2020), där kristendomskritiken varvas med kritik av kapitalism. Den nyateistiska kritiken av kristen tro har fått stort genomslag i Sverige, även i svensk skolundervisning – se till exempel resultaten i Karin Kittelman Flensners doktorsavhandling *Religious education in contemporary pluralistic Sweden* (2015).

Det finns emellertid en rad kristna intellektuella som bemött den nyateistiska kritiken på ett föredömligt sätt. Exempel på dessa är teologiprofessorn Alister McGrath (med bakgrund som ”molecular biophysicist”), Oxford University, som bland annat skrivit *The Dawkins Delusion? Atheist Fundamentalism and the Denial of the Divine* (2010) tillsammans med Joanna Collicutt McGrath, som haft en specialisering mot klinisk neuropsykologi, och matematikprofessorn John Lennox, Oxford University. Även professor Francis Collins, f.d. huvudledare för ”the Human Genome Project” och författare till *The Language of God* kan nämnas i sammanhanget, jämte många andra. På svensk mark finns bland annat Mats Selander, Ray Baker och Stefan Gustafsson med flera, som bland annat verkar inom Apologia (<https://apologia.se/>) och som bemött nyateistisk kritik. Den typ av försvar av och argumentation för kristen tro når dock idag sällan, om någonsin, de flesta svenska ungdomarna. Men det är av största vikt att Svenska kyrkan kan hjälpa ungdomar att bemöta den kritik av den kristna tron som de ofta möter, i skola och på fritiden, och som är inspirerad av nyateistiska eller andra liknande föreställningar; vidare att det finns högst rationella argument för en kristen tro. Svenska kyrkan, som i konfirmandundervisning och i andra sammanhang möter många ungdomar, bör ge apologetiska/intellektuella verktyg för att kunna försvara den kristna tron mot fördomar och illvillig nyateistisk argumentation. Kyrkan är satt att förmedla tron till kommande generationer. Då måste vi bistå dessa med en kader av goda argument som stärker dem i tron

i de religionskritiska sammanhang de flesta befinner sig i. Vår kallelse är inte endast att älska Herren vår Gud av hela vårt hjärta och av hela vår själ, utan även av hela vårt förstånd (jfr. Matt. 22:37).

Kyrkan behöver alltså förmedla kunskap i det som traditionellt kallas apologetik, det vill säga i den verksamhet i vilken man argumenterar och ger goda skäl för eller försvarar något, i detta fall den kristna tron, jfr. grek ”apologia”, ἀπολογία, med betydelsen ”försvarstal”. Nämnas kan att apologia förekommer 8 gånger i 8 verser i Nya testamentet. Paulus brukar det i sitt historiska tal till Festus (Apg. 26:2), så också i sitt försvar för den kristna tron i Fil. 1:7, 16. Petrus skriver i sitt första brev: ”Var ständigt beredda att svara var och en som ber er förklara det hopp ni har” (1 Petr. 3:15). Petri uppmaning gäller inte enbart yngre kristna människor, utan alla kristna. I denna motion betonas dock att Svenska kyrkan framställer ett material, t.ex. i häftes- och/eller bokform och/eller via poddar och liknande, som på bästa tänkbara sätt understödjer kristna ungdomar och de ungdomar som vill närma sig den kristna tron, men även hjälpa de ungdomar som påverkats av nyateistisk propaganda att se på de intellektuellt redbara argument som faktiskt finns för en gudstro och mer specifikt för den klassiskt kristna tron.

Linköping den 21 juni 2021

Kjell O Lejon (FK)

Leif Nordlander (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet

Motion 2021:15

av Kjell O Lejon och Berth Löndahl

Medlemskapet i ACT Alliance

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. snarast möjligt avsluta programmet Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar,
2. i lämpliga former påbörja en avveckling av medlemskapet i ACT Alliance.

Motivering

Genom att Svenska kyrkan lade ner organisationerna Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen och har ersatt dessa organisationers tidigare arbete med medlemskap och arbete i ACT Alliance ram har Svenska kyrkan godtagit den senare organisationens inriktning att inte verka för ”proselytism”, det vill säga att i kyrkans arbete inte aktivt verka för att människor ska komma till tro på Jesus Kristus som världens frälsare om de bekänner sig till annan trosinriktning eller livsåskådning. Man accepterar därmed att Jesu missionsbefallning inte ska tillämpas i kyrkans arbete inom ACT:s ramar. Medlemskapet rimmar också illa med kyrkoordningens andra avdelning, där det beskrivs att Svenska kyrkans församlingars arbete har syftet ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Detta syfte bör ju rimligen även gälla det arbete som sker via den organisation som idag framträder på Svenska kyrkans nationella nivå. Vidare beskrivs i kyrkoordningens Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund, att kyrkan ”bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna bekännelsen och lovsången till en treenig Gud. Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud.” Samtidigt som denna bekännelse till Jesus Kristus inte kan ljuda, eftersom den, tillsammans med Jesu missionsbefallning, både implicit och explicit kallar andra människor till efterföljelse och kristen tro, samverkar Svenska kyrkan i En värld av grannar direkt eller indirekt med Islamic Relief Worldwide (vars anställda ska bedriva muslimsk missionsverksamhet och är en organisation med extremt antisemitisk hållning. Statsbidrag till organisationen har stoppats i såväl Tyskland, Frankrike och Nederländerna, men prioriteras av Sida(!)), Muslim Aid och The Muslim Cultural Heritage Center, den senare liktydlig med Al-Manaarmoskén i London, som är en av de mest radikala moskéer i England och varifrån flera IS-terrorister rekryterades. Muslim Aid och Muslim Relief har åtminstone personella kopplingar till Muslimska brödrskapet. Så har för övrigt även Ibn Rushd, som avknoppats från Sensus, i vilken Svenska kyrkan är en huvudman. Sensus har även verkat som mentorförbund till Ibn Rushd, som i sin tur har personalunioner med

företrädare för den numera nerlagda Sveriges unga muslimer, som på grund av att man inte uppfyllde demokratiska kriterier av Kammarrätten framtogs rätten till statsbidrag och tilldömdes ett skadestånd på miljonbelopp. Vidare samverkade de med Muslimska familjeveckan, som under tio års tid regelbundet bjöd in företrädare för Muslimska brödrskapet. Personella och ideologiska kopplingar finns även till Islamiska förbundet, som genom personalunioner med medlemmar som ingår i radikala muslimska miljöer, som arbetar för en islamisering av Europa.

Svenska kyrkan vill skapa dialog och förutsättningar för fred, vilket naturligtvis är eftersträvarsvärt. Men de samverkansparter som finns med i sammanhangen har kopplingar till personer som i ord och handling samtidigt inte verkar för fred eller fulla demokratiska rättigheter. Bättre för en religionsdialog synes vara att genomgående tydligt markera Svenska kyrkans identitet, utifrån dess bekännelse till Jesus Kristus som världens frälsare, samt att deklarerat en vilja att fortsätta en dialog, men med förutsättningar som ”öppna kort” och ”på lika villkor” klargjorda, än att föra en dialog med partners som har ”dubbel bokföring” både när det gäller fredsfrågan, demokratifrågan och önskad islamisering av Europa.

Det bör alltså noteras att det som inte inbegrips i denna motions intention är att avsluta religionsdialogen med andra religionsföreträdare. Vidare: motionärerna är inte heller emot, utan varma förespråkare av olika typer av diakonal hjälp eller akut hjälp till utsatta människor – oavsett dessa människors livsåskådning, det vill säga internationellt arbete som ofta förekommer i den tidigare Lutherhjälps verksamhet.

Det som avses är att Svenska kyrkan:

- dels bör sluta samverka eller teologiskt anpassa sig till islam, som anser att tron på en treenig Gud (jfr kyrkoordningens inledning, samt kyrkoordningens 1 kap, 1§) är en hädelse, som avvisar tanken på den genuint bibliska och evangelisk-lutherska bekännelsen att vi genom tron på Jesus Kristus är frälsta av nåd, och dessutom avvisar tanken på att Jesus Kristus dog och uppstod för vår skull, alltså tre fundament i klassisk kristen tro. I dessa och vad avser många fler teologiska grundsatsar skiljer sig Svenska kyrkans tro från muslimsk tro deklarerad av Muhammed och genom Koranen. Det är därför också teologiskt grundlöst att försöka sammanlänka judeo-kristen och muslimsk profettradiation, som givits exempel på. Detta senare är inte religionsdialog, som fortsatt bör utövas, utan till synes ett försök till anpassning till en synkretistisk hållning, främmande för det som redovisas i Svenska kyrkans bekännelseskrifter,
- dels inte bör vara medlem i en organisation som förhindrar att dess grundläggande syfte medvetet hindras genom ett förbud att i klassisk och apostolisk mening missionera för att människor ska nås av evangeliet om att Jesus Kristus är världens frälsare.

Medlemskap i ACT Alliance, som förhindrar traditionell missionsverksamhet med ett fokus på Kristusbekännelse och Kristusefterföljelse, och parallell samverkan med företrädare som aktivt förespråkar islamisering av Europa (även sedan 2011 genom avlöning av imam vars uppgift, enligt imamens egen utsago, är att sprida muslimsk tro [Fryshusetfallet]) står helt enkelt i motsats till Svenska kyrkans mest grundläggande uppgift om att sprida evangeliet om Jesus Kristus. Vi påminns till slut dessutom om det som tydliggörs i kyrkoordningen, nämligen att den kristna kyrkans ”grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv. Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, bekännelse och lära innebär.”

Linköping den 21 juni 2021

Kjell O Lejon (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:16
av Lars Arvidsson m.fl.

Biskopsvisitationen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär ett förtydligande av biskopsvisitationens uppgift så att

1. det av visitationen ska framgå hur väl församlingen uppfyller målen i församlingsinstruktionen.
2. biskopen, efter visitationen, ska avge ett yttrande om vilka områden som församlingen bör utveckla eller förbättra för ökad måluppfyllelse.

Motivering

Visitationerna av biskopar och kontraktsprostar har över tid förändrat karaktär i många stift. Idag förekommer visitationer av hela kontrakt samtidigt och visitationer där stort fokus ligger på utbildning och utveckling eller som ett medel för stiftet att nå ut med sin direkta kommunikation till allmänheten.

Av kyrkoordningen är det inte direkt specificerat vad en visitation ska innehålla utan det finns ett stort utrymme för biskopen att utforma visitationerna efter lokala förhållanden.

Det finns en risk att stiftets och biskopens roll att ha tillsyn och analysera församlingens verksamhet kommer i skymundan och visitationerna blir mer av kortfattade presentationer av olika verksamheter inramade av högtid och fest än av verklig analys och konstruktiv kritik.

Därför föreslås i denna motion ett förtydligande av visitationernas uppgift i Svenska kyrkan.

Hässleholm den 24 juni 2021

Lars Arvidsson (FiSK)

Vivianne Wetterling (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Caroline Åkerhielm (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:17
av Lars Arvidsson m.fl.

Fritidsledarutbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram en studieplan för utbildning av fritidsledare för tjänst i Svenska kyrkans verksamhet bland barn och ungdomar,
2. utreda på vilka platser utbildningen kan genomföras,
3. ge kyrkostyrelsen i uppdrag att påbörja en pilotutbildning av kyrkliga fritidsledare på minst en folkhögskola.

Motivering

För att bedriva en framgångsrik barn- och ungdomsverksamhet i församlingen behövs engagerade och duktiga medarbetare. I församlingarna anställs bl.a. församlingspedagoger, präster, fritidsledare och kyrkomusiker som har hela eller delar av sin arbetstid förlagd till församlingens pedagogiska verksamhet bland barn och ungdomar. För de flesta professionerna finns kyrkliga utbildningar med fastställda utbildningsplaner från Svenska kyrkan men inte för fritidsledare.

Fritidsledare har länge fyllt en viktig roll i församlingarnas verksamhet.

- Utbildning som fritidsledare och en tillsvidareanställning i församling inom barn och ungdomsverksamhet anges som en möjlig väg mot att skaffa sig behörighet att studera till församlingspedagog.
- Många församlingar har idag inrättade tjänster som fritidsledare för sin verksamhet för barn och ungdomar.
- För många har en första anställning som fritidsledare varit vägen in i ett helt yrkesliv i kyrkan som församlingspedagog, diakon eller präst.
- Unga fritidsledare i församlingens arbetslag bidrar till att hela arbetslaget får nya perspektiv.

Många ungdomar har sin första djupare kontakt med kyrkan när de blir konfirmander. Om de sedan fortsätter i en ungdomsgrupp i kyrkan kommer för många med tiden en längtan att få jobba i kyrkan. Men steget att först gå en lång akademisk utbildning för att först efter det söka sig tillbaka till kyrkan kan bli för stort för många.

En kortare och mer praktiskt och kyrkligt profilerad utbildning som direkt leder till anställning i kyrkans barn- och ungdomsverksamhet kan vara lockande för många som har en längtan att få arbete i kyrkan. Den skulle både fungera som en bra grund för kommande fritidsledare samtidigt som den skulle vara ett sätt att rekrytera fler unga människor att söka sig till ett yrkesliv inom kyrkan.

Mot 2021:17 Hässleholm den 24 juni 2021

Lars Arvidsson (FiSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:18
av Lars Arvidsson

Diakoner i alla församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att det i varje församling ska finnas minst en anställd diakon.

Motivering

Diakonin är sedan den första kyrkans tid en central uppgift för varje församling. Att leda och utveckla den diakonala verksamheten kräver kompetens, erfarenhet och engagemang. I Svenska kyrkan viger vi diakoner med handpåläggning efter noggrann prövning av deras kompetens och personliga egenskaper för att de ska kunna gå in i en tjänst i kyrkan där det ställs mycket höga krav.

För att blivande diakoner ska klara av sin tjänst i kyrkan får de gå igenom en gedigen utbildning varvad med praktik. De förbereder sig för att leda och utveckla den diakonala verksamheten i församlingarna och ingen annan yrkesgrupp inom eller utanför kyrkan kan i längden ersätta diakonernas unika kompetens. Därför behöver varje församling en ordinarie diakon för den diakonala verksamheten. För mindre församlingar som inte har ekonomi att anställa en egen diakon kan detta problem lösas genom att man samarbetar med andra församlingar om en gemensam diakon.

Beslutet enligt denna motion kan ske genom ett tillägg i 34 kap. 1 § kyrkoordningen med innebörden att för varje församling ska det finnas minst en anställd diakon. Texten i 34 kap. 1 § får sedan redigeras och anpassas till den föreslagna ändringen.

Hässleholm den 24 juni 2021

Lars Arvidsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:19
av Karin Janfalk m.fl.

Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. se till att det årligen garanteras ett fortsatt ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu i dess nuvarande form,
2. utreda förutsättningarna att knyta Ungresurs.nu till nationell nivå med fortsatt regional placering.

Motivering

Under tre år har kyrkostyrelsen tillsatt ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu – ett praktikår i Svenska kyrkan (<https://ungresurs.nu>), verksamhetsåren 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021. För att hinna invänta nya beslut har Ungresurs.nu blivit garanterade stöd också för hela verksamhetsåret 2021/2022.

När stödet sattes in 2018, efter beslut i kyrkomötet, så var det för att arbetet med Ungresurs.nu skulle kunna förstärkas och utvecklas. Så har också skett och inför verksamhetsåret 2021/2022 har Ungresurs.nu sett en markant skillnad i antal sökande både vad gäller ungdomar och praktikplatser. Verksamhetsåret 2019/2020 var det 23 deltagare och 2020/2021 var det 33 ungdomar som påbörjade året.

Nu inför hösten 2021 inkom det 67 ansökningar från unga personer och 59 praktikplatser som anmält intresse. De unga som söker kommer från alla våra 13 stift och praktikplatserna finns i 10 av våra 13 stift. Från och med hösten 2021 kommer utöver Helsingborgs folkhögskola (Göteborgs stift) även Älvsbyns folkhögskola (Luleå stift) att vara kursplats för årets fyra kurstillfällen. Vi ser en stor vinst med att hålla ihop ett nationellt praktikår och inte endast se på när olika regionala initiativ sjösätts. Genom att församlingar i många olika stift kan erbjudas inom samma program blir det möjligt för den unga människan att hitta ett nytt sammanhang utöver det invanda och redan kända. Ett sammanhang som för den unga kan få vara en växtplats för tro och reflektion och där nya erfarenheter kan vinnas.

Ungresurs.nu är en av de viktiga baser som finns för rekrytering till kyrklig tjänst. Inte endast till de fyra profilyrkerna utan också för de unga som vill finnas i kyrkan som vaktmästare, trädgårdsarbetare, med administrativa uppgifter och på andra sätt. Med stor sannolikhet är det också så att de som genomgått ett praktikår inom Ungresurs.nu kommer att finnas kvar som kyrkotillhöriga och gå in i uppgifter som ideella och förtroendevalda.

Även för församlingen finns det flera vinster. Dels den direkta vinsten att ha ytterligare en arbetskraft och inspirationskälla i arbetslaget, dels på sikt att aktivt arbeta i rekryteringsarbetet för Svenska kyrkan. Så vi har helt enkelt inte råd att dra undan möjligheterna för Ungresurs.nu att fortsätta verka och utvecklas, för att lyfta ung-

Mot 2021:19 domar, stärka församlingen och Svenska kyrkan och vara en del av att synliggöra och utbreda Guds rike.

Halmstad den 1 juli 2021

Karin Janfalk (ÖKA)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Håkan Widepalm (C)

Johannes Fransson (S)

Amanda Carlshamre (POSK)

Kyrkomötet

Motion 2021:20

av Anna Karin Hammar och Roberth Krantz

Interreligiös uppföljning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta anordna en interreligiös uppföljning av ärkebiskopens Interfaith Climate Summit – som ägde rum den 28–29 november 2008 – med fokus på klimat, biologisk mångfald och den ekologiska krisen.

Motivering

Den ekologiska krisen är mänsklighetens ödesfråga just nu. Ekologisk omvändelse krävs på ett sätt som vi har svårt att föreställa oss. Ärkebiskopen Anders Wejryd kallade samman till en framsynt Interfaith Climate Summit redan 2008, men aldrig har de religiösa traditionerna i Sverige samlats till ett gemensamt utforskande av vad de bidrar med och kan ytterligare bidra med till att ”laga världen”, till skapelsens frälsning, i den ekologiska katastrof som vi befinner oss i.

Svenska kyrkan är ojämförligt den resursstarkaste i ekonomi och personal bland de svenska trossamfunden och måste därför ta ett rejält ansvar i nära samarbete med Sveriges kristna råd och Sveriges interreligiösa råd och kanske även Myndigheten för stöd till trossamfund. Arrangörerna kan lämpligen utforska tillsammans om uppföljningen ska gälla enbart trossamfund i Sverige eller om inbjudan ska vidgas och även innefatta trossamfund internationellt.

De religiösa traditionerna har andliga resurser att möta den ekologiska krisen som kan och ska ställas i mänsklighetens tjänst. Det hastar. Den ekologiska krisen är inte bara en teknisk kris utan en andlig kris som uttrycks genom både modernitetens och kapitalismens hittills dokumenterade oförmåga att relatera väl till Moder Jord, i respekt för jordens både planetära och sociala gränser (jfr *Ett biskopsbrev om klimatet*, Johan Rockström, Kate Raworth m. fl.).

Öregrund den 5 juli 2021

Anna Karin Hammar (S)

Roberth Krantz (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:21
av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström

Diakonins kunskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder.

Motivering

Kyrkans diakoni genererar kontinuerlig kunskap av stor betydelse för kyrkan. Kunskapen handlar om samhällssituation, om praktisk tolkning av kristen tro och om diakonala arbetsmetoder.

Medan forskning om social omsorg och välfärd har institutionaliserade former för kunskapsutveckling förblir diakonins kunskap ofta tyst och fragmentiserad. Den vinnas i hög grad i församlingspraktiker, men riskerar att stanna på församlingsnivå för att ingen huvudman tydligt har ansvar för att systematiskt och metodiskt ta vara på den.

Svenska kyrkan behöver därför utveckla strukturer och åtaganden som säkerställer att diakonins tysta kunskap fångas upp och får bidra till såväl kyrkans självförståelse som till ett vidare samhällsansvar för omsorg om människor och djur, ja för hela skapelsen.

Det förefaller rimligt att frågan utreds av enheten för forskning och analys kanske i samarbete med Svenska kyrkans utbildningsinstitut som i framtiden skulle kunna bli en viktig plats för inhämtande av de kyrkliga professionernas erfarenheter och då inte minst diakoners erfarenheter.

I ett biskopsbrev om diakoni år 2015 skriver biskoparna:

Ett återkommande tema i detta brev är att diakonins uttrycksformer beror på samtidens och sammanhangets behov. Det innebär ett kunskapsbehov och ett krav på en kontinuerlig verksamhetsutveckling inom kyrkans diakoni. Avslutningsvis vill vi därför understryka att Svenska kyrkan ständigt behöver utveckla kompetens, verksamhetsformer och kvalitet i sitt diakonala arbete.

Öregrund den 7 juli 2021

Anna Karin Hammar (S)

Elisabeth Rydström (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:22
av Anna Karin Hammar

Omsorg om djuren

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att teologiskt låta utforska djurens livssituation, värde och värdighet.

Motivering

Människor förväntar sig att Svenska kyrkan är insatt och engagerad i samhällets större etiska frågor, och det med rätta. Ett allt mer angeläget område för etisk reflektion är hur vi behandlar andra kännande varelser, särskilt dem vi använder som föda eftersom de är så många och enligt många rapporter inte verkar ha ett bra liv. I takt med att forskarnas kunskaper djupnat om djurens mentala förmågor och känsloliv, och utbudet av växtbaserad mat ökat, ställs frågan allt mer på sin spets: Finns det några rimliga skäl att föda upp kännande varelser under svåra och industrilika förhållanden, neka dem deras naturliga behov och så ta deras liv ifall detta inte är livsnödvändigt för människors hälsa?

I biskopsbrevet om klimatet betonas att vi bör röra oss bort från en antropocentrisk livssyn mot en som är skapelseorienterad. Vad krävs av människan för att komma i goda relationer till djuren? I *Mat för hela livet*, en skrift inom Färdplan för klimatet, utvecklar Mats Ershammar denna tes:

Utmaningen är att förändra vår relation till naturen så att vi varken försöker att behärska den eller göra den till ett objekt. Det gäller att på djupet överge ett synsätt där människan på ett självklart sätt gör sig själv till skapelsens centrum. I stället gäller att inta ett tjänande förhållnings-sätt till skapelsen. Inte bara människan utan även djur och växter ska respekteras och tillerkännas ett värde (s 16).

Vad betyder det i praktiken, i våra liv och våra församlingars liv, att tillerkänna djuren ett värde? Har Svenska kyrkan någon position när det kommer till djurens livssituation i Sverige baserat på deras värde och värdighet? Jag menar att det är hög tid att studium och reflektion inleds, på ett seriöst sätt, kring dessa frågor.

Öregrund den 7 juli 2021

Anna Karin Hammar (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:23
av Julia Kronlid m.fl.

Religionsdialog

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handledning för religionsdialog som tydliggör syftet med dialogen och som gör att Svenska kyrkan vidhåller sin kristna tro och Svenska kyrkans kristna identitet.

Motivering

Under de senaste åren har Svenska kyrkan engagerat sig allt mer i vad man kallar för interreligiös dialog. Att ha olika syn på sakfrågor eller existentiella frågor är naturligt och att samtala kring dem är ett tecken på sundhet i ett demokratiskt samhälle. Samtidigt är det viktigt att vara tydlig i sitt budskap och trygg i sin kristna identitet när man representerar kristen tro i allmänhet och Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära i synnerhet, i möten med andra religioner och dess religiösa företrädare. Idag är syftet med den interreligiösa dialogen otydligt när den teologiska utgångspunkten rör sig runt den som biskopskollegiet i Svenska kyrkan föreslår i skriften *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext*. Här tecknas en inte oproblematiserad väg i en inkluderande hållning som den rimliga för vår kyrka, det vill säga en hållning som är öppen för att andra religiösa traditioner kan vara vägar till Gud, men som samtidigt slår vakt om den kristna trons särart. Där föreslås även en hållning att andra religioner kan vara boningar för den heliga Anden, även om det framhålls att det finns uttryck för religion som är livsfientliga och förtryckande och att allt inte är lika gott, konstruktivt eller bra. Den avvaktande attityden i förhållande till missionsbefallningen är ändå påtaglig.

Undersökningar visar att syftet med religionsdialog är otydligt för församlingarna och mycket av det som församlingarna uppfattar som religionsdialog är spontana möten med människor av annan trosuppfattning. Om varje möte med en person som inte är troende dels uppfattas som ett religionsdialogmöte, dels utgår ifrån att denna person redan har hittat sin väg till Gud och inte har behov av att möta Jesus så riskerar Svenska kyrkan att tappa ett av sina grundläggande uppdrag nämligen missionsbefallningen – att gå ut och göra alla folk till lärjungar.

I organiserade möten där religionsdialog mellan religioner är syftet ska givetvis utgångspunkten vara en ömsesidig respekt för varandras olikheter och inte en offensiv påverkan, eller att Svenska kyrkan retirerar i sina värden och sin värdighet som evangelisk-luthersk kyrka. Istället kan detta vara en möjlighet att finna gemensamma lösningar på samhällsproblem, gemensamt stå upp emot religiöst våld, respektfulla lösningar för konvertiter och så vidare. I det spontana mötet med människor med annan trosuppfattning måste givetvis också en ömsesidig respekt vara grunden samtidigt som tillfället att berätta om Jesu kärleksbudskap för den som är villig och mottaglig inte får gå förlorat. Tron på Jesus som vägen, sanningen och livet och att genom nåd och inte

gärningar kunna finna vägen till Gud är en gåva vi ska vara stolta över och dela med oss av till andra. Den är alltför dyrbar för att stanna inom Svenska kyrkan.

Vi sverigedemokrater vänder oss därför emot utvecklingen inom Svenska kyrkan att religionsdialog har börjat handla om att utveckla en tvetydig teologi som ansträngt förenar alla religioner under samma Gud. Risken att samtalet blir ett sätt att försöka finna konsensus i frågor där skillnaden mellan olika religioner är fundamentalt olika, vilket i sin tur innebär att göra avkall på sin egen tro, är påtaglig. Vi menar att det skulle stöpa om Svenska kyrkans tro och lära i grundvalarna på ett sätt som inte borde vara förenligt med gällande kyrkoordning samt ske på bekostnad av den eviga kärnan i den kristna tron på Jesus och kyrkans grundläggande uppgifter gudstjänst, mission, diakoni och undervisning. Svenska kyrkan skulle också te sig ännu mer avvikande från den världsvida kristenhetens gemensamma uppfattning om vad kristen tro handlar om. Risken är påtaglig att Svenska kyrkan inte bara i Sverige, utan även internationellt skulle framstå som allt mer vilsen.

Eftersom många församlingar upplever att syftet med religionsdialogen är otydligt och vilka sammanhang som faktiskt är ett forum för religionsdialog och vilka som snarare är ett forum för evangelisation och mission anser vi att det behöver tas fram ett underlag som kan ge vägledning i detta.

I ett sådant underlag anser vi det vara viktigt att det framgår att religionsdialogen inte ska innebära att Svenska kyrkan gör avkall på sin egen kristna identitet och kristna tro och tonar ner Jesus som frälsare för att anpassa sig till andra religioner. Det är också viktigt att det framgår att religionsdialog i första hand ska föras i forum där syftet är att finna gemensamma lösningar på samhällsproblem eller hantera frågor som rör våra olika kyrkor och samfund men att varje möte med en person som inte har en kristen tro inte kan falla in under begreppet religionsdialog.

Det är också viktigt att ett sådant underlag framhåller att Svenska kyrkan inte ska inta en undfallande roll till religiös extremism inom andra religioner och ännu värre riskera understödja densamma. Religiös extremism kan medverka till förtryck och lidande för människor och det är något Svenska kyrkan som är grundad på Jesu kärleksbudskap ska motverka och inte understödja. Tyvärr har vi dock sett hur Svenska kyrkan varit med och stöttat organisationer som Islamic Relief som har koppling till muslimska brödraskapet som i sin tur förtryckt och förföljt kristna i flera länder och bidrar till religiös extremism i utsatta förorter i Sverige. Vi har också sett exempel på att Svenska kyrkan varit med och uppmuntrat böneutrop utan att ha i åtanke att kristna som flytt från islamistiskt förtryck upplever böneutrop som en påminnelse av förtrycket de fått uppleva. Självklart ska Svenska kyrkan stå upp för religionsfrihet och möjligheter för andra att utöva sin religion, men det finns en skillnad emellan att acceptera det och att ge sitt stöd till mer radikala uttryck som böneutrop med dess budskap om att en hel stad eller ett geografiskt område tillhör islam.

Att vid behov finna gemensamma lösningar på samhällsproblem samt möta människor med olika bakgrund och religion med ömsesidig respekt är givetvis något självklart, men vi anser att Svenska kyrkan har gått alltför långt i dessa sammanhang, vilket orsakat att man gjort avkall på kyrkans egen tro, bekännelse och lära. Den här utvecklingen måste stävjas och religionsdialogen återställas till ordets rätta bemärkelse. Om inte det sker, riskerar Svenska kyrkan att ytterligare förlora medlemmar som inte känner sig hemma i utvecklingen bort från den kristna tron.

Stockholm den 7 juli 2021

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:24
av Julia Kronlid m.fl.

Samla erfarenheter av pandemin

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en nationell sammanställning av erfarenheter från omställningen av kyrkans verksamheter under pandemin i landets stift och församlingar.

Motivering

Sedan våren 2020 har Svenska kyrkan genomgått en av de svåraste kriserna i vår samtid. För att förhindra smittspridning i en svår pandemi har kyrkan fått ställa om från fysiska möten till digitala, vilket har varit en svår tid för många att gå igenom. Många av Svenska kyrkans äldre medlemmar har fått sätta sig i karantän och ensamheten har för många varit svår. Svenska kyrkan har på många håll i landet visat prov på kreativitet och anpassning i en tid av kris och möjligheten att följa gudstjänster på nätet har på sina håll gjort att gudstjänstdeltagandet ökat mångfaldigt i antal. Kyrkan har runtom i landet också varit en viktig aktör i arbetet med att köra hem mat och andra förnödenheter till äldre och ingått i så kallade frivilliga resursgrupper. Många människor har under pandemin förlorat nära och kära och det har varit en viktig uppgift och också en utmaning för kyrkan att anordna begravningsceremonier utifrån rådande restriktioner. Pandemin har också inneburit att riskerna för psykisk ohälsa har ökat vilket gjort det extra viktigt för kyrkan att finnas till hands för människor i behov av stöd.

Restriktionerna under pandemin har varit allt annat än träffsäkra och drabbat kyrkorummen mycket hårdare än till exempel handeln, caféer och gym. De miljöer som är bland de mest ansvarstagande och har en särskilt viktig själavårdande roll för många människor i tider av kris, har också bomrats igen allra hårdast, trots att avstånd och utrymme sällan varit ett hinder. Frågor om det var nödvändigt, om det kunde hanterats annorlunda och hur regeringen kommer att återgälda den andliga skuld många anser finnas, är frågor som kommer att behöva besvaras framöver och ligga till grund för en annan strategi nästa gång vi står inför en kris där just Svenska kyrkans verksamhet kan vara bland de viktigaste.

Sverigedemokraterna anser det vara av stor vikt att Svenska kyrkan samlar erfarenheter av verksamheten i landets församlingar under pandemin, från norr till söder och öst till väst. Att förutse vidden och innebörden av en kommande pandemi är näst intill omöjligt, men det finns ändå lärdomar att göra för att stå så väl rustade som möjligt inför eventuella kommande kriser. Kriser kan vara såväl lokala och tillfälliga, som nationella eller internationella och långvariga.

En reflektion vi anser vara viktig att göra är vad vi kan lära av den ökade tillgängligheten och utåtriktade verksamheten genom en ökad digitalisering. Inget kan ersätta

det viktiga fysiska mötet, men det är viktigt att utvärdera vad som går att behålla som komplement och hur vi kan stå rustade om det uppstår nya situationer som försvårar att samla många personer fysiskt samt att möjligheten, tröskeln att ta sig till kyrkan ibland kan vara svår för vissa grupper.

Ytterligare en viktig aspekt är hur snabbt kyrkan kan ställa om sin verksamhet till att bli en relevant aktör under pandemier, eller andra kriser och upplåta kyrkorummet, församlingshem eller andra fastigheter för samhällsviktig verksamhet och förstås bidra med diakonal hjälpverksamhet av olika slag där annan verksamhet under en period får stå tillbaka. I tider av kris kan också möjligheten att vända sig till en präst eller diakon och söka andligt och själsligt stöd vara särskilt viktig för många och då är det centralt att kyrkan finns där med beredskap för att möta det aktuella behovet.

Mot bakgrund av detta vill Sverigedemokraterna verka för att Svenska kyrkan nationellt samlar erfarenheter och arbetssätt från pandemin hos församlingar och stift och utvecklar en mer utarbetad krisberedskap och kunskapsbank för att vara en relevant kyrka i samhället och en trygg fyrbåk dit människor kan söka sig för såväl andlig och själslig styrka som praktiskt stöd i alla tider av kristillstånd.

Stockholm den 7 juli 2021

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:25
av Ann-Christine From Utterstedt

En kyrka för alla

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. uttryckligen uppmärksamma, analysera och långsiktigt tillse att prästutbildningen attraherar såväl män som kvinnor.
2. framledes formulera att all form av ojämlikhet beaktas
3. initiera strategiska och målgruppsoptimerade insatser för att vända utträdestrenden.

Motivering

Att Svenska kyrkan ska vara en kyrka för livets alla steg och skeenden, hos ung som gammal menar Sverigedemokraterna är viktigt. Därför är det centralt att man är relevant och engagerad inom alla åldersgrupper och delar av befolkningen. Vad gäller frågan om jämställdheten i Svenska kyrkan kan vi konstatera ett antal sårbarhets-element som behöver belysas och åtgärdas för att inte förvärras.

Sverigedemokraterna har som både parti och nomineringsgrupp som grundregel att alltid sätta kompetens före könsmässig kvotering, för vår del gäller det inom kyrkan likväl som i andra sammanhang.

Sedan beslutet att även kvinnor får prästvigas är fördelningen inom prästyrket numera jämn. Andelen kvinnor som studerar till präst är däremot idag långt fler än män, vilket långsiktigt riskerar att skapa en obalans i jämlikhetssträvan.

Var och en gör dock sitt individuella val och kvotering eller liknande åtgärder är sällan ett konstruktivt svar på yrkesmässiga trender och tendenser. Denna obalans kräver dock analys och är angelägen att uppmärksamma och långsiktigt motverka om vi som kyrka vill attrahera såväl män som kvinnor.

Diskrimineringsgrunderna tjänar på att hållas kortfattade och lättförståeliga. De ska inkludera all form av diskriminering utan att uppfattas som graderande. En uppräkningslista av en lång rad diskrimineringsgrundande behandling kan ge oönskad effekt och riskerar att allvarliga incidenter inte får en rättvis behandling. Det kan vara lovvärt att understryka och betona de fall där det anses särskilt motiverat, samtidigt som det kan vara problematiskt att rada upp tänkbara diskrimineringsgrunder, detta riskerar att någon diskrimineringsgrund uteblir. Oskälig diskriminering ska i alla dess former bekämpas och ett strategiskt arbetsmiljöarbete vara närvarande på samtliga Svenska kyrkans nivåer.

Vi sverigedemokrater har i olika avseenden påpekat att Svenska kyrkan inte får se det som ödesbestämt att vi mot bakgrund av rådande trender och tendenser i vårt samhälle och vår omvärld ska fortsätta tappa medlemmar och definitivt inte på de historiska rekordnivåer som varit verklighet de senaste åren. Tvärtom bör strategiska och målmedvetna insatser initieras för att vända trenden. Det är vanligare att män

Mot 2021:25

lämnar Svenska kyrkan än kvinnor. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är som störst i de yngre åldrarna. Det är betydligt vanligare att unga män begär utträde än att unga kvinnor gör det. Detta är oroväckande och riskerar att urvattna den folkliga förankringen, varför vi ser det som angeläget att vända denna trend och motverka dessa utträden. Detta bör belysas i Svenska kyrkans jämställdhetsarbete.

Västerås den 9 juli 2021

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:26
av Sten Janson m.fl.

Begravnings-samfälligheter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten för församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan att bilda begravnings-samfälligheter enligt Göteborgsmodellen.

Motivering

Kyrkomötet beslöt 2016 att inrätta en begravnings-samfällighet i Göteborg för de nio församlingar/pastorat inom Göteborgs stad och den påbörjade sin verksamhet 1 januari 2018. Formerna för denna samfällighet finns reglerade i SvKB 2016:8 med ändringar införda t.o.m. SvKB 2019:20. Här finns också angivet formerna för den pastorala ledningen av en begravnings-samfällighet.

Begravnings-samfälligheten i Göteborg har nu verkat i mer än tre år och erfarenheterna är goda. Vi motionärer menar att det av flera skäl är angeläget att kyrkomötet beslutar att ge alla församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan, som så önskar, möjlighet att bilda begravnings-samfälligheter för att uppnå en mer effektiv och rationell begravningsverksamhet för Sveriges medborgare.

- ◆ Sveriges riksdag gav inför relationsförändringen år 2000 Svenska kyrkan ett fortsatt ansvar för begravningsverksamheten som omfattar samtliga svenska medborgare oavsett religiös tillhörighet. Idag utövas begravningsverksamheten enligt begravningslagen av 574 huvudmän, dvs församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan samt två kommuner, Stockholm och Tranås. Uppdraget kan sägas ha förvaltats väl vad gäller verksamhetens kvalitet, men senare års utveckling gör tydligt att förbättringsbehov finns vad gäller ekonomisk hantering och kostnadseffektivitet, likaså vad gäller arkiv-, diarie- och gravbokshantering samt gravrättsadministration.
- ◆ Begravningsverksamheten i Sverige är en viktig myndighetsutövning på uppdrag av riksdag och regering med krav på gott etiskt bemötande, hög kompetens och effektivitet vad gäller förvaltning av den begravningsavgift som samtliga svenska medborgare betalar. Med så många huvudmän ökar risken för bristande ekonomisk kompetens och förmåga att strikt skilja på hantering av kyrkoavgift respektive begravningsavgift. Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF, har uppmärksammat att både större och mindre begravningsenheter har brister i särskiljandet av dessa båda finansieringsformer.
- ◆ Staten införde 2017 en enhetlig begravningsavgift för hela landet med undantag av Stockholm och Tranås som har kommunalt huvudmannaskap. Detta har medfört en ojämlikhet för människor beroende på var man bor. Stockholm har t.ex. en avsevärt mycket lägre begravningsavgift än angränsande begravningshuvudmän.

Tillkomsten av den enhetliga begravningsavgiften har tagit bort det ekonomiska incitamentet till effektivisering. Uppstår överskott eller underskott inom begravningsverksamheten regleras detta fullt ut i efterhand vilket kan bli kostnadsdrivande. Enligt uppgifter från kyrkokansliet, ekonomi- och finansavdelningen, har under de senaste 15 åren, 2005–2019, begravningsverksamhetens kostnader i Sverige totalt ökat med i snitt 4,3 procent per år – att jämföra med konsumentprisindex, KPI, som under samma period ökade med 1,3 procent i snitt. Kostnadsökningen efter 2017 då den enhetliga begravningsavgiften infördes, dvs. 2018 och 2019, är 4,9 procent i snitt.

- ◆ Om församlingar och pastorat går samman i större enheter, dvs. bildar begravningsgemenskaper, innebär det också ett bättre utnyttjande av utrustning och maskinpark samt högre kvalitet allmänt på tjänstemannanivå vad gäller ekonomi-, kyrkogårds- och fastighetsförvaltning. Ett ökat behov av specialkunskaper kan därmed tillgodoses; en god skötsel av den mångkulturella kyrkogården kommer att främjas; högre kompetens att hantera miljö- och hållbarhetsfrågor kommer att uppnås. Väljer församlingar och pastorat som ligger inom samma kommun att bilda en begravningsgemenskap befrämjas också samverkansmöjligheter med kommunala förvaltningar såsom parkförvaltning eller teknisk förvaltning. Möjligheten att med kommunen samordna utbildning av den egna personalen underlättas.
- ◆ För de sju länsstyrelser som utövar tillsyn över Svenska kyrkans begravningsverksamhet, underlättas tillsynen om begravningsenheterna blir färre. Antalet begravningsombud kan minskas och deras arbete bli mer effektivt. Färre begravningshuvudmän inom ett stift gagnar likaså stiftets och domkapitlets tillsyn utifrån de riktlinjer för begravningsverksamheten som trädde i kraft 1 januari 2019.
- ◆ Uppdraget att ansvara för begravningsverksamheten är viktigt för Svenska kyrkan i dess helhet. Allhelgonahögtiden är numera den mest besökta av årets högtider på våra kyrkogårdar, likaså de minnesstunder som Svenska kyrkan anordnar i samband med helgen. Det måste beaktas att det är i samband med begravingar som Svenska kyrkan har den största kontakten med svenska folket.

Göteborg den 8 juli 2021

Sten Janson (POSK)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Lars-Ola Dahlgvist (S)

Marie Wojdkow (POSK)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Agne Arnesson (C)

Jan Wahn (C)

Marjut Ervasti (ViSK)

Inger Harlevi (POSK)

Anne Olofsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:27
av Anna Karin Hammar m.fl.

Folkrätten i Israel och Palestina

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta granska den folkrättsliga situationen i Israel och Palestina utifrån framför allt FN:s apartheidkonvention och Romstadgans skrivningar om apartheid.

Motivering

De palestinska kristna vädjar till kyrkorna i världen att uppmärksamma den allvarliga situationen i Palestina och Israel. De vädjar till kristna systrar och bröder baserade på egen erfarenhet, men också på folkrättens grund.

Under många år har folkrättsexperter som John Dugard, Sydafrika, Richard Falk och Virginia Tilley, USA, Pål Wrangé, Sverige, påtalat att situationen i Israel och/eller Palestina faller – förutom under begreppet ockupation, annektering och blockad – under det folkrättsliga begreppet apartheid. Apartheid är enligt folkrätten ett brott mot mänskligheten och det åvilar alla att ingripa. Apartheidbegreppet brukar inte översättas, eftersom det är en folkrättslig term oberoende av att det en gång uppstod på sydafrikansk mark. Trots detta används ibland i Israel den hebreiska termen hafrada, för att markera åtskillnad och separation, men den folkrättsliga termen lyder apartheid.

Under senare tid har den välrenommerade israeliska människorättsorganisationen B'Tselem kommit till slutsatsen att det är en apartheidregim som styr området mellan Medelhavet och Jordan, både Israel och Palestina. Human Rights Watch har kommit till samma slutsats.

Dessa oberoende organisationer säger nu det som de palestinska kristna vädjat till Kyrkornas världsråd och den ekumeniska rörelsen om år 2017 i ett öppet brev och som 2020 understrukits av den internationella stödorganisationen Global Kairos for Justice i budskapet Cry for Hope. Även om begreppet apartheid inte uttryckligen nämndes i Kairos Palestina dokumentet 2009, utgör det fortfarande en inspirationskälla till arbetet för en rättvis fred i Israel/Palestina.

När ekumenikutskottet 2001 behandlade Guds vägar om relationen mellan Svenska kyrkan och det judiska folket betonades att varken historisk rätt eller biblisk/religiös rätt skulle avgöra frågan om land i Israel/Palestina utan Svenska kyrkan skulle i sina ställningstaganden bygga på folkrätt.

Det är hög tid och av yttersta vikt att Svenska kyrkan lyssnar till den samlade visdomen om apartheid som brott mot mänskligheten och lyssnar till de vittnesbörd och argumentationer som stödjer – såväl som till de argumentationer som inte stödjer – uppfattningen att det är apartheid som praktiseras av Israel i både Israel och Palestina.

Mot 2021:27

Det är av vikt att det internationella samfundet och den världsvida kyrkan ingriper i varje apartheidsituation. Inför folkrätten är vi alla lika.

Det är därför angeläget att Svenska kyrkan skyndsamt låter granska den folkrättsliga situationen i Israel och Palestina.

Öregrund den 14 juli 2021

Anna Karin Hammar (S)

Lisa Tegby (POSK)

Daniel Tisell (C)

Roberth Krantz (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:28
av Anna Karin Hammar

Bygga församling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta dokumentera, analysera och förmedla erfarenheter av att ”bygga församling” och av dynamisk, öppen, evangelisk och inkluderande församlingsväxt i Svenska kyrkan.

Motivering

Vissa församlingar får verkligen till det! Levande gudstjänster, människor i alla åldrar, kyrkan som en plats där man känner sig hemma, sedd, förstådd, bejakad och sänd i världen att ta del i arbetet för Guds rike.

Alla behöver inte begå samma misstag. Vi kan visst lära av varandra. Om vi är ödmjuka och har kyrkans och världens bästa för ögonen. Kanske lite humor som gör att vi kan ha viss barmhärtighet med oss själva.

Tiden är mogen för Svenska kyrkan att seriöst och nyfiket utforska vad det är som leder till levande församlingar och ett dynamiskt, inkluderande, evangeliskt och öppet församlingsliv samt att göra det möjligt att lära av varandras erfarenheter.

Öregrund den 14 juli 2021

Anna Karin Hammar (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:29
av Petter Nilsson m.fl.

Svenska kyrkans arbete med asylsökande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkans nationella nivå ska avveckla kostnader för asylaktivism.

Motivering

Sverige har länge drivit en alltför ansvarslös migrationspolitik, vilket har lett till att Sverige utvecklas mot allt mer otrygghet med ökande kriminalitet och sociala problem istället för att bejaka de goda värden som har sina rötter i den luthersk-protestantiska trosuppfattningen.

Enligt Dublin-förordningen gäller att asyl ska sökas ”i första säkra land”. Svensk migrationspolitik har kringgått denna regel, och när både flyktingpolitiken rundar denna EU-förordning och Svenska kyrkan engagerar sig i aktivism för att upprätthålla det avsteg Sverige gör från förordningen, då har både Sverige och Svenska kyrkan hamnat mycket snett. Den migrationspolitik Sverige har bedrivit har dessutom inneburit att ett växande utanförskap där anpassning till den svenska majoritetskulturen har uteblivit. Det är viktigt att poängtera att den svenska majoritetskulturen i allt väsentligt faktiskt har sin grund i luthersk-evangelisk tro och tradition. I kontrast till Svenska kyrkans tidlösa goda värderingar har migrationspolitiken också inneburit att destruktiva uttrycks-sätt har fått slå rot och växa i samhället. Över huvud har kontraproduktiva integrationssträvanden fått större rum än verkningfulla åtgärder med fokus att migranter ska få ordentliga förutsättningar att bli en del av sitt nya land. Därför är vår uppfattning att Svenska kyrkan varken ska bekräfta att Sverige avviker från internationella överenskommelser eller för den delen ge ekonomiskt stöd till en negativ samhällsutveckling.

Under 2020 anslog kyrkostyrelsen 25 miljoner kronor till Svenska kyrkans arbete med flyktingar, asylsökande och integration. Medlen har fördelats mellan församlingarnas aktiviteter, stiftens stödinsatser samt till insatser i den internationella verksamhetens flyktingarbete.

Vi anser att det är orimligt att Svenska kyrkan lägger omfattande medel för att ge stöd åt en ohållbar flyktingpolitik samtidigt som Svenska kyrkan i andra situationer exempelvis föreslår rivningar av kulturarvet och föreslår decimerande av den kristna tron genom religionsblandning. Därför anser vi att kostnaderna för asylaktivism måste avvecklas eftersom pengarna kan användas till bättre ändamål, exempelvis till att förvalta kulturarvet och för att tydligare bejaka Svenska kyrkans bekännelse, tro och lära.

Umeå den 16 juli 2021

Petter Nilsson (SD)

David Lång (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:30
av Margaretha Herthelius

Försäljning av kyrkor och kapell

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att församlingarnas beslutande organ, vid försäljning av kyrkor eller liknande lokaler, i första hand ska vända sig till andra kristna församlingar.

Motivering

Då medlemstappet ökar inom Svenska kyrkan har alltfler församlingar fått minskade resurser, vilket kan innebära att man i församlingen tvingas besluta om försäljning av församlingens kyrkor eller andra fastigheter.

Denna motion gäller specifikt beslut om försäljning av invigda kyrkor eller kapell. Vi bekännande kristna bör i första hand, när vi beslutar om försäljning av våra kyrkor eller kapell, vända oss till andra kristna församlingar.

En policy/regel behövs så att beslutande organ i församlingar i Svenska kyrkan får ett rättesnöre att följa, då man beslutar om försäljning av kyrkor eller kapell.

Stockholm den 16 juli 2021

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet

Motion 2021:31

av Tomas Rosenlundh och Margareta Karlsson

Digitala sammanträden efter pandemin

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att de sätt som varit möjliga att sammanträda på under pandemin – att ordförande kan bestämma att ett organ ska genomföra ett sammanträde där alla deltagare deltar på distans samt att det räcker med ljudöverföring i realtid – permanentas.

Motivering

Grundregel för Svenska kyrkans både verkställande och beslutande organ är att ledamöter är fysiskt närvarande vid sammanträden. Kyrkomötet beslutade 2019 att införa bestämmelser i kyrkoordningen som medger undantag för detta. De undantagen omfattar inte domkapitel eller nämnder på nationell nivå.

Bestämmelserna i kyrkoordningen för deltagande på distans är i grunden samma som de som enligt kommunallagen gäller för kommunerna. Om deltagande på distans ska vara möjligt måste det beslutande organet ha fattat beslut om det och vissa villkor vara uppfyllda. Ordföranden ska befinna sig på den fysiska plats där sammanträdet hålls, ljud- och bildöverföring ska ske i realtid och alla ledamöter ska delta på samma villkor. I förarbetena framgår tydligt att alla ledamöter också ska kunna se alla ledamöter under sammanträdet.

Bestämmelsen har också tolkats som att det är en möjlighet för ledamöterna att vilja delta på distans, men inte en möjlighet för ordförande att föreskriva deltagande på distans. Den delen är dock ännu inte prövad och det är möjligt att det i en arbetsordning skulle kunna gå att skriva in det.

För att säkerställa att Svenska kyrkan skulle vara beslutsför under pandemin utfärdade kyrkostyrelsen i mars särskilda bestämmelser för beslutfattande på distans. Värt att notera är att kyrkostyrelsen då inte bedömde att det räckte med de bestämmelser som kyrkomötet fattat beslut om fyra månader tidigare, utan de särskilda bestämmelserna gav också utvidgade möjligheter till deltagande som till exempel att det räckte med ljudöverföring.

Den samlade erfarenheten från pandemin är att det har fungerat väl med beslutfattande på distans, men att det har varit svårt att upprätthålla hela regelverket i enlighet med kyrkoordningen. Vid många möten har tekniken strulat på ett sådant sätt att endast deltagande via ljud i realtid har varit möjligt för en eller flera ledamöter. Det har också visat sig att ledamöter ”ramlar ur” pågående sammanträden och att det vid flera tillfällen tagit oproportionerligt lång tid att slutföra sammanträdet om det varje gång skulle ajourneras på grund av teknikproblem.

Det är rimligt att anta att flera av ledamöterna, som under pandemin har vant sig vid att kunna delta i sammanträden i enlighet med de särskilda bestämmelsernas något enklare reglering, kommer ha svårt att acceptera en strikt tillämpning av kyrkomötets beslut av november 2019. Till det kommer den osäkerhet som råder på det kommunalrättsliga området med anledning av olika utslag i förvaltningsdomstolarna. Sveriges kommuner och regioner, SKR, har noterat denna osäkerhet och begärt att regeringen skyndsamt lämnar förslag på ändringar i regleringen. Denna översyn har ännu inte genomförts trots att vi nyligen såg Luleå förvaltningsrätt upphäva Luleå kommunfullmäktiges beslut med hänvisning till att alla ledamöter inte såg varandra under sammanträdet.

Svenska kyrkan behöver uppdatera de bestämmelser som rör deltagande på distans eftersom det är ett arbetssätt som kommit för att stanna.

Göteborg och Vingåker den 20 juli 2021

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2021:32
av Ellionor Moberg m.fl.

Kyrkostyrelsens färdplan för digitalisering och samverkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. ställa sig bakom kyrkostyrelsens förslag till inriktning som presenteras i färdplan för samverkan och digitalisering när det gäller digitalisering, gemensam it-plattform och nätverksbyggande för samverkan och säkerhet,
2. satsningen och anslutningen ska rymmas inom den sjuöringsavgift som idag betalas till nationell nivå och dess nuvarande ekonomiska ramar,
3. varje församling och pastorat beslutar om de vill ansluta till gemensamt lönecentrum eller inte,
4. de som väljer att ansluta sig till lönecentret betalar för tjänsten utifrån den volym lönehanteringsärenden man lämnar över till lönecentrat att hantera.

Motivering

Omvärlden är instabil på grund av klimatförändringar, digitalisering och vikande medlemsantal. Församlingar och pastorat är kyrkans nav. Det är lokalt man bygger relationer, nätverk och samhörighet. Inte genom att centralisera och flytta ansvaret någon annanstans.

Investering framtid

En säker och stabil digital grundplattform som förenklar kommunikation och nätsamverkan är angelägen och nödvändig.

En it-plattform med effektiva och enkla digitala verktyg kan lösa det mesta utan en överbryggande administration. Utbildning och support måste ingå i plattformsbbygandet. Denna satsning är en investering för hela kyrkan. Finansieringen ska därför rymmas inom de ekonomiska ramar som den nationella nivån förfogar över och därmed en oförändrad avgift till nationell nivå.

Frivillighet är ett obligatorium

Det angelägna är att ge församlingar och pastorat fortsatt möjlighet att lösa de nära administrativa uppgifterna med smarta verktyg och därmed fortsätta att ta eget ansvar för helheten. De församlingar och pastorat som väljer att köpa eller använda resurser ”utifrån” betalar för dessa tjänster. Församlingar ska kunna sköta sina egna administrativa tjänster eller samverka med andra församlingar eller använda centrala erbjudanden. Varje församling är unik utifrån sin omgivning och sina förutsättningar. Det ska därför vara valfrihet och frivillighet som avgör församlingens beslut. Detta är ett obligatorium. Det är den kristna grunden och tron som förenar oss.

Mot 2021:32 Stockholm den 22 juli 2021

Ellionor Moberg (C)

Anders Åkerlund (C)

Åsa Ingårda (C)

Lisbeth Göranson (C)

Roger Sandström (C)

Stig Eriksson (C)

Ann-Christin Alexius (C)

Margareta Hedström (C)

Ann-Kristin Jonäng (C)

Inga Alm (C)

Berith Pagels (C)

Lennart Persson (C)

Mats Nilsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:33
av Nils Gårder

Förenkling och lägre kostnader för kyrkoval

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och redovisa vilka förenklingar och besparingar som kan göras vid Svenska kyrkans val.

Motivering

Kyrkostyrelsen skriver i KsSkr 2021:1 Verksamhet och ekonomi på sidan 7 att man ser ett ”behov av att säkra och utveckla den demokratiska styrningen för framtiden och utreda hur den kan upprätthållas till en lägre kostnad än idag”. Kyrkomötet bör tydligt bejaka detta och anhänga om en utredning av vilka förenklingar och besparingar som kan göras. Det är angeläget att den andel av kyrkoavgiften som ianspråkats av valsyste­met minskas.

Före kyrka-stat-reformen uppskattades kostnaderna för kyrkans egna val till 30–40 miljoner kr (SKU 1998:4 sid 180 f.), vilket var en halvering av de kostnader som stat och kommun hade för kyrkovalet 1997. Vi vet nu att kostnaderna tvärtom mångfaldigats. Till skillnad från före år 2000 drabbar kostnaderna nu kyrkan. De lokala församlingarna betalar för den nationella nivåns utgifter och svarar därtill för de egna valnämndernas. Demokratiska val till Svenska kyrkans beslutande församlingar är en omistlig del av Svenska kyrkans uppbyggnad men som framgår av den konsekvensanalys som kyrkostyrelsen redovisar i KsSkr 2021:3 Bilaga 1 kan demokratiska val utformas på olika sätt.

För direkta val föreligger följande grundläggande krav:

1. En röstlängd, som kan framtas från kyrkobokföringen
2. En möjlighet att fritt nominera kandidater och bilda nomineringsgrupper
3. En organisation för mottagande av röster och sammanräkning.

En utredning bör förutsättningslöst pröva hur dessa grundläggande krav kan tillgodoses till lägsta möjliga kostnad. Det bör övervägas om det år 2000 införda kravet på central registrering av kandidater måste upprätthållas och om så bedöms vara fallet om registreringen kan förenklas. Det bör prövas om det kostsamma utsändandet av röstkort är nödvändigt eller om information till de röstberättigade kan tillgodoses på annat sätt till lägre kostnad. Det bör övervägas om användandet av den alternativa form av valsedlar som dåvarande Svenska kyrkans centralstyrelse 1999 föreslog kan leda till besparing och lindrigare miljöpåverkan (CsSkr 1999:3 sid 257 ff). Det förslaget innebar att en blank valsedel tillhandahålls väljaren, som själv med en bokstavskod anger nomineringsgrupp och eventuellt därtill med siffra anger person som rösten ges. Liknande enhetliga valsedlar används vid val i andra länder.

Direkta val till församlingens kyrkofullmäktige utgör grunden för den representativa demokratin. Kyrkan byggs nedifrån och detta val är grunden för hur den enskilde

Mot 2021:33

kyrkomedlemmen blir demokratiskt företrädd. Det finns olika mening om huruvida även de beslutande organen på stiftsnivå och nationell nivå ska utses genom direkta val eller utses indirekt av dem som blivit valda till församlingens beslutande organ. I den konsekvensanalys som framläggs till detta års kyrkomöte berörs principiella frågor som har samband med direkta jämfört med indirekta val. Det bör emellertid även utredas vilka ekonomiska besparingar som kan göras genom indirekta val. Därvid bör uppmärksammas om indirekta val till stift och kyrkomöte även främjar förenklingar av de direkta valen till kyrkofullmäktige.

Utredningen bör göras med sådan skyndsamhet att beslut om förändringar kan fattas under den mandatperiod som inleds 2022.

Lund den 22 juli 2021

Nils Gårder (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:34
av Anders Brunnstedt m.fl.

Förändring av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anslutningen till Svenska kyrkans digitala infrastruktur ska vara obligatorisk för församlingar och pastorat,
2. anslutningen till Svenska kyrkans digitala infrastruktur för församlingar och pastorat finansieras inom ramen för den nuvarande gemensamma avgiften för nationell nivå, den s.k. sjuöringen,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att klarlägga hur begravningsverksamheten kan ta sin del av kostnaderna för anslutning av Svenska kyrkans digitala infrastruktur.
4. anslutningen till Svenska kyrkans lönecenter ska vara frivillig för församlingar och pastorat,
5. de församlingar och pastorat som ansluter sig till Svenska kyrkans lönecenter betalar volymbaserade avgifter för de tjänster de utnyttjar.

Motivering

De överväganden som görs i kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 Bilaga 3 angående digital infrastruktur är välgrundade.

Den höjning av den gemensamma avgiften för nationell nivå som föreslås finansiera Svenska kyrkans digitala infrastruktur är inte en bra väg. Prisutvecklingen på tjänster som kommer att vara en del av Svenska kyrkans digitala infrastruktur som t.ex. bredband och 5G är fallande. Att låsa sig vid den föreslagna finansieringen med en extra ”ettöring” kommer inte att gynna kyrkostyrelsens långsiktiga arbete för att uppnå en ekonomi i balans för den nationella nivån. Det är ur denna synpunkt skäligt att finansieringen på lång sikt görs inom ramen för den nuvarande ”sjuöringen”.

För Svenska kyrkans nationella nivå innebär motionens förslag ett starkt incitament att hålla fokus på arbetet på att sänka kostnader inom all verksamhet.

För Svenska kyrkans digitala infrastruktur innebär motionens förslag ett starkt incitament att hålla fokus på ständiga förbättringar och väl genomförda upphandlingar.

En aspekt på finansieringen av Svenska kyrkans digitala infrastruktur som inte har belysts är hur begravningsverksamhet ska ta sin del av kostnaderna. En finansiering via den gemensamma avgiften för nationell nivå för delar av begravningsverksamheten i församlingar och pastorat är inte korrekt. Den gemensamma avgiften är ett överlåtande av medel som är avsedd för församlingsverksamhet och inte begravningsverksamhet.

De överväganden som görs i kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 Bilaga 3 angående Svenska kyrkans lönecenter när det gäller kvalitet, ekonomi och minskad sårbarhet är välgrundade.

Att göra anslutningen till Svenska kyrkans lönecenter obligatorisk genom att den ska finansieras via en höjning av den gemensamma avgiften för nationell nivå är också det ett dåligt vägval.

För Svenska kyrkans lönecenter innebär motionens förslag att man blir transparent i sin prissättning av tjänsterna. Därmed ges Svenska kyrkans lönecenter incitament att producera tjänsterna på ett kostnadseffektivt sätt.

För församlingar och pastorat innebär motionens förslag att de ges möjlighet att jämföra tjänster från Svenska kyrkans lönecenter med tjänster från andra leverantörer, ett ansvar som självklart åligger förtroendevalda i församlingar och pastorat.

Falun den 18 juli 2021

Anders Brunnstedt (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Peter Bernövall (POSK)

Anders Roos (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Lena Arman (POSK)

Victor Backström (POSK)

Leif Nordlander (FK)

Inger Harlevi (POSK)

Jörgen Åkesson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:35
av Petter Nilsson m.fl.

Investeringspolicy

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att ett positivt resultat investeras diversifierat inom ramen för framtida kapitalinkomster och i kostnadsbesparingar. Fördelningen av investeringarna på kapitalinkomster och kostnadsbesparingar ska prioriteras efter vad som är mer gynnsamt – ur ett hållbarhetsperspektiv – utifrån förutsättningarna vid varje given tidpunkt.

Motivering

Svenska kyrkan har under en tid tappat betalande medlemmar som utgjort ett underlag för kyrkans organisation och ekonomi. För att långsiktigt kunna förvalta Svenska kyrkans ekonomi på ett välavvägt och balanserat sätt behövs många åtgärder. Det behövs bland annat en förnyad policy för de investeringar kyrkan gör.

Under lång tid har Svenska kyrkan haft ett överskott, ett positivt resultat årligen i dess resultaträkningar. Frågan om vad som ska göras med överskottet har lyfts emellanåt. Det är vår uppfattning att Svenska kyrkan ska fokusera på kärnverksamheterna som gudstjänst, diakoni, mission och undervisning och avstå andra kostnadsökningar för att fortsätta upprätthålla ett positivt resultat. Resultatet ska sedan användas i sin helhet till att investera i nya kapitalinkomster och i kostnadsbesparingar.

Kapitalinkomster

Svenska kyrkans portfölj kan vara mer diversifierad. Vi menar att en bred portfölj med kassamässig avkastning är den viktigaste strategin för att åstadkomma en balans mellan nya intäkter och riskspridning. Därför behöver Svenska kyrkans investeringsprofil vara inriktad på detta.

Sverigedemokraterna ser också möjligheten att kyrkan blir mer delaktig i samhällsbilden som ett led i att komma närmare folket, att vara den folkkyrka som är tanken. Det kan göras genom investeringar i bankverksamhet för bolån, välfärdsverksamheter och en spridning på många olika branscher. Intäkter från en variation av sektorer gör också kyrkan mindre sårbar ekonomiskt då den inte enbart behöver förlita sig på medlemsintäkter.

Kostnadsbesparingar

Svenska kyrkan har över tid växande skulder och stora fastigheter med byggnader av volym med betydande energikostnader. Därför behöver Svenska kyrkan i dess investeringspolicy också löpande investera i bergvärme, sjövärme, jordvärme eller dylikt för samtliga fastigheter där kostnadsbesparingar kan göras på detta sätt. Och till det årligen amortera ner skulderna över tid ner till målsättningen om noll kronor i

Mot 2021:35 skulder oavsett hur lång tid det än tar. Fördelningen av investeringarna på kapitalinkomster och kostnadsbesparingar ska prioriteras efter vad som är mer gynnsamt – ur ett hållbarhetsperspektiv – utifrån förutsättningarna vid varje given tidpunkt. På detta sätt bygger vi en successivt starkare ekonomi i Svenska kyrkan som minskar kostnader och parerar för intäktsbortfall.

Umeå den 26 juli 2021

Petter Nilsson (SD)

David Lång (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:36
av Fredrik Ottesen m.fl.

Visselblåsarsystem

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att det kommande visselblåsarsystemet också ska innefatta en möjlighet att anmäla när social utfrysning sker på grund av politisk uppfattning eller fromhetsinriktning.

Motivering

Svenska kyrkan ska införa ett visselblåsarsystem. Det är betydelsefullt att få till stånd ett sådant system både för de anställda och för Svenska kyrkan. Det är viktigt att anställda ska kunna nyttja det framtida systemet för att kunna signalera om många olika typer av missförhållanden, exempelvis utfrysning och trakasserier.

I ljuset av att Svenska kyrkan har blivit en allt mer vänsterliberalt orienterad organisation har många konservativa medarbetare upplevt att de inte får ta erforderlig plats i Svenska kyrkan. Det är viktigt att Svenska kyrkan hålls öppen på ett sätt som gör att så många som möjligt kan få delta i Svenska kyrkans arbete, och att arbetsmiljöer inte exkluderar människor på grund av deras politiska övertygelser. Svenska kyrkan ska vara en tidlöst inkluderande kyrka utifrån den luthersk-evangeliska trosuppfattningen, inte utifrån en trendande politisk ideologi och kyrkosyn.

Eslöv den 27 juli 2021

Fredrik Ottesen (SD)

Petter Nilsson (SD)

David Lång (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:37
av Leif Nordlander

Begreppet pastorat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att

1. pastorat återinförs som grundläggande beteckning över vilket en kyrkoherde har det yttersta ansvaret,
2. begreppen flerförsamlingspastorat och enförsamlingspastorat återinförs.

Motivering

Varje gång det tas beslut måste det formuleras ”församlingar som inte är pastorat eller pastorat”. Det är inte ett ändamålsenligt sätt att beteckna en församling med en negation. Jag anser att den tidigare beteckningen där pastorat utgör område där en kyrkoherde har det yttersta ansvaret för all verksamhet i Svenska kyrkan lokalt är mer ändamålsenligt samt att beteckningen flerförsamlingspastorat är mer adekvat av två skäl:

1. Församlingen är den grundläggande byggstenen i den kristna kyrkan vilket också tydliggörs i begreppet flerförsamlingspastorat.
2. Vi slipper en negation i beteckningen av pastorat som är en församling. Det låter annars lite som ”de har inte uppnått pastorats status”.

Falköping den 28 juli 2021

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:38
av Leif Nordlander

Reglerna för kyrkounderhållsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkounderhållsbidrag kan få användas till utveckling av kyrkorum så att de blir mer ändamålsenliga för nutida verksamhet.

Motivering

Kyrkounderhållsbidraget (KUB) har idag samma regelverk som kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) med det undantaget att det även kan ges till yngre kyrkor. Jag menar att detta inte är tillfredsställande. I den stora genomgång av byggnadsbeståndet i lokalförsörjningsplaner som nu håller på att slutföras finns till exempel gamla skolor som blivit församlingshem men som inte är ändamålsenliga idag. Och det finns kyrkor som är stora och inte utnyttjas tillräckligt. Svenska kyrkan har genom regelverket för KUB minskat möjligheterna att bygga om kyrkor så att de blir ändamålsenliga och kan användas för mer än gudstjänster. Tidigare kunde bidrag erhållas genom kyrkobyggnadsbidrag (KBB) men när man ändrade det till KUB så togs den möjligheten bort vilket enligt mitt sätt att se var olyckligt. Det kan till exempel, med en bra arkitekts hjälp tillskapas en församlingssal under eller på en läktare, tillskapas verksamhetsrum genom en planändring av kyrkorummet och arbetsrum för medarbetare. Människor finner sin väg till sin kyrka på ett naturligt sätt i vardagen och helgdagen. Låt oss försöka använda våra kyrkobyggnader för både gudstjänst och församlingsverksamhet.

Falköping den 28 juli 2021

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:39
av Leif Nordlander

Behörighetsprövning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att

1. i tjänst varande präst inte ska behöva behörighetsprövas på nytt,
2. en präst som inte har tjänst ska vid återgången i tjänst behörighetsprövas,
3. en kyrkoherde, efter genomgången kyrkoherdeutbildning eller minst fem års sammanhängande tjänst som kyrkoherde, ska anses behörig utan upprepad prövning så länge han/hon inte varit borta från tjänst i Svenska kyrkan.

Motivering

Domkapitlen har att behandla behörighetsprövningar vilket sker på olika sätt i olika stift. I en del stift är det delegerat till biskop och/eller stiftsjurist att göra prövningen av en prästs behörighet, i andra är det domkapitlet i plenum som beslutar. Det sistnämnda utgör ofta ett irritationsmoment då församlingars som inte är pastorat och pastorats kyrkorådssammanträden inte är planerade i samklang med domkapitels-sammanträden. Ett smidigare förfarande borde kunna åstadkommas då t.ex. ett beslut kan dra ut på tiden i ett par månader medan alla vet vad beslutet blir då det inte finns skäl att underkänna. Det är inte bara en svårighet för sökande utan också för församlingar som inte är pastorat och pastorat. Det är ett krångligt och byråkratiskt förfarande som utan några uppenbara nackdelar skulle kunna förändras. Detta tydliggörs när man vid en vakans tillsätter en vikarie under en viss bestämd tid att också denne/a präst måste efter ofta många trogna år som präst i vår kyrka behörighetsprövas ibland flera gånger på ett år. Har vi inte annat att syssla med i domkapitlen ska vi nog tänka efter lite på prioriteringarna.

Falköping den 28 juli 2021

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:40
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Församlingsbegreppet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda församlingarnas ställning och hur församlingsbegreppet ska förstås.

Motivering

Med strukturutredningens genomförande kom församlingarna och själva församlingsbegreppet att förändras i grunden. Församlingarnas självständighet upphörde i och med att de organisatoriskt inordnades i större pastorat. En församling har inte längre beslutsrätt i väsentliga frågor utan detta ligger på pastoratet, personalfrågor och ekonomi hanteras inte längre på församlingsnivå utan av pastoratet.

Samtidigt är församlingarna den grundläggande enheten inom Svenska kyrkan. Pastoratet är i princip endast en organisatorisk hjälpfunktion. Förändringarna som genomfördes 2014 har fått till följd att själva begreppet församling blivit oklart, att församlingarnas integritet och självständighet frångåtits dem, att förtroendevalda på församlingsnivå är oklara över inte bara vad man har rätt att besluta (vilket är mycket begränsat) utan känner också att mycket av identiteten gått förlorad. De små lokala enheterna tycks på många håll ha blivit vilsna.

Saken kompliceras av att man inom många pastorat valt olika vägar. På en del håll har man av stora pastorat skapat en enda församling, på andra håll kan det finnas tre nivåer – kyrkoråd, församlingsråd och verksamhetsråd (eller motsvarande beteckning, det sistnämnda saknar grund i kyrkoordningen).

Det föreligger en paradox i hur den för Svenska kyrkan grundläggande enheten ”församlingen” ska förstås. Å ena sidan betonar kyrkoordningen att ”Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan.” Vidare att ”Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden” och att ”församlingen har lokal självstyrelse”. Vidare: ”För varje församling finns ett kyrkoråd eller ett församlingsråd som församlingens styrelse och en kyrkoherde med ansvar för ledning, samordning och tillsyn.”

Å andra sidan så har församlingarna i realiteten ingen självstyrelse, de samverkar inte utifrån egen beslutsrätt i ett pastorat. Församlingsråden är på samma sätt i praktiken maktlösa marionetter. Att då som gjorts på en del håll välja att göra ett stort pastorat till en ”församling” är att fjärma församlingsbegreppet från hur detta har förståtts i kyrkans historia och tradition.

Därför behövs en fördjupad förståelse av vad en församling är, en genomlysning av följderna för församlingarna på grund av strukturutredningen och en reflektion över vilken beslutsrätt varje församling ska ha.

Malmö den 29 juli 2021

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:41
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Nya sätt att vara kyrka

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta erforderliga medel i fem år för att inrätta stiftsöverskridande samordnare och inspiratörer för Nya sätt att vara kyrka.

Motivering

I spåren av projektet Nya sätt att vara kyrka 2016–2018, som var en del av Dela tro dela liv-satsningen, har vi fått se en positiv utveckling. Den utvecklingen behöver främjas, få förnyat stöd och resurser så att det kan bidra till att vitalisera Svenska kyrkan.

Erfarenheter och kunskap som finns av vad församlingar i vår tid och vår del av världen gör som verkar för ökat förtroende och engagemang behöver tas tillvara. Det handlar ofta om ökad närvaro i samhället, diakonala insatser, ökad delaktighet och ideellt engagemang, som i sin tur kommer ur ett nytänkande vad gäller kreativitet, ledarskap och nya mötesplatser. Under pandemin har det talats mycket om nya sätt att vara kyrka och det har utmanat kyrkan att hitta fler vägar att mötas och finnas till för människor. Nya sätt att vara kyrka, med initiativ som Messy Church, Gud och spaghetti, Vardagsrummet och andra lågtröskelmötesplatser, delvis med inspiration från t.ex. Storbritannien, Norge och Tyskland, samlar idag fler människor i alla åldrar.

Stiftsarbetare som har frågor rörande församlingsutveckling på sitt bord efterfrågar mötesplatser för utbyte av erfarenheter, gemensamma utbildningsdagar och nätverkande mellan församlingar med liknande utmaningar. Lokala kyrkoherdar och kyrkoråd vill arbeta med strategier för arbetet och söker efter goda exempel att hämta inspiration och vägledning från.

Stiftsöverskridande samordnare och inspiratörer för Nya sätt att vara kyrka skulle kunna ta till vara, sprida kunskap om och uppmuntra till nya initiativ som skulle kunna bidra till att vända den negativa trenden vad gäller kunskap om kristen tro, medlemskap och engagemang. Det finns exempel sedan tidigare på att stift skapat projekt tillsammans och längre förordnanden finns också t.ex. i SKUT.

En möjlighet skulle kunna vara att ett stift söker medel för att, i samarbete med ett eller två andra stift, anställa två personer för att arbeta med:

- Inspirations och utbildningsdagar på stifts-, kontrakts- och församlingsnivå.
- Samarbeta med stiftens företrädare för olika områden som berör församlingsutveckling.
- Ledar- och teamutbildningar av processkaraktär för att stärka församlingarnas arbete med ideella och med utåtriktade verksamheter.

- Mot 2021:41
- Möjliggöra tillkomsten av nätverk mellan församlingar, även tillhörande olika stift, med liknande utmaningar för utbyte av erfarenheter och inbördes stöd.
 - Erbjuder handledning och processledning för kyrkoråd som vill arbeta med utveckling.
 - Lyfta fram och synliggöra goda initiativ, till inspiration för fler.
 - Ta fram pedagogiska och teologiska material för att sprida kunskaper och erfarenheter av Nya sätt att vara kyrka.

För att detta ska vara möjligt behöver kyrkomötet besluta att avsätta erforderliga medel under fem års tid för att inrätta stiftsöverskridande samordnare och inspiratörer för Nya sätt att vara kyrka.

Malmö den 29 juli 2021

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:42
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utvärdering av hanteringen av pandemin

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en oberoende utredning alternativt låta enheten för forskning och analys på Svenska kyrkans nationella nivå utvärdera hur pandemin med dess restriktioner har hanterats inom Svenska kyrkan.

Motivering

Pandemin fick utifrån de restriktioner som gavs från regeringen och folkhälsomyndigheten stora följder för samhället. Men också för Svenska kyrkan. Under parollen ”vi ställer inte in, vi ställer om” försökte man på alla kyrkans nivåer – nationellt, stift, pastorat och församlingar – finna ett sätt att hantera följdverkningarna. Initiativrikedomen har varit stor och kan delvis fascinera, samtidigt som det är uppenbart att man i olika pastorat och församlingar valt skilda vägar. Detta gäller inte minst gudstjänsterna. Inställda gudstjänster, webb- och direktsända gudstjänster, webbsända men förinspelade gudstjänster, utökat antal gudstjänster men med endast ett fåtal deltagare, kommunion under endast en gestalt, förlängd kommunion med utdelande efter mässans sändningsord osv. De alternativa sätten att hantera svårigheterna har varit många.

Därför behövs det en grundlig utvärdering. Fick pastoraten tillräckligt med råd, för många eller för få råd från stift och biskopar? Hur fungerade webbsändningarna? Vilka blir effekterna för gudstjänstlivet framöver? Finner gudstjänstfirarna vägen tillbaka in i kyrkan? Har det ökade antalet deltagare som webbsändningarna tycks ha medfört en varaktig effekt? Vilka kommunionalternativ är rimliga och förenliga med kyrkans sakramentala syn? Hur har helt inställda gudstjänster påverkat präster och gudstjänstfirare?

Frågorna är som sagt många. Inför framtida krissituationer är det därför nödvändigt med en grundläggande genomlysning av hanteringen av pandemins effekter.

Malmö och Falköping den 29 juli 2021

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:43
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utvärdering av strukturutredningens konsekvenser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en oberoende utredning som utvärderar strukturutredningens förändringar av Svenska kyrkans organisation.

Motivering

I januari 2014 genomfördes strukturutredningens förslag och Svenska kyrkans lokala organisation förändrades i grunden. Om bara några månader är det åtta år sedan. Ännu har ingen oberoende utvärdering genomförts. Hur har organisationsförändringarna påverkat Svenska kyrkan? Har förändringarna bidragit till att främja eller försämra gudstjänstlivet? Församlingslivet? Ekonomin? Arbetsledning och personalvård? Initiativkraft? Enkelhet i strukturen? De förtroendevaldas situation? Rekrytering av kyrkoherdar och församlingsledare? Frågorna som kan ställas och som behöver utvärderas är många.

Att förändringarna haft stor påverkan råder det ingen tvekan om. De stora pastoraten tycks främst på landsbygden ha haft vissa positiva effekter, men från alltför många större pastorat i städerna har det hörts helt andra omdömen. Långa och tröga beslutsvägar, förlorad självständighet, alltför många förflyttningar av präster och personal vilket motverkat stabilitet och kontinuitet. Samtidigt har det varit positivt att kunna ta ett större helhetsgrepp om kyrkor och fastigheter.

Hittills har kyrkomötet värt sig mot att göra en utvärdering, vilket i sig är direkt uppseendeväckande. En svaghet som fanns redan i själva strukturutredningen var bristande konsekvensanalys – då är det desto mer angeläget att i dag se vilka de faktiska konsekvenserna har blivit.

Det måste därför rimligen vara dags att göra en oberoende utvärdering av vilka konsekvenser som den största lokala organisationsförändringen som genomförts inom Svenska kyrkan har fått.

Malmö den 29 juli 2021

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:44
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Missionsuppdraget

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra missionsuppdraget inom ramen för det internationella arbetet med en särskild missionsavdelning,
2. söka ett fördjupat samarbete med våra systerkyrkor.

Motivering

Svenska kyrkan har lång erfarenhet av mission sedan den första missionären utsändes 1874 och grundade Oscarsberg i Zululand, Shiyane KwaZulu-Natal i nuvarande Sydafrika. De framgångar som Svenska kyrkans mission haft har skapat bestående relationer med lutherska kyrkor i länder som exempelvis Sydafrika och Tanzania. Det har varit en mission som både vittnat om Jesus Kristus och bidragit till djupgående politiska förändringar som i kampen mot apartheid i Sydafrika. Om missionärerna och deras insatser berättar biskop emeritus Jonas Jonsson i den 2019 utgivna boken *Missionärerna*.

När beslutet togs om Act Svenska kyrkan så underströks i presentationen för kyrkostyrelsen att Act var en del i Svenska kyrkans internationella verksamhet och att de två andra är teologisk utbildning och mission. Men fokus har tveklöst kommit att ligga på de diakonala insatserna mer än på mission i sig. Act Svenska kyrkans arbete är viktigt men mission är någonting mer. Mission är en av grundpelarna i Svenska kyrkan men oftast den svagast utvecklade.

En ”mission desk” med tydligt uppdrag bör finnas i Svenska kyrkans internationella verksamhet. Utan mission dör kyrkan. Mission i dag ska bedrivas i nära samarbete med våra systerkyrkor. Ofta har vi hört kyrkoledarna i dessa undra: ”Where is the Church of Sweden?” Vi kan inte längre vara missionens ”experter” men vi ska delta i Guds mission i världen genom kyrkornas gemensamma missionsarbete. Vi får kunskap, inspiration och utmaningar från världens fattiga men levande kyrkor. Svenska kyrkan är en av de rikaste kyrkorna i världen men präglas av en inre sekularisering och minskande medlemsantal. Idag behöver vi lära oss från de kyrkor som en gång var våra missionsfält – en ”mission i retur”.

Nu krävs nya utmaningar och en ny ansats till mission. Därför menar vi att missionsuppdraget måste tydliggöras inom ramen för det internationella arbetet med en särskild missionsavdelning och att vi utifrån ett missionsperspektiv söker ett fördjupat samarbete med våra systerkyrkor.

Malmö och Falköping den 29 juli 2021

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:45
av Leif Nordlander

Överlämnade kyrkor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen vid utfärdande av förslag till regelverk för överlämnande av kyrkor till Trossamfundet Svenska kyrkan gör en generös bedömning av hur kyrkotillhöriga kan få kyrkliga handlingar utförda i överlämnade kyrkor.

Motivering

I utredningen som diskuterar överlämnade kyrkor till Trossamfundet Svenska kyrkan finns tankar om att det endast i undantagsfall ska ges tillstånd för kyrkliga handlingar i överlämnade kyrkor. Exempel som getts är att när kyrkvaktmästaren i överlämnad kyrka under 40 år ska begravas då ska undantag ges. Jag menar att en mer generös bedömning bör ske. Dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster bör kunna medges till boende på orten och hemvändare som är kyrkotillhöriga. Det blir svårt att motivera för våra kyrkotillhöriga att de får vara med och betala för de överlämnade kyrkorna men inte bruka dem. Det öppnar för konflikter och ytterligare utträden. Regelbundna gudstjänster bör dock inte medges utan endast som det anges vid ”hemvändardagar” och dylikt.

Falköping den 29 juli 2021

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:46
av Kjell O Lejon m.fl.

Pastoralteologiska prästutbildningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att det tillskapas möjlighet att fullt ut kunna tillgodoräkna sig pastoralteologiska utbildningar vid andra lärosäten, teologiska seminarier eller pastoralinstitut än enbart vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut inför tjänst som präst i Svenska kyrkan.

Motivering

Svenska kyrkan har en rik historia med en berikande teologisk bredd, med inspiration från den äldsta kristna kyrkan, det reformatoriska tidevarvet och från inomkyrkliga väckelser, men även från äldre och nyare kyrkor inom den ekumeniska, internationella kyrkosfären. Studenter med olika teologiska förankringar och betoningar med kallelse att verka inom Svenska kyrkan bör ha olika möjligheter att genomföra sina teologiska och pastoralteologiska studier vid en rad olika lärosäten och seminarier, även om studentens teologiska bas självfallet ska finnas i Svenska kyrkans bekännelseskriterier. Detta har under en rad av år påtalats vid skilda tillfällen. Vissa präststudenter har tidigare kunnat läsa inte endast den teologiska grundutbildningen vid olika lärosäten, men även den pastoralteologiska utbildningsdelen, till exempel vid seminarier som har Anglikanska kyrkan som huvudman. Andra har tidigare kunnat läsa hela sin teologiska och pastoralteologiska utbildning där dessa är sammanvävda på ett genomtänkt, integrerat och fruktbart sätt, såsom vid Johannelunds teologiska högskola i Uppsala, med svenskkyrkliga EFS som huvudman. Johannelunds teologiska högskola (JTH) har en lång och rik erfarenhet av teologisk och pastoralteologisk utbildning, grundad redan år 1862. I båda fallen gjorde det den sammantagna möjligheten till prästutbildning mindre sårbar och mer motståndskraftig i de fall utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI) inte fungerat optimalt. Dessutom gav båda ett tydligare internationellt perspektiv, i det första fallet en självklarhet och i det senare genom att JTH har tydliga inslag av erfarenheter från internationellt samarbete och stor lärar erfarenhet av att arbeta utrikes, inte minst i de växande lutherska kyrkorna i östra Afrika. De internationella erfarenheterna och utblickarna kan bli till stor nytta och glädje i arbetet inom Svenska kyrkan.

Skälen till att Svenska kyrkan öppnar upp för fler möjligheter att erkänna och acceptera andra än den utbildning som nu enbart kan genomföras vid SKUI är sammantaget flera, men understryks av att vi ännu en gång, under det år som gått sedan det begränsade kyrkomötet 2020, fått läsa, till exempel i Kyrkans tidning, om studenter som djupt beklagar den begränsade teologiska bredd som nu erbjuds – oavsett det som officiellt deklarerats och i praktiken accepteras – vid SKUI. Till stiftskaplaner vid lärosäten och till teologiska utbildare vid ytterligare andra lärosäten

har det under årens lopp förmedlats samma sak, en teologisk likriktning med därpå följande brist på bredd. Till detta kommer utsagor om bristande djup i den pastoralteologiska utbildningen. Många studenter upplever dessutom att samma utbildning inte tillräckligt förbereder studenterna för den kyrkliga verklighet som väntar dem när de väl träder i prästtjänst.

Svenskkyrkligt interna utredningar av förhållandena på SKUI (och dess företrädare, de pastoralteologiska instituten i Lund och Uppsala) har under åren genomförts, där även tydliga arbetsmiljöproblem uppmärksammats. Studentkritiken har kvarstått. Under åtminstone de senaste trettiofem åren har innehållet i densamma varit av samma typ: teologisk smalspårighet, brist på djup samt otillräcklig relevans för kommande tjänst, inte minst i det allt mer sekulariserade samhälle kyrkan är satt att verka i.

Ytterligare ett problem som under åren understrukits är att den grundläggande teologiska utbildningen vid olika lärosäten inte längre är väl nog kopplad till kommande prästtjänstgöring. Det saknas ett tillräckligt genomtänkt helhetskoncept av prästutbildningen, en utbildning som tydligt varvar teologi och pastoralteologisk utbildning och praktik på ett integrerat och holistiskt sätt, där olika svenskkyrkliga traditioner ges utrymme.

Det enda lärosätet i svenskkyrklig tradition som erbjuder detta idag är JTH, som samtidigt fungerar som ett pastoralinstitut. Det är inte utan anledning som det var fler sökande till det teologiska programmet på JTH inför höstterminen 2021 än till de teologiska programmen vid Lunds universitet och Uppsala universitet sammantaget (efter den första högskoleansökningsomgången den 15 april 2021). Men i dagsläget förvägras olyckligtvis studenter på JTH att läsa den sista avslutande pastoralteologiska utbildningen vid detta lärosäte, trots att den är en del av en genomtänkt och lång integrerad prästutbildning för Svenska kyrkan, utan dessa måste avbryta denna för att gå på SKUI. Det är både en teologisk och rekryteringsmässig märklig begränsning i den prästutbildning som Svenska kyrkan erbjuder idag. Dessutom erbjuds vid JTH, förutom kontinuerliga internationella utblickar, exempelvis samtidsrelevanta kurser/utbildningsdagar, såsom ”Nya sätt att vara kyrka”. Det senare i ett större arbete som kyrkomötet stött ekonomiskt. Denna och andra liknande typer av kurser som förbereder präststudenterna för kommande gärning i det som av många religionssociologer betraktas som ett av världens mest sekulariserade samhällen, Sverige, är nödvändiga för att problematisera och möta de behov som finns i samhället. Frågor som: Hur bygger man församlingar i denna mycket sekulariserade verklighet? måste adresseras. Men det finns även andra teologiska seminarier, exempelvis inom Anglikanska kyrkan, som kan bygga och inspirera studenter på ett annat sätt än det som nu sker vid SKUI. Rimligen bör även Svenska kyrkans medlemskap i Borgågemenskapen öppna upp för en breddad möjlighet till erkända pastoralteologiska utbildningar. Både Svenska kyrkan som helhet och studenter med inriktning mot prästtjänst skulle kunna stå bättre rustade inför framtida utmaningar om möjligheten till fler teologiska inflöden öppnades upp genom att bredda möjligheten att genomföra den pastoralteologiska utbildningen på fler ställen än på SKUI. Mångfald är även i detta avseende bättre än enfald. Svenska kyrkan skulle härmed kunna berikas. Samtidigt uttrycker hon därmed tydligt att hon värnar om en teologisk och pastoralteologisk bredd i sitt liv.

Det bör till slut noteras att denna motion inte kan besvaras genom att blott hänvisa till den utredning som beslutats om vad gäller Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning till präst (Se den 8 juni 2021 av kyrkostyrelsen beslutade ”Direktiv för utredning om Svenska kyrkans prästutbildning”). Syftet med motionen är, återigen, en breddning av möjliga pastoralteologiska utbildningar som ingång till prästvigning

och tjänst i Svenska kyrkan. Detta skulle underlätta rekrytering av präster och på olika sätt kunna vitalisera vår kyrka.

Mot 2021:46

Linköping den 29 juli 2021

Kjell O Lejon (FK)

Berth Löndahl (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Kyrkomötet

Motion 2021:47

av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd.

Motivering

Kyrkostyrelsens jämställdhetsskrivelse 2020 visar att Svenska kyrkan har en bit kvar innan kyrkans jämställdhetsarbete kommit dit det vill vara. Könsfördelningen för präster i Svenska kyrkan är visserligen jämn¹, men det statistiken visar är att män både tjänar mer och är överrepresenterade i ledande befattningar. Detta samtidigt som de som söker sig till prästutbildningen idag är en övervägande majoritet kvinnor.

Forskning (Talang för människor – psykologin bakom framgångsrikt talent management, s. 136–138, Kajsa Asplund) visar att när chefer ska rekryteras, och det står mellan en man och en kvinna med samma behörighet och kapacitet, så anställs oftast mannen baserat på hans potential. Potential är dock inte detsamma som verklig kompetens. Om kvinnan säger man inte alltför sällan att hon behöver mer erfarenhet innan organisationen vill satsa på henne. Det forskningsstudien visar är att mannen antas ha en obegränsad potential medan kvinnans är avgränsad. Denna studie stärks av Sophie Linghags doktorsavhandling (Från medarbetare till chef – kön och makt i chefsförsörjning och karriär, KTH) där Linghag menar att de olika synerna på potential signalerar att problemen ligger i strukturen med en överordnad position för männen (s. 178). Detta är inget unikt för just kyrkan, utan genomsyrar samhället i stort.

Det som saknas i Svenska kyrkan är en genomgripande debatt utifrån modern forskning så som den vi hänvisat till ovan. Det räcker inte med att lägga fram statistiken inom ramen för jämställdhetsarbetet, vi behöver utöver det även analysera siffrorna på ett adekvat sätt för att kunna ställa de rätta frågorna. Om Svenska kyrkan ska vara en psykosocialt hållbar arbetsplats och lyckas attrahera arbetskraft för framtiden måste vi ha en långsiktig strategi vad gäller jämställdhetsarbetet som täcker alla led från styrning och ledning ner till det operativa arbetet på församlingsnivå.

Konkreta åtgärder måste fås på plats och en genomgripande förändring därmed realiseras. Diskrimineringslagen åberopar att arbetsgivare ska kartlägga och vidta aktiva åtgärder. Kyrkomötet på nationell nivå kan vara ett bra stöd och komplement till detta arbete, till exempel genom att besluta om åtgärdsfokuserade aktiviteter på

¹ När vi hänvisar till kön använder vi de två kategorier genus som kyrkostyrelsen använder i sin statistik för jämställdhetsskrivelsen 2020.

Mot 2021:47

stiftsnivå såsom att anordna årliga jämställdhetskonferenser, som med ett professionellt förhållningssätt säkerställer både initiativ och nödvändig uppföljning. Det kan här vara en fördel att bjuda in externa jämställdhetsexperter att föreläsa och leda det som behöver vara ett värderingsgrundande arbete, där samtida forskning får ta relevant plats. Just den externa blicken kan bidra med perspektiv som annars inte skulle komma fram. Utbildning, dialog och relationellt ledarskap behöver sammansmälta för att leda till dessa väsentliga åtgärder, som i förlängningen kan manifesteras den förändring vi eftersträvar.

Stockholm den 30 juli 2021

Sandra Ryström Signarsdotter (S)

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:48
av Mats Ludvigsson m.fl.

Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. mot bakgrund av hur utvecklingen på skogsförvaltningens område generellt utvecklats, utreda hur kyrkoordningens skrivningar, kapitel 46, angående förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt,
2. efter utredningen återkomma med förslag på erforderliga förändringar i kyrkoordningen.

Motivering

Kyrkoordningen föreskriver i 46 kap. 3 §:

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Svenska kyrkan har av staten fått i uppdrag och enligt lagen om Svenska kyrkan i uppdrag att förvalta prästlönetillgångarna (PLT) enligt nedan.

Av 9 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan framgår att prästlönetillgångarna har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse.

Svenska kyrkan har i sin tur gett uppdraget, att förvalta tillgångarna, till stiftens. En gång per år ska stiftens förvaltning av PLT redovisas till kyrkostyrelsen. Svenska kyrkan har via egendomsförvaltningarna i stiftens skött uppgiften på ett positivt sätt.

En större diskussion angående Svenska kyrkans speciella ställning och särskilda ansvar för en hållbar strategi för skapelsens fortlevnad pågår emellertid. Diskussionen involverar både inomkyrkliga och utomkyrkliga aktörer.

Det finns anledning för Svenska kyrkan att anpassa förvaltningen av PLT och särskilt belysa avverkningsmetoder, ekonomiskt uttag, eventuellt behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt. Det kan exempelvis vara att belysa hur avsättning av mark bör kvantifieras för att säkerställa den biologiska mångfalden och skogens roll som kolsänka, samt hur ekosystemets förutsättningar och kulturella värde bör balanseras mot det ekonomiska uttaget ur skogen.

Mot 2021:48

Utförarna av prästlönetillgångarnas förvaltning via stiftens egendomsförvaltningar har tagit fram en färdplan för sin verksamhet. Denna färdplan bör sannolikt uppdateras med resultatet av det som framkommit i den begärda utredningen.

Linköping den 30 juli 2021

Mats Ludvigsson (S)

Jesper Eneroth (S)

Isak Öhrlund (S)

Rebecca Hägg (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:49
av Mats Ludvigsson m.fl.

Utbildning i hr-frågor för förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. sammanställa en sammanhållen stegutbildning i arbetsmiljö-, arbetsrätts- och anställningsfrågor, som kan erbjudas förtroendevalda i samtliga stift,
2. efter framtagandet av en stegutbildning tillsammans med stiftens kommunikerare detta till alla pastorat och församlingar som är arbetsgivare.

Motivering

I många lokala sammanhang där specialresurser inom tillämpning av arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor saknas har den lokala arbetsledningen alltför ofta problem att hantera hr-frågor.

Det är en uppenbar risk att just hr-området hanteras på ett icke optimalt sätt bland annat därför att unika frågeställningar dyker upp med ganska stora mellanrum och erfarenheten av svårare frågor inte finns och kan därför inte handläggas på ett professionellt sätt.

I sämsta fall sköts svårare frågeställningar inom de aktuella områdena utan kompetens och kunskap. Vi ser det därför som nödvändigt att förtroendevalda kompetensutvecklas inom de hr-områden där behov av stöd och hjälp i beslutsfattandet finns.

Det vore en tillgång om Svenska kyrkan och till exempel Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO) med den samlade kompetensen och kunskapen kunde tillhandahålla en stegutbildning för förtroendevalda i främst kyrkoråd och styrelser. Med steg avses olika nivåer beroende på position, främst för ordföranden och för ledamöter.

SKAO har under många år tillhandhållit utbildningar inom hr-området och är väl lämpade att ta en ledande roll i ett utbildningsprogram som byggs upp och är fokuserad som en stegutbildning.

Vetskapen om att de förtroendevalda fått adekvat utbildning inom hr-området skulle säkert också vid behov öka viljan hos ordinarie arbetsledning och personal att konsultera förtroendevalda i de aktuella frågeställningarna.

Linköping den 30 juli 2021

Mats Ludvigsson (S)

Inger Wahlman (S)

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:50
av Mats Ludvigsson och Jesper Eneroth

Stöd till Act Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i budgeten för 2022 samt i planen för 2023 tillföra Act Svenska kyrkan sammanlagt 40 miljoner kronor, för att kompensera intäktsbortfallet i samlingsverksamheten till följd av pandemin 2020–2021.

Motivering

Kyrkostyrelsen skriver i skrivelsen för verksamhet och ekonomi 2022–2024, att samlingsverksamheten hittills gått miste om ca 38 miljoner kronor under pandemin.

Behovet av medel för att kunna fullgöra de internationella insatserna har inte minskat utan har i avsevärd grad ökat då det allmänna hälsoläget i världen försämrats på grund av pandemin. Utöver detta uppskattas antalet föräldralösa barn i världen vara mer än 250 miljoner.

Den nya benämningen av det internationella arbetet, ”Act Svenska kyrkan” har haft en ansträngande start då förändringen gjordes alldeles innan pandemin slog till.

För att visa solidaritet med dem som har det svårast bör vi som kristen kyrka, relativt välbeställd, avsätta det belopp som motsvarar de tappade intäkterna i samlingsverksamheten.

Linköping den 31 juli 2021

Mats Ludvigsson (S)

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2021:51
av Elisabeth Sandlund m.fl.

Nätverk för mission

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till ett nätverk för anställda och frivilliga i kyrkan som arbetar med evangelisation bland muslimer i syfte att inventera och sammanställa erfarenheter i en resursbank.

Motivering

Svenska kyrkans viktigaste uppgift är att hjälpa människor att komma till tro på Jesus Kristus. I vår tid går okunnighet om vad det innebär hand i hand med stor nyfikenhet. Det gäller inte minst personer som kommit till Sverige från andra länder och med annan religiös bakgrund.

Runt om i Sverige möter anställda och frivilliga i församlingarna människor som definierar sig som muslimer. Vissa är varmt troende och utövande, andra det som kan kallas "kulturmuslimer". Dialogen mellan kyrkan och islams företrädare är viktig och måste föras i kärleksfull och uppriktig anda. Men det förtar inte det faktum att muslimer bosatta i Sverige samtidigt utgör ett missionsfält. Intresset för vad kristen tro innebär är stort, inte minst bland sådana som flytt från samhällen där de upplevt förtryck från religiösa makthavare.

Att presentera kristen tro för en muslim ställer speciella krav på en kombination av lyhördhet och tydlighet. Inte minst viktigt är det att ha klart för sig vad som förenar de abrahamitiska religionerna – men också vad som skiljer dem åt. Fler måste få uppleva den unika glädje och nåd som erbjuds genom Kristi och den helige Andes verk och som konvertiter vittnar om.

På många håll har erfarenheter, goda och mindre goda, gjorts de senaste åren. Det är dags att skapa former för ett kunskapsutbyte som kan inspirera och vägleda och att bygga upp en lättillgänglig resursbank så att hjulet inte behöver uppfinnas gång på gång. Ett första steg är att starta ett nätverk för intresserade anställda och frivilliga.

Bromma den 31 juli 2021

Elisabeth Sandlund (FK)

Leif Nordlander (FK)

Berth Löndahl (FK)

Erik Johansson (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:52
av Eva Kyrk

Församlingsrepresentation i kyrkofullmäktige och kyrkoråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i 3 och 4 kapitlet i kyrkoordningen som innebär att

1. om ett pastorat består av fler än en församling ska samtliga församlingar vara representerade i kyrkofullmäktige. Om en församling efter kyrkovalet saknar representation i kyrkofullmäktige ska församlingens ordförande eller dennes ersättare tilldelas en plats i kyrkofullmäktige,
2. om en församling efter kyrkovalet saknar representation i kyrkofullmäktige kan anmälan om beslut att ändra antalet ledamöter i kyrkofullmäktige göras till stiftsstyrelsen senast i december under valåret,
3. alla församlingar måste vara representerade i kyrkorådet.

Motivering

I kyrkoordningen står det att läsa ”Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan”. Det är oftast i sin egen församling en församlingsmedlem deltar i gudstjänsten, känner gemenskap och engagerar sig. Det är i stor utsträckning vår egen församlingsskyrka, församlingshem och lokala verksamhet vi värnar.

I varje församling finns ett församlingensråd, men detta församlingensråd kan inte fatta beslut i särskilt många frågor som rör församlingen. Den reella makten över församlingens angelägenheter ligger hos kyrkofullmäktige och kyrkoråd.

När nomineringsgrupperna sätter ihop sina listor inför kyrkovalet, tar man hänsyn till en mängd faktorer, däribland församlingstillhörighet. Men det kan ändå bli så att en församling efter ett kyrkoveal står helt utan representation i kyrkofullmäktige och kyrkoråd.

För ett antal år sedan hade Svenska kyrkan, på det hela taget, en god ekonomi och pastoratens pengar räckte till att tillgodose behovet av verksamhet, personal och lokaler i alla församlingar inom pastoratet. Idag är läget ett annat. Beslut måste tas om nedskärningar, uppsägningar av personal och försäljning av fastigheter. Det kan uppstå en situation där församling ställs mot församling. Det är då mycket olyckligt om en församling inte har någon representant som kan föra dess talan och inte kan göra sin röst hörd i de sammanhang där besluten tas. Det uppstår ett demokratiskt underskott. Det borde därför finnas regler som säkerställer att alla församlingar inom ett pastorat finns representerade i kyrkofullmäktige och kyrkoråd.

Grycksbo den 1 augusti 2021

Eva Kyrk (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:53
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Regler för kvalificerat beslutsfattande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förslag till förstärkta bestämmelser för kyrkomötets beslut med kvalificerat beslutsfattande.

Motivering

Covid-19-pandemin har blottlagt många sårbarheter i vårt samhälle. En sårbarhet uppdagades vid förra årets reducerade kyrkomöte, när en fråga skulle avgöras med kvalificerad majoritet. Frågan gällde ändringar i sekretessbestämmelserna för den internationella verksamheten i kyrkoordningens 54 kapitel. Detta kapitel hör till de viktiga bestämmelser i kyrkoordningen som getts ett särskilt skydd, genom att det krävs antingen beslut av två kyrkomöten med mellanliggande val eller kvalificerad majoritet vid ett beslutstillfälle. Bestämmelserna (i 11 kap. 19 §) rör bland annat lärofrågors behandling i 11 kapitlet, kyrkotillhörighet i 29 kapitlet och handlingars offentlighet och sekretess i 53 och 54 kapitlen.

Detta särskilda skydd var ingen nyhet när kyrkoordningen beslutades år 1999. Det fanns nämligen ett särskilt skydd redan i 1992 års kyrkolag (och tidigare i 1982 års lag om Svenska kyrkan), där vissa bestämmelser av ”grundlagskaraktär” skulle beslutas på samma sätt som ändringar i huvudbestämmelserna i riksdagsordningen. Detta innebar två beslut med val emellan eller 3/4 majoritet och dessutom hälften av ledamöterna. De grundläggande bestämmelserna om offentlighet och sekretess för Svenska kyrkans handlingar fanns på den tiden i tryckfrihetsförordningen, och för att ändra den grundlagen krävdes också två beslut eller 3/4 majoritet och hälften av ledamöterna. I 2000 års kyrkoordning fanns det ett krav på två beslut i kyrkomötet för att ändra de skyddade bestämmelserna. Men på demokratiutredningens förslag infördes år 2010 möjligheten till ett enda beslut med 3/4 majoritet.

Tanken med att 3/4 av de röstande, dvs. normalt drygt 180 ledamöter, ska rösta för en ändring är förstås att en betryggande majoritet av ledamöter från olika landsändar, församlingstyper, nomineringsgrupper och fromhetsriktningar ska vara eniga om förändringen. Covid-19-pandemin har lärt oss att vårt land kan drabbas av situationer där bara en bråkdel av kyrkomötets ledamöter har möjlighet att delta i sammanträdet; förra året tjänstgjorde ju bara 44 ledamöter. Denna gång var representationen för nomineringsgrupperna proportionell, men representationen från till exempel stift var det inte. En annan gång kan en naturkatastrof, ett angrepp på infrastrukturen, politiska oroligheter eller krigshandlingar göra att vissa landsändar eller vissa nomineringsgrupper hindras från att delta i kyrkomötets sammanträden. Det behövs därför ett förstärkt skydd så att inte en liten bråkdel av kyrkomötets 251 ledamöter kan besluta om ändringar av bestämmelser i kyrkoordningen som har ett särskilt skydd.

Den enklaste förstärkningen är väl att återgå till bestämmelsen i 1992 års kyrkolag om att 3/4 av de röstande och dessutom hälften av ledamöterna måste bifalla ett förslag för att ändra en särskilt skyddad bestämmelse. Om möjligheten också ska beaktas att två kyrkomöten med mellanliggande val båda kan bli drabbade av hinder för tjänstgöring bör kanske de två majoritetsbesluten också kompletteras med krav på deltagande av en viss del av ledamöterna.

För behandlingen av lärofrågor krävs medverkan av läronämnden. Anger läronämnden att den särskilda beslutsordningen för lärofrågor ska tillämpas krävs också medverkan av biskoparna. Det kan naturligtvis tänkas att enbart en liten del av läronämnden eller biskoparna har möjlighet att delta i kyrkomötet. Kanske behövs också regler för beslutsförhet för läronämnden och biskoparna, så att inte en liten minoritet av kyrkomötesledamöter tillsammans med ett fåtal biskopar kan driva igenom ändringar i lärofrågor. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att föreslå vilka förstärkningar i reglerna för kvalificerat beslutsfattande som behövs för att minska Svenska kyrkans sårbarhet i detta avseende.

Göteborg den 1 augusti 2021

Hans-Olof Andrén (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Nils Gårder (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:54
av Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson

Direktiv för psalmboksrevisionen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komplettera direktiven för arbetet med psalmboksrevisionen med kravet att psalmer som tas upp i samlingen Nya psalmer ska ha överlåtits till Svenska kyrkan.

Motivering

I KsSkr 2021:6 begär kyrkostyrelsen kyrkomötets synpunkter på bland annat föreslagna direktiv för det fortsatta arbetet med psalmboksrevisionen. Avsikten är att till en början inrikta arbetet på nya psalmer, eftersom upphovsrättsliga frågor behöver utredas innan en revision av 1986 års psalmbok kan påbörjas. Kyrkostyrelsen gör bedömningen att denna fortfarande fungerar väl och att därför revisionen inte brådskar.

Vi delar bedömningen att nuvarande psalmbok fungerar väl. Det största problemet med psalmboken är att alla psalmer inte kunnat göras digitalt tillgängliga på grund av upphovsrättsliga konflikter. Detta är mycket allvarligt; psalmbokens gamla ställning som "folkbok" kräver idag att det går lätt att finna psalmerna på nätet. Tiden är förbi när nästan alla fick en psalmbok som gåva vid konfirmationen. Vid förberedelser inför dop, vigsel och begravning förväntar sig därför de berörda att psalmboken (liksom gudstjänstordningarna) finns lätt tillgängliga på nätet.

Det var givetvis omöjligt för kyrkomötet att förutse tillkomsten av digitala medier när psalmboken beslutades år 1986, men det gäller nu att i möjligaste mån inte försätta Svenska kyrkan i en liknande situation efter ett för oss idag okänt teknikskifte. Det bör därför ställas krav på upphovsrättsinnehavarna till varje ny psalm att de ska vara villiga att överlåta verket till Svenska kyrkan (givetvis mot skälig ersättning). Nås ingen överenskommelse om överlåtelse ska psalmen inte tas upp i förslaget till nya psalmer. Vi kan inte riskera att fortsatt råka in i konflikter när befintliga avtal om upplåtelse visar sig inte kunna hantera nya teknikskiften. Ersättningen för överlåtelsen bör regleras en gång för alla. Förmånen, erkänslan, ja äran av att få sitt verk upptaget i kyrkans psalmskatt ska inte behöva kompletteras med kontinuerliga inkomster av upplåtelseavgifter.

I de föreslagna direktiven för det fortsatta arbetet med nya psalmer anger kyrkostyrelsen att "... direktiv för detta arbete bör utgå från målsättningen att Svenska kyrkans framtida psalmskatt ... blir – långsiktigt tillgänglig ...". Detta specificeras senare: "Frågan om tryckt material i relation till digital hantering ska hanteras och ske med målsättning att hela Svenska kyrkans psalmskatt kan göras digitalt tillgänglig." Detta är oklara skrivningar, som dessutom inte tar höjd för av oss idag okända teknikskiften. Den behöver därför kompletteras med ett krav på överlåtelse, exempelvis: "En

Mot 2021:54 förutsättning för att en ny psalm ska tas upp i samlingen Nya psalmer är att den har överlåtit till Svenska kyrkan.”

Göteborg den 1 augusti 2021

Hans-Olof Andrén (POSK)

Torvald Johansson (POSK),

Kyrkomötet
Motion 2021:55
av Sofija Pedersen Videke m.fl.

Nationell dopkampanj

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samordna en nationell dopkampanj.

Motivering

Dopet är det av kyrkans två sakrament som bara genomförs en gång i livet. I vår tradition har det ofta skett tidigt i livet. Nu behöver vi som kyrka ta ett krafttag för att visa att dopet kan ske när som helst i livet, t.ex. genom att visa alternativa bilder och bjuda in den breda allmänheten till dop.

Under pandemin med dess restriktioner ställdes många dop in. Vi riskerar att ha stora delar av årskullarna födda 2020 och 2021 som inte blir döpta, men även de många konfirmand- och vuxendop som vi har årligen blev färre under pandemiåren. Många församlingar har gjort ett fantastiskt arbete med att påminna om att dopet kan ske när som helst i livet. Flera har sytt dopklänningar i olika storlekar för att ha dopdräkter till dopkandidater i olika åldrar. Nu behöver vi göra en gemensam satsning på dopet! En satsning som inte bara utgår från att alla dopkandidater är spädbarn, så att dop kan kännas aktuellt genom hela livet.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 påminns om vikten av att sådant som bäst görs på ett ställe i organisationen ska prioriteras på den nationella nivån, även om stöd kring den grundläggande uppgiften huvudsakligen ska hanteras av stiftens (s. 7).

En dopkampanj i Sverige skulle bäst hanteras av kommunikationsavdelningen på nationell nivå, så att vi som rikstäckande kyrka kan förmedla samma budskap, oavsett församlingarnas storlek eller budget, och med fördel synas över hela landet. Vi vet att ett gemensamt budskap når ut bättre än tretton olika. Genom en samordnande insats kan material för församlingar och stift användas gemensamt, goda exempel tas tillvara och kyrkan talar enhälligt om en så central fråga som dopet.

Rydebäck den 1 augusti 2021

Sofija Pedersen Videke (S)

Linda Isberg (POSK)

Linda Sjöo (ViSK)

Anders Roos (POSK)

Sofia Rosenquist (POSK)

Mattias Rosenquist (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:56
av Erik Johansson

Kyrkohandboken på fler språk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att Svenska kyrkans kyrkohandbok översätts till de språk på vilka det idag finns församlingsgrupper inom Svenska kyrkans församlingar, som farsi, arabiska, tigrinja, swahili, amhariska, somaliska m.fl.

Motivering

Ett av kyrkans viktigaste uppdrag är att fira gudstjänst. Därför har vi en kyrkohandbok som ger ramar och ord åt detta. Kyrkohandboken finns, åtminstone i urval, översatt till flera olika språk, nu senast till romska. En sådan översättning ger en lång rad positiva effekter: en ökad känsla av tillhörighet, en upplevelse av att Gud talar också på det egna språket, vilket i sin tur leder till en ökad status av det egna språket, det egna ursprunget och den egna historien och så vidare.

Idag firas i Svenska kyrkans församlingar gudstjänster på en lång rad olika språk, inte bara på de språk som finns representerade med officiellt godkända översättningar av kyrkohandboken. Inte minst för de många konvertiter från islam och andra religioner skulle det innebära en stark bekräftelse av deras nyfunna tro på Jesus Kristus att få del av Svenska kyrkans gudstjänstordningar på sitt eget språk. Dessutom skulle det påtagligt stärka integrationen av dessa och andra grupper i Svenska kyrkans gudstjänstliv.

I flera fall finns redan inofficiella översättningar som används i praktiken. För att inte den floran ska bli alltför yvig vore det en god och tydlig markering från Svenska kyrkan om dessa översättningar kunde få en mer officiell status i en erkänd översättning.

Uppsala den 1 augusti 2021

Erik Johansson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:57
av Julia Kronlid m.fl.

Kyrklig kulturkanon

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en nationell satsning för att uppmärksamma våra kyrkliga traditioner ta fram ett pedagogiskt material i form av en kyrklig kulturkanon.

Motivering

Det kristna kulturarvet har tjänat Sverige väl och är djupt rotat i vår kultur, våra traditioner och sedvänjor och vår kristna värdegrund ligger till grund för vår lagstiftning. Sverige har varit ett kristet land i över tusen år. Få andra idéer och institutioner har varit lika betydelsefulla för formandet av den svenska kulturen som kristendomen och den svenska kyrkan. Det svenska språket, konsten, litteraturen och filosofin, moralen, traditionerna, arkitekturen och musiken med fler markörer är alla exempel på uttryck som varit och är starkt färgade av vårt kristna arv. De kristna traditionerna är fortfarande en självklarhet för de flesta även icke troende och verkar som en sammanhållande kraft i vårt samhälle då familjer samlas tillsammans för att fira såväl jul, påsk och pingst. Att känna till och förstå det svenska kristna och i högsta grad levande arvet är en viktig nyckel till att förstå vårt lands historia och kultur.

Idag råder dock tyvärr en ängslighet till och med inom Svenska kyrkan i att tydligt ge uttryck för och värna det kristna arvet i rädsla för att kränka människor med annan trosuppfattning. Att värna ett långvarigt arv och fundamental del av vårt kollektiva minne och nationella identitet och låta människor bli en del av den förståelsen och gemenskapen menar vi dock är motsatsen till att kränka och fullt förenligt med religionsfrihetens grundprincip om å ena sidan rätten att utöva religion och å andra sidan rätten att avstå från religion. Varje människas personliga trosuppfattning måste få respekteras, men utan en sammanhållande gemenskap som är historiskt och kulturellt förankrad riskerar samhället att falla isär och det ser vi flera tecken på i dagens Sverige.

Idag har dock många barn och ungdomar som växer upp, oaktat svensk eller utländsk bakgrund, en bristande kontakt med kyrkan och bristande kunskap om djupet i vårt kristna kulturarv och innebörden av våra kristna traditioner, helger och högtider. På vissa håll i landet pågår satsningar för att nå ut till skolor och berätta om innebörden i våra högtider men vi anser att mer måste göras innan kunskapen om vårt kristna kulturarv och innebörden av våra djupt förankrade traditioner går förlorade för kommande generationer. Svenska kyrkan bör därför göra en särskild nationell satsning för att uppmärksamma våra kyrkliga traditioner. Samt inom ramen för detta, sammanställa och ta fram ett pedagogiskt material i form av en kyrklig kulturkanon

Mot 2021:57 för att förmedla kunskap om våra kyrkliga helgdagar, traditioner och kulturarv och marknadsföra detta både i sociala medier, i församlingar och i samverkan med skolor.

Stockholm den 2 augusti 2021

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:58
av Victor Ramström m.fl.

Digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inför nästa kyrkoval utreda en förändrad metod för godkännande av kandidatur med hjälp av digital signering.

Motivering

Inför ett kyrkoval ska kandidaterna skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem. Detta sker med den blankett som heter kandidatförklaring. För nomineringsgrupperna är det ofta mycket jobb med att samla och hantera dessa kandidatförklaringar, och för stiftskanslierna med att ta emot blanketter för samtliga kandidater, registrera och pricka av dem i grupp- och kandidatsystemet och se till att blanketterna sparas. Detta arbete skulle väsentligt kunna underlättas för alla om det var möjligt att digitalt signera sin kandidatur med till exempel BankID.

Inför kyrkovalet 2021 och vid undertecknandet av kandidatförklaringen var en nyhet att ta hänsyn till lagstiftningen kring GDPR. Blanketten innehöll därför en skrivning på själva sidan för undertecknande och det finstilla på sidan två om vad godkännandet av kandidaturen innebär. Kort tid innan blanketterna skulle vara inlämnade kom förändrade direktiv att även sidan två behövde en signatur, om inte pappret var utskrivet dubbelsidigt. Den information som gick ut från valkansliet och de olika stiftens såg olika ut och rörde till det en hel del för nomineringsgrupperna och kandidaterna. Även om själva kandidatförklaringen troligen ansågs giltig i de flesta fall så kunde det finnas tveksamheter om informationen på sidan två hade delgetts och accepterats. Många gjorde därför om processen och använde nya blanketter, mycket onödigt jobb och papper gick åt. Detta hade kunnat undvikas och kan undvikas i framtiden om kandidaturen och vad det innebär att kandidera kan godkännas med en digital signatur.

Det finns flera fördelar med digital signering. Det är numera en väl beprövad modell som de flesta känner till och använder. Det skulle troligen krävas mindre resurser för stiftskanslierna. Det skulle vara enklare för nomineringsgrupperna och kandidaterna och det skulle vara bättre för miljön genom att en mängd papper inte behöver användas. Som exempel skulle det möjligen kunna gå till så att en kandidat blir registrerad av ombudet, företrädaren eller kontaktpersonen i grupp- och kandidatsystemet. Därefter kan kandidaten via en särskild länk som skickas ut eller via en särskild del av systemet logga in och godkänna sin kandidatur med hjälp av BankID. Givetvis kan det finnas kandidater som inte har tillgång till BankID. Därför måste det även i fortsättningen vara möjligt att godkänna sin kandidatur genom en fysisk blankett.

För att kyrkorättsligt möjliggöra elektronisk signatur behövs en ändrad lydelse i kyrkoordningen 38 kap 28 § andra och tredje styckena, förslagsvis till:

Kandidaterna ska genom digital signatur eller skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem.

Förklaringen ska ske i samband med att nomineringsgruppen registrerar kandidaten och senast ha inkommit till stiftsstyrelsen den dag en anmälan enligt 29 § tredje stycket eller 30 § andra stycket ska ha inkommit.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 nämns en ökad digitalisering av kyrkovalet 2025. Ett digitalt godkännande av kandidatur i kyrkoval är ett steg i rätt riktning för att åstadkomma detta.

Kalmar den 2 augusti 2021

Victor Ramström (POSK)

Mattias Rosenquist (POSK)

Ulla Birgersdotter (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Sofia Rosenquist (POSK)

Sten Janson (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kjell Kallenberg (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Inger Harlevi (POSK)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:59
av Lisa Gerenmark och Ida Netzel

Klimatkonsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en modell för klimatkonsekvensanalys.

Motivering

I Sveriges kristna råds skrift *Värna den jord som Gud älskar* från 2013 står det:

Att vara Guds avbild är att vara förvaltare av skapelsen. Förvaltaren äger inte jorden, ty den och dess fullhet är Herrens (Psaltaren 24:1). Men relationen mellan ägaren och förvaltaren är en öm kärleksgemenskap, där förvaltaren får ett oändligt förtroende och ansvar av Gud för alla skapelsens olika delar. Förvaltaren har sin särställning i skapelsen genom sitt stora ansvar för resten.

Kyrkostyrelsen har visat sin vilja att ta sitt ansvar, exempelvis genom att den har antagit Färdplan för klimatet som bl.a. anger att Svenska kyrkan ska vara klimatneutral senast 2030. Färdplan för klimatet innehåller visserligen flera olika etappmål för att konkretisera vilken väg vi ska gå, men samtidigt kämpar Svenska kyrkan med effekter av pandemin och minskad ekonomi som kräver många olika typer av beslut för att fortsätta vara en relevant kyrka för människor i varje bygd.

Inspirerade av Svenska Kyrkans Ungas beslut på Riksårsmötet 2020 vill vi ta fram en metod för hur församlingar, stift och nationell nivå kan arbeta med klimatkonsekvensanalys i alla beslut som fattas. Vi tror att risken annars är stor att klimatet blir en fråga vid sidan om, inte något som genomsyrar allt vi gör och är som kyrka.

Kyrkomötet beslutade 2012 att samtliga beslut som fattas i Svenska kyrkan ska föregås av en barnkonsekvensanalys. Trots att det nu gått nio år finns det fortfarande mycket att önska gällande arbetet med barnkonsekvensanalysen i Svenska kyrkan. Vi tror därför inte att ytterligare krav på analyser är rätt väg att gå, istället vill vi se klimatkonsekvensanalys som en möjlighet och som en del av barnkonsekvensanalysen då barnen är de som kommer drabbas hårdast av de beslut vi fattar idag.

Barn och unga har de senaste åren uttryckt ett stort engagemang och samtidigt en stor oro för klimatet. Enligt Folkhälsomyndighetens miljöhälsorapport som presenterades i våras har en av fem tolvåringar ofta eller väldigt ofta klimatångest. I FN:s barnkonvention, som också är svensk lag, uttrycks att man ska utgå från barnens bästa och barnens rätt till inflytande. Därför bör vi i Svenska kyrkan, när vi gör en barnkonsekvensanalys, även undersöka klimatkonsekvenserna.

Falköping den 2 augusti 2021

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Ida Netzel (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2021:60
av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist

Tak för kyrkoavgiften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten till ett tak på uttag av kyrkoavgift från den enskilde och att därvid beakta vilken deklarerad årsinkomst som är ett lämpligt tak för avgiftsuttag.

Motivering

Systemet med kyrkoavgift innebär en solidarisk betalning efter förmåga. Avgiften sätts som en procentsats av den beskattningsbara inkomsten och fungerar tekniskt på samma sätt som en skatt, med skillnaden att avgiften öronmärks till Svenska kyrkan. Principen om betalning efter förmåga följer inarbetade principer med rötter långt tillbaka när man betalade ”tionde”, tio procent av det man tjänade eller skördade till kungen.

Vårt skattesystem bygger alljämt på att var och en betalar efter förmåga.

Kyrkoavgiften till Svenska kyrkan har sina rötter i skattesystemet genom den förutvarande relationen med staten som statskyrka, och är därmed uppbyggd på samma sätt.

I en modern kontext kan man se medlemskap i Svenska kyrkan som en organisation man väljer att vara med i eller avstå från. Då är det även rimligt att den som väljer att vara med inte ska behöva betala en orimligt hög avgift enbart för sitt medlemskap.

En höginkomsttagare har å ena sidan antagligen råd att betala en hög avgift men å andra sidan kan det idag uppfattas orimligt att det inte finns någon maximal medlemsavgift. Den kan teoretiskt sett bli oändligt hög för den enskilde.

Om ett tak sätts på hur hög årsinkomst som används för uttag av kyrkoavgift kan man vinna tillbaka höginkomsttagaren som valt att avstå medlemskap av ekonomiska skäl och kanske även bromsa vissa utträden. Om taket sätts på ett väl avvägt sätt kan det vara i stort sett kostnadsneutralt på kort sikt. På längre sikt tror jag att det finns mer att vinna än att förlora på denna förändring.

Samtidigt bibehålls principen om solidarisk betalning efter förmåga upp till den nivå där det inte längre behöver vara rimligt att tillämpa denna princip.

I sammanhanget kan det vara värt ett förtydligande att ett tak enligt ovan inte alls påverkar varje församlings rätt att själv bestämma nivån på kyrkoavgiften, alltså den procentsats som beslutas och rapporteras in till central nivå varje år.

Möln dal den 2 augusti 2021

Vivianne Wetterling (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:61
av Bertil Olsson

Distribution av valsedlar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ge stiftet i uppdrag att ansvara för distributionen av valsedlar till kyrkomötet och stiftsfullmäktige.

Motivering

Nuvarande distributionssätt innebär att 13 nomineringsgrupper kör samma rundor i stiftet för att distribuera valsedlar till valnämnderna. Det är varken miljömässigt eller arbetsmässigt försvarbart.

Om stiftet ansvarade för distributionen kunde stiftet utse några platser i stiftet dit valsedlarna skickas från tryckeriet, förslagsvis en plats för varje valkrets i stiftsfullmäktigevalet. Många församlingshem står utan verksamhet under sommaren. För att inte belasta stiftets anställda, så kan varje nomineringsgrupp ansvara för att på dessa platser fördela valsedlarna till respektive valnämnd. Sedan distribueras alla nomineringsgruppers valsedlar tillsammans ut till de olika valnämnderna. Det blir en transport i stället för 13.

Lammhult den 2 augusti 2021

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2021:62
av Sven Milltoft

Folkkyrkoutredning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en folkkyrkoutredning med syfte att såväl teologiskt som ecklesiologiskt beskriva och definiera begreppet folkkyrka med bäring på Svenska kyrkan och föreslå tillägg och förtydliganden till kyrkoordningen i de avsnitt där Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund och folkkyrka beskrivs.

Motivering

Enligt lag om Svenska kyrkan (1998:1591) är Svenska kyrkan en öppen folkkyrka. Folkkyrkobegreppet har dock en mycket undanskymd plats i kyrkoordningen. Endast vid ett tillfälle nämns begreppet uttryckligen samt ges en knapphändig definition och det är i inledningen till Sjätte avdelningen: Kyrkotillhörighet där det står i andra stycket:

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka med uppdrag att förmedla evangelium i ord och handling. Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.

Folkkyrkobegreppet är här tillämpat på den enskilda medlemmen och ges ingen närmare definition varken teologiskt eller ecklesiologiskt. Invändningen skulle kunna vara att beskrivningen av Svenska kyrkan som folkkyrka återfinns implicit i kyrkoordningens övriga texter och bestämmelser samt att kyrkoordningen med dess bestämmelser och inledningar ger en begränsad bild av Svenska kyrkans tro och liv. I detta fall handlar det dock om lag som reglerar Svenska kyrkans verksamhet och att då varken återfinna folkkyrkobegreppet eller dess definition i inledningen till Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund eller i inledningen till Andra avdelningen: Församlingarna är graverande och anmärkningsvärt.

Folkkyrkobegreppet är förvisso inget lätt begrepp att definiera och förhålla sig till. Det har som begrepp en relativt kort historia i Svenska kyrkans liv men har spelat en betydande och viktig roll för såväl det svenska samhället som för kyrkans självförståelse. De senaste decenniernas förändringar som Svenska kyrkans skiljande från staten, en fortgående sekularisering och ett allt mer mångreligiöst samhälle har också inskräpnt behovet av att utveckla och omdefiniera folkkyrkotanken. Därför är behovet stort att på nytt erövra och definiera begreppet utifrån den kontext som idag är Svenska kyrkans som ett fritt och självständigt trossamfund samt presentera visioner och perspektiv för framtiden.

Stockholm den 3 augusti 2021

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:63
av Sven Milltoft

Gudstjänstbegreppet och kyrkomusiken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att definitionen av begreppet gudstjänst utvidgas och kompletteras så att kyrkomusikens betydelse och uppgift visavi gudstjänsten inskräps och tydliggörs.

Motivering

Enligt kyrkoordningens Andra avdelning: Församlingarna, utgörs församlingens grundläggande uppgift av att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I Femte avdelningen: Gudstjänst, 17 kapitlets inledning, beskrivs gudstjänsten som kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Gudstjänsten beskrivs också som en gemenskap i bön och lovsång samt att prästen, kyrkomusikern, kyrkvårdarna och den gudstjänstfirande församlingen tillsammans gestaltar varje enskild gudstjänst. I övrigt nämns inte kyrkomusiken vid namn i denna inledning och beskrivning av gudstjänsten.

Kyrkomusikens betydelse vid firande av gudstjänst kan inte underskattas. Alltför ofta tas den för självklar och benämns inte som ett uttryck och redskap för evangeliets förkunnelse och gudstjänstens firande. Den återfinns inte heller uttryckligen i den av kyrkoordningen stipulerade grundläggande uppgiften för församlingen.

Därför behöver gudstjänstbegreppet vidgas så att det också inkluderar kyrkomusiken i sig och tydliggör dess vikt och betydelse i gudstjänsten. Mötet med Gud sker också genom musiken och konsten när den klingar och framställs i kyrkorummet med eller utan ord. Således kan varje konsert som sker i kyrkorummet också ses som en gudstjänst i vid bemärkelse och görs även så av många människor. Därför behöver kyrkomusikens betydelse som ett av de viktigaste och mest självklara språken som används i gudstjänsten, inskräpas och tydliggöras i kyrkoordningens definition av Svenska kyrkans gudstjänst och gudstjänstliv.

Stockholm den 3 augusti 2021

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:64
av Sven Milltoft

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att instifta ett Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris.

Motivering

Med anledning av programmet Lärande och undervisning som pågått sedan 2018, föreligger ytterligare behov av att stimulera och uppmuntra nydanande och innovativa initiativ vad gäller kyrkans pedagogiska och kateketiska (trosläromässiga) arbete. Att bedriva undervisning är inte sällan en dimension av den grundläggande uppgiften som tas för självklar eller hamnar i skymundan. Samtidigt är det ett obestriddigt faktum att kunskapen om kristen tro, bibel och psalmbok har sjunkit och stagnerat såväl i samhället som i kyrkan. I ett utvecklings- och främjandearbete är det ofta så att någon eller några aktörer går före och tänker utanför de givna ramarna. Dessa exempel och initiativ förtjänas att uppmärksammas och uppmuntras. Inte minst med tanke på att sådana idégivare och banbrytare kan tjäna som katalysatorer och inspiratörer för övriga stift, församlingar och medarbetare.

År 2018 instiftade kyrkostyrelsen Svenska kyrkans liturgipris för att främja gudstjänstlivet i Svenska kyrkan. Liturgipriset ska uppmärksamma lysande exempel på liturgisk kreativitet som finns i Svenska kyrkans församlingar och stimulera till skaparkraft och banbrytande initiativ. Priset delas ut vartannat år och vem som helst kan nominera en person, grupp eller församling. En beredningsgrupp bereder ärendet och kyrkostyrelsen beslutar om vem eller vilka som ska erhålla priset och prissumman 50 000 kronor.

Nu är det tid för att ett liknande pris instiftas med ett likartat tillvägagångssätt vad gäller lärande och undervisning.

I en evangelisk luthersk kyrka vars främsta signum är att systematisera och tydliggöra den kristna trons sak och innehåll förefaller detta vara ett självklart beslut som kan gagna församlingarnas arbete med den grundläggande uppgiftens samtliga dimensioner.

Stockholm den 3 augusti 2021

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:65
av Fredrik Sidenvall

Pingsten och midsommardagen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. verka för att annandag pingst återigen blir allmän helgdag de år 6 juni inträffar på lördag eller söndag,
2. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att midsommardagen åter blir en högtidsdag: den helige Johannes döparens dag eller midsommardagen och att söndagen efter midsommardagen firas som aktuell trefaldighetssöndag,
3. återkomma till kyrkomötet med ändringar i Den svenska evangelieboken som innebär att naturens och nådens ljus är tema för den helige Johannes döparens dag/midsommardagen.

Motivering

På två mycket betydelsefulla punkter har kyrkoåret och det vanliga kalenderåret förändrats de senaste årtiondena. Då Svenska flaggans dag från och med 2005 blev nationaldag och allmän helgdag valde Svenska kyrkans ledning att offra annandag pingst (alternativet hade varit Kristi himmelfärds dag). Efter sexton år står det klart för alla att med annandag pingst offrades egentligen hela pingsten. Pingsten som världslig och kyrklig långhelg är borta och därmed håller hela pingsten som fenomen på att försvinna bort ur folkmedvetandet. Bakom kalenderreformen ligger en rad beslut både i riksdagen och i avtal mellan arbetsmarknadens parter. Ett avtal som förekommer i en del branscher är en ledighetskompensation de år 6 juni infaller en lördag eller söndag. Denna omständighet öppnar nu för möjligheten att istället låta annandag pingst bli allmän helgdag åtminstone två av sju år. Den knappa tredjedel av åren då annandag pingst blir allmän helgdag skulle bidra kraftigt till att förnya och behålla medvetandet om att pingsten inträffar och därmed skapa förutsättningar att frågan ställs: Varför firar vi denna högtid?

Många menar att svenska folkets verkliga nationaldag är midsommarafton. En ”afton” innebär ju ett folkligt föregripande av en stor kyrklig högtid – en vit dag – såsom julafton, nyårsafton, trettandedagsafton, påskafton, pingstafton (röd), trefaldighetsafton och allhelgonafton. Midsommardagen har också varit en stor högtid med ett kristologiskt tema via Johannes döparen – Frälsarens förelöpare. På ett fint sätt har denna dag också kunnat knytas till naturens år med underrubriken ”Skapelsen och ljuset från höjden” och ”Skapelse och frälsning”. Detta tema kunde nu förenklas till ”Naturens och nådens ljus”. Den nya evangeliebokens ensidiga inriktning på skapelsen innebär att midsommardagen – då den folkliga traditionen på flera håll föreskrev folkdräkt i kyrkan – har blivit en dag med liturgiskt grön färg. I den världsliga kalendern

markeras midsommardagen som allmän flaggdag men i kyrkan är detta inte längre en högtidsdag. Det är helt enkelt en liturgiskt sett absurd anomali att en lördag avsätts för firande av en kyrkoårsdag som liturgiskt inte är en högtid. Det är ju otänkbart att en dag på kyrkoåret som har ett tema som inte vittnar om Guds nåd och frälsning i Kristus, skulle kunna firas med vit färg och alltså bli en högtidsdag. Högtidsdagen inträffar istället på en söndag som alltså inte ligger i anslutning till det folkliga firandet på midsommarafton. Årligen slås en av de viktiga trefaldighetssöndagarna ut vilket bryter en genomtänkt följd. Allt detta löses genom en återställare. Så här bör det vara: lördagen efter midsommarafton firas högtidsdagen Johannes döparens dag eller midsommardagen med temat "Naturens och nådens ljus".

Att den nuvarande utformningen av midsommardagen inte håller långsiktigt exemplifieras enklast med evangeliet för tredje årgången i nuvarande evangeliebok, hämtad ur Markus 6:30-44. Att prosten Thomas Forsner vid något tillfälle tyckte sig finna en anknytningspunkt för att predika om semestrar i orden "Följ mig bort till en öde trakt" håller inte som poäng att återvända till vart tredje år. Hur ska det kännas för alla dem som älskar att semestra på fullspäckade badstränder eller känna pulsen i världsmetropolerna?

Lerum den 3 augusti 2021

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:66
av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Vindkraft

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala en kritisk hållning till etablering av vindkraft i Svenska kyrkans skog och mark.

Motivering

Vi har ett uppdrag från vår Herre att vi ska vårda vår skapelse. Vårda är att ta hänsyn till allt levande vi befinner oss med. Uppdraget får inte ha några kompromisser!

Svenska kyrkan lever inte upp till detta, ett av våra yttersta uppdrag. Andra intressen än de som ursprunget har givit oss har tagit över och hotar nu den omsorgen vi ska ha till allt levande.

Det hot som vi vill belysa här är vindkraftverken.

Svenska kyrkan har 400 000 hektar produktiv skogsmark och 47 000 hektar jordbruksmark. I prästlönetillgångarnas årsrapport 2019 står att på dessa marker ska miljömässiga och sociala värden förvaltas, skyddas och utvecklas. Av årsrapporten framgår också att Stiftens Egendomsförvaltningars Förening bland annat satt som mål att minska allvarliga körskadorna och skador av markberedning.

Vi ställer oss mycket frågande till hur vindkraftparker kommer in i miljömässiga och sociala värden?

När man kalavverkar skogen, myr- och våtmarker (som binder och lagrar koldioxid) förstör naturen för djur, insekter och människor där de kunde gå ut och stärka sin folkhälsa genom att bl.a. promenera, plocka bär, svamp och mycket mer.

På WWF:s hemsida står det: ”De allra flesta av de beviljade tillstånden innebär så stora konsekvenser för biologisk mångfald att tillstånden borde ha avvisats om WWF:s kriterier hade använts som grund.”

Nu vet vi att Svenska kyrkan inte bygger dessa vindkraftparker själva utan arrenderar ut eller säljer marken till vindkraftsbolag.

Men bara för att man lämnar ifrån sig sitt egentliga ansvar på marken kan man då inte också lämna ifrån sig ansvaret för sina medlemmar i Svenska kyrkan som ska leva med att deras mark blir skövad och helt emot de miljömässiga och sociala värden som anges på hemsidan. Det är lätt att fokusera för mycket på en sak, som här med klimatförändringarna som Svenska kyrkan gör. Fokuseringen har gjort att man inte ser till andra omständigheter som samtidigt får stor negativ klimatpåverkan.

Vindkraftparkerna består av en stor grusplan där man gräver stora hål i marken, i detta gjuter man betongfundament med 750 ton betong och 40 ton järn och stål till varje fundament, därefter kommer själva verkets materiel av järn och stål, men även sällsynta jordartsmetaller. Till dessa verk, som oftast ska vara 250 meter eller högre, har vi sedan vingarna som är gjorda av bisfenolhaltig epoxi som sprider mikroplaster.

Bisfenol A är ett ämne som är misstänkt hormonstörande och som kan påverka fortplantningen. Det används framför allt för att tillverka just epoxi- och polycarbonatplaster men även i tillverkningen av vingor till vindkraftverk. European Chemicals Agency (ECHA) har nu lagt till bisfenol A till deras kandidatförteckning över särskilt farliga ämnen.

Utöver detta har vi buller som vingarna ger när de snurrar. Ljudet som knappast någon kan vänja sig vid och dessutom enligt studier är direkt hälsovådligt.

Så var kommer ”förnybart” in när hela vindkraftverken är byggda av ändliga resurser.

Samtidigt måste vi säkra upp vår kraftproduktion med att inte bli allt för beroende av väderbaserade kraftkällor. Vi måste ha en tillförlitlig och jämn tillförsel av energi för att tillgodose när efterfrågan också är som störst. Vindkraften är med och bygger upp elexporten, problematiken i detta fall är att det saknas marknadsmässiga mekanismer som gör att överproduktionen inte sammanfaller med tidpunkten för efterfrågan. Ekonomiskt bygger vi vidare på ett minskat värde av energin med fler vindkraftverk.

Säker energi – som vår marknad kräver, blir allt mer osäker med icke tillförlitliga energikällor. Vindkraften ska ta kärnkraftsandelar av vår samlade produktion. Detta beslut äventyrar hela vår energitillförsel, som också gör att vi måste förlita oss till import av fossila energikällor. Vi ser att det är ett måste att stoppa all vidare satsning av vindkraft för att istället satsa på fjärde generationens kärnkraftverk.

Enligt Svenska kraftnäts marknadsanalys 2020, så går det att utläsa att en del kraftslag, framför allt vattenkraft, kärnkraft och övrig termisk kraft, har egenskapen att de bidrar med rotationsenergi till kraftsystemet. Rotationsenergi är ett mått på hur väl ett elsystem kan motverka plötsliga frekvensförändringar. Historiskt har rotationsenergin i det nordiska kraftsystemet varit god, men i och med nedläggningen av planerbar kraft, t.ex. kärnkraft, minskar denna. Om inga andra åtgärder genomförs innebär det ett mer störningskänsligt system. Ökningen av vindkraftsproduktion och import via likströmsförbindelserna bidrar också till att trycka undan produktion som bidrar med rotationsenergi, vilket gör att den minskar ytterligare.

Köpingebro den 3 augusti 2021

Jan-Åke Isaksson (SD)

Daniel Engström (SD)

Elisabeth Werner (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:67
av Karin Janfalk m.fl.

Könsidentitet och könsuttryck

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett officiellt teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck.

Motivering

Sedan 2018 är processverktyget Regnbågsnyckeln tillgängligt för alla församlingar och pastorat i Svenska kyrkan. Syftet med detta processverktyg är att få till stånd en reflektion som kan leda till att församlingen blir ett mer öppet och inkluderande sammanhang för HBTQ-personer och andra.

Homosexualitet har bearbetats teologiskt under lång tid i Svenska kyrkan och 2009 öppnades Svenska kyrkans vigselgudstjänst också för samkönade par. Även om kyrklig vigsel av samkönade par fortfarande inte är en självklarhet för alla och behov av fortsatt reflektion och utbildning finns, har vi kommit ganska långt i detta arbete. Vi har inte kommit lika långt när det gäller könsidentitet, könsuttryck och transpersoner.

Av Svenska kyrkans intranät framgår att det inte gjorts några officiella teologiska ställningstaganden gällande transfrågor (Svenska kyrkan 2019, Teologi, <https://internwww.svenskakyrkan.se/verksamhet/hbtq-kompetens/teologi> [2021-07-28]). På Svenska kyrkans officiella hemsida finns artikeln ”Hbtq och Svenska kyrkan” (Svenska kyrkan 2020, <https://www.svenskakyrkan.se/sokdintro/hbtq> [2021-07-28]), vilken nästan uteslutande handlar om homosexualitet och samkönade relationer. Vad gäller transpersoner konstateras det att vår tro lär oss att inte döma eller särbehandla människor utifrån könsidentitet. Gott så, men vi kan inte stanna där.

Ett första viktigt steg togs i november 2019 när Svenska kyrkan bjöd in till sin första transhearing. Denna var i första hand en intern dag för att lyssna, få ny kunskap och öka sin kompetens. Nu är det dags att ta vara på det som transhearingen gav och formulera ett teologiskt ställningstagande. Ett sådant skulle kunna utgöra ett stöd för transpersoner, anhöriga och församlingar i den personliga tron, skapandet av en öppen gemenskap och uppdraget att vara en profetisk röst.

Att ta transpersoners erfarenheter, liv och identitet på allvar och teologiskt bearbeta de frågor som väcks är ett sätt att göra upp med den diskriminering och det osynliggörande som transpersoner har utsatts för, få stopp på det som ännu sker och möjliggöra en annan framtid. De processer som sker lokalt med hjälp av Regnbågsnyckeln är avgörande i det arbetet och behöver kompletteras från nationell nivå. Vi vill därför se ett teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck, ett teologiskt ställningstagande som vi alla får omfamnas av, ta spjörn emot, utmanas och framför allt upprättas av.

Mot 2021:67 Halmstad den 3 augusti 2021

Karin Janfalk (ÖKA)

Elise Solberg (ÖKA)

Jenny Nilsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2021:68
av Inger Harlevi och Carin Jakobsson

Nivån på kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda förhandlingar med staten om en uppräknning av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Motivering

Kyrkobyggnaderna utgör ett omistligt kulturarv. Därför gjorde Svenska kyrkan och staten en överenskommelse i samband med relationsförändringen vid sekelskiftet, vilken säkerställer en ersättning och en kompensation för det ansvar som Svenska kyrkan tar för kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier, kyrktomter och begravningsplatser.

Stödet utbetalades för första gången år 2002. Sedan 2010 utbetalas årligen 460 miljoner till Svenska kyrkan. Någon indexuppräknning eller motsvarande har inte gjorts. Dock är det lätt att konstatera att alla kostnader som kan kopplas till vården av det kyrkliga kulturarvet har ökat avsevärt. Likaså har nivån på församlingarnas egeninsats höjts. Lägg därtill att antalet medlemmar, och därmed intäkterna från kyrkoavgiften, har minskat, så är det lätt att se att församlingarna får allt svårare att klara underhållet av sitt kulturarv. Egeninsatsen blir orimligt hög för nödvändiga insatser på kyrkor och kyrkomiljö.

För att vi fortsatt gemensamt ska kunna vårda vårt ovärderliga kulturarv måste statens bidrag räknas upp till 2021 års kostnadsnivå. Därefter är en årlig indexuppräknning nödvändig. Det är därför av största vikt att kyrkostyrelsen skyndsamt inleder förhandlingar med staten angående detta.

Visby den 3 augusti 2021

Inger Harlevi (POSK)

Carin Jakobsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:69
av Sven Gunnar Persson m.fl.

Hållbart skogsbruk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa hur skogsbruket inom Svenska kyrkan bidrar till att skogens biologiska mångfald bevaras, skogsekosystemens funktioner säkras samt hur värdefulla kulturmiljöer värnas för framtiden.

Motivering

Svenska kyrkan är genom de prästlönetillgångar som stiftet förvaltar en av vårt lands största skogsägare. I lagen om Svenska kyrkan och i kyrkoordningen anges att förvaltningen syftar till att ge ekonomiska förutsättningar för Svenska kyrkans förkunnelse samtidigt som den ska utföras på ett hänsynsfullt sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värden.

Stiftet samverkar i Stiftens Egendomsförvaltningars Förening för gemensam certifiering enligt FSC och/eller PEFC. I föreningens ”skogsskötsel och miljöpolicy för skogsmark inom prästlönetillgångar Svenska kyrkan” anges bland annat att ”skogens biologiska mångfald bevaras, att skogsekosystemens funktioner säkras samt att värdefulla kulturmiljöer värnas för framtiden.” Detta sker bland annat genom olika avsättningar av miljömässigt värdefull skogsmark samt följsamhet till vad som gäller för den certifiering man valt att ansluta sig till. Flera stift gör mer omfattande avsättningar än vad lagen kräver.

Den offentliga debatten och debatten inom Svenska kyrkan i frågor om skogsvård och skogsbruk har på senare tid dock i huvudsak handlat om skogsbruks- och avverkningsmetoder. Olika alternativ till det traditionella trakthyggesbruket har lyfts fram som viktiga och nödvändiga för att den biologiska mångfalden ska kunna bevaras och ekosystemens funktioner kunna säkras. I Stiftens Egendomsförvaltningars Förenings beskrivning av skogsbruket i prästlönetillgångarna framgår att det är trakthyggesbruk som i huvudsak tillämpas.

Även om förvaltningen av skogen sker på stiftsnivå inom ramen för prästlönetillgångarna har stiftet valt att samverka nationellt när det gäller certifieringar och riktlinjer. Dokument och beslut på nationell nivå om förvaltarskap och hållbarhet kan också sägas gälla all verksamhet inom trossamfundet Svenska kyrkan. Kyrkans tro och lära när det gäller skapelsen och förvaltarskap utmanar henne att ta ett särskilt ansvar i arbetet med att bruka den resurs som skogsinnehavet innebär i enlighet med beslutade inriktningar om att all verksamhet ska ske med målet om långsiktig andlig, social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Det är därför rimligt att frågor om skogsbruket och dess konsekvenser ges ett tydligare utrymme i såväl årsredovisning som i den årliga skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå. Kyrkostyrelsen bör därför på lämpligt sätt redovisa hur skogsbruket inom

Mot 2021:69

Svenska kyrkan bidrar till att skogens biologiska mångfald bevaras, skogseko-systemens funktioner säkras samt hur värdefulla kulturmiljöer värnas för framtiden. I skrivelsen om verksamhet och ekonomi bör de kommande årens arbete med skogs-förvaltningen beskrivas samt vilka eventuella förändringar som behövs för att verksamheten på bästa sätt ska följa befintliga riktlinjer och mål.

Figeholm den 3 augusti 2021

Sven Gunnar Persson (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Lena Arman (POSK)

Celina Falk (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Anette Nordgren (-)

Kyrkomötet
Motion 2021:70
av Sten Janson m.fl.

Beslut om indelningsändringar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att beslut om indelningsförändringar inom pastorat och av församlingar som inte ingår i pastorat i likhet med övriga indelningsförändringar ska tas av stiftsstyrelsen,
2. ta fram riktlinjer för stiftet för att stärka dem i deras roll att främja och stödja församlingar och pastorat när behov av översyn av församlingsstrukturen uppstår.

Motivering

En av utgångspunkterna för strukturutredningens betänkande Närhet och samverkan (SKU 2011:2) var det faktum att antalet församlingar minskat kraftigt inom Svenska kyrkan efter relationsförändringen 2000. År 2000 var antalet församlingar i Svenska kyrkan 2 517 medan 8 år senare (2008) hade antalet reducerats till 1 802, en minskning med 715 församlingar. Till kyrkomötet 2007 skrevs motioner i detta ärende (2007:49; 2007:65) som ledde fram till beslut om att genomföra en strukturutredning.

I sitt betänkande 2011 föreslog strukturutredningen en ny definition av begreppet samfällighet i kyrkoordningen, nämligen att en samfällighet skulle vara en pastoral enhet med gemensam kyrkoherde, och samtidigt utgöra en samverkansform för två eller flera församlingar. Denna kyrkliga samfällighet skulle benämnas pastorat, och den tidigare innebörden av detta begrepp, som definierades som en kyrkoherdes ansvarsområde, förändrades påtagligt.

Förhoppningen med strukturutredningens förslag var att man på så sätt kunde förhindra en fortsatt ”församlingsdöd” eftersom mindre församlingar då kunde finnas kvar under denna nya definition av pastorat. Möjligheten öppnades då också för att bilda nya församlingar inom pastoratet. Kravet på att varje församling skulle kunna fullgöra alla delar av den grundläggande uppgiften försvann med detta förslag, eftersom det fulla ansvaret för såväl den pastorala uppgiften att fullgöra alla delar av den grundläggande uppgiften som det övergripande administrativa ansvaret övertogs av den nya pastoratsorganisationen med en kyrkoherde och ett kyrkoråd. För större församlingar kvarstod dock möjligheten att också fortsatt utgöra församling utan att ingå i ett pastorat. Den demokratiska nivån i församlingar, som tidigare haft ett kyrkoråd och en kyrkoherde, skulle säkras genom att församlingsråd inrättades.

Kyrkomötet beslutade 2012 om förändringar av kyrkoordningen i enlighet med strukturutredningens förslag. Men idag, nio år senare, kan konstateras att antalet församlingar inom Svenska kyrkan har minskats ytterligare. Kurvan har visserligen planats ut men 2014 noteras i den officiella statistiken 1 364 församlingar och 1

januari 2022 kommer det att finnas 1 296 församlingar, en minskning under dessa år med 68 församlingar. Räknat från år 2000 har 1 221 församlingar försvunnit från Svenska kyrkans register, en minskning på nästan 50 procent.

Statistiken visar att strukturutredningens intentioner och kyrkomötets förhoppning att kunna ge möjlighet för mindre församlingar att kvarstå som församlingar inom enheten pastorat inte förverkligats som förväntat. I stället har tendensen fortsatt att församlingar har gått samman i större enheter. I vissa fall kan detta ha varit befogat. Men sett utifrån ett övergripande stiftsperspektiv kan konstateras att indelningsfrågorna inom församlingar och pastorat inte har hanterats på ett enhetligt och strukturerat sätt. Vår uppfattning är att de beslut om sammanslagningar som har tagits på lokal nivå inte fullt ut prövat de möjligheter som Närhet och samverkan erbjöd. Församlingsrådets ansvar och uppdrag har på många håll varit otydligt. Församlingarnas sätt att hantera strukturfrågorna har varierat stort och stiftens samordnande roll har varit oklar. Stiftens uppgift enligt 6 kap. 1 § kyrkoordningen är ”att främja och ha tillsyn över församlingslivet”. Att lägga ner församlingar och församlingsråd kan inte sägas främja församlingslivet eller öka det demokratiska inflytandet i församlingen. Stiftsstyrelse och domkapitel har enligt kyrkoordningen snarare ett missionsansvar att verka för att fler församlingar uppstår. Närhet och samverkan öppnade för den möjligheten, men den har tillämpats i ganska begränsad omfattning. Vår uppfattning är vidare att hanteringen av indelningsfrågor, både på lokal nivå och på stiftsnivå, generellt har varierat avsevärt stiftet emellan.

I utredningens avsnitt 7.3.2, som sedan blev kyrkomötets beslut, föreslogs vidare en ändrad ansvarsfördelning beträffande beslut om den lokala indelningen som innebar att stiftsstyrelsen även fortsättningsvis ska fatta beslut om pastoratsindelningen och om indelningen i församlingar som inte ingår i något pastorat. Däremot ska pastoraten själva besluta om sin församlingsstruktur. Motiveringen till detta var att det hör till pastoratets uppgifter att ha ett övergripande ansvar för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Utifrån detta ansvar såg utredningen det vara rimligt att pastoratets beslutande organ fick bedöma vad som är en lämplig församlingsindelning. Detta skulle göras i dialog med de församlingar som tillsammans bildar pastoratet.

Pastoratets fullmäktige ska naturligtvis tillämpa de församlingskriterier som redovisats tidigare i utredningen. Även i detta fall får stiftsstyrelsen ett yttersta ansvar genom att ett lokalt beslut om församlingsindelning ska vara fastställt av stiftsstyrelsen för att gälla. Detta har kommit att tolkas så att ett pastorat kan göra vilka förändringar som helst av sin lokala indelning utan att stiftsstyrelsen kan pröva ändamålsenligheten. Detta har medfört att den ”församlingsdöd”, som strukturutredningen avsåg att förhindra, visserligen går långsammare, men, som framgår ovan, inte har upphört.

Under hösten 2020 fastställde stiftsstyrelsen i Göteborgs stift tre lokala beslut om att omvandla pastorat till församlingar, vilket skulle ha reducerat antalet församlingar i dessa enheter från nio till tre. I ett av dessa ärenden begärdes beslutsprövning av kyrkofullmäktiges beslut om att pastoratet skulle upplösas, vilket först avslogs av domkapitlet i Göteborgs stift varvid två av de sju ledamöterna reserverade sig mot beslutet. Ärendet gick vidare till Överklagandenämnden som i beslut 7/2021 upphävde kyrkofullmäktiges beslut med motiveringen att kyrkofullmäktige inte haft rätt att fatta ett sådant beslut – dvs. att ett pastorat upphäver sig själv – utan att det var stiftsstyrelsens sak.

Överklagandenämndens beslut är ett tydligt klagörande och ett steg i rätt riktning, men vi anser att ansvarsfördelningen mellan stiftsstyrelsen och kyrkofullmäktige på lokal nivå fortfarande är oklar. Enligt kyrkoordningen har stiftsstyrelsen det över-

gripande ansvaret för stiftets indelning i pastorat och församlingar och ska verka för en ändamålsenlig lokal struktur (37 kap. 5 § kyrkoordningen). Enligt Överklagandenämndens anförda skäl är den enda situation där stiftsstyrelsen inte beslutar om bildande, ändring eller upplösning av pastorat när en församlings kyrkofullmäktige beslutar om indelning av församlingen i flera församlingar så att församlingen blir ett pastorat (37 kap. 7 § andra stycket kyrkoordningen).

Någon prövning av ett ärende där ett pastorats kyrkofullmäktige beslutat om en annan ändring av den lokala organisationen än i det anförda fallet, där pastoratet ville upplösa sig självt, har dock ännu inte skett. Enligt vår uppfattning är den nuvarande ordningen inte ändamålsenlig, eftersom den möjliggör att ett lokalt kyrkofullmäktige kan motarbeta stiftets övergripande målsättning för hur en lokal struktur bör utformas.

I det aktuella fallet är det uppenbart att den beslutsrätt som kyrkofullmäktige uppfattade sig ha medförde stor intern oenighet, beslutet saknade förankring och skapade onödig splittring inom pastoratet. Det behövs en större förmåga till överblick i ett beslutsorgan som beslutar i dessa ärenden än vad som kan förutsättas finnas i alla lokala kyrkofullmäktige. Det är ytterligare ett skäl till vårt förslag att förlägga beslutsrätten till stiftet.

Stiftsstyrelsen bör därför återfå rätten att besluta över församlingsindelningen även inom pastorat och av församlingar som inte ingår i pastorat. Detta ska naturligtvis göras i dialog med de berörda församlingarna efter beredning i de berörda församlingarnas/pastoratens beslutande organ.

Därför är det angeläget att stiftens roll stärks vad gäller stöd och råd till de församlingar eller pastorat som vill se över strukturen inom sina enheter. Det stödet kan utformas som riktlinjer, vilka utformas efter den målsättning som Närhet och samverkan uttryckte och som en stor majoritet av kyrkomötet ställde sig bakom 2012. De kan med fördel innehålla en check-lista eller idébank som kan hjälpa och stödja församlingarna i deras strukturarbete för att uppnå större grad av närdemokrati, bl.a. genom att tydliggöra församlingsrådets roll och mandat.

Göteborg den 3 augusti 2021

Sten Janson (POSK)

Lena Arman (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Victor Ramström (POSK)

Bengt Kjellgren (BA)

Jerker Schmidt (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2021:71
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Reformerade indirekta val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär reformerade indirekta val av kyrkomöte och stiftsfullmäktige, varvid särskilt effekterna på proportionalitet och ekonomi ska belysas.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden framläggs promemorian *Direkta eller indirekta val – en konsekvensanalys* som gjorts på uppdrag av 2017 års kyrkomöte. Analysen konstaterar att såväl direkta val som indirekta val är att betrakta som demokratiska val och låter sig förenas med det som i bekännelse och kyrkoordning framställs som Svenska kyrkans syn på sig själv.

Direkta val är vanliga vid val av samhällets regionala och nationella beslutande församlingar, såväl i Sverige som utomlands. Däremot är val i allmänhet indirekta i civilsamhällets organisationer såsom allmännyttiga organisationer, trossamfund, fackliga organisationer och politiska partier. Här väljer ofta lokalavdelningar representanter till regionala församlingar, som i sin tur väljer ledamöter i ett nationellt fullmäktige/kyrkomöte/landsmöte/partikongress. Det är alltså i första hand lokalavdelningen, inte den enskilda medlemmen, som representeras i de beslutande församlingarna på regional och nationell nivå. Indirekta val fanns i Svenska kyrkan fram till år 2000. Stiftsfullmäktige och kyrkomöte valdes då av församlingar respektive pastorat genom elektor. Indirekta val till motsvarigheten till vårt stiftsfullmäktige och kyrkomöte (t.ex. stiftssynod och generalsynod) är regel i nästan alla kyrkosamfund i världen, säkerligen för att denna ordning bäst motsvarar samfundens syn på relationen mellan församling, stift och nationell nivå (kyrkoprovinc).

Vi menar att i en episkopal kyrka relaterar stiftsfullmäktige och kyrkomöte i första hand till församlingarna och därför också bör väljas av lokal nivå (pastorat och självständiga församlingar). Att församlingarna väljer stiftsfullmäktige bidrar också till stiftsammanhållningen och markerar församlingens centrala betydelse i kyrkan. På samma sätt markerar församlingens val av kyrkomöte att nationell nivå inte har ett självständigt mandat utan är till för församlingarnas gemensamma angelägenheter, såsom kyrkans böcker och regelsystem, ekonomisk utjämning och administrativ samverkan, kyrkliga utbildningar, företräderskap samt gemensam internationell diakoni och mission och utlandskyrka. Idag finns en kritik mot upplevda centraliseringssträvanden hos nationell nivå. Ett indirekt val markerar att nationell nivå inte har ett

självständigt mandat från kyrkomedlemmarna utan får sitt mandat från församlingarna, och bidrar på så sätt också till sammanhållningen inom kyrkan.

Förutom att bättre spegla vår kyrkosyn finns det flera fördelar med ett indirekt val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte. I dagens situation kan den ekonomiska aspekten inte förbigås. Kostnaden för kyrkans demokratiska organisation kan inte gärna vara opåverkad när kyrkan på alla nivåer i övrigt har besparingskrav. I längden är det omöjligt att inför väljarna försvara mycket höga kostnader för ett valsysteem som inte är nödvändigt, utan tvärtom mycket ovanligt ur både nationell och internationell synvinkel.

Med bara en tredjedel så många valsedlar och valkuvert att trycka och röster att räkna blir det en betydande besparing i kostnader och arbetstid både lokalt och hos stiftet. En annan fördel är att möjligheten bortfaller för nya grupper utan kyrklig förankring att utnyttja kyrkovalet för sina egna syften. Dagens direkta val utan spärr, med utjämningsmandat och med relativt lågt valdeltagande gör ju ett sådant deltagande ganska enkelt. Ett indirekt val gör det mycket svårare för nomineringsgrupper som inte är verksamma på lokal nivå att bli representerade på högre nivåer.

Det tidigare systemet för indirekta val i Svenska kyrkan behöver dock reformeras. Elektorsvalet gynnade små landsbygdsförsamlingar och pastorat på stadsförsamlingarnas bekostnad, och gjorde det också svårt för små nomineringsgrupper att bli representerade. Ett intressant alternativ, som konsekvensanalysen också nämner, är att låta hela kyrkofullmäktige (i pastorat och självständiga församlingar) välja stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Detta ger en mycket god proportionalitet mot det totala röstetalet för en nomineringsgrupp i stiftet eller riket, även de mindre grupperna, genom att varje röst viktas med ett viktningstal (kvoten mellan antalet röstberättigade och antalet fullmäktigeledamöter i pastoratet/församlingen). Systemet med utjämningsmandat kan också bibehållas.

Vi menar därför att det nu är dags att utreda hur ett modernt indirekt val av stiftsfullmäktige och kyrkomöte ska kunna se ut. Effekterna på proportionalitet (jämfört med valresultatet i kyrkofullmäktigevalet) bör utredas och nödvändig reglering i kyrkoordningen föreslås. De ekonomiska konsekvenserna bör också undersökas. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att genomföra en sådan utredning. Först när ett konkret förslag finns utarbetat kan kyrkomötet ta ställning till om en övergång till reformerade indirekta val ska göras.

Göteborg den 3 augusti 2021

Hans-Olof Andrén (POSK)

Marie Wojdkow (POSK)

Bengt Kjellgren (BA)

Suzanne Fredborg (BA)

Leif Nordlander (FK)

Berth Löndahl (FK)

Åsa Nyström, biskop

Eva Nordung Byström, biskop

Åke Bonnier, biskop

Kyrkomötet
Motion 2021:72
av Anette Nordgren m.fl.

Stöd till utlandsverksamheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i budgeten för 2022 samt i planen för 2023 tillföra Svenska kyrkan i utlandet sammanlagt 15 miljoner kronor för att kompensera intäktsbortfallet till följd av pandemin 2020–2021.

Motivering

Pandemin har medfört stora påfrestningar för utlandsverksamheten. Utlandsförsamlingarna finansierar till stor del själva sin verksamhet genom insamlingar och kyrkliga handlingar. Under pandemin har kyrkliga handlingar inte kunnat genomföras på grund av lockdown och restriktioner i de flesta länder där Svenska kyrkan är verksam. Insamlingar i form av kollekt, samlingar av olika slag och de enormt viktiga basarena har inte kunnat genomföras på sedvanligt sätt, vilket medfört ett stort bortfall av inkomster. Församlingarna har arbetat hårt för att försöka hålla verksamheten igång, genomfört digitala samlingar och försökt anordna försäljning av basarvaror på olika sätt. Intäkterna har dock minskat drastiskt. Kollekt minskade med 3 miljoner kronor år 2020 och samma minskning förutspås för i år. Covidförlusterna för församlingarna var 2020 mellan 12–14 miljoner kronor och liknande förluster förmodas göras år 2021.

Dock är det värt att påpeka att församlingarna har ställt om och varit kreativa i att finna nya lösningar för att vara kyrka i en pandemitid och Svenska kyrkan i utlandet är en viktig del av Svenska kyrkan som vi måste ha ett solidariskt ansvar för.

Aten den 4 augusti 2021

Anette Nordgren (-)

Åke Marcusson (-)

Anders Roos (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Niklas Larsson (C)

Nina Wahlin (C)

Carin Jakobsson (C)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:73
av Marie Rydén Davoust m.fl.

Förtroendevald hela mandatperioden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär ökad möjlighet för förtroendevalda i församling och pastorat att behålla sina uppdrag mandatperioden ut.

Motivering

En förtroendevald i församling eller pastorat ska, under förutsättning att uppdraget kan fullgöras, ha möjlighet att behålla sina uppdrag mandatperioden ut, även om personen flyttar. I dag är det en skillnad om personen är vald till kyrkofullmäktige, kyrkoråd eller församlingsråd. För t.ex. ungdomar som flyttar inom samma stad men till en grannförsamling är detta en angelägen förändring då engagemanget fortfarande kan vara kvar i ursprungsförsamlingen.

I den nuvarande skrivningen i kyrkoordningen finns en ologisk skillnad om personen får behålla sitt uppdrag i kyrkorådet baserad på om kyrkorådet är i ett pastorat eller i en församling. Skillnaden som i dag finns att en förtroendevald får vara kvar i kyrkorådet men inte i kyrkofullmäktige är på samma sätt ologisk.

Nuvarande formulering av kyrkoordningen 33 kap 10 § 1–2 st. samt p. 2 är:

Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör också uppdraget genast.

Om valbarheten upphör enbart därför att en förtroendevald flyttar gäller följande. (...)

2. En ledamot eller ersättare i ett kyrkoråd i en församling eller i ett församlingsråd får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden om han eller hon kan fortsätta att fullgöra uppdraget och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling eller ett annat pastorat.

En ny skrivning av kyrkoordningen 33 kap 10 § p. 2 föreslås lyda:

En ledamot eller ersättare i ett kyrkofullmäktige, i ett kyrkoråd eller i ett församlingsråd får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden om han eller hon kan fortsätta att fullgöra uppdraget och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling eller ett annat pastorat.

Förändringen innebär att förtroendevalda i fler fall kan kvarstå hela mandatperioden och att ologiska skillnader försvinner. Eventuella konsekvensändringar i andra delar av kyrkoordningen bör belysas i kyrkostyrelsens beredning.

Mot 2021:73

Strängnäs den 4 augusti 2021

Marie Rydén Davoust (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Anne Olofsson (POSK)

Victor Backström (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:74
av Ida Netzel m.fl.

Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. initiera och anordna återkommande nationella samverkansforum med interna och externa aktörer för att diskutera klimat och hållbar utveckling, med syfte att inspirera samt hitta klimatsmarta och hållbara lösningar inom miljö- och klimatarbeten,
2. undersöka med vilken periodicitet samverkansforum bör samlas för att få bäst effekt.

Motivering

Vi hör om och kan läsa om klimatförändringar på nyheterna, sociala forum och även i kyrkostyrelsens skrivelser. Många personer uttrycker många åsikter om vad som ska och bör göras. Tyvärr stannar det ofta vid dessa åsikter och få kavlar upp ärmarna och tar det första spadtaget på ett innovativt och hållbart projekt som leder sig själv, sin organisation och andra aktörer framåt i klimatarbetet.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 under 7.2 Målbild 2 förs det fram att Svenska kyrkans företrädare ansvarar för bl.a. social hållbarhet, existentiell hälsa och andlighet. I dagens stressade samhälle finner inte alla sin andlighet och existentiella hälsa i kyrkbänken, utan några finner den istället i naturen, kanske under joggingrundan på skogsstigen. Som kristen ska det vara självklart för oss alla att förvalta det vi har fått ansvar för och se till att vår förvaltning är hållbar på mycket lång sikt. Att vårda för samtida samt för framtida generationer inom alla arter i ekosystemet.

Svenska kyrkan är en engagerad samhällsaktör som är en viktig röst i det offentliga samtalet och har möjlighet att vara en stark röst åt dem som inte kan tala själva. För kommande generationer liksom för naturen och djuren som finns här och nu. I kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 under 7.2 Målbild 2 anges att ”År 2030 finns ett starkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen” och att det övergripande målet med *Färdplan för klimatet* är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral år 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen. Detta är bra, men ensam är inte stark. Svenska kyrkan kan inte själv rädda världen genom att endast se till sin egen verksamhet. Svenska kyrkans röst är stark, men kan tillsammans med andra göra än mer. Om Svenska kyrkan jobbar både internt – inom församlingar, stift samt på nationell nivå – och externt med andra samhällsaktörer kan det bli en synergieffekt för klimatarbetet. Förhoppningsvis kan det även leda till en positiv loop att fler aktörer vill vara med och utveckla klimatarbetet samt bidra aktivt över tid.

Svenska kyrkan – som är den femte största skogsägaren i Sverige – kan nu ta ett initiativ med utgångspunkt från debatten om EU:s strategi för 2030 gällande skogsbruk och koldioxidsänkor, och med EU:s mål om en förändrad kurs till 2030 se till att

vi skapar en extern och intern dialog med syfte att påverka (bl.a. skogslagstiftning) och ytterst vara en av de aktörer som driver mot det EU vill uppnå 2030.

Därför behöver Svenska kyrkan initiera ett strategiskt arbete för att inspirera samt hitta klimatsmarta och hållbara lösningar inom miljö- och klimatarbetet med både interna och externa aktörer, där externa aktörer inkluderar storföretag liksom enskilda ämnesexperter. En del av detta strategiska arbete bör vara att starta upp ett samverkansforum, en *think tank*, där tankar och idéer inom utveckling och hållbarhet för miljön samt klimatet kan utväxlas.

Genom att samla flera aktörer, dels från kyrkans alla nivåer samt externa aktörer, uppnås synergieffekter. Ambitionen ska vara att dela idéer och strategier för att inspirera och stötta varandra att våga och orka ta nästa steg i sina miljö- och hållbarhetsarbeten, oavsett var i processen ens organisation är. Att med konstruktiva samtal hitta hållbara lösningar inom de globala målen som kan genomföras nu.

Uppsala den 4 augusti 2021

Ida Netzel (ÖKA)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2021:75
av Olle Reichenberg m.fl.

Friare församlingstillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för friare församlingstillhörighet.

Motivering

Frågan om fri eller friare församlingstillhörighet har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen. Även om motioner i ämnet har avslagits vid samtliga tillfällen, har det funnits en relativt stor minoritet som ställt sig positiv. Frågan utreddes i början av 2000-talet och resulterade i utredningsbetänkandet *Rörlig församlingstillhörighet* (SKU 2004:1). Det har alltså gått nästan 20 år sedan denna utredning presenterades. Vi menar att det nu är dags att åter utreda förutsättningarna för friare församlingstillhörighet.

Antalet medlemmar i Svenska kyrkan har minskat dramatiskt under 2000-talet. Enligt Svenska kyrkans statistik var antalet medlemmar 7 360 825 år 2000, vilket motsvarade 82,9 procent av befolkningen. År 2020 hade antalet medlemmar minskat med över 1,5 miljoner till 5 728 748, vilket motsvarar 55,2 procent av befolkningen. Även om en inbromsning gällande minskningstakten kan skönjas till följd av den pågående covid-19-pandemin, finns inget som talar för att den långsiktiga negativa trenden är bruten.

Vi menar att det minskande antalet medlemmar borde vara en av Svenska kyrkans mest prioriterade frågor. Det är därför av största vikt att strukturella och organisatoriska hinder för att vända medlemsutvecklingen undanröjs. De nuvarande kraven på församlingstillhörighet är ett sådant hinder. Genom att tillåta en friare församlingstillhörighet öppnar vi för att bättre tillvarata det engagemang som många känner för exempelvis den församling där de har växt upp, vilket skulle öka incitamenten för medlemskap i Svenska kyrkan. Friare församlingstillhörighet skulle även kunna motverka den rotlöshet som många känner i en tid och ett samhälle där vi flyttar mer och oftare än någonsin. Det finns alltså starka skäl att åter utreda frågan om friare församlingstillhörighet och hur en sådan skulle kunna utformas. I det sammanhanget bör kontakter också tas med berört utskott i Sveriges riksdag, eftersom det är i riksdagen som frågan ytterst avgörs.

Danderyd den 3 augusti 2021

Olle Reichenberg (BA)

Mats Hagelin (BA)

Margareta Nisser-Larsson (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:76
av Olle Reichenberg m.fl.

Uttalanden i samhällsfrågor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för Svenska kyrkan på nationell nivå, och dess organ som står till trossamfundets förfogande, angående uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan.

Motivering

Med anledning av de senaste årens inomkyrkliga debatt om lämpligheten och legitimiteten i att som trossamfund uttala sig i olika politiska sakfrågor, förefaller behovet av en policy för de nationella organen vara av stor nödvändighet. Svenska kyrkans nationella organ ska förvisso vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt, men med tanke på Svenska kyrkans stora medlemsbas och breda folkliga förankring bör sådana specifika uttalanden och ståndpunkter intas med stor försiktighet och efter nogsamt urval.

Evangeliet och den teologiska mångfald som Svenska kyrkan utgörs av, ger sällan entydiga och enkla svar på komplexa och sammansatta politiska frågor och utmaningar. Svenska kyrkan är heller inte en åsiktsgemenskap, utan en trosgemenskap där varje medlem är kallad att göra sin medborgerliga plikt för det gemensammas bästa i samhället tillsammans med andra medborgare oavsett trosuppfattning. Däremot ska Svenska kyrkan som folkkyrka, och dess nationella organ, vara tydliga med de värderingar som rör de mänskliga rättigheterna och basala humanistiska värden.

Stockholm den 3 augusti 2021

Olle Reichenberg (BA)

Sven Milltoft (BA)

Mats Hagelin (BA)

Margareta Nisser-Larsson (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:77
av Leif Nordlander

Gemensamma titlar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sina kontakter med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation verka för att arbetsgivarorganisationen tar fram en lista med titlar för av kyrkoherdar delegerade uppgifter till andra medarbetare.

Motivering

När man läser annonser och hemsidor föreligger en rad olika titlar på innehavare av prästtjänster, ibland även diakoner och pedagoger, i pastorat och församlingar som inte är pastorat. Exempelen är många: verksamhetsområdeschef, pastoratsområdeschef, biträdande kyrkoherde, chef för församlingsverksamheten m.fl. Här borde det finnas en gemensam titulatur för präster och andra medarbetare som har särskilda uppgifter på delegation från kyrkoherden. Kyrkostyrelsen kan tillsammans med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och de fackliga organisationerna lämna förslag på en enhetlig ”titellista” istället för de nu mer eller mindre hemmasnickrade varianterna utan grund i kyrkoordningen.

Falköping den 4 augusti 2021

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:78
av Fredrik Sidenvall

Kyrkoordningens upplåtelseregler

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet och domkapitlen motverka att vad kyrkoordningen fastlår i 41 kap. inte motverkas av lokal intolerant praxis.

Motivering

Svenska kyrkan förvaltar som bekant en mängd invigda kyrkorum. En del av dessa kyrkor och kapell invigdes redan under Svenska kyrkans medeltida period. Det är ingen överdrift att påstå att känslan för kyrkorummet i allmänhet och hemsöcknens kyrka i synnerhet länge satt djupt i det svenska folket. Besvikelsen över låsta kyrkor, glädjen över de öppna och upprördheten över stölder och kyrkobränder vittnar om att känslan för kyrkan som heligt rum ännu inte är utplånad.

De äldsta kyrkorna har juridiskt sett haft en särställning och betraktats som självägande stiftelser. De nyare anses ägas av sina församlingar men inte till fritt förfogande. I Svenska kyrkans kyrkoordning regleras hur kyrkorummen ska brukas och upplåtas i kapitel 41. Av paragraferna 1 och 2 framgår att biskopar i stiftet får använda kyrkorna i stiftet till gudstjänster och biskopliga ämbetshandlingar. Präster med tjänst i en församling får använda församlingens kyrka till församlingens gudstjänster och för kyrkliga handlingar som avser någon som tillhör församlingen.

I 3 § sätts vissa gränser: ”En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 §§ bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet.” Det är ju bra att man inte släpper in vad som helst i kyrkan. För att öka förutsättningarna för att kyrkorummet och dess inventarier behandlas med pietet kan man ju vid tveksamma fall, låt oss tänka på skolavslutningar, ordna så att det som villkor för upplåtande ställs att en präst ska medverka. Med tanke på att svenska folket genom skattsedeln ger betydande bidrag till kyrkornas vård genom det kyrkoantikvariska bidraget och med tanke på att de äldre kyrkorna utgör en viktig del av vårt gemensamma kulturarv måste det vara en självklarhet för kyrkoråd och kyrkoherdar att tillämpa en generös policy vad gäller att upplåta kyrkorna.

Ibland gäller ju förfrågan att en inomkyrklig organisation, en församling på utfärd eller ett annat kristet samfund som saknar kyrkorum på orten vill låna en kyrka. Vad gäller då? Här ger 3 § vägledning: Utöver principen om pietet står där också: ”En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt”. Det betyder alltså att gästerna måste hänvisas till tider som inte är upptagna av församlingens gudstjänstschema.

Sista delen av 3 § ger ytterligare vägledning: ”Upplåtande av kyrka för kyrklig handling i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida

mot bestämmelserna i första stycket.” Även om det inte står uttrycklig måste ju samma sak gälla även enskilda gudstjänster som anordnas i kyrkorna av andra än församlingen.

Svenska kyrkan har alltså utifrån sin kyrkoordning en mycket generös hållning till att upplåta kyrkorummet. Det finns flera goda skäl till det.

Men varför händer det då att inomkyrkliga rörelser, andra kristna samfund och sammanslutningar som vill samlas till gudstjänst med egen präst stängs ute? Fanns det anledning att tro att inte kyrkorummet skulle behandlas med pietet? Nej inte alls! Det finns ingen grund för Svenska kyrkan att utesluta gudstjänstfirande grupper från tillgång till kyrkorummen! I kyrkoordningen står inte ett ord om att upplåtelse får nekas om det kan förmodas att något kommer att sägas som inte den lokale kyrkoherden gillar. Det finns heller ingen grund för att den lokale kyrkoherden pressar sin närvaro på en enskild gudstjänst som inte står i församlings regi eller som genomförs av ett annat kristet samfund. Tanken att kyrkorummet ska anses för inpinkat revir för den lokale kyrkoherden eller kyrkorådet är utan varje förankring i kyrkoordningen. Här har i flera fall en intolerant och inte sällan arrogant praxis utvecklats. Denna praxis kan kyrkotillhöriga anmäla till domkapitlen. Revirpraxisen kan av svenska medborgare – oavsett samfundstillhörighet – göras känd för riksdagen som ger sina anslag till bevarande av kyrkorummen med ett tydligt krav på en öppen kyrka.

Lerum den 4 augusti 2021

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2021:79
av Margareta Andersson

Stöd till kyrkoherdar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att analysera behovet av utökat stöd till kyrkoherdar i framför allt större församlingar.

Motivering

Kyrkoherdar har ett stort och många gånger tungt ansvar i sina församlingar/pastorat. Från att kyrkoherden haft ett arbetslag bestående av som mest ett tjugotal anställda är det nu vanligt med hundra medarbetare även i pastorat som inte anses så stora. De riktigt stora pastoraten har flera hundra medarbetare och många olika arbetsplatser. Även om det finns flera mellanchefer är ändå det yttersta ansvaret kyrkoherdens.

Samtidigt som pastoraten av ekonomiska skäl har blivit större har utvecklingen av organisatoriska åtgärder inte följt med. Allt för många kyrkoherdar hoppar av jobbet på grund av utbrändhet eller för att man inte trivdes med de nya arbetsuppgifterna. Många som gått kyrkoherdeutbildningen kommer fram till att det nog inte var vad de väntade sig. Detta leder till att det blir svårt för församlingar/pastorat att rekrytera nya kyrkoherdar.

Vid konflikter och svårigheter i arbetslagen hamnar till slut ansvaret hos kyrkoherden och det kan innebära stora påfrestningar när man som ledare blir mycket ensam i en utsatt position.

De här exemplen visar enligt min åsikt att kyrkostyrelsen behöver göra en genomlysning av hur situationen ser ut för många kyrkoherdar. Vilka möjligheter finns till stöd från biskop och andra medarbetare på stiftet? Finns andra stödåtgärder som kan erbjudas? Behöver kyrkoherdeutbildningen ändras så den blir mer inriktad på ledarrollen i kyrkoherdeuppdraget? Biskopens roll som andlig ledare är också av stor betydelse.

Näshult den 4 augusti 2021

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:80
av Margareta Andersson

Psykisk ohälsa

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ökat stöd till stift och församlingar i arbetet mot psykisk ohälsa.

Motivering

Många människor mår dåligt i spåren av pandemin. Äldre har blivit isolerade och känner att de inte har någon plats i samhället och inget värde som människor. Klimat-hotet gör att unga människor har svårt att hoppas på en framtid som de ser som dyster och meningslös. De upplever sig utlämnade och maktlösa.

Kyrkan har något som ingen annan kan erbjuda och det är hoppet om frälsning och uppståndelse. För att nå ut till fler människor med det här budskapet behöver fler som är engagerade i kyrkan få utbildning och handledning för att möta människor med problem med psykisk ohälsa. Kyrkostyrelsen behöver därför initiera olika former av ökat stöd till stift och församlingar i det arbetet.

Näshult den 4 augusti 2021

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2021:81
av Margareta Andersson

Distansutbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna till ökad distansutbildning för kyrkans profilutbildningar.

Motivering

Kyrkan har brist på utbildad personal inte minst i profilutbildningarna. Behovet är större än vad de vanliga utbildningarna kan täcka. Många människor med närliggande utbildningar skulle om möjlighet till mer utbyggd distansutbildning fanns kunna utbilda sig till att arbeta inom kyrkan.

Coronapandemin har medfört att många utbildningar har tvingats genomföras på distans. Allt är inte bra men många utbildningar har kunnat genomföras på distans med gott resultat. Därför behöver kyrkostyrelsen i samarbete med Svenska kyrkans utbildningsinstitut och stiftens undersöka möjligheterna till ökad distansutbildning för kyrkans profilutbildningar.

Näshult den 4 augusti 2021

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet

Motion 2021:82

av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong

Appar för Svenska kyrkans verksamhet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla och tillhandahålla applikationer, så kallade appar, för de viktigaste verksamheterna så som dop, konfirmation, bröllop och begravning.

Motivering

Svenska kyrkan ska vara där människor är. Ändå är Svenska kyrkan ofta inte särskilt synlig i dagens tekniska lösningar för kommunikation och stöd. För vissa saker borde tekniken vara en enorm hjälp, som när det gäller att planera och boka lokaler inom kyrkan, till exempel. Tänk att direkt kunna se om hemkyrkan och församlingshem är ledig för bröllop den dagen man funderar över. Eller vilka som är lediga om man har flera valmöjligheter.

Det finns enorm potential att nå fler och underlätta arbetet för kyrkans personal genom att använda sig av moderna tekniska lösningar. Tekniken kan också vara ett stöd och ge viktig information på ett enkelt sätt. Det ser dock väldigt olika ut, hur teknik används i olika delar av Svenska kyrkan. Är man konfirmand i Lidingö eller Södertälje finns det en app man kan ladda ner, men ungdomar som vill konfirmera sig i övriga Sverige verkar inte ha samma tillgång till understödjande teknik.

Bröllop kan man planera och bjuda in gäster och skapa skraddarsydda inbjudningskort till. Inget av det i kyrkans regi dock. Är det helt otänkbart att man i en app kan planera ett kristet bröllop, boka kyrkans byggnader och skicka förfrågan om präst, kanske?

För dop gäller egentligen samma sak. Boka lokaler och präst, samt skicka inbjudningar borde vara något som Svenska kyrkan självklart kunde lösa digitalt. Även begravningar kan vara hjälpta av en planeringsapp. Här skulle man med fördel kunna göra det möjligt att ge önskemål till en egen begravning. Vilka psalmer som man önskar ska spelas till exempel, eller andra önskemål som man vill att prästen kanske ska vara medveten om, men som man inte berättat för sina anhöriga.

Rimligt är att Svenska kyrkan hjälper till att ta fram bra och välfungerande plattformar, så att församlingarna inte behöver uppfinna hjulet, var och en på sitt håll.

Örkelljunga den 5 augusti 2021

Mikael Eskilandersson (SD)

Eva-Mai Mineur Tynong (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:83
av Margareta Carlsson m.fl.

Kyrkomötets mandatstöd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram ett reglemente för kyrkomötets mandatstöd samt att förtydliga skrivningarna i syftet med kyrkomötets mandatstöd,
2. utifrån detta reglemente införa skyldighet till redovisning av hur mandatstödet använts av nomineringsgrupp,
3. inför varje ny mandatperiod, skriftligt informera de nomineringsgrupper som valts in i kyrkomötet vad syftet med mandatstödet är.

Motivering

I den information som finns om mandatstödet på kyrkomötets webbplats står det att ett ekonomiskt stöd ges till de nomineringsgrupper som finns representerade i kyrkomötet. Systemet syftar till att ge förutsättningar för Svenska kyrkans demokrati. Där anges vidare att:

Syftet med mandatstöd är att möjliggöra nomineringsgruppernas arbete kring synlighet och information och att rusta ledamöterna med kunskap som behövs för uppdraget som förtroendevald i Svenska kyrkan på nationell nivå.

Mandatstödet ska sålunda användas till utbildning och kommunikation. Stödet ges även för att täcka en del av de omkostnader som det innebär för nomineringsgrupperna att finnas i kyrkomötet. Mandatstödet ska inte användas för att bedriva partipolitiskt arbete utan är bland annat till för de kostnader som nomineringsgrupperna har för att ge ledamöterna möjlighet sätta sig in i hur Svenska kyrkans verksamheter fungerar, genom t.ex. studieresor.

Skrivningarna i syftet är otydliga vad gäller hur stödet ska fördelas på utbildning av ledamöter och nomineringsgruppens övriga arbete. Det är upp till nomineringsgruppen att bedöma vad syftet säger och hur fördelningen görs, vilket ger olika förutsättningar för ledamöter beroende av nomineringsgrupp. Det behövs en mer central styrning av hur stor del av mandatstödet som bör komma enskild ledamot till del för utbildning, detta för att ge alla ledamöter i kyrkomötet likvärdiga förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Därför bör ett reglemente tas fram där det finns tydligare vägledning för nomineringsgrupperna hur stödet är tänkt att användas.

Mandatstödet är högre år i samband med kyrkoval för att ge nomineringsgrupperna möjlighet att bedriva valrörelse. Ett förtydligande av hur stor ökningen är under dessa år i syftet kan ge stöd till nomineringsgrupperna hur de kan fördela stödet mellan kostnader för utbildning, kommunikation och val under hela mandatperioden.

Det finns inget krav för nomineringsgrupperna att redovisa vad mandatstödet går till. Det är nomineringsgruppernas ansvar att pengarna används i enlighet med syftet. Det jämförs i styrdokumentet med det stöd som finns i folkvalda församlingar i den allmänna politiken och det kan finnas anledning att liksom i dessa ha någon form av redovisning. Jämför man med bland annat kommuner och regioner så finns där skyldighet redovisa hur partistöd används, samt att en granskare/revisor ska intyga att pengarna använts enligt redovisning för att nästa års stöd ska utbetalas.

Det förekommer dessutom redan krav på redovisning av hur mandatstöd använts i vissa församlingar och det finns hos några stift också krav på att inkomma med kvitton innan medel för utbildning betalas ut.

Mandatstödet är en förutsättning för att nomineringsgrupperna och ledamöterna ska ges lika möjlighet att utföra det förtroende de fått av Svenska kyrkans medlemmar i val. Det är därför viktigt att vi förvaltar kyrkoavgiften som Svenska kyrkans medlemmar betalar och som är grunden till att mandatstöd kan ges. Därför borde det vara en självklarhet att det ska redovisas hur mandatstödet används av nomineringsgrupperna.

Det är också viktigt att nomineringsgrupperna har kunskap om de regler som gäller kring mandatödet. Därför bör det inför varje ny mandatperiod ges nödvändig information till nomineringsgrupperna vad syftet med mandatstödet är. Det är särskilt viktigt då nya nomineringsgrupper får mandat i kyrkomötet.

Fjugesta den 5 augusti 2021

Margareta Carlsson (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Sara Lindalen (ViSK)

Marjut Ervasti (ViSK)

Linda Sjöo (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:84
av Linda Sjöo m.fl.

Krisplan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utarbeta en handlingsplan för kriser för församlingar att tillgå, innehållande konkreta förslag hur man kan gå tillväga, vilka lagar och regler som gäller.
2. se till att det finns en tydlig enhet på kyrkokansliet för församlingarna att vända sig till med dessa frågor.

Motivering

Under pandemin har många församlingar fått väldigt många nya och svåra arbetsuppgifter, inte minst vad gäller digital kommunikation. Många har fått gå över till digitala träffar och livesändningar, det har varit många nya lagar och regler att förhålla sig till, upphovsrätt, GDPR, vilka program som är tillåtna etc. De flesta har var på sitt håll fått uppfinna hjulet. Det har blivit tydligt vilken skillnad det har varit för små församlingar med små medel och få anställda jämfört med större församlingar och pastorat. I denna kris borde det funnits en plan från nationella nivån som kunde underlättat både för små och stora enheter. Kyrkokansliet borde varit spindeln i detta nät där man kunde få reda på hur man kan gå tillväga, vilka lagar och regler gäller vid t.ex. digitala möten och sändningar, vad bör man tänka på etc.

Det skulle ha behövts en tydlig krisplan så att det dels blivit likvärdig service för alla våra medlemmar, dels för att församlingar inte skulle behöva sitta och göra exakt samma jobb och leta reda på exakt samma information. Det behöver också finnas en tydlig enhet på kyrkokansliet att vända sig till då krisen inträffar.

Vi måste värna och säkerställa församlingars möjlighet att vara suveräna och samtidigt ge alla enheter samma förutsättningar att verka som kyrka i kristider.

Malmö den 5 augusti 2021

Linda Sjöo (ViSK)

Marjut Ervasti (ViSK)

Sara Lindalen (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:85
av Linda Sjöo m.fl.

Utbildning för nya förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utforma och starta en utbildning för nytillträdda förtroendevalda i kyrkomötet som inleder varje mandatperiod.
2. varje förtroendevald i kyrkomötet erbjuds ett fysiskt exemplar av kyrkoordningen.

Motivering

Att bli förtroendevald i kyrkomötet är både spännande och omvälvande och det är ett helt nytt hantverk att lära sig.

Därför behövs det en grundlig utbildning för nytillträdda förtroendevalda, gällande arbetssätt rent teoretiskt och praktiskt, hur organisationen ser ut och vilken arbetsordning som gäller. Rutinerade förtroendevalda lotsar naturligtvis in sina nya nomineringsgruppskollegor in i arbetet, men det är ett stort jobb att göra och det förutsätter dessutom att det finns rutinerade personer inom nomineringsgruppen att tillgå. Detta stärker demokratin och effektiviserar arbetet.

Malmö den 5 augusti 2021

Linda Sjöo (ViSK)

Marjut Ervasti (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Sara Lindalen (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:86
av Suzanne Fredborg

Överlåtelse av församlingskyrka

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar

1. att uppdra till kyrkostyrelsen att på nytt utreda frågan om församlingskyrkors övertalighet och att återkomma med ett praktiskt och rationellt genomförbart förslag som inte är administrativt och förvaltningsmässigt kostnadsdrivande, samt
2. att återkomma med härför nödvändiga förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Motivering

Sammanfattning

Kyrkomötet beslutade på kyrkostyrelsens förslag – som en konsekvens av utredningen Gemensamt ansvar – att församlingskyrka skulle kunna överlåtas till nationell nivå och att de överlåtna kyrkorna skulle ägas av nationell nivå och förvaltas av stiftet.

Möjligheten att överlåta kyrkor har skjutits framåt i tid eftersom utredningen om hur de praktiska följderna av ett sådant beslut ska hanteras inte har kunnat lägga ett hanterbart förslag i samklang med gällande regelverk för förvaltning av överlåtna kyrkor och dessas fasta inventarier.

Den stiftssammansatta beredningsgruppen har ägnat mycket tid och resurser åt att utforma en täckande förvaltningsplan och utredningstiden har förlängts. Allt tydligare framstår det orimliga i att kyrkor som ägs på nationell nivå ska förvaltas stiftsvis. Varje stift ska därmed bygga upp en organisation för förvaltning av okänt antal kyrkor, en organisation som inte finns idag och som kompetensmässigt måste vara mångfasetterad, allt ifrån byggnadsteknisk kunskap till en bred och djup kunskap om förvaltning av svenska folkets kulturarv enligt kulturmiljölagen.

Bakgrund

Utredningen Gemensamt ansvar behandlade ett antal frågor enligt av kyrkostyrelsen givna direktiv. Kyrkomötet fattade därefter år 2017 på kyrkostyrelsens förslag beslut om bl.a. upprättande av ett för Svenska kyrkan centralt finansierat och gemensamt fastighetsregister, som framgångsrikt etablerats den 31 december 2019 till nu- och framtida nytta. Mot bakgrund av fastighetsregister och antagen församlingsinstruktion skulle vidare på pastorats/församlingsnivå en lokalförsörjningsplan antas senast den 31 december 2021.

Församlingskyrkor, som inte rymdes inom lokalförsörjningsplanen, skulle det anvisas möjlighet att överlämna utan vederlag till nationell nivå. Redan i beredningen i utredningen Gemensamt ansvar stod det klart att kyrkostyrelsen inför beslut i kyrkomötet skulle utveckla hur överlåtna kyrkor skulle hanteras för att möjliggöra att kyrkan på olika sätt avhänder sig övertaliga församlingskyrkor. Denna process att

avhända sig församlingskyrkor bedömdes som mindre smärtsam att hantera på nationell nivå än lokalt. När kyrkostyrelsens förslag kom till kyrkomötet fanns inte denna avvecklingsprocess med i förslaget. Det som fanns var i korthet att anlägga en elefantkyrkogård på nationell nivå med bevarande och förvaltning för all framtid överförd till de olika stiftet.

Svenska kyrkans församlingskyrkor är hela svenska folkets kulturarv. I de ändrade relationerna kyrka–stat föll det sig naturligt att ansvaret för den delen av kulturarvet/församlingskyrkorna som ägdes och förvaltades lokalt skulle vara församlingarnas ansvar. Härför bl.a. utgav staten kyrkoantikvarisk ersättning, som enligt förutsättningar och statsråds löfte efter tio år skulle uppgå till minst 460 miljoner kronor, och därefter oförminskat fortsätta öka efter påvisade behov.

Det som måste framkomma som alternativ för avveckling av församlingskyrkor inför framtiden är hur en församlingskyrka kan försäljas eller på annat sätt överlåtas till en mottagare som påtar sig fortsatt ansvar för kulturarvet med möjlighet till stöd från staten eller ett överförande till staten av befintligt kulturarv (tidigare församlingskyrka).

Staten är på svenska folkets uppdrag den regelrätta förvaltaren av kulturarvet och utövar på olika sätt tillsyn av att den som innehar del av kulturarvet sköter sitt ansvar och åtagande.

Lidingö den 5 augusti 2021

Suzanne Fredborg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:87
av Suzanne Fredborg

Bevarande av kulturarvet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. se över och förnya påverkan och kommunikation med staten för att uppnå en ökning av kyrkoantikvarisk ersättning för bevarande av kulturarvet,
2. kommande år fortsätta anslå medel för kyrkobyggnadsbidrag.

Motivering

Som en följd av kyrkomötets beslut år 2017 kommer församlingar och pastorat senast den 31 december i år ha beslutat om/ha fastställt en lokalförsörjningsplan. I alla pastorat har därmed fokuserats på förvaltning, utveckling, underhåll och avyttrande av det egna fastighetsbeståndet.

För många pastorat framstår det som nödvändigt för en kostnadseffektiv lokal-användning att kunna utveckla församlingskyrkor att även ha utrymmen för samkväm, undervisning m.m. Vidare har renoveringsbehov aktualiserats som en följd av ansvaret för kulturarvet.

Församlingskyrkor kan enligt kyrkoordningen inte belånas för att investera i dessa fastigheter. Pastorat/församlingar måste därmed ha avsatt/sparat eller avsätta del av kyrkoavgiften för att finansiera renovering, underhåll och utveckling/ombyggnad. När kyrkoavgiften allmänt prognostiseras att sjunka kommer det bli svårare om inte omöjligt för många pastorat att fullfölja sitt kulturmiljöansvar, än mindre kunna företa för möjliggörande av bra församlingsverksamhet nödvändiga ombyggnader.

Därför skulle det vara eftersträvansvärt att aktivt verka för en ökning av statens tilldelning av kyrkoantikvarisk ersättning – KAE – samt att inomkyrkligt fortsätta anslå utökade bidrag för ombyggnader och renoveringar av kyrkobyggnader. Detta skulle innebära ett väsentligt stöd för pastorat och församlingar.

Lidingö den 5 augusti 2021

Suzanne Fredborg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:88
av Suzanne Fredborg

Antalet revisorer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra bestämmelsen i 48 kap. 2 § andra stycket första meningen kyrkoordningen till att lyda enligt följande:

Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare en eller två revisorer.

Motivering

Enligt kyrkoordningen 48 kap. 2 § andra stycket ska kyrkofullmäktige välja ytterligare två revisorer, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket.

Sådan ytterligare revisor ska för att vara valbar tillhöra Svenska kyrkan, vara döpt och fylla 18 år senast vid valtillfället.

Den revisor som utses enligt första stycket ska vara auktoriserad, även ett registrerat revisionsbolag får utses.

För församlingar kan det vara svårt att finna flera lämpliga personer att utse till revisorer enligt andra stycket vid samma valtillfälle.

Genom bestämmelsen i första stycket som ställer krav på en auktoriserad revisor eller ett registrerat revisionsbolag, garanteras att det finns en god kompetens och erfarenhet för att fullfölja uppdraget.

För den direkta kopplingen till granskningen av församlingsverksamheten är det en styrka att revisor utses enligt andra stycket.

För att förenkla för en enskild församling utan att ge avkall på kompetens och erfarenhet föreslås en ändring av 48 kap. 2 § andra stycket första meningen kyrkoordningen, så att det är möjligt för församling att utse enbart en revisor eller två revisorer enligt andra stycket.

Lidingö den 5 augusti 2021

Suzanne Fredborg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:89
av Lars B Andersson m.fl.

Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att bevarande av den biologiska mångfalden får en framträdande plats och så att de värderingar som lyfts fram i *Ett biskopsbrev om klimatet* kring hanteringen av skogen integreras i 46 kap.

Motivering

Svenska kyrkan bör befinna sig i frontlinjen för att visa vägen mot ett verkligt klimat-anpassat och hållbart skogsbruk. Det innebär att biologisk mångfald, ekosystemets ramar och kulturvärden ska styra hur skogen ska skötas. Bevarandet av den biologiska mångfalden måste ha en framträdande plats i kyrkoordningens skrivningar angående förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Sedan 1950 har ungefär 60 procent av Sveriges produktiva skogsmark kal-avverkats och ersatts med mer eller mindre monotona produktionsskogar. I dag bedömer Artdatabankens experter att var tionde art i den svenska skogen är rödlistad och mer än 900 arter är hotade. Den främsta orsaken är omvandlingen av kontinuitets-skogar till produktionsskogar och trakthyggesbruk. Naturvårdsverket skriver 2020 att ”Förlusten av biologisk mångfald har inte bromsats upp. Många arter och naturtyper riskerar att försvinna och ekosystem att utarmas.”

Svenska kyrkan sköter sina skogar varken sämre eller bättre än andra skogsägare.

I FN:s ranking efter hur stor del av landets yta som utgör skyddad natur av världens länder hamnar Sverige på 99:e plats, långt efter länder som fått stark kritik för skogsskövling som exempelvis Brasilien (33:e plats) och Malaysia (73:e plats) (Dagens Nyheter 2018-06-22).

Med tanke på att Artdatabanken bedömer att certifieringsarbetet inte är tillräckligt för att bevara biologisk mångfald och att trakthyggesbruk är den främsta orsaken bakom förlusten behöver Svenska kyrkan anamma ett mer kritiskt förhållningssätt till både trakthyggesbruk och naturvårdsambitionen i certifieringssystemet.

Ett annat viktigt argument för att överge kalhyggesmetoden är en levande landsbygd. Hyggesfritt skogsbruk kräver större arbetsinsatser och skapar fler jobb i glesbygden.

Skogsskötselprofessor Mats Hagman räknar med 75 000 fler sysselsatta om skogsbruket sköts med vad han kallar ”naturkulturmetoden”. Om kringtjänsterna räknas in ger det 300 000 fler jobb på landsbygden om skogsbruket läggs om.

Sverige har undertecknat konventionen om biologisk mångfald som innebär att vi förbinder oss att skydda 17 procent av ekologiskt viktiga skogsmiljöer och riksdagen har dessutom gått steget längre när den 2013 antog målet att skydda 20 procent.

Ett led i Svenska kyrkans försoningsarbete med urfolket/samerna måste innebära att Svenska kyrkan avstår från att sälja gammelskog, viktiga intresseområden för urfolket/samerna, utan omvandlar dessa gammelskogar till ”kyrkoreservat” i ständigt skydd av Svenska kyrkan som förvaltare.

Enligt den grundsyn på skapelsen som biskoparna lyfter fram i *Ett biskopsbrev om klimatet* har skogen ett egenvärde i relation till Gud genom att Gud älskar sin skapelse. Vi behöver se på skogen, ängen, åkermarken utifrån Guds kärleksfulla blick. Denna grundhållning till skapelsen skulle kunna motivera Svenska kyrkan till ett ambitiöst arbete för att bevara den biologiska mångfalden i våra skogar. Skogen är helig och kan berätta om Guds skönhet och storhet och är inte bara ett medel för förkunnelsen om Guds rike.

För att detta omställningsarbete ska vara möjligt måste kyrkoordningen skrivas om när det gäller förvaltningen av prästlönetillgångarna. I 46 kap.1 § kyrkoordningen står det att syftet med förvaltningen av prästlönetillgångarna är att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för kyrkans förkunnelse. Vidare står i 46 kap. 3 § att prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Låt teologin och inte ekonomin styra hur vi sköter skogen. Enligt *Ett biskopsbrev om klimatet* är skogen helig och kan berätta om Guds rike och är inte bara medel för förkunnelsen om Guds rike. Vackra skogar med en mångfald av djur och växter kan berätta om Guds storhet och skönhet vilket inte kalhyggen och homogena, likåldriga skogar kan.

Svenska kyrkan ska avsätta minst 20 procent av sin skogsmark för naturvårdsändamål.

Svenska kyrkan har ställt sig bakom arbetet med Agenda 2030, där FN har satt upp 17 globala mål som bidrar till hållbar utveckling och ett av delmålen, nr 15, är ”Ekosystem och biologisk mångfald”.

Svenska kyrkan bör befinna sig i frontlinjen för att visa vägen mot ett verkligt klimatanpassat och hållbart skogsbruk där biologisk mångfald, ekosystemets ramar och kulturvärden styr hur skogen sköts.

Kilafors den 13 juli 2021

Lars B Andersson (ViSK)

Sara Lindalen (ViSK)

Marjut Ervasti (ViSK)

Linda Sjöo (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:90
av Eric Westroth m.fl.

Anonymisering av kollekt via Swish

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda de tekniska förutsättningarna för att låta församlingarnas Swish-kollekter avidentifieras innan transaktionerna delges församlingen.

Motivering

I dagens samhälle sker allt fler transaktioner mellan såväl kund och affärsinnehavare som mellan privatpersoner kontantlöst. I butiker betalar vi i allt större utsträckning med kort och mellan privatpersoner har mobiltelefontransaktioner genom Swish etablerat sig som en dominerande aktör.

Detta leder till att allt färre personer ens har några kontanter med sig alls och därmed har även beloppen i kollektlåvarna blivit allt lägre.

Kyrkorna och de flesta församlingar har rått bot på detta genom att införskaffa sig ett eget Swish-nummer, genom vilket gudstjänstbesökaren kan erlagga sin kollekt. Detta kan dock innebära en viss olägenhet. Kollekten man tidigare lade i kollektlåven, var anonym och ingen kunde göra skillnad på någon, då ingen visste vem som hade givit 5-öringen och vem som hade givit hundralappen.

I dagens digitala transaktioner finns det från myndigheter ett krav på spårbarhet, för att på så sätt förhindra kriminella och olagliga transaktioner. En bieffekt av detta är att anonymiteten vid kollektinsamling via Swish går förlorad. Personal i den enskilda församlingen kan se vilka och hur mycket varje besökare som gett sin gåva via Swish har givit. Detta skulle kunna anses som ett intrång på den personliga integriteten, varvid man kan anta att en del undviker att skänka pengar via Swish och i avsaknad av kontanter kanske inte lämnar någon gåva i kollekt alls.

För att komma tillrätta med denna problematik, hade det varit önskvärt om man hade kunnat undvika identifiering och spårbarhet av kollektgivarna på lokal nivå. Självklart måste det även i framtiden finnas den av de svenska myndigheternas beslutade spårbarheten av transaktioner, men man hade med fördel kunnat lagra den personliga informationen om kollektgivarna hos Svenska kyrkan centralt, där det inte finns någon personlig kännedom om de enskilda gåvogivarna.

Ett tänkbart alternativ skulle kunna vara att företagen bakom Swish, skickar fullständig information om betalningstransaktionerna till Svenska kyrkan centralt och endast skänkt belopp i en klumpsumma till den enskilda församlingen. Varje församling skulle då fortsättningsvis ha ett eget Swish-nummer, men transaktionshistorik för insättningar delges och arkiveras hos Svenska kyrkan centralt och kan därmed spåras bakåt vid begäran av svenska myndigheter.

Mot 2021:90 Kulltorp den 2 augusti 2021

Eric Westroth (SD)

Linda Lindberg (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:91
av Eric Westroth m.fl.

Säkert valsedelssystem

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att införa ett valsystem med en gemensam valsedel för samtliga nomineringsgrupper.

Motivering

Svenska kyrkan ska liksom samhället i övrigt vila på demokratisk grund och vara organiserad enligt demokratins principer. Systemet med demokratiska val till kyrkans beslutande församlingar bör bevaras och stärkas.

I syfte att garantera valhemligheten och att ge samtliga anmälda nomineringsgrupper lika möjlighet att nå väljarna, bör kyrkan utreda möjligheten att enligt dansk modell införa ett system med en gemensam valsedel för samtliga nomineringsgrupper.

Med ett valsystem liksom det danska så minimeras möjligheter till misstag som bortglömda valsedlar och säkrar allas lika rätt att vara valbara. Det omintetgör dessutom misstankar om fusk såsom bland annat risken för undangömda eller bortplockade valsedlar. Det skulle istället kunna bli ett tryggt och stabilt system där den säkra och demokratiska grunden stärks.

Stockholm den 2 augusti 2021

Eric Westroth (SD)

Linda Lindberg (SD)

Arnold Boström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:92
av Eric Westroth m.fl.

Rösta digitalt i kyrkovalet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att med personlig elektronisk signatur kunna rösta i kyrkovalet via internet.

Motivering

Svenska kyrkan är Sveriges folkkyrka med en majoritet av landets medborgare som medlemmar och i särklass det största trossamfundet. Det är även en av de största organisationerna i civilsamhället och en mycket stor arbetsgivare. Kyrkan är därmed en stor och synlig kulturbärare samt en aktör av stor betydelse i vår mentalitet och genom livets olika skeden närvarande för såväl den enskilda människan som för familjen. Sverigedemokraterna betraktar därför Svenska kyrkans öde som en angelägenhet för alla svenskar, troende såväl som icke troende. I århundraden har kyrkan i såväl glädje som sorg varit en omistlig del av det svenska folkets liv och är så än idag.

Samtidigt som Svenska kyrkan är i särklass det största trossamfundet så ser vi tendenser av ett minskat stöd från landets medborgare. Att Svenska kyrkan möter samhället och de nya generationerna är av stor betydelse ur ett kommunikativt och arbetsmässigt perspektiv.

Här ser vi sverigedemokrater ett värde av att Svenska kyrkan tar ytterligare kliv framåt vad gäller att möta och tillgängliggöra kyrkan för medborgarna och medlemmarna.

I syfte att dels öka valdeltagandet, dels öka tillgängligheten för de medlemmar som av olika anledningar har svårt att ta sig till vallokalerna, bör även möjligheten att med elektronisk signatur kunna rösta i kyrkovalet via internet utredas.

Stockholm den 2 augusti 2021

Eric Westroth (SD)

Linda Lindberg (SD)

Arnold Boström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:93
av Bengt Kjellgren m.fl.

Extra anslag till församlingar och pastorat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. under år 2022 utbetalas från nationell nivå (eget kapital) direkt till församlingarna/pastoraten 500 miljoner kronor. Utbetalningen ska ske proportionellt efter antalet kyrkotillhöriga i respektive enhet den 31 december 2021.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa hur stor del av det extra anslaget om 500 miljoner kronor som ska tilldelas utlandsförsamlingarna.

Motivering

Coronapandemin har slagit undan benen på mycket av Svenska kyrkans verksamhet och när nu allt, förhoppningsvis, ska starta i gång som vanligt igen borde kyrkan göra en storsatsning genom att ta av sina besparingar anser vi i nomineringsgruppen Borgerligt alternativ.

Vi föreslår en engångsutbetalning på 500 miljoner kronor till församlingarna som betalas ut direkt från eget kapital på central nivå. Utbetalningen ska ske proportionellt efter antalet kyrkotillhöriga i respektive enhet den 31 december 2021.

Även församlingarna inom utlandskyrkan bör få del av denna satsning, genom att anslaget från nationell nivå till SKUT ökas. Vi föreslår att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om hur stor del av det extra anslaget på 500 miljoner kronor som ska tilldelas utlandsförsamlingarna.

Denna engångsutbetalning ska gå direkt till församlingsarbetet. Vi förordar i det här sammanhanget den mest kostnadseffektiva lösningen på utbetalning till församlingar/pastorat så att detta inte blir ett hinder i beredningen av ärendet.

Vi anser att pengarna behövs när arbetet efter coronapandemin ska starta igen, men också för att kunna täcka de omkostnader som varit. Exempelvis har många församlingar investerat i teknisk utrustning då de ställt om verksamheten. Utöver detta ser vi också ett otroligt stort behov av att rekrytera nya präster och diakoner, där det här nog kan hjälpa till.

Det finns i kyrkan ett sparad kapital på omkring tio miljarder kronor och vi menar att det är dags att börja använda pengarna nu.

Vi delar inte majoritetens syn i kyrkostyrelsen att det behövs mer pengar i ladan. Den är redan välfylld ända upp till taknocken.

Halmstad den 4 augusti 2021

Bengt Kjellgren (BA)

Olle Reichenberg (BA)

Margareta Nisser-Larsson (BA)

Mats Hagelin (BA)

Kyrkomötet
Motion 2021:94
av Eric Westroth och Daniel Engström

Konsekvenser av ökad sekretess

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av de förändringar man gjorde i kyrkoordningens 54 kapitel under kyrkomötet 2020 och vilka begränsningar dessa ändringar innebär för transparensen och informationsinhämtningen för oberoende granskande aktörer såsom forskare, journalister, författare samt medlemmar i Svenska kyrkan som önskar att följa upp Svenska kyrkans interreligiösa samarbeten.

Motivering

Svenska kyrkans verksamheter bör präglas av öppenhet och offentlighet så långt det över huvud taget är möjligt. Att utforma generella förbud mot utlämning av uppgifter gällande Svenska kyrkans verksamheter, såväl nationellt som internationellt, försvårar inte bara insyn och granskning av verksamheterna utan riskerar även att späda på misstänksamheten mot kyrkan och dess företrädare. Därigenom riskerar mörkandet av vissa verksamheter att accelerera antalet medlemsutträden ur Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan bör inte ägna sig åt sådant som kräver en ”generell sekretess”, förutom sådant som redan är reglerat i lag, utan kyrkans verksamheter måste kunna tåla granskning och insyn av såväl journalister, forskare, författare som enskilda medlemmar. Att jämföra sig med verksamheter som berör relationen mellan olika stater, så kallad diplomati, haltar betänkligt.

Då Svenska kyrkan dessutom uppbär en inte föraktfull summa medel från offentliga myndigheter i sitt arbete, exempelvis från Sida och i förlängningen då även från de svenska skattebetalare som valt att inte vara medlemmar i Svenska kyrkan, så borde vikten av öppenhet och offentlighet vara ännu mer viktig.

Under kyrkomötet 2020 beslutade kyrkomötet på inrådan av kyrkostyrelsen att ändra bland annat kyrkoordningens 54 kap. 8 b §:

Förbud gäller mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att det är till skada för dessa förbindelser.

Förbud gäller även i övrigt mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, hänförliga till ekumenisk och interreligiös verksamhet. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Denna ändring ger alltså Svenska kyrkan möjlighet att sekretessbelägga och förhindra insyn för utomstående, medlemmar och förtroendevalda när det gäller Svenska

kyrkans interreligiösa förbindelser, där det skulle kunna misstänkas att just ”förbindelsen” kan ta skada om den kom till allmän kännedom.

Kyrkans interreligiösa förbindelser måste tåla granskning. Vi har sett tidigare granskningar gjorda av såväl den internationellt framstående terroristforskaren Magnus Ranstorp samt författaren Johan Westerholm. Deras resultat har visat att organisationer som Svenska kyrkan samarbetar med har kopplingar till Muslimska brödraskapet.

Ibn Rushd är också ett studieförbund som Svenska kyrkan samarbetar med och som vid granskningar inte visat sig leva upp till de krav som ställs på ett studieförbund i Sverige. Deras rätt till bidrag från samhällets övriga institutioner ifrågasätts på allt fler håll och de står även under granskning för tidigare utbetalade medel.

För att undanröja eventuella misstankar om sekretessbeläggning för att dölja oegentligheter och samarbeten med klandervärda organisationer, måste kyrkans verksamheter vara öppna för extern granskning. Den begränsning som beslutet av 2020 års kyrkomöte innebär när det gäller interreligiösa samarbeten och möjligheten till sekretessbeläggning av dessa, behöver därför utvärderas.

Kulltorp den 2 augusti 2021

Eric Westroth (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:95
av Aron Emilsson

Den svenska psalmboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. i framtagandet av en ny psalmbok, kommunikativt synliggöra processen för den breda allmänheten och stödja församlingarna i att på lokal nivå skapa samlande initiativ och träffpunkter kring processen,
2. i processen ta stor hänsyn till beprövad liturgi, det svenska språkets särställning och samspel med 1986 års psalmbok.

Motivering

Den svenska psalmboken är en av Sveriges mest lästa böcker. Nuvarande psalmbok utgavs 1986. Sverige har genom historien haft fyra officiella psalmböcker bortsett Uppsalapsalmboken från 1645. Nu står vår kyrka i begrepp att låta ta fram en ny psalmbok. En historisk kyrkomusikalisk och nationell händelse, inte minst i den bemärkelsen att man ska låta hela svenska folket skicka in förslag och tycka till om vilka psalmer man vill ska ingå i denna gemensamma levande kulturskatt. Psalmboken finns i många svenska hem och är en fysisk illustration av hur integrerad kyrkans liv och lära är med den svenska folkkulturens. Miljöer, målade beskrivningar, flora och fauna och seder och bruk som återspeglas i många psalmer indelade i årstider och högtider, är inte sällan sprungna ur denna integration. Melodin kan vara en folkmelodi och texten en spegling av människors liv och arbete i det svenska landskapet. Jämte detta står uttryck för den världsvida kristna gemenskapen och lånade melodier och texter från närbesläktade länder och kulturella miljöer. För Sverigedemokraterna är det i den process som nu tagits vid med en ny version av psalmbok, viktigt att stor hänsyn tas till kontinuitet, kristen tro och tradition och hänsyn och respekt för det musikaliska arvet och samspel med 1986 års psalmbok, så att dessa på ett lyhört och välsmort sätt kan stå i armkrok med varandra och upprätthålla igenkänning och identifikation varhelst i landet man befinner sig och att enhetskyrkan inte tunnas ut mer än vad som redan riskerats med den nya kyrkohandboken. Detta bör tas i beaktande inför det förestående arbetet. I beaktande bör också tas det svenska språkets särställning som folk- och huvudspråk, samt liturgisk lyhörddhet till den kyrkliga förrättningen i övrigt. Att psalmboken fungerar i liturgin och för människor, såväl vana som ovana, att sjunga med i, är också en aspekt att ha i beaktande för att skapa samhörighet och delaktighet i detta levande kulturarv. I och med att Svenska kyrkan är den svenska majoritetskyrkan och en folkkyrka är det också viktigt att man på ett genomtänkt vis vänder sig till den breda allmänheten i revideringen och verkar för att göra detta till en nationell angelägenhet, med samlande initiativ i stift och församlingar.

Skällvik den 5 augusti 2021

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:96
av Terence Hongslo m.fl.

Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram nya direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna så att mänskliga rättigheter och biologisk mångfald alltid går före ekonomisk avkastning och avverkningsvolym.

Motivering

Det är dags att stå upp för skogen. Den riktiga skogen som är hem för miljoner av arter och som ger människan en mening i livet. Där spåren av barktäkter, eldstäder och gamla lämningar vittnar om den symbios mellan naturen och människan som lett oss hit.

Vi kan inte ha en skogspolitik där man förnekar livets självklara plats. Där staten slutar inventera vilka höga naturvärden som finns för skogarnas växter och djur – eller förslaget om att radera ut de redan inventerade nyckelbiotoperna från registren. Det är fel. Vi kan inte avskärma oss som art från de övriga. För just naturens mångfald är själva livsförutsättningen för människans existens. Vi kan därför inte i ett modernt kunskapssamhälle avrusta kunskapen om vår natur och i förlängningen oss själva.

Svenska kyrkan som skogsägare måste gå före och visa väg. Vi kan inte rycka på axlarna och tondövt fortsätta skövla våra skogar samtidigt som urfolket samerna säger att det dödar vår kultur. Där skogsmaskinerna inte bara utplånar den för renen så viktiga laven utan också samiska kulturlandskap. Vi kan inte fortsätta bygga vår generations välfärd på våra barns olycka. Svenska kyrkan bör ändra på direktiven så att mänskliga rättigheter och biologisk mångfald alltid går före ekonomisk avkastning och avverkningsvolym. Det är inte farligt att stå upp för livet före excelarkets sista rad. Den riktiga skogen som brukats varsamt i generationer är våra förfäders kärlek till oss. Låt oss föra vidare den kärleken till våra barn.

Uppsala den 5 augusti 2021

Terence Hongslo (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Jan Björkman (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2021:97
av Terence Hongslo och Jan Björkman

Hållbara textilier

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. arbeta aktivt med att informera och utbilda varje stift och församling om hur inköp av textilier påverkar människor och miljö, och om vikten av att välja ekologisk bomull och hållbara textilier.
2. se till att de som arbetar med upphandling på Svenska kyrkans nationella nivå tar fram en nationell strategi för inköp av ekologisk bomull och andra hållbara/miljöanpassade textilier (i t.ex. kåpor, dukar, kläder, handdukar, gardiner).

Motivering

Varför behövs ekologiska textilier?

Idag är kläd/textilindustrin mycket miljöstörande med utsläpp vid varje steg i processkedjan, från bomullsodling till fabriksprocesser. Bomullsodling i världen dödar 22 000 människor och förgiftar tre miljoner människor varje år (källa WHO).

Bekämpningsmedel hamnar ofta i grundvattnet där invånarna som lever vid bomullsodlingar ska hämta sitt dricksvatten. I dessa områden råder det samtidigt stor brist på rent vatten. För varje kilo färdig bomull krävs 1 kilo bekämpningsmedel (103 olika sorter) och mellan 10 000 till 29 000 liter vatten. I textilstaden Tirupur i södra Indien, där många kända svenska textilföretag har sin produktion, har floden Noyyal helt förstörts. Ytterligare kemikalier används vid varje steg av textiltillagningen fram till dess att textilierna kommer till Sverige. Dessutom är arbetsförhållandena i textilfabrikerna ofta mycket dåliga med arbetsdagar på 14 timmar, låg lön och hälsofarlig arbetsmiljö med lung- och hudsjukdomar.

I Sverige köper vi ungefär 13 kilo kläder och textilier per person och år (källa Naturskyddsföreningen) varav hälften är av bomull. Per svensk motsvarar vår import av bomull 215 kvadrater mark i tredje världen (källa Ekocentrum). Det är därför viktigt att vi kvalitetssäkrar denna mark, genom att välja ekologisk bomull och andra hållbara material. På reningsverken hamnar många av gifterna från kläderna i slammet. Kretsloppsanpassningen att använda slam på åkrar kan härmed förstöras.

Höga halter av nonylfenol har upptäckts i bl.a. jeans och handdukar.

Nonylfenol är ett ämne som är giftigt och orsakar skadliga långtidseffekter på miljön. Ämnet har hormonstörande effekter vilket innebär att t.ex. hanfiskar kan få honegenskaper.

Svenska kyrkan är en stor aktör när det gäller konsumtion av bomull och andra textilier i bl.a. kåpor, dukar, kläder, handdukar och gardiner. Att leva i enlighet med det kristna budskapet är verkligen att tänka på människor och miljö i de fattiga delarna på vår jord. Att köpa in ekologisk bomull istället för besprutad gör stor skillnad för

Mot 2021:97 tusentals människor! När Svenska kyrkan väljer hållbara textilier kan den negativa miljöpåverkan minska.

Uppsala den 5 augusti 2021

Terence Hongslo (MPSK)

Jan Björkman (MPSK)

Kyrkomötet

Motion 2021:98

av David Lång och Ann-Christine From Utterstedt

Psalmen Fädernas kyrka

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala som sin mening att Johan Alfred Eklunds psalm Fädernas kyrka åter bör förekomma i Den svenska psalmboken.

Motivering

Innan det sekulariserade samhället slog över Svenska kyrkan som ett svart moln, präglades Svenska kyrkan och dess verksamhet – förutom av den grundläggande, allt överskuggande kärleken till Gud – även av en kärlek till land och folk. Det framgår klart av Skriftens ord, att nationerna har en skapelsegiven plats på jorden.

Fosterlandets betydelse för kyrkan, och kyrkans betydelse för fosterlandet, har även haft sitt genomslag i Svenska kyrkans skatt av psalmer och hymner. I den gamla psalm 169 sjöng kyrkfolket sålunda:

Fädernas kyrka i Sveriges land,
kärast bland samfund på jorden!
Vida hon famnar från strand till strand,
fast är hon grundad av Herrens hand.
Byggd till hans tempel i Norden.

Allt fick sin vigning i kyrkans famn:
brudgummens löfte till bruden,
hemmet, det nyföddas kristna namn,
kämparnas färd till den sista hamn,
fanan och konungaskruden.

Menar vi i Svenska kyrkan allvar med devisen ”folkkyrka” måste kärleken till land och folk, till fosterlandet, återfå sin naturliga plats. Under det att vi tror på Gud och hans heliga evangelium, aktar Kristus allena, skriften allena och nåden allena, älskar vi även vårt land.

Detta står på intet sätt i motsats till andra folks kärlek till sina fosterländer och sina kyrkor. Tvärtom ser vi fosterlandskärleken som något för varje folk självklart och positivt, som en grund för samhällssolidaritet i motsats till grupp- eller klassegoism.

Stockholm den 5 augusti 2021

David Lång (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2021:99
av Lisa Gerenmark

Jourhavande präst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att undersöka möjligheten att stärka jourhavande prästs verksamhet med ytterligare personella resurser, företrädesvis diakoner, för att kunna möta upp det ökade behov och förväntningar av kris och samtalsstöd som finns.

Motivering

Under året (2020) har trycket på jourhavande präst varit högt då utsattheten under pandemin har ökat. Svenska kyrkan har marknadsfört jourhavande präst som ett stöd och en viktig funktion för att möta akut psykisk ohälsa vilket har fått stort genomslag i media och i ökad efterfrågan. Totalt är det en ökning med nästan 40 procent personer som kontaktar jourhavande präst via chatt eller telefon. Fler präster har behövt rekryteras för att bemanna de utökade öppettiderna men behoven av mer personal och resurser kvarstår då många samtal inte besvaras (som mest 3 700 obesvarade samtal i april månad 2020).

Diakoner i Svenska kyrkan arbetar dagligen med själavård, akutsamtal och krisstöd. Diakoner har grundutbildning inom vård, omsorg, pedagogik, psykologi och teologi. De flesta har en lång yrkeserfarenhet som bland annat sjuksköterskor, terapeuter, socionomer och lärare innan de vigs till diakoner och efter sin vigning vidareutbildning inom någon eller flera av dessa områden. Diakoner har uttryckt vilja och intresse att bidra inom jourhavande präst stödverksamhet utifrån sin kompetens och erfarenhet.

I diskussioner om möjligheter att utöka personella resurser till jourhavande präst lyfts ofta prästers absoluta tystnadsplikt fram som avgörande för att kunna bedriva själavård inom ramen för jourhavande präst.

I Svenska kyrkan finns en treledad vigningstjänst, biskop, diakon och präst och vi lyder alla under tystnadsplikten och vi utövar alla själavård. Vår tystnadsplikt ser olika ut och i själavården kompletterar vi varandra genom att diakonens tystnadsplikt kan brytas av konfidenten och därmed kan diakonen vara ett stöd och agera i handling om konfidenten så önskar. Diakonen har också anmälningsplikt då det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningskyldighet enligt lag.

Kyrkan har under det gångna året tagit stora kliv i den digitala utvecklingen vilket gör att det är fullt möjligt att även digitalt härbärgera de olika graderna av tystnadsplikt.

Redan idag finns samtalsjourer som bemannas av både präster och diakoner t.ex. samtalstjänst för teckenspråkiga.

Mot 2021:99 Det finns därför anledning att utreda hur jourhavande präst kan utvecklas med stöd av ny teknik och rekrytering av diakoner in i verksamheten.

Skara den 5 augusti 2021

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Bordlagda motioner från kyrkomötet 2020

Bordlagda motioner från kyrkomötet 2020

- 2020:4 Kyrkoantikvarisk ersättning
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:6 Utvärdering av kyrkomötet 2020
Karl-Gunnar Svensson
- 2020:10 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet
Torbjörn Aronson
- 2020:19 Antalet ledamöter i kyrkomötet
Eric Westroth m.fl.
- 2020:20 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning
Lennart Persson
- 2020:23 Minskat antal ledamöter i kyrkomötet
Bengt Kjellgren och Mats Hagelin

Kyrkomötet
Motion 2020:4
av Aron Emilsson m.fl.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till regeringen framföra att den kyrkoantikvariska ersättningen är i behov av att indexregleras och räknas upp retroaktivt sedan dess införande, utifrån inflation och pris- och löneomräkning.

Motivering

I dag är den kyrkoantikvariska ersättningen 460 miljoner kronor. Det är samma nivå som ersättningen legat på över lång tid. Ersättningen står alltså still, men har i realiteten minskat över tid om man ser till inflation och att anslaget inte räknats upp utifrån pris- och löneomräkning.

Samtidigt kan vi konstatera att behovet av kyrkoantikvarisk ersättning är stort ute i församlingarna och att den statliga nivån utgör en förhållandevis liten del av de totala vård- och underhållskostnaderna. Den kyrkoantikvariska ersättningen är viktig, men långt ifrån tillräcklig. Till stor del bekostas vården av de kulturhistoriska miljöerna av kyrkoavgiften, vilken också ska täcka kyrkans ordinarie verksamhet. Detta samtidigt som det råder enighet om att det kyrkliga kulturarvet är en gemensam angelägenhet, oavsett om man är medlem av Svenska kyrkan eller ej.

I många församlingar är ekonomi, fastighetsfrågor och budgetbalans ett växande bekymmer och i värsta fall ser man sig nödgad att välja mellan fullgod församlings- och själavård eller vård och underhåll av kyrkobyggnader och andra former av det kyrkliga kulturarvet. Det är en situation som inte längre är ny, men kan förväntas växa i omfattning och i och med att det kyrkliga kulturarvet är en nationell angelägenhet, oavsett medlem i Svenska kyrkan eller ej, så menar vi att det är tid för staten att ta ett utökat ansvar och höja den kyrkoantikvariska ersättningen.

Vår kyrka förvaltar Sveriges största sammanhållna fysiska kulturarv och har en viktig uppgift i att understryka behovet av kulturell hållbarhet. Svenska kyrkans roll som kulturvårdare och levande kyrka kräver att så många äldre kyrkor och kyrkomiljöer som möjligt kan bevaras för framtiden.

Kyrkomötet bör därför uppdra till kyrkostyrelsen att ta förnyade och ökade initiativ gentemot staten och primärt regeringen i syfte att få till stånd en uppjusterad kyrkoantikvarisk ersättning utifrån vad som anges i denna motions yrkande.

Skällvik den 10 juli 2020

Aron Emilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Julia Kronlid (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Elisabeth Werner (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:6
av Karl-Gunnar Svensson

Utvärdering av kyrkomötet 2020

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin uppdra till kyrkostyrelsen att göra en särskild utvärdering av kyrkomötet 2020.

Motivering

Kyrkomötets presidium brukar göra en utvärdering av varje kyrkomöte. Men kyrkomötet 2020 blev något helt annorlunda som till stora delar har påverkat kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin. Därför är det viktigt att kyrkomötet fattar ett beslut om en särskild utvärdering för kyrkomötet 2020 med anledning av coronapandemin.

Coronaviruset ställde till det för hela världen 2020 vilket också påverkade kyrkomötet. En överenskommelse gjordes med kyrkomötets presidium och gruppledarna för kyrkomötets nomineringsgrupper som innebar ett kyrkomöte med begränsat antal ledamöter och att kyrkomötet genomfördes digitalt.

På grund av den situation vi befinner oss i genom pandemin var det svårt att göra på annat sätt för att kunna hålla fast vid Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Alternativet hade varit att ställa in kyrkomötet, men det kom presidiet och gruppledarna fram till var ett sämre alternativ.

Frågan är vad vi kan lära oss av det här om en liknande situation uppstår i framtiden. Borde det finnas en beredskap för sådana här händelser i kyrkoordningen? Kan den demokratiska grund som Svenska kyrkan står i gälla fullt ut för de beslut som fattas på ett sådant kyrkomöte? Skulle det finnas en särskild överklagansmöjlighet mot de beslut som fattas av ett decimerat kyrkomöte när Svenska kyrkan måste följa beslut som fattas av regering och statliga myndigheter?

Eftersom det har blivit så här är det viktigt att kyrkostyrelsen får ett uppdrag att särskilt utvärdera detta kyrkomöte för att dela erfarenheter och annat som vi kan ha nytta av i fall en liknande situation skulle uppstå vid något kommande kyrkomöte.

Nu skulle ovan nämnda frågor kunna ingå i presidiets uppdrag att utvärdera detta kyrkomöte. Men frågor som har ställts i bl.a. Kyrkans tidning föranleder en större utvärdering där frågor om demokrati har ställts och frågor om ett decimerat kyrkomöte ska fatta beslut om större frågor som påverkar Svenska kyrkans framtid i hög grad. Nu kommer en större del av kyrkomötets ledamöter ändå delta i utskottsarbetet, men frågorna måste ställas och utredas. Därför bör kyrkostyrelsen, självklart tillsammans

Mot 2020:6 med kyrkomötets presidium, få detta uppdrag vars resultat sedan redovisas till kyrkomötet.

Träslövsläge den 24 juli 2020

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2020:10
av Torbjörn Aronson

Kyrklig scout- och idrottsverksamhet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en nationell strategi för organisation av kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

Motivering

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan är det betydligt vanligare att män lämnar Svenska kyrkan än kvinnor. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är dessutom större i de yngre åldrarna. I längden är detta naturligtvis i högsta grad illavarslande och kan försvaga Svenska kyrkans folkliga förankring. Det behöver därför tas nya initiativ för att motverka denna trend.

Under 1900-talet utgjorde Ansgarsförbundet en barn- och ungdomsorganisation inom Svenska kyrkan, där scoutverksamhet var viktig. Scoutverksamheten skapade kontaktytor med pojkar, vilket så småningom kunde leda över i ett livslångt församlingsengagemang. Ansgarsförbundet och dess scoutverksamhet upphörde 1992, då förbundet tillsammans med Kyrkans Ungdom bildade Svenska Kyrkans Unga den 1 januari 1993.

Med den negativa trend som finns idag skulle en uppdaterad och kulturellt relevant version av scout- och idrottsverksamhet kunna vara ett sätt att vrida utvecklingen i en positivare riktning. Scout- och idrottsverksamhet är naturligtvis viktigt för alla ungdomar, både killar och tjejer. Scoutverksamheten ger också möjligheter att bibringa miljökunskap, betonar vikten av att vårda skapelsen och ger möjlighet till integrering av nya svenskar på ett naturligt sätt.

Uppsala den 26 juli 2020

Torbjörn Aronson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2020:19
av Eric Westroth m.fl.

Antalet ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell beslutsnivå.

Motivering

Det är tydligt i kyrkostyrelsens skrivelser till kyrkomötet, att Svenska kyrkan står inför stora ekonomiska utmaningar. Inte bara som ett resultat av coronapandemin, utan även långsiktigt med ett allt mer vikande medlemsunderlag.

Tydligt är att det måste genomföras besparingar på alla nivåer i syfte att kunna prioritera Svenska kyrkans grunduppdrag gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Allt eftersom Svenska kyrkan utvecklas i vår samtid ser vi det som naturligt att organisationens struktur, arbetsordning och storlek ses över. Med sviktande medlemsantal bör också antalet ledamöter och tjänstemän i kyrkomötet ses över.

Genom att minska antalet ledamöter i kyrkomötet skulle inte bara kostnaden för att genomföra kyrkomötet kraftigt reduceras, utan samtidigt skulle det också bli organisatoriskt och administrativt mer effektivt. Det skulle dessutom sända en tydlig pedagogisk signal nedåt i organisationen, att besparingar på alla nivåer är nödvändiga.

Naturligtvis är det viktigt att ledamöterna, efter en reduktion, är tillräckligt många till antalet för att nödvändig representation från stift och nomineringsgrupper uppnås.

Stockholm den 28 juli 2020

Eric Westroth (SD)

Arnold Boström (SD)

Linda Lindberg (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:20
av Lennart Persson

Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över nu rådande bestämmelser för Prästlönetillgångarna.

Motivering

Utdelningen från Prästlönetillgångarna (PLT) ska med nuvarande bestämmelser delas så att hälften går till stiftet och hälften till stiftets församlingar.

De år fonderna ”gått dåligt”, eller ekonomin varit svag, ska fonderna värdesäkras genom tillskott från annan PLT-verksamhet, vilket en del år kan bli betydande belopp.

En sådan värdesäkring finns sannolikt redan i den fasta egendomen, då en beräknad värdering är taxeringsvärdet gånger 1,33. När det gäller jordbruksarrenden, omförhandlas dessa regelbundet enligt index.

Den fasta egendomen kan därmed anses vara självfinansierad. Detsamma borde även gälla fonden, så att den över tid kan bära sina egna upp- och nedgångar.

Resultatet borde leda till bättre utdelningar till stift och församlingar.

Delsbo den 28 juli 2020

Lennart Persson (C)

Kyrkomötet
Motion 2020:23
av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin

Minskat antal ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet, i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell nivå.

Motivering

Frågan om antalet ledamöter i kyrkomötet har diskuterats under många år. Flera motioner i ämnet har tidigare väckts i kyrkomötet, och frågan lyftes även inom ramen för demokratiutredningen för några år sedan. Kyrkomötets storlek regleras i kyrkoordningens 11 kap. 1–2 §§. Där stadgas att antalet ledamöter ska vara 251, varav två ledamöter utses av utlandsförsamlingarna. Det är naturligtvis viktigt att antalet ledamöter är så pass stort att Svenska kyrkans högsta beslutande organ har en god representativitet utifrån, bland annat, geografisk spridning. Samtidigt måste kyrkomötet ges förutsättningar till ett effektivt arbete, sett till såväl arbetsformer som kostnader. Vi föreslår att kyrkomötet ska besluta att ge i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet, i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell beslutsnivå. Kyrkostyrelsen föreslås därför få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen i tillämpliga delar. Kyrkomötets arbete är idag tungrott och kostnaderna tämligen omfattande. Som exempel kan nämnas utmaningen i att hitta lämpliga lokaler för kyrkomötet med nuvarande storlek. Vi bedömer att en god representativitet kan upprätthållas även med färre än 251 ledamöter. I en tid då Svenska kyrkan tappar medlemmar, med tuffa ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar i många församlingar som följd, bör den nationella nivån föregå med gott exempel. Ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet är ett sätt att bidra till att öka effektiviteten och minska kostnaderna. I kyrkostyrelsens beredningsarbete bör även ingå att utreda fördelningen mellan fasta mandat och utjämningsmandat (kyrkoordningen 38 kap. 17 §), för att säkerställa en tillräcklig proportionalitet inom ramen för ett minskat antal ledamöter. Vi vill understryka att utlandsförsamlingarnas representation inte påverkas av förändringen, utan att dessa även framdeles ska utse två ledamöter.

Halmstad och Simrishamn den 29 juli 2020

Bengt Kjellgren (BA)

Mats Hagelin (BA)

